13
8 C
35

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13 - 1. a. 51.

Digitized by Google

DVBIORVM CENTVRIA, DE REGIMINE REGVLARIVM,

In tres Partes diſtributa:

In I. Incommoda Electionum, quæ inter Regulares oriri poſſunt, nec vſque in hunc diem prælo ſubiecta fuere, enucleantur.
II. Remedia aſſignantur.
III. Nonnulla ſelecta elucidantur.

Per IOANNEM FRANCISCVM GIRAGVM *olim ſacræ Theologiæ Lectorem.*

LVGDVNI,
Sumptibus HÆR. PETRI PROST, PHILIP. BORDE, & LAVRENTII ARNAVD.

M. DC. XLVI.
CVM SVPERIORVM PERMISSV.

BIBL·SEC·COLL·ROM·SOC·IESV

AD LECTOREM.

SVPREMVS ille rerum omnium artifex Deus, cuius prouidentia in rerum diſpoſitione non fallitur, cuius ſapientia à fine vſque ad finem fortiter, ſuauitérque diſponit omnia, imperſcrutabili ſuæ ſapientiæ conſilio, & decreuit, & voluit homines illos, qui aliquando ſpoliis mortalitatis exuti, & ſtoli amicti candidis, vt Chriſto Principi in ſæculorum ſeriem gloriam canant, ad regias Agni dapes in cœlo ſunt admittendi, voluit inquam illos in hoc ſæculo inter malos degere vitam, eorúmque perſecutionibus aggrauari. Quamobrem Auguſtinus ſapientiſſimus ille diuinæ voluntatis interpres, cuius intellectum Diuina Sapientia in perpetuam domum ſibi erexit in expoſitione Pſalmi trigeſimiquarti in hæc verba prorupit. *Neceſſe erat, vt inter malos viueremus.* vt ex eorum preſſuris magis, ac magis meritis cumulati in illa felici libertate ſine pondere maius gloriæ pondus feramus. Idcirco Chriſtiane Lector admirari non debes, quandocumque Iudam conſideras à D. O. M. in lucem

Gentium datum, Apoſtolicæ dignitatis candorem execrabili proditione obtenebraſſe, cuius, deſignati Gentium Magiſtri miſerabilem caſum, deplorabilémque ruinam, & Diuina Sapientia nouit, &, teſte Auguſtino vbi ſuprà, conſultò permiſit, ne ipſe duodenarius numerus tam exiguus eſſet ſine malo. Quapropter ſi plures peruerſæ qualitatis homines per quemcumque conditionis gradum graſſari vides, hoc ad ordinatiſſimam ſupremi Opificis diſpoſitionem debes referre, ipſe ſiquidem laudem, & exercitium bonorum intendens, *Permiſit Deus*, inquit Auguſtinus de lapſu Mundi, *plures eſſe malos, quia, ſi pauci eſſent, non auderent exercere bonos.* Sed nec vlla te capiat admiratio, ſi inter regularium virorum triticum in horreum Cæli congregandum, humani generis inimicum zizaniam ſuperſeminaſſe conſpicias, maximum namque Domini arcanum, hoc eſt, & tamen iuſtus Dominus, & rectum iudicium eius: quare ſi velis ſancta, ac timida ductus cupiditate arcani huiuſce conſilij rationes inueſtigare, ad SS. PP. tanquam ad ora Paradiſi confugiendum tibi eſt, ex quibus multas admirabiles ſanè, & ſupra intellectus captum in dubio vigeſimo tertio, vltimæ partis deſcriptas habes, & illa præclariſſima Deciani de crim. læſ. Maieſt. lib. 7. de ſeditioſis, cap. 19. tom. 2. eſt, qua, vt regimen etiam ſicut & cætera mortalia, caducum eſſet, permiſcere bonis improbos voluiſſe Deum his verbis docuit. Æternæ forent Reſpublicæ, æterna regna benè inſtituta,

tuta, & iuſtis legibus munita, ſi ſeditiones forent incognitæ, ſed Dij immortales id vnum venenum, eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & Imperiis, vt ſicut omnia creata mortalia forent.

Diſſero ergo in prima huius operis parte de ſeditionibus, quæ, ſicut omnia creata, Religioſorum regimen addicunt mortalitati, ac de cauſis, à quibus potiſſimum hæ originem ducunt, eorum miſerum ſtatum, qui tali vitio ſunt inuoluti, tangens. In ſecunda remedia propono ad eas ſeditiones reſecandas. In tertia verò aliqua ſelecta affero ad regulare regimen pertinentia. Tu, ſi prudens es, declina à malo, & fac bonum, inquire pacem, & perſequere eam, & clementiam Diuini Numinis pro me miſero exora.

APPROBATIO.

PRimam Regularium Dubiorum Centuriam R. IOANNIS FRANCISCI GIRAGI ſacræ Theologiæ Lectoris inſignis, ac emeriti attentè perlegi, nec in ea quidquam rectæ fidei, aut bonis moribus inueni repugnans; quin potius, quod in pleriſque, qui modò eduntur, libris, deſideratur, opus admiratus ſum minimè ex aliorum coaceruatum laboribus, ſed proprio marte, ingenio, ac labore elucubratum, ſiue Sanctorum Patrum eruditionem, qua redundat attendas; ſiue Philoſophiæ moralis monita, quibus refertum eſt, conſideres; ſiue Politici Regiminis gnomas, quas paſſim inſinuat, aduertas; ſiue canones vtriuſque iuris identidem inſertos, adſpicias; ſiue demum robur, ac vim argumentorum, quibus ſuam munit doctrinam, perpendas. Vtinam qua animi conſtantia, pietate in Deum, Religioſos erga ordines charitate, zelo veritatis Auctor hoc opus elucubrauit ſuum, pari labore, ſtudio, diligentia, ac vigilantia ſingulæ Religioſorum familiæ quæcunque facienda hìc docet, redigant ad praxim, ne vnquam dormiens inimicus homo ſuperſeminare queat zizania in medio tritici. Quapropter exiſtimo luce dignum opus, vt omnibus obuium ſit, eóque tamquam fidiſſimo duce Religioſi quique Conuentus, ſeu Capitula, quæ vocant, vtantur; ad ſe nimirum tutandos ab iis ſcopulis, à quibus ſi abſint, & ferè nullum eſt timere naufragium, & ad portum feliciſſimè peruenient beatitatis.

FABRITIVS BRITIVS
Societatis IESV.

APPROBA-

APPROBATIO.

DVbia Regularia R. IOANNIS FRANCISCI GIRAGI eximij Theologi per dies complures apud me habui in iiſque inueni per otium, quæ admirarer, quæque diſcerem. Opuſculum verè aureum; dignum ea luce, quam Religioſis hominibus haud dubiè allaturum eſt. Hæſitabis Lector an illud potius commendes ab eruditione, qua pleniſſimum eſt, an ab acumine, quo doctiſſimus vir, pietate, ac veritate comitibus, de regimine Regularium diſputationes inſtruit, & diſſoluit. Illud vtique ſine hæſitatione fateberis, protuliſſe eum de theſauro ingenij ſui noua, ac vetera. Gratulor igitur litteris tantam acceſſionem; Gratulor Religioſis familiis tale fulcimentum exhiberi.

STANISLAVS PEDEMONTE
Clericorum Minorum.

APPROBATIO.

NOs infra ſignati Doctores almæ Facultatis Pariſienſis fidem facimus perlegiſſe Dubia de regimine Regularium à Patre IOANNE FRANCISCO GIRAGO edita, in quibus nil quod fidei & bonis moribus repugnet inuenimus: idcirco poſſe libenter Typis mandari decernimus. Datum Lugduni die vndecima Septembris 1646.

Fr. STEPHANVS MOLIN
Carmelita.

Fr. MICHAEL MICARD
Franciſcanus.

CONSEN

CONSENSVS

VIſa ſuperiori Approbatione conſentio vt Liber inſcriptus in ipſa Prælo ſubiiciatur & publici iuris fiat per Hæredes PROST, PHILIPPVM BORDE, & LAVRENTIVM ARNAVD. Bibliopolas Lugdunenſes, cum interdictione ne quis citra licentiam eis conceſſam excudat actum duodecimo Septembris 1646.

LORIN.

PERMISSIO.

VIſo Procuratoris Regij conſenſu fiat vt petitur. Datum Lugduni 12. Septembris 1646.

SEVE.

INDEX

INDEX DVBIORVM.

PARS PRIMA.

DVB. I. AN Prouincialis, ac Definitores eligentes inferiores ſuperiores ferè omnes ex ſuis, & præbentes eis maiorem partem officiorum præſtantiorum, peccent mortaliter. pag. 2

II. An electores, qui eligunt huiuſmodi Definitores, ac Prouinciales factioſos, & præuident inæqualitatem, ac multa incommoda, quæ inde ſunt oritura, peccent mortaliter. 9

III. An in conferendis honoribus, ac dignitatibus inter Regulares locum habeat iuſtitia diſtributiua. 20

IV. An Prælatus, qui vtitur regimine, actionibus, ac functionibus, (quæ ex natura ſua ordinantur tantùm in ſubditorum vtilitatem, & boni communis commodum,) ad hoc, vt in Prælatia aſſumpta conſeruetur, reus ſit peccati mortalis. 29

V. An Prouincialis diſponens aliquas locorum familias, vt in diſcretos eligant eos, qui poſtea in Capitulo ſua vota conferent ad eligendum Prouincialem, ac Definitores ex ſua factione, peccet mortaliter. 43

VI. An Religioſus, qui munuſculis, ſalutationibus, gratiis, aliiſque artificiis curat vt cumulet vota in propriam vtilitatem, vel licet non intendat vota cumulare, intendit tamen attr[illegible]ere ad ſe Religioſorum beneuolentiam, ex qua ſequitu[illegible]giorum fauor, peccet mortaliter, & dicendus ſit ſuborn[illegible] 48

VII. An tractatus, ſeu ſubornationes, [illegible] inter huiuſmodi factioſos

é ad

ad conſeruandos, ſeu promouendos homines ex ſuis in Prouincialem, ac Definitores dicendæ ſint malæ, ita vt teneatur quis ſine præuia admonitione, ſeu correctione Prælato tanquam iudici delinquentes deferre. 52

VIII. *An promiſſio inter homines factioſos ſequuta, ſcilicet da mihi ſuffragium in Definitorem, ſeu Prouincialem, & ego dabo tibi ſuffragium in Guardianum, ſeu Priorem, dicenda ſit ſimoniaca.* 59

IX. *An Religioſus factioſus, qui leuibus murmurationibus intendit alienare Religioſorum animos, ne votis tali homini ſuffragentur, peccet mortaliter.* 67

X. *An Prouincia ob huiuſmodi factiones taliter cenſenda ſit deformata, ita vt nouitios inducere, ac recipere ad Religionis habitum nequeat.* 69

XI. *An profeſſio nouitiorum in huiuſmodi Prouincia, poſtquam in factiones abiit, cenſenda ſit irrita, & inualida.* 77

XII. *An ſaltem huiuſmodi homines in tali Prouincia per profeſſorum habitum, ſeu per actuum exercitium, qui ſpectant ad profeſſos, verè profeſſi cenſeantur.* 85

XIII. *An huiuſmodi profeſſiones inualidæ durante ignorantia habeant vim obligandi tales homines ad omnia vota, ſeu præcepta Religionis.* 90

XIV. *An Religioſi huius Prouinciæ, cognita nullitate ſuarum profeſſionum, eas ratificare teneantur.* 93

XV. *An Prouincialis, ac Definitores huius Prouinciæ diuiſæ quærentes ſemetipſos conſeruare prædictis artificiis in dignitatibus, ac officiis, teneantur ea contemnere, ac illis ſe abdicare.* 98

XVI. *An iſtæ duæ factiones, quæ ſemper ſtudent ſuis ſuffragari in dignitatibus, ac officiis, cenſendæ ſint malo ſtatu.*

XVII. *An liceat factioſo homini Prælaturam appetere.* 103

XVIII. *An electores ſint tuti in conſcientia dicentes noſtros eligimus, quia ex noſtra factione ſunt digniores, huiuſmodi ſermo ab vtraque factione auditur.* 109

XIX. *An tales electiones Definitorũ, ac Prouincialiũ à iure ſint nullæ.* 115

XX. *An, licèt prædictæ electiones à iure nõ ſint nullæ, annullandæ tamẽ, & caſſandæ ſint, vel ſaltem Prouinciales confirmari non debeant.* 117

XXI. *An electiones Prouinciales, ac Definitorum factioſorum, qui antequam eſſent electi, e[illegible]ionibus de ſe factis conſenſerunt, ſint à iure nullæ, vel potiùs annu[illegible]læ, atque caſſandæ.* 121

XXII. *An, quando Capitulu[illegible]nullum ipſo iure, vel annullandum ob aliquod*

aliquod delictum occultum, geſta per Prouincialem, Definitores, ac Guardianos cenſenda ſint valida. 124

XXIII. *An electores teneantur pro bono pacis, ac quietis Prouinciæ duos Definitores ex qualibet parte eligere, Prouinciales verò modò ex vna, modò ex altera.* 129

XXIV. *An electio celebrata iuxta doctrinam in ſuperiori dubio relatam ſit tuta in conſcientia.* 135

XXV. *An doctrina allata in duobus præcedentibus dubiis, ſeu aliqua alia proportionalis diſtributio honorum, ac dignitatum accommodari poſſit cuidam Prouinciæ, quæ in diuerſas factiones abire incipit, ducta vel à ſitu, in quo ſunt nati, vel à capite, quod homines ſequuntur, vel à conciuibus, vel ab aliis ſimilibus cauſis.* 139

XXVI. *An Generalis mittere teneatur iuxta petitionem partis læſæ Viſitatorem pro eius ſubleuatione, quando ipſe eam adire non poteſt.* 146

XXVII. *An Viſitator teneatur partem oppreſſam ſubleuare, pœnas debitas infligere illis, qui iuſtitiam diſtributiuam læſerunt, & curare, vt in omnibus electionibus, ac officiis, quantum fieri poteſt, æqualitas ſeruetur.* 150

XXVIII. *An Viſitator teneatur capita nutrientia proprias partes à concurſu in electionibus euellere, & à Prouincia expellere.* 154

PARS SECVNDA.

DVB I. AN *Generalis huiuſmodi diuiſionem à Prouincia extirpare teneatur.* 163

II. *An Generalis tuta conſcientia huiuſmodi diuiſionẽ tolerare poſſit.* 169

III. *An Religio diuiſionis malo adhibere debeat extremum remedium, quando morali probabilitate leuia iuuare nequeunt.* 174

IV. *Quodnam remediũ leue à Generali diuiſionis malo ſit apponendũ.* 177

V. *Cui, vel quibus Guardianorum electio eſt committenda.* 184

VI. *An ex neceſſitate regiminis, ac conſcientiæ Guardianorum electio à Prouinciali, ac Definitoribus eximenda ſit.* 186

VII. *Aliud remedium aſſignatur ad debellandas factiones.* 196

PARS TERTIA.

DVB. I. AN *expediat, Religionum Generalem eſſe potius perpetuum, quàm temporalem.* 199

II. *An ex Definitoribus Generalibus quatuor ex quatuor nationibus, ſcilicet Hiſpanus, Gallus, Germanus, & Italus ex vi conſcientiæ ſint deligendi, & Generalis ex tribus primis nationibus eſſe poſſit.* 220

III. *An negare honores, ac dignitates dignis Religioſis, quibus habitis facillimè ab electoribus promouerentur in Definitores, ſeu Conſultores, ac Prouinciales, cenſendum ſit tutum in conſcientia.* 229

IV. *An Generalis, ſeu Prouincialis, aliúſve Prælatus in decurſu regiminis in nonnullis ad proprium ſtatum, officiumque ſpectantibus ignoranter errans, ſemper in lethalem culpam prolabantur.* 244

V. *Quæ diuiſio bonorum communium inter ſubditum, & Superiorem ſeruanda ſit, quæ tuta in conſcientia iudicari poſſit.* 251

VI. *An liceat Prælato, quando habet ſubditum inditiatum de aliquo delicto commiſſo in conuentu, ſeu extra cum muliere, ſeu fratre, cuius fama non eſt diſperſa, eum ſtatim ab illo loco remouere.* 259

VII. *An Prælato licitum ſit ſocium adhibere ſubdito ſuſpecto de minus honeſta conuerſatione, vt ſibi tanquam Patri ad fraternè corrigendum illum denuntiet.* 265

VIII. *An in Religionibus quodcunque delictum occultum ſine præuia correctione fraterna deferri poſſit Prælato tanquam Patri: & an delinquens emendatus de delicto, poſſit etiam Prælato tanquam Patri denuntiari, vt ſit ſecurior à recidiuo.* 269

XI. *An Religioni vtilius ſit ferè ſemper in opinionibus DD. partem inclinantem ad mortale, vt à ſubditis præcaueatur, docere, quàm partem docentem nullum eſſe peccatum.* 273

X. *An clauſura virorum Religioſorum, cuius ingreſſus fœminis interdicitur, à Superiore declaranda ſit.* 280

XI. *An Prælatus tuta conſcientia tolerare poſſit ſubditum omnia referentem, quæ de eo ſubditi murmurant.* 287

XII. *An Prælatus nimia facilitate in iudicando ſubditorum actiones eſſe grauiter peccaminoſas, ſuam prudentiam denigret.* 290

XIII. *An Prælatus, qui numeroſæ familiæ præeſt, ita regularem diſciplinam in tali loco tueri debeat, vt tres, vel quatuor vigiles, & cuſtodes, ponere poſſit in locis communibus, & publicis, vt explorent, & referant actiones, vt, ſi correctione dignæ ſunt, corrigantur.* 292

XIV. *An Superior poſſit ſecretè, ſeu palam Religioſum priuare voce actiua ſeu paſſiua incitata, & inaudita parte* 296

XV. *Qua doctrina iudex regularis vti debeat in imponendis priuationibus vocis actiuæ, & paſſiuæ Religioſis delinquentibus.* 301

XVI. *An utilius ſit Prouinciæ ſeu Religioni, Superiorem potius partem benignitatis, ac clementiæ, quam rigiditatis ſequi.* 306

XVII. *An in inquiſitione generali iudex regularis admonere teneatur ſubditos, ne occultum delinquentem propalent, maximè cum imponitur obedientiale præceptum.* 311

XVIII. *An in Religione iam fundata, ac bene radicata liceat Prælatis noua monaſteria extruere, ac ædificare.* 315

XIX. *An ſententia prolata in definitorio à maiori parte, ſit à minori, quæ votis ſuis in eam non conſenſit, ſubſcribenda.* 320

XX. *An Definitores teneantur liquidò, ac ſincerè ſuam ſententiam in Definitorio aperire.* 324

XXI. *An Monachus regularis poſſit plures dignitates, ſeu officia poſſidere.* 325

XXII. *An de incommodis, quæ raro accidunt, pro remedio ferendæ ſint leges, ſeu ſtatuta.* 331

XXIII. *An conueniens ſit Religionem à malis hominibus, qui ſuis vitiis eam labefactare videntur, expurgare.* 334

XXIV. *Incommoda ex variis DD. collecta præcauenda deſcribuntur, quæ quamprimum ad occaſum ſummæ relaxationis Religiones impellunt.* 344

XXV. *An tuta conſcientia Capitulum Prouinciale poſſit magnum reformationis negotium tribuere Prouinciali, ac Definitoribus.* 364

XXVI. *An utiliùs ſit Religioni Prælatorum defectus diſſimulare, quàm eos corrigere.* 368

XXVII. *An Religioſum Clericatui deſtinatum, vt tandem ad Sacerdotium promoueatur, poſſit Superior clerica ſpoliare, ita vt ad Sacerdotium iam non promoueatur, ſed toto ſuæ vitæ curſu in ordine laicorum permanere debeat.* 37[illegible]

XXVIII. *Quidam Religioſus ſimul cum duobus ſæcularibus ab ipſo in auxilium vocatis, tentauit capere Apoſtatam fugientem è monaſterio qui ſe armis defendebat, eumque percuſſit: quæritur, an inciderit in excommunicationem latam contra percutientes Clericos, & manus violentas in illos imponentes.* 37[illegible]

XXIX. *An Prælati Religionum teneantur Apoſtatas, & fugitiuos, inquirere, & ad ordinem reuocare.* 38[illegible]

XXX. *An quando varietas opinionum verſatur inter Superiorem, & ſubditum, teneatur ſubditus Superiori præcipienti iuxta propriam opinionem obedire.* 38[illegible]

ẽ 3 XXXI. A

XXXI. *An pœnitens, qui defectu contritionis, ſeu attritionis inualidè confeſſus eſt peccata reſeruata Prælato, ſeu Sacerdoti habenti pro reſeruatis facultatem, remaneat abſolutus à reſeruatione, ita vt poſſit illa confiteri cuicunque Confeſſario non habenti facultatem reſeruatorum.* 395

XXXII *Quidam reus captus à birruariis, cum ab illis ſe eximere non potuerit, illos tamen ſecum traxit intra terminos loci ſacri Eccleſiæ regularis: quæritur, an gaudere debeat Eccleſiæ immunitate.* 399

XXXIII. *Turba eligentiũ ſuis votis ad munus Prouincialatus ſolet inclinare in eum, qui ſolet eſſe primus Definitor in præcedenti, & immediata electione ante electionem Prouincialis, & morali certitudine non ignoratur debere eſſe hominem, qui licet ſit dignior pro munere Definitoratus pro munere tamen Prouincialatus eſt tantũ dignus, quia alij extant digniores: quæritur, an electores poſſint illi vota negare, ne ſit primus Definitor, ne poſtea eligatur in Prouincialem* 407

XXXIV. *An Religioſus, qui relaxatè vixit in iuuentute, ſi factus ſenior reſipiſcat, in dignitatibus ſit ei præferendus, qui ſemper in vitæ probitate vitam tolerauit.* 410

XXXV. *An Generalis eximere poſſit Religioſum ab obedientia ſui Prouincialis, ſeu Guardiani, in cuius conuentu commoratur.* 413

XXXVI. *An miniſter Generalis transferre poſſit Prouincialem ex vna Prouincia in aliam.* 416

XXXVII. *An peccatum fornicationis inter Regulares computandum ſit inter crimina excepta, atque adeo abſque præuia admonitione ſit denuntiandum Superiori tanquam indici.* 418

XXXVIII. *Quidam Religioſus obtinuit à Summo Pontifice diſpenſationem ab irregularitate homicidij cum clauſula, quod ſit ei prohibitum in loco delicti cõmiſſi celebrare: quæritur, an Superior poſſit eũ admittere in ſuburbiis illius ciuitatis, in quo fuit commiſſum delictum.* 425

XXXIX. *Mos eſt apud nonnullas Religiones reformatas tenere ſyndicatũ de Superiorum regimine, & ita Prouincialis ſemel, aut bis omnia cænobia viſitat, & de defectibus nõ grauiter famã lædentibus in publicis capitulis eos arguit, idem fit de Prouinciali, ſeu Generali perfunctis ſuo officio: quæritur, an Superiores, quibus hoc onus incũbit id negligẽdo & per cæremonias, ac laudes exequẽdo, peccent mortaliter.* 427

XL. *Ad quid teneatur ſupremus Superior, & ſubditi, quãdo bonũ cõmune relaxatur ob diſſimulationẽ incõmodorũ ſuperiùs deſcriptorũ.* 435

XLI. *Prælatus ſufficienti probabilitate ſuſpicans ſubditum eſſe furem,*

appoſuit ei occaſionem furandi, vt deprehenſus in crimine reſipiſcat: quæritur, an peccauerit mortaliter. 442

XLII. *Quidã ſubditus bona fide fregit præceptũ ieiunij, credẽs habere iuſtã cauſam non ieiunandi, & etiam bona fide ex mala intelligentia doctrinæ aliud præceptũ ſuæ regulæ trãſgreſſus eſt: quæritur, an in vtroque caſu peccauerit mortaliter, & Prælatus eum poßit punire.* 444

XLIII. *An, quando quis habet conſuetudinem tranſgrediendi regulas, ſeu conſtitutiones, quæ non obligant ad mortale, cum propoſito etiam non ſeruandi eas, ſit culpæ lethalis reus.* 445

XLIV. *An volũtas cõmittẽdi omnia peccata venialia ſit culpa lethalis.* 454

XLV. *An intentio Prælati, quæ fertur ad ſe conſeruandum in Prælatia aſſumpta, ſit peccatum lethale.* 460

XLVI. *An Prouincialis, qui multitudinem hominum inter Religioſos connumerauit, pro quorum ſuſtentatione neceßitas inſurrexerit paſſim recurrendi ad pecuniam pro pane, & vino, ita vt regula in ſua puritate de viuendo in medicitate nequeat obſeruari, peccauerit mortaliter, & an quoties neceſsitate cogente recurritur ad pecuniam, toties labatur in peccatum.* 466

XLVII. *An, quando peccatũ occultũ ſubditi eſt reuelatũ Prælato tanquam Patri, poſsit de illo loqui cum Conſultoribus, ac Definitoribus.* 474

XLVIII. *An Iudex teneatur, quando venialis denunciatio ſibi facta eſt, inquirere, an denuntiator prius iuxta mandatum Domini correctionẽ adhibuerit, eámque repellere, ſi correctio ſecreta nõ præceſſerit.* 481

XLIX. *An, qui ſæpius in leuibus rebus famam alicuius detrahit, etiam per frequentationem diuerſarum rerum, peruenire poſsit ad peccatum mortale cum onere eam reſtituendi.* 484

L. *An ſuperiores Religionum in ſuis ordinationibus, regulis, ſeu conſtitutionibus in conſcientia teneantur Religioſos ad nullam culpam ſaltem mortalem obligare.* 495

LI. *An in Religionibus ſit licitum ſine præuia correctione fraterna peccatum fratris Prælato tanquam Patri reuelare.* 505

LII. *An Religioſus, qui apud Prælatum ſine præuia monitione vult deferre delictum occultum fratris, teneatur prius examinare conditiones requiſitas in ſuperiore à D. Thom. aſsignatas, an potiùs illas præſupponere debeat.* 517

LIII. *An Prælatus Franciſcanus, qui mediante recurſu ad pecuniam, ſeu quocumque alio modo aliquem vſum ſtrictum, rigidum, & vilem introductum in rebus vtendis, ſcilicet in fabricis, veſtibus, aliiſque*

rebus

rebus tollit, quamuis de nouo alium, qui, licet pretioſior ſit ſtatui tamen Franciſcanæ paupertatis non ſit diſſentaneus, erigat, & introducat lethali culpæ obnoxius cenſendus ſit. 520
LIV. *Quæ cauſa ſit aſsignanda in exceſsibus minoricæ paupertatis.* 527
LV. *An Prouincialis, qui ſtudet tres, vel quatuor Religioſos ad Religionis munera promouere, peccet mortaliter.* 532
LVI. *An prudens Prælatus magis inclinare debeat ad concedendam facultatem, vt pænitens abſoluatur à reſeruatis, quàm ad eam denegandam.* 539
LVII. *Nonnullarum Religionum praxis videtur eſſe, vt facultas abſoluendi à reſeruatis committatur Confeſſariis deputatis pro quocunque peccato non reſeruato, cum onere tamen, vt pænitens à reſeruato abſolutus compareat coram Superiore, vel, ſi videbitur expedire, onus comparendi ſuſcipiatur à Confeſſario abſoluente: quæritur, an iſte modus cenſeatur conueniens, an pænitens teneatur ſub mortali ſe præſentare Superiori, an Confeſſarius debeat eſſe facilis ad ſuſcipiendum onus comparendi pro pænitente.* 548
LVIII. *An Prælatus notitia comparata ex ſola confeſsione vti poſsit ad externam gubernationem, vt faciat, vel omittat aliqua, quæ aliàs non eſſet facturus, vel omiſſurus.* 557
LIX. *An Prælatus diſtribuendo dignitates, officiáque Religionis motus à precibus, ſeu à petitionibus ſubditorum, ſeu aliorum pro illis ea anhelantium, tutus ſit in conſcientia.* 563
LX. *An ad libitum licitum ſit ſuperioribus maioribus mutare homines loco, eóſque officiis priuare.* 566
LXI. *An, quando maior pars eligentium inclinat in dignum, & Titius in digniorem, ex vi conſcientiæ tandem teneatur ferre ſuffragium pro digno, cum abſque ſuo voto nullatenus ſit celebranda electio.* 570
LXII. *An neceſſarium ſit ad ſupremas Prælaturas, ac dignitates regendas tam Prouinciarum, quàm Religionis pro pacifico ſtatu plures homines ſeligere.* 573
LXIII. *An duo Religioſi, qui viciſsim ad Prouincialatus munus aſſumuntur, ſint tuti in conſcientia.* 580
LXIV. *An in electore maius periculum incurrendi in lethalem culpam ſit in diſcernendo dignum ab indignis, quàm digniorem à dignis.* 585
LXV. *An Religio quæ ex plurimis Prouinciis conflatur, ad eas regulandas, ac conſeruandas, frequentes viſitationes exactè à Patribus omni virtute præditis peragendas, habere debeat.* 591

IOANNIS

IOANNIS FRANC. GIRAGI DVBIORVM CENTVRIA, De Regimine Regularium.

Jn tres partes diſtributa.

PARS PRIMA,

In qua reſoluuntur aliqua dubia, quæ in electionibus Prælatorum à factionariis celebrandis exoriri poſſunt, & proponitur caſus.

QVÆDAM Prouincia Religioſorum in duas partes, ſeu factiones, abiit quarum vtraque contendit Prouincialem, ac Definitores, ſeu Conſultores eligere ex numero ſuorum ſectatorum, horum munus eſt inferiores ſuperiores pro ſingulis cœnobiis creare, cæteraque negotia Prouinciæ adminiſtrare, quare in quolibet Capitulo Prouinciales, ac Definitores ex ea demum eliguntur parte,

quæ votorum numero contrariam excedit partem, quamuis vnus interdum ex aduerſa factione, ne prorſus neglecta videatur, in Definitorum numerum inſeratur. Multiplex hinc dubitandi locus.

DVBIVM PRIMVM.

An Prouincialis, ac Definitores eligentes inferiores ſuperiores ferè omnes ex ſuis, eiſque præbentes maiorem partem officiorum præſtantiorum peccent mortaliter.

1. PRimum notandum eſt, cum omne agens agat propter finem, à fine concedentium Prælatos exordium ſumendum eſſe. Porrò Prælati dantur in religionibus in commodum, ac vtilitatem non ipſorum, ſed ſubditorum. S. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 1. S. Anton. 3. part. tit. 19. c. 11. Rodrig. qq. Reg. quæſt. 34. art. 5. tom. 3. Mirand. man. Præl. q. 5. art. 5. tom. 2. Reginald. in praxi lib. 20. num. 69. Barboſ. de poteſt. Epiſcop. part. 1. tit. 2. Gloſſ. 2. num. 6. Peirinus de Prælato q. 1. c. 7. & alij: finis autem Prælatorum eſt ſemper habere præ oculis iuſtitiam. Ita Rodrig. vbi ſupr. art. 5. Hieron. Rodrig. reſol. 104. num. 5. ex iuſtitia enim, vt inquiunt ambo Rodrig. cum Soto lib. 1. de iuſt. quæſt. 5. art. 1. & Baſſeo Capuc. in ſumm. verb. Prælatus num. 17. oriuntur pax Religionis, tutamentum obſeruantiæ, immunitas communitatis, nutrimentum ſpirituale, Monachorum gaudium, ſilentium, & ſecuritas in pulchritudine pacis, ex iniuſtitia verò, ait Emm. Rodrig. vbi ſuprà, ſeditiones, inimicitiæ, contentiones pullulant.

2. Nota ſecundò quod hic non loquimur de iuſtitia generali, ſeu legali, quæ vel omnes in ſe continet virtutes, vel bonum pluribus commune conſiderat, vel leges condit, vel obſeruat, ſed de iuſtitia ſtrictè ſumpta, quæ definitur ab Vlpiano Iur. Conſ. in l. iuſt. ff. de iuſtitia, & iure, quod ſit perpetua, & conſonans voluntas ius ſuum vnicuique tribuens,

buens, approbata à D.Thom.2.2.quæſt.58.artic.1.Mirand. tom.2.quæſt.24.art.1. & ab omnibus DD.diuiditur enim in commutatiuam, & diſtributiuam, & vnaquæque ſemper reddit vnicuique quod ſuum eſt, ſeu inclinat, & mouet hominem, vt quod ſuum eſt, vnicuique reddat. Prima verò verſatur circa emptiones, venditiones,atque contractus,vt in iſtis commutationibus æqualitas ſeruetur, & circa communitatem, & collegium, vt eius homines,dum collegium eis ius eligendi conceſſit, ex officio teneantur in electionibus conſulere collegio,& communitati, vt conſeruetur bonum commune, ad hunc enim finem collegium tribuit eis ius eligendi. Secunda verſatur in diſtribuendis præmiis, honoribus, dignitatibus, aliiſque bonis communibus ad æqualitatem, attenta meritorum, & non perſonarum ratione, dico attenta meritorum ratione, quia bona communitatis non ſunt omnibus æqualiter diſpenſanda ſecundum proportionem arithmeticam, ſed geometricam,ita vt detur magis, & minus ſecundum exigentiam debiti, & meriti,vt habetur ex Euſtachio 3.part. diſp.2.quæſt.5.Emin. Lugo de iuſt.diſp 1.ſect.3.tom.1.& Auerſa part 2.quæſt 114. ſect.12. vnde ſequitur,quod ſi Prælati merita reſpicere debent,ſubditi iuxta proportionem meritorum habent ius ad omnia bona Religionis.Ita Leſſius de iuſt.cap.22.dub.3. numer.15. lib.2.

Nota tertiò quod munus iuſtitiæ diſtributiuæ totum in eo poſitum eſt, vt euitetur acceptio perſonarum, acceptio autem perſonarum eſt vitium per quod Prælatus in bonorum communium diſtributione, quæ ex iuſtitia debentur, non conſiderat veram cauſam meritorum, ſed loco cauſæ conſiderat qualitatem, vt cognationem, patriam, amicitiam, proprium commodum, & vtilitatem, vel aliquid huiuſmodi Bellarm.de Princip.Chriſt lib.1. cap.10. Lugo vbi ſupr.diſp 34.ſect 1 num.:.tom 2.quamobrem ex genere ſuo huiuſmodi acceptio eſt peccatum mortale,quia fit cum iniuria proximi, ex paruitate autem materiæ fit veniale, vt in loco accumbendi in menſa, quando merita non reſpiciuntur. Ita Leſſ.ſupr.dub.1.num.4 Arag.2.2.quæſt.63 art.1.Salon.2.2.quæſt.63.artic.1. non ideo Prælatus violando in re 3.

graui huiuſmodi præceptum tenetur ad reſtitutionem, vt aſſerunt Petr. Nauarr. Vaſq. Salon. & alij apud Bonac. de reſt. dub. 1. quæſt. 1. part. 1. num. 8. quia, licet quis iniuſtè priuetur aliquo bono graui, ad quod habet ius, non tamen habet ius ſtrictum, & proximum neceſſarium pro reſtitutione facienda, vt oritur, quando violatur iuſtitia commutatiua. Ita Bonacin. vbi ſupr. Sotus, Couar. Molin. & alij, quos citatos ſequitur Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. c. 29.

4. Vt melius intelligatur, in quonam offendi poteſt iuſtitia diſtributiua, ſit quart. not. quod, quando ſuperiores anteponunt ad dignitates, & honores amicos, & cõciues aliis idoneis, ſeu magis idoneis, fiunt acceptatores perſonarum, & rei culpæ grauis, quia non merita, ſed amicitiam reſpiciunt, vt in ſpecie notant Bell. vbi ſupr. Peirin. tom. 2. quæſt. 2. 1. 3. §. 15. ſecus ſi amicum, & conciuem præponerent pro dignitatibus æquè dignum aliis, non vt amicitia ſit principaliter motiua, ſed impulſiua. Item Prælatus poteſt peccare peccato acceptionis perſonarum in exhibendis honoribus ſuis ſubditis, tam in publico, quàm in priuato: e.g. ſi in Capitulo omnibus debitum locum non aſſignet, ſed vnum alteri præferat, ſi titulum ſuum cuique non tribuat, ſimiliter in priuato, ſi non ſalutet, quem debet, & eo modo, quo debet, ſed in hoc reſpiciat non merita, ſed alias qualitates, quibus honor non debetur. Ita S. Thom. Arag. Salon. 2. 2. quæſt. 63. art. 3. verum tamen eſt, quod ſecundum proportionem iniuriæ erit peccatum, ſi iniuria leuis, leue, ſi grauis, graue. Ita Salon. vbi ſupr. contr. 1. concl. 1. item Prælatus offendere poteſt iuſtitiam diſtributiuam in his, quæ commiſſa ſunt ſuo arbitrio, vt ſi vni remittat pœnitentiam, & alteri neget, ſtantibus eiſdem prorſus conditionibus, ſi cum vno diſpenſet, alteri gratiam neget in pari cauſa, ſi in iudiciis vni tribuat copiam proceſſus, alij neget. Ita Sotus de iuſtit. lib. 3. quæſt. 6. art. 5. Arag. vbi ſuprà art. 4. Valent. tom. 3. diſp. 5. quæſt. 7. part 4. col. 3. verſ. ad hanc dubitationem, Salon. vbi ſupr. art. 4. contr. 1. Ratio videtur eſſe, quia vſus poteſtatis Prælati eſt bonum quoddam publicum ad commodum, & vtilitatem ſubditorum, quare eſt regulandum à iuſtitia diſtributiua ſecundum ſubditorum merita.

Ex

Ex his quæ dicta ſunt, ſequitur Prælatos eſſe diſpenſatores, & non dominos bonorum omnium, tam ſpiritualium, quam temporalium. Ita S. Thom. 2.2. quæſt. 63. artic. 2. Rodrig. tom 3. q. 34. art. 8. cum ſuo compendio reſol. 103. n. 8. Peirin. de ſubdito quæſt. 1. de obed. §. 5. fundatur in Scriptura ex illo Lucæ 12. *Quis putas eſt fidelis diſpenſator, & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper famliam ſuam.*

Not. quint. quod ſicut finis Prælatorum eſt iuſtitia, ita finis eorum dignitatum videtur eſſe, vt Prælati ex dignitate aſſumpta, officióque ſuos ſubditos in regulari diſciplina contineant, eoſque promoueant ad perfectionem religioſam, ad quam ordo ille eſt inſtitutus: quod ſi fortè fragilitate humana congregatio illa primum feruorem, & obſeruantiam non retinet, officium Prælati poſtulat, vt cura, ac diligentia, paulatim obſeruantia, & perfectio regularis reſtituatur, qui enim negligit vitia infringere, diſciplinam regularem reſtituere, ſed permittit communitatem in relaxatione permanere, non eſt dignus tali honore, ac Prælaturâ. Ita Emin. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 1. n. 6. tom. 2. 5.

Not. ſext. quod opus eſt diſtinguere tres caſus, quod inſeruiet etiam pro ſec. dubio. Primus eſt, in quo electi à parte ſuperante alteram in votis, vt ſunt Definitores, ac Prouincialis, vel Guardiani electi à potentiori in Definitione ſunt ſine dubio digniores alterius partis, ſeu factionis. Secundus caſus eſt, in quo electi à parte ſuperante clarè ſunt minus digni Religioſis alterius partis, qui negliguntur. Tertius caſus eſt, in quo exceſſus meritorum in Religioſis electis, ex quibus plerumque fit electio, non eſt adeo magnus, ſed dubius: his ſuppoſitis. 6.

Prima Concluſio.

Prouincialis, ac Definitores ſeligentes inferiores ſuperiores fere omnes ex ſuis, eiſque præbentes maiorem partem officiorum præſtantiorum, cum merita vtriuſque factionis ſint æqualia, vel quaſi æqualia, eo quòd non ſit magnus exceſſus, ſed dubius (ſicuti eſt in caſu, qui inferius patebit) lethaliter peccant. Probatur, tum quia huiuſmodi 7.

munera ſunt in omnium ſubditorum vtilitatem, & non tantùm ſuorum amicorum, tum quia læditur iuſtitia diſtributiua, & commutatiua, illa, quia multorum merita negliguntur, & poſtponuntur cum non parua eorum iniuria, hæc, quia non conſulunt bono communi, quod vnitate propagatur, vt inſinuat D.Cypr. de Orat. Dominica. *Pacificos enim*, inquit, & *concordes, atque vnanimes eſſe in domo ſua Deus præcipit.* Tum quia ex tali iniuſtitia, experientia teſte, oboriuntur multa mala ab ipſis ex officio euitanda, vt ſeditiones, inimicitiæ, atque contentiones, tum quia quærunt proprium commodum, ſcilicet, vt ipſi conſeruentur in honoribus, ac dignitatibus contra proprium munus, quod eſt incumbere ad pacem ob duas præſertim rationes quarum prima deſcribitur à Caſſ.lib.1.epiſt.1. *In hoc enim gratia Regis extollitur, & ſeruatur*, ſi in æquitate pacis populum dirigat, & in iuſtitiæ vigore conſeruet. Secunda verò deſignatur à D.Auguſt. tom.10.ſerm.de tempor.168. *Vnitatis vinculum omnes debent Prælati ſimul & ſubditi in fide, & dilectione per omnia ſeruare, quia ſine pace non ſuſcipitur Sacerdotis oratio, nec plebis oblatio.* Tum quia non ſunt fideles diſpenſatores, ſed gerunt ſe, vt dominos, ac deſtructores, tum quia offendunt finem aſſumptæ dignitatis, qui videtur eſſe, vt Prælati exemplo, ac prudentia contineant ſubditos in diſciplina regulari, & hanc ſi eſt relaxata, ad priſtinum, ac debitum rigorem reducant, hominéſque ad perfectionem religioſam promoueant, qui etiam videtur eſſe ſecundum D.Bonauent. de ſex alis Seraph. cap. 6. *Vt Prælati ſibi commiſſos ad vitam æternam dirigant, & ad virtutum merita fideliter promoueant*; quod certè ſuis partialitatibus non attendunt, imo totam diſciplinam regularem penitus eneruant, vt experientia docet, & inſinuat D.Antonin. p.2.tit.4.c.8. §.4. hiſce verbis. Ex ſeditione tota vita regularis deficit, & ſibi commiſſos efficiunt tot filios gehennæ demeritis cumulatos.

8. Dicet fortè quis, non ſunt munera, ac officia tribuenda noſtris æmulis, & inimicis, quod verbum audio? filij ſunt inimici, vndenam hoc verbum fabricatum? non niſi ab ore diaboli, & à factioſis, qui ſunt lingua eius, prolatum,

&

& rectè, quia factionarij, vt inquit Gregor. Nazianz. in ſequenti dubio citandus, neque ad Deum, neque ad diuinas mentes per bonum pacis & concordiæ accedunt, ſed ſunt aduerſæ partis; admittitur, ſed non conceditur nomen inimici, dubium mouetur à Bonacina inferius referendo, qui loquitur in terminis, de propriis inimicis, & reſoluitur cum diſtinctione, vel bona, & beneficia ſunt propria, & conferuntur ex propria voluntate, vel ſunt communia, & conferuntur ex aliorum voluntate: ſi ſunt primi generis, non tenetur quis inimicis conferre, quia non tenebatur iiſdem conferre, priuſquam eſſent inimici, & inimicus non eſt factus melioris conditionis ob inimicitiam, quamuis, ſi excluſio inimici ab honoribus ſcandalum pariat, excludi non poſſit, vt docent Valent. tom. 3. diſp. 4. punct. 5. Toletus lib. 4. cap. 10. Bann. 2. 2. quæſt. 25. dub. 4. Abulenſis in c. 5. S. Matthæi q. 348. quem citat, & ſequitur Reginald. lib. 17. num. 121. & Bonac. Si ſecundi generis ſunt, vt ſunt omnia munera Religionis, & ad illa ex vi contractus profeſſionis Religioſi ius habent ſecundum meritorum proportionem, tenetur Prælatus diſtribuere inimico, ſicut amico, aliàs vitio acceptionis perſonarum damnandus eſt, & aliorum iuris, quod negligi nequit, violator habendus. Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 25. art. 5. & ipſius commentatores ibidem Nauarr. cap. 14. n. 25. Bonac. in prim. præcept. Decal. punct. 3. quæſt. 4. num. 7.

Secunda Concluſio.

Huiuſmodi homines factionarij electi, vt Priorum, ſeu Guardianorũ munere fungantur, nequeunt inter omnes, qui ſeligi poſſunt, tanquam digniores connumerari, vt contendunt eorum electores, & quamuis hac dignioritate præditi eſſent, non ideo eorum electio eximit Prouincialem, ac Definitores à lethali culpa, propoſitiones quidem aliquantulum rigidæ, ſed veræ, & prima pars tanquam certa traditur in ſequenti dubio, & certiſſima in dub. 23. ſecunda ſuadetur: vel promouendo huiuſmodi intendunt eos promouere, vt factionarios, vel vt inter omnes digniores, & factiona- 9.

rios

rios, vel tantùm vt digniores, quomodocũque reſpiciantur, nequeunt electores carere culpa lethali, nam ſi promouentur vt in prima acceptione, conſpirant omnes DD. eſſe peccatum mortale, quia fiunt acceptatores perſonarum, attendentes non veram cauſam meritorum, ſed impertinentem, & ſibi vtilem in ordine ad propriam conſeruationem, vnde dignioritas in eis eluceſcit tanquam res accidentalis: ſi vt in ſecunda, adhuc obſtringuntur culpa graui, quia finis ille intentus, (licet ſecundarius) nempe, vt factionarios, eſt mortaliter peccaminoſus, quia obſtat fini regiminis, qui eſt vnitas, & pax, vt dicunt DD. & paſſim dicetur in præſenti tractatu, cuius violationem concordant omnes DD. eſſe lethalem, & non cum paruo fundamento, quia vnitas eſt finis tantæ virtutis, vt ſupra eum tota machina regiminis fundetur, erigatur, & conſeruetur, teſte D. Ambroſ. in principio Pſalm. 118. *Vnitas enim coërcet omnia, & regit, cui ſubiecta ſunt.* Sine quo omnia euertuntur, & deſtruuntur, teſte Gregor. Nazianz. Orat. 12. de pace tom. 1. *Atque vt populos, & vrbes, & imperia prætercam, vt cœtus, exercitus, familias, naues vectoribus plenas, coniugia, ſodalitia, quæ omnia vt pace conſeruantur, ita ſeditione euertuntur,* &c. Vnde optimè D. Anton. vbi ſupr. dicit. Ex ſeditione tota vita regularis deficit, quia ablata vnitate, & pace à Religioſorum familiis, neceſſe eſt corruere ædificium perfectionis, ac proinde finis ille ſecundarius deſtruit totam bonitatem, quæ inuenitur in fine primario electorum, nempe vt digniores: ſi vt in tertia acceptione adhuc inuoluuntur peccato, quia, licet per intellectum fieri poſſit talis præciſio, practicè tamen nequeunt ſeparare vnum ab altero, nam eo ipſo, quod ſunt electi, inſurgunt factionarij, ac proinde tranſit eorum electio in naturam ſecundæ acceptionis. Aduertant lectores, quod tam præſens, quàm ſubſequens quæſitum facillimè ſibi adinuicem præſtant modum probandi vtriuſque intentum.

DVBIVM II.

An electores, qui eligunt huiuſmodi Definitores, ac Prouinciales factioſos & preuident inæqualitatem, ac multa incommoda, quæ inde ſunt oritura, peccent mortaliter.

PRo cuius intelligentia in prim. not. mouetur illa quæ- 10.
ſtio, an teneatur quis eligere digniorem in Prælatū ſub
ena peccati mortalis, duæ agitantur opiniones, altera ne-
.tiua, quæ videtur eſſe Gloſſæ pluribus in locis, vt videre
t apud Azorium, & Barboſam inferiùs citandos, adhærent
ugo, Peruſinus, Ioan. Andreas apud Sanch. inferius n. 15.
itio eſt, quia maior probitas vnius; aliis nocere non de-
t, quia etiam dignior electus non peccat nihilo maiorem
hibendo diligentiam, curam, ac laborem in adminiſtra-
ne, quàm adhiberetur à digno, quamuis maiorem adhi-
re poſſet, placet talis opinio pro probabilitate Filliuc.
n. 3. tract. 41. num. 181. Rocco de iure patron. tit. honori-
im quæſt. 15. Pedrazzæ in ſumm. præcep. 7. §. 26. aſſerit
ien hic author ita ferre ſuffragium ſaltem eſſe pecca-
ı veniale, placet etiam Alex. Alenſ. part. 2. quæſt. 136.
. cum hac tamen limitatione, quod ſi præberetur Epiſco-
us digno, omiſſo digniori, non excuſaretur conferens à
cato mortali, ſecus in cæteris beneficiis etiam curam ani-
um habentibus, placet pro beneficiis non habentibus
ım animarum, & rectè Gabr. 4. diſt. 15. q. 7. art. 3. dub. 1.
p. 2. Angel. tit. electio. num. 21. Petro Nauarr. de reſtit.
2. num. 197. Barboſ. de iure Eccleſiaſt. lib. 1. c. 19. n. 171.
eſm. in ſumm. part. 2. tract. 7. cap. 2. concluſ. 7. Dian. p. 2.
:. 15. p. Miſcel. reſol. 38. Guttier. conſil. 99. lib. : cap. 11.
ı. 10. Ratio huius Doctoris videtur eſſe, quia aliàs om-
Prælati eſſent in ſtatu damnationis, nam paſſim in ſim-
bus beneficiis eligunt dignos dignioribus prætermiſſis.
o verò communis fundatur, quia, dum Concil. Trid.
copatus, cæteráque beneficia curam animarum ha-

bentia multis in locis decreuit eſſe conferenda digniori-bus, videtur conceſſiſſe alia beneficia ad arbitrium Prælati diſtribui poſſe. Limita, modò huiuſmodi beneficia non conferantur per viam oppoſitionis, quia tunc eſſet peccatum lethale dare digno prætermiſſo notabiliter digniori, nam magnam iacturam in honore, & exiſtimatione patitur dignior victus in oppoſitione. Ita Nauarr. ſumm. cap. 28. addit ad num. 140. cap. 25. Arag. 2. 2. quæſt. 63. Altera eſt affirmatiua, quæ fortiter aſſerit, non eſſe licitum eligere dignum neglecto digniori ſub pœna lethalis culpæ in omnibus electionibus, non ſolùm curam animarum habentibus, ſed etiam non habentibus, cuiuſmodi ſunt apud minores Definitores, apud alios Conſultores. Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. & quodlibet. 6. art. 9. Sotus de iuſt. lib. 4. q. 6. art. 2. Valent. tom. 3. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 2. Vega in ſumm. tit. 1 cap. 119. caſ. 1. Azor. part. 2. lib. 6. cap. 15 quæſt. 1. Mirand. tom. 2 quæſt. 23. art. 12. Barb. vbi ſupi num. 134. S. Anton part. 2. tit. 1. cap. 20. §. 1. Samuellius de elect. can. tract. 1. diſp. 6 controu. 4. & innumerabiles alij DD quos citatos ſequitur Sanch. opuſc. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 11. num. 16. quamuis non in benef. ſimpl. num 20. Probatur ex cap. vnico, vt Eccleſiaſtica beneficia, vbi ſic dicitur. *Deb: iſti Eccleſiaſticum beneficium in perſona magis idonea diſpenſare.* Probatur etiam ex Concil. Trident. ſeſſ. 24 de reform. cap. 1. & 18. vbi præcipitur, vt dignioribus, & magis idoneis ſub pœna æternæ damnationis dignitates conferantur. Rationi quoque naturali multùm eſt conſentaneum, quia videtur eligens reſpicere perſonam, & non rationem ſui officij, & muneris eligendo dignum, omiſſo digniori, tum quia etiam ſe gerere videtur tanquam dominum ſuffragij, & non tanquam adminiſtratorem fidelem, tum quia violat iuſtitiam commutatiuam, & diſtributiuam, illam, quia damnificat bonum commune Eccleſiæ, à qua ius eligendi accepit, iſtam quia non fauet maioribus meritis.

11. Not. ſecundò, quod ſicut doctrina de eligendo meliori ſub pœna lethalis culpæ eſt vera, ita cenſenda eſt vera in Regularium Prælaturis contra Ioan. Valerium in differentiis vtriuſque fori tit. elect. differ. 1. n. 1. & Caſtrum Palaum

tract. 13.

ſect. 13. de benefic. diſput. 2. part. 1. §. 2. num. 14. aſſerentes, cluſis ſpecialibus Religionibus conſtitutionibus, & iura-ento digniores eligendi, non eſſe obligationem ſub mor-i inter Regulares deligendi digniorem, ſufficit enim, int, electionem dirigi ad dignum, quorum ſententia eſt orſus aliena à veritate, & ita Nauarr. Fernand. Rebell. rtell. quos refert Diana part 2. tract. 15. & 1. Miſcel. re-.61. Vaſquez. Sanchez quos refert, & ſequitur Lugo de .diſput. 35. ſect. 5. num. 54. firmiter aſſerunt eandem ob-ationem militare in electionibus Regularium in confe-dis Prælaturis dignioribus, quia, cum electores conſule-lebeant bono communi, & quantùm fieri poteſt, damna mmunitatis impedire, eadem damna quidem oriri poſ-t, ſicut in aliis electionibus, ſi digniſſimi non eligeren-, quia etiam maiora merita negligerentur in maximum imentum iuſtitiæ diſtributiuæ, quæ omnino ſeruari de-inter Regulares, vt dicetur in ſequenti dubio contra n. Lugo Card. Excipe primò, niſi ille dignior occupetur liis miniſteriis Religionis, v.g. in concionando, docen-vel aſſiſtendo alicui Principi, à quo multùm tota Reli-endeat, tunc enim eligi poteſt dignus. Excipe ſecun-niſi dignus, ſeu digni ſacræ Reipublicæ ſint vtiliores, multùm expedit ad bonum commune, vt Prælaturæ lares non remaneant ſolummodo apud paucos, ſed eſt, vt multi apti fiant ad regendum, & varientur per-, alioquin deficientibus illis Religio remaneret vidua-tunc neceſſe eſſet, vt de nouo aliqui ad regimina eue-ntur, quod ſolet maxima incommoda afferre. Excipe , niſi minus dignum ob commune bonum amoueri diat ab aliquo miniſterio, e.g. ab aula Principis, vel à ndo, quia alius vtilior ſubintrabit, & non poteſt ſine a moleſtia, aut dedecore amoueri, niſi cum hoc præ-. Ita Lugo vbi ſuprà & ratio eius videtur eſſe magni is, & iuxta noſtra principia, quia cum in electionibus paliter attendatur vtilitas communis boni, & totius nunitatis, eoque conſulatur hiſce electionibus, vt per è videtur, ideo digni poſſunt præferri dignioribus: ldo ego, eſſe digniores, quia maior, & minor digni-

tas attenditur penes maiorem, ac minorem vtilitatem Rei-publicæ, vt inferius dicetur, & cum maior vtilitas ex his dignis habeatur, conſequenter tanquam digniores ſunt promouendi.

12. Pro not. tert. ſit, quiſnam dignior cenſendus ſit, ita vt elector ſit immunis à lethali culpa? Rodriq. tom. 2. q. 52. art. 5. ait: debent electores aduertere, ſi tamen abſque culpa eſſe velint, digniorem ſemper inter concurrentes in Prælatum eligere, qui ſcientia, moribus, vita, exemplo, ac merito valeat magis prodeſſe, quam ambitiosè gregi obeſſe: quiſnam erit iſte? ſanctior fortaſſe, & doctior ſimpliciter, & abſolutè? Minimè quidem ait S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. ſed qui eſt melior ſecundum quid, id eſt, qui eſt melior quoad regimen Eccleſiæ. Vaſq. opuſc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 1. n. 19. Reginald. lib. 30. tract. 3. n. 199. Azor p. 2. lib. 6. cap. 15. quæſt. 1. Mirand. tom. 2. quæſt. 23 art. 3. concl. 3. Sotus de iuſt. lib. 3. quæſt. 6. art. 2. concl. 9. Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. cap. 31 §. 1. Comitolus lib. 1. reſp. moral. quæſt. 77. Portell. tit. elect. n. 2. & in addit. n. 10. concludit Peirinus vbi ſupr. quod ſanctior, & doctior eſt ille, qui eſt aptior ad tale regimen, licèt comparatione alterius non tam apti, ſit minus ſanctus, & minus doctus: meliùs, & clariùs Portella vbi ſupr. arbitrium boni viri debet penſare varias circunſtantias temporis, perſonæ, ex quibus inferat, quis pro tunc ſit dignior ſecundum quid, id eſt, in ordine ad hoc officium: Sed omnibus clarius Caiet. in ſumm. tit. electio: melior autem eſt non quantùm ad bonitatem vitæ, ſed quantùm ad regimen illud nunc, & hic reſpectu talium ouium, & reliquis particularibus occurrentiis penſatis: audite etiam quæſo, quod dicit Buſſeus Capuc. in ſumm. tit. elect. n. 10. ex multis DD. dignior cenſendus eſt, qui ad prælaturam, vel munus, de quo agitur, gubernandum, & ſuſtinendum aptior, & conuenientior eſt, omnibus conſideratis, & perpenſis, non verò ſanctior, vel doctior, qui tamen in cæteris non eſt ita aptus illi miniſterio, ſicut primus non tanta ſanctitate, & doctrina excellens, quia ad maiores qualitates morum, & litterarum abſolutè non eſt attendendum in hac materia, ſed ad illas ſolummodo, quæ muneri,

muneri, de quo agitur magis proficuæ, & vtiliores erunt dummodo præficiendus, ſiue eligendus ſit aliàs bonus, & idoneus vita, moribus, ac doctrina. Porrò adhuc non attingimus digniorem, niſi attingamus, quo meritorum exceſſu ſuperare debet alios, ita vt mortaliter peccet, qui ipſum neglexerit. Silu. tit.elect.quæſt.16. Peirin vbi ſupr. Mirand. vbi ſupr. concl.1. inquiunt: tales eligi debent in Prælatos, ac Paſtores quoad maximè fieri poteſt, vt ipſorum comparatione cæteri ſint, & eſſe videantur veluti grex, & bruta pecorà, ſiue animalia: quæ verba ſunt maximè notanda, quia fundantur in textu cap.1.diſt.25 vbi dicitur, quod, qui eligendus eſt ad dignitatem Eccleſiaſticam, talis eſſe debet, vt illius comparatione cæteri grex dicantur.

Pro vltimo not. ſit, huiuſmodi exceſſus credendus eſt ne eſſe in iſtis duabus factionibus, vt dicunt ſectatores vtriuſque partis (noſtros eligimus, quia ex noſtris ſunt meliores) tam pro Definitoribus, ac Prouincialibus, quàm pro Guardianis, & ipſo verbo alternatiuo conuincuntur, quod errant toto cœlo, ſed clarius patebit id ex eorum morum conſideratione, ſi bonitate, rectitudine, ac ſanctitate præditi, nec non & in charitate, ac iuſtitia radicati ſunt, credendum eſt, eorum iudicium non eſſe perturbatum, eiſque fides eſt præſtanda, ſi cupiditate regnandi, ac dominandi tenentur, iudicium ab ambitione perturbatum, & obtenebratum eſſe prorſus cenſendum eſt, quare nullo modo eſt eis credendum, ſed dicendũ eſt verba eſſe quoddam velamen ad tegendum peſſimum ambitionis vitium: liceat mihi afferre deſcriptionem eorum morum quaſi de verbo ad verbum Laurentij Peirini de Prælato q.2.§.3.c.3. Odio enim, inquit, ſe inuicem habent factionarij, de ſe inuicem continuò murmurant, alter alterius notat actiones, inueſtigat, ſpeculatur, in calendario ſcribit, ne obliuiſcatur, & ſociis nuntiet, vt ſuo tempore ſuperioribus propalet, interim diuulgat, curat adhibere teſtes, ſemper alter in alterum machinatur, irridet, ſubſannat actiones, & quidquid à quocumque factionis contrariæ factum fuit, culpat, maculat, & profitetur ſe aduerſariis non credere, niſi, cum dicunt, Domine non ſum dignus: conatur vnuſquiſque 13.

quiſque in ſuam factionem trahere nouitios, nondum habitum Religionis indutos, ſuos vnumquodque factionis caput defendit, eorum vitia occultat, protegit, ne puniantur, imò fouet ſecundum inclinationem, ne ab eo reſiliant, & ad aduerſariorum factionem tranſeant, qui non ſunt in aperto malo, vtitur tanquam ſcuto inexpugnabili ad factionis ſanctitatem, ac idoneitatem defendendam, probando, quod ea ſit aggregata ex melioribus, & dignioribus, & quod ſolùm ſit aggregata in bonum commune, & ad reſiſtendum aduerſario illud deſtruere conanti: Si ſuperiores maiores errantem ſubditum ſecundum regulam, & Deum punire voluerint, illicò accurrit caput, vel errorem excuſat, ſi poteſt, vel ſi non poteſt, excuſat fragilitate, iuuentute, gratiam petit, fidem facit de futura emendatione, ſi verò ſubleuare voluerit alterius factionis caput, accurrit & alterum caput, & loquitur ſubleuandi plagas, mortuas exſuſcitat, ignotas aperit, falſas fingit, teſtes ad omnia adhibet, ſi ſuperiores reſiſtunt, proponit articulos, iuſtitiam petit: infinita prætereo, quæ præ cordis anguſtia enarrare non valeo, lugenda relinquo cogitationi, quæ nequeo exprimere calamo. Ita Peirin. Hæc ſunt, quæ diſperſa videntur in iſtis factionibus, iſti ſunt eorum mores, qui dicunt, noſtros eligimus, quia ex noſtris ſunt ſanctiores, & meliores. Si ergo tales ſunt mores, concludendum ne eſt eorum iudicium eſſe ſanum in proferenda ſententia, noſtros eligimus, &c. an potius perturbatum ab affectione dominij? perturbatum, perturbatum inquam ab immoderatis animi affectibus, quare nec ipſi, nec alij ſimilibus verbis credere debent; vnde dicebat S.Gregor.hom.26.in Euang.ante medium. *Iudicare dignè de ſubditis nequeunt, qui in ſubditorum cauſis ſua vel odia, vel gratiam ſequuntur*, his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

54. In omnibus electionibus ad munera habentia animarum curam, & non habentia, modò ſint magni momenti, ſub

poena

pœna lethalis culpæ meliores ſunt eligendi. Concluſio ſufficienter eſt probata in ſecundo notando.

Secunda Concluſio.

Exceſſus in idoneitate præ cæteris debet eſſe clarus, & valdè magnus, & non paruus, ſeu dubius, vt electores eligendo dignum, meliori neglecto, maculentur lethali culpa. Probatur: ex doctrina Silueſtri, Mirandæ, & Gloſſæ docentium, quod exceſſus debet eſſe tam magnus, ac manifeſtus in electo, ita vt cæteri ſint æſtimandi vilis grex, & bruta animalia.

Tertia Concluſio.

Nullo modo eſt credendum factionariis dicentibus in 15.
noſtra factione huiuſmodi exceſſus inuenitur. Probatur: quia non eſt homo ſanæ mentis, qui ſibi perſuadere debeat in illa factione eſſe digniores, non ſolùm pro Prouinciali, ac Definitoribus, ſed etiam pro Prioribus, ſeu Guardianis, ita vt altera pars, ſeu factio reputetur pro idoneitate regiminis Prouinciæ vilis grex, & bruta animalia. Secund. quia ex eorum moribus enarratis ſatis liquet eos habere pro fundamento cupiditatem regnandi, & dominandi, potiùs quàm bonum commune, & merita eligendorum promouentia ipſum bonum, maximè quia ex vtraque parte hæc vox dulcis in ore, & maligna in corde auditur.

Quarta Concluſio.

Probabiliter, ac prudenter, imo certè credendum eſt, 16.
in vtraque factione eſſe merita æqualia, vel quaſi æqualia pro idoneitate regiminis Prouinciæ, tam in electionibus Prouincialium, ac Definitorum, quàm Priorum Probatur quia melior non eſt cenſendus ſanctior, & doctior, & aptior ſecundum ſe, ſed pro hic, & nunc reſpectu talium ouium reliquis conſideratis, & penſatis ratione induſtriæ, pacis conſeruandæ, ac conſtruendæ, nec non & vnitatis firmandæ,

firmandæ,&c. At quis ſanæ mentis iudicabit hanc aptitudinem ad omnes dignitates, ac officia ſolùm præcellere in vna factione? Tum quia regimen Prouinciæ fuit alternatiuum, tum quia ſuperiores maiores modò adhibuerunt gubernationi vnam factionem, modò alteram, tum quia huiuſmodi ſuperiores alteram proſternerent, ac debellarent pro factionum extirpatione & non ſubleuarent, ſi tanquam vilis grex præ altera habenda eſſet. Non nego tamen,quod aliquando huiuſmodi exceſſus in ſingulari homine elucеſcere non poſſit.

Quinta Concluſio.

17. Electores eligentes Definitores, ac Prouinciales ex propria factione præuidentes inæqualitatem, ac incommoda, quæ inſurgunt, mortali culpa obſtringuntur, nam offendunt iuſtitiam commutatiuam, diſtributiuam, nec non & violant charitatem,ſimulque ſcindunt vnitatem.Suadetur, quia non ſeligunt meliores pro ſtatu illius Prouinciæ, & reſpectu talium ouium, & ita non fauent Eccleſiæ, & ecce violatam commutatiuam, quare dicebat S.Antonin.de iuſt. diſtr.tit.5.cap.3.tom.4.non eſſe magis aptum hominem,qui eſt pertubatiuus boni communis: quia reſtringunt vota ad merita ſuorum abſque exceſſu, & ecce violatam diſtributiuam, vnde præceptum S.Thom.de reg.Princip.lib.4. c.15. eſt, *vt omnibus actibus politicæ inter ciues æqua debeat eſſe ponderatio oneris, & honoris*. Quia pax expellitur à Prouincia, notabilis perturbatio excitatur in congregatione, ſeditiones gliſcunt, inuidiæ, & alia enarrata, teſte experientia, & ecce laceratam charitatem, quamobrem Ariſtot.5.Ethic. lib.5.cap.3. ait. *Sed hinc pugnæ naſcuntur, & incuſationes, atque querelæ, cum æqui non æqua, aut æqua non æqui, habent ac potiuntur*. Quia tandem diſſoluitur vnitas, ſine qua quælibet multitudo ruit, & de qua tam grauiter loquitur S. Aug. de verb.Dom.in Matth.ſerm.26.tom.10. *Vnum cogitate fratres mei, & videte in ipſa multitudine, ſi delectat, niſi vnum, ecce Deo propitio, quàm multi eſtis, quis vos ferret, niſi vnum ſaperetis? Vnde in multis iſta quies? Da vnum, & populus eſt,* *tolle*

*lle vnum, & turba eſt, quid eſt enim turba, niſi multitudo tur-
ta? Sed audite Apoſtol.* 1. *Corinth.* 1. *Obſecro autem vos fratres,
idipſum dicatis omnes & non ſint in vobis ſchiſmata, ſitis au-
m perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia. Et alio loco:
ianimes vnum ſentientes, nihil per contentionem, neque per
anem gloriam.* De qua etiam non minus grauiter affatus eſt
Bernard. de modo benè viuendi ſerm. 41. *Concordia ve-*
, inquit, *ad faciendum bonum, ad ſectandam iuſtitiam, ad ſer-
endum Deo, bona eſt, propter quod ſumus congregati in vnum,
in ſeruitio Dei omnes vnum ſpiritum, & vnum animum ha-
amus, omnibus habitantibus in domo Dei debet eſſe anima vna,
cor vnum in Deo.* Et paulo infrà. *Nihil eſt, quod Diabolus
ntùm timeat, quantùm concordiam, & charitatem; nam ſi to-
m, quod habemus, damus propter Deum, hoc diabolus non ti-
et, quia ipſe nihil habet, ſi ieiunamus, hoc diabolus non timet,
ia ipſe nunquam comedit, ſi vigilamus, hoc diabolus non timet,
ia ipſe nunquam dormit, ſed ſi charitatem, & concordiam
nemus, hoc diabolus vehementer timet. Quare?* Prima ratio
t eiuſdem Bernardi ibid. *Quia hoc tenemus in terra, quod
ſe in cælo tenere noluit.* Secunda ratio deſignatur à D. Gre.
r. Nazianz. de pace Orat. 12. *Omnes ij*, inquit, *qui pacis bo-
m amplectuntur, eique contrariam diſcordiam, & ſeditionem
fensè oderunt, ad Deum, qui vnus eſt, & eſſe creditur non minus
opter concordiam, quàm propter eamdem eſſentiam, & ad diui-
s mentes, quæ à ſancta, & laudanda Trinitate hoc acceperunt,
vnum ſint, accedunt, contrà, qui iis ſunt moribus, vt pugnis
udeant, ac nouitate famam captent, atque in ignominia ſua
rientur, aduerſæ partis ſunt.* Tertia habetur ex D. Chry-
ſtom. ad Epheſ. c. 4. hom. 11. *Si volumus ergo*, ait, *frui ſpi-
u, qui procedit à capite* (id eſt Chriſto) *alter alteri adhærea-
us, nam duæ ſunt diuiſiones à corpore Eccleſiaſtico, vna quidem,
andò refrixerimus in charitate, ſecunda autem, quæ auſi fue-
nus ea facere, quæ ſunt indigna, vt ſimus in illo corpore, vtro-
e modo enim nos ſeparamus à pleno illo conuentu. Quod ſi col-
ati, ac conſtituti ſumus, vt alios ad hoc ædificemus, qui prius
ndunt, quid non patientur? Nihil Eccleſiam æquè poteſt diui-
re, vt ambitio, & amor imperij, & gerendi magiſtratus, ni-
l Deum æquè irritat, atque diuiſam eſſe Eccleſiam, et iamſi*

bona fecerimus innumerabilia, non minores, quàm qui eius corpus diſcindunt, pœnas dabimus, qui plenum Eccleſiaſticum conuentum conſcindimus, nam illud quidem factum eſt ad lucrum orbis terrarum, & ſi non eo animo, hoc autem nullam vſquam habet vtilitatem, ſed ex eo damni eſt plurimum, hac dicta ſunt, non ſolùm ad eos, qui gerunt magiſtratus, ſed etiam ad eos, qui ab illis reguntur. Hæc Chryſoſtom. Factionarij, has PP. ſententias hic libenter adnotaui, non tam ad firmandam concluſionis veritatem, quæ ſatis clara eſt, quam potius ad demonſtrandum quid ſentiant Eccleſiæ columnæ de factionum capitibus, eorumque ſequacibus, quæ vnitatem multitudinis, ſacrorumque hominum concordiam ab ambitione ducta conſcindere audēt, & propriis oculis quaſi in ſpeculo ſuum deplorandum ſtatum inſpiciant, in quo ſub ſpecie zeli, ſeu potius ſub prætextu zeli ſunt obuoluta: heu, heu quàm longè diſtat à vobis ille ſpiritus capitis Chriſti, qui *eſt pax noſtra,* inquit Bernardus vbi ſupr. *Qui fecit vtraque vnum, videlicet, quia Angelos, & homines fecit eſſe concordes.* Qui germinare facit in hominum mentibus verum zelum, abſcindentem illud, quod abſcindere volebat Paulus à Corinthiis, qui in factiones abierant, dum dicebant. Ego quidem ſum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ.

18. Dicet fortè factionarius, qui libros euoluit, non eſt lethale peccatum cæteris paribus conferre dignitatem, & honorem amico, conſanguineo, conciui, &c. Ergo tam ſuperiores maiores, quàm ſubditi eligere poſſunt tutò ad dignitates, cæteráque officia eos, qui ſunt ex propria factione. Reſpondeo ex Bellarm. de Princ. Chriſt. lib. 1. c. 10. & Peirin. tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 15. concedendo, quando non conturbatur pax, & quies, & fit ex cauſa impulſiua, & non motiua, docent Azor. p. 2 lib. 6 cap. 15. quæſt. 4. & Alenſ p. 2. quæſt. 119. membr. 2. diſt. 1. (ablata tamen, nota, cauſa factionis, quæ ſub nomine amicorum tegitur, quia vnuſquiſque ſub mortali tenetur ſe abdicare nomine diabolico factionarij propter pacem, & concordiam introducendam, ac ſcandala extirpanda, ſeditionéſque ſedandas, nam factioſi ſunt in malo ſtatu, vt aiunt Tabien. tit. ſeditio, quæſt. 1. Caiet. eod. tit. Similiter Silu. quæſt. 1.) negando

ando, quando tractatur de conferendis ferè omnibus bo-
is in ſuos, quia grauiter læditur ius eorum, qui negligun-
ır, & opprimuntur, quia præſertim Prælati non dicerentur fideles diſpenſatores, nec eſſent in vtilitatem omnium
bditorum, ſed acceptatorum perſonarum nomen ſibi
ndicarent in multorum oppreſſionem, quia etiam tota
ouincia conturbatur, vt dictum eſt ſupr. Non dico ta-
en, quod Prælatus non queat alicui ſuo amico conce-
re, eſto ſit minus dignus altero, aliquod bonum ſui vſui
nceſſum, abſque eo quod dicatur acceptor perſonarum.
ı Valent.p.1.q.7.col.2.verſ.porrò,tom.3.

Dicet iterum factionarius, ex noſtris videtur ſurgere ali- 19.
is exceſſus meritorum, quantùm ſufficit, vt præteriri
n poſſit ſine culpa veniali: ergo iſti ſunt ſeligendi, &
n alij ex contraria factione, quamuis mundus totus eſſet
nturbandus, & non ſolùm Prouincia. Reſp. quod in re
orali parum pro nihilo reputatur, & ideo exiſtimandum
eos cedere ſuo paruo iuri propter bonum commune,
o addit Salonius 2.2.ex concluſ. D.Th.quæſt.63.artic.2.
ntrou.4.quod dignior debet illud pati pro bono commu-
quod ſequitur ex electione concordi, & pacatiori gu-
rnatione, imò addo ego, quod non ſunt digniores, vt
identer probabitur in dub.23.poteſt etiam dici(præter ea
æ ſuperius dicta ſunt,) iudicium huiuſmodi factionarij
n eſſe aptum in ferẽda ſententia de exceſſu meritorum,
a prouidere vnicuique ſecundum merita tranſcendit,
uit S.Thom.2.de regim Princ.cap.15. virtutem naturæ,
um factionarij non ferantur à ſpiritu Dei, vt affirmant
PP.vbi ſupr. ſequitur eorum iudiciũ non habere illã to-
m rectitudinem ad hominum merita, & demerita men-
anda.Pro fine quæſiti ad indignitatem iſtorum electorũ,
tanto ſtudio contendunt eleuare homines tanquam ca-
ı factionis ad prædictas dignitates faciunt verba S.Greg.
zianz. orat. 14. prolata contra nonnullos factioſos:
quam, ait, *indignitatem illud etiam accedit, quod qui à*
ſalute donati ſumus, hominum cauſa bellum gerimus, tan-
que in nobis contendendi ſtudium exuperat vt ipſum quoque
rum ambitionibus commodemus, ac pro alienis thronis pro-

prias inimicitias ſuſcipiamus, in vna re duo grauiſſima peccata committentes, nimirum & eorum ambitiones inflammantes, & ipſi vitioſæ noſtræ affectionis hoc adminiculum accipientes, quemadmodum, qui in præceps feruntur, propinquas petras, aut firmiores frutices.

DVBIVM III.

An in conferendis honoribus, ac dignitatibus locum habeat iuſtitia diſtributiua.

20. CVm iam de iuſtitia diſtributiua ſimus loquuti, ac ſæpè, ac ſæpius in hoc tractatu de ea etiam ſimus loquuturi, non negata inter Regulares ſecundum ſenſum omnium DD. placuit tamen Vaſq opuſc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 3. & fortè non ſine arte eam infirmare, & à cœnobiis alienare, quem poſtea ſequutus fuit Emin. Card. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 5. num. 56. tom 2. dicens: Non enim mihi perſuadere poſſum, quod Prælaturæ regulares inſtitutæ ſint ex primaria, vel ſecundaria intentione, vt præmia, ſed ſolùm ad bonum communitatis, & vt habeat bonos Prælatos, à quibus regatur: cum enim religioſus ſtatus ordinetur ad hoc, vt ſubditi perfecti ſint, contemptores honoris temporalis, & procul ab omni ambitione, ac deſiderio imperandi, imò ex ſe abhorreant eiuſmodi officia, quomodo inſtitutores potuerunt ex ſecundaria etiam intentione ad hoc inſtituere Prælaturas, vt eſſent præmia meritorum. Et paulò inferius addit, fieri poſſe, quod ſit aliqua communitas religioſa adeò reformata, & ita ex interno feruore intenta ad perfectionem, vt ſinguli ſint propenſi ad regularem diſciplinam retinendam, vt Prælatus non dignior, ſed dignus poſſit ſine vllo periculo eis præfici, tunc non erit peccatum dignitatem conferre digno, quia nec periclitatur bonum commune, nec iuſtitia diſtributiua læditur, eo quod inter Regulares non habet locum: pro intelligentia quæſiti ſit.

Primò

Primò nota, quod iuſtitia diſtributiua, vt dixi, tota po- 21.
:a eſt, atque verſatur in diſtribuendis commodis, & mu-
:ribus communitatis in partes communitatis, vt docet
ugo vbi ſupr. diſp. 1. ſect. 3. n. 43. Dixi inter partes, quia
ommunis, & verior opinio affirmat iuſtitiam diſtributi-
.m ſemper exigere plures, quos comparat inter ſe, vt
ptimè docent S.Th. 2. 2. q 61. art. 1. Molin. tr. 1. diſp. 12.
aſq. 1. 2. diſp. vlt. c. 4. Turrianus in præſent. diſp. 1. dub. 1.
ultos alios referens, nam vox diſtribuere connotat mul-
s, ille ergo propriè diſtribuit, cum plures occurrunt ac-
:pturi: nec argumenta Suarez opuſc. de iuſt. ſect. 3. à n. 8.
Rebell in præſenti cap. 1. lib. 1. quæſt 3. num. 16. tenen-
ım contrariam ſententiam, videntur eſſe magni mo-
enti, nam quando vacat vnum beneficium, ſeu cathedra,
:èt vni tantùm conferatur, & ſit actus iuſtitiæ diſtribu-
ıæ, attamen attenditur ad merita plurium concurren-
ım, & comparantur inter ſe, vt appareat, quis ſit di-
ıior, per accidens verò eſt, quod non diuidatur inter
ures, quia res eſt in ſe indiuiſibilis, quod ſi vni tantùm
nferatur, eo quod ſolus accedit ad concurſum, adhuc
ruatur comparatio inter multos non accedentes ad
ıiuſmodi concurſum, nam ille, qui venit ad con-
ırſum habet maius meritum, & dignitatem, quàm alij
cuſantes concurſum. Hinc eſt, iuſtitiam diſtributiuam
opriè, & formaliter reſidere in ſuperiore, nam diſtri-
ıere bona communitatis inter membra ipſius commu-
tatis eſt actus publicæ poteſtatis, & ſuperioris, quod
aliquando exerceatur per ſubditum, eſt de mandato
ſius ſuperioris. Ita Lugo vbi ſupr. num. 55. Hinc
t, quod, licèt ſubditi non habeant ius ſtrictum ad om-
ı bona Religionis, vt docent multi DD. præſertim
ıgo num. 51. & conſequenter nulla intercedat obligatio
ſtitutionis, negari tamen non poteſt reſidere in eis ali-
ıod ius ad omnia commoda Religionis, vt iam dixi ex
ente Leſſij de iuſt. cap. 22. dub. 3. num. 15. lib. 2. cui addo
nch. opuſc. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 1. num. 2. & Arag. 2. 2. q. 63.
:. 2. aliter profeſſio eſſet iniuſta, quia cum ſit quidam
ntractus onerosus vltro, citróque obligatorius, vt docent

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sanch.ſumm. lib.6.cap.9.num.7.& Barthol. de Vecchis in praxi Nouit.dub.13. num.4. quo profeſſus ſe obligat Religioni ad inſeruiendum ei ſecundum regulam in quocumque loco, è contra Religio ſe obligat ad eum retinendum, alendum, & tractandum tanquam filium iuxta ſuum inſtitutum, ſi omne ius eſſet in Religione circa ſubditum, & aliquod ius non reſideret in ſubdito circa Religionis bona.

22. Nota ſecundò, quod non valet iſta conſequentia, ſtatus Religionis ordinatur ad hoc, vt ſubditi perfecti ſint contemptores honoris temporalis, & procul ab omni ambitione, ac deſiderio dominandi: ergo inſtitutores non potuerunt ex ſecundaria etiam intentione ad hoc inſtituere Prælaturas, vt eſſent præmia meritorum, quia ſequerentur mille incommoda. Prim. nec valeret iſta conſequentia, perfectio omnium Chriſtianorum eſt, non infringere legem impoſitam: ergo lex non debet permittere aliqua peccata, quod videtur falſum, quia peccatorum aliquorum permiſſio eſt effectus legis, & conſequenter bona; nec etiam hæc: intereſt perfectioni Reipublicæ, quod peccata commiſſa non remaneant impunita: ergo omnia peccata ſunt punienda, falſum eſt, quia, vt docent DD. ad bonum publicum non ſpectat, quod omnia peccata puniantur, ſed aliqua remittantur diuinæ iuſtitiæ vindicanda; neque etiam valeret hæc conſequentia: ad perfectionem Religioſorum pertinet omni conatu obſtare inclinationi, & propenſionibus naturæ, quia retardant ſpiritualem profectum: ergo Deus non debebat inſtituere diuerſas religiones, falſum eſt, quia debebant in Eccleſia Dei varij modi viuendi vigere, qui eſſent accommodati iuxta ingenia, complexiones, & propenſiones hominum, quorum aliqui diligunt ſolitudinem, alij verò frequentiam, vnus libenter orat, alius libenter legit, vel operatur, &c. vt naturæ hominum non repugnaret perfectior modus viuendi, & ita maiori facilitate per viam perfectionis currerent ad optatum finem conſequendum, vt optimè inſinuant Suar.4.de Relig. tract.9.lib.1.cap.1.num.12. & Bellarm.de Monach. lib.2. cap.3. tom.1. tandem dico, neque etiam valere hanc: ad perfe

erfectionem Religioſorum ſpectat omnia peccata venia-
a cohibere: ergo ſunt omnia à Prælatis punienda, falſum
ſſe videtur, quia multa ſunt diſſimulanda, ne regimen ſit
imis durum, & Prælatus reddatur ſubditis odioſus, vt aſſe-
int DD. quamobrẽ concludendum eſt illam conſequen-
ī in principio notandi deductam ex illo principio nullius
boris eſſe; & ideò dicendum, quod Religioſi dupliciter
oſſunt conſiderari, vel vt ſinguli, vel quatenus conſti-
unt vnum corpus, cuius caput in ordine ad regimen ſpe-
at ad Prælatos: ſi conſiderentur vt ſinguli, perfectio eo-
m petit, vt ſint contemptores honoris temporalis, procul
omni ambitione, & deſiderio dominandi, & ita inſti-
tores fortè non potuerunt inſtituere Prælaturas, ac di-
itates, vt præmia Religioſorum: quatenus verò conſti-
unt vnum corpus, perfectio eius poſtulat vt ſint inſtitutæ,
præmia meritorum propter bona elicienda, & mala eui-
nda, propter bona dico, quia, cum in qualibet congre-
tione plures infirmi, ac debiles morentur non viriliter
tantes cum prauis affectibus, vt docent Sotus, & Sua-
pluries citandi in tractatu, ideò fuit neceſſarium non
gligere eorum merita, ſed ea dignitatibus, ac Prælaturis
ognoſcere, vt ſuauiter allicerentur ad ſtrenuum certa-
n contra malas inclinationes; maximè quia multi ſunt,
uit S. Thom. 4 de reg. Princ. cap. 7. qui magis proficiunt
dignitatibus conſtituti, quàm ſine illis, quia etiam Re-
ionis onus per multorum annorum ſeriem ab hominibus
endum eos opprimeret, & à veloci curſu perfectionis
ardaret, vnde Nauarr. comm. 4. de Regul. num. 24. dicit:
mis durum eſt omni honore, ac officio in Religionibus
uari, & opus eſt maxima patientia, cuius rei æquanimis
ientia non eſt omnium, ſed paucorum, quos Iuppiter
us amat, & ardens euexit ad æthera virtus: propter
la euitanda dico, quia facillimè reſtringi poſſent ſub
textu boni communis Prælaturæ, ac dignitates in
cos; vnde non parua occaſio daretur, vt excluſi ho-
es ab honoribus ſuſcitarent diſcordias, ac ſeditiones,
eſtis ambitionis inciperet omnia bona Religionis infi-
, vt benè notat S. Antonin. 2. p. tit. 4. cap. 8. de diſcordia,
§. 1.

§.1.hiſce verbis: quando enim nimis aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copioſè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil, inde generatur diſcordia, & inuidia inter eos: imò addo, quod potuerunt eſſe inſtitutæ in ordine ad ſingulos Religioſos ob rationem Caietani in obiectione recitandam: nec obſtat dicere, quod ex iſta diſtributione dignitatum ſecundùm merita conferendarum oboriri poſſunt aliqua incommoda, maximè in materia ambitionis, quia, ſicut Deus inſtituit diuerſas Religiones cum diuerſis modis viuendi, etiamſi præuiderit multa incommoda ſequutura, dum aliis alij præcedere contendunt, vel honore, vel loco, &c. & æſtimauit ea eſſe parui momenti comparatione vtilitatis, quæ elicitur ex variis modis viuendi, ita illa incommoda ambitionis putanda ſunt parui momenti comparatione vtilitatis, quæ ſequitur ex benè adminiſtrata iuſtitia diſtributiua, maximè in ordine ad perfectionem totius corporis Religionis: imò addo quod ambitio ſuſcitanda non erit illa, quæ eradicat totum bonum Religionis, quia hominum merita per iuſtitiam diſtributiuam mediantibus dignitatibus fuerunt compenſata, audite quæſo verba Suarez vbi ſupr. pro inſtructione omnium regiminum: res humanæ, ait, huiuſmodi ſunt, vt nunquam omnibus incommodis careant, & ideò quando hæc ſequuntur non ex re ipſa, vel actione, ſed ex infirmitate, vel malitia hominum, non ſunt propter illa omittenda bona maiora, ſed adhibenda remedia, ne illa ſequantur, potiſſimum eſt charitas. Ex hac ergo vera doctrina colligitur, quando DD. pro reſponſione alicuius argumenti difficilis ſolutionis adducunt, obſtat perfectioni Religioſorum, &c. eſſe quoddam velamen ad tegendum aliquid durum, & rigidum præſertim in regimine, quod nequit ſaluari, niſi recurrendo ad patientiam ſubditorum ſub prætextu perfectionis religioſæ, ac proinde nuncupari debet argumentum patientiæ, ſeu reſponſio: hoc non dico ob doctrinam Emin. Lugo, quia ex eius ſcriptis ſatis conſtat, eum optimè intelligere naturam regiminis Regularium vnitam cum hominum imbecillitate, ſed propter alios, qui hac reſpon-

ſione

ſione nec ipſa intelligere prima principia regiminis videntur.

Nota tertiò, quod licèt ſubditi per votum obedientiæ dominium ſuæ voluntatis tranſmiſerint in ſuperioris voluntatem, & totos ſe reſignauerint in eam, non tamen hoc intelligendum eſt, vt ideò poſſint ſuperiores tanquam ſeruos, aut mancipia pretio, vel bello acquiſita eos ad libitum peſſundare, & ſupercalcare, ſed vt tractentur rationabiliter, diſcretè, & charitatiuè. Ita Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. cap. 12. referens Tabien. Angel. Silu. Roſell. aſſerentes in omni obedientia eſſe intelligendas aliquas conditiones, ſcilicet, ſi potero, vel ſi rationabiliter præceperit Prælatus. 23.

Nota quartò, honorem definiri ex S. Thom. 2. 2. q. 103. art. 1. ex D. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 20. §. 3. ex Lugo vbi ſupr. diſp. 14. ſect. 1. n. 3. eſſe teſtificationem quandam excellentiæ, & videtur eſſe præmium cuiuſlibet virtutis ſecundum ſenſum D. Thom. vbi ſupr. quæſt. 129. art. 4. in corp. Huic autem honori, quatenus eſt præmium virtutis, non renuntiant Religioſi per votum profeſſionis, vt benè notat S. Thom. vbi ſupr. quæſt. 186. art. 7. ad 4. ibi Caiet. Nauarr. cap. inter verba, concl. 5. num. 64. & comm. 2. de Regul. n. 2. Valent. tom. 3. diſp. 3. quæſt. 10. part. 5. verſ. ex hoc igitur. Clauis Regia lib. 11. cap. 4. n. 15. Suarez 3. de Relig. lib. 8. cap. 4. n. 3. Peirin. vbi ſupr. quot verò ſint tituli, ob quos honor alicui debetur, eos enumerat Leſſ. de iuſt c. 32. dub. 2. n. 9. lib. 2. nimirũ ſanctitatem, ſapientiam, doctrinam, Principatum, dignitatem, potentiam, ætatem diuturniorem, ſuperioritatem, quæ omnia approbantur ab Emin. Lug. de iuſt. diſp. 34. ſect. 1. num. 6. tom. 2. ſimul cum aliis ab ipſo aſſignatis, nam hominem reddunt magis perfectum, ad quæ etiam pertinent facultates naturales, vt excellentia in viſu, in voce, in cantu, in curſu, in ſcribendo, in legendo, & in aliis artibus, vires etiam corporeæ, & alia ſimilia poſſunt inter ea enumerari, quæ omnia, ſicut perficiunt hominem in ordine ad humanas operationes, &c. ita reddunt ipſum ſecundum proportionem dignum honore; an verò diuitiæ reddant hominem maiori honore dignum, 24.

videte Lug. vbi ſuprà, tenentem partem affirmatiuam.

Concluſio.

25. Prælaturæ Regularium cenſendæ ſunt in diſtributione cadere ſub iuſtitiam diſtributiuam, ita vt ſaltem ſecundariò ſint præmia virtutum, & meritorum. Quæ concluſio apertè ſtatuitur contra ſententiam DD. in principio quæſiti notatam. Probatur primò, omnes Religioſi ex vi profeſſionis acquirunt ius ad omnia commoda Religionis, nec non & bona, vt dictum eſt ſuperiùs: ergo in iis diſtribuendis neceſſariò locum habere debet iuſtitia diſtributiua: antecedens clarum, conſequentia probatur, quia illud ius acquiſitum dicit habitudinem crediti ad Prælaturas, quia ſunt commoda, & bona Religionis, vnde eidem habitudini pro iuſta diſtributione debet reſpondere iuſtitia diſtributiua. Secundò ſi in conferendis Prælaturis, ac dignitatibus regularibus iuſtitia diſtributiua non eſſet ſeruanda, maximè quia inſtitutores eas non erexerunt tanquā præmia Religioſorū, eo quod ſtatus Religionis ordinatur ad hoc, vt homines ſint perfecti, & contemptores honoris temporalis: ſed id obſtare non videtur, tum quia inter merita Religioſorum, & Prælaturas intrinſecè, & ex propriis terminis, & natura oboritur, vt ſeruetur iuſtitia diſtributiua, nam inter ſe, vt dixi, habent habitudinem ex propriis terminis exortam, tum quia licèt iſta habitudo ex propria natura ex parte dignitatum non inſurgeret, ſed dependeret à voluntate inſtitutorum, attamen hi talem intentionem tenebantur habere, vt eſſent præmia Religioſorum, quia ſpectant ad perfectionem, & ad maius bonum totius corporis Religionis, vt dixi euidenter in ſecund. not. Tertiò admiſſo caſu Card. vbi ſupr. ſequeretur, quod ſuperiores, & electores eſſent Domini Prælaturarum, & non fideles adminiſtratores, quia ad libitum, & abſque ratione debiti eas conferrent, quod eſt proprium Domini, nec commune bonum periclitaretur, vt notat Lugo vbi ſupr. maximè quia vnuſquiſque poſſet ſibi præfigere vnum bonum commune

tantùm

tantùm ab intellectu fabricatum: ergo. Quartò votum obedientiæ, per quod Religioſi ſe conſecrant ſtatui Religioſo tranſmittendo ſuam voluntatem in ſuperioris voluntatem, mundo, ac pompis eius renuntiando, non ita vilipendit Religioſos, vt ad libitum Prælatorum, aliorúmve peſſundentur, & ſuperculcentur, vt patet ex doctrina illata: Sed ſi non eſſet debitum ſeruandi iuſtitiam diſtributiuam in Regularium Prælaturis, &c. peſſundarentur, ac vilipenderentur, eo quod nullus eſt maior contemptus, quam poſtponere merita magno ſudore acquiſita, & tot laboribus per annorum ſeriem toleratis pro Religionis bono, ac ſi non eſſent, ex hoc enim ſequuntur mille incommoda, vt experientia docet: ergo admittendo iuſtitiam diſtributiuam non eſſe ſeruandam, admittitur etiam id, quod per votum obedientiæ Religioſi non promiſerunt. Quintò homines per habitum Religionis aſſumptum non renuntiant honori, qui eſt teſtimonium excellentiæ in Religioſo elucеſcentis, & eſt præmium eius virtutis, vt dictum eſt ſuperiùs: ergo honoribus inſurgentibus ex Prælaturis non cedunt: ergo vt præmia ſaltem ſecundariò fuerunt inſtitutæ ab inſtitutoribus. Tandem vltimò probatur: vbi ſunt regulanda præſertim in materia iuſtitiæ, ibi regulatiuum non eſt concedendum, aliàs eſſent regulanda ſine regula, ſeu regulatiuo, quod eſt abſurdum in quacumque materia: ergo in Religione concedi debent & iuſtitia commutatiua, & diſtributiua: antecedens clarum, conſequentia probatur, in Religione datur, quomodo ſe gerere debeant partes in ordine ad totum, illud fouendo: ergo datur iuſtitia commutatiua tanquam ſuum regulatiuum, in Religione etiam concedendum eſt, quomodo ſe gerere debeat totum in ordine ad partes pro eius iuſta diſtributione: ergo etiam datur iuſtitia diſtributiua tanquam regulatiuum omnium bonorum, aliàs eſſet diſtributione regulatiuo.

Dices, ſtatus Religionis ordinatur ad hoc, vt Religioſi ſint perfecti, & contemptores honoris temporalis: ergo inſtitutores non potuerunt ordinare, nec etiam ex ſecundaria intentione, vt Prælaturæ eſſent meritorum præmia. 26.

D 2 Reſp.

Reſp. quod iuſtitia diſtributiua in Prælaturis conferendis non aduerſatur contemptui honoris temporalis, qui eſt proprium hominum ad perfectionem tendentium, quia in mente vnuſquiſque geſtare poteſt deſiderium abdicationis omnium bonorum temporalium, & adhuc vnuſquiſque geſtare poteſt, vt ipſorum, & aliorum merita, ſi Domino placuerit, ſint recognoſcenda iuxta meritorum menſuram dignitatibus, ac Prælaturis, cum id ſit ab omni malo alienum, imo bonum, & virtute præditum. Secund reſp. quia huic honori non renuntiant in profeſſione Religioſi, vt dictum eſt, vnde Caiet. 2.2. quæſt. 136. art. 7. ait: aduertendum eſt, quod, quia honor Eccleſiaſticus ſanctus honor eſt, quia Eccleſia ſancta eſt, ideo non ſpectat ad perfectionem Religioſorum renuntiare Eccleſiaſticis honoribus, quocirca reprehenſione digni ſunt Religioſi abdicantes ſuos honores magiſterij in Theologia: & ideo notant Nauarr. lib. 5. conſil. de ſentent. excomm conſil. 12. 17. num. 7. & Laym. de benef. lib. 4. tract. 2. cap. 15. num. 10. quod homines appetere poſſunt Prælaturas abſque peccato, & abſque læſione proprij ſtatus, imo cum merito. Pro tertia reſponſione adde illud, quod dixi in ſecund. not. concludendum eſt doctrinam traditam eſſe veram, & ad mentem ſacrorum canonum cap. vtiliſſimus 1. quæſt. 1. in quo habetur, duplici titulo in Religione deberi Religioſis dignitates, vel bonitate vitæ, vel ſcientiæ laurea. Ita Peirin. de ſubdito quæſt. 1. cap. 28. §. 3. nec alienam à mente D. Bonau. apud Peirin. ibidem, qui inuehitur contra illos, qui ſe ingerunt his officiis, inter verba Sancti hæc habentur. *Nam ſi digni fuerint, & idonei, non debent ſe ad hoc ingerere, ſed modeſtè expectare, quouſque per inſpirationem Dei, à Prælatis ſuis, & fratribus ad hoc ſuo tempore aſſumantur.*

DVB.

DVBIVM IV.

An Prælatus, qui vtitur regimine, actionibus, ac functionibus (quæ ex natura ſua ordinantur tantùm in ſubditorum vtilitatem, & boni communis commodum) ad hoc, vt in Prælatia aſſumpta conſeruetur, reus ſit peccati mortalis.

PRæſens quæſitum indagatur, quia cognitio ſequentis nequit haberi, niſi ex matura diſcuſſione propoſiti ti-ıli:pro cuius intelligentia ſit primum notab.quod quatuor ıodis poteſt Prælatus ordinare regimen, ac actiones offij aſſumpti pro ſui conſeruatione. Prim. intentione cæca egligendo vitia punire, ne homines ſibi aduerſarios redat, merita præmiis ornare, ne tandem locus ſibi arripiaır, ſubleuando indignos, poſtponendo digniores dignis, : ſimilia faciendo. Secūdò, ſiſtendo tantùm intra pecıtorum venialium terminos. Tertiò, intendendo prinpaliter bonum commune, ſubditorumque vtilitatem, : minus principaliter propriam conſeruationem. Quar-), inuertendo ordinem, primariò intendendo proprium ›mmodum, ac conſeruationem, ſecundariò verò ſubdi-›rum, ac boni communis vtilitatem. Poteſt addi quint. :dinando ea tantùm ad Prælaturæ finem, qui videtur eſſe ›ni communis conſeruatio, & augmentum, necnon & ıbditorum vtilitas. De duobus primis hic non loquimur, ıia alibi erit dubium pertractandum, ſed tantùm de aliis ibus in præſentibus eſt diſcutiendum. 27.

Not. ſecund. quod triplex genus humanorum actuum à D aſſignatur.Primum bonorum,quorum bonitas inſurgit c eo, quod eorum obiectum, à quo ſpeciem ſumunt, raoni eſt conſentaneum.Secundū,malorum,quorum malitia detur eſſe ex eo, quod eorum obiectum aliquid rationi pugnans includit.Tertiū indifferentium,quorum indiffentia inſpicitur, quando eorum obiectum non includit ali- 28.

quid pertinens ad ordinem rationis, videantur S. Th. 1. 2. quæſt. 18. art. 2. Clauis Reg. lib. 2. cap. 4. num. 9. Azor. part. 1. lib. 2. cap. 1. q. 1. Cum ergo Prælatorum finis ſit boni communis promotio, nec non & ſubditorum vtilitas, quotieſcunque eorum intentio fertur in ſuum finem, & obiectum, profectò actus eſt rationi conſentaneus, bonus, & rectus: ſi verò finis peruertitur, & à Prælatis quæritur proprium commodum, & vtilitas, inſurgit aliquod notabile non rationi conſentaneum, imo ei repugnans, & ideo eorum actus malus, & peccatum: quare homo, licet dignus, qui appetit Prælaturas ratione bonorum temporalium, vel celſitudinis gradus, in illis ſiſtendo tanquam in fine primario, & principali, peccat omnino mortaliter, ita Sotus de iuſtit. quæſt. 2. lib. 10. art. 1. Valent. tom. 3. diſp. 10. quæſt. 3. part. 2. Caiet. 2. 2. quæſt. 185. art. 2. S. Anton. 2. part. tit. 3. cap. 5. §. 4. verſ. Quæritur ergo, peruertit enim Prælaturæ finem, qui eſt principaliter proximi ſalutem procurare, & ideo grauis inordinatio in actu inſurgit rationi valdè repugnans.

29. Not. tert. quod ſecundum Panormitan. in cap. Porrectum de Regul. num. 10. Sanchez lib. 6. ſumm. cap. 9. num. 7. & alios, Religioſorum profeſſio eſt quidam contractus oneroſus vltro, citróque obligatorius, quo profeſſus ſe obligat Religioni, ad ſeruiendum ei ſecundum regulam eius, & è contra, Religio ſe obligat ad retinendum eum, alendum, & tractandum iuxta ſuum inſtitutum. Hinc ſequitur, quod ſicut aliæ reciprocæ obligationes nequeunt in vnius conſenſu conſiſtere, ſed duobus perſonis indigent habentibus poteſtatem ſe ipſas, vel alias obligandi, vt patet per text. l. in omnibus, ff. de act. & obligat. & l. ſicut, C. eodem, ita ad valorem profeſſionis requiritur, vt non ſolùm emittens profeſſionem obliget ſe, ſed etiam vt Religio per ſuum miniſtrum præſtet aſſenſum, quare Leſſius de iuſtit. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 61. intimè id penetrans dicit, ad validam profeſſionem duæ perſonæ concurrunt, quarum altera ſe obligat Religioni tradendo ſe in ius eius, & obſtringendo ad manendum in ea, altera Religionem obligat illi recipiendo ipſum in filium, eique iura reliquorum communicando, continet enim profeſſio obligationem reciprocam inter

m,qui recipit, & alium, qui recipitur iuxta cap. Ad Apo-
olicam, de Regularibus: nota verba, (tradendo ſe in ius)
æ inſinuant in Prælato reſidere quandam poteſtatem do-
inatiuam, vt ex Suarez 3. de Relig. lib. 2. cap. 18. & ſeq.
ocet Baſſeus in ſumm. tit. Prælatus num. 2. quæ hoc modo
xta DD. explicari poteſt, eſſe ius acquiſitum Religioni,
que eius Prælatis ad imperandum Religioſis, eorum ope-
ous vtendum prout conueniens iudicauerit: nota verba,
uarum altera ſe obligat Religioni) non dicentia Prælato,
d Religioni, ad oſtendendum, quod nullum ius acquiſiuit
ælatus vti ſubditis, operibuſque eorum in proprium com-
odum, ſed in ſubditorum, totiuſque Religionis commo-
m, vt optimè demonſtrat Emin. Lugo de iuſt. diſputat. 1.
. 1. num. 6. ex deſignata differentia inter ſeruum, & ſub-
um: ſeruus enim, inquit, eſt tuus, nam ſicut veſtis, vel
nis eſt tuus, quia totum ſuum eſſe refertur ad tuam vtili-
em, ſic ſeruus dicitur tuus, quia ferè eodem modo po-
illum, & eius opera ad tuam vtilitatem referre, ſicut ve-
m, & panem, ſubditus autem licet tibi debeat obedire,
n tamen eſt tuus, quia eius obedientia, ſicut & ipſa præ-
ta non debent referri ad vtilitatem præcipientis, ſed ad
num ſubditi, cum tota poteſtas gubernatiua tendat per
d bonum communitatis: doctrina quippe certa, & prius
dita à Suarez vbi ſupr. lib. 6. cap 2. num. 15. ſic loquente:
n qui ſe tradit alicui in ſeruum, & ſe tradit ei in ſerui-
n, & vtilitatem eius, Religioſus autem, licèt ſe tradat
lato Religionis, non tamen in eius vtilitatem, ſed in
um Dei. O verè aurea doctrina apud multos parum
litata, quæ ſi funditus intelligeretur, non tot incom-
da, ac ſeditiones in Religionibus excitarentur. Nec
at, quod ſubditi dicantur ſerui, quia falſum eſt, æqui-
ntur tantùm eis in multis, vt videre eſt apud Tuſcum
Monachus concl. 314. Ex hac ergo doctrina iterum au-
clarè apparet, quod, quando Prælatus vtitur ſubdito,
que operibus in propriam vtilitatem, & commodum
dit limites propriæ poteſtatis, & ſic peccat vſurpando
dictionem, eámque exercendo, vbi non habet do-
um.

Nota

30. Not. quart. quod duplex finis eſt aſſignandus in actione, ſeu actu voluntatis, vnus intrinſecus, & proximus, qui eſt idem cum obiecto, & vocari ſolet finis operis, alter extrinſecus, & remotus, qui differt ab obiecto, & videtur ſpere ad circunſtantias, & appellatur finis operantis, exemplum primi ſit, ſi pauperi eleemoſynam des corporalis miſeriæ ſubleuandæ cauſa. Exempl. ſecund. ſi eam des cauſa captandi vanam gloriam, vel pro peccatis ſatisfaciendi. Ita Medin. 1.2. quæſt. 18. art. 4. ad 4. referens Victoriam, Becanus 1.2. quæſt. 3. cap. 4. Layman. lib. 1. tract. 2. cap. 9. num. 4. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 3. num. 95. Porrò multis modis contingere poteſt, vt actio ex operantis arbitratu ad finem extrinſecum, tanquam circunſtantiam moraliter afficientem, referri poſſit, quod optimè inſinuat Layman. & Becan. vbi ſupr. duo tamen ſpectare ad rem noſtram videntur. Prima cum actus ex obiecto bonus refertur ad finem malum, vt dare eleemoſynam propter vanam gloriam. Secundum, cum actus ex obiecto bonus refertur ad finem extrinſecum bonum, vt dare eleemoſynam gratia ſatisfaciendi pro peccatis. In hoc ſecundo caſu circunſtantia finis boni, dummodo ſit diuerſæ ſpeciei, addit nouam ſpeciem bonitatis bonitati finis intrinſeci. Ita Becanus, & Layman. vbi ſupr. In primo caſu circunſtantia finis extrinſeci mali ex multorum doctrina omnino deſtruit, & efficit actum, qui ex obiecto bonus eſſet, ſimpliciter malũ. exempl. gr. pergis ad templum gratia audiendi Miſſam, & gratia captandi vanam gloriam, iſte vltimus, & extrinſecus finis inficit totam bonitatem actionis. Ratio horum videtur eſſe, quia bonum eſt ex integra cauſa, malum verò ex particulari quocunque vitio oritur. Ita ſentiunt Bonauent. in 2. diſt. 40. art. 2. q. 1. Azor. tom. 1. lib. 2. cap. 5. q. 6. Filliuc vbi ſupr. n. 109. Vaſq. 1.2. diſput. 70. quæſt. 19. art. 7. refertur etiam S. Thom. 1.2. quæſt. 18. art. 6. & quæſt. 19. art. 2. Fateor, hanc doctrinam habere ſuam probabilitatem, non carere tamen aliqua rigiditate præſertim pro Religioſis bonis operibus continuò deditis, quamobrem dicendum arbitror, quod vnus, & idem actus nequit eſſe bonus ſimpliciter, & malus ſimpliciter, id eſt lethaliter peccaminoſus, quatenus eſt imperatus à vo-

luntate

luntate operantis, à fine extrinſeco ducta mortaliter malo, vt dare eleemoſynam mulieri gratia ſubleuandi eam à miſeria, ſimul eam ad inhoneſtos actus alliciendi, quia iſti duo fines inter ſe directè opponuntur, implicat enim eſſe ſimul in eodem actu conuerſionem ad Deum, & totalem auerſionem à Deo, ideò lethalis malitia finis extrinſeci deſtruit totam bonitatem actus à fine intrinſeco habitam, & in hoc ſine difficultate omnes DD. conſpirant: verum tamen eſt, quod bonitas actus inſurgens ex fine intrinſeco, ſeu operis non deſtruitur à malitia finis extrinſeci ab operante intenta, quæ tantùm ſit venialis, quia inter ſe non opponuntur directè. Moneor, ſi quis enim eliciat actum internum obedientiæ, ſpei, & alterius virtutis, vt inde ſumat occaſionem vanè gloriandi, ille prior actus eſt intrinſecè bonus, vtpote conformis rectæ rationi, & aliquando ordinis ſupernaturalis, quomodo ergo poteſt totaliter vitiari à malitia veniali vanæ gloriæ, dum intrinſecè per dependentiam ſemper reſpiciat ſuam cauſam bonam, cujus gratia à voluntate principaliter fuit productus, maximè quia non ſatis intelligitur, quomodo actus internus charitatis poſſit vitiari ex fine aliquo ſuperaddito operantis, cum ſit eſſentialiter bonus, nec malitia vanæ gloriæ directè opponatur illi. Addo, quod circunſtantia violationis alicuius præcepti obligantis ſub veniali nequit affectum charitatis hominis vitiare, qui per vnum actum amare Deum ſuper omnia in obſeruatione alicuius præcepti intendit. Præterea malitia conſiſtit in priuatione bonitatis debitæ, poteſt autem fieri, vt vni actui interiori debita ſit duplex bonitas vna temperantiæ, altera Religionis, vt contingit in homine religioſo, qui non ſolùm ex virtute temperantiæ, ſed ex voto tenetur temperatè viuere: ergo talis actus poteſt priuari vna bonitate, & alteram retinere, quia vna cum altera non eſt neceſſariò connexa: nec obſtat illud axioma à SS.PP. relatum, à D.Thom. aliiſque DD. probatum, bonum ex integra cauſa, malum ex quocumque defectu, quia ad eius veritatem ſufficit, quod bonitas intrinſeca actus ſit ex omni parte integra, licèt extrinſecè idem actus patiatur aliquam imperfectionem venialem,

ſeu, vt meliùs dicam, illud axioma intelligitur de ſumma perfectione, ac totali, implicat enim actum eſſe ſummè perfectum cum aliquo vitio veniali, non implicat tamen dari perfectionem cum aliqua culpa in eodem actu, aliàs mille incommoda ſequerentur, nam certè infinitæ confeſſiones hominum, ac mulierum forent inualidæ, ne dicam ſacrilegæ, quia ferè ſemper eorum actus ab omni culpa veniali non expurgantur: plurima etiam iuſtorum opera, quæ bona videntur, defraudarentur ſua b… itate, merito, & mercede, imò impetratione pro be… ibus, quod eſt maximum inconueniens, quia rarè … ra … homini-
bus non valdè perfe… uibus n… tio, &
negligentia miſcea… habetu… a 64.
adde, quod oratio … enefa… q… parua
bona largiti ſunt … fru… non
ſine periculo pecc… s ob… xpur-
ganda oratione ab… a, v…
vires impetrandi: … qu…
meritorius, & den… qu…
tia, quando actio … pl…
à quo ſumit eſſent… at…
excitatur leuis im…
actione indiuidua p…
torij, & ſatisfacere
eand… onem,
ſatisf… pœn
homi… no
peccat… r
action…
actu co…
tom. 1. c…
referens…
& Iacob…

31. Prælatus …
cialis, ſeu C…

eorúmque actionibus, ac toto regimine principaliter pro ſui conſeruatione, minus principaliter pro boni communis augmento, & ſubditorum vtilitate, nequit excuſari à lethali culpa. Suadetur: tunc inſurgere videtur malitia mortaliter peccaminoſa in actione agentis, quando eius obiectum aliquod notabile rectæ rationi repugnans includit, vt ſuperiùs adnotaui: Sed, dum Prælatus intendit vti ſubditis, eorúmque actionibus, & ordinare regimen ad proprium commodum, & conſeruationem ibi ſiſtendo tanquam in fine principali, & primario, ſecundariò tamen in officij fine, inſurgit maxima inordinatio multum rationi repugnans, nam primò, ſi in Prælátia regulari daretur duplex finis, eſſet ſumma inuerſio, quia principaliter non ordinaretur ad promouendum bonum commune, ſubditorúmque vtilitatem, ſicut de facto ad iſta ſolùm ordinatur. Secund. quia ibi præfigitur finis ab eius ambitione, quem nequit habere, vt dictum eſt in tert.not.ergo nequit à mortali culpa excuſari, quare optimè dixerunt Sot. Valent. Caiet. vbi ſupr.quibus addo S.Anton. 2.p. tit.3. cap.5. §.4. verſ.Quærere ergo, hominem licèt dignum, appetentem Prælaturam ratione bonorum temporalium, vel celſitudinis gradus, illa ſibi conſtituendo tanquam finem principalem peccare omnino mortaliter. Præterea, eſto ambitio conſiſtens in appetitu inordinato honorum, ac dignitatum ex genere ſuo ſit tantùm veniale, vt docent S.Thom. 2.2. quæſt.131.art 1. ibi (Caiet. & alij communiter, nihilominus quando mediante aliquo peccato lethali intendit quis dignitatem conſequi, concludunt Syluius in D. Thom. vbi ſupr. Tolet.lib.8.cap 23. Leſſ.de iuſtit. lib.3. cap.2. dub.3. num.22. & alij, ſe ipſum lethali culpa vincire: Sed huiuſmodi Prælatus mediante culpa graui ſummæ inordinationis finis propriam ambitionem fouet, quæ Prælatiæ conſeruationem intendit: ergo habendus eſt tanquam lethaliter ambitioſus.

Secunda Concluſio.

Adhuc huiuſmodi Prælatus, eſto principaliter intendat 372.

videte Lug. vbi ſuprà, tenentem partem affirmatiuam.

Concluſio.

25. Prælaturæ Regularium cenſendæ ſunt in diſtributione cadere ſub iuſtitiam diſtributiuam, ita vt ſaltem ſecundariò ſint præmia virtutum, & meritorum. Quæ concluſio apertè ſtatuitur contra ſententiam DD. in principio quæſiti notatam. Probatur primò, omnes Religioſi ex vi profeſſionis acquirunt ius ad omnia commoda Religionis, nec non & bona, vt dictum eſt ſuperiùs: ergo in iis diſtribuendis neceſſariò locum habere debet iuſtitia diſtributiua: antecedens clarum, conſequentia probatur, quia illud ius acquiſitum dicit habitudinem crediti ad Prælaturas, quia ſunt commoda, & bona Religionis, vnde eidem habitudini pro iuſta diſtributione debet reſpondere iuſtitia diſtributiua. Secundò ſi in conferendis Prælaturis, ac dignitatibus regularibus iuſtitia diſtributiua non eſſet ſeruanda, maximè quia inſtitutores eas non erexerunt tanquã præmia Religioſorũ, eo quod ſtatus Religionis ordinatur ad hoc, vt homines ſint perfecti, & contemptores honoris temporalis: ſed id obſtare non videtur, tum quia inter merita Religioſorum, & Prælaturas intrinſecè, & ex propriis terminis, & natura oboritur, vt ſeruetur iuſtitia diſtributiua, nam inter ſe, vt dixi, habent habitudinem ex propriis terminis exortam, tum quia licèt iſta habitudo ex propria natura ex parte dignitatum non inſurgeret, ſed dependeret à voluntate inſtitutorum, attamen hi talem intentionem tenebantur habere, vt eſſent præmia Religioſorum, quia ſpectant ad perfectionem, & ad maius bonum totius corporis Religionis, vt dixi euidenter in ſecund. not. Tertiò admiſſo caſu Card. vbi ſupr. ſequeretur, quod ſuperiores, & electores eſſent Domini Prælaturarum, & non fideles adminiſtratores, quia ad libitum, & abſque ratione debiti eas conferrent, quod eſt proprium Domini, nec commune bonum periclitaretur, vt notat Lugo vbi ſupr. maximè quia vnuſquiſque poſſet ſibi præfigere vnum bonum commune

tantùm

tantùm ab intellectu fabricatum: ergo. Quartò votum obedientiæ, per quod Religioſi ſe conſecrant ſtatui Religioſo tranſmittendo ſuam voluntatem in ſuperioris voluntatem, mundo, ac pompis eius renuntiando, non ita vilipendit Religioſos, vt ad libitum Prælatorum, aliorúmve peſſundentur, & ſuperculcentur, vt patet ex doctrina illata: Sed ſi non eſſet debitum ſeruandi iuſtitiam diſtributiuam in Regularium Prælaturis, &c. peſſundarentur, ac vilipenderentur, eo quod nullus eſt maior contemptus, quam poſtponere merita magno ſudore acquiſita, & tot laboribus per annorum ſeriem toleratis pro Religionis bono, ac ſi non eſſent, ex hoc enim ſequuntur mille incommoda, vt experientia docet: ergo admittendo iuſtitiam diſtributiuam non eſſe ſeruandam, admittitur etiam id, quod per votum obedientiæ Religioſi non promiſerunt. Quintò homines per habitum Religionis aſſumptum non renuntiant honori, qui eſt teſtimonium excellentiæ in Religioſo eluceſcentis, & eſt præmium eius virtutis, vt dictum eſt ſuperiùs: ergo honoribus inſurgentibus ex Prælaturis non cedunt: ergo vt præmia ſaltem ſecundariò fuerunt inſtitutæ ab inſtitutoribus. Tandem vltimò probatur: vbi ſunt regulanda præſertim in materia iuſtitiæ, ibi regulatiuum non eſt concedendum, aliàs eſſent regulanda ſine regula, ſeu regulatiuo, quod eſt abſurdum in quacumque materia: ergo in Religione concedi debent & iuſtitia commutatiua, & diſtributiua: antecedens clarum, conſequentia probatur, in Religione datur, quomodo ſe gerere debeant partes in ordine ad totum, illud fouendo: ergo datur iuſtitia commutatiua tanquam ſuum regulatiuum, in Religione etiam concedendum eſt, quomodo ſe gerere debeat totum in ordine ad partes pro eius iuſta diſtributione: ergo etiam datur iuſtitia diſtributiua tanquam regulatiuum omnium bonorum, aliàs eſſet diſtributio ſine regulatiuo.

Dices, ſtatus Religionis ordinatur ad hoc, vt Religioſi ſint perfecti, & contemptores honoris temporalis: ergo inſtitutores non potuerunt ordinare, nec etiam ex ſecundaria intentione, vt Prælaturæ eſſent meritorum præmia. 26.

Reſp. quod iuſtitia diſtributiua in Prælaturis conferendis non aduerſatur contemptui honoris temporalis, qui eſt proprium hominum ad perfectionem tendentium, quia in mente vnuſquiſque geſtare poteſt deſiderium abdicationis omnium bonorum temporalium, & adhuc vnuſquiſque geſtare poteſt, vt ipſorum, & aliorum merita, ſi Domino placuerit, ſint recognoſcenda iuxta meritorum menſuram dignitatibus, ac Prælaturis, cum id ſit ab omni malo alienum, imo bonum, & virtute præditum. Secund reſp. quia huic honori non renuntiant in profeſſione Religioſi, vt dictum eſt, vnde Caiet. 2.2. quæſt. 136. art. 7. ait: aduertendum eſt, quod, quia honor Eccleſiaſticus ſanctus honor eſt, quia Eccleſia ſancta eſt, ideo non ſpectat ad perfectionem Religioſorum renuntiare Eccleſiaſticis honoribus, quocirca reprehenſione digni ſunt Religioſi abdicantes ſuos honores magiſterij in Theologia: & ideo notant Nauarr. lib. 5. conſil. de ſentent. excomm conſil. 12. 17. num. 7. & Laym. de benef. lib. 4. tract. 2. cap. 15. num. 10. quod homines appetere poſſunt Prælaturas abſque peccato, & abſque læſione proprij ſtatus, imo cum merito. Pro tertia reſponſione adde illud, quod dixi in ſecund. not. concludendum eſt doctrinam traditam eſſe veram, & ad mentem ſacrorum canonum cap. vtiliſſimus 1. quæſt. 1. in quo habetur, duplici titulo in Religione deberi Religioſis dignitates, vel bonitate vitæ, vel ſcientiæ laurea. Ita Peirin. de ſubdito quæſt. 1. cap. 28. §. 3. nec alienam à mente D. Bonau. apud Peirin. ibidem, qui inuehitur contra illos, qui ſe ingerunt his officiis, inter verba Sancti hæc habentur. *Nam ſi digni fuerint, & idonei, non debent ſe ad hoc ingerere, ſed modeſtè expectare, quouſque per inſpirationem Dei, à Prælatis ſuis, & fratribus ad hoc ſuo tempore aſſumantur.*

DVB.

DVBIVM IV.

An Prælatus, qui vtitur regimine, actionibus, ac functionibus (quæ ex natura ſua ordinantur tantùm in ſubditorum vtilitatem, & boni communis commodum) ad hoc, vt in Prælatia aſſumpta conſeruetur, reus ſit peccati mortalis.

PRæſens quæſitum indagatur, quia cognitio ſequentis 27.
nequit haberi, niſi ex matura diſcuſſione propoſiti ti-
li:pro cuius intelligentia ſit primum notab.quod quatuor
iodis poteſt Prælatus ordinare regimen, ac actiones offi-
ij aſſumpti pro ſui conſeruatione. Prim. intentione cæca
egligendo vitia punire, ne homines ſibi aduerſarios red-
at, merita præmiis ornare, ne tandem locus ſibi arripia-
ır, ſubleuando indignos, poſtponendo digniores dignis,
ſimilia faciendo. Secũdò, ſiſtendo tantùm intra pec-
atorum venialium terminos. Tertiò, intendendo prin-
paliter bonum commune, ſubditorumque vtilitatem,
minus principaliter propriam conſeruationem. Quar-
, inuertendo ordinem, primariò intendendo proprium
ommodum, ac conſeruationem, ſecundariò verò ſubdi-
rum, ac boni communis vtilitatem. Poteſt addi quint.
rdinando ea tantùm ad Prælaturæ finem, qui videtur eſſe
oni communis conſeruatio, & augmentum, necnon &
ıbditorum vtilitas. De duobus primis hic non loquimur,
uia alibi erit dubium pertractandum, ſed tantùm de aliis
ibus in præſentibus eſt diſcutiendum.

Not. ſecund. quod triplex genus humanorum actuum à 28.
D aſſignatur. Primum bonorum, quorum bonitas inſurgit
x eo, quod eorum obiectum, à quo ſpeciem ſumunt, ra-
oni eſt conſentaneum. Secundũ, malorum, quorum malitia
idetur eſſe ex eo, quod eorum obiectum aliquid rationi
pugnans includit. Tertiũ indifferentium, quorum indiffe-
ntia inſpicitur, quando eorum obiectum non includit ali-

quid pertinens ad ordinem rationis, videantur S. Th.1.2. quæſt.18.art.2. Clauis Reg.lib.2.cap.4.num.9. Azor.part.1. lib.2.cap.1.q.1. Cum ergo Prælatorum finis ſit boni communis promotio, nec non & ſubditorum vtilitas, quotieſcunque eorum intentio fertur in ſuum finem, & obiectum, profectò actus eſt rationi conſentaneus, bonus, & rectus: ſi verò finis peruertitur, & à Prælatis quæritur proprium commodum, & vtilitas, inſurgit aliquod notabile non rationi conſentaneum, imo ei repugnans, & ideo eorum actus malus, & peccatum: quare homo, licet dignus, qui appetit Prælaturas ratione bonorum temporalium, vel celſitudinis gradus, in illis ſiſtendo tanquam in fine primario, & principali, peccat omnino mortaliter, ita Sotus de iuſtit. quæſt.2. lib.10. art.1. Valent.tom.3.diſp.10.quæſt.3.part.2.Caiet.2.2. quæſt.185.art.2.S.Anton.2.part.tit.3.cap.5.§.4.verſ.Quæritur ergo, peruertit enim Prælaturæ finem, qui eſt principaliter proximi ſalutem procurare, & ideo grauis inordinatio in actu inſurgit rationi valdè repugnans.

29. Not. tert. quod ſecundum Panormitan. in cap. Porrectum de Regul.num.10.Sanchez lib.6.ſumm.cap.9.num.7. & alios, Religioſorum profeſſio eſt quidam contractus oneroſus vltro, citróque obligatorius, quo profeſſus ſe obligat Religioni, ad ſeruiendum ei ſecundum regulam eius, & è contra, Religio ſe obligat ad retinendum eum, alendum, & tractandum iuxta ſuum inſtitutum. Hinc ſequitur, quod ſicut aliæ reciprocæ obligationes nequeunt in vnius conſenſu conſiſtere, ſed duobus perſonis indigent habentibus poteſtatem ſe ipſas, vel alias obligandi, vt patet per text. l.in omnibus, ff.de act.& obligat.& l.ſicut, C. eodem, ita ad valorem profeſſionis requiritur, vt non ſolùm emittens profeſſionem obliget ſe, ſed etiam vt Religio per ſuum miniſtrum præſtet aſſenſum, quare Leſſius de iuſtit.lib.2.cap.41. dub.7.num.61. intimè id penetrans dicit, ad validam profeſſionem duæ perſonæ concurrunt, quarum altera ſe obligat Religioni tradendo ſe in ius eius, & obſtringendo ad manendum in ea, altera Religionem obligat illi recipiendo ipſum in filium, eique iura reliquorum communicando, continet enim profeſſio obligationem reciprocam inter

eum,

um,qui recipit, & alium, qui recipitur iuxta cap. Ad Apoolicam, de Regularibus: nota verba, (tradendo ſe in ius) uæ inſinuant in Prælato reſidere quandam poteſtatem doinatiuam, vt ex Suarez 3. de Relig. lib. 2. cap. 18. & ſeq. ocet Baſſeus in ſumm. tit. Prælatus num. 2. quæ hoc modo xta DD. explicari poteſt, eſſe ius acquiſitum Religioni, que eius Prælatis ad imperandum Religioſis, eorum opebus vtendum prout conueniens iudicauerit: nota verba, uarum altera ſe obligat Religioni) non dicentia Prælato, d Religioni, ad oſtendendum, quod nullum ius acquiſiuit ·ælatus vti ſubditis, operibuſque eorum in proprium comodum, ſed in ſubditorum, totiuſque Religionis commoım, vt optimè demonſtrat Emin. Lugo de iuſt. diſputat. 1. ẞ. 1. num. 6. ex deſignata differentia inter ſeruum, & ſub:um: ſeruus enim, inquit, eſt tuus, nam ſicut veſtis, vel nis eſt tuus, quia totum ſuum eſſe refertur ad tuam vtili:em, ſic ſeruus dicitur tuus, quia ferè eodem modo po illum, & eius opera ad tuam vtilitatem referre, ſicut vem, & panem, ſubditus autem licet tibi debeat obedire, n tamen eſt tuus, quia eius obedientia, ſicut & ipſa præ›ta non debent referri ad vtilitatem præcipientis, ſed ad ıum ſubditi, cum tota poteſtas gubernatiua tendat per d bonum communitatis: doctrina quippe certa, & prius lita à Suarez vbi ſupr. lib. 6. cap 2. num. 15. ſic loquente: n qui ſe tradit alicui in ſeruum, & ſe tradit ei in ſeruin, & vtilitatem eius, Religioſus autem, licèt ſe tradat :lato Religionis, non tamen in eius vtilitatem, ſed in :um Dei. O verè aurea doctrina apud multos parum litata, quæ ſi funditus intelligeretur, non tot incomla, ac ſeditiones in Religionibus excitarentur. Nec :at, quod ſubditi dicantur ſerui, quia falſum eſt, æquiıntur tantùm eis in multis, vt videre eſt apud Tuſcum Monachus concl. 314. Ex hac ergo doctrina iterum auclarè apparet, quod, quando Prælatus vtitur ſubdito, que operibus in propriam vtilitatem, & commodum edit limites propriæ poteſtatis, & ſic peccat vſurpando dictionem, eámque exercendo, vbi non habet doium.

Nota

30. Not. quart. quod duplex finis eſt aſſignandus in actione, ſeu actu voluntatis, vnus intrinſecus, & proximus, qui eſt idem cum obiecto, & vocari ſolet finis operis, alter extrinſecus, & remotus, qui differt ab obiecto, & videtur ſpere ad circunſtantias, & appellatur finis operantis, exemplum primi ſit, ſi pauperi eleemoſynam des corporalis miſeriæ ſubleuandæ cauſa. Exempl. ſecund. ſi eam des cauſa captandi vanam gloriam, vel pro peccatis ſatisfaciendi. Ita Medin. 1.2. quæſt. 18. art. 4. ad 4. referens Victoriam, Becanus 1.2. quæſt. 3. cap. 4. Layman. lib. 1. tract. 2. cap. 9. num. 4. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 3. num. 95. Porrò multis modis contingere poteſt, vt actio ex operantis arbitratu ad finem extrinſecum, tanquam circunſtantiam moraliter afficientem, referri poſſit, quod optimè inſinuat Layman. & Becan. vbi ſupr. duo tamen ſpectare ad rem noſtram videntur. Prima cum actus ex obiecto bonus refertur ad finem malum, vt dare eleemoſynam propter vanam gloriam. Secundum, cum actus ex obiecto bonus refertur ad finem extrinſecum bonum, vt dare eleemoſynam gratia ſatisfaciendi pro peccatis. In hoc ſecundo caſu circunſtantia finis boni, dummodo ſit diuerſæ ſpeciei, addit nouam ſpeciem bonitatis bonitati finis intrinſeci. Ita Becanus, & Layman. vbi ſupr. In primo caſu circunſtantia finis extrinſeci mali ex multorum doctrina omnino deſtruit, & efficit actum, qui ex obiecto bonus eſſet, ſimpliciter malũ. exempl. gr. pergis ad templum gratia audiendi Miſſam, & gratia captandi vanam gloriam, iſte vltimus, & extrinſecus finis inficit totam bonitatem actionis. Ratio horum videtur eſſe, quia bonum eſt ex integra cauſa, malum verò ex particulari quocunque vitio oritur. Ita ſentiunt Bonauent. in 2. diſt. 40. art. 2. q. 1. Azor. tom. 1. lib. 2. cap. 5. q. 6. Filliuc vbi ſupr. n. 109. Vaſq. 1.2. diſput. 70. quæſt. 19. art. 7. refertur etiam S. Thom. 1.2. quæſt. 18. art. 6. & quæſt. 19. art. 2. Fateor, hanc doctrinam habere ſuam probabilitatem, non carere tamen aliqua rigiditate præſertim pro Religioſis bonis operibus continuò deditis, quamobrem dicendum arbitror, quod vnus, & idem actus nequit eſſe bonus ſimpliciter, & malus ſimpliciter, id eſt lethaliter peccaminoſus, quatenus eſt imperatus à voluntate

untate operantis, à fine extrinſeco ducta mortaliter ma-o, vt dare eleemoſynam mulieri gratia ſubleuandi eam à miſeria, ſimul eam ad inhoneſtos actus alliciendi, quia iſti duo fines inter ſe directè opponuntur, implicat enim eſſe ſimul in eodem actu conuerſionem ad Deum, & totalem auerſionem à Deo, ideò lethalis malitia finis extrinſeci deſtruit totam bonitatem actus à fine intrinſeco habitam, & in hoc ſine difficultate omnes DD. conſpirant: verum tamen eſt, quod bonitas actus inſurgens ex fine intrinſeco, ſeu operis non deſtruitur à malitia finis extrinſeci ab operante intenta, quæ tantùm ſit venialis, quia inter ſe non opponuntur directè. Moueor, ſi quis enim eliciat actum internum obedientiæ, ſpei, & alterius virtutis, vt inde ſumat occaſionem vanè gloriandi, ille prior actus eſt intrinſecè bonus, vtpote conformis rectæ rationi, & aliquando ordinis ſupernaturalis, quomodo ergo poteſt totaliter vitiari à malitia veniali vanæ gloriæ, dum intrinſecè per dependentiam ſemper reſpiciat ſuam cauſam bonam, cujus gratia à voluntate principaliter fuit productus, maximè quia non ſatis intelligitur, quomodo actus internus charitatis poſſit vitiari ex fine aliquo ſuperaddito operantis, cum ſit eſſentialiter bonus, nec malitia vanæ gloriæ directè opponatur illi. Addo, quod circunſtantia violationis alicuius præcepti obligantis ſub veniali nequit affectum charitatis hominis vitiare, qui per vnum actum amare Deum ſuper omnia in obſeruatione alicuius præcepti intendit. Præterea malitia conſiſtit in priuatione bonitatis debitæ, poteſt autem fieri, vt vni actui interiori debita ſit duplex bonitas vna temperantiæ, altera Religionis, vt contingit in homine religioſo, qui non ſolùm ex virtute temperantiæ, ſed ex voto tenetur temperatè viuere: ergo talis actus poteſt priuari vna bonitate, & alteram retinere, quia vna cum altera non eſt neceſſariò connexa: nec obſtat illud axioma à SS.PP. relatum, à D. Thom. aliiſque DD. probatum, bonum ex integra cauſa, malum ex quocumque defectu, quia ad eius veritatem ſufficit, quod bonitas intrinſeca actus ſit ex omni parte integra, licèt extrinſecè idem actus patiatur aliquam imperfectionem venialem,

E ſeu,

ſeu, vt meliùs dicam, illud axioma intelligitur de ſumma perfectione, ac totali, implicat enim actum eſſe ſummè perfectum cum aliquo vitio veniali, non implicat tamen dari perfectionem cum aliqua culpa in eodem actu, aliàs mille incommoda ſequerentur, nam certè infinitæ confeſſiones hominum, ac mulierum forent inualidæ, ne dicam ſacrilegæ, quia ferè ſemper eorum actus ab omni culpa veniali non expurgantur: plurima etiam iuſtorum opera, quæ bona videntur, defraudarentur ſua bonitate, merito, & mercede, imò impetratione pro benefactoribus, quod eſt maximum inconueniens, quia raro fiunt opera ab hominibus non valdè perfectis, quibus non aliqua imperfectio, & negligentia miſceatur, vt habetur ex Iob 9. & Iſaia 64. adde, quod oratio debita benefactoribus, qui non parua bona largiti ſunt Religioſis, fruſtraretur ſuo effectu non ſine periculo peccati mortalis ob negligentiam in expurganda oratione ab omni culpa, vt apud Deum non amittat vires impetrandi: nec obſtat, quod idem actus eſſet ſimul meritorius, & demeritorius, quia nulla inſurgit implicantia, quando actio emanat à duplici fine, intrinſeco ſcilicet, à quo ſumit eſſentialem bonitatem, & extrinſeco, à quo excitatur leuis imperfectio: nec obſtat, ſimul in eadem actione indiuidua poſſe hominem mereri pœnam purgatorij, & ſatisfacere pro illa, quia non videtur inconueniens eandem actionem, quatenus procedit à cauſa bona, poſſe ſatisfacere pro pœnis debitis aliis peccatis, (quæ etiam in hominibus iuſtis non deſunt, quia ſepties in die cadit iuſtus) peccato ex. gr. vanæ gloriæ, quod committitur in ipſamet actione bona, & poſſe mereri pœnam ob culpam, quæ actu contrahitur. Huic benignæ opinioni adhærent Caiet. tom. 1. opuſc. tract. 31. Emin. Lugo de pœnit. diſp. 15. ſect. 9. referens Caiet. 2. 2. q. 5. art. 2. & 1. 2. q. 55. art. 4. Anton. Perez & Iacob. Granad.

Prima Concluſio.

31. Prælatus quicumque ille ſit ſeu Generalis, ſeu Prouincialis, ſeu Guardianus, qui vtitur ſubditorum perſonis, eorúmque

orúmque actionibus, ac toto regimine principaliter pro
ıi conſeruatione, minus principaliter pro boni communis
ugmento, & ſubditorum vtilitate, nequit excuſari à le-
hali culpa. Suadetur: tunc inſurgere videtur malitia
ıortaliter peccaminoſa in actione agentis, quando eius
biectum aliquod notabile rectæ rationi repugnans inclu-
it, vt ſuperiùs adnotaui: Sed, dum Prælatus intendit vti
ıbditis, eorúmque actionibus, & ordinare regimen ad
roprium commodum, & conſeruationem ibi ſiſtendo tan-
ıam in fine principali, & primario, ſecundariò tamen in
ficij fine, inſurgit maxima inordinatio multum rationi re-
ıgnans, nam primò, ſi in Prælatia regulari daretur du-
ex finis, eſſet ſumma inuerſio, quia principaliter non
dinaretur ad promouendum bonum commune, ſubdito-
mque vtilitatem, ſicut de facto ad iſta ſolùm ordinatur.
cund. quia ibi præfigitur finis ab eius ambitione, quem
quit habere, vt dictum eſt in tert. not. ergo nequit à mor-
li culpa excuſari, quare optimè dixerunt Sot. Valent.
ıiet. vbi ſupr. quibus addo S. Anton. 2. p. tit. 3. cap. 5. §. 4.
rſ. Quærere ergo, hominem licèt dignum, appetentem
ælaturam ratione bonorum temporalium, vel celſitudi-
gradus, illa ſibi conſtituendo tanquam finem princi-
lem peccare omnino mortaliter. Præterea, eſto ambitio
nſiſtens in appetitu inordinato honorum, ac dignitatum
genere ſuo ſit tantùm veniale, vt docent S. Thom. 2. 2.
eſt. 131. art 1. ibi (Caiet. & alij communiter, nihilominus
ıando mediante aliquo peccato lethali intendit quis di-
itatem conſequi, concludunt Syluius in D. Thom. vbi
r. Tolet. lib. 8. cap. 23. Leſſ. de iuſtit. lib. 3. cap. 2. dub. 3.
n. 22. & alij, ſe ipſum lethali culpa vincire: Sed huiuſ-
di Prælatus mediante culpa graui ſummæ inordinatio-
finis propriam ambitionem fouet, quæ Prælatiæ con-
ıationem intendit: ergo habendus eſt tanquam letha-
r ambitioſus.

Secunda Concluſio.

dhuc huiuſmodi Prælatus, eſto principaliter intendat 32.

bonum commune Prælatiæ, & minus principaliter, ſeu ſecundariò propriam conſeruationem, nequit eximi à lethali culpa, quia eſt quidam prætextus, ſeu bonum commune ab inordinato intellectu inuentum ad velandam lethalem ambitionem, ad obſtandum conſcientiæ ſtimulis, vnde talis ordinatio finium tranſit in naturam primæ concluſionis. Percipe ambitioſe Prælate probationes Sole clariores: huiuſmodi fines inter ſeſe repugnant: ergo primus eſt tanquam quidam prætextus ab ambitione inuentus: antecedens ſuadetur: de ratione intrinſeca boni communis Politiæ, ſeu Reipublicæ, ſub qua morantur omnes Regulares, quia ad omnia bona Religionis habent ius, eſt, vt homines ſibi inuicem præſtent commoda, & incommoda, honores, & lucra, vt obſeruant Ariſtot. 7. polit. cap. 14. & S. Thom. 4. de reg. Princip. cap. 8. ille ait. *Manifeſtum eſt, quod per multas cauſas neceſſarium eſt, vt omnes ſimiliter participes ſint viciſſim imperandi, & parendi, æquum enim idem ſimilibus.* Hic inquit: *Aſſumendi ſunt Rectores viciſſim in politia, ſiue conſules, ſiue magiſtratus vocentur, ſiue quocunque alio nomine, dummodo idonei reperiantur.* De ratione finis ſecundarij Prælati, nempe propriæ conſeruationis eſt, quantum in ſe eſt, obſtare naturæ huiuſmodi boni regiminis, nam intendit multos arcere à Prælatura, frui ſemper eius commodis, ſubditorum incommoda non ſubire: ergo inter ſeſe repugnant: ergo clarè apparet, illum finem primarium eſſe quendam prætextum, ſub quo celatur ambitio dominij cum aliorum oppreſſione. Addo, quod etiam ratio intrinſeca boni communis poſtulat, vt multæ dignitates, & officia aliis conferantur, vt apti fiant ad regendas illas, quæ poſſidentur ab ipſo ambitioſo Prælato, vt optimè inſinuat Emin. Lugo de iuſtit. tom 2. diſp. 35. ſect. 5. num. 58. multum, inquit, expedire ad bonum commune, vt multi apti fiant ad regendum ſed huiuſmodi conſeruatio etiam ſecundariò intenta obſtat tali iuſtæ diſtributioni, nam eo ipſo, quod talis Prælatus intendit ſe ipſum conſeruare, intendit etiam officia, ac honores, per quos tandem facillimè locus eſt arripiendus, aliis denegare, quare mille rationes ambitio miniſtrabit pro officiis, dignitatibuſque denegandis, & maxima cum facili-

tate,

tate, quia non eſt homo mortalitate indutus, qui non habeat, in quo reprehendi non poſſit: ergo. Præterea, nil magis fouet bonum commune Reipublicæ, quam eius conſeruatio, & nil ei magis aduerſatur, quam eius deſtructio: ſed talis conſeruatio Prælati deſtruit boni communis conſeruationem, nam eo ipſo, quod eam intendit, intendit etiam arcere iuſtitiam diſtributiuã, per quam conſeruatur Reſpublica, & Religio, vt optimè inſinuat S. Th. vbi ſupr. lib. 4. c. 3. *Iuſtitia*, ait, *eſt conſtans, & perpetua voluntas ius ſuum vnicuique tribuens, quæ quidem ſiue legalis, quæ dominium iuſtum vocatur à Philoſopho, ſiue diſtributiua, ſiue commutatiua, quæ partes intrinſecæ omnes ſunt Politicæ, in ciuitatibus ſunt præcipuè neceſſariæ, imò ſine eis exerceri non poſſunt, vt Philoſophus tradit in 5 Eth. nec etiam conſeruari.* Quare dicebat S. Ambr. relatus à D. Thom. 2. 2. quæſt. 58. art. 11. *Iuſtitia eſt quæ vnicuique quod ſuum eſt tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem cuſtodiat*, adhuc intendit excitare factiones, ac ſeditiones, quæ ſunt illud deſtructiuũ è directo deſtruens, & annihilans bonum commune cuiuſlibet Imperij, quod eſt vnitas, & pax, vt dicit Caiet. in ſumma tit. ſeditio, vnde aiebat Ariſt. 5. Polit. c. 3. *Seditionem autem concitant in paucorum quidem potentia, multitudo indignè ferentes, quod, cum ipſi ſint pares, non pariter honorantur*: ergo ille finis primarius intentus à Prælato nequit conſiderari, niſi vt quidam prætextus ad velandam ambitionem, ac ad obſtandum ſtimulis conſcientiæ, vnde clarè apparet talem ordinem finium pro lethali culpa tranſire in naturam primæ concluſionis.

Tertia Concluſio.

QVamuis ille finis primarius Prælati quandam rationem prætextus non indueret, adhuc nequit mortali culpa vacare, dum per finem ſecundarium in ſuo regimine vtitur ſubditis, eorúmque actionibus ad ſui conſeruationem: ſecus ſi alienat à ſe omnem propriam vtilitatem, inhærendo tantùm fini officij aſſumpti. Suadetur primò: vſurpare iuriſdictionem non ſibi debitam ex ge- 33.

nere ſuo eſt peccatum mortale, vt inquiunt D. Thom. 2. 2. quæſt. 60. artic. 6. Nauarr. conſil. de hær. num. 5. Fernand. part. 4. cap. 10. num. 1. notatur 1. vlt. ff. de iuriſdiction. omn. iud. Cunha tract. de confeſſ. quæſt. 5. num. 5. ſed dum Prælatus in regimine vtitur ſubditis, eorumque actionibus ad propriam conſeruationem, vſurpat iuriſdictionem non ſibi debitam, quia in ſubditos ſub illa ratione, ac fine extrinſeco nullum habet ius: ergo eximià lethali culpa nequit. Reſpondet forſan quiſpiam, qui ſuam ambitionem velamine boni communis primariò intenti tegere conatur, veram eſſe doctrinam, quando vſurpatio iuriſdictionis tantùm extenditur in ſubditos, non verò quando eſt ſimul cum bono publico primariò intento. Sed contra, finis extrinſecus lethaliter malus ab operante intentus inficit totam bonitatem actionis inſurgentem ex obiecto, ſeu fine intrinſeco bono, vt ex communi DD. ſenſu ſupra firmatum eſt, & nõ è contra: at talis Prælatus vtẽdo in ſuo regimine ſubditis eorúmque actionibus licet ſecundariò ad ſui conſeruationem, verè vſurpat iuriſdictionem in ſubditos non ſibi debitam, quod ſub mortali ei prohibetur: ergo tota bonitas ex primario fine intenta deſtruitur: ergo totaliter, & lethaliter peccaminoſum videtur eſſe regimen, & quis non arguet Prælatum de lethali culpa? Rurſus reſpondebit ille ambitioſus, qui exoptat conſeruationem officij habere: licet ſit vera doctrina allata in argumento, nihilominus illa bonitas intrinſeca actionis emanata à primario fine boni publici, ſubditorúmque vtilitatis à Prælato intento refundit, vt ita dicam, aliquid bonitatis in finem extrinſecum, quod videtur temperare malignitatem vſurpationis iuriſdictionis, ita vt nequeat imputari niſi ad veniale. Doctrina ſeu potiùs tergiuerſatio ad nutriendam ambitionem. Sed contra, in quacunque actione, in qua tota ratio peccati mortalis inuenitur, eſt tanta malignitas, vt nequeat tolli, manẽs in eodem genere moris per quamcunque bonitatem, vt optimè inſinuat D. Thom. 1. 2. quæſt. 88. art. 4. Syluius ibi. Medina 1. 2. quæſt. 19 art. 1. & alij: ſed in ſecundario fine Prælati inuenitur tota ratio peccati mortalis, quia verè, & realiter vſurpat iuriſdictionem non ſibi debitam, & ſe habet tanquam

Dominum

Dominum erga ſubditos cum non parua iniuria eorum: ergo per quamcunque bonitatem ei extrinſecam nequit abſcindi eius malignitas, ita vt tranſeat de mortali in veniale. Et confirmatur, malignitas lethalis culpæ inuenta in ſuſpenſione furis facta à iudice ex affectu propriæ vindictæ, nequit temperari, ita vt tranſeat de mortali in veniale per bonitatem etiam primariò intentam ab ipſomet iudice ratione vindictæ publicæ, vt omnes fatenuir: malitia lethalis culpæ ratione dominij abſoluti, quam habet Prælatus regularis in diſtributione bonorum communium, quamuis intendat primariò regulas iuſtitiæ diſtributiuæ ſeruare, non aufert abeo peccatum proprietarij, vt etiam omnes fatentur: ergo malitia vſurpationis iuriſdictionis talis Prælati nequit temperari per bonum publicum primariò intentum quin mortifera culpa ſit. Suadetur ſecund. quia præfigit officio Prælaturæ finem talem, qui repugnat ei ineſſe, vnde, re funditus conſiderata, inſurgit maxima inordinatio, quæ nos cogit ipſam lethale crimen iudicare, & propter excellentiam officij, quod tantùm reſpicere vult animarum ſalutem, & propter fidelitatem, quam talis Prælatus Religioni non ſeruat, cuius vice Prælaturæ munus exercet, & propter iniuriam, quæ ſubditis irrogatur, nam inuiti hoc ſuſtinent, quia tantùm per obedientiæ votum ſe obligarunt Religioni inſeruire: ergo huiuſmodi finis extrinſecus nequit à culpa lethali excuſari.

Addo, quod, licet ex hoc deprauato fine tantùm culpa venialis inſurgeret, difficile poteſt eximi talis Prælatus à culpa mortali ob periculum proximum ruendi in mortale 34.
nam ſe vincire culpis venialibus cum proximo periculo elabendi in mortale eſt mortale, vt omnes fatentur DD. ſanè proximum periculum in caſu ſatis dignoſcitur ob naturalem inclinationem, quam vnuſquiſque habet ad imperandum, ob actualem malitiam, quæ quamlibet actionem Prælati pro ſui conſeruatione inuoluit, vnde ambitio eſt tanti ponderis, vt flectat omnem voluntatem etiam ab omni malitia alienam, vt inſinuat D. Ambroſ. de tent. tert. Chriſti in cap. 4. Luc. *Non Euam, ait, cibus flexerat, non mandatorum deſtituerat obliuio, ſed proximi honoris illecebra decipit.* Ob propenſionem,

ſionem, quam vnuſquiſque ad ſe ipſum habet, quare dicebat Tiraquell. de pœn. temp. caſu 51. à n. 82. *Tantus eſt amor ſui, vt quiſque etiam ſanctiſſimus cæcutiat in propriis.* Ob cæcitatem etiam, quam ambitio ingerit intellectui, notatam à D. Bernard. in ſerm. 6. in Pſalm. Qui habitat: *Ambitio ſubtile malum, ſecretum virus, excæcatrix cordium,* &c. Quæ omnia ſimul vnita cum infinitis actionibus, quibus animarum regimen quotidie eſt propagandum, ſatis oſtenditur, difficillimè poſſe talem Prælatum ſuſtinere tantam molem actionum abſque inuerſione intentionum in multis caſibus grauibus, & ſic ſæpè non incidere in lethalem culpam. Et confirmatur ex Salon. 2. 2. quæſt. 63. art. 4. controu. 2. ex Sanch. 1. opuſc. lib. 2. cap. 1. dub. 41. num. 6. (quibus adhærent multi viri graues, vt teſtatur Salon.) aſſerentibus, iudicem, qui habet propoſitum cæteris paribus ſemper ferendi ſententiam pro amicis, eſſe regulariter in periculo peccandi mortaliter, ſicut etiam Epiſcopum, qui haberet animum conferendi ſemper beneficia cæteris paribus ſuis conſanguineis, quia, cum affectus facilè iudicium perturbet, ſæpè imparia iudicabit ob talem affectum paria: ergo multò magis in proximo periculo lethaliter peccandi verſabitur talis Prælatus, quia affectus propriæ conſeruationis ob circunſtantias ſuperiùs deſcriptas ſit magis cœcus, & potens, quare magis perturbabit eius iudicium, & maiori facilitate fines intenti confundentur, & quando iudicabit præ oculis ſe habere bonum commune, ſæpè feretur à propria conſeruatione, maximè quia bonum commune ſemper poſtulat, vt menſurentur ſubditorum merita, quorum rectitudinis cognitio ab affectu deprauato impeditur, quamobrem Emin. Lugo de iuſt. diſp. 9. ſect. 2. num. 26. tom. 1. præſens periculum inſpiciens docuit: maius, & quaſi radicale Prælati periculum oriri ex defectu intentionis in ſuo regimine, & Cicero 1. offic. aiebat. *Facillimè ad res iniuſtas impellitur, vt quiſque eſt altiſſimo animo, & gloriæ cupido.* Secunda pars non indiget probatione, quia Prælatus tantùm intendit officij finem, ad quod eſt electus.

35. Dices, ſi quis appetat beneficium, modò ſit dignus, principaliter vt proſit, & minus principaliter ob vtilitatem, &

& honorem, non peccat, vt optimè inſinuant Nauarr. lib. 5. conſil. de ſent. excomm. conſ. 17. n. 7. Homobon. de bonis humanæ vitæ ſtatibus, p 1 cap. 6. & alij alibi citandi: ergo etiam huiuſmodi Prælatus, qui ſuis functionibus principaliter intendit prodeſſe, eſto ſecundariò intendat propriam conſeruationem, & honorem dignitatis, non erit lethalis culpæ reus. Reſp. concedendo antecedens, & negando conſequentiam, ratio diſparitatis oboritur, quia licet beneficia ex ſua primaria intentione ſint erecta ad cultum Dei, animarúmque ſalutem, ſecundariò tamen ſunt inſtituta ad ſuſtentandum miniſtrum Eccleſiæ, & in cibum pauperum, vt dicunt DD. citati, non ita Prælaturæ regularium, ſed tantùm ſunt erectæ ad conſeruandum, promouendúmque bonum commune, ac ſubditorum vtilitatem, vnde nequeunt Prælati eis vti in ſui commodum niſi peccando in iuriſdictionis vſurpatione. Aduertant lectores, quod non loquimur in concluſione de appetitu Prælati, ſed de propria conſeruatione in officio, quæ tanquam finis extrinſecus mouet eum ad producendas actiones, regiméngue ordinandum.

Dices, nullum videtur inconueniens, quia bonum commune, animarúmque ſalus ob finem primarium intentum non periclitatur. Reſp. quod peccatum non exoritur ex bono publico læſo ſecundum hanc concluſionem, ſed ex vſurpatione iuriſdictionis non ſibi debitâ ob finem extrinſecum adiunctum fini intrinſeco; ſecundum verò præcedentem ex bono publico læſo ob rationes ibi recitatas. 36.

Dices, ſatis honeſtatur conſeruatio Prælatiæ ſecundariò intenta à Prælato, quia ſub eius imperio regimen pacatum extenditur, nam ſubditi magna pace fruuntur, iuſtitia diſtributiua in omnibus obſeruatur, & obſeruatio regularis propagatur. Reſp. eſſe falſum, quia non obſeruantur regulæ iuſtitiæ diſtributiuæ iuxta doctrinam in præcedenti concluſione relatam, quare regimen rationabiliter nequit extendi pacatum, quod ſi tale inſurgit, potiùs ex oppreſſione facta cum timore pœnæ infligendæ, quam ex rectitudine regiminis: Sed addo aliam reſponſionem aſſerendo eſſe velamen ad tegendam ambitionem, nam regimen aliorum 37.

etiam florebit cum hac rectitudine, & forſitan melius, imò illa rectitudo non eſt recognoſcenda ab oculis ipſiuſmet Prælati pro ſui conſeruatione, quia in propriis vnuſquiſque cæcutit, ſed ab electoribus, quorum munus eſt conſeruandi, & auferendi Prælatiam ſecundum quod eis videbitur magis expedire ob maius bonum commune promouendum, quare concludendum eſt, rationes adductas in ordine ad conſeruationem habere rationem velaminis ad nutriendam ambitionem, necnon & commodis Prælatiæ fruendum, vnde tali Prælato conuenit illud Ariſt. lib. 3. Pol. cap. 4. *Nunc autem ratione commodorum ex Republica gubernatione prouenientium, volunt continuò in poteſtate eſſe.* Recordentur Prælati, quòd commune bonum eorum, qui viuunt ſub regimine diſtribuendo ſecundum meritorum menſuram, poſtulat, vt homines ſibi inuicem præſtent honores, vt dicit Ariſt. vbi ſupr. *Quapropter ciuilia quoque imperia, cum ſint ſecundum æqualitatem ciuium conſtituta, & ſecundum paritatem, viciſſim exigunt ea gerere quæ natura fert, cenſentes inuicem munera ſubire, & conſiderare viciſſim quoddam illius bonum, quemadmodum ille prius dum præeſſet, conſiderauit vtilitatem illius.* Et S. Ambroſius lib. 5. Exaëm. c. 15. ait. *Quid hoc pulchrius? & laborem omnibus, & honorem eſſe communem, nec paucis arrogari potentiam, ſed quadam in omnes voluntaria ſorte tranſcribi*, aliàs aperitur via diſcordiis, ac ſeditionibus, nam excluſi ab honoribus, cum ſint pares illis, qui imperium gerunt, moleſtè ferunt tam notabilem differentiam, quare facillimè aggrediuntur ſeditionem. Denuò lege ambitioſe Prælate aureum præceptum Ariſtot. vbi ſupr. *Seditionem autem concitant, in paucorum quidem potentia, multitudo indignè ferentes, quod cum ipſi ſint pares, non pariter honorantur.*

Libenter aggreſſus ſum præſens dubium, à nemine, quem vidi, tractatum, libenter veritatem tradidi ad tollenda multa incommoda, quæ in Religionibus ſuſcitantur, præſertim ad reſecandum illud bonum commune, quod multi Prælati tanquam primarium finem ſibi præfigunt, ſub quo videtur eis licitum vti regimine, ſubditis, eorumque actionibus in propriam vtilitatem, & conſeruationem, quod potius eſt medium,

medium, ſeu velamen ad tegendam ambitionem, ad inuertendam naturam regiminis, ad opprimendos idoneos, ad cumulandos ſequaces, ad formandas factiones, & tandem ad perpetuandum imperium in ipſis, & amicis. Sacri Prælati, Paſtores peculiaris gregis Christi, Vicedei in terra, Prælaturæ regulares ſunt tantùm inſtitutæ ad procurandam animarum ſalutem, & ad magis, magiſque propagandam perfectionem, ad quam vnuſquiſque ordo intendit promouere ſuos filios, & non ad veſtram vtilitatem, & hoc non ſine diuini Numinis prouidentia, quia experientia teſte perfectio religioſa ſuſtentari nequit, niſi Prælatorum regimen ab omni proprio commodo ſit expugnatum, ideo dicebat Rodriq. tom. 3. quæſt. 34. artic. 5. ex prætenſionibus enim officiorum regularium æmulationes, inuidiæ, diſcordiæ, ſectationes, & id genus, alia genimina viperarum emergunt, quæ cum in proprio intereſſe radices emittant, exinaniunt Religionem vſque ad fundamentum in ea.

DVBIVM V.

An Prouincialis diſponens aliquas locorum familias, vt eos eligant in diſcretos, qui poſtea in Capitulo ſua vota conferent ad eligendum Prouincialem, ac Definitores ex ſua factione, peccet mortaliter.

SAtis indagata veritate ſuperioris dubij facillimè veritas 38.
præſentis quæſiti habetur præſuppoſito vnico notando, quod diſpoſitiones, quæ fiunt pro diſcretis eligendis à locorum familiis, duobus modis poſſunt inſpici, vel factæ in bonum finem, vel artificioſè in malum. Primò, quando Generalis, ſeu viſitator iuxta proprium munus ingrediuntur aliquam Prouinciam pro eius viſitatione, & aliquas diſponunt familias, vt ſeligantur diſcreti pro illa qualitate ſeruanda in dub. 23 notata, poſſunt adhuc fieri huiuſmodi

diſpoſitiones pro aliquibus Religioſis inſignibus, quorum virtutes, & merita attrahunt vota electorum, & non amicitiæ, vt in Capitulis ſint homines inter omnes digniores, qui dignè, ac prudenter maiores celebrent electiones in fauorem boni communis, & non ſingularis perſonæ, ſanè id non videtur damnandum, quia extat obligatio ſuperioris fauendi bono communi inſignibus Religioſis, qui ſcientia, prudentia, ac ſanctitate poſſint ſuis votis promouere homines ad maiores dignitates Religionis, vt ipſi vnà cum aliis finem monaſticæ vitæ conſequantur. Secund in malum finem, quando videlicet Prouincialis tam factionarius, quàm non factionarius ita ordinat, ac diſponit familias, vt ſint diſcreti, qui ſibi, & amicis pro ſui, & ſuorum conſeruatione, ſeu creatiane in dignitates & officia ſuffragia præſtaturi ſint.

Prima Concluſio.

39. Prouincialis tam factionarius quàm non factionarius diſponens, ac ordinans artificiis aliquas locorum familias, vt eligantur diſcreti, qui ſuffragia ſibi, & amicis pro Prælaturis, aliiſque dignitatibus in Capitulo conferant, ſine vlla dubitatione mortaliter peccat: ſecus Generalis, ſeu viſitator illas diſponens ſecundum primam acceptionem. Hæc ſecunda pars ſuadetur, quia ad ipſos ſpectat, quantùm fieri poteſt in Prouinciam pacem inducere, partialitates, ac diſcordias componere, iuſtitiam tam diſtributiuam, quàm commutatiuam ſeruare. Ita Rodrig. tom. 2. quæſt. 1. art. 1. imò ad finem componendi diſcordias, iurgiaque reſecandi ſunt præcipuè ab ipſa natura inſtituti, vt docet S. Thom. 3. de reg Princip. cap. 5. ſæpè referendus, ſi verò pars dominans, ac imperans fremit, & vſque ad ſydera exclamat, exclamet vtique ſuo beneplacito, quia ſunt clamores nauci, imo muti non attingentes cœlum, ſed infernum penetrantes pro maiori pœna, tanquam iniuſti, nec iudex debet terreri, quia ſcriptum eſt. *Noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Audite quæſo ea, quæ dicit Rodriq. vbi ſupr. de viſitatoribus deſtinatis à Generalibus ad viſitandas

andas Prouincias: Si enim, inquit, hi Patres niſi ad grauia negotia decidenda partiales in aliquo ſe oſtenderint, omnium peccatorum rei profectò à fratribus iudicabuntur, & quidquid facere tentauerint, in malam partem ab eis accipient, nam cum Prouincias ſibi commiſſas, non vt oportet, paſtoraliter viſitauerint, non relinquent earum Religioſos in loco paſcuæ collocatos, ſed in diſcordia antiqua magis eradicatos, ita vt de iis Prouinciis dici poſſit eſſe ab apro de ſilua exterminatas, & à ſingulari fero eſſe depaſtas, quæ ſic exterminatæ, & depaſtæ in plateis clamitant, & clamor earum vſque ad Principum, & Regum tribunalia non ſine maximo Religionis diſcrimine aſcendit; hæc Rodriq. Conſiderate ergo, quàm putandæ ſint licitæ diſpoſitiones deſignatæ: nec Generalis, ſeu Viſitator illas retardare debent à clamoribus partis dominantis, ſeu, vt meliùs dicam, opprimentis alteram, territi, qui audent in hoc prorumpere, quod Prouincia fruitur ſumma pace, & quiete, quia eſt pax tyrannica ex debellatis aduerſariis inſurgens, qui iniuſtè opprimuntur, vnde eis conuenire debet illud dictum Taciti Agric. apud Lipſium Polit. lib. 6. cap. 5. *Auferre, trucidare, rapere falſis nominibus Imperium, atque vbi ſolitudinem fecerint pacem appellant.* Et S. Iſidorus Peluſiota lib. 3. epiſt. 246. ait: *Pax ſi annexam iuſtitiam habet, diuina quædam res eſt, ſi autem altera ſine altera ſit, virtutis pulchritudinem labefactat, nam & prædonibus inter ſe, & lupis pax eſt, illis nimirum in hominum perniciem, his autem in ouium exitium, et pacem hanc minimè appellarim, quæ iuſtitia minimè ornata eſt.* Et memor debet eſſe Prælatus, ſe vicem gerere illius, de quo loquitur Auguſt. Pſalm. 124. *Quia Chriſtus filius Dei pax eſt, ideò venit colligere ſuos, & ſecernere à malis, à quibus malis? qui oderunt pacem, qui volunt conſcindere vnitatem, qui falſam pacem pronuntiant populo, & nec illam habent.* Et paulò inferiùs: *Si enim in ſpiritu eorum eſſet pax, nonne vnitatem diligerent, & relinquerent diſſenſionem?* Prima pars (loquendo de factioſo) eſt ita manifeſta cumulatis ſuperiorum, ac ſequentium dubiorum doctrinis, vt nequeat negari, niſi etiam negetur, quod eſt luce clarius, quia illæ diſpoſitiones familiarum malitiam lethaliter peccaminoſam induunt ex

ſine mortaliter peccaminoſo, qui eſt imperare cum alterius oppreſſione, nam media etiam indifferentia malitiam, ſeu bonitatem deſumunt à fine intento, vt dicunt communiter DD. tum quia offendit iuſtitiam diſtributiuam, quia ſemper ſit cum multorum iniuria, tum quia lædit charitatem perturbando pacem, vnionem, quæ eſt finis proprij muneris, non conſeruando, ſeditionémque ſuſcitando. *Vbique enim*, inquit Ariſt. lib. 5. Pol. cap. 1. *propter inæqualitatem oritur ſeditio.* Cum omnibus malis ſæpè, ac ſæpius enarratis. Loquendo poſtea de vtroque tam factioſo, quàm non factioſo his duobus argumentis ſolidatur: Eſt doctrina DD. vt ſuperiùs dixi, imò regula generalis tradita ab Emin. Lugo de iuſt. diſp. 37. ſect. 3. num. 17. docens quemcumque exercentem iuriſdictionem in aliquem, quam legitimè non habet, peccare peccato vſurpationis iudicij, & iuriſdictionis: Sed Prouincialis diſponens familias vt ſint diſcreti, qui ſibi, & amicis vota præſtaturi ſint, limites ſuæ iuriſdictionis excedit, nam ſub illa ratione nequit vti ſubditorum perſonis, neque eorum operibus, vt dictum eſt: ergo. Præterea finis officij Prælati eſt, promouere ſubditos ad perfectionem, ad quam ordo intendit ſuos filios ſublimare, vt dixi in primo dubio, in illis verò diſpoſitionibus negligitur, imò funditus eneruatur perfectio, quia nutriuntur factiones, ex quibus ſequitur, inquit Peirin. tom. 2 quæſt. 2. cap. 3. §. 3. eneruatio diſciplinæ regularis, & S. Gregor. 3. part. paſt. admon. 23. ait. *Penſemus quanta ſint mala diſcordiæ, quæ niſi extincta funditus fuerint, bonum ſubſequi non permittunt*: ergo nequeunt iudicari huiuſmodi diſpoſitiones niſi lethaliter peccaminoſæ.

Secunda Concluſio.

40. Prouincialis non factioſus, qui his diſpoſitionibus vtitur principaliter ad promouendum bonum commune, eas tamen intendit minus principaliter ad ſui conſeruationem à lethali culpa excuſari nequit. Concluſio ſatis remanet probata ex doctrinis traditis in præcedenti quæſito, explicatur etiam hoc argumento. Quando Prælatus vtitur ſubditis

tanquam

tanquam ſeruis, quis neget eis non irrogare grauem iniuriam? hoc autem inſurgit profectò ex illis diſpoſitionibus prædictis, vt patet ex tert. not. ſuperioris dubij: ergo.

Dices, nulla videtur inordinatio, quia bonum commune nullam patitur iacturam, nam homines, ob quos fuerunt ordinatæ illæ diſpoſitiones, ſunt inter omnes digniores, & apti ad magis promouendum bonum commune. Reſponſio habetur ex præcedenti quæſito.

Dices, poteſt Prouincialis conferre ſuffragium amico 41.
pro aliqua dignitate, altero neglecto, quando inter ipſos eſt meritorum æqualitas: ergo etiam poteſt ordinare illas diſpoſitiones ad ſui ipſius commodum, dum bonum commune non negligitur, imo fouetur. Reſp. quod quando Prouincialis confert amico votum, non exercet aliquam iuriſdictionem ſpectantem ad poteſtatem dominatiuam, ſed quatenus habet ius eligendi, ſicut omnes alij electores, ideo non vſurpat iuriſdictionem, nec alteri irrogatur iniuria, quia merita ſunt æqualia. Aduertant electores, quod in conferendis votis amicis inſurgere poteſt grauis, & lethalis culpa, & erit, quando ex multiplicatis amicis in ſuperiores, aliis neglectis non parua occaſio eis datur ſeditiosè ſe habendi ob excluſionem ab honoribus, vnde coguntur ad fauorem aliorum pro ſui exaltatione recurrere. Hæc, quæ dicta ſunt de diſcretis, facillimè poſſunt applicari creationibus ſuperiorum localium, quæ fiunt à locorum familiis.

DVBIVM VI.

An Religioſus, qui munuſculis, ſalutationibus, gratiis, aliiſque artificiis curat, vt cumulet vota in propriam vtilitatem, vel licet non intendat vota cumulare, intendit tamen attrahere ad ſe Religioſorum beneuolentiam, ex qua ſequitur ſuffragiorum fauor, peccet mortaliter, & dicendus ſit ſubornator malus.

42. Titulus quæſiti intelligitur tam de Religioſo factionario, quàm de illo, qui non eſt tali vitio inuolutus, pro cuius intelligentia notandum eſt, quod ſubornatio ex mente Cardinalis apud Rodrig. tom. 2. quæſt. 56. art. 5. eſt ſuaſio, qua ſuadetur verum, vel falſum in bonum, vel malum finem. Suadere itaque electoribus veras virtutes alterius, & vitia vera, quibus notatur indignus, ne eligatur, & dignior digno præferatur, non videtur malum, imo virtute præditum ita Samuellius de elect. can diſp. 1. contr. 12. concl. 1. tract. 2. quare quando in aliquibus Religionibus eſt decretum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne vllus tractatus fiat ante electionem ab electoribus, non excluduntur tractatus conſultorij, ſed ambitioſi, pactionales, conditionales, &c. Vt benè notarunt Petrus Baſilius in direct. elect. part. 3. cap. 3. Guglielmus Mandagotus c de elect. num. 12. in Miſcel. Diana part. 1. tract. 1. Miſcel reſolut. 37. Suadere verò virtutes falſas, ac diſſuadere vitia vera, vt indignus eligatur, & dignus digniori præferatur, eſt malum, vnde quando Pontifices prohibent ſubornationes, ſemper debent intelligi de mala, vt inſinuant Rodrig. vbi ſupr. Portell. tit. ſubornatio num. 2. Nauarr. lib. 5. conſil. tit. de conſt. conſ. 7. fol. 139. num. 7. Samuellius de elect. can. tr. 2. controuerſ. 10. diſt. 1. referens Naldum & Paſqualigum. Adddit etiam Portella vbi ſupr. malam poſſe fieri voce, donis, minis,

precibus,

precibus,& ſimilibus, addo ego, quod ſub mala adhuc comprehendi debet bona, quando ex illa ſequitur principium factionis iuxta ea, quæ dixi in dub. 25. in 2. concl. concludit tandem Rodrig. vbi ſupr. qui talia agunt ab officiis eſſe remouendos, & in quadam lege dicitur, officia debere conferri inuitis, quinimo poteſt quis extrahi à propria domo, vt ſit officialis, vt ex alia lege colligitur.

Prima Concluſio.

Religioſus tam factionarius, quàm non factionarius intendens munuſculis, gratiis, ſalutationibus, aliiſque artificiis attrahere ad ſe vota in propriam vtilitatem, & commodum peccat mortaliter. Suadetur, quia vterque eſt ſimoniacus, nam dare aliquod temporale pro ſpirituali ſimoniacum eſt. Ita Suarez 1. de Relig. lib. 4. cap. 54. n. 3. Peirin. tom. 1. quæſt. 1. c. 31. §. 9. & Samuellius vbi ſupr. tr. 2. diſp. 2. contr. 2. referens multos alios nec obſtat dicere, tantùm ſimoniam eſſe, quando datur aliquod temporale pro dignitatibus Eccleſiaſticis v. g. Abbatia, Prioratu, Prouincialatu, Definitoratu &c. Non pro ſuffragio, quia votum, ſeu ſuffragium eſt ius quoddam ſpirituale, quod ſufficit ad contrahendam ſimoniam. Ita Peirin. vbi ſupr Lezana ſumm. qq. Reg. c. 15 num. 28. quia etiam, (loquendo de factioſo) quærit dignitatem ad perpetrandum ſcelus, nempe Tyrannidem, quæ conſiſtit, vt dicit Tabiena tit. ſeditio, quem ſequitur Caietan. tit. ambitio, in propria ſubleuatione ad alios opprimendos, nam factionarij ſemper ſtudent aduerſam partem opprimere, addo, quod eſt ſubornator malus, ſuadens ſe eſſe bonum, cum ſit malus, ſubornatio enim poteſt fieri voce, manu, &c. vt dixi. 43.

Secunda Concluſio.

Religioſus non factioſus, qui prædictis artificiis non intendit ad ſe attrahere vota, ſed tantùm Religioſorum animos, eorumque beneuolentiam ſibi conciliare, ex quibus ſequitur ſuffragiorum fauor, non eſt reus peccati mortalis: 44.

ſecus eſt dicendum de Religioſo factioſo. Hæc ſecunda pars ſuadetur, quia ad ſuccurrendum Reipublicæ, ſeu Religioni in graui neceſſitate conſtitutæ vnuſquiſque tenetur periculum grauis incommodi, imo propriæ vitæ ſubire, vt docent Coninch de charit. diſput. 25. dub. 7. num. 99. 100. Bonac. de charit. diſp. 3. quæſt. 4. part. 4. num. 5. Caſtrus Palaus de charit. part. 1. tract. 6. diſp. 1. part. 9. num. 10. & non improbatur à Suarez de charitat. diſp. 6. ſect. 2. num. 4. ergo tantò magis factionarius tenebitur ſe abſtinere ab artificiis prædictis, quamuis formaliter non intendat vota, quia ſi eligitur maximè in Definitorem, Prouincialem, ſeu Generalem conſtituitur bonum commune Prouinciæ, ſeu Religionis in maximo diſcrimine, quia per tot capita, vt videre eſt in hoc tractatu, indignus cenſetur. Prima pars habetur, quia dare aliquod bonum, vel obſequium ſpe gratitudinis, & intuitu remunerationis per ſpirituale donum non eſt ſimoniacum, nec eſt illicitum, quia non adeſt ratio pretij neceſſaria etiam ad conſtituendam ſimoniam mentalem, & illa obligatio gratitudinis non eſt voluntaria, ſed eſt neceſſaria inſurgens ex dono, vel obſequio, & qui intendit obligare alium pro beneficio habendo, non intendit imponere voluntati nouam obligationem, vel onus, ſed quod beneficium importat. Ita Suarez tom. 1. de Relig. lib. 4 de ſimonia cap. 45. num. 4. ergo non peccabit lethaliter Religioſus, qui munuſculis, ſalutationibus, &c. intendit ad ſe attrahere beneuolentiam Religioſorum, quia per ſe eſt bonum, maximè quia non intendit ex beneficiis imponere onus gratitudinis, vt intendit, qui ſperat ſpirituale pro temporali. Secund. habetur, ſi id eſſet malum, præſertim, quia intentio fertur in malum finem: ſed hoc non videtur verum, quia reddere ſibi beneuolos animos Religioſorum eſt bonum: ergo.

45. Dices, huiuſmodi intentio videtur eſſe inordinata, quia intendit indirectè id, quod debet eſſe conſequens, & quaſi reſultans ex beneficiis, & quod de facto reſultat, experientia teſte. Reſp. quod intentio mala, ſeu bona ſpecificatur à fine intento directè, & non ab illo, qui aliquo modo poteſt eſſe indirectè non ratione intentionis, ſed ratione beneficiorum

ciorum, quæ ex propria natura id important, finis enim Religioſi eſt habere animos aliorum Religioſorum beneuolos, quod eſt bonum, & iſte eſt, qui ſpecificat intentionem, & non ille indirectus, qui inſurgit ex natura beneficiorum: inuigilent tamen Prælati ſupra hos tanquam inferentes aliquod damnum perfectioni, quæ ad Religioſos ſpectat, à longè enim iſti artificioſi cognoſcuntur.

Tertia Concluſio.

Religioſus publicans virtutes alterius Religioſi intendens acquirere vota, non eſt ſubornator malus dum verè præcellunt in homine virtutes, ac qualitates de eo publicatæ, & intendit fauere bono communi, quia eſt dignior. Probata remanet ſufficienter concluſio ex notando ſecundum mentem Rodrig. & aliorum. Limita, modo Religioſus laudatus non ſit factionarius, quia ſi eſt talis, & ſit ad nutriendam factionem, peccat mortaliter, quia fouet, & nutrit diſcordias, ac ſeditiones in magnum detrimentum Eccleſiæ, & eſt ſubornator, malus quia indignum ſubleuare intendit, de quo in ſequenti dubio. 46.

Dices, in dub. 23. probatur, quod eligere duos ex qualibet parte, pro Deſinitoratu non eſt peccatum imo facere in contrarium eſt culpa, & tamen partes fouentur, & nutriuntur, quomodo nunc erit peccatum publicare virtutes illius in fauorem factionis? Reſp. duobus modis poſſe factionem conſiderari, vt ſic, id eſt quatenus eſt cauſa ſeditionum, diſcordiarum, &c. Vel quatenus talis Prouincia eſt tam firmiter diuiſa, & indiget tali diſtributione pro pace, & vnione introducenda iuxta ea, quæ dicenda ſunt in dubio citato, primo modo fouere factionem eſt malum, ſecundo bonum. 47.

Limita ſecundò, ſi virtutum publicatio, &c. Fit ex conſenſu, ſeu opere ipſius eligendi, vitioſa eſt, & debet haberi tanquam tractatus ambitioſus in cap. Per inquiſitionem, de elect. & ideo prohibitus, vt pactionalis, conuentionalis, & conuentionalis. Dian. p. 2. tract. 16. 2. Miſcell. reſol. 35. Molfeſius ſumm. tract. 6. num. 47. tom. 2.

DVBIVM VII.

An tractatus, ſeu ſubornationes, quæ fiunt inter huiuſmodi factioſos ad conſeruandos, ſeu promouendos homines ex ſuis in Prouincialem, ac Definitores, dicendæ ſint malæ, ita vt teneatur quis ſine præuia admonitione, ſeu correctione Prælato tanquam iudici delinquentes deferre.

48. AD hoc notandum reuocandum eſt, quod dixi in notando præcedentis dubij de ſubornatione mala, & bona, de mala quidem dixi nullum eſſe dubium quin ſit prohibita, non ſolùm iure poſitiuo à ſummis Pontificibus, ſed etiam iure naturali, cum ſit ex ſe mala, vt cum pecuniis, donis, aliiſque indebitis modis officia ambiuntur: de bona adnotaui eſſe licitam ex DD. quibus addo Baſſeum Cap. in ſumm. tit. electio, num. 54. licèt in ſecunda editione adhæreat ſententiæ Crouſers ad cap. 8. reg. S. Franciſci, lect. 2. fol. 820. aſſerentis, ſubornationem bonam ſaltem iure humano poſitiuo eſſe prohibitam, quæ ſententia leuibus fundamentis innititur. Primò dicit, non obſtare, non eſſe eam prohibitam, eo quod bona ſit, quò minus prohiberi poſſit, nam bonus eſt vſus calicis in Euchariſtia, & tamen multis prohibetur propter incommoda: cui reſpondetur id verum eſſe, quando incommoda ex malitia orta ipſam rem bonam opprimunt, vnde opus eſt eam prohibere, quod non contingit in caſu, quod ſi aliter ſentiretur, eſſet probandum. Secundò, inquit, ideò malã prohiberi propter incommoda, quæ ſequuntur etiam ex bona, nam talis ſubornatio plerumque nititur iudicio particulari (eius qui ſubornat) de ſufficientia, vel inſufficientia alicuius ad officium, quod iudicium, etiamſi non leuibus argumentis nitatur, nihilominus cum aliorum iudicium in contrarium non minus grauibus rationibus roboretur, temerarium ſatis videtur, ſi propter particulare ſuum iudicium ſubornans tentet, & conetur

tur aliquem ab officio reiicere, vel ad illud promouere aliis reiectis: duobus modis huic argumento reſpondetur. Prim. quod id contingere poteſt in caſu particulari, & ideò nequit affirmari ſubornationem bonam eſſe prohibitam, quia quando publicantur virtutes alicuius dignioris ad hoc, vt inter alios concurrentes eligatur, eius idoneitas, tanquam ſol, vt dixi in ſec. dub. clarere debet. Secund. videtur falſum, quod operari cum non leuibus argumentis (eſto iudicium aliorum in contrarium non minus grauibus rationibus ſolidetur) ſit temerarium, quia temeritas oritur ex opinione perpetrata cum leui fundamento. Vnde DD. quos citatos ſequitur Baſſeus vbi ſupr. tit. conſcientia, num. 8. affirmant, ad conſtituendam opinionem probabilem ſufficere authoritatem vnius Doctoris valdè periti, & timoratæ conſcientiæ, cum authoritas viri docti, & probi fundamentum non leue iudicetur: addo, ex rationibus allatis aliorum iudicantium alios homines, qui poſſunt eligi, eſſe digniores illo, pro quo fit ſubornatio, oboriri quandam diſcuſſionem morum, & virtutum omnium hominum, qui videntur habere merita ad munus, de quo agitur, quæ tandem declarat, quis eorum ſit dignior pro tali munere præſtando. Addit tandem tertiò, quod lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, quod verum videtur, quando in contrarium non adſunt rationes vrgentes, quæ cogunt legem diſtinguere, vt eſt in caſu, quia ex ſubornatione bona ſequuntur multa commoda in fauorem boni communis, vt quotidie experimur: nec Concil. Trident. ſeſſ. 25. quando præcepit, vt electio fiat per vota ſecreta, intendit prohibere ſubornationem bonam ex eo, quod ſubornans videtur inſinuare ſuum votum, vt vult idem Crouſers, quia loquitur, quando publicantur vota, & officiunt libertati eligentium, videatur Barboſa de iure Eccleſiaſt. cap. 19. lib. 5. num. 205. explicans ex mente Rodriq. ſenſum Concil. Samuellius de elect. can. tract. 1. diſp. 5. controu. 2. qui fortè nimis rigidè loquitur, & Paſqualigus deciſ. 272. Apparet ergo fundamenta iſtius Doctoris affirmantis ſubornationem bonam eſſe prohibitam, eſſe nullius valoris, vnde Baſſeus melius feciſſet firmiter adhærere ſuæ primæ ſententiæ, ſicut

nouiſſimè adhæret Samuell: vbi ſupr. tract. 2. diſput. 1. controu. 10.

49. Not. ſecund. quod, ſi aliquis inciderit, quod aduertat Deus, in ſubornationem malam, ſolùm petendo ab alio, vt det ſuffragium tali indigno, vel minus digno, & hoc ſimpliciter non ſuadendo, neque minis, neque donis, neque precibus importunis, neque perſuadendo falſas illius qualitates, ſed ſolùm leuiter petendo, talis, licèt peccet mortaliter, quia agit pro indigno, vel minus digno, non tamen videtur incurrere pœnas impoſitas ſubornatoribus, quia non ſuaſit, & ſubornare eſt ſuadere, aliud verò eſt ſuadere, aliud ſimpliciter petere, & plus dicit ſuadere, quàm petere. Ita Portella tit. ſubornatio, num. 3. quem ſequitur Baſſeus vbi ſupr. num. 14.

Prima Concluſio.

50. Subornationes, quæ ſub nomine tractatus liciti in huiuſmodi factionibus fiunt, pro conſeruandis, ſeu eleuandis ſuis ad munera Prouincialatus, ſeu Definitoratus abſque vlla difficultate putandæ ſunt malæ. Suadetur: illa ſuaſio, ſeu ſubornatio cenſenda eſt mala, quæ, quantùm ſpectat ad ſe, homines indignos vel euehit ad dignitates, vel eos in illis conſeruat: Sed per huiuſmodi ſubornationes in vtraque factione ſecundum ſubornantium vires indigni ſubleuantur, ſeu conſeruantur: ergo abſque dubio cenſendæ ſunt malæ: minor tantùm indiget probatione, quæ ſic ſuadetur: Prim. quia huiuſmodi homines iuſtitiam commutatiuam violare videntur, per quam vnuſquiſque in congregatione degens bono communi conſulere tenetur, ídque maximè incumbit Rectoribus, & Gubernatoribus, vt rectè inſinuat Azorius p. 2. lib. 11. cap. 1. citans Ægidium Romanum tract. de reg. Princ. lib. 2. p. 1. c. 1. oportet, inquit, vt præter id, quod mouet ad proprium bonum vnumquemque, ſit etiam aliud, quod moueat ad bonum commune multorum, propter quod & in omnibus, quæ in vnum ordinantur, aliquid inuenitur, quod alia regat: & cum bonum commune, vt inquit S. Thom. 1. 2. q. 96. art. 2. cum

Soto,

Soto lib. 1. de iuſt. q. 6. art. 1. & Mirand. tom. 2. q. 25. art. 11. concl. 2. ex multis cõſtet, ideóque ex variis, & multiplicibus actionibus procuratur, vt medium fini congruat: tunc autem procuratur, quando ſocietas humana incolumis ſeruatur, quæ ab ipſis Patribus factionibus inhærendo deſtruitur, ac diſſoluitur, & intrinſecè charitatem inter homines factioſos extinguendo, & extrinſecè mutando ſuauem conuerſationem in rigidam, benignos vultus in duros, oculos attrahentes beneuolentiam, in mouentes ad iracundiam, & verba amicitias colentia, in murmurationes quæ inimicitias tandem ſuſcitant, ita vt in vna domo ſimul vitam trahere nequeant, quare dicebat Liuius: *Factiones fuerunt, erúntque pluribus populis maiori exitio, quàm bella, quàm fames, quàm morbi*: tunc autem procuratur, quando pax, & concordia conſeruantur, & augentur, quæ ab ipſis Patribus diuiſis in cogitationibus, ac actionibus vſque ad totale excidium minuuntur, & ideò Baſilius in Pſalm. 123. tangens munus Prælati, ac Principis ait. *Quemadmodum à capite vſque ad barbam, & ſummitatem indumenti ſacrum vnguentum decurrens Sacerdotem bona fragrantia replebat, ita & à Principe vſque ad ſubditos concordiæ vtilitas deſcendit*, tunc autem procuratur, quando expurgatur congregatio à vitiis, quod ab ipſis Patribus non fit, qui imò ſuo priuato commodo inhærendo eam mille vitiis implent, vt rectè inſinuat Mirand. vbi ſupr. quæſt. 5. art. 5. hiſce verbis: nil eſſe credo Reipublicæ, ac regularibus congregationibus cunctis adeo damnoſum, atque nociuum, (vt multo noſtro damno, experientia ipſa docente, plus ſatis percipimus,) quàm Prælatos, ſeu iudices commodo ſuo priuato inhærere, ita vt de eis meritò dici poſſit, quod quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, hæc ſunt, quæ Reſpublicas omnes in fruſta diuidunt, atque in diuiſiones magnas, ſchiſmatáque innumera conuertunt, hinc prodeunt etiam æmulationes, inuidiæ, diſcordiæ, inſectationes, & multa alia genimina viperarum, quæ ex radice proprij commodi ortum, atque originem ducunt, vnde ſicut hac ratione dixit Paulus olim, quod radix omnium malorum eſt cupiditas, ita & nos dicere poſſumus, quod omnium perturbationum,

tionum,

tionum, quæ reperiuntur in Religionibus, radix eſt in Prælatis affectus proprij commodi, non verò communis: hæc Miranda: tunc procuratur bonum commune, quando doctrina, exemplóque Prælati oſtendunt ſubditis, quod ſectatores factionum ſunt in manifeſto periculo luendi pœnas æternas, quod non ſolùm ipſi Patres publicis ſermonibus non præſtant, ſed potiùs priuatis colloquiis ſuorum ſectatorum animos in diuiſione firmant, eiſque annuunt, vt iuuenes ad profeſſionem admiſſos ad propriam factionem trahant, & quod peius videtur, vocibus apparenti zelo plenis proprios ſectatores ad ſequenda veſtigia iam incepta animant, nam, inquiunt, apud nos eſt perſonarum meritum, & apud alios aduerſæ factionis nil aliud videtur, quàm demeritum, quare in hoc ſatis verum dignoſcitur illud dictum Tertullian. de præſcript. adu. hæret. lib. c. 41. *Nuſquam faciliùs proficitur, quàm in caſtris rebellium, vbi ipſum eſſe illic, promereri eſt.* Et ſi aliquis aliorum hominum eis appareat magna virtute indutus, laudant perſonam, ſed vituperant affectum, qui homines indignos ad Religionis munera portare nititur: tunc procuratur, quando ſuperiores contendunt, oppreſſos meritis fulgentes ad munera, officiáque cõgregationis ſublimari, ſicut eorum munus poſtulat, quod ab iſtorum Patrum mente prorſus videtur eſſe alienum ob periculum ne ſibi arripiãt locum, & imperium, regnúmque ipſi amittant, & ſi quempiam aduerſariorum ſublimant, potius eſt ad celandum proprium commodum ſub nomine Patris communis, qui per vniuerſalem affectum omnes etiam aduerſarios amplecti conatur, quàm ad ſubleuandos homines ſub iniuſtitiæ onere depreſſos: ergo iſti Patres ſuis moribus, ac ſermonibus iuſtitiam commutatiuam violare videntur: ergo ſubornationes, quæ fiunt inter factioſos ad ſublimandos, ſeu conſeruandos huiuſmodi homines in dignitatibus nequeũt niſi malæ exiſtimari. Secundò ſuadetur, quia tales homines, quos ſubornatores conantur ad principaliora munera euehere, ſeu in eis conſeruare, nil aliud præſtant in muneribus aſſumptis, quam iuſtitiam diſtributiuam negligere conferendo inferiores dignitates, ac ferè omnia officia præſtantiora ſuis,

tanquam,

tanquam, vt ipſi dicunt, dignioribus, quod ſuperiùs probatum eſt non poſſe eſſe, quia menſura digniorum deſumenda eſt à maiori vtilitate Prouinciæ: ergo iſtæ ſubornationes cenſendæ ſunt malæ tanquam ordinatæ ad homines eleuandos, ſeu conſeruandos indignos in talibus muneribus, ac honoribus. Tertiò, quia Prælati ſunt dati in vtilitatem omnium ſubditorum, & non tantùm aliquorum, vt dixi in primo dubio, & tamen ipſi ſuis partialitatibus erga ſectatores proprios contendunt munera Prælationum immutare, quod tuta conſcientia nequit fieri: ergo. Quartò, quia iudices, ac Prælati conſtituuntur, vt filios Religionis in diuerſas partes diſperſos in vnum congregent per rectam ſtateram, vt inquit Rodriq.tom.2.quæſt.1.art.1.& princ.2. huiuſmodi autem homines non ſolùm filios Religionis in vnum non congregant, ſed ſuis priuatis commodis diuidunt, partialique ſtatera in diuiſione conſeruant: ergo ſubornationes in iſtorum fauorem per cellulas diſperſæ tanquam malæ reputari debent.

Secunda Concluſio.

Tales ſubornatores abſque præuia correctione fraterna Prælato tanquam iudici ſunt denuntiandi, vt bono publico læſo punitione occurrat. Probatur. Peccata, ſeu delicta, etiam occulta, quæ in publicam perniciem vergunt abſque præuia monitione tenetur quis denuntiare Prælato tanquam iudici, vt docent infiniti DD. quos citatos ſequuntur Clauis Regia loco citando & Bouerius in directorio Regularium c.13. eo quod alio modo nequit occurri bono communi læſo, niſi delicta deferantur iudici, eique punitione ſatisfiat, bonum enim commune bono particulari delinquentis præferri debet: ſed malæ ſubornationes vergunt in perniciem publicam Religionis, vt probant Sotus de ſecreto, memb.2.quæſt.4.dub.1.poſt tert.concluſ.& de iuſtit. lib.5.art.2.verſ.vt vero, Petr.Nauarr.lib.2.de reſtit. cap.2. num.198.Sanch.2.opuſcul.lib.6.cap.3.dub.2.num.2.Clauis Reg.lib.11.cap.4.num.4. Rodrig. tom.2.quæſt.5.art.6. & tom.1.quæſt.24.art.17. referens Sotum, qui hoc peccatum 5 R.

H æquiparat

æquiparat crimini læſæ maieſtatis: ergo abſque præuia correctione fraterna tenetur vnuſquiſque Prælato tanquam iudici huiuſmodi ſubornationes denuntiare.

52. Limita, niſi denuntiator firmiter crederet per ſuam ſecretam monitionem deliquentes fore reuocandos, tunc abſtinere debet à denuntiatione, vt apertè inſinuant D. Th. 2.2. quæſt 31. art. 7. Salon. 2.2. q. 68 art 1. contr. 2. concl. 2. Arag. ibid. Clauis Reg. vbi ſupr. Mirand. ord. iud. quæſt. 11. art. 1. Ratio eſt, quia, quando cum communi bono fama proximi conſeruari poteſt, maximè in occultis delictis, lege charitatis, imo iuſtitiæ tenemur eius delicta non detegere. Dixi, firmiter, quia ſi eſt dubia fratris emendatio tenemur non præmittere monitionem ſecretam, ſed delictum Prælato tanquam iudici deferre. Clauis Reg. vbi ſupra Nauarr. man. c. 18. n. 22. eo quod dubia eſt emendatio proximi, dubium etiam damnum publicum, & cæteris paribus præferendum eſt bonum publicum.

Cum verò rariſſimè contingat, vt quiſpiam ſit certus de delinquentium emendatione, ideo docet Sotus de iuſt. lib. 5. quæſt. 1. art. 1. & Arag. 2. 2. quæſt. 33 art. 1. non eſſe huic dubitationi inſiſtendum, ſed ſtatim abſque vlla mentis hæſitatione eſſe denuntiandos, & id maximè procedit in Religionibus iuxta ſententiam Sanchez ſumm. lib. 6. c. 18. num. 50. aſſerentis, in Religioſis vix præſumendam eſſe emendationem ex correctione, & pro ſe citat Caietan. in opuſc. 1. vltim. in reſponſ. 5. ad 5. dubium, quorum doctrina ſemper eſt intelligenda de delictis exceptis, vt dicam in dub. 51. 3. part. aliter non eſt ſequenda, nam eſſet alienare fraternam correctionem à cœnobiis, quod abhorrent aures, & ideo Nauarr. vbi ſupr. num. 32. inquit, quem ſequutus eſt Coriolanus de caſibus reſeruatis part. 2. caſ. 5 num 7. raro in his criminibus, (nimirum exceptis) de præcedere correctio fraterna ipſam denuntiationem, quia vix quis poteſt ita eſſe certus, vt traditor ſecretus Reipublicæ deponat malā voluntatem quamuis ſecretò moneatur, quod dicimus de traditione, dicimus etiam de ſubornatione, & de omnibus criminibus, quæ communitatē perturbant. Ita Nauarr. Ex hac doctrina colligat denuntiator, quàm ſit ſecurus in conſcientia,

tia, & quantùm bono communi occurrat, ſi ſtatim ſubornatores denuntiauerit Prælato tanquam iudici.

DVBIVM VIII.

An promiſsio inter homines factioſos ſequuta, ſcilicet da mihi ſuffragium in Definitorem, ſeu Prouincialem, & ego dabo tibi ſuffragium in Priorem, ſeu Guardianum, dicenda ſit ſimoniaca.

NOt. prim. quod conſenſus, vt à Theologis accipi- 53.
tur in materia morali, eſt actus voluntatis liber, quo ipſa ſibi complacet in eo, quod intellectus practicus deliberatè iudicauerit. Ita S. Thom. 1. 2. quæſt. 15. art. 1. Sylu. ibidem. Triplex autem diſtinguitur conſenſus, vnus formalis, & eſt, quando quis formali, poſitiuóque actu voluntatis ſibi complacet in eo, quod intellectus practicus deliberatè iudicat, alter virtualis, qui triplex videtur eſſe, vnus, qui ex natura ſua includitur virtute in aliquo conſenſu formali, vt hoc ipſo, quod aliquis formaliter vult ordinem ſacrum, virtute vult etiam caſtitatem ei coniunctam ex Eccleſiæ conſtitutione: alter eſt ipſemet conſenſus formalis præteritus, quatenus remanet virtute, & vis ipſius durat, quouſque per contrarium conſenſum, ſeu diſſenſum tollatur: tertius interpretatiuus, & eſt, quando circa illud, quod ei offertur, diſſenſum elicere tenetur, neque elicit, ſed cohibet ſe tam à diſſenſu, quàm à conſenſu, vt ſi quis aduertat plenè ſe delectationem illicitam verſare in mente, eam non reprimit, nec à ſe reiicit, ſed negatiuè circa ipſam ſe habet, tunc cenſetur interpretatiuè conſentire. Ita colligitur ex Valent. tom. 2. diſt. 2. quæſt. 10. p. 1. Bonac. tom. 2. diſt. 2. quæſt. 2 part. 1. num. 16. Clauis Reg. lib. 8. cap. 7. n. 1. Verùm in admittendo hoc conſenſu non omnes DD. concordant: aſſentiunt, etiam quando abeſt periculum pollu-

tionis (ſi delectatio eſt in materia venerea) vel alterius conſenſus mortalis, Azor. part. 1. lib. 4. cap. 6. quæſt. 5. & cap. 21. quæſt. 5. Leſſius de iuſtit. lib. 4. cap. 3. num. 117. Val. 1. 2. q. 4. diſp. 6. part. 3. verſ. nihilominus contraria. Sayr. vbi ſupr. n. 3. referunt pro ſe D. Thom. Bonau. Alex. Richard. & alios, ſed immeritò, vt rectè expendit Salas 1. 2. tr. 13. diſp. 6. ſect. 3. in princip. num. 24. & 25. Rationes videntur eſſe, quia voluntas, cum ſit conſtituta domina, & regina potentiarum, tenetur regere appetitum ſenſitiuum, omnéſque alias potentias, ne rationi pugnent, & delectationes licitas comprimere, & repellere, tum etiam, quia ſi voluntas in huiuſmodi motus conſentiat, abſque dubio, vt omnes affirmant, peccat mortaliter: ergo etiam peccabit interpretatiuè conſentiendo, quia videtur adeſſe conſenſus, nam tacitus, & expreſſus conſenſus pro eodem reputantur, ex l. de quibus, in fine, ff. de legibus, & l. cum quid, ff. ſi certum petatur. Diſſentiunt, dummodo ceſſet periculum conſenſus in eam delectationem illicitam. Caiet. 1. 2. quæſt. 74. art. 3. & in ſumm. tit. delectatio verſic. magna tamen Nauarr. cap. 11. num. 9. p 4. Angel. tit. cogitatio num. 2. Sylueſt & Tabien tit. delectatio. Philiarchus tom 1. part. 2. ſumm. lib. 4. cap. 13. & alij quamplurimi, quos citatos ſequitur Ioan. Sancius in ſelectis diſp. 21. n. 3. Salas vbi ſupr. & licet ipſe noluerit ſuam mentem declarare, ſatis inſinuat ſe adhærere huic ſententiæ, vt legenti patebit. Ratio eſt quia, licet voluntas regere appetitum teneatur, obligationi ſufficienter ſatisfacit gubernando ne conſentiat, nec obſiſtere tenetur, appetitus motui, ne perſeueret, niſi periculum adſit conſentiendi: adde, quod ſi homo eſſet obligatus ad reprimendos motus ſenſuales, cum poſſit, obligaretur ſanè media apponere non difficilia ad eos reprimendos, quare, ſi videat hos motus inſurgere, eo quod in lecto tali, vel tali modo decumbit, tenebitur à tali cubitu abſtinere, imo ſurgere, & ſe aliqualiter verberare, quod certè eſt duriſſimum, & pauci admittunt. Pro hac ſententia videatur etiam Caſtrus Palaus part. 1. de eſſent. peccat. tract. 2. diſp. .p. 10. §. 5. adducens alias rationes, illáſque contrariorum confutans ſimul cum Ioan. Sancio vbi ſupr. Fateor vtramque opinionem eſſe probabilem, ſed

proba

probabilior videtur eſſe ſecunda, cum hac tamen limitatione, ſi motus e.g. ſenſualitatis ſunt in voluntate nō aſſueta ad conſenſũ, vt in hominibus timoratæ conſcientiæ, præſertim Religioſis, videtur vera, quia licitè non poſſumus interpretari voluntates talium hominum velle per delectationem illos motus illicitos, & præſentes quamuis ſint inefficaces ad illos reprimendos, ad cohibendum tamen liberum ipſorum conſenſum efficaces exiſtunt, verum id nequit dici de illis voluntatibus, quæ ſint aſſuetæ ad præſtandos conſenſus talibus motibus, quia nequit aſſignari ratio, quæ tollat conſenſum interpretatiuum in eis, ſicut deſignari poteſt in hominibus timoratæ conſcientiæ, ſcilicet eorum voluntas efficax ad non conſentiendum, & ideo in his hominibus minimæ reſiſtentiæ habet locum prima opinio, & id videtur inſinuare Caiet. vbi ſupr. hoc facilè, inquit, poteſt accidere hominibus conſcientiæ timoratæ, qui cum longè abſint à periculo conſentiendi, non repellendo tales delectationes, cum poſſint, peccant ſolùm venialiter: quod peccatum etiam non admittitur à Sancio vbi ſupr. quia præceptum poſitiuum ſub veniali ad reſiſtendum totum ordinatur, ne homo conſentiat in delectationem: igitur non conſentiendo, adimplet præceptum non annuendi, & etiam præceptum reſiſtendi, cum ſuperfluè præciperetur reſiſtentia, quando abſque illa non conſentiret homo delectationi.

Not ſecund. quod ſimonia ſecundùm Gloſſ. eſt ſtudioſa 54.
voluntas emendi, vel vendendi pretio temporali aliquod ſpirituale, vel ſpirituali aliquod temporale, quæ pro præſenti diuiditur in mentalem, conuentionalem, & realem. Mentalis eſt, quando nullo pacto præcedente, ſed affectu animi ſpirituale donatur, vt temporale acquiratur, vel è contra, v g. ſi conferas alicui beneficium, & intendas eum obligare ad reddendum temporale, vel è contra, ſi conferas temporale, & intendas propter ipſum obligare alium ad reddendum ſpirituale, vocatur autem hæc ſimonia mentalis, non quia in actum exteriorem dandi, & recipiendi non exeat, ſed quia iniquus animus non declaratur, vt benè aduertit Val. 2. 2. diſp. 6. quæſt. 16 p. 5. Conuentionalis eſt,

quæ non ſolùm ponit internum propoſitum obligandi pro pretio, ſed etiam exit ad externam conuentionem, ſine tamen executione, quæ poteſt fieri verbis expreſſis, obliquis etiam, ac obſcuris, ſiue nutibus. Diuiditur conuentionalis in puram, & mixtam, pura ex vtraque parte completa, mixta ex vna parte completa, ex altera verò minimè, & ſic partim eſt realis, & partim conuentionalis, vt eſt in pactione inita, dum confertur beneficium, nondum ſolutis fructibus aſſignatis pro Nepote, vel alio, appellatur etiam hæc ſimonia confidentiæ. Realis eſt, quando pactio ex vtraque parte completur, vt fit, quando collatio beneficij eſt facta, & pretium eſt ſolutum: tandem additur, quod ſimonia externa committitur, ſiue ſit explicitum pactum, ſiue implicitum dandi temporale pro ſpirituali: implicitum, vel tacitum dicitur, quando non fit formaliter, & expreſſè, ſed nutibus, & ſignis, vel ex modo dicendi, vel factis ipſis, vel alio modo quis ſignificat ſuam deprauatam intentionem, ita vt mutuò ſe intelligant. Nauarr. ſumm. Lat. cap. 23. n. 105. ſignificans etiam id poſſe fieri in momento temporis. Sanch. 1. opuſc. lib. 2. cap. 3. dub. 106. n. 1.

55. Not. tert. quod permutatio rerum ſpiritualium, e. g. orabo pro te Deum, ſi tu oraueris pro me, audiam tuam confeſſionem, modò audias meam, non cenſetur ſimoniaca. Ita Arag. 2. 2. quæſt. 110. art. 1. Sotus lib. 9. de iuſt. quæſt. 5. art. 2. ad 3. Victoria releſt. de ſimonia, num. 17. Rodriq. tom. 2. ſumm. cap. 66. num. 2. Sanch. 1. opuſc. lib. 2. cap. 3. dub. 44. num. 3. quia ea ſolùm, inquiunt, ſimonia prohibetur, qua aliquid ſpirituale temporali pretio emitur, quare Sanch. vbi ſupr. dicit, rationem, ob quam prohibetur iure Eccleſiaſticò permutatio beneficiorum, non autem permutatio aliarum rerum ſpiritualium, eam eſſe, quia vera ratio ſimoniæ eſt commutare ſpiritualia pro temporalibus, vnde cum in purè ſpiritualibus nil ſit temporale, nulla poteſt ſubeſſe ſimoniæ ſuſpicio, ſi ad inuicem commutentur, & ob id talis permutatio non prohibetur. Scio hanc doctrinam non placere Ricard. 4. diſt. 25. art. 3. quæſt. 1. ad 1. Silu. tit. ſimonia, quæſt. 16. & ibi Tabien. quæſt. 45. num. 46. & ibi Armill. num. 42. Nauarr. lib. 2. de reſt. cap. 2. n. 386. Ludou.

Lopez

Lopez 1. part. inſtruct. nou. cap. 299. ſed nimis rigidè loquuntur.

Not. quart. multùm mihi placere opinionem illam Leſſ. 56.
lib. 2. de iuſt. cap. 35. dub. 25. n. 141. Reginald tom. 2. lib. 23. cap. 12. num. 184. Sanch. vbi ſupr. dub. 108. num. 3. Aragon. 2. 2. quæſt. 100. art. 6. Petr. Nauarr. de reſt. lib. 2. c. 2. à n. 436. aſſerentium ſimoniam realem, & completam, ſolo tantùm iure Eccleſiaſtico prohibitam non ſubiacere reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ: vnde in permutatione beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, & in reſeruatione penſionis ſine licentia Superioris, in promiſſione, ſeu donatione pecuniæ mediatori pro interceſſione beneficij, & in conuentione, addit Diana 4. p. tract. 4 miſcell. reſol. 155. inter electores, elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Guardianum, affirmant relati DD. ſic facientes peccare quidem mortaliter, non tamen incidere in excommunicationem, nec priuari beneficiis ſic receptis ipſo iure, nec teneri fructus reſtituere, eo quod iſta ſunt prohibita iure Eccleſiaſtico: fundantur in hoc, quia hæc non eſt ſimonia propriè dicta, cum non detur temporale pro ſpirituali, ſed generali modo ſimonia vocatur: ergo quando iura loquuntur de ſimoniacis, non debent extendi ad hanc ſimoniam, ſed ad illam, quæ propriè, & ſtrictè eſt ſimonia, pœnæ enim ſunt reſtringendæ: addunt etiam, quod ex procemio Extrauag. 2. de ſimonia id clarè deducitur, ſic enim incipit. Cum ſcelus ſimoniæ prauitatis tam diuinorum, quàm ſacrorum Canonum authoritas abhorreat. vnde habetur iura tantùm loqui de ſimonia diuino ſimul, & iure canonico reprobatâ, nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit, vt tradit ex multis Molina de primogenit. lib. 1. cap. 5. num. 1. & alij communiter. Excipe ab hac doctrina cum Sanch. vbi ſupr. num. 4. ſimoniam confidentialem, quæ ſubdita eſt pœnis, licet aliquando ſit tantùm iure humano prohibita, vt quando quis renuntiat beneficium pacto inito, vt ſibi, vel aliis poſtea reddatur, vel cum reſeruatione penſionis, non ſibi, quia hæc non eſt confidentialis, vt probat Sanch. vbi ſupr. dub. 34. ſed aliis ſoluenda, excipe etiam, quando datur aliquid

Notariis,

Notariis, vel officialibus Epiſcopi, licèt ſit iure humano ſimonia, nam in tali caſu incurruntur pœnæ Trid. ſeſſ. 21. cap. 1. de reform.

Not. quart. materiam ſimoniæ eſſe multum amplam, pro noſtra concluſione ſi licentia confeſſionis audiendæ, prædicandi, ordines recipiendi, à caſibus reſeruatis abſoluendi, conſecutio etiam Abbatiæ, Prioratus, Prouincialatus, Generalatus, Vicariatus, & Definitoriatus. Suarez 1. de Relig. lib. 4. cap. 54 num. 3. item conſecutio beneficij, iuris Patronatus, iuris eligendi, &c. Leſſius de iuſtit. lib. 2. cap. 35. dub. 2.

Pro maiori intelligentia ſit quint. not quod, vt omnis canonica electio ſimoniaca non ſit, neceſſario requiritur, vt gratis, & amore ab electoribus fiat, vt habetur in c. Ordinationes 1. quæſt. 1. 2. 3. 4. & 5. quod ſi celebraretur aliquo pretio interueniente, pacto, ſeu conuentione, cenſenda eſt ſimoniaca, modo tale pactum, ſeu conuentio illicita pretij electionem præcedat. cap. Arnaldus 8. quæſt. 3. Mareſcottus lib. 2. var. reſolut. cap. 35. num. 24. Decius conſil. 118. num 4. Puteus deciſ. 171. n. 9. lib. 2. Sigiſmundus de elect. dub. 57. hinc ſequitur electores, quando ante electionem faciunt reciprocum pactum, vt vnus illorum in vna electione ſuffragetur vni, & alius alteri in alia, incidere in ſimoniæ labem. Ita D. Thom. quodlib. 8. art. 1. Silu. tit. ſimonia, q. 13. §. 4. Tabien. eod. tit. num. 51. Sigiſmundus de elect. dub. 57. implicari etiam tali vitio, quando præbent ſuffragium alicui cum pacto, ſeu conditione tacita, ſeu expreſſa obligandi illum ad laudes, & commendationes, ſeu preces fundendas pro ſe, pro amico, &c. apud fratres, ſeu ſuperiores. Suarez 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. Garcias de benefic. part. 8. c. 1. num. 120. alios referens. Sigiſmund. vbi ſupr. quando ferunt vota ea conditione, vt poſtea electus ſibi in remunerationem, ſeu vt dicunt, in compenſationem det, quando quis diceret nunquam me viuente fiet Prior Pater Titius, niſi fiat Pater Caius pro quo ego rogaui. Ita Sigiſmund. vbi ſupr. Samuellius de elect. can. tr. 2. diſp. 2. contr. 3 referentes alios. Similiter quando dicit, tu exauditus es in electione Titij, ego quoque exaudiri debeo in electione Caij, dum-

modo

modo preces ſint carnales, vel ex pacto quondam facto, aut nunc faciendo, ſecus ſi eſſent ſpirituales Ita Silueſt. vbi ſup. quæſt. 13. verſ. 4. quem ſequuntur Sigiſmund. & Samuell. vbi ſupr. qui ſubdunt ex mente Silu. ſi eſſet conſuetudo, quod exaudito vno in vna electione, alter exaudiatur in alia, abſque labe ſimoniæ poſſe illam ſeruari, licet peteretur, vt conſuetudo ſeruaretur. Verùm à labe ſimoniæ eximitur ſequens caſus: ſi eligendus electoribus diceret ſe non fore ingratum, cum huiuſmodi verba generalia ſint, & nullum arguant pactum, conſequenter nequit damnari tanquam ſimoniacus. Ita Sotus de iuſtit. lib. 9. quæſt. 8. artic. 5. concl 3. Sigiſmund. & Samuell. contr. 2. vbi ſupr. quamuis eligendus ſe obligatione antidorali, quæ oritur ex virtute gratitudinis, adſtrictum agnoſcat, & deinde aliquid electoribus præbeat, vt huic obligationi ſatisfaciat, quia dixit, ſe non fore ingratum, non propterea ſimoniam committit, quia ſimonia requirit, vt ex pacto, ſeu obligatione iuſtitiæ detur, ita autem Nauarr. in ſumm. cap. 23. num. 106. Couar. lib. 1. var reſolut. cap. 20. num. 4. Leſſ. de iuſtit. lib. 2. cap. 35. n. 115. Suarez de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 40. & ſeqq. Sigiſm. & Samuell. vbi ſupr.

Prima Concluſio.

Promiſſiones, quas adinuicem faciunt factioſi ſcilicet, ſi dederis mihi tuum votum in Prouincialem, ſeu Definitorem, & ego dabo tibi meum in Guardianum, ſunt ſimoniacæ, imo Religioſus, qui ſe addit vni parti factioſorum, peccato ſimoniæ inuoluitur Prima pars ſuadetur ex cap. Quam pio, prima quæſt 2. & cap. Cum pridem, & cap. Factiones de pactis, expreſsè habetur in cap. De hoc autem, de Simonia. Secund quia talibus promiſſionibus cõuenit definitio ſimoniæ, nam huiuſmodi officia, ſi non ſunt purè ſpiritualia, vel dicunt ex æquo ſpiritualitatem, & temporalitatem, vel ſaltem vnum altero principalius Peirin. in famulario Præl. regul. lit e. cap. 7 num. 11. adde, quià in iſtis conuentionibus datur ius ſpirituale cum onere, vt fiat aliquid quaſi pro pretio ſpiritualis rei, vel cauſa mediata eam habendi. Ita Na- 57

uarr.in ſumm.cap.23.num.100.Angel.tit ſimonia 3.num.3. Silueſt.eod.tit. quæſt.13.num.13. diſt.4. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1.cap.19. num.257. Rodrig, tom.3.q.63 art.4. cum ſuo compendio reſol.129.num.2. Diana 3.part.tractat.2. de dub.Reg.reſol.120.Rebuffus §.1. verb. ſimoniacis, de electio.derogatione in concordia Selua de benefic.part.1.q.7. num.64. Toloſanus tit. de elect. cap.9. num.7. Secund.pars ſuadetur, quia eo ipſo, quod Religioſus adhæret vni parti factionum, & acceptatur, intendit illas promiſſiones, ſeu pactiones votorum adinuicem ſibi præſtandorum in Guardianum, vel Definitorem, ſeu Prouincialem,&c. Eſt enim pactũ implicitũ in illo facto externo incluſum, ſcilicet dum adhæret vni parti, & ad ipſam admittitur,nam finis iſtarum factionum eſt conſeruatio regiminis, & imperij cum alterius oppreſſione, qui conſequi nequit, niſi adinuicem factionarij partis dominantis ſibi ſuffragentur, profectò qui vult finem, neceſſariò vult media pro eius conſecutione, quamobrem duplex conſenſus exprimitur in tali pacto implicito, interpretatiuus, quia ſicut cenſetur adeſſe conſenſus talis, quando homo plenè aduertens motum illicitum in mente eſſe, & cum ratione pugnare, & eum non reprimit, dummodo ſit huiuſmodi motibus aſſuetus, conſenſum præſtare videtur: ita Religioſus ille,cum non reſpuit, imo cum conſentit adhærere factioni, interpretatiuè vult illas tacitas promiſſiones, vt ſuſtentetur factio illa, nam illa adhærentia in futurum æquiualet pluribus conſenſibus in motus illicitos ab homine præſtitis, per quos iuſtè dicitur voluntatem illam habere conſenſum interpretatiuum, dum in motu illicito ſe habet negatiuè; & virtualis, quia ſicut aſſumens ſtatum ordinis ſacri, virtualiter etiam vult caſtitatem ei coniunctam ex Eccleſiæ inſtitutione, ita Religioſus ille formaliter conſentiens adhærere ſtatui factioſo, virtute vult illas promiſſiones votorum, &c. ſine quibus regimen in factione regi, ac ſuſtentari nequit: ergo Religioſus adhærens factioni illico labe ſimoniæ inuoluitur.

Limita, modò ſit capax ſuffragiorum tam actiuorum quàm paſſiuorum,necnon & dignitatum,nam ſi eſt incapax, ſimoniæ peccato non obſtringitur,quia illud pactum implicitum

citum in ſe nequit includere materiam ſpectantem ad ſimoniam, ſed alia commoda, per quæ intendit ſe totum tradere factioni.

Secunda Concluſio.

Huiuſmodi Religioſi conuenientes inter ſe tali pacto prout in præcedenti concluſione, licet tanquam ſimoniaci lethaliter peccent, non ideo cenſendi ſunt ſubiacere pœnis impoſitis ſimoniacis. Concluſio intelligitur probata in quarto notando.

DVBIVM IX.

An Religioſus factioſus, qui leuibus murmurationibus intendit alienare Religioſorum animos, ne votis tali homini ſuffragentur, peccet mortaliter.

NOt. prim. quod poteſt factioſus huiuſmodi murmurationes proferre vel contra hominem alterius factionis in ordine ad factionem iuxta principia factioſorum, quæ ſunt circa regimina ſemper opprimere alteram factionem, vel contra hominem propriæ factionis, & hoc dupliciter. Primo intendens honorem Dei, ac vtilitatem Eccleſiæ, ne conſequatur talem dignitatem, ac officium, eo quod caret aptitudine neceſſaria ad rectè onus Prælatiæ ferendum, & ſic illa verba propriè non ſunt dicenda murmurationes, ſed proclamationes iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. ad 4. vbi ait, proclamationes, quæ in capitulo Religioſorum fiunt eſſe de aliquibus leuibus culpis, quæ famæ non derogant, & ideo poſſe ſanctè fieri ſine admonitione præmiſſa. Secundò intendens eius nocumentum propter odium, vel vindictam, aut aliquid huiuſmodi, quæ diſtinctio fundatur in doctrina S. Th. 2. 2. q. 62. art. 2. ad 4. & Azor. p. 2. lib. 6. cap. 15. q. 16. 58.

59. Not. ſecund. quod peccatum veniale ex ſuo genere tranſit in mortale in multis caſibus, præſertim pro noſtro intentu ratione finis mortalis adiuncti, vt ſi quis leue mendacium proferat, vt fornicetur, affectus enim ad peccatum continet culpam illius ſpeciei, cuius eſt peccatum, ad quod eſt affectus: adde etiam, quod omnis actus de ſe bonus ob finem mortalem eſt peccatum mortale, actus enim à fine iudicatur, idem dic de actu indifferenti. Ita DD. communiter, videantur S. Thom. 1.2. quæſt. 88. art. 2. & 4. Syluius, & Medina ibid. Reginald. lib. 15. cap. 3. Sanch. lib. 1. moral. cap. 5. num. 7. Caſtr. Palaus p. 1. de peccator. eſſent. tract. 2. diſp. 2. p. 11.

Concluſio.

60. Religioſus factionarius, qui leuibus murmurationibus, ſeu, vt melius dicam, proclamationibus, quærit alienare electorum animos, ne ſuffragia præſtent in fauorem talis hominis eiuſdem factionis pro dignitatibus, ſeu pro tali dignitate, ac officio, quia non eſt aptus, mortaliter non videtur peccare: ſecus ſi id facit propter odium, & vindictam, idem eſt dicendum de leuibus murmurationibus, quæ proferuntur contra hominem aduerſæ factionis juxta ſenſum primæ acceptionis prim. not. Suadetur prima pars, quia talis Religioſus eſt pars totius corporis Religionis, pars verò pro conſeruatione totius debet facere quantum poteſt, non ſolùm ad ipſius bonum promouendum, ſed etiam ad malum præcauendum, vt dicunt omnes DD. ergo poteſt abſque culpa publicare illius hominis defectus, & imperfectiones ad euitandum damnum Religioni ſequuturum ob ineptitudinem ad regendum. Confirmatur, quia quando agitur de aliquo eligendo in Prælatum, quem ego ſcio fore pernicioſum communitati, quia malæ vitæ, & conſcientiæ eſt, ſi nulla alia via nequeo eius electionem impedire, teneor eius delicta reuelare, etiam ſi occulta ſint, nam ſtrictius obligat præceptum de conſulendo bono communi, quam de ſecreto ſeruando. Ita Bonac de reſt. diſp. 2. quæſt. 4. p 8. n. 4. Rodriq. tom. 2. quæſt. 53. art. 3. Peirin. de ſubd. q. 1. cap. 31.

cap.31.§.3.poſt tert. concl. Molin. tract.4. de iuſt. tom.5. diſp.24.num.6.& 7. Caſtelinus de elect. cap.5. num.84. Samuellius de elect. can.tract.1.diſp.6. contr.16. ergo tantò magis Religioſus ille poterit manifeſtare defectus leues alterius Religioſi ad impediendum damnum futurum ex eius electione in Prælatum. Secunda pars non indiget probatione, quia conuincitur ſufficienter peccare ex odio, & vindicta in corde regnantibus. Tertia pars ſuaderi ex multis rationibus in præcedentibus dubiis notatis poſſet, ſed tantùm ſuadetur, quia illæ murmurationes deſumunt malitiam à fine intento, vt dixi in ſecund.not.& cum illius Religioſi finis ſit conſeruare regimen in própria factione ſcindendo vnitatem, pacémque conturbando, vnde dicebat S.Cypr. de orat. Domin. *Diſcórdans, & diſsidens, & pacem cum fratribus non habens, nec ſi pro nomine Chriſti occiſus fuerit, crimen diſſenſionis fraternæ poterit euadere.* Opprimendo iniuſtè Religioſos alterius factionis, quod eſt peccatum mortale ex mente Caiet.tit. ambitio in ſumm & Baſſei ſumm. eod. tit. alios referentis: ergo murmurationes illæ tanquam mortaliter peccaminoſæ ſunt iudicandæ. Ex hac doctrina colligitur, quod, quando Generalis accedit ad iſtam Prouinciam in factiones diſtractam pro eius viſitatione, & quælibet pars aduerſus alteram ante Generalem profert proclamationes de culpis, licèt leuibus cum intentione conſequendi, ſeu conſeruandi regimen, negari nequit, quin peccetur mortaliter.

DVBIVM X.

An Prouincia ob huiuſmodi factiones taliter cenſenda ſit deformata, vt nouitios inducere, ac recipere ad Religionis habitum nequeat.

NOt. prim. licitum eſſe quempiam inducere ad Religionem, & perſuadere ingreſſum, & eſt actus ex genere 61.

ſuo bonus. Ita S. Thom. 2.2. quæſt. 189. art. 9. vbi Caiet. Cordub. in reg. S. Franc. cap. 2. quæſt. 2. Mirand man. tom. 1. quæſt. 16. art. 2. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. dub. 1. diſp. 1. dicitur enim in epiſt. canon. B. Iacobi cap. vlt. *Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum ſuorum.* Et ex Daniel cap. 12. habetur. *Quod qui ad iuſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.* Triplex autem inordinatio contingere poteſt. Primò ex parte perſonæ inducendæ, quæ violenter ad Religionem inducitur, quod prohibetur in Decreto 20. quæſt. 3. cap. Præſens, quia mendaciis allicitur, vnde ei, inquit S. Thom. vbi ſupr. imminet periculum, ne, cum ſe deceptum inuenerit, retrocedat, & ſic fiant nouiſſima illius hominis, peiora prioribus, vt dicitur Luc. 11. quia etiam habet complexionem, & inclinationem nimis oppoſitam obſeruantiis Religionis, & videtur eſſe nimis leuis, & inconſtans, & cum communiter homo ſequatur inclinationes naturales, talis perſona, niſi magno feruore ad Religionem moueatur, & probabiliter ſperetur fore perſeueraturum, non induci debet ad illam Religionem propriis inclinationibus oppoſitam, quia ex indiſcretione eius, fragilitate, & temeraria confidentia in Deo probabiliter imminet periculum damnationis, vt benè notarunt Corduba vbi ſupr. & Gerſon alphab. 73. lit. I. K tract. de paſſionib. anim. conſider. 18. 19. Secund. ex parte perſonæ inducentis, quæ ſimoniacè muneribus datis, & acceptis inducit quempiam ad Religionem contra cap. Quam pio 1. quæſt. 2. & cap. Nullus Abbas, quibus in locis præcipitur, vt ab his, qui conuertuntur ad Religionem, nihil omnino ſit exigendum, neque pretio quis ad eam eſt inuitandus. Tert. ex parte Religionis, quia in ea deformatè viuitur.

Quænam Religio dicetur deformata? hoc ſit ſecund. not. illa in qua parum exemplariter viuitur, & inter maiores, & minores eſt multa, & communis relaxatio. Ita Caiet. 2.2. quæſt. 189. art. 9. Cordub. vbi ſupr. dico 3. Mirand. vbi ſupr. Barthol. de Vecchis dub. 8 diſp. 1 quæ verba ſunt ſtrictè intelligenda, vt ait Corduba paulò inferiùs, ſcilicet quando

Religio

Religio ita eſt deformata, vt in ea viuatur in mortali tranſgreſſione Regulæ, aut legis diuinæ, aſſentit etiam Clauis Reg. lib. 6. cap. 9. n. 4. in fine.

Not. tert. opus veniale, aut indifferens tranſire in mortale non ſolùm ratione praui finis, vt dixi in præcedenti quæſito, ſed etiam ratione periculi incidendi in lethalem culpam, & fit, quando operans occaſioni ita proximæ exponitur, vt cum in mortali, & proximo peccandi mortaliter periculo conſtituat. Ita S. Bonau. 4. diſt. 17 part. 3. art. 2. quæſt. 1. Armill. ſumm. tit. periculum. Nauarr. ſumm. Lat. cap. 3. num. 14. Cordub. in ſumm. quæſt. 4. fol. 19. Suar. 4. tom. in 3. p. diſp. 32. ſect. 2. ad finem. Sanch. in ſumm lib. 1. cap. 8. Baſſeus ſumm. tit. peccatum 1. n. 12. conſtat ex illo Eccl 3. Qui amat periculum, peribit in illo Ratio eſt, quia propriam ſalutem contemnere videtur, dum proximo periculo ſe exponit, tunc continget proxima occaſio, quando ex genere ſuo occaſio eſt talis, vt frequenter homines talis conditionis ad peccatum mortale inducat, vel experimento habetur talem hominem in culpam frequenter labi, & fragilitate in peccatum inflectere, ſic habetur ex Nauarr. Cordub. Suarez, Baſſeo vbi ſupr. dixi, frequenter, nam ſi quis ſemel, aut iterum peccat, pluries verò reſiſtit, non videtur occaſio proxima, & moralis peccati. Ita Ioann. Sancius diſp. 10. ſelect. n. 17. cum Anton. Fernand. in inſtruct. confeſſ. docum. 6 n. 1. fol 29. & Caſtr. Palao de pecc. eſſent. p. 1 tr. 2. diſp. 2. p. 9. §. 3. Aduerte tamen primò quod ſi ceſſet periculum, ceſſare quoque debet peccatum, quia cum tota ratio peccati ex periculo conſurgat, qualitercumque ceſſet illud ceſſabit etiam peccatum. Sic Nauarr. ſumm. Lat c. 3. n. 15. Cordub. Sanch. vbi ſupr. Secundò, ſi cauſa grauis hominem vrgeat, vt ſe periculo exponat, non erit peccatum, quia tum periculum illud non videtur eſſe moraliter voluntarium, cum moraliter loquendo ſine graui periculo vitari nequeat Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 10. art. 9. Sotus lib. 5. de iuſt quæſt. 1. art. 6. concl. 2. Henriq. lib. 4. de pœnit. cap. 24. num 4. Cordub Suar. Sanch. vbi ſupr. Verùm doctrina de vitando proximo periculo peccati non ſolùm obligat propriam perſonam, ſed etiam proximum, ita vt eodem vinculo 62.

peccati

peccati adſtringatur, qui proximam occaſionem labendi frequenter in peccatum mortale ab homine non interdicit, eo quod quilibet cauere tenetur abſque ſuo graui detrimento proximi peccatum, vt communiter docent DD. videatur Baſſeus ſumm. tit. ſcand. n. 4.

63. Not. quart. quod nullo modo quis inducere poteſt quempiam ſine peccato, iuſſione, ſiue conſilio expreſsè, vel tacitè ad agendum id, quod ab eo abſque tranſgreſſione diuinæ legis fieri nequit. Ita S. Anton. p. 2. tit. p. cap. 9. §. 14. Nauarr. cap. 17. num. 29. Suar. 3, p. tom. 3. diſp. 18. ſect. 1. Layman tract. 3. cap. 12. num 3. de charit. Ratio eſt, quia repugnat præcepto negatiuo iuris naturæ, ne proximum inducas in peccatum: an ſemper ſit peccatum lethale concurrere, ſiue cooperari materialiter tantùm peccato proximi, e. g. exhibendo obiectum, vel miniſtrando materiam, &c. videantur Layman vbi ſupr. Maior cap. 4. diſt. 15. quæſt. 35. Caiet. 2. 2. quæſt. 147. art. 4. Azor p. 2. lib. 12. cap. 18. quæſt. 4. & 8.

Prima Concluſio.

64. Huiuſmodi Prouincia ob firmas, & radicatas factiones in electionis materia deformata prorſus cenſenda eſt. Probatur: Tunc Religio dicitur deformata, quando in ea in re graui parum exemplariter viuitur, & inter maiores, & minores, eſt multa relaxatio, & communis, vt dictum eſt in ſecund. not. at in tali Prouincia in iis, quæ ſpectant ad electionem, videtur eſſe non parua relaxatio: ergo. minor probatur reuocando huc primum dubium, in quo demonſtraui electores maiores; nempe Prouinciales cum Definitoribus eligentes inferiores ſuperiores ferè omnes ex ſuis, & lethali culpæ obnoxios eſſe; reuocando ſecundum, in quo pro certo dedi minores electores ferendo vota pro maioribus in Prouincialem, ac Definitores, præuidentes eorum inæqualitatem, ac multa incommoda oritura ob ſuorum conſeruationem, non excuſari poſſe à labe culpæ mortalis; reuocando decimum ſextum, in quo clarè habetur iſtas duas factiones in vmbra mortis æternæ mali ſtatus vitam degere,

degere,& propter ſeditionē,& propter alias rationes provt ibi; tandem reuocando huc totum tractatum, in quo multa, ac multa ſunt diſperſa, per quæ patet inter maiores, & minores maximam relaxationem potiùs lacrymis lugendam, quàm ſcriptis notandam vigere: quis ergo in tali Prouincia deformationem negare audebit? Imo addo, quod eſt adeo deformata, vt dici poſſit eſſe in materia regiminis, per quod conſeruatur Religio, & ſupra quod ædificium perfectionis erigitur, à Deo derelicta, nam cum vnio finis regiminis ſit illud pretioſum donum deſcendens à Patre luminum, vt dixi in 2. dub. ex mente Greg. Nazianz. & dicam in 1. dub. 2. p. ex ſenſu Dion. Areop. & modo dico ex ſententia S. Auguſt. tract. 110. in Ioan. tit. 9. *Vt quod inquit, vnum efficimur fideliſſima charitate, gratiæ Dei nouerimus tribuendum eſſe, non nobis.* & cum factiones, ac ſeditiones ſint illud deſtructiuum directè deſtruens vnionem, quod æterna Prouidentia regimini ciuitatis, ac Regni imminere voluit, vt ſicut cætera creata forent mortale, vt optimè notat Decian. lib. 7. de ſeditioſis cap. 19. ſerpunt enim, inquit, ſenſim ſeditiones, & quod ſanum eſt in Republica vitiant, æternæ enim forent Reſpublicæ, æterna Regna bene inſtituta, & iuſtis legibus munita, ſi ſeditiones forent incognitæ, ſed dij immortales id vnum venenum eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & imperiis, vt ſicut cætera omnia mortalia forent: ſequitur huiuſmodi Prouinciam ſine vnione, ac pace, ſeditionibus, ac factionibus plenam eſſe à ſummo, ac Diuino Numine derelictam, & quid erit? niſi vt ex ſeditione, inquit D. Antoninus in prim. citatus, tota vita regularis deficiat: & rectè, quia S. Chryſoſtom. in Pſalm. 132. 1. dicit: *Seditio, & contentio mortem parit, vbi autem eſt pax, & concordia, vita eſt tutiſſima, & longè ſecuriſſima.*

Secunda Concluſio.

Nouitiis perſuadere in huiuſmodi diuiſam Prouinciam ingreſſum, eóſque recipere, nequit niſi ad mortale imputari. Suadetur prim. nullo modo videtur licitum indu- 65

cere, ſeu perſuadere iuſſione, ſeu conſilio, &c. quempiam ad agendum id, quod ſine peccato mortali fieri nequit, vt dictum eſt in quart. not. perſuadere autem hominibus ſæcularibus in talem Prouinciam ingreſſum, eóſque ad habitum recipere, & perſuadere actionem, ſeu illi cooperari, quæ ſine lethali culpa fieri nequit, nam vt rectè notant Caiet. Cordub. & Clauis Reg. inducere aliquem ad Religionem deformatam, in qua viuitur in mortali regulæ, aut legis diuinæ tranſgreſſione, eſt actus de ſuo genere malus, quia inducitur quis ad vitam reprehenſibilem, omnis autem vita reprehenſibilis mala eſt, & Ludou. Lopez 1. p. inſtructorij, cap. 444. inquit, inducere ad Religionem, vel ingredi eam, vbi malè contra diſciplinam regularem viuitur, peccatum eſt: ergo ſine culpa lethali huiuſmodi ſuaſio, ſeu receptio fieri nequit. Secund. exponere ſe, ſeu quempiam, etiam per actionem bonam, ac indifferentem abſque vrgentiſſima cauſa proximo periculo lethaliter peccandi, eſt mortale, vt patet ex tert. not. cum ergo inducuntur iuuenes, ſeu recipiuntur ad ſtatum huius Prouinciæ in factiones diſtractæ, eis quidem præbetur proximum periculum ruendi in peccatum, nam frequenter homines, imo ferè ſemper, & fortè ante profeſſionem inter factionarios enumerantur, vel à ſuperiore recipiente eos, vel à Magiſtro nouitiorum inſtruente, vel ab aliquo alio tale diabolicum officium tractante, vnde facillimè in factionum vitia labuntur, vt experientia docet, & propter exempla maiorum, & minorum, ac propter neceſſitatem, vt commoda Religionis commodè conſequi poſſint: ergo huiuſmodi inductio, ſeu receptio eſt mortaliter damnanda tanquam præbens abſque vlla neceſſitate proximam peccandi occaſionem. Tert. decipere aliquem in re graui, præſertim in materia contractuum, eſt peccatum mortale, vt dicunt omnes DD. eo quod cenſetur actio iniurioſa: at inducere, ſeu recipere nouitios ad habitum in tali ſtatu Prouinciæ, eſt eos decipere in materia grauiſſima, qualis eſt ſalus animarum, & eſt in materia contractuum, quia inter nouitios, & Religionem per profeſſionem initur contractus vltro citróque obligatorius, vt inquiunt DD. deceptio enim

in

in hoc conſiſtit, vt aſſerunt Caiet. Cordub. Mirand. Clauis Regia, & Barthol. de Vecchis vbi ſupr. quia iuuenes aſſumentes Religionis habitum credunt, & exiſtimant ad perfectionem, & perfectionis ſtatum ſe induci, poſt ingreſſum, ac profeſſionem inueniunt tantam relaxationem, & pericula in peccata, ac vitia labendi, & tam paruam occaſionem proficiendi, vt iuſtè ſe deceptos fateri poſſint: ergo. Quart. ſcandalum actiuum ex genere ſuo eſt mortale peccatum, vt inquiunt Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 6. n. 9. Valent. 2. 2. diſp. 3. quæſt. 18. p. 2. in initio. Baſſeus ſumm. tit. ſcandalum, num. 6. & id videtur eſſe quoties quis illud impedire tenetur abſtinendo ſe ab opere, ex quo alter ruinæ mortalis occaſionem accipit, & non abſtinet, recipere quidem homines, &c. eſt illis ad ſcandalum, vt dicit Cordub. vbi ſupr. probabiliter imminens cauſam præſtare: ergo. Quint. tenetur quis proximo ſub mortali periculo, per quæ magna incommoda, ac damna ei euenire poſſunt, reuelare, quæ doctrina duobus exemplis à Cordub. vbi ſupr. fulcitur, ſeu explicatur, ſi quis, inquit, à me peteret cibum, quem ego ſcio eſſe venenatum, putans bono animo, mediante illo cibo, ſe ſanitatem conſequi poſſe, nonne ego, ſi tacerem, & porrigerem, eſſem reus mortis illius, vel damni inde prouenientis? nonne ſi petenti ianuam domus aperirem, in qua ſcio Leonem eſſe ſæuum, ac deuorantem, vel inimicum illius abſconditum ad illum occidendum, ſi petitioni adhæreo, non reuelans pericula ſibi imminentia, nonne ero in culpa mortis, vel periculi inde probabiliter ſequuturi? Ergo ſimiliter, ſi quis veniens ad Religionem deformatam, vbi ſunt innumera pericula incidendi in peccatum, relaxationem ignorans, quomodo excuſabitur Ianitor, id eſt, Prælatus inducens illum, vel recipiens ad talem habitum à peccato? hæc Corduba.

Quamobrem doctrina tradita ad mentem Cordubæ, & Mirandæ vbi ſupr. videtur clarere in illo Matth. 23. *Væ vobis Phariſæi, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proſelitum, & cum feceritis, facitis illum filium gehennæ.* Nam communis regula DD. eſt, quando in ſacra Scriptura habentur minæ ſub ly (Væ) ſignificare pœnam inferni, & peccatum 66.

K 2 mortale

mortale trangreſſoribus, tandē cōcludit Corduba paulò inferiùs: nullo certo modo excuſatur talis Prælatus recipiens, & multò magis, qui tales inducit ad Religionem deformatam, neque illi, qui per ſuffragia ſuorum votorum huiuſmodi homines ad eam accedentes admittunt, ſed omnes inuoluuntur peccato maiori, vel minori ſecundum quod quiſque tenebatur ſcire, & prouidere tali periculo proximorum bono animo pro animarum ſuarum ſalute Religionis habitum aſſumentium: imo addunt Caiet. & Clau. Reg. vbi ſupr. quod ingredientes etiam obſtringuntur peccato, intellige, dummodo deformationem nouerint.

67. Limita, nam poſſunt excuſari à peccato iuxta Caiet. Cordub. Sayr. & Bartol. de Vecchis vbi ſupr. tam recipientes, quàm inducentes, quando verè, & clarè nouitios diſpoſitos, & aptos, ad talem Prouinciam, & ſpiritu feruentes informabunt de promittendis, necnon & de periculis, ac difficultate obſeruandi ſuas regulas, & obligationes, & de imperfectione conſortium, & quomodo illa, vt ſaluentur, cauere, & euitare debeant, concludit tandem Corduba hanc materiam hiſce verbis: nam hoc modo inducere, & recipere licitum eſt, & bonum etiam ad Religionem deformatam præſertim eos, de quibus ſperatur probabiliter, quod iuuante gratia Dei & ſaluabuntur, & proficient ad Religionis obſeruantiam, multos enim Deus ſuſcitat ad reformationem Eccleſiæ, & Religionum quotidie labentium, per quos & vitam regularem Deus ſuſcitat vel in toto, vel in parte, circa quæ omnia examinanda magna, & cauta diſcretio habenda eſt, & requiritur. An omnes ad habitum Religionis accedentes de difficultate, ac deformatione Prouinciæ morere expediat, dubium mihi videtur, in partem negatiuam inclino ad euitanda multa incommoda ſequutura, ſed tantùm eos, de quibus Corduba, & qui certè habitum aſſument.

Dices Eccleſia id ſcit, & tolerat: ergo non erit peccatum. Reſp. ex Caietan. Cordub. Clau. Reg. & Vecch. vbi ſupr. permittere, ſicut alia mala, vt lupanaria, &c.

68. Dices, ſi tutò nequeunt Patres ad habitum nouitios recipere, Prouincia in maximum Religionis damnum deſtrueretur.

retur. Reſp. non eſſe perpetranda mala, vt eueniant bona, imo nec iocoſum verbum, ſeu mendacium eſt dicendum, eſto mundus totus eſſet deſtruendus: nec obſtat dicere, quod de duobus malis minus eſt eligendum, vt dicunt DD. minus enim malum eſt nouitios recipere, quàm Prouinciam labi in ſui annihilationem in ſæcularium ſcandalum, præſertim quando eis innoteſceret tot iuuenibus fuiſſe Religionis ingreſſum denegatum, quia regula illa valet, quando neceſſitas eligendi vnum ex duobus oritur ex parte malorum eligendorum, non verò quando oritur ex malitia eligentis, vt eſt in caſu, & quia nolunt factionarij factionis vitio ſe abdicare, ideò neceſſitantur vel ad recipiendos nouitios mortaliter peccando, vel ad negandum ingreſſum in Prouinciæ deſtructionem cum ſæcularium ſcandalo: reſecate à vobis factioſorum nomen, & tuta conſcientia iuuenibus habitum non denegabitis, & Prouinciam propagabitis: imò addo, quod ſi neceſſitas oriretur ex parte malorum eligendorum, non tamen cenſendum eſſet minus malum nouitios recipere, quia Prouincia deficit à fine, qui videtur eſſe, vt matrem portare, ac nutrire filios in perfectionis ventre, vt inde cœlo naſcantur, dum facit tot filios gehennæ, deſtructo quidem fine, nullum malum præponderans poteſt ei æquipararari, quod ſit præcauendum.

DVBIVM XI.

An profeſsio nouitiorum in huiuſmodi Prouincia poſtquam in factiones abiit, cenſenda ſit irrita, & inualida.

SCio, veritatem doctrinæ eſſe ſatis Metaphyſicam, & difficilimè, poſſe reduci ad praxim, quia ſupponit integram Religionem eſſe in factiones diſtractam, quod moraliter videtur eſſe impoſſibile, nihilominus ad malignitatem factionum oſtendendam quæritur, an profeſſio nouitiorum emiſſa poſtquam in factiones abiit Prouincia poſſit habere titu- 69.

lum nullitatis, reſpondent fortè Caiet. & Cordub. affirmatiuè, quia in locis ſuperiùs relatis habent iſta verba: ex parte Religionis, ad quam quis inducitur, ſeu recipitur, debetur, & requiritur, vt in ea viuatur ita regulariter, & exemplariter, vt habeat inductus, ſeu receptus occaſionem in meliùs proficiendi, nam ſi maiores tepidè viuunt, & inter minores eſt multa relaxatio, cum certè immineat periculum ſcandali nouitiis, dum aliud vident, quàm putabant, & quamuis non mendacio inducentis, quia ſimpliciter inducit eos, ipſo tamen actu inductionis, ſeu receptionis videtur eſſe deceptio: examinatur ergo, an huiuſmodi deceptio habere vim poſſit annullandi profeſſiones.

70. Not. prim. votum, vt colligitur ex D. Thom. 2. 2. quæſt. 88. art. 1. & 2. S. Bonauent. 4. diſt. 28. art. 1. quæſt. 1. & 2. S. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 2. Nauarr. c. 12. num. 24. Layman. tract. 4. c. 1. Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 45. dub. 1. Sanch. ſumm. lib. 4. num. 1. Bonac. de leg. quæſt. 2. part. 1. de voto: eſſe promiſſionem Deo factam de meliori bono. Vt autem promiſſio ſit valida, quinque conditiones iuxta mentem Leſſ. vbi ſupr. requiruntur. Primò, vt ſit deliberata, id eſt cum plena, ac perfecta animaduerſione eius, quod fit, quam non habent ij, qui repentino quodam motu, vel conſuetudine vouent, non aduertentes, quod faciunt, cenſetur tamen plena, ac perfecta animaduerſio illa, quæ ſufficit ad mortale in materia peccaminoſa. Secund. vt ſit ſpontanea, id eſt, vt inquit Leſſius, non metu, vel dolo. Tertiò, vt fiat cum intentione ſe obligandi, quia, cum vouere ſit veluti quædam lex, vim habere debet iuxta intentionem promittentis. Quartò, vt res promiſſa ſit grata Deo, promittere enim quidpiam, quod diſplicet, potiùs eſt minari, quàm promittere. Quinta eſt, vt promiſſor poſſit ſe obligare; nam multi ſunt, qui per leges ſe ligare nequeunt, multa poſſent hic cumulari pro ſoliditate iſtarum conditionum, ſed non ſunt ad rem noſtram, conſulite DD. in materia voti, præſertim Leſſium, Layman. Sanch. vbi ſupr. Porrò votum diuiditur in ſolemne, & ſimplex, ad ſolemne requiruntur duæ conditiones, vt colligit Hieronym. Rodriq in compend. reſol. 140. ex Bonif. VIII. in cap. vnico, de voto, & voti redempt. ex DD. ab ipſo

relatis.

relatis. Prim. quod fiat profeſſio expreſſa, vel tacita in aliqua Religione à Sede Apoſtolica approbata, & in manibus Prælati acceptantis vota vice ipſius Dei poteſtatem habentis incorporandi Religioni. Secund. vt vouens voueat certam regulam, ſeu Religionem approbatam, nec ſufficit vouere Religionem in genere, vt innuit Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de Reg. quare Sanch lib. 7. de matrim. diſp. 25. ait, votum ſimplex, & ſolemne ſpecie non differre, ſed ſolùm per hanc ſolemnitatem, & traditionem externam in manu Prælati acceptantis vota in Religione approbata vice Dei, & quamuis in voto ſimplici tradatur Deo dominium, non tamen eſt ibi miniſter Dei acceptantis.

Not. ſecund. maximam eſſe differentiam inter metum, & dolum, nam metus non tollit voluntarium conſenſum, ſed tantùm perfectam libertatem, dolus autem, vel error conſenſum aufert. l. 5. per errorem, ff. de iuriſdict. omn. iud. l. cum teſtamentum, & l. non idcirco, C. de iuris, & facti ignorant. quare Sotus lib. 7. de iuſt. quæſt. 1. art. 2. circa medium. Arag. 2. 2. quæſt. 88. art. 1. Rodriq. p. 2. ſumm. cap. 92. concl. 4. Clau. Reg. lib. 6. cap. 9. num. 4. inquiunt deceptionem in voto tollere voluntarium requiſitum ad validitatem voti, & Maſcard. de probationibus, concluſ. 610. num. 20. affirmat, dolum aduerſari conſenſui. 71.

Not. tert. errorem, ſeu deceptionem aliquando verſari circa Religionis ſubſtantiam, vel circa res tam graues, vt moraliter ad Religionis ſubſtantiam reuocentur, aliquando circa res accidentales, quæ ſunt inferioris, & exigui momenti. Ita Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 40. dub. 2. n. 5. Suar. 3 de Relig. lib. 6. cap. 5. num. 3. Sanch. de matrim. lib. 10. diſp. 9. num. 20. 21. multos alios colligens. Sotus lib. 7. de iuſt. q. 1. art. 2. Bonac. de leg. diſp. 4. quæſt. 2. part. 3. §. 2. Layman lib. 4. tract. 1. cap. 1. num. 5. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. diſp. 13. dub. 13. Baſſeus ſumm. tit. votum 1 num. 9. Si autem error, & dolus, ſeu deceptio contingant circa ſubſtantialia Religionis, &c. irritant votum, & profeſſionem. Ita DD. citati, tum quia per huiuſmodi errorem, ſeu dolum irritatur contractus onerosus, vt docent Molina tom. 2. de iuſtit. diſp. 272. §. deinde ſi mulieri. Nauarr. in ſumm. Lat. cap. 22.

num. 27. Fagundez de iuſtit. lib. 1. cap. 3. num. 9. & communiter omnes DD. ergo multò magis votum, ſeu profeſſio, quæ cenſetur promiſſio gratuita & liberalis, tum quia error, & deceptio, dum cadunt in ſubſtantiam, rei, vel aliquo modo in ſubſtantiam rei promiſſæ redundare videntur in materiam notabilem rei promiſſæ, res verò promiſſa debet eſſe voluntaria, vt obliget, deceptio enim tollit omne voluntarium, vt dictum eſt in ſecund. not. & nihil eſt magis, contrarium conſenſui, quàm error, tum quia error perſonæ in matrimonio, quia ſubſtantialis eſt, inualidare cenſetur matrimonium, & idem eſt dicendum de quacunque aliá re ſubſtantiali matrimonio, vt inquiunt Ledeſm. quæſt. 53. art 5. Victor. relect. de matrim p. 1. num. 10. Tolet. ſumm. lib. 7. cap. 3. & multi alij, quos refert, & ſequitur Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 18. num. 18. & Suarez vbi ſupr. num. 4. ergo etiam inualidare debet profeſſionem, quia in poſtulando conſenſum omnino exiſtimanda ſunt paria. Quæ autem cenſeantur ſubſtantialia, vel quæ reuocentur ad ea, ita vt error, ſeu deceptio circa ipſam profeſſionem inualidet, conſulite DD. relatos: ad rem noſtram tamen eſt, quando ingredientis, & vouentis variatur in re notabili propria exiſtimatio, qua variatione cognita non nouiſſet nouitius, tunc error, ſeu dolus inualidat profeſſionem. Ita Emin. Lugo de iuſtit. diſput. 22. ſect. 7. num. 94. referens Sanch. idem dicit Suarez vbi ſupr. quando, ait, error, vel deceptio contingit, vel in rebus ſubſtantialibus, vel adeo grauibus, vt moraliter ad ſubſtantiam reuocentur, & 4. de Rel. tract. 10. lib. 3. cap. 6. num. 7. addit, ad validam profeſſionem requiritur conſenſus, qui non ſit præſtitus per dolum, vel per deceptionem in re graui exortus: conſentit Caſtrus Palaus part. 3. diſp. 2. part. 2. §. 2. num. 3. idem dicit Sanch. vbi ſupr. num. 21. aut quando, ait, eſſet notabilis deceptio circa inſtitutum, & ſubſtantialia regulæ, quam profitetur ille: quando nam verò inſtitutum erit collapſum? Sanè quando aliqua res grauis obligans ad mortale non obſeruatur, conſentiunt etiam Barthol. de Vecchis vbi ſupr. & Clauis Reg. lib. 6 cap. 9. n. 4. imo, ait, iſte vltimus Doctor, tanti ponderis, & momenti hæc res eſt, vt aliquando dece-

ptio

ptio votum de ingreſſu Religionis factum irritet, & annullet, v.g. ſi quis aliquem deciperet affirmans in tali Religione non ſeruari ciborum delectum, nec ieiunium, aut quidpiam aliud difficile, quod ſi prænoſſet, nunquam voueret, ſi ita ſeductus voueat, votum nullum, & irritum erit, eo quod deceptio illa tollit voluntarium requiſitum ad votum: & tandem exemplum huius Doctoris admittit Lugo vbi ſupr. referens Sanch. & Sotum: ſi poſtea error, ſeu deceptio contingit circa accidentalia, quamuis ſine illo errore vouens non voueret, non ideo eximitur ab obligatione voti. Ita DD. ſuperiùs relati, tum quia, qui aſſumit ſtatum aliquem perpetuum, cenſetur velle ea, quæ per dolum, & errorem inuenit in religione, & ibi eſt conſenſus virtualis, vt notat Molina tom. 3. diſp. 221. tum quia ſequerentur multa incommoda in Republica Chriſtiana, ſi talis error, ac deceptio obligationem ſolemnis voti tolleret, nam multi coniugati non obligarentur ad coniugium, & multi profeſſi non tenerentur ad Religionem, quod cederet in graue damnum, & ſcandalum Reipublicæ, vt benè notat Sanch. vbi ſupr num. 2. quare, qui ingreditur Religionem, putans ſe magnam Prælaturam, ſeu benefic.... tandem receptu-rum, licet id ſit tanquam cauſa finalis, non ideo eximitur à voto ſi beneficium, ſeu aliquid ſimile intentum è manibus fugiat, vt congruum eſt: nec obſtat dicere cum DD. relatis à Suar. & Sanchez vbi ſupra, vel deceptio, ſeu error cadant ſupra ſubſtantialia, vel ſupra accidentalia validam eſſe profeſſionem, eo quod conditio intrantis Religionem facta eſt melior, quia, licet, inquit Suarez num. 8. eius conditio melior facta fuerit, nō iſta melior conditio tribuit voluntarium neceſſarium ad validitatem profeſſionis: nec obſtat, vt alij dicunt, dolum, ſeu ignorantiam ingredientis profeſſionem inualidare, quando talia ſunt, vt cadant in virum ſapientiſſimum, ac prudentiſſimum, non verò quando minores ſunt, quia vel cadant in ſapientiſſimum, vel non ſapientiſſimum, ſemper tollunt rationem voluntarij: nec obſtat dicere contra vltimum membrum diſtinctionis, quod votum non obligat vltra intentionem vouentis, proinde ſi illas difficultates prænoſſet, votum nō emiſiſſet, quia, vt rectè notat

L Sanch.

Sanch.in ſumm.lib.4.cap.2.num.8. ad inducendam obligationem voti,ſeu eximendam non eſt ſpectandum,quid faceret vouens, aut non faceret, ſi præuidiſſet, vnde Vaſq.1.2. quæſt.7.art.4.diſp.30.cap.4. num.25.26. inquit, non valere hanc conſequentiam: agens, ſi talem conditionem ſciret, actionem non feciſſet: ergo actio illa inuoluntaria, ac proinde non obligat: ideo dicitur vouentem circa accidentalia deceptum habere conſenſum virtualem vt inquiunt Molina,& Leſſius vbi ſupr.

Prima Concluſio.

72. Nouitiorum profeſſio celebrata per deceptionem, & errorem poſtquam in factiones abiit huiuſmodi Prouincia cenſenda eſt inualida, & irrita, ſi in tota Religione vitium factionis ſit diſperſum. Suadetur prim.error, ſeu deceptio contingens circa ſubſtantialia Religionis, vel quaſi ſubſtantialia irritat, & annullat votum ſolemne profeſſionis, eo quod deſideratur ratio voluntarij neceſſaria ad eius validitatem:profiteri autem in huiuſmodi Prouincia in partes, ac factiones diſtracta eſt profiteri per deceptionem, & errorem, vt ſupponitur, quia nouitij nullam habuerunt cognitionem talium morum: ergo eorum profeſſio tanquam inuoluntaria exiſtimanda eſt nullius roboris,& valoris:maior conſtat ex tert. not. minor probatur ex doctrina Emin. Lugo aſſerentis, ad errorem circa ſubſtantiam Religionis ſpectare, quando notabiliter variatur res magni momenti non exiſtimata à profitentibus, qua cognita non vouiſſent: at in tali Prouincia diuiſa variantur electiones,quæ non ſunt ſecundum iuſtitiam menſuratæ, ideo in animarum damnum pariunt, & nutriunt factiones, quibus cognitis nouitij non vouiſſent: ergo eorum profeſſiones tanquam per errorem, ac deceptionem celebratæ,cenſendæ ſunt irritæ, atque inualidæ. Confirmatur ex doctrina Suarez,& Sanch. Primus ait, deceptio in rebus grauibus moraliter reuocatur ad ſubſtantialia.Secundus,inquit, deceptio notabilis circa inſtitutum,& ſubſtantialia regulæ pertinent ad ſubſtantialia Religionis: quæ res magis grauis poteſt eſſe, quàm decipi in

ſtatu

ſtatu malo aſſumpto, & in maximo periculo damnationis, vt eſt ſtatus factionum, ſicut in ſuperioribus dubiis probatum eſt? quæ maior deceptio poteſt eſſe quàm aſſumere inſtitutum, vmbram Paradiſi putatum ob concordiam, & pacem, ob charitatem, & familiarem ſocietatem, plenum vitiis, ac diſcordiis? in quo inuidiæ cruciant homines, inquit Peirinus provt in ſecund. dub. in quo rixæ, & ſeditiones paucis parcunt, in quo odiá quaſi verſa in naturam in factioſorum corde nutriuntur, in quo maledictiones, ſeu murmurationes vltrò, citróque agitantur quaſi laudes, & honores, in quo oppreſſiones ita vigent, vt vnuſquiſque ad alterius partis factionis ſubmiſſionem tendat, in quo iuuenes ad augmentum propriæ factionis in maximum Religionis damnum, imo propriarum animarum trahuntur, quis non concludet nouitios aſſumentes per errorem huiuſmodi inſtitutum, ita collapſum non eſſe grauiter deceptos? ergo eorum profeſſio cenſenda eſt nullius momenti, & valoris: Secund. vouere in manifeſto periculo ruendi in peccatum eſt res grauis cuius contrarium ad ſubſtantiam Religionis ſpectare videtur, nam homines è ſæculi periculis propter ſecuritatem Religionis ad ipſam confugiunt: at profiteri in huiuſmodi Prouincia nonne eſt trahere vitam in manifeſto periculo præcipitandi in peccatum? ita clarè habetur in præcedenti dubio: ergo nouitiorum profeſſiones tanquam deceptorum circa ſubſtantialia Religionis nequeunt inter validas connumerari: Et confirmatur, quia ſi periculum præuidiſſent, nec habitum aſſumpſiſſent, neque profeſſionem emiſſiſſent, neque tuta conſcientia potuiſſent. Tertiò, error, ſeu deceptio circa Religionis aſperitatem & difficultatem, quando tanta eſt, vt moraliter ſuperet profitentis vires, per quas corpus periclitatur, inualidat profeſſiones, eò quod iſtæ numerantur, ſeu reuocantur ad ſubſtantialia Religionis iuxta mentem Soti lib. 7. de iuſt. q. 1. art. 2. ad 1. arg. Sayr. lib. 6. cap. 9. num. 4. Suar. 3. de Relig. lib. 6. cap. 5 num. 3. Barthol. de Vecch. diſp. 13. dub. 3. num. 1. à fortiori ergo error, & deceptio circa Religionem deformatam ob firmatas factiones, manifeſto periculo in mille vitia labendi ob electiones, in quibus nec commutatiua, nec diſtributiua iuſti-

tia ſeruatur, ob charitatem læſam rixis, ac ſeditionibus, per quas animarum ſalus, vt experientia docet, periclitatur, omnes nouitiorum profeſſiones inualidare debent tanquam res ad ſubſtantialia Religionis ſpectantes.

73. Dices, tantùm tria vota ſeu ſolemnia, ſeu ſimplicia poſt Extrauag. Greg. XIII. quæ incipit. Aſcendente Domino, &c. ſpectare videntur ad ſubſtantialia Religionis, vt DD. notarunt præſertim Sanch. ſumm. lib. 5. cap. 1. à num. 22. Ergo, ſi Religio eſt deformata in electionis materia, in hoc nouitiorum deceptio nequit inualidare profeſſiones, quia reuocanda videtur ad res accidentales. Reſp. duobus modis conſiderari poteſt Religionis ſtatus. Prim. meditando ſtatum, vt ſic, & tunc tria vota tantùm connumerari debent inter ſubſtantialia. Secund. conſiderando ſtatum ſecundum regulam, & inſtitutum, & tunc non ſolùm tria vota, ſed etiam multa alia, præſertim ea, quæ ſub mortali tenentur obſeruare profeſſi reuocanda ſunt ad ſubſtantialia Religionis, vt benè loquuntur Lugo, Suarez, Sanchez vbi ſupr. per hoc patet ſolutio ad obiectionem.

Secunda Concluſio.

74. Si factionum peſtis tantùm inficit huiuſmodi Prouinciam, & Religionis corpus exiſtit ſanum, nouitiorum profeſſiones inualidari nequeunt tanquam inuoluntariæ ratione deceptionis, ac erroris, quia contractus celebratus à nouitiis in profeſſione non initur cum tali Prouincia vt ſic, ſed cum tota Religione, patet, nam vtrobique ſeruant, & ſeruare debent promiſſa: Religionis autem corpus à tali morbo extat ſanum: igitur nouitiorum deceptio in tali Prouincia, voluntarium in profeſſionibus tollere nequit, debent tamen ſibi prouidere, & ſe à tanto periculo liberare.

Dices, nulla deceptio in profeſſionibus nouitiorum intercedit, quia recipientes neque Religionem eis laudarunt, neque de Religionis ſtatu verbum quidem protulerunt. Reſp. ex Cordub. & Caiet vbi ſupr. quod deceptio non ſolùm poteſt fieri verbis, ſed etiam actu ipſo recep-

ptio

ptionis, quatenus iuuenibus non fuerunt expoſita pericula ſimul cum ſtatu Religionis.

DVBIVM XII.

An ſaltem huiuſmodi homines in tali Prouincia per profeſſorum habitum, ſeu per actuum exercitium, qui ſpectant ad profeſſos, verè profeſſi cenſeantur.

NOt. prim. quod in titulo quæſiti duo ponuntur, ſcilicet per habitus profeſſorum delationem, ſeu per exercitium actuum ad profeſſos ſpectantium, nam per iſta duo, ſeu ſeparatim, ſeu coniunctim, (vbi nouitiorum habitus ab illo profeſſorum diſtinguitur,) tacita profeſſio inducitur, vt communiter dicunt DD. loquentes de tacita profeſſione, vt videre eſt apud Barboſ. de iure Eccleſ. cap. 42. num. 166. Barthol. de Vecchis in praxi nouitiorum, diſp. 13. dub 8. n. 2. Baſſeum ſumm. tit. Religio 4. num. 1. nec Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 15. 16. de Reg. nil innouauit circa iſtas profeſſiones, & ita tanquam canon omiſſus permanet in diſpoſitione iuris antiqui: porrò in hoc tantùm correxit ius antiquum, vt non inducantur profeſſiones, niſi expleto anno, & expletis ſexdecim ætatis profitentis annis. Nauarr. lib. 3. conſil conſ. 28 num. 5. in 2 edit. de Regul. Sorbus tit. Nouitius, de nouitiorum profeſſione. Azor. p. 1. lib. 12. cap. 4. q 6. Stephan. Gratian. tom. 4. diſcept. cap. 640. num. 34. Barthol. de Vecch. & Baſſeus vbi ſupr. titulus etiam ſupponit, quod totum corpus Religionis, cuius membrum eſt Prouincia, de qua loquimur, ſit factionibus infectum. 75.

Not. ſecund. profeſſionem inualidam ratificari poſſe, quia, quod ab initio ex defectu conſenſus non valet, ſuperueniente eodem conſenſu conſolidatur. Decius conſil. 364. num. 4. verſ. 1. quod dato, verùm eius ratificatio ſolo tractu temporis non habetur, etiamſi ablatus videatur defectus, ratione cuius illa profeſſio fuit inualida, & in hoc conue- 76.

niunt DD. inquit Suar. 3. de Relig. lib. 7. cap. 1. num. 3. & ſumitur ex leg. 18. in 6. *Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non ſubſiſtit.* Quatuor autem conditiones ad inualidam profeſſionem ratificandam requiruntur. Prim. vt profeſſus nullitatem profeſſionis ſciat. Ita Sanch lib. 7. de matr. diſp. 37. num. 59. & lib. 1. diſp. 16. num. 7. Suar. vbi ſupr. num. 4. Leſſius lib. 2. cap. 41. num. 66. Layman lib. 4. tract. 5. cap. 5. num. 9. Baſſeus vbi ſupr. quia cum ignorantia cauſet inuoluntarium, vel ſaltem non voluntarium, ideò abſque notitia nullitatis nunquam erit conſenſus neceſſarius ad validitatem profeſſionis, quare quantocumque temporis ſpatio exerceat quis actus profeſſorum, profeſſionémque multoties ratificet, nunquam profeſſio validatur, nec vires aſſumit, vt rectè docent Sanch. vbi ſupr. lib. 7. Suar. vbi ſupr. n. 4. Caiet. 2. 2. quæſt. 189. art. 5. Nauarr. comm. de Regul. n. 75. & in ſumm. cap. 12. num. 75. Graff. part. 1. deciſ. lib. 3. cap. 5. num. 22. Sorbus tit. Nouitius, de nouit. profeſſ. eo quod, cum ratificatio proficiſcatur ex errore, cenſetur non voluntaria, ac proinde non inducit nouam obligationem. Limita, niſi expreſsè dicat, & apud ſe ſtatuat, volo eſſe validam, licèt ob aliquam cauſam ab initio valida non fuiſſet. Ita Leſſ. vbi ſupr. n. 63. Sanch. vbi ſupr. Barthol. de Vecch. vbi ſupr. Secunda, vt intendat illam ratificare per formalem intentionem, & nouum actum. Ita Leſſius, Suarez, Barthol. de Vecch. vbi ſupr. dicitur enim ratificare, quia loco illius alia noua rata, & valida efficitur, nec ſufficit ſe habere negatiuè, vt inquit Leſſius, quia vinculum obligationis contrahitur per voluntatem poſitiuam. Tert. requiritur annus nouitiatus, quando fuit inualidus ſecundum Nauarr. lib. 3. de Regul. conſ. 5. num. 19. in 2. edit. Suar. vbi ſupr. num. 8. quorum doctrina confutatur à Sanch. vbi ſupr. n. 47. & à Leſſ. num. 66. vbi ſupr. & rectè, quia nouitiatus non requiritur, niſi vt ingreſſurus experiatur auſteritates Religionis, & Religio mores ipſius, quorum experimenta ex vtraque parte ampliùs non deſiderantur. Quart. ſecundum Azorium lib. 14. cap. 4. quæſt. 7. p. 1. poſtulatur noua acceptatio ex parte Religionis, cuius doctrina refellitur à Sanch. vbi ſupr. num. 60. ab Em. Sà tit. Religio, num. 23.

à

à Leſſio vbi ſupr.num.67. à Barthol.de Vecchis diſp.14.n.3. quando ex defectu profitentis ſolummodo fuit irrita, nam conſenſus Religionis dicitur moraliter permanere, licèt claudicaſſet ex parte Religioſi, modò non fuerit reuocatus expreſsè, quia tunc eius nouus conſenſus deſideratur, nam Pontifex non intendit admittere ratificationem ſuperiore poſitiuè repugnante. An verò, quando defectus irritans profeſſionem eſt ex parte vtriuſque nempè Religionis, & Religioſi requiratur conſenſus Religionis ſatis controuerſum eſt, conſulite DD. præſertim Suar. vbi ſupr. num.20. Azor.p.1.lib.12.cap.4.quæſt.1.& Leſſ.vbi ſupr.quia non eſt ad rem noſtram. Tandem dicitur, huiuſmodi ratificationem poſſe fieri & expreſsè & tacitè, vt docent Suar.vbi ſup. n.5.6.7. & Sanch lib.1.de matrim.diſp.16.n.7.

Not.quart.quod quatuor conditiones ad tacitam profeſ- 77.
ſionem deſiderantur, quæ emittitur, cum nouitius elapſo tempore probationis ſcienter, & ſpontè ſe ingerit actibus, qui ſolis profeſſis conueniunt, aut portat habitum profeſſorum ſcienter. Prima eſt, quod nouitius deferens habitum ſuſceperit illum coram Prælato, ſeu Superiore, & omnibus aliis ſimul. Ita Menoch. de præſumpt. lib.6. præſumpt.8. num.9. Decian.conſil.18.num.11.lib.3.Stephan. Gratian. diſcept.forenſ. cap.140. num.37.38. Barboſ. de iur. Eccleſ. cap.42. n.57. quare ſi quis ſumeret habitum profeſſorum per ſe ipſum nunquam induceretur tacita profeſſio. Calderin. conſil.5.col.2.de Regul. & Steph.Grat. vbi ſupr.c.640. num.39. Barthol.de Vecch.vbi ſupr. diſp.13. dub.8. num.8. Secund iuxta Menoch.præſ.73.num.15. & Azor.p.1.lib.12. cap.5.quæſt.3. Barboſ vbi ſupr. vt habitus deferatur in ipſo monaſterio, ſi quis enim ferret habitum extra monaſterium per quodcumque magnum temporis ſpatium, non emitteret tacitam profeſſionem. Innocent. Calderin. Felin. relati à Menoch. præſ.83.num.15. Tert.vt hi actus, per quos inducitur tacita profeſſio, fieri debeant non ſolùm ſpontè, ſed ſcienter, ita vt non ignoret nouitius eos ad ſolos profeſſos ſpectare. Ita DD. citati pro Prim. condit. addunt ferè omnes, vtentem his actibus non debere etiam ignorare per illos tacitam induci profeſſionem, vnde ratione huius igno-

rantiæ

rantiæ non cenſetur eſſe conſenſus tacitè profitēdi. Quartò oportet vtentem his actibus habere animum emittendi profeſſionem, nam ſi ſe negatiuè haberet, non habendo talem animum, nec faciendo vllam determinationem emittendi profeſſionem, nunquam eſſet profeſſus, vt benè aduertit Nauarr. comment.4. Regul.num.70 quem ſequitur Barboſ. vbi ſupr.

Prima Concluſio.

Profeſſi, qui in huiuſmodi Prouincia diuiſa irritam emiſerunt profeſſionem, vt dictum eſt in ſuperiori dub. nullitatis ignari, quantocumque temporis ſpatio exerceant actus quoſcumque profeſſorum, eorúmque habitum etiam à legitimo ſuperiore coram aliis requiſitis conceſſum portent, nunquam iudicandi ſunt verè profeſſi. Probatur prim. ſi eorũ profeſſio tanquam valida haberi debet, per actus quidem tacitam profeſſionem inducentes, nam de facto per multos annos habitum profeſſorum portarunt, ac in electionibus ſuffragia dederunt, aliiſque actibus ſolis profeſſis conuenientibus ſe immiſcuerunt: at per hoc non validatur eorum profeſſio, quia, vt dictum eſt ſupr. ignorare non debent profeſſionis nullitatem, & habere iis actibus animum emittendi profeſſionem, & neutrũ in caſu verificatur: igitur tanquam inualidæ cēſendæ ſunt, vnde in regula iuris dicitur. *Non firmatur tractu tēporis, quod de iure ab initio non ſubſiſtit.* Secundò tunc eorum profeſſio per nouos actus ratificari poteſt, quando ad ipſorum notitiam nullitas profeſſionum peruenit, vt notatum eſt in ſecund. not. pro prim. condit. neceſſaria ad ratificationem: & cum huiuſmodi profeſſi nullam habeant cognitionem nullitatum earum: igitur ſuo nutu ſemper gaudeant voluntate permanendi in Religione, ſuo nutu ſemper vota ſolemnia reiterent, quia nunquam erit illa voluntas, quæ verè voueat, ac profiteatur, nam ignorantia illa cauſat inuoluntarium, vel ſaltem non voluntarium, ſed ſolùm erit voluntas implendi obligationem, quæ non ſatis eſt ad ratificationem. Tert. ſi quis dubio motus, an votum fuerit validum, & ob id denuò emittit votum, non ideo

tenebi

tenebitur ad obligationem voti, quia ratificatio procedit ex errore, nec cenſetur habere abſolutum vouendi animum, ſed ex ſuppoſitione falſa voloris prioris voti, vt docent Cordub. ſumm. quæſt. 146. 147. Rodriq. 2. tom. ſumm. cap. 99. num. 7. Vega lib. 5. ſumm. caſu quæſt. 97. & 105. ſi quis etiam ratificaret priora ſponſalia inualida ignorans nullitatem, non ideo per nouam ratificationem reſumunt vires, nam requiritur ſcientia nullitatis illarum, vt vult, & probat Sanch lib. 1. de matrimon. diſp. 16. n. 7. ergo ad ratificandam profeſſionem horum hominum deſideratur nullitatis cognitio, quæ omnino ignoratur: ergo per centum, & mille actus ratificationis, nunquam cēſendæ ſunt validæ huiuſmodi profeſſiones. Limita, niſi expreſsè dixerint, & in corde ſtatuerint, volumus habere validas profeſſiones, licet fortè ob aliquam cauſam fuerint ab initio irritæ, & nullius valoris, tunc per iſtos actus nouos aſſumunt vires profeſſiones modo deſcripto ſuperiùs in ſecund. not.

Secunda Concluſio.

Si huiuſmodi profeſſi notitiam tandem de nullitate profeſſionis habuerint, habitum per triduum portauerint profeſſorum, ſeu abſque triduo ſtatim actibus ad profeſſos pertinentibus ſe ingeſſerint concurrentibus aliis conditionibus provt in ſecund. & tert not. abſque dubio intelliguntur veri profeſſi, ſeu per tacitam profeſſionem, ſeu per ratificationem, dum nouos actus emittunt. Concluſio videtur clarè probata, quia datur tacita profeſſio, & ratificatio profeſſionis à DD. conceditur, vt ſuperiùs dictum eſt: ergo accedente illa, ſeu concurrentibus actibus pro ratificatione, erunt veri profeſſi. 79.

Aduertendum tamen eſt pro prim. concl. quod durante nullitate profeſſionis, & eius cognitione nequeunt tuta conſcientia Prælaturas accipere, in electionibus ſuffragia ferre, neque ordines ſuſcipere, quia, cum non ſint Religioſi, nequeunt abſque graui labe his actibus ſe immiſcere, niſi ob bonam famam tuendam, imò confiteri non poſſunt confeſſario non admiſſo ab Epiſcopo; hæc omnia colli-

guntur ex Sanch. lib. 7. vbi ſupr. & Barthol. de Vecch. diſp. 14 dub. 2. num. 9. alios referente, omnia tamen geſta ratione publicæ profeſſionis, aut publici officij Prælati valida erunt, cum ſit titulus præſumptus, error communis, & vitium occultum iuxta ea, quæ dicit Sanch. vbi ſupr. n. 38. & ego ipſe in dub. 22.

DVBIVM XIII.

An huiuſmodi profeſſiones inualidæ durante ignorantia habeant vim obligandi tales homines ad omnia vota, ſeu præcepta Religionis.

80. TItulus nil aliud facit, quàm quærere, an profeſſio inualida habeat aliquos effectus, pro intelligentia ſit prim. not. profeſſionem poſſe eſſe nullam dupliciter. Primò ex natura rei, vt quia facta ſine intentione obligandi, ſeu vouendi, vel id inſurgat ex fictione profitentis, tunc enim formaliter abeſt conſenſus, vel id inſurgat ex ignorantia etiam vouentis, qui ſi ignoraſſet aliquid ſubſtantiale Religionis malè in ea obſeruari, profeſſionem non emiſiſſet, tunc virtualiter ratione deceptionis voluntatis conſenſus deſideratur. Secund. ex ſtatuto Eccleſiæ, vt ob aliquas conditiones ab ea ordinatas, & non obſeruatas, de iſta verò nullitate hic non loquimur, quia, cum in caſu noſtro nullitas oriatur ex defectu conſenſus, non habet locum in præſenti, ſed ſolùm prima acceptio.

Not. ſecund obligationem in effectu perpetrando exoriri poſſe, vel per ſe, vel per accidens, per ſe exoritur illa, quæ directè, & quaſi proprio iure ſequitur ex tali actione: per accidens, quæ propter vitandum ſcandalum, vel alia incommoda ſequuntur.

81. Not. tert. quod ſicut conſcientia, vt inquit S. Thom. 1. p. quæſt. 79. art. 13. & 1. 2. quæſt. 19. art. 5. eſt dictamen quoddam rationis, ſeu quod idem eſt, ſcientia ipſa applicata

ad

ad actus noſtros in particulari, ita conſcientia erronea nihil aliud eſt, quàm dictamen falſum rationis, quod dictat eſſe bonum illud, quod eſt malum, & è contra quod dictat eſſe malum, id, quod eſt bonum, vnde hæc exoriri poteſt, vel ex ignorantia vincibili, quæ ita imprudenter iudicat, vt poſſit falſum, & imprudens iudicium deponere, ſi debitam adhibeat diligentiam: vel ex ignorantia inuincibili, quæ ita eſſet, vt poſitis talibus circunſtantiis videatur prudenter iudicare, nec teneatur ſuum iudicium deponere. Ita Reginald. Bonac. Sanch. Vaſq. quos citatos ſequitur Baſſeus ſumm tit. conſcientia, n. 33. & hæc videtur eſſe tantæ virtutis, vt agendo contra eandem conſcientiam erroneam, ſiue culpabilem, ſiue inculpabilem, ſiue eſſet circa ea, quæ ſunt ſecundum ſe bona, ſiue mala, ſiue indifferentia, ſit peccatum, ac intrinſecè malum. Ita Vaſq 1.2. quæſt. 19. art. 6. diſp. 59. cap. 2. n. 6. Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 11. num. 2. Sayr. lib. 1. cap. 4. num. 3. referens multos alios, quare Vaſq. quem ſequitur Sanch. putat eſſe de fide, Salas verò 1. 2. quæſt. 42. tract. 8. diſp. 5. ſect. 3. num. 16. vult, ſentire in contrarium eſſe temerarium, & periculoſum, magis modeſtè loquitur Sayrus dicens eſſe opinionem veram. Ratio, quia eſt peccatum, & intrinſecè malum: quia, ſicut conſcientia recta obligat voluntatem ad non contrauèniendum ei, ſic & erronea non modo inculpabilis, ſed etiam culpabilis eodem iure obligat, quia non tantùm qui facit, ſed etiam, qui credit ſe facere id, in quo diſplicet Deo, contemnit voluntatem, & legem Dei, & ideò reus eſt culpæ in Deum, quamobrem qui contra conſcientiam agit eodem peccato peccat, quale conſcientia dictat; quia in tali actione agens, quantùm eſt in ipſo, vult, quale conſcientia dictat peccatum eſſe, ſi illud ſit mortale, mortale, ſi veniale, veniale, vnde concludit Sanch. vbi ſupr. obligationem fundari in lumine naturæ, quatenus dictat malum eſſe fugiendum, & iudicat voluntatem ſequi debere intellectum tanquam ducem, & proximam ſuam regulam, cum ipſa voluntas ſit cæca.

Concluſio.

82\. Religioſorum profeſſiones emiſſæ in huiuſmodi Prouincia poſtquam in factiones abiit, cum ex natura rei, id eſt ex defectu conſenſus profitentium ſint inualidæ, vt dictum eſt ſupr. durante tamen inualiditatis ignorantia, eo quod bona fide, & ſine culpa emiſſæ, per ſe loquendo nullum habent effectum, & ex ſe nullam inducunt obligationem; per accidens verò poſſunt aliquem habere, & inducere obligationem. Quæ concluſio tanquam clara habetur ex doctrina Nauarr. comm. 4. de regul. num. 76. verſ. aduertendum quartò. Sanch. lib. 4. de matrim. diſp. 15. num. 5. verſ. quartò probatur Suar. 3. de Relig. lib. 7. cap. 2. num. 3. Barthol. de Vecchis diſput. 14. dub. 1. num. 3. & aliorum apud ipſos, prima pars ſuadetur, ſicut lex obligans habet ſuum effectum obligandi, ita lex irritans, ſeu annullans profeſſionem habere debet ſuum effectum irritandi, & cum huiuſmodi profeſſiones ex defectu conſenſuum ex natura rei dicantur nullæ: igitur inutilem pariter habere debent omnem effectum: ergo per ſe nullam inducunt obligationem, maximè quia lex naturalis annullans annullat omnem actum, quantùm poteſt. Prætèrea, effectus obligans per ſe, nequit oboriri ex cauſa per ſe, & ex natura rei nulla, vt de ſe patet: at hæ cauſæ, videlicet profeſſiones, ſunt nullæ, & intrinſecè nullæ, eo quod nullus videtur eſſe conſenſus ob rationes allatas in ſuperioribus: ergo nullus effectus tanquam obligans per ſe poteſt conſiderari in talibus profeſſis Secund. pars ſuadetur, quia ratione ignorantiæ exiſtimantur ab iis, qui tales profeſſiones emiſerunt ſuo valore non carere, ac proinde, ac ſi eſſent validæ, inducunt obligationem; adde, quod conſcientia erronea parit ſuam obligationem.

DVBIVM XIV.

An Religioſi huius Prouinciæ cognita nullitate ſuarum profeſſionum eas ratificare teneantur.

NOtandum ſit, non verti in dubium an teneatur Religioſus ratam habere ſuam profeſſionem, de cuius nullitate eſt dubius, nec certitudo in quocunque foro haberi de illa poteſt, quia quacunque ratione de ea dubius ſit, videtur obligari ad eam ratificandam, vt valeat conuenienter ſuas obligationes adimplere, actúſque proprios illius Religionis exercere, in qua neceſſariò viuere debet. Ita docent Nauarr. lib. 3. conſil. tit. de Reg. conſil. 13. num. 10. Sanch lib. 7. de matrim. diſp. 37. num. 12. & lib. 2. diſp. 41. num 32. Leſſ. lib. 2. de iuſtit. cap. 41. dub. 7. num. 66. Suar. 3. de Relig. lib. 7. c. 2. n 6. eo quod in dubio ſtandum eſt pro validitate profeſſionis, nec priuari poteſt Religio iure acquiſito. 83.

Concluſio.

Huiuſmodi Religioſi non ignari tandem nullitatis profeſſionum ſuarum non tenentur eas ratificare ex vi voti, & profeſſionis, licèt inualidè emiſſæ, ſed ex vi euitandi magnum ſcandalum in Eccleſia. Primam partem communiter ſuadent DD. præſertim Nauarr. lib. 3. conſil. tit. de Regul. conſ. 89. num. 6. 7. & comment. 4. de Regul. num penult. Henriq. lib. 1 de matrim cap. 11. num. 3. in fine. Leſſ. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 65. de iuſt. Sanch. de matrim. lib 7. diſp. 37. num. 11. & 37. Suar. vbi ſupr. Ratio poteſt eſſe quia cum iugum Religionis ſit multùm oneroſum, ſi ſpontè ei colla non ſubmittunt, mille incommoda ſequerentur, & ideò non tenentur profeſſiones ratificare, neque ex vi talis profeſſionis, ſeruatis ſeruandis, ad ratificationem cogi poſſunt, quia perinde eſſet, ac ſi eas non emiſiſſent. Secunda pars habetur ex Sanch. vbi ſupr. lib. 4. diſp. 15. num. 5. aſſe- 84.

 rente

rente hæc verba ex ſenſu Angles, Henriq. Manuel. Arag. cum ficta, inquit, profeſsio ſit contractus onerosus, quo Monachus ſe obligat monaſterio, & monaſterium Monacho, & monaſterium implet ex parte ſua acceptando verè Monachum, & tamen non eſt vera profeſsio, ſed nec etiam deinceps manet aliqua obligatione conſtrictus, niſi per accidens ratione ſcandali, quæ verba ſunt intelligenda de ratificatione, vt patet ex lib.2.diſp.36. num.11. vbi referens eoſdem DD. dicit: Religioſus fictè profeſſus non tenetur verè profiteri ratione Eccleſiæ fundatæ in falſa præſumptione, ſed ratione ſcandali: idem ſentit Leſsius de iuſt. lib.2.cap.41. dub.7. num.60. Suadetur etiam ex doctrina Caiet. 2.2.quæſt.88.art.1. ad finem, Azorij p.1.lib.12.q.1. affirmantium fictè profeſſos non quidem ex vi voti, ſed ratione ſcandali teneri in publico regulares obſeruantias obſeruare: ergo tenentur profeſsiones ratificare: conſeq.probatur, quia à Religione nequeunt fugere, quia in caſu noſtro eſſet magnum ſcandalum in Republica Chriſtiana, vnde licèt Sotus, Nauarr. Henriq. Rodriq. Sà, Sanch. Leſſ. Suarez, & alij, quos citatos ſequitur Barthol.de Vecchis diſp. 14. num.3. dicant Religioſo certo de ſuæ profeſsionis nullitate integrum eſſe fugam arripere, nihilominus ſemper limitant ſcandalo ſecluſo; quare ob id euitandum, aliqua incommoda pati debent: & permanere in Religione abſque ratificatione moraliter videtur impoſsibile, vt notat Barthol. de Vecch. diſp.14. dub.2. num.12. ob plures actus exercendos, qui tuta conſcientia ſine validitate profeſsionis exerceri nequeunt: ergo ratificare tenentur profeſsiones. Ex his argumentis ſequitur tertium à maiori ad ad minus: Si fictè profeſsi ad præcauendum ſcandalum, ſi eſt ſequuturum, tenentur ratificare profeſsiones: ergo tantò magis huiuſmodi Religioſi, qui nec malitioſè, nec fictè profeſsiones emiſerunt, ſed interueniente ignorantia, ad maiora vitanda incommoda, magnúmque ſcandalum in Eccleſia Dei, & in Religionis damnum tenebuntur ſuas profeſsiones ratas habere. Tandem ſuadetur quart. ſi ciues alicuius ciuitatis pro defenſione honoris Principis, ac ciuitatis ab inimicis oppreſſæ vitam exponere tenetur, vt communiter

muniter dicunt DD. in materia belli: ergo tales Religioſi ad tuendum Religionis honorem, eámque ſuſtinendam, quæ his abdicatis magnam pateretur iacturam, incommodum amiſſæ libertatis per ratificationem profeſsionum pati tenebuntur, maximè quia, cum primæ ſupponantur bona fide emiſſæ, & ſine dolo, & culpa, ſemper cenſendum erit parui momenti.

Secunda Concluſio.

Si huiuſmodi homines recuſarent per nouum actum ratam habere profeſſionem, à Religione compelli poſſunt ad eam ratificandam. Suadetur, quia onus præcauendi ſcandala incumbit Prælatis, in quibus pro regimine reſidet Religio: igitur reluctantibus illis ad nouam emittendam profeſſionem, ad vitandum non paruum ſcandalum poterunt eos cogere ad pondus veræ profeſſionis ſuſtinendum. Confirmatur ex doctrina Suar. vbi ſupra num. 7. loquentis de vno tantùm Religioſo: nec mirum, inquit, videri debet, quod aliquis non Religioſus corã Deo, nec proprio voto obligatus ad Religionem per alicuius præceptum obligari poſſit ad profeſſionem emittendam, quia licet per ſe loquendo, nullus poſſit ita obligari, per accidens autem interueniente ignorantia, ad maiora vitanda incommoda, & propter commune bonum Religionis obligari poteſt, præſertim quia hæc obligatio non impletur ſine aliqua præuia actione voluntaria, qualis fuit prior profeſſio, quæ, cum ſupponatur facta bona fide, & ſine culpa, neceſſariò debuit fieri cum intentione profitendi, quamuis autem illa intentio propter defectum occultum fuerit inefficax ad valorem profeſſionis, & conſequenter ad obligandum abſolutè, & ſimpliciter, nihilominus eſt ſufficiens, vt ratione illius debeat homo ſuſtinere incommoda, , vel obligationes, quæ per accidens ſequuntur, quia, licet abſque culpa ſequantur, non tamen ſine cauſa: hæc ille. Confirmatur ſecundò ex l. Barbarius, ff de offic. Præt. & cap. in fam. 3. quæſt. 7. verſ. verùm tamen, quod ex Synodo Romana deſumptum eſt, in quibus verbis ſtatuitur geſta à iudice ordinario pertinentia ad 85.

forum

forum externum valida eſſe, ſi is iudex titulum habeat communi errore exiſtimatum legitimum, & à Superiore legitimo collatum. Ratio vtriuſque iuris deciſionis ea videtur eſſe, inquit Sanch. lib. 3. de matrim. diſp. 22. num. 5. quia ſequerentur grauiſſima incommoda, inconuenientia, & ſcandala, ſi detecto eo impedimento omnia geſta per eum iudicem putatiuum reſcindenda forent, ſic ergo ad præcauenda incommoda, ac reſecanda ſcandala, quæ orirentur, ſi geſta per illum iudicem non eſſent valida, vtrumque ius determinauit ea omnia eſſe eiuſdem valoris, perinde ac ſi eſſent geſta à legitimo Superiore: quare, & ius Eccleſiæ, imò totius Religionis ſtatuere non poterit profeſſiones in caſu, de quo agitur, non dico eſſe validas, quia, quod eſt inualidum iure naturæ, nequit validari per aliquod ius poſitiuum, ſed eſſe ratificandas ad reſecanda incommoda; & ad tollendum de medio maximum ſcandalum in Eccleſia ſequuturum, ſi detegeretur Religionem illam ob firmatas, ac diſperſas factiones eſſe in malo ſtatu; Si profeſſiones infinitorum Religioſorum eſſent inualidæ; Si Religioſi habitum deponere vellent, propriáſque domus habitare inter parentes, & amicos ſtatuerent; heu heu, quot incommoda, quot ſcandala, quot lites eſſent ſuſcitandæ. Confirmatur tandem tertiò: potuit Eccleſia ſub voto imponere clauſuram Monialibus ob periculum, inquit Sanch. ſumm. lib. 6. cap. 15. num. 3. caſtitatis in ſexu tam fragili, & ad euitanda ſcandala, quæ procul dubio de facili eſſent oritura, ſi ad libitum poſſent monaſteria relinquere, licèt eſſent reuerſuræ: ergo poterit etiam præceptis, ac pœnis ad euitandum ſcandalum in populis cogere tales homines ad ratificanda profeſſionis vota ipſis reluctantibus, præſertim cum bona fide ab eis ſint emiſſa.

86. Dices, hæc doctrina præſertim fundatur in Religioſo fictè profeſſo, qui ob ſcandalum, ſi eſt ſequuturum, vt dicitur in prim. concl. obligatur ad ratam habendam profeſſionem, at cum hoc ſcandalum facillimè ex hominum memoria cadat, non videtur eſſe tanti momenti, vt ſit illud euitandum cum tanto detrimento, quantùm eſt cogi ad vitam regularem per ratificationem profeſſionis, quam ille non

tenetur

tenetur ex natura rei, videatur Sanch.ſumm.1.cap.6.n.15. ſimul cum Nauarr.lib.3.conſil.de Reg. conſil.89.num.78. Reſp. verum eſſe, principaliter fundari in caſu propoſito, quatenus ſcandalum ſit ſequuturum, quod tale ſit, ac tam graue, vt neceſſariò cogatur profitens verè profiteri, & cum in noſtro caſu maximum eſſet inſurrecturum ſcandalum coram tota Eccleſia, & mille incommoda ſuſcitanda, vt dictum eſt, ideo ad illa omnia præcauenda propriæ libertatis incommodum tanquam parui momenti in profeſſionis ratificatione erit neceſſariò ſuſtinendum, præſertim, quia, licet illa prima intentio non malitioſa fuerit inefficax ad valorem profeſſionis, nihilominus eſt ſufficiens, vt ratione illius debeant homines ſuſtinere incommodum aliquod ad tot incommoda euitanda, vt benè notat Suarez vbi ſupr.

Dices, non eſſe cogendos homines ad reualidandam profeſſionem ex vi ſcandali ſequuturi; nam cum Religionis negotium ſit arduum, omnimodam, poſtulare videtur libertatem in vouentibus, aliàs periculum eſt incidendi in maiora ſcandala, quàm ſit illud, quod euitare intenditur, quia non omnibus datū eſt votū caſtitatis emittere, & inuiolabiliter eius obſeruantiæ intendere, ſub iugo obedientiæ viuere, in voluntaria paupertate perpetuò morari, ac poſſe ſe accommodare tot moribus Religioſorum diuerſarum nationum, & conditionum. Reſpond. quod vis argumenti aliquantulum vrget fortè eos, qui fictè profeſſi ſunt, & hi, ſi ob ſcandalum euitandum, cogendi eſſent ad ratificandam profeſſionem, non eſſent ſine diuina prouidentia, & forent de illis, de quibus Euangelium dicit, Compelle intrare, & ita eorum voluntates ſubmittendo ſuaui iugo Religionis, orationibuſque vacando, auxilium Dei pro votorum obſeruatione certè reciperent, ſed non vrget homines, qui bona fide, & ſine culpa, vt eſt in caſu, profeſſionem emiſerunt, quia, licet voluntas non fuerit, ſemper tamen ignoranter, & non per ſe, & ideo tanquam vocati à Deo, & modò coacti ad ratam profeſſionem habendam ob tot incommoda euitanda, auxilium diuinum ſanctæ vocationi orationibus, aliiſque mortificationibus cooperando, indubitanter habebunt ad ſcandala in ſe ipſis præcauenda. 87.

Aduertant huiuſmodi profeſſi, quod, ſi vtilitate ducti Prælati repugnarent euellere factiones à Religione, & in ſanctam vnionem homines colligere, tenentur pro remedio recurrere ad ſedem Apoſtolicam, vt liberentur à damnationis periculo, & in malam crucem factionum capita mandentur.

DVBIVM XV.

An Prouincialis, ac Definitores huius Prouinciæ diuiſæ quærentes ſemetipſos conſeruare prædictis artificiis, in dignitatibus, ac officiis, teneantur ea contemnere, ac illis ſe abdicare.

88. NOt. prim. quod Prælati, ac iudices poſtpoſito bono communi, ſuoque priuato inhærentes, ſunt cauſa, teſte experientia, multorum malorum, hæc ſunt, quæ Prouinciam in partes diuidunt, ac diuiſiones magnas, ſchiſmatáque innumera gignunt, ex prætenſionibus enim dignitatum, ac officiorum æmulationes, inuidiæ, diſcordiæ, inſectationes, ac multa alia mala oriuntur, vnde dicere poſſumus, quod omnium perturbationum, quæ reperiuntur in Religionibus, radix eſt in Prælatis affectus proprij commodi, & non communis. Ita Rodrig. tom. 3. quæſt. 34. atic. 5.

89. Not. ſecund. ex ſententia Cagnoli, Felini, Cini, Baldi, ac Decij, quos citatos ſequitur Rodrig. vbi ſupr. ſimul cum aliis modernis in tractatu de charitate, Prælatos teneri ſub mortali ob obſeruantiam ſuæ Religionis vitam iuxta occurentem occaſionem in periculo conſtituere. Ratio videtur eſſe, quia cum obſeruantia regularis ſit bonum commune, & ſpirituale ex iuſtitia obſtrictum Prælato pro eius conſeruatione, & vita Prælati ſit aliquod temporale, & ſingulâre, illud eſt iſti præponendum.

Concluſio.

Concluſio.

Prouincialis, ac Definitores quærentes in ſemetipſis perpetuare dignitates, ac officia modo deſcripto ſuperius, ſub mortali tenentur ea contemnere, eiſque ſe priuare, quia ſi pro Religionis obſeruantia vitam in diſcrimine conſtituere tenentur: ergo, vt abſcindantur inuidiæ, ſeditiones, diuiſiones, factiones, murmurationes, &c. à Prouincia, quæ ex proprio commodo oboriuntur, profecto obligantur in Religionis lucrum contemnere dignitates, ac officia, argumentum eſt Rodriq. vbi ſupr. Adde, quod etiam eſt mortale quærere magis vtilitatem propriam, quàm communem ſubditorum, quia ita agens contra finem Prælaturæ in re graui operatur, vt Topius de poteſt. Princip. §. 2. n. 20. & Peirin de Prælato, quæſt. 1. cap. 7. num. 14. inquiunt, & vnuſquiſque tenetur ſe abdicare illa re per quam in malo ſtatu conſtituitur. Præterea confirmatur ex doctrina Cordubæ in reg. S. Franciſc. cap. 10. quæſt. 7. punct. 2. aſſerentis eum, qui ingreditur ad officium, vbi communiter violatur lex diuina, aliáque præcepta, non intendens verè, & efficaciter eius modum immutare, ſemper peccare acceptando, & permanendo in officio, quia tenetur vitare peccatum præcipuè mortale, & officium, ſeu ſtatum, vbi communiter homines labuntur in peccatum, tum quia agit contra charitatem, quam vnuſquiſque erga ſe tenetur habere, quia aſſumit, & conſeruat ſtatum, vbi ſunt periculum probabile, & cauſæ proximæ mortaliter peccandi: addit etiam grauiùs peccare ſine vlla excuſatione illos, qui tales Prælationes ambiunt quomodocumque directè, vel indirectè ex communi ſenſu DD. Non dico tamen, quod ſi Prælati in melius mutabunt mores, & finem in Religionis commodum, & vtile, abſcindendo factiones, pacem, ac vnionem introducendo, adſtringi debeant ad huiuſmodi abdicationem, vt optimè dicit Cordub. vbi ſupr. 90.

DVBIVM XVI.

An iſtæ duæ factiones, quæ ſemper ſtudent ſuis ſuffragari in dignitatibus, ac officiis, cenſendæ ſint in malo ſtatu.

91. Videbitur fortè alicui dubium hoc eſſe ſuperuacaneum, quia quot ſunt dubia, tot fortè ſunt tituli, per quos declarantur homines periculoſi, & eſſe in ſtatu æternæ damnationis, ſed mouetur ob ſpecialem titulum vitij, quod præſertim conuenit factionariis, quod eſt ſeditio, quare ad dubium reſpondetur affirmatiuè, & ſuadetur hoc modo: ſeditio, qua vnitas multitudinis diſſoluitur diſcordantibus contra ſe inuicem partibus illius multitudinis, eſt peccatum mortale, vtpotè contra vnitatem, & pacem multitudinis. Ita Caiet. ſumm. Silu. Tabien. tit. ſeditio, vnde propriè ſecundum D. Thom. 2. 2. quæſt. 42. art. 1. D. Anton. p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 1. de diſcordia, Farinac. de crim. læſ. Maieſt. q. 113. inſp. 5. ſeditioſus dicitur, qui diſſenſiones animorum facit, & diſcordias gignit: Sed in huiuſmodi Prouincia ob partiales electiones vnitas multitudinis diſſoluitur, animorum diſſenſiones fiunt, pax amittitur, diſcordia regnat, mala ſuperiùs deſcripta gliſcunt: ergo non eſt hæſitandum, quin ſint in malo ſtatu non ſolùm authores, ſed etiam ſequaces, vt affirmant DD. citati, quare S. Auguſt. in Ioan. tract. 12. c. 3. t. 9. hanc inſpiciens veritatem in illa verba ſeueris minis plena prorupit. *Væ illis, qui oderunt vnitatem, & partes ſibi faciunt in hominibus.* Et ſic nouus profeſſus vni parti adhærens illicò ſeditionis vitio inuoluitur. Suadetur etiam ex eo, quod variis modis in ſeditionis vitium inciditur: quid eſt ſeditioſè ſe habere? Eſt, inquit Farin. vbi ſupr. ex Capyc. deciſ. 130. num. 1. in fine, acclamare populum, cúmque conuocare contra ſtatum Reipublicæ; quid eſt ſeditioſè ſe habere? Eſt, ait Boſſius in tit. de crim. læſ. Maieſt. n. 65. referens Bartol. turbare pacificum ſtatum Reipublicæ; Quid eſt turbare pacificum ſtatum Reipublicæ? Eſt, vt plurimum,

rimum, affirmat Decianus de crim.læſ.Maieſt.lib.7.cap.19. cogere mutare leges, ordines, ac magiſtratus ciuitatum, & propriè turbare nil aliud eſt, quàm confundere, & inquietare Reipublicæ quietem: ſed homines huius miſeræ Prouinciæ acclamant populum, eúmque conuocare videntur contra Prouinciæ ſtatum, dum vnaquæque pars contendit ad ſe attrahere & nouitios, ac nouos profeſſos, vt dictum eſt in 2.dub. Et licèt id non fiat tumultuosè, & expreſsè, fit tamen tacitè, quod idem eſt, ac expreſsè. Ita DD. in l. cum quid, ff. ſi cert. pet. vbi dicitur: *Tacitè, & expreſsè eadem virtus.* Conturbant etiam pacificum ſtatum, dum cogunt mutare leges, ac ordinationes excitando lites ab ambitione ducti, vt ſibi arripiant ex lege alternante, quod indigni non conſequerentur, vt optimè inſinuat Bann. 2.2. quæſt. 63. art. 2. in expoſit. ergo variis modis ſeditiosè ſe habent, ideò S. Auguſt. in Pſalm. 132. inquit: *In diſcordia nemo benedicit Deum.*

Percipite, quæſo, ſeditioſi exemplum Monachi ſectis, ac 92. diuiſionibus dediti relatum à Petro Damiano lib. 6. Epiſtol. 30. *In Peruſino Monaſterio ſancti videlicet Saluatoris, cui nuper & ipſe præfuit, Quidam Monachus paulo ante fuerat nomine Guinizo aſtutus nimis, & callidus ſæcularibus argumentis, ac litigioſis contentionibus vehementer intentus. Hic itaque dum in mutandis Abbatibus, & fratribus perturbandis æſtuans non quieſceret ad hoc vſque vt Diaboli ad ſuperandos æmulos patrocinium quæreret, & eius ditioni ſe etiam corporaliter manciparet, cui tamen ſeductor ſpiritus exigenti ante promiſit, quod tertio priuſquam moreretur die ſuum ſibi exitium nuntiaret, credidit infelix, & diu poſtmodum viuens ita ſub hac deceptoris ſecuritate permanſit. Tandem in ægritudinem lapſo adeſt fideiuſſor iniquus, & perendianum, ſicut ſpoponderat, obitum innoteſcit. Protinus aduocatis ille fratribus cuncta hæc, quæ cum nequiſſimo pepigerat, per ordinem narrat. Cumque illi inſtarent dicentes, eſto confeſſus, age pœnitentiam, repente ille obdormiebat, & ſiue pulſantibus, ſiue clamantibus euigilare non poterat, ſi non illi obticeſcerent, vel aliud quid præter pœnitentiam loqui vellent. Mox ille expergefactus inuicem loquebatur, ſed rurſus audito nomine pœnitentiæ obrigeſcebat in ſenſibus ſopore correptus donec horrenda*

rendæ morti traditus ad eum, cui deditionem fecerat, eſt infæliciter deuolutus. Poſtmodum verò per plures noctes nigra canum turba non ceſſabat ſepulturæ aſſiſtere, & quaſi depoſitum cuſtodire, ita vt non minimo videntes horrore concuterent. Hæc Damianus. Et concludit Origen. hom. 26. in Num. 31. *Qui Deo militant, ſi diuiſiones, & diſcordias inter ſe habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamſi multa bella conficiant, etiamſi ſpolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.*

93. Dicent homines vnius factionis, nos ſumus ob commune bonum tuendum contra homines alterius factionis vniti, qui ſeditiosè ſe diuiſerunt ab vnitate multitudinis, & ita ſeditionis vitium arcetur à nobis, vt inquiunt præcitati DD. Reſp. quod idem ſermo profertur ab hominibus alterius factionis, ideoque nullis credendum, vt dixi in 2. dub. Secund. id fortè fuit in principio ſeditionis, & adhuc ſub dubio eſt, quia fortè altera pars ratione offenſionis, ſeu oppreſſionis ob tyrannicum regimen in proprium commodum, & non omnium à multitudine ſe diuiſit, ſed quidquid ſit de hoc, tranſeat, iudicio Dei eſt remittendum, modò quid eſt dicendũ cùm vtraque pars ſit potens, firma, ac per diuturnam annorũ ſeriem radicata, & quælibet tendit ad imperij regimen poſtpoſito bono communi, quærens alteram partem opprimere? nonniſi quod iſtæ factiones ſunt adinuicem tyranni ſeditioſi, vt inquit Caiet. ſumm. tit. ſeditio, qui in populo ſibi ſubiecto diſcordias nutriunt, ſeditionéſque ac partialitates ſeruant, vt tutius, dominari poſſint, hoc enim tyrannicum eſt cum ſit ordinatum ad bonum proprium præſidentium cum multitudinis nocumento. Ita Tabien. ex D. Thom. tit. ſeditio in fine: vnde S. Thom. lib. 3. de reg. Princ. cap. 11. ait: *Regnum non eſt propter Regem, ſed Rex propter Regnum, quia ad hoc Deus prouidit eis, vt Regnum regant, & gubernent, & vnumquemque in ſuo iure conſeruent, & hic eſt finis regiminis: quod ſi aliud faciunt in ſe ipſos commodum retorquendo non Reges, ſed Tyranni ſunt*: idem affirmat Toſtat. cap. 20. Exod. quæſt. 19. Qui autem Princeps, vel Prælatus eſt magis vacans vtilitati ſuæ, quàm diſtributioni iuſti politici, non Prælatus, aut Princeps, ſed Tyrannus eſt, quæ ſatis dura definitio

definitio eſt noſtris Principibus, ac Prælatis: conſentiunt Sotus de iuſtit. lib. 1. q. 8. art. 3. & Decianus, quem citatum ſequitur Farinac. vbi ſupr. Primus ait: inter Regem, & Tyrannum hæc ſola ratio intereſt, quod ille in commune bonum, hic autem in priuatum cuncta refert. Secund. inquit: atrociſſimum eſt delictum ſeditio, malúmque nil tyrannide inferiùs, quod velut labes quædam paulatim totam inficit ciuitatem, & demum in tyrannidem erumpit.

DVBIVM XVII.

An liceat factioſo homini Prælaturam appetere.

IN dubio 14. ex mente Cordubæ dixi, quod ambire Prælaturas, in quibus communiter violatur lex diuina, eſt peccatum mortale, pro cuius intelligentia non video eſſe ſuperuacaneum pertractare præſens dubium, mihi miniſtrans materiam agitandi, an liceat appetere Epiſcopatum, aliámve Prælaturam curam animarum annexam habentem, & libenter eam aggredior, quia durum ſemper mihi viſum fuit adhærere ſententiæ D. Thom. 2. 2. quæſt. 185. art. 1. S. Anton. 2. p. tit. 3. cap. 5. §. 3. Silu. tit. Epiſcop. quæſt. 3. & aliorum aſſerentium non vacare culpa, qui appetit Prælaturam habentem curam animarum, maximè quia, vt benè notat Reginald. in ſua praxi, lib. 30. tract. 3. cap. 13. n. 189. modò eſt in vſu, & more poſitum, vt beneficia non dentur, niſi petantur aliquo modo, nempè nutu, vel prece, vel verbo, alióve ſigno, nam damnare petentes tanquam grauiter peccaminoſos, & concedentes tanquam adhærentes eorum vitio nimis rigidum videtur, vnde ſit 94.

Prim. not. tria poſſe conſiderari in Prælatura. Prim. eſt operatio, & functio, per quam vtilitati proximorum intenditur iuxta ſententiam Chriſti. Ioan. vlt. *Paſce oues meas*. Secund. altitudo, ſeu eminentiæ gradus, ad quem homo aſſumitur ſecundum illud Matth. 25. *Fidelis ſeruus, & prudens,* 95.

quem

quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam. Tert. honor, reuerentia, & ſufficientia temporalium, iuxta illud Apoſt. 1. ad Timoth. 5. *Qui benè præſunt Presbyteri duplici honore digni ſunt*, nempè apud Deum, & apud homines. Ita S. Antonin. vbi ſupr. Sotus de iuſtit. lib. 10. q. 2. art. 1. Reginald. vbi ſupr. n. 186.

96. Not. ſecund. quod quatuor modis appeti poteſt Prælatura. Prim. propter commoda temporalia, nimirum honores, & diuitias, ita vt principaliter propter illa optetur, & Prælatura ordinetur ad hunc finem, parato appetente deficere à ſua obligatione, quæ eſt ſalus animarum, pro conſeruatione diuitiarum, & honoris; clarum eſt talem affectionem eſſe grauiter peccaminoſam. Ita Layman lib. 4. tract. 2. cap. 15. num. 10. Secund. propter commoda temporalia inquam, vt fiat homo ditior, & commodè viuat, & habeat honorem, & gloriam apud homines, ita tamen vt non ſit finis Prælaturæ, ſed appetitus, cum propoſito tamen operandi iuxta ſuam obligationem, & adimplendi ea, quæ ſpectant ad ſuum officium, animarúmque ſalutem, tanquam finem proprium operis, talis affectus quidem vacare videtur culpa mortali, non tamen veniali ob ambitionem, & auaritiam. Ita Sotus vbi ſupr. Caiet. 2. 2. q. 185. art. 1. Nauarr. miſcell. 42. de orat. Layman vbi ſupr. quia pecunia, & honores non ſunt res de ſe malæ, ſed tantùm ineptæ, quod non ſufficit ad peccatum mortale, ſi non addatur aliqua circunſtantia ad talem rationem ſufficiens, vnde Caiet. inquit, ex hoc hominem non ſe reddere indignum Prælatura, quod etiam adnotauit Ledeſm. de ſtatu Epiſcop. c. 3. concl. 5. dub. 1. Tert. propter Dei gloriam, & ſalutem animarum promouendam, minus principaliter verò propter temporalia, puta honores, & diuitias, vnde habeat, vt alatur, vel parentes & ſorores, &c. Quart. propter Dei gloriam animarúmque ſalutem inquam, ita vt deſiderium ſolùm feratur in hoc.

Prima Concluſio.

Appetere Epiſcopatum, aliámve Prælaturam, curam animarum

animarum annexam habentem propter honorem Dei, animarúmque ſalutem, ita vt deſiderium feratur tantùm non in celſitudinem, & primatum ac temporalem prouentum, ſed in obſequium Dei, gregíſque beneficium, alienum à quocumque peccato omninò cenſetur eſſe.. Ita Sotus vbi ſupr. Caiet.ſumm.tit.beneficium, Barboſ.de offic.& poteſt. Epiſcop.part.1.tit.2.Gloſſ.1.num.9. Suadetur, quia huiuſmodi beneficium, ſeu Prælatura de ſe eſt indifferens, vt optimè notat Reginald. vbi ſupr.186. & per illam circunſtantiam annexam, id eſt, propter laborem, qui eſt ordinatus ad honorem Dei, & proximi ſalutem fit opus bonum, vt dicit Apoſtolus. *Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat.* Iuxta interpretationem D.Thom.2.2.quæſt.185. art.1. Azor.p.2. lib.3. cap.28. quæſt.2. & Barboſ. vbi ſupr. nam appetere aliquid, quod ex ſe eſt indifferens, per annexam circunſtantiam bonam induit rationem boni, vnde ſequitur nullum ibi inueniri peccatum, quoniam huiuſmodi obiectum eſt intra ordinem appetibilium recta ratione: ergo appetere Epiſcopatum, aliámve Prælaturam nullo modo poteſt ad peccatum imputari. Præterea, quia Epiſcoporum ſtatus præſtantior eſt, quàm Religionis ſtatus, hunc appetere, & optare laudabile eſt, ac Religionis officium, quare ergo illum expetere non erit laudabile, ac Religionis officium? nec reſponſio videtur ſoluere argumentum, eo quod ſtatus Epiſcoporum eſt ſtatus perfectus, cuius munus eſt inſtruere, & docere, in quo ſunt maxima pericula labendi in peccata, ſtatus verò Monachorum eſt via ad perfectionem, cuius officium eſt diſcere, & viam perfectionis aggredi, quoniam in vtroque ſtatu ſunt non parua pericula, eſto maiora in ſtatu Prælatorum, quæ pericula non verſantur in profitenda paupertate voluntaria? quæ pericula non ſunt in conſecranda voluntate ad alterius nutum, & voluntatem per quodcumque inſtans intra totius vitæ ſpatium? heu heu tot, & tam magna ſunt, vt ſine ſpeciali auxilio diuino ſuperari nequeant, ideò tot caſus videntur in Religionibus, tot ſcandala omnium admiratione exoriuntur, viuere ſemper in paupertate mendicando victum, & veſtitum, abnegare ſemper voluntatem mortifi-

cando intellectum, & frænando impetus ſenſuum, & ſe accommodando ad omnium ſubditorum mores, ô quàm res ardua, & difficilis eſt, propterea SS.PP. inter Martyres connumerare Religioſos conantur.

98. Amplia concluſionem, licet appetatur beneficium, ſecundariò tamen ob honorem, & fructus eius. Ita Nauarr. conſil. 17. num. 7. de ſentent excomm in nouis, Regin. vbi ſupr. num. 188. Barboſ vbi ſupr. & ex Petr. Nauarr. Graff. Toletan. & aliis Homobonus de bonis, de human. vitæ ſtatib. part. 1. cap. 6. verſic. quando autem. Ratio eſt, quia licet beneficia ex ſua primaria intentione ſint erecta ad cultum Dei, animarúmque ſalutem, ſecundariò tamen ſunt inſtituta ad ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & in cibum pauperum.

Amplia ſecundò, etiamſi appetatur ſimplici intentione, non cogitans appetens de dignioribus ſe, quia ſubintelligitur habere licitè id eſt ſine offenſa Dei, & quamuis cogitaret de dignioribus ſe, habendo tamen animum præparatum ad non illos impediendos in eorum conſecutione, ſed tantùm pro ſe ipſo procurare intendens, vt adipiſcatur exoptatum beneficium, culpa vacare videtur, nam contingere poteſt, vt ſuperior, iuſtè, ac ſanctè tribuat ei beneficium, qui minus dignus videtur própter alias circunſtantias ſingulariter occurrentes, quæ neceſſariò ſunt conſiderandæ in illo conferendo. Ita egregiè Caiet ſum. tit. beneficium, quem ſequitur Armilla eod. tit. num. 38.

Limita, modò appetens inter dignos connumeretur, quia indignus, qui cenſetur talis ob aliquem defectum, vel naturalem, vel canonicum, vel moralem, nullo modo abſque lethali culpa Prælaturam appetere poteſt, tum ratione iuſtitiæ impediendo locum digno, cui talis Prælatura ex iuſtitia debetur; tum ratione charitats nocendo ouibus potiùs, quàm proficiendo. Ita Valent. tom. 3. diſput. 10. q. 3. part. 2. Ledeſm. vbi ſupr. concluſ. 5. Regin. vbi ſupr. n. 182. Limita hoc, niſi indignus nil cogitaret de ſua indignitate, ſed ſolùm deſiderium ſolum modò feratur in beneficium, id anhelãdo ad ſubleuandã paupertatem, propriæque indigentiæ ſuccurrendum, tunc cenſendum eſt minimè peccare.

caret. Ita Regin. vbi ſupr.num.183. quia talis appetitus non eſt de obiecto malo,ſed bono, quatenus beneficium ſubleuare poteſt propriam miſeriam, ſicut nec quis triſtatur de malo, quod patitur ex obedientia, vel ex obligatione, non quatenus illud patitur ex debita obligatione, ſed ſolùm vt ſibi malum eſt durum, ac difficile.

Secunda Concluſio.

Sicut appetere, provt in prim.concl. nullum videtur eſſe peccatum,ita procul à culpa erit Epiſcopatum,aliámve Prælaturam procurare. Caiet.vbi ſupr.verſ. beneficium verò. Regin.vbi ſupr.num.189.Ratio à Caiet.aſſignatur,nam beneficium pro ſe petere, aut procurare eiuſdem moris eſt cuius eſt illud appetere: at appetere nullum eſt peccatum, vt dictum eſt: ergo nec etiam procurare. Limita,modò fiat cum debitis circunſtantiis,quia cum procurare ſit actus exterior, indiget maxima circumſpectione, ne ſcandalum pariat. Ita DD.relati. 100.

Amplia, id etiam habet locum iuxta mentem Regin.vbi ſupr.quando dignus beneficium procurat, quamuis ſit alius dignior,qui id procuret, dummodo ſe ſubiiciat examini, & obiiciat in concurſu ſua merita, partes, ingenium, induſtriam, ac alia ſimilia oſtendat, tum quia Concil. Trident. ſeſſ.24.cap.18 per edictum publicum iubet vocari volentes examinari ad beneficium vacans obtinendum, tum quia inde excitantur homines ad virtutes, ac literarum ſtudium.

Dices (& hæc obiectio videtur eſſe illa, quæ eſt fundamentum contrariæ ſententiæ, per quod contendunt noſtram ſententiam diruere) ſtatus Epiſcoporum, aliarúmve dignitatum curam animarum habentium, eſt tanti periculi propter curam animarum, & præſefert tantam obligationem, vt videatur quis de viribus ſuis præſumere,& temerè in periculum ſe coniicere abſque cauſa extremæ neceſſitatis,vt ſi e.g.nemo adſit, qui tantum onus ſuſcipere poſſit,ac velit: ergo tam appetere,quàm procurare non erit niſi mortale. Reſpond. non eſſe præſumptionis peccatum, ſi quis innixus diuino auxilio opus tam arduum aggrediatur vacans 101.

cans conditionibus D. Pauli 1. Timoth. vt ſit prudens, ſobrius, caſtus, nec ſe exponit proximo periculo peccandi, cum ſit ſtatus bonus, perfectus, à Deo peculiariter inſtitutus, alioquin nunquam daretur caſus, per quem iuſſu ſuperioris quis neceſſitaretur ad tantum onus ſuſcipiendum, quod omnino falſum videtur, pericula verò remota per accidens coniuncta vitari poſſunt ab eo, qui Dei auxilio confiſus vacare toto conatu ſuæ obligationi conatur. Ita Layman. vbi ſupr. num. 10. Hic eſſet ſtatuenda concluſio, an Religioſi procurantes dignitates, ac Prælaturas, graui culpa ſint damnandi, quæ conſultò prætermittitur: nihilominus monendi ſunt Superiores, ne permittant, vt relaxentur habenæ in his petitionibus, quia in magno diſcrimine ponitur diſciplina regularis, ne relaxetur, ne factiones formentur, ideò occurrant, quantùm moraliter fieri poteſt, talibus petitionibus, verbis, minis, iuſtitiáque diſtributiua. Dico iuſtitia diſtributiua, quia nullum videtur eſſe maius obſtaculum, quàm procurare, vt omnes ſubditi meritis præditi habeant, vnde honoratè viuant, & liberentur ab oppreſſione aliquorum Prælatorum, qui ferè omnia bona, & commoda in propriam vtilitatem referant, quamobrem Emin. Lugo de iuſt. diſp 9. ſect. 2. inquit, Superiores permittentes, vt in Religione ambitio præualeat, peccare mortaliter, & rectè, quia D. Iſidorus 3. lib. ſentent. cap. 19. cuius titulus eſt *De profeſſione Monachorum.* Non timet Monachum ambitioſum nuncupare ſectatorem prauitatis. *Qui ad hoc conuerſionem ſanctitatis prætendit, vt aliis quandoque præeſſe deſideret, iſte non diſcipulus Chriſti, ſed prauitatis ſectator exiſtit.* Quare meretur tam execrando nomine appellari? quia ambitio eſt ille acutus gladius diuidens homines in factiones, & ſchiſmata magna, vt optimè tangit D. Chryſoſt. homil. 11. ad Epheſ. *Nil Eccleſiam aquè poteſt diuidere, vt ambitio, & amor imperij, & gerendi magiſtratus.* Quæ mala ſequantur ex diuiſionibus, & factionibus, conſulite totum meum tractatum, ex quo clarè intelligetis iuſtè ambitioſos fore acclamandos ſectatores prauitatis.

Tertia

Tertia Concluſio.

Factioſus Religioſus appetens,ſeu procurans dignitates, ac Prælaturas in Prouincia, de qua loquimur, prorſus cenſetur eſſe lethalis culpæ reus. Concluſio clarè deducitur ex prædictis, vbi dixi, quod indignus appetere, multò minus procurare nequit prælaturas ſub pœna peccati mortalis:factioſus autem ex multis titulis in hoc tractatu extenſis ſatis conuincitur eſſe indignus: igitur eius deſiderium, & procuratio dignitatum ſunt mortaliter peccaminoſa: adde, quod Graſſius lib.4 app.cap 2.num.24.Ledeſm.part.2.tr.7. cap.2 concluſ.5.dub.2. Dialogo 2. Peirin. de ſubdito c.31. §.2. docent, indignum acceptare Prælaturam non vacare culpa mortali: ergo tantò magis procurare erit mortale. 102.

DVBIVM XVIII.

An electores ſint tuti in conſcientia dicentes, noſtros eligimus, quia ex noſtra factione ſunt digniores, huiuſmodi ſermo ab vtraque factione auditur.

IN ſuperioribus ſatis explicatum videtur punctum difficultatis, ſed quia factionarij radicantur in hoc tanquam in fundamento,& radice,quod exiſtimant ſe poſſe tuta conſcientia nutrire ſe ipſos inter factioſos, ideo indiget maiori explicatione, pro cuius intelligentia ſit prim. not. cum Sal. 2.2. quæſt 63. art. 2. electores non eſſe dominos votorum, ſed adminiſtratores, ac diſpenſatores, quare fideles nequeũt eſſe in ſuffragio ferendo, niſi prius diſcutiant eligendorum mores: non reſpectu perſonæ,ſed Eccleſiæ,eiuſque neceſſitatis,ad quam eliguntur,& ad hoc tenentur ſub mortali. Ita Panormitan.in cap.Bonæ de poſtul.Prælat. & in c. Scriptum de elect.Abulenſ.c.32.Matth quæſt.118.Armill. tit.elect.n 22.Sigiſm.à Bononia de elect.dub.5.num.1.p.1. quamobrem rectè dicit Salonius vbi ſupr. indagare mores, 103.

ac qualitates eligendorum reſpectu perſonarum eſſe conſiderationem metaphyſicam, ſed debere illa conſiderari in ordine ad praxim, id eſt, ſecundum neceſſitatem Eccleſiæ, hinc eſt, quod faciendo in contrarium peccant contra fidelitatem ſibi commiſſam ab Eccleſia, vt notat Azorius p. 2. lib. 6. cap. 15. quæſt. 1. hiſce verbis: electorum fidei committitur, vt eligant, quem vtiliorem iudicauerint, alioquin fideles in eligendo adminiſtratores non ſunt.

104. Not. ſecund. negari non poſſe in multis grauioribus rebus dari diſcordias vtrinque iuſtas, etiam in grauiſſima materia belli quoad ius vt docent Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 33. dub. 8. num. 67. & Sanctius in ſelectis, diſp. 44. num. 18. quia ex vtraque parte poſſunt eſſe rationes probabiles, & quilibet poteſt ſe conformare opinioni probabili, ignorantia enim veritatis operatur, vt vterque propter rationes ſpeciem veritatis habentes bona fide iuſtitiam pro ſe ſtare præſumere poſſit, priuſquam accedat determinatio à legitimo Superiore: In tali verò electione Prouinciæ nullo modo concedi poteſt diſſenſio de dignioribus pro eius ſupremo regimine, quia adeſt tertium determinans ſententiam, nempè neceſſitas, & vtilitas Prouinciæ, quæ vnione, pace, ac tranquillitate ſummopere indiget, iſta ergo declarat digniores eſſe, &c. provt in dub. 23. non dico tamen, quod contrarietas opinionum non poſſit eſſe inter hominem, & hominem, maximè in dignoſcendis dignioribus, quia valdè varius eſt intellectus in iudicando, ſed in dignoſcendo digniores pro tranquillanda Prouincia, non video poſſe concedi diſſenſionem dum habemus neceſſitatem ipſiuſmet Prouinciæ, quæ nos inſtruit. Nec ratio illa poteſt eſſe alicuius momenti, ſi qua dicitur, ex noſtra factione ſunt doctiores, & auſteriores, ex altera verò laxiores. Primò, quia eadem verba à factione contraria proferuntur. Secundò, quia licet eſſet verum, quæ res laxior inueniri poteſt, quàm tota Prouincia ob huiuſmodi electiones inimicitiis, odiis, diſcordiis, & omnibus malis ſuperiùs recenſitis plena? O quàm rectè, ſi in terra moraretur S. Gregorius Nazianz. aduersùs hanc miſerabilem Prouinciam prorumperet in illa verba iam prolata contra plebem Conſtantinop.

ſtantinopolitanam in partes diſtractam, ac diſcordiarum morbo laborantem ob mutuam quorundam Epiſcoporum contentionem. *Atque ipſe quidem*, inquit orat. 14 de pace, *hæc clamo, & conteſtor, nec quod ait ſcriptura, facere deſinam, propter Sion non tacebo, & propter Hieruſalem non quieſcam. Deficit enim anima mea propter eos, qui trucidantur, quos quidem non gladius, aut fames, ſed gloria, & imperij amor ſauciauit, ita vt qui cadunt, non miſerationem magis, quàm odium ſui excitent.* Vnde pro veritate confirmanda præſentem concluſionem firmo.

Concluſio.

Electores vtriuſque partis dicentes noſtros eligimus, quia ex noſtra factione ſunt meliores, non ſunt tuti in conſcientia. Suadetur, tum quia exceſſus præ aliis alterius factionis non ita clarus, & manifeſtus eſt, vt ſecuritatem conſcientiæ concedere poſſit, vt euidenter probatum eſt ſecundo dubio, tùm quia hi inter omnes homines nequeunt eſſe digniores, vt dicetur in dub. 23. quia diſcretio morum, & qualitatum ſecundum vtilitatem, ac neceſſitatem Prouinciæ non eſt indagata, tum quia labuntur in talia verba ex mentis cæcitate ab ipſa factione in intellectu generata, ac radicata, vt notat S. Anton. pàrt. 2. tit. 4. cap. 8. de diſcordia, §. 3. nam partiales, inquit, ac diſcordes ſunt pleni paſſionibus timoris, & amoris ad compartialem, & odij erga aduerſam partem, quæ peruertunt iudicium interiùs, vt reputent malum bonum aduerſæ partis hominem, & bonum malum ſuum conſectatorem; idem affirmat Nazianz. Apologet. orat. 1. *Iam verò malos, & bonos non vita, ſed diſſenſio, vel amicitia, tanquam notis quibuſdam inſigniunt, & quæ hodie laudamus, eadem craſtino die vituperamus, & quæ apud alios infamia notantur, eadem apud nos admirationi ſunt, omnidque flagitia impietatem amplectentibus facilè condonantur.* Ad id etiam congruit illud magni Gregor. in moralibus lib. 9. cap. *Peruerſæ mentes, ſi ſemel ad ſtudium contrarietatis eruperint, ſiue prauum, ſiue rectum quid à contradicentibus audiant, aduerſus hoc reſponſionibus impugnant*, rationémque 105.

eleganter

eleganter ſubdit. *Quia cum perſona per contrarietatem diſplicet, nec recta, quæ protulerit, placent.* Quamobrem clarè conſtat, illum zelum iuſtitiæ, & honoris Dei, meliores eligendi in commodum, vtilitatémque boni communis eſſe velamen ad tegendum proprij commodi zelum, nam verum zelum Dei, inquit Dionyſ. Carthuſ. in morali ſenſu, c. 25. Num. adipiſci non poſſumus, niſi à priuato purgemur amore, affectum proprij commodi penitus excludentes, ita vt non ſimus ad nos ipſos inordinatè reflexi, ſed in Deum directè, linealitérque reducti, conſtabiliti, & transformati: tum quia ſeditiones excitantur, factionéſque formantur, ac nutriuntur ſub colore boni communis, & prætextu zeli ac Religionis, vt docet Decianus de crim. læſ. Maieſt. lib. 7. cap. 19 num. 14. tom. 2. hiſce verbis. Qui quidem authores ſeditionis ſæpè prætexunt religionem, vt ſcilicet eam conuocent, & acclament, vt de Syro illo nomine Euno legimus, &c. & paulo inferiùs: Nulla autem ex re magis tumultus, & ſeditiones excitantur, quàm ex religionis myſteriis etiam conturbatis, vt Thucidides Plutarch. & Iſocrates referunt, & ideò Mecœnas apud Dionem in Auguſto monet ipſum Auguſtum, ne patiatur nouam, aut peregrinam religionem inualeſcere, verendum enim eſſe, ait, ne eo prætextu cœtus, ſodalitia, coniurationes, ſeditiones, (quæ ſunt peſtes Monarchiarum) inualeſcant: aſſentit Rodriquez tom. 2. quæſt. 1. artic. 1. loquens de Eccleſiaſticis, & Regularibus: vulnus, ait, diſſenſionis, æmulationis, ac partialitatis difficillimè in eis poteſt mederi, cum in eorum ſtatu colore zeli iuſtitiæ, & boni regiminis ſit abſolutum. Verùm quanti ponderis pro elucidatione concluſionis ſit hæc vltima ratio, legant factionarij verba Gregor. Nazianz. prolata aduerſus plebem illam Conſtantinopolitanam in factiones diſtractam prout in calce ſecund not. *Nam,* inquit, *cum deprehendimur, pij, atque orthodoxi ſumus, falsóque ad veritatem confugimus, tanquam pro fide contendentes, ídque vnum, vt in malis, laude dignum, imo turpe in primis facimus, quod vitium erubeſcentes, ad ſpecioſius, honeſtiúſque nomen, hoc eſt ad pietatem, tranſimus.*

Dicet

Dicet fortè quis ab aliqua ingenij perſpicacitate ductus, nolens rationibus acquieſcere, ſi ſingularium hominum vtriuſque factionis merita, ſcientiáque inter ſe comparentur, clarè apparet in omnium ſententia meritorum exceſſum tam in numero, quam in ſcientia apud vnam tantùm factionem eluceſcere, vnde ratio meritorum apud eam nequit inſpici, vt ſolùm quidam prætextus. Reſpond. obiectionem eſſe nullius roboris, imo eiſdem rationibus notatis enodatur, nam ratio meritorum pro aptitudine ad regendum non deſumitur ex perſonarum qualitatibus in ſe conſideratis, ſed in ordine ad vtilitatem, ac neceſſitatem Eccleſiæ, & *dum omnia, quæ inter ſe diſcrepant*, inquit Boëtius de Philoſ. conſ. lib. 3. *minimè bona ſunt, cum verùm vnum eſſe cœperint, bona fiunt.* Sequitur, quod rationes illæ meritorum, eſto in ordine ad perſonas inſurgere poſſint tanquam bonæ, inordine verò ad regimen huius miſeræ Prouinciæ, cum pariant, & nutriant diſcordias, nequeunt nuncupari bonæ, ſed ſunt inſpiciendæ tanquam quidam prætextus ad celandam ambitionem, imperiúmque nutriendum, maximè quia nequeunt tales homines duci à ſpiritu Dei. *Nam ſi adeſſet*, inquit Bernard. in feſt. omnium SS. ſerm. 1. *Spiritus vitæ, per eum vtique charitas diffunderetur, & vnitas non ſcinderetur.* Quamobrem huiuſmodi factionarij, qui de meritis, ac ſapientia gloriantur, & in diuiſionibus nutriuntur, & putant obſequium ſe præſtare Deo, mittendi ſunt ad verba Gregor. magni. in paſtor part. 3. admon. 23. & Naz. orat. 26. tom. 1. loquẽtis de factioſis. Primus inquit. *Non eſt ita ſapientia deſcendens deſurſum, ſed terrena, animalis, diabolica, quæ autem deſurſum eſt ſapientia, primùm quidem pudica eſt, deinde pacifica, pudica videlicet, quia caſtè intelligit, pacifica autem quia per elationem ſe minimè à proximorum ſocietate diſiungit.* Secundus ait. *Quaſi verò neceſſum eſſet, nos exteris hoſtibus domitis, mutuò alios ab aliis opprimi, & furentium ritu in proprias carnes ſæuire, ac ne id quidem ſentire, verum maiorem ex hoc malo, quam alij ex pace, & concordia, voluptatem capere, calamitatémque lucro ducere, atque exiſtimare per euerſionem noſtram obſequium Deo præſtari, ac diuidi, & incendi, non rectа, ac laudabili diuiſione, ſed turpi & vituperanda, nec incen-*

P *dio*

dio illo, quo animæ labes expiantur, ſed funeſto, & exitiali.

106. Dices, ſaltem per ignorantiam inuincibilem à peccato, præſertim ſub illo colore zeli, excuſari poſſunt. Reſpond. difficillimè poſſe ſaluari, quia ſicut Titius, qui aſſumit ſtatum iudicis, ſeu Confeſſarij, non ideo eximitur per ignorantiam inuincibilem à peccato, ſi ignorat prima principia, & primas regulas, per quæ rectè admiſtrare debet officium aſſumptum, e.g. Confeſſarius non liberatur à peccato, ſi inuincibiliter neſcit ea, quæ ſpectant ad rectè munus præſtandum, id eſt, diſcernere inter lepram, & lepram, ad validitatem Sacramenti ex parte pœnitentis requiri ſaltem attritionem, ex parte abſoluentis intentionem abſoluendi cum debita forma ab ore prolata, &c. quia hæc ſunt primæ regulæ, quibus Confeſſarij munus dignè, ac iuſtè nequit tractari. Ita DD. ſic tales factionarij attrahendo ad ſe munus regiminis per ignorantiam inuincibilem nequeunt à peccato excuſari, niſi ſaltem ſciant primas regulas, & principia, per quæ regimen eſt rectè gerendum, & adminiſtrandum: tenentur ergo ſcire, finem regiminis eſſe hominum multitudinem in vnitate conſeruare, vt docet S. Thom 1. de reg. Princip. cap. 2. cuius violatio ſecundum DD. imputatur ad culpam lethalem, & ideo dicebat S. Auguſt. de verb. Dom. ſerm. 18. *Qui deſeruerit vnitatem, charitatem violat.* Tenentur ſcire, quod pax, & concordia ſunt etiam finis omnis imperij, vt monet idem D. Thom. vbi ſupr. lib. 3. cap. 5. cuius violatio, Schola omnium DD. teſte, eſt peccatum mortale, & ideo quælibet multitudo, ab ea debita concordia, & pace reciſa, aliquid boni præſtare nequit, vnde S. Auguſtin. in appendic de diuerſis ſerm. 57. inquit. *Meritum Chriſtianæ virtutis vileſcit in cunctis, ſi vnitatem non habet pacis, nec peruenit ad vocabulum filij, niſi per nomen pacifici.* Tenentur ſcire, quod iuſtitiam præſertim diſtributiuam regimen adminiſtrare debet, vt vult S. Thom vbi ſupr. lib. 3. cap. 5. cuius violationem conſpirant omnes DD. eſſe mortale, quare dicebat Ariſtot. 5. pol. c. 7. loquendo de Republica *Solùm enim ſtabile eſt ſecundum dignitatem æquum, & habere ſua, quæ ſunt.* Tenentur etiam ſcire, quod dominium eſt conceſſum ad ſedandas diſcordias, iurgiáque extirpanda, vt habetur ex

D. Th.

D. Thom. ibid. lib. 3. cap. 5. quod ſi nutriantur, nullum dubium eſt lethaliter peccari, nam diſſoluunt ſtatum Reipublicæ, vt probat S. Thom. vbi ſupr. lib. 1. cap. 15. *Aliud*, inquit, *impedimentum boni publici conſeruandi ab interiori proueniens in peruerſitate voluntatum conſiſtit, dum ſunt paci multitudinis noxij, dum tranſgrediendo iuſtitiam pacem perturbant.* Quæ omnia in aſſumpto regimine violantur à factionariis, nam vnitatem diuidunt, pacem deturbant, iuſtitiam diſtributiuam lædunt, & tandem iurgia, & diſcordias nutriunt, quomodo ergo per ignorantiam inuincibilem communiter poſſunt excuſari à tot tranſgreſſionibus, cum iſta ſint prima principia, & primæ regulæ regiminis? Pro concluſione ergo audiant factionarij, quid ſentiat Chryſoſt. homil. 11. ad Epheſ. de ſeditioſis Eccleſiam diuidentibus, & ſibi applicent. *Hæc dicimus, hæc loquimur, ne illo die liceat cuipiam nobis dicere, nemo vobis dixit, nemo diſtinxit, ignorauimus, nullum exiſtimauimus peccatum eſſe, propterea dico, & proteſtor Eccleſiam ſcindere non minus eſſe malum, quàm incidere in hæreſim.*

DVBIVM XIX.

An tales electiones Definitorum, ac Prouincialium à iure ſint nullæ.

ILlis maturè pertractatis, quæ iniuſtè à factionariis aguntur, ab eorum peruerſitate, ac ſeditione ductus præſens quæſitum aggredior, ſi fortè ſit aliquod ius huiuſmodi electiones annullans, pro cuius intelligentia notandum ſit, quod ſunt multa impedimenta, quibus de iure communi quis prohibetur eligi in Prælatum, vt videre eſt apud Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 19. num. 118. Silu. tit. electio, quæſt. 4. Mirand. tom. 2. quæſt. 23. verùm iuxta Silu. reducuntur ad octo capita. Prim. ſi electus ſit malus. Secund. ſi ligatus maiori excommunicatione. Tert. ſi minori. Quart. ſi fuerit ſuſpenſus, aut interdictus, vel non ſeruauerit in- 107.

terdiꝗtum. Quint. ſi non legitimè natus, aut debitæ ætatis, aut literaturæ ſufficientis, vel ſi habeat aliquod impedimentum circa ordinationem. Sext. ſi fuerit ſemel reprobatus vitio perſonæ. Septim. ſi Epiſcopus. Octau. ſi non ſit in eadem Religione profeſſus, non deſunt circa hæc capita nonnullæ ſoluendæ difficultates, quæ videri poſſunt apud Barboſam vbi ſupr.

Concluſio.

108. Nullo modo huiuſmodi electiones Definitorum, ac Prouincialium, ſunt ipſo iure nullæ, quia non inuenitur textus inualidans eas ex eo, quod electi ſint vnius partis illius Prouinciæ in factiones diſtractæ.

Dices, primum caput inualidare videtur electiones, nam iuxta D.Thom.8.quodlib.quæſt.4.art.1.exiſtens in peccato mortali indignus eſt ad exequendum quodlibet ſpirituale munus, in multis autem dubiis probatum fuit factioſos eſſe in malo ſtatu, ſequitur, quod eorum electiones ipſo iure ſint nullæ. Reſpond. iuxta Barboſ.vbi ſupr.num.129. Silu. Mirand.Emin.Lugo de iuſt.diſp.35.ſect.1.tom 2.eſſe annullandas, & caſſandas per ſententiam, vt habetur in cap. ſi celebret. de Cleric. excomm. miniſtr. addunt tamen Mirand. vbi ſupr.ex D. Thom. & Peirin. de ſubdito, quæſt.1. cap. 31. §. 3. quod peccatum eſſe debet publicum, & notorium.

Dices, eorum peccatum eſt publicum, & notorium, quia publicè, & notoriè ſunt factionarij. Reſp.ſolutionem pendere à ſolutione ſequentis dubij.

DVB.

DVBIVM XX.

An licèt prædicta electiones à iure non ſint nullæ, annullandæ tamen, & caſſandæ ſint, vel ſaltem Prouinciales confirmari non debeant.

NOt. prim. ſit, indignum dici ineptum ad præſtandum munus ratione infamiæ, ignorantiæ, prauorum morum, morbi, vel quod futurus ſit inutilis, nec officio ſatisfacturus. Leſſius lib.2.de iuſt.cap.34.dub.12.num.52.dupliciter enim accipitur, vel in foro contentioſo, vel in foro conſcientiæ. Primo modo, quando per teſtes, ſententiam, ſeu confeſſionem, ſeu per aliquam aliam viam iudicialem eligendus declaratus eſt habere aliquem ex defectibus deſcriptis. Secundò quando ſecundum rectum dictamen conſcientiæ aliquis eligendorum videtur eſſe intelligendus, indignus enim in quocumque foro ſub lethalis culpæ pœna nunquam eſt eligendus, quia læditur vtraque iuſtitia, & fidelitas. Ita S. Thom. quodl.6.art.9. Leſſ. vbi ſupr. Reginald. lib 30. tract. 3. n. 195. Rodriq. in ſumm. tom. 1. cap. 106. concl. 10. n. 12. & quamuis infinitæ malæ gubernationes ex eius electione oriantur, nihilominus elector, qui in eum conſenſit ſuo voto, vnum tantùm peccatum committit. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 19. n. 134. Nauarr. in ſumm. cap. 11. num. 4. fit tamen reus pœnarum omnium peccatorum, quæ committuntur ab indigno indignè electo. Ita Rodriq. vbi ſupr. verùm eligendo peccatorem occultum, qui probabiliter creditur non eſſe in malo perſeueraturus, ſed quamprimum ſurrecturus, non peccatur, ſecus ſi eſt perſeueraturus, vacare etiam culpa videtur electus ſtatim à peccato ſurrecturus ſuæ electioni conſentiens. Azor. p. 2. lib. 6. cap. 14. quæſt. 10. Arag. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. Peirin. de ſubdito, cap. 31. §. 3. quæſt. 1. porrò huiuſmodi doctrina non admittitur in peccatore publico electo, ſuæque electioni conſentiente. Ita docent Nauarr. & Azor. vbi ſupr. 109.

110. Not. ſecund. peccatum illud dici notorium, quod nulla prorſus poſſit tergiuerſatione celari. Silu.tit.notor. Leſſ.de iuſt.lib.2.cap.22.num.135. Farinac. conſil.160. tom.2. dupliciter autem accipitur iuris, & facti, iuris dicitur, quod reſultat ex actis, & ſententia, vel per confeſſionem, & ſimilia, facti, quod in præſentia multorum, vel in aliquo conuentu, loco publico eo tempore, quo multis innoteſcere poteſt, perpetratum eſt. Leſſ. vbi ſupr.cap.11.dub.13. num.73. Farinac. conſil.30.n.9.tom.2. Addit Clarus lib.5. quæſt.9. num.2. §. pract. crim. quod non ſolùm rei permanentis vitium dicitur notorium, ſed etiam tranſeuntis; & & non ſufficit ad probationem notorij, inquit Farinac. deciſ.184 n.4.tom.3. fama publica, ſed debet cognoſci, & declarari ait Clar. vbi ſupr. per iudicem citato reo ad hoc, vt malefactor non habeat excuſationes, imò hortatur iudices ad cautè ambulandum in declaratione vitij notorij ne ſi nimis properent, ſe ipſos inuoluant. Ex hac doctrina ad rem noſtram concludi poteſt, ſi delictum perpetratum extra animam etiam rei permanentis, quæ fit in publico, tantam patitur difficultatem pro probatione notorij ad hoc, vt nulla prorſus poſſit tergiuerſatione celari, nec ſufficit fama publica, ſed opus eſt deuenire ad acta per Notarium, & iudicem, & adhuc dubitat Clarus, ne, ſi iudices nimis properent, ſe ipſos inuoluant, quæ difficultas non erit in probando factioſorum vitium eſſe notorium, eo quod fortè non eſt rei permanentis, quia celatur in mente? heu heu mille excuſationes, ac tergiuerſationes inueniri poſſunt ad illud velandũ, maximè quia, inquit Rodr.tom.2.q.1.art.1.ſub ſpecie zeli committitur, vnde bonum apparens videtur eſſe illud velum, quod tegit notorietatem vitij, imò vitium ipſum. Fabricent ſuo nutu Prælati proceſſum, examinent ſuo beneplacito teſtes, profectò depoſitiones erunt laudes eorum, qui fuerint electi eligentium encomia, oppoſitiones contra aduerſarios, tanquam conturbatores pacis, ac ſeditioſos, & ſimilia, quænam ſententia ob eas depoſitiones erit à iudice proferenda? non niſi quod huiuſmodi vitium eſt verum in ſua conſcientia, in foro autem contentioſo impoſſibilis probationis & rectè, quia in moralibus,

quod

quod eſt difficillimæ probationis, reputatur impoſſibile, vt inquiunt Silueſt.& Tabien. tit. impoſſibile, hinc eſt, quod Prælati non formant proceſſus, nec vocant teſtes, nec proferunt ſententiam ab ipſa difficultate inſtructi, & experientia moniti.

Not. tert. quod in quacunque electione neceſſariò confirmatio Superioris requiritur, & hoc eſt à iure, vt teſtantur Silu. titul. confirmatio. Sigiſmund. à Bononia de elect. dub.74.& iſta videtur eſſe tam neceſſaria,inquit Silu.quod ſi electus ante confirmationem auſus fuerit aliquem actum exercere tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, vel per ſe, vel per alium, ipſo facto priuatur omni iure, quod per electionem acquiſiuit, vt habetur in cap. Auaritiæ de elect.in 6.& tradunt Tabiena. Graff.Lauor.quos citatos ſequitur Barboſ. vbi ſupr.num.247 dummodo dolus intercedat ex eod.cap. Auaritiæ; ſanè vnus actus perfectus,& conſummatus ſufficit ad incurrendam pœnam taxatam. Ita Creſcent.de iure Patron. deciſ.6. numer.17.18. quamuis à Silu.quatuor exceptiones notentur, quæ apud ipſum videri poſſunt. Superior immediatus eſt legitimus confirmator electi. Hoſtienſ. in ſumm. lib.1. de elect. num.27. §. à quo confirmanda. S.Anton.3.part.tit.19. cap.4. & habetur expreſsè cap.Nihil.§.æternum de elect. olim Generales Religionum exemptarum erant à ſummo Pontifice confirmati, cuius conceſſione omnes intelliguntur confirmati ſtatim ac ſunt electi.Ita Barb.vbi ſupr.num.250. Rodrig.tom.2.q.52. art.3.Mirand.man.quæſt.23.art.22.concl 2.Tempus autem petendæ confirmationis eſt per ſpatium trium menſium, quibus elapſis ſine legitimo impedimento irrita eſt electio. cap.Quam ſit de elect.in 6.Azor. part.2.lib.3.cap.29 q 10. Mirand.vbi ſupr.art.4.concl.4. Verùm Confirmatoris munus ante actum confirmationis eſt examinare, ac inquirere iudicialiter, vel extra iudicium de forma canonica in electione ſeruata, ſicut etiam de moribus electi, etiamſi nihil obiiciatur. Ita Nauarr.lib.1.conſil.de elect conſil.2.num.2. Barboſ.vbi ſupr.num.251. Peirin.de ſubdito, quæſt. 1.c.31. §.11.ſufficit tamen confirmatori pro tuta conſcientiâ, quod confirmandus ſit dignus Salon.2.2.quæſt.63.art.2. contr.3. 111.

Portell.

Portell.tit electio, num.7.quia electio digni eſt valida, aliàs litibus via aperiretur, & Reſpublica Chriſtiana confunderetur in cap.Conſtitutus 2. de appellatione. Ita Gutier.canon.quæſt.lib.2.cap.11.num 15. Vaſq.opuſc. de benefic.c.2. §.3.dub.17.fine, affirmans eſſe omnium DD.Caſtrus Palaus tom.2.tract.13.diſput.2. part.11. §.3.quod adeo verum eſt, etiamſi electores iuraſſent de eligendo digniorem, quia iuramentum non immutat iuris diſpoſitionem. Ita aliis relatis Couarr. regula peccatum 2.part. §.7.num.4. Gutierr.vbi ſupr. n.15. ſi verò per negligentiam inquiſitionis indignus fuerit confirmatus, amittit ius confirmandi ſucceſſorem, & ſuſpenditur ab officio, ſi per malitiã grauius eſt puniendus ad arbitrium Superioris. Tandem de huiuſmodi inquiſitione extat maxima controuerſia inter Rodrig. tom. 2. q. 52. art.5.& Mirand. vbi ſupr. Primus ait, quod praxis, ſeruata à Generalibus, viſis literis teſtimonialibus abſque examine concedendi confirmationem, eſt tuta in conſcientia, ídque variis rationibus probat. Secundus inquit huiuſmodi praxim, & conſuetudinem eſſe potius corruptelam. Fateor me non poſſe tutò adhærere vni parti altera neglecta, quia ſi inclino in ſententiam Mirandæ, nõ audeo damnare praxim ſeruatam in aliquibus Religionibus, ſi admitto opinionem Rodriq. præterquam quod eius rationes facillimè ſoluuntùr, video ſequi multa incommoda, maximè quia Miranda ſcripſit poſt Rodriq. & ideo fortè ab incommodis ortis inſtructus ab eius ſententia declinauit, quare laudo denuò examinare vtramque ſententiam, eique adhærere, ex qua minora ſequuntur incommoda. Cõcludo ergo pro fratribus minoribus, confirmationem ſpectare de iure ad Generalem immediatum Superiorem, ad maiorem tamen abundantiam Clem.V.in Clemen.exiui de Paradiſo id ipſum ſtatuit. Ita Mirand.vbi ſupr.art.32. concluſ.3. Confirmatores videant doctrinam traditam à Bann.de iuſt.quæſt.63.art.2. & à Barboſ.vbi ſupr.num.151.

Concluſio.

112. Nullo modo electiones Definitorum, ac Prouincialis huius

huius diuiſæ Prouinciæ ſunt à Generali annullandæ, & infirmandæ, nec eſt deneganda Prouinciali confirmatio. Prima pars ſuadetur: ſi eſſent annullandæ, atque caſſandæ, maximè quia huiuſmodi homines ob vitiũ factionum, in quo ſunt inuoluti, cenſendi ſunt in malo ſtatu, & à iure electio mali, cuius delictum eſt notorium eſt caſſanda, & annullanda, probare autem tale vitium eſſe notorium eſt moraliter impoſſibile, vt dictum eſt in ſecund. not propter infinitas tergiuerſationes, quæ pro eius velamine adduci poſſunt: igitur ex hoc ſolo capite non ſunt annullandæ, atque caſſandæ, quare ſi Generalis iudicialiter in hoc manus mitteret, inſeruiret potius ad totum conturbandum, quàm ad totum annullandum. Secund. pars habetur: ſi Generalis denegare debet confirmationem Prouinciali electo, præſertim quia in eius conſcientia indignus reputatur huiuſmodi homo pro Prouincialatus munere, indignus verò non eſt confirmandus, & cum confirmatio ſpectet ad forum contentioſum, & non ad illud conſcientiæ, maximè quia per electionem acquiſiuit ius, & ſine iudicio negari non poteſt confirmatio, imo ipſa denegata adhuc ſubſiſtit electio, quia actus prior non dependet à poſteriori vt dicit Suarez 1. de Relig. tr. 3. lib. 4. cap. 58. num. 7. quem ſequitur Sigiſm à Bonon. de elect. part. 1. dub. 46. n. 19. ergo opus eſt concludere, quod confirmatio à Generali nequit ei denegari.

DVBIVM XXI.

An electiones Prouincialis, ac Definitorum factioſorum, qui antequam eſſent electi, electionibus de ſe factis conſenſerunt, ſint à iure nullæ, vel potius annullandæ, atque caſſandæ.

CVm in duobus præcedentibus dubiis fuerit concluſum electiones factioſorum, neque à iure eſſe nullas, neque haberi ſufficiens fundamentum ad eas annullandas, vtrumque quæritur ex præſenti capite prout in titulo, pro 113.

Q cuius

cuius intelligentia ſit prim. not. quod duobus modis poteſt quis præſtare conſenſum ſuæ electioni. Prim. antequam vota redigantur in ſcriptis, & publicentur. Secund. poſtquam vota ſunt in ſcriptis redacta, & iam publicata, ſed communis electio non eſt ſequuta, quæ fieri debet, ait Mirand. tom. 2. quæſt. 23. §. voce intelligibili, & dicitur. Hæc eſt electio canonica N. facta in Capitulo, ſeu Congregatione, &c. pronuntiator autem electionis poteſt eſſe vnus ex illis, qui electo, ſeu electis vota negauit, quare pronuntiare hoc modo eam poteſt. Ego N. voce mea, & omnium electorum, qui mecum conſenſerunt eligo N. &c.

114. Not. ſecund. quod duplex eſt forma electionis per ſcrutinium, altera interna, & naturalis, quæ conſiſtit in eligentium conſenſu iuxta mentem Innoc. in cap. cum in iure, & cap. Quod ſicut, de elect. Panorm. in cap. cum poſt, n. 3. de elect. Dec. in cap. Canon p. lect. n. 20. de conſtitutione. Sigiſmund. à Bonon. de elect. dub. 3. n. 1. quæ videtur eſſe tanti roboris, ac virtutis, vt, licèt prætermittantur ea, quæ ſunt de iure humano introducta, etiam ſubſtantialia, nullo modo in foro conſcientiæ cenſenda ſit nulla. Innoc. vbi ſupr. quem communiter ſequuntur DD. Baldus in cap Nihil eſt num. 9. de elect. Nauarr. lib. 1. conſil. 10. num. 1. de elect. in 2. editione, de iſta verò formamòdò non eſt ſermo, altera eſt externa, ſeu de iure canonico quæ præſcribitur in cap. Quia propter, de elect. & reducitur ad decem, & octo capita, vt videre eſt apud Mirandam vbi ſupr. iſtæ ergo ſolemnitates ſi in parte, vel in toto prætermittantur, poteſt Summus Pontifex conſenſum eligentium inualidare, tanquam; non ſolemniter datum. cap. vnic. de poſtul. Prælat. Panorm. in cap. Quia, de elect & ita de facto cunctas electiones ab electoribus celebratas, non ſeruatis iis, quæ ſpectant ad ſubſtantiam actuum, & quæ deſcribuntur in cap. Quia propter, caſſat, & inualidat, tanquam inualidas, & nullius roboris. Suar. 1. de Relig. tract. 3. lib. 2. cap. 12. n 9. Sanch. in ſumm. lib 2. cap. 38. num. 83. Sigiſmund. à Bonon. vbi ſupr. num. 5. & communiter DD. vide Caſtell. de elect. cap. 4. num. 31. Imò videtur eſſe tanti roboris clauſula illa in fine cap. Quia propter, poſita (aliter electio facta non valet)

vt

vt, ſi vnam tantùm non fuerit ſeruatum, ſpectans ad prædictam formam, ſufficiat, vt omnis electio dicatur nulla, & à iure inualida. Ita Vincent. quem refert, & approbat Bellam. in cap. Quia propter, §. niſi fortè, verſ. 3. quæro, & ſequitur Sigiſmund. à Bonon. vbi ſupr. n. 8. Ratio videtur eſſe, quia in parte relinquitur forma, quæ eſt indiuiſibilis. Garc. de beneſic. part. 5. cap. 4. n. 184.

Prima Concluſio.

Electiones Prouincialis, ſeu Definitorum, qui conſenſum propriis electionibus præſtiterunt ſecundùm primam acceptionem in prim. not. notatam, ſunt annulandæ atque caſſandæ. Ita habetur ex cap. Cum poſt petitam, extr. de elect. vbi Goffred. Innocent. Panorm. & Petr. Lambert. de iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 13. n. 2. Silu. tit. elect. 1. q. 10. Mirand. vbi ſupr. art. 30. concl. 1. Sigiſmund. à Bonon. vbi ſupr. dub. 39. Caſtell. vbi ſupr. num. 6. Molfeſius in ſumm. tract. 6. de benef. cap. 16. num. 147. Ratio cenſenda eſt, quia præſumuntur ambitioſi, eo quod conſenſerint ſuis electionibus, antequam per electores, & per ſcrutinium votis electi fuerint, vnde concludit Molfeſius vbi ſupr. quod hæc concluſio eſt valdè notanda contra eos, qui procurare ſolent, vt ab aliis eligantur. 115.

Secunda Concluſio.

Electiones Prouincialis, ſeu Definitorum, qui conſenſu adhærent ſuis electionibus provt in ſecunda acceptione, putandæ ſunt ipſo iure nullæ, ac inualidæ. Panorm. in cap. Quia propter, num. 16. verſ. 18. Mirand. vbi ſupr. art. 29. §. 18. Sigiſm. à Bonon. vbi ſupr. num. 3. Molfeſius vbi ſupr. num. 120. Ratio eſt, quia electi non ſeruauerunt ordinem præſcriptum in cap. Quia propter; nam ordo rerum agendarum ibi præſcriptus tanquam ſubſtantialis electionibus adſcribitur. Pro fine notandum ſit, quid reſpondere debeant electi, quando eorum conſenſus, antequam eligantur, requiritur, ne poſtea corruant electiones tanquam 116.

nullæ,ſeu annullandæ. Nolumus, quod nos eligatis, & ita rogamus, ſeu non intendimus Dei vocationi reſiſtere, & ſimilia verba, quibus indirectè monſtrent ſuas voluntates, animóſque ab ambitione alienos. Ita Biax in direct. elect. part.3. cap.42. col. penult. ad finem, n.3. Cuch. inſt.moral. lib.4. de elect.n.315. Sigiſm.à Bonon vbi ſupr.n.5.

DVBIVM XXII.

An quando Capitulum eſt nullum ipſo iure, vel annullandum ob aliquod delictum occultum, geſta per Prouincialem, Definitores, ac Guardianos cenſenda ſint inualida.

117. NOt.prim.quod vitium occultum, per quod Capitulum eſt ipſo iure nullum, vel annullandum, contingere poteſt, vel in perſonis electorum, vel eligentium.

Not. ſecund. tantam eſſe vim communis erroris, vt ſi accedat titulus coloratus, ac à legitimo Superiore collatus, veritati ipſi præferatur, huicque veritas ſubiacere cogitur, adeò vt ius faciat, eique vel eis, qui iuriſdictionem poſſidere nequeunt ob legitima impedimenta occulta, eam conferat, quare eorum geſta erunt valida. Ita DD. communiter Lopez p.1.inſtruct.conſcient.cap.26 Henriq lib.2. de pœnit. cap.14. Rodriq. tom 1. quæſt.60. art.2. Mirand. tom.1. quæſt.45. art 13. Leſſ. de iuſtit. lib.2. cap.29. dub.8. Farinac part.1. deciſ.574. & 602. Homobonus in exam. Confeſſ tract.5. quæſt.19. Azor part 1 lib.5. cap.8. quæſt.2. Palud.4. diſt.17. quæſt.6. art.2. Lugo de iuſt. diſp.35. ſect.8. num.20. Sanch. de matrim. lib.3 diſp.22. num.5. & 49. referens Tiraquell. Roſell. Armillam, Silu. Caiet. & alios innumerabiles. Maſcard. tom.1. concluſ.649. num.1. & 88. citans longum catalogum DD. Probatur ex c. Nihil, de elect. & l. Barbarius, ff. de officio Prætoris, cum enim iſte Barbarius conditione ſeruus Romæ eſſet Prætor, eiúſque conditio lateret,

lateret, ita vt tanquam liber haberetur, licèt ob illud impedimentum tale munus ſubire non poſſet, nihilominus fuerunt eius acta approbata. Secundò ſuadetur, quia ſequerentur grauiſſima incommoda, ac ſcandala, ſi detecto vitio geſta per Iudicem, ſeu Parochum putatiuum non haberentur rata, ac firma, quare Reſpublica, & Princeps, ac Eccleſia ob communem plebis errorem iuriſdictionem dare videtur, ne communis pax, & tranquillitas ciuium perturbetur. Animaduertendum tamen eſt, vt inquit Azor. vbi ſupr. errorem debere eſſe communem apud populum, ſeu apud maiorem partem eius, quare non ſufficeret error vnius, vel alterius coram iudice litigantis, quia lex non conſiderat ea, quæ rarò; ſed quæ frequenter contingunt, quia etiam ex reciſione ſententiarum ob errorem vnius, vel alterius non ſequuntur ſcandala, nec inconuenientia, nec ſufficit error communis craſſus, & ſupinus, ſed oportet illum eſſe probabilem, quia ille error æquiparatur ſcientiæ. Ita aliis relatis Sanch. vbi ſupr. n. 6. 7. nec etiam ſufficit, vt ex multis tradunt Sanch. & Maſcard. num. 64. ſolius Principis error, licèt nonnulli in contrarium ſentiant. Huiuſmodi etiam doctrina ampliatur ad forum conſcientiæ, ita vt geſta per Parochum communi errore talem putatum, habentem titulum putatiuum à legitimo Superiore collatum, valida cenſeantur, quia eadem incommoda, imò maiora, ſi eius acta eſſent reſcindenda, vitio detecto, ſequerentur. Sanch. vbi ſupr. ex multis, & in ſumm. lib. 1. cap 9. num. 35. Bonac. de Sacrament. diſp. 5. quæſt. 1. p. 3. n. 11. Homobonus vbi ſupr. Zerola in praxi, cap. 21. quæſt. 2. Suarez 3. p. diſp. 26. ſect. 6. num. 4. Palud. & alij quamplurimi. Verùm ab iſta communi doctrina eſt reſecanda opinio Maſcardi vbi ſupr. num. 14. aſſerentis, quod ſi quis confiteretur peccata ſua homini, qui communi errore, ac opinione putabatur Sacerdos, ſed re vera talis non erat, & ab eo fuerit abſolutus, valeret confeſſio, & abſolutio, nam ei deeſt titulus iuſtus, & poteſtas ordinis, in quo iuriſdictio fundatur. Ita Sanch. vbi ſupr. n. 27. nec obſtat, quod hic defectus à ſummo Sacerdote Deo ſuppleatur, nam ex vllo ſacræ paginæ loco id elici nequit,

ſicut habetur diuinam gratiam, eiúſque augmentum elici ex ſacramentis, vel contritione, &c. videantur Zerola in praxi pœnitent.cap.16.quæſt.13. & Sotus 4. diſt.24. quæſt.1. art.4. confutans etiam quandam opinionem D. Thom. Addo tandem, quod hæc doctrina ſuffragari poteſt iis, qui crimen, & pœnam Parochi, ſeu iudicis nouerunt, ſcientiámque de impedimento habuerunt, quia ſicut error vnius non ſufficit ad valorem, ita ſcientia vnius non debet impedire, quin geſta etiam reſpectu ipſius valeant, idem eſt dicendum de Sacramento pœnitentiæ, verumtamen eſt, quod aliquando confeſſio poteſt eſſe inualida non reſpectu iuriſdictionis, ſed ob obicem, qui opponitur validitati, quatenus inducitur Sacerdos ad peccatum. Ita Sanch. vbi ſupr.n.47.Leſſ.vbi ſupr.n.66.vide etiam ea,quæ dicit Bonac. de Sacram.diſp.1.q.6 p.5.

118. Not. tert. quod ex his, quæ dicta ſunt, plurima notatu digna eliciuntur, ſi erit Magiſtratus occulto vitio notatus communi errore pro rato habitus, poſſidens titulum coloratum à legitimo Superiore collatum, valent eius ſententiæ prolatæ, ſicut etiam inſtrumenta à Tabellione, vel Notario confecta, & negotia geſta à Procuratore. Ita ex multis Azorius vbi ſupr. Valent etiam geſta iuxta Leſſium, & Sanch. vbi ſupr. Prælati, qui Prælaturam in excommunicatione, irregularitate, vel alio impedimento occulto recipit ratione cuius collatio fuit irrita. Amplia, eſto Prælatus ſit publicè excommunicatus, modò non ſit denuntiatus, aut percuſſor Clerici notarius. Sanch.vbi ſupr.n.32.adde,quod videntur etiam valere geſta delegati, non ſolùm ad vniuerſitatem cauſarum, ſed etiam ad vnam, quamuis de hac maior extet difficultas. Leſſius vbi ſupr. num.66. qui ſubdit, Superiore conferente beneficium,vel iuriſdictionem alicui, non ignorante impedimentum eius, aut collationem eſſe inualidam, modò ipſe conferat, quantùm in ſe eſt, ſi ſaltem in foro externo, & communi errore populi ea omnia eſſe valida putentur, nil obſtare, quin geſta beneficiati, ſeu habentis iuriſdictionem ſint valida. Multa alia mendicari poſſunt apud Leſſium, Sanchez, & Maſcardum. Excipe tamen ea, quæ ſunt iuris diuini, & naturalis, nam vt

benè

benè notant Leſſius, & Sanchez, nequeunt à poteſtate humana ſuppleri.

Pro quart. not. ſit illa quæſtio, an neceſſariò requiratur non ſolùm communis error, ſed ſimul titulus collatus à legitimo Superiore? Duplex ſentẽtia, & vtraque habet ſuos Patronos, vt videre eſt apud Sanch. vbi ſupr. num. 40. Prima dicit, geſta eius valere, qui eſt in poſſeſſione, & in communi exiſtimatione alicuius officij ex quo oritur communis error. Secunda negat, niſi etiam accedat titulus coloratus à Superiore legitimo collatus, quæ à Sanchez acriter defenditur. Miror, quomodo tam fortiter recedat à prima ſententia: cum in ſumm. lib. 1. cap. 9. num. 35. defendat Sacerdotem ſequendo opinionem probabilem de iuriſdictione circa abſolutionem ſacramentalem, eam poſſidere, & validè abſoluere pœnitentem, licet opinio probabilior neget eum carere iuriſdictione. Ratio Doctoris eſt, quia communis error ex ea probabili opinione ortus ſatis eſt ad geſtorum per eum Sacerdotem valorem: ergo ſequendo primam opinionem geſta eius valebunt, quia eſt opinio probabilis, & communis error ex probabilitate ortus dat iuriſdictionem, quare non eſt ſpernenda, quæ modò defenditur à Baſil. Pontio de matrim lib. 5. cap. 20. num. 2. quem ſequitur Sancius in ſelect. diſp. 44. num. 3 Diana tract. de Sacram. reſ. 22. & nouiſſimè non diſplicet Caſpenſi de pœnit. tr. 24. diſp. 5. ſect. 7. tom. 2. videatur tamen Lugo vbi ſupr. n. 22.

Prima Concluſio.

Geſta per Prouincialem, Definitores, ac Priores, licet eorum electiones eſſent à iure nullæ, vel annullandæ propter eorum occultum vitium in propriis perſonis, cenſenda ſunt in vtroque foro valida, dummodo habeant recenſita in ſecund. not Concluſio ſatis intelligitur probata ex DD. rationibúſque notatis in eodem not. modò accedat confirmatio, quia titulus non confertur per electionem. Ita Innoc. cap. Nihil num. 4. de elect. vbi Antin. n. 35. Cuch. quæſt. 4. Henr. ibi, §. cæterum, num. 3. Iaſon cum Angelo per eum relato l. Barbarius num. 66. ff. de officiis Prætoris. Sanch. vbi ſupr. 119.

ſupr. num. 52. vide etiam Maſcard. de probationibus concluſ. 1382. num. 4. & 5. ſecus eſt dicendum de illis electionibus, collationibus, &c. quæ non indigent confirmatione, quorum electio, ſeu collatio, vel inſtitutio cum confirmatione obtinetur. Sic Innoc. Anchar. & Henricus ibid.

Secunda Concluſio.

120. Geſta per Prouincialem, Definitores, ac Priores, ſi in eorum electione fuerit peccatum in forma, ita vt ſolemnitates requiſitæ, & à iure præſcriptæ non fuerint obſeruatæ, putanda ſunt irrita, inania, & inualida. Ita Bartol. l. actuarios num. 2. C. de numerariis, lib. 12. Albericus l. Barbarius n. 12. ff. de officio Prætoris, & alij quam plurimi, quos citatos ſequitur Maſcard. num. 94. & Sanch. n. 53. Ratio videtur eſſe quia peccatum eſt in forma, & in radice, ac proinde titulus deficit. Limita, niſi accedat legitimi Superioris confirmatio, quoniam videtur eſſe tanti roboris, vt ipſa titulum coloratum conferat, dum electionis vitium communiter latet. Ioan. Andr. cap. Nihil, n. 28. de elect. vbi Anchar. ad finem, quæſt. 4. & Sanch. vbi ſupr.

Pro fine quæſiti duo ſunt addenda. Prim. quod in iure nulla aſſignatur confirmationis forma, ſed ſufficit aliquod ſiue dictum, ſiue factum, quo Superior declaret voluntatem ſuam confirmandi, vt e.g. inſtallatio, ſiue intronizatio, & huiuſmodi. Oldred. conſil. 146. num. 6. Rota deciſ. 16. de conferſ. præben. in nou. & deciſ. 261. num. 3. coram Emin. Card. Mantic. Sigiſm. à Bonon. de elect. dub. 44. n. 5. Secund. quod geſta Capituli non legitimè congregati, quia congregans habebat impedimentum, per quod illud congregare non poterat, cenſenda ſunt valida, nam congregatio Capituli eſt facta ab eo, cuius impedimentum latebat, nec ei titulus coloratus deerat, & communi errore à populo tenebatur poſſe Capitulum congregare, & ita geſta congregantis valere debent. Ita Vgolinus loquens de delegante de cenſuris tabula 1. cap. 2. §. 22. Sanch. vbi ſupr. n. 51.

DVBIVM XXIII.

An electores teneantur pro bono pacis, ac quietis Prouinciæ duos Deſinitores ex qualibet parte eligere, Prouinciales verò modò ex vna, modò ex altera.

QVoniam ob multa capita iam notata factioſorum ſtatus videtur malus, imo ob mentis cæcitatem quaſi pro ſecuritate eorum ſtatus parum differre à damnatorum ſtatu, ideo præſens quæſitum mouetur, an ſit illud remedium reſpectu eorum ad illos coërcendos à tam periculoſo ſtatu, & ad eis concedendam ſecuritatem conſcientiæ, dico reſpectu eorum, quia ad Religionem ſpectat remedium reſecandi factiones, vt dicam in 2. p. 121.

Not. prim. quod in primo, & ſecund. dubio fuit dictum, quod abſolutè digniores ſunt eligendi, ſed quia, qui omnes excederent merito non poterant eſſe ſolùm in vna parte, ideo concluſum fuit, electores non carere culpa lethali eligendo ferè omnes ex vna factione, dictum fuit in gratiam alicuius docti moderni, vera reſolutio modò ſit, quod licet exceſſus recenſitus ibi niteret, nullo modo eligi poſſunt ſub pœna lethalis culpæ, quia adhuc non ſunt digniores, vt ex præſenti concluſione demonſtratiuè ex ferè omnium DD. doctrina patebit.

Not. ſecund. quod à DD. multi caſus deſignantur, in quibus omiſſo digniori dari poteſt ſuffragium digno, duo videntur eſſe ad rem noſtram. Primus, quando maior pars eligentium vult ſeligere minus dignum, digniori neglecto, tunc poteſt quis conformari illis, eligendo dignum, quamuis iuraſſet de meliori eligendo. Ita Vega in ſumma mor. 1. part. tit. elect. Portell. tit elect. num. 20. Samuellius de elect. can tract. 1. diſput 6. controuerſ. 5. Peirin. ex multis in formul. lit. E. cap. 2. num. 10. Diana part. 3. tract. 5. Miſcel. reſol. 110. Ratio eſt, quia nemo tenetur ad actum fruſtratorium, quamobrem Emin. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 5. n. 35. inquit: ad bonam enim gubernationem futuram multum 122.

refert pax inter eligentes, & electos, & cæteris paribus, ille melius gubernabit, qui maiorem concordiam cum ſubditis habebit, cu ergo parui referat, quod dignior habeat meum ſuffragium nihil ei profuturum, & è contra, ad bonum commune, & ad meum multum referat auferre ſemina diſcordiæ inter me, & Prælatum futurum, potero ei dare meum ſuffragium, quando certò ſcio ſine me ipſum eligendum eſſe, nec id poſſe vllo modo impediri, hanc ob cauſam Cardinales non potentes eligere, quem iudicabunt meliorem, ac digniorem, nec impedire electionem minus digni, ſed tamen digni in ſummum Pontificem, poſſunt pro illo etiam ſuffragium dare, quando certi moraliter ſunt de eius electione futura, quia multum refert ad pacificam gubernationem, quod communi conſenſu eligatur: hæc Lugo. Secundò, quando minus dignus eſt magis acceptus conuentui, ſeu Prouinciæ. Sanch. opuſc. 1 lib. 2. cap. 1. dub. 4. citans Silueſt. Caietan. & Salon. Ratio eſt, inquit Caiet. in ſumm. tit. electio ſine, quia non placet omnibus; vnde dicitur in cap. ſi fortè, vbi Geminianus, & cap. Nullus diſt. 61. non poſſe dari Prælatum omnibus inuitis eligentibus, vel vniuerſitate ſubditorum reluctante, videatur Diana ex multis vbi ſupr. Addo, aliquando poſſe eligi indignum, quando nullus alius dignus inuenitur ob maiora ſcandala, & damna impedienda. Ita Leſſius de iuſtit. lib. 2. c. 34. dub 12. n. 55. Filliuc. in appendice tract. 41. de beneficiis, cap. 4. num. 143. Lugo vbi ſupra ſect. 2. n. 5.

123. Not. tert. non ſolùm poſſe eligi dignum, neglecto digniori, ſed etiam debere. Ita docet Salon. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. affirmans omnes DD. in hoc conſpirare, quod ſi neceſſitas, inquit, & bonum commune Eccleſiæ poſtulat, vt dignus præponatur digniori, non modo tunc id licere, verùm etiam ita debere fieri. Ratio eſt manifeſta, quia cum beneficia primò, & potiſſimum ſint inſtituta in vtilitatem Eccleſiæ, quando vtilitas Eccleſiæ ita poſtulat, ſic neceſſariò eſt celebranda electio, quare Caietan. 2. 2. quæſt. 185. art. 3. inquit in diſtributione Eccleſiaſtici regiminis principaliter non debet attendi remuneratio, ſiue meritum ſeruitiorum, ſeu quorumcunque aliorum beneficiorum, ſed debet principaliter

cipaliter attendi vtilitas Eccleſiæ, præcipuè ſpiritualis: imo addo, non ſolùm debere ob vtilitatem Eccleſiæ, ſed etiam, quia hîc, & nunc, qui videntur minùs digni, re vera ſunt digniores. Salon. vbi ſupr. controu. 4. ait, quod eo ipſo, quod dignus eſt vtilior, eſt dignior; concordat Leſſius, de iuſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 12. num. 50. digniſſimus inquit, cenſetur, non qui eſt ſanctiſſimus, & doctiſſimus, ſed qui omnibus conſideratis putatur optimè officio ſatisfacturus, Eccleſiæque futurus vtiliſſimus: non diſſentit Azorius part 2. lib. 6. c. 15. quæſt. 1. is verò doctior, & ſanctior habetur, qui ratione habitæ præfecturæ, ad quam aſſumitur, vtilior, & aptior eſt, quamuis abſolutè alius, & peritior, & melior inueniatur: affirmat Sanchez opuſc. 1. lib. 2. cap. 1. num. 5. ille miniſter ſimpliciter cenſendus eſt dignior, qui practicè, & moraliter iudicatur aptior, & Eccleſiæ vtilior: approbat Tabiena tit. elect. quæſt. 13. & Gutierr. lib. 2. c. 11. num. 63. Primus dicit: in foro conſcientiæ tenetur quis eligere meliorem, non ſimpliciter, id eſt, ſecundum quod eſt melior ſecundum charitatem, ſed meliorem illi Prælaturæ, qui ſcilicet poſſit illam Eccleſiam & inſtruere, & defendere, & pacificè gubernare. Secundus ait: dignior, & magis idoneus eſt ille, qui cæteris aptior, & magis vtilis eſt ad beneficium, cui præficitur; omnéſques alij DD. ſuperius allegati hoc ipſum affirmant; quare menſura digniorũ deſumenda eſt à neceſſitate Eccleſiæ, ſeu Prouinciæ, ita vt ille ſit dignior, qui maiorem vtilitatem communi bono earum eſt allaturus. Tandem in hanc doctrinam conſpirant omnes Canoniſtæ teſte Rendina, quem citatum ſequitur Barboſ. in collect. DD. lib. 1. Decretal. cap. officij, de elect. quam tribus exemplis illuſtrant. Prim. ſi nobilis fuerit potentior, aliàs tamen idoneus, & vtilior Eccleſiæ, præferendus eſt ſanctiori, & eruditiori. Secund. ſi diues fuerit vtilior, quia Eccleſia eſt ære alieno nimis grauata, præferendus eſt alteri, quamuis doctior foret. Tert. ſi doctior fuerit vtilior, &c. quia opus eſt expugnare hæreticos, præferendus eſt nobili, vel diuiti.

Concluſio.

Electores pro bono pacis, ac quietis poſſunt, ac debent 124.

ſeligere duos Definitores ex vtraque factione, ac Prouinciales modò ex vna, & modò ex altera, quamuis ex vna parte eſſent meliores. Prima pars ſuadetur: ratio formalis, quare eligens dare poteſt ſuffragium minus digno, digniori omiſſo, videtur eſſe, quando maior vtilitas, quæ in fauorem boni communis ab inſignibus qualitatibus dignioris eliceretur, fruſtratur, cum maior pars eligentium in dignum inclinet: ergo, quando maior habetur vtilitas, & votum eligentis non fruſtratur, eo quod erit futurum vtiliſſimum communitati, poteſt eligens ſuffragari minus digno, digniori neglecto: ſed ſi in hac Prouincia duo Definitores ex vtraque parte, ac Prouinciales alternatim deligantur non parua, imò maxima inſurgit vtilitas, quia tolluntur inuidiæ, ſecantur odia, ceſſant murmurationes, fugit diſcordia, vniuntur animi, ac maximum pacis bonum totam coronat Prouinciam, quæ vtilitas non haberetur, ſi ſuffragia irent in meliores, imò multa damna inſurgerent, vt experientia docet: ergo huiuſmodi electiones poſſunt fieri, eſto ex vna parte eſſent digniores. Præterea ſi indignus poteſt eligi, quando nullus alius inueniatur ob maiora ſcandala euitanda, vt docent DD. ſuperiùs, quomodo eligi non poterit abſque labe peccati dignus, omiſſo digniori ob tot ſcandala reſecanda, cum dignior non ſit, dum damna ex eius electione oboriuntur? Adde, electio celebrata iuxta deſiderium ſubditorum, & libenter acceptata à ſubditis eſt præ cæteris electionibus Eccleſiæ vtilior, quia reddit, inquit Salonius vbi ſupr. regimen pacatum, & ſubditi ſunt promptiores ad obediendum electis: at cum tales electiones pariant iſtos effectus, vt clarum eſt: ergo. Tandem ad rectam gubernationem multùm refert pax inter eligentes, & electos, & cæteris paribus ille melius gubernabit, qui maiorem concordiam habebit cum ſubditis: ſed celebrando electiones modo prædicto bonum commune fouetur, eo quod in omnes electos, & electores excitatur maxima pax, & electi meliùs gubernabunt ob maiorem concordiam cum ſubditis: ergo huiuſmodi electiones abſque peccati labe poſſunt fieri.

125. Addo non ſolùm poſſe fieri, ſed debere; quæ eſt ſecunda

pars concluſionis, his argumentis fulcitur: beneficia primò, & potiſſimum ſunt inſtituta in vtilitatem Eccleſiæ: Sed huiuſmodi Prouincia neceſſitatur ad habendas has electiones ob vtilitatem maximam ſequuturam, nam ſeditiones, & inuidiæ tollentur, & animi vnientur: ergo abſque labe lethalis culpæ nequeunt prætermitti, aliàs beneficia non eſſent inſtituta in Eccleſiæ vtilitatem, ſed in deſtructionem, vnde contrarium facientes peccant contra iuſtitiam commutatiuam, non conſulendo bono ipſius Eccleſiæ, à qua ius eligendi acceperunt, & contra charitatem non inhærendo paci, ſed adhærendo diſcordiæ: imò deberent fieri, quia violatur iuſtitia diſtributiua, eo quod omittuntur, & negliguntur meliores, & digniores, nam menſura digniorum deſumenda eſt à neceſſitate, ac vtilitate Eccleſiæ, vtilior, ergo dignior dicunt Salonius, & Sanchez; vtiliſſimus, ergo digniſſimus inquit Leſſius, vtilior, atque aptior, ergo ſanctior, & doctior, ait Azorius, qui ſcit inſtruere, defendere, & pacificè gubernare, ergo melior affirmat Tabiena; qui cæteris aptior, & magis vtilis eſt ad beneficium, cui præficitur, ergo dignior vult Gutierr. & cùm huiuſmodi Prouincia ſummopere hiſce electionibus indigeat ad fugandas diſcordias, quæ ſecum trahunt omnia mala ſuperiùs recenſita, & ad introducendam pacem, & pacatum regimen, ex quibus non parua vtilitas eſt inſurrectura: ergo iſti homines erunt eligendi tanquam digniſſimi, & aptiſſimi pro Prouinciæ regimine, aliàs negari nequit, quin peccetur contra iuſtitiam diſtributiuam. Suadetur etiam ex doctrina Caiet. in ſumm. tit. elect. aſſerentis, quod dignior dicitur ſecundum regimen illud nunc, & hic reſpectu talium ouium: quis negabit oues talis Prouinciæ pro ſui concordia, & vnione non indigere talibus electionibus? ergo hi homines cenſendi ſunt digniſſimi, & non alij. Demum probatur ex doctrina Sanch. 1. opuſc. lib. 2. cap. 1. dub 4. num. 6 quæ nos inſtruit, electos communi conſenſu, ac deſiderio ſubditorum multò ſuauius, & meliùs gubernare, eiſque promptius obediri: cum autem ſuauis, & pacata gubernatio ſit Eccleſiæ, vel Reipublicæ vtilior; quæ ſine dubio non mendicabitur ex huiuſmodi electionibus: ergo

in talibus hominibus dignioritas præ aliis negari nequit.

126\. Dices, ex noſtra factione ſunt digniores, eo quod ſunt ſanctiores, auſteriores, & doctiores, ac prudentiores. Reſp. in tua paſſione, & ambitione ſunt digniores, non in ordine ad vtilitatem Prouinciæ, à qua menſuratur maior, & minor dignitas, vnde Azorius vbi ſupr. affirmat, ſanctiorem, & doctiorem eſſe hominem, qui eſt vtilior, & aptior Eccleſiæ, ad quam aſſumitur, vide obiectionem primam dub. 18. & conſidera egregium dictum D. Chryſoſtom. 1. ad Corinth. cap. 7. hom. 9. *Oportet autem*, inquit, *omnibus, præferre concordiam quoniam hoc eſt, quod omnium maximam habet potentiam.* Ac ſi dicat loquendo in caſu noſtro, factionarij, factionarij vera, & iuſta regula in ordine ad regimen pro dignoſcendo qualitates, & mores tanquam digniores, eſt vnitas, pax, & concordia, hæc ſunt illa maxima potentia obſtans factionibus, ac ſeditionibus, quæ è directo funditus vnitatem regiminis deſtruunt, aliæ verò regulæ ſunt obliquæ, & non rectæ, quæ pariunt, & nutriunt factiones, lites, & diſcordias, vnde quæſo in vobis tot lites, factiones, ac ſeditiones, niſi quia declinaſtis à vera, & iuſta regula pro menſura digniorum? oportet ergo omnibus præferre concordiam, aliàs ſemper nos lites oppriment, & ſeditiones regnabunt cum manifeſto periculo æternæ damnationis.

127\. Dices, æquitas huiuſmodi electionum ex vtraque parte potiùs inſeruiet ad firmandas, ac radicandas factiones, quàm ad deſtruendas. Reſpond. eſſe velamen pro ambitione tuenda, vultis factionarij deſtruere factiones lingua, & non votis, ac moribus, melius eſt aliquo modo fouere factiones tuta conſcientia, quæ propriè non fouentur, vt dicam in ſequenti dubio, ſed potiùs procuratur bonum commune, quam eas nutrire veſtro, & iniuſto modo ſolito per tot annos maculando conſcientiam, & implendo infernum animabus ſanguine Chriſti redemptis, ſi vera ſunt verba, amplectimini omnes, & tollite de medio factionum ſcandala, & conſecrate igni huiuſmodi ſcriptum.

Ad vos modo me conuerto ô factionarij; deſtruite, ſi poteſtis, hæc duo fundamenta, alterum, quod exceſſus in altera

factione

factione nequit eſſe tantus ſupra aliam, vt tuta conſcientia electio ex vna tantùm celebrari poſſit: alterum, quod quamuis exceſſus videretur eſſe, nihilominus eius factionarij nequeunt reſpici tanquam digniores, quia menſura digniorum non deſumitur à perſonarum qualitatibus, ſed à qualitatibus mēſuratis ab vtilitate, ac neceſſitate Prouinciæ. Deſtruite inquam ſi poteſtis, vt ſine peccato celebrare poſſitis more ſolito electiones? vereor, ne fundamenta deſtruendo aliqua tergiuerſatione, quæ non deeſt ambitioni, ſimul animas deſtruatis, & in infernum demergatis.

Factioſi ante oculos ſemper habete pro dignoſcendo meliori abſque paſſionis velamine, auream illam ſententiam Salonij, & Saach. dub. 2. num. 5. vbi ſupr. dignitas non eſt attendenda metaphyſicè (quod fortè vos facitis) ex ſolis qualitatibus eligendorum, ſed moraliter, & practicè ex qualitatibus executioni mandatis, & redactis ad opus.

Pro fine eſt aduertendum, quod concluſio non eſt intelligenda, quando magnus eſſet exceſſus indiuiduorum in vna factione, vtpotè ſecundum tertiam partem, quia tunc ſeruari debet proportio, aliàs offenditur, & bonum commune, necnon & iuſtitia diſtributiua.

DVBIVM XXIV.

An electio celebrata iuxta doctrinam in ſuperiori dubio relatam ſit tuta in conſcientia.

DVbium iſtud ſit in gratiam cuiuſdam viri meritis, zelóque inſignis, qui non adhæret (licèt fortè ſine fundamento) doctrinæ docenti, duos eſſe Definitores ex vtraque parte, ſeu factione deligendos, alternatímque Prouinciales, quoniam ei videtur, in maximum Religionis detrimentum ambitionis vitium nutriri, factionéſque firmari, ſit ergo 128.

Prim. not. quod menſura digniorum deſumitur, vt dictum eſt, ex neceſſitate, ſeu indigentia Prouinciæ, huiuſmodi neceſſitas

neceſſitas exoriri poteſt ex hominibus diuerſarum nationum abſque labe vitij, vnde eis multa conceduntur ad incommoda præcauenda, vel quando præter hoc, quod ſunt diuerſarum nationum ab ambitione regnandi ducti in partes, ſeu factiones abierunt, quamobrem quælibet pars ad ſe regimen attrahere intendit, idem intelligo de Prouincia, quæ, licèt diuerſis non conſtet nationibus, in factiones tamen diſtracta eſt, quare poſſunt etiam ei aliqua concedi ad maius malum euitandum.

129. Not.ſecund.quod libertas neceſſaria pro valida electione non infringitur per ſtatutum reſtringens ad certum Collegium; vel ad certum genus perſonarum, e g. ne Monachi in Priores monaſterij ſublimentur plures, quàm tres de vna natione. Ita Sylu.tit.elect quæſt.26. Barboſ.de iure Eccleſ. lib.1. cap.19. num. 232. Rodriq. tom. 2. quæſt.51. art.11. Nauarr.lib.1.conſil.de conſtit. conſil.5. Mirand quæſt.23. art.22. tom.2. Ratio videtur eſſe multiplex. Prim. ne detur aliis occaſio diſſidendi, vt eiſdem, quantùm fieri poteſt, reſecetur occaſio ſe ſubleuandi in ſuperbiam, aliis in murmurationes prorumpendi, aliiſque tandem nimis ſuæ genti, ſiue nationi tribuendi. Secund. quia idipſum habetur ex ſtatutis multorum Collegiorum, quibus cauetur, ne ex eadem ciuitate erigantur in dignitates plures Collegæ, quàm vnus, ex eadem Diœceſi plures, quàm duo. Tert. quia non eſt abiicienda conſuetudo, vt Superior, ſeu Abbas certi Monaſterij ad talem dignitatem non euehatur, niſi de certo monaſterio, cap.Cum dilectus, vnde non cenſetur tolli libertas, eo quod electio reſtringatur ad certum genus hominum. Ita Panorm.in cap.Cum terra, de elect. nam etiam Pontifex ad tantam dignitatem non aſſumitur niſi de Collegio Cardinalium, neque in Hiſpania fiunt beneficiarij niſi Hiſpani, in Gallia niſi Galli, videatur Nauarr. vbi ſuprà.

130. Not.tert.quod, licèt verum ſit electionem poſſe reſtringi ad certum genus perſonarum, nihilòminus coarctari nequit ad certum numerum perſonarum, e. g. ad tres, vel quatuor vocales ſine Summi Pontificis licentia, & authoritate, aliàs eſſet ipſo iure nulla, & irrita. Ita Silu. Rodriq. Mirand. Barboſ.

Barb. vbi ſupr. Portell.tit. elect.n.4. Caſtell.de elect.cap.3. n.7.Lauor.tit.4.cap.2.n.11.Ratio eſt,quia huiuſmodi coarctatio aduerſatur bono regimini, & rectæ gubernationi, imò bono publico poſtulante libertatem eligentium, vt habetur ex cap. Cum terra,de elect. quare, inquit Mirand. vbi ſupr. videtur ferè impoſſibile, quod ſubditi ſic coarctati diligant, & ament Prælatos electos, & è contra, quos autem ſubditos amore non proſequantur Prælati, quonam pacto regere, & gubernare rectè poterunt, cum amor ſit, atque eſſe debeat totius boni regiminis, & rectæ gubernationis exordium? vice etiam verſa,quod ſubditi non amant, nullo pacto reuereri, debitámque obedientiam illis præſtare poterunt. Quamobrem non obſtantibus reſtrictionibus, & coarctationibus poſſunt electores eligere, quem maluerint, modò ſit dignus, & electio erit valida, & confirmanda etiam ab ipſis Prælatis, ac Superioribus, qui coarctationem ſtatuerunt. Ita Rodriquez, & Mirand. vbi ſupr.

Prima Concluſio.

Pro bono pacis, ac quietis poteſt condi ſtatutum, ne electio extendatur ad plures, quàm ad duos alicuius rationis, e. g. ne Priores, ſeu Guardiani monaſteriorum eligantur plures, quàm duo de vna natione, idem dic de Definitoribus. Concluſio habetur ſatis clara in ſecund. not. 131.

Dices, ſtatutum hoc videtur eſſe contra bonum commune, quia ſæpè meliores eſſent poſtponendi. Reſpond. ex Nauarr. vbi ſupr. quod rationes adductæ ſatis promouent illud, imò addo, quod alij ex alia natione ſunt digniores, quia menſura digniorum non mendicatur à qualitatibus perſonarum, ſed à neceſſitate Eccleſiæ, ad quàm electi aſſumuntur.

Dices, in electionibus debet eſſe plena libertas deligendi ex Conc. Trid. ſeſſ.25.c.6. Reſpond. adhuc remanere tantam libertatem, quanta eſt neceſſaria ad validè celebrandas electiones. Ita Nauarr. vbi ſupr.

Secunda Concluſio.

132\. Pro bono pacis, ac quietis huius diuiſæ Prouinciæ poſſunt electores tuta conſcientia ad munera Definitoratus duos ex quatuor Definitoribus ex qualibet parte eleuare, ac alternatim eligere Prouincialem. Suadetur, quia ſi ad euitanda mala, quæ Prouinciam conturbare poſſunt, condi ſtatutum poteſt, vt tot, & non plures de vna natione aſſumantur in dignitatem vt ſuperius dictum eſt, quomodo electores non poterunt tuta conſcientia ſeligere duos Definitores ex vtraque parte, &c. ad fugandas diſcordias, murmurationes ſedandas, & reſecanda mala ſuperius enarrata, quæ totam Prouinciam conturbant? Adde, ſi vigent ſtatuta in aliquibus Religionibus etiam à Sede Apoſtolica confirmata, quæ pro bono pacis, & quietis tales electiones, ſeu ſimiles ordinant, quarum homines fortè ab ambitione ducti in factiones abierunt, quare electores non poterunt diligere duos, &c. abſque ſtimulo conſcientiæ? Vnde nefas eſt affirmare, quod electores celebrando modo deſcripto electiones ſint in malo ſtatu, quia eſſet affirmare aliquod durum de ſancta Sede, quod impium erit.

133\. Dices, conferre hoc pacto ſuffragia, videtur ambitionis vitium fouere. Reſpond. quod multa, ac infinita mala è Prouincia extirpantur, vt conſtat ex doctrina benè intellecta, imo ambitionis vitium infirmatur, & fortè omnino euellitur, quia vt notat Caietan. ſumm. tit. ambitio: tunc ambitio videtur eſſe peccatum mortale, quando quis vult honorari ob crimen aliquod, vel quando in illo honore ponit vltimum finem, id eſt, ob conſequendum honorem non æſtimat Deũ mortaliter offendere, vel præferre ſe aliis, quibus non eſt præferendus in diſtributione communium dignitatum, vel tandem deſiderat honorem ad perpetrandum ſcelus puta tyrannidem, cum enim celebrantur electiones modo deſcripto, vitium ambitionis cum oppreſſione alterius factionis è medio tollitur, habetur etiam, ne quis præferatur alteri cui non eſt præferendus, quia cum dictum ſit, quod merita difficillimè poſſunt eſſe in tanto exceſſu, vt non ſint æqualia, vel quaſi æqualia, maximè quia menſura

dignioru

digniorum deſumenda eſt à neceſſitate Prouinciæ, difficile poteſt dari peccatum mortale, præſertim cum munera, & officia ad quandam æqualitatem ſint conferenda: adde, quod illa ſitis naturalis ambitionis magna in parte gutta aquæ extinguitur; vt conſideranti ſemper videbitur.

Dices potius eſt firmare diuiſionem, quàm deſtruere. Reſpond. quod paulatim ac ſenſim ſine ſenſu reſoluitur. Primò, quia capita factionum ſunt euellenda, vt dicetur. Secundò, ſi Superiores tuta conſcientia dignitates cupiunt poſſidere, tenentur ſe abdicare factionibus; aliàs ſe debent habere tanquam homines perditiſſimos, vt dixi ſuperiùs. Tertiò ſi ſubditi volunt abſque labe peccati viuere, tenentur celebrare electiones ſine intentione firmandi diuiſionem, ſed hic, & nunc indigentiæ Prouinciæ inſeruiendi. Quartò noui profeſſi coguntur ad indifferentiam ſub pœna lethalis culpæ. Quintò, quia non publicatur ſtatutum obligans ad electiones modo præſcripto celebrandas, ſed eſt mera inſtructio ad conſulendum propriis animabus, paci, ac quieti Prouinciæ. Quis enim non videt cumulatis hiſce omnibus deſtruendum tandem factionis nomen, coalituros in vnum animos, pacem introductum iri, ac demum in electionibus campum libertati ſe ſe aperiturum?

DVBIVM XXV.

An doctrina allata in duobus præcedentibus dubiis, ſeu aliqua alia proportionalis diſtributio bonorum, ac dignitatum accommodari poſſit cuidam Prouinciæ, quæ in diuerſas factiones abire incipit, ducta vel à ſitu in quo ſunt nati, vel à capite, quod homines ſequuntur, vel à conciuibus, vel ab aliis ſimilibus cauſis.

NOt. prim. quod diuiſio originem trahere poteſt ex triplici capite inter Regulares. Primò ex hominibus di- 134.

uerſæ nationis, vt ſunt Hiſpani, Galli, Germani præſeferentes quandam, & ſpecialem æmulationem naturalem. Secundò à cupiditate regnandi, ac dominandi, nam, licet homines non ſint diuerſæ nationis, nihilominus vel à ſitu, in quo ſunt geniti, vel à capite, quod ſequuntur, &c. incipiunt murmurationibus, querelis, votis in electionibus, nonnulliſque aliis artificiis maiores dignitates anhelare, minoréſque proportionabiliter prætendere, ita vt diuiſum imperium, diſperſumque in Prouincia videre velint. Tertiò ab aliquibus, qui tanquam oppreſſi ſe volunt defendere ab aliis, qui totum regimen in proprium commodum; & ſuorum cumulare videntur, de iſto verò non loquimur, eo quod non eſt ſeditio, ſed potius defenſio.

Not. ſecund. quod ſeditio (quæ ſic definitur, Eſt, qua vnitas multitudinis diſſoluitur diſcordantibus contra ſe inuicem partibus illius multitudinis) ex genere ſuo eſt peccatum mortale, vt docent S. Thom. 2. 2. quæſt. 42. art. 1. S. Ant. 2. p. tit. 4. c. 8. de diſcordia Tabien. & Caiet. ſum. tit. ſeditio, & videtur eſſe ſpeciale peccatum, quia habet ſpeciale bonum, cui opponitur, ſcilicet vnitatem, & pacem multitudinis. Porrò huiuſmodi peccatum primò quidem, & principaliter pertinere videtur ad eos, qui pacem, & multitudinis vnitatem diſſoluere intendunt. Ita Tabien. & S. Anton. vbi ſupr. Secundò ad eos, qui ſequuntur ſcindentes Ciuitatem, Regnum, Religionem, necnon & domum, illi verò, qui bonum commune defendunt eis reſiſtentes non ſunt dicendi ſeditioſi, ſicut illi, qui ſe defendunt non dicuntur rixoſi, ſimiliter qui multitudinem à poteſtate tyrannica liberant non ſunt ſeditioſi, quia tyrannicum regimen non eſt iuſtum, nec ordinatur ad bonum commune, ſed ad bonum priuatum regentis, vt patet per Philoſ. 3. pol. & 8. Ethic. ita DD. relati. Quæ vero mala ex iſta peſſima radice ſeditionis naſcantur? varia quidem, & multa inquit S. Antonin. vbi ſupr. §. 4. præſertim iniuſtitia, quia partiales, & diſcordes ſunt pleni paſſionibus timoris, & amoris ad compartialem, & odij erga aduerſam partem, quæ peruertunt iudiciũ interius. vt reputent malum bonum aduerſę partis, & bonum malum ſuum conſectatorem, vnde illum puniunt etiam innocen

innocentem, & iſtum conſocium abſoluunt maleficientem, oritur etiam perfidia, quia ſunt tam firmi, & ſtabiles in propria partialitate, vt dici poſſit, eos potiùs fidem negaturos, quam partem, & ſectam, quam ſequuntur, tandem oboritur maleuolentia, quæ continua eſt in mentibus talium hominum, vnde Chryſ. de compunct. cordis inquit. *Si inimicitiæ ſemel occupauerint homines, omnia quæ fiunt, quæ dicuntur, quæ audiuntur, ita accipiuntur, vt ad maiores, & longiores proficiant inimicitias.* Radix quidem horum trium malorum eſt ſeditio, radix verò ſeditionis videtur eſſe, inquit D. Anton. vbi ſupr. §. 3. procuratio inordinata proprij commodi, quando quis nimis intendit ſuæ vtilitati, vnde alij grauantur, & modicam cum eo poſſunt habere concordiam, quare dicebat Seneca. Principium diſcordiæ eſt aliquid ex communi ſuum facere: alia radix etiam aſſignatur ab Anton. videlicet honorum, & onerum diſtributio improportionata, quando enim nimis aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, alij autem parum, vel nihil eis fruuntur, excitatur inter eos diſcordia, & generatur inuidia: tandem deſignari poteſt alia radix, nimirum tranſgreſſionum punitio relaxata, nam cum delicta debita pœna non plectantur, mali, non paruam arripiunt audaciam alios lædendi, ex quo inimicitiæ, & diſcordiæ pullulant, & ſi puniuntur tantùm in debilibus, & in impotentibus, & non in maioribus, & potentibus, vnde non paruæ indignationes ſuſcitantur, videatur D. Ant. vbi ſupr.

Prima Concluſio.

Electores poſſunt, ac debent in Definitores, ſeu Conſultores ſecundum exigentiam Religionis eis ſuffragari votis, qui ſunt diuerſæ nationis, præſeferentes ſpecialem, ac naturalem æmulationem. Concluſio ſufficienter probatur ex ſpeciali dubio dubio 2. tert. part. 135.

Secunda Concluſio.

Vniones, ſeu potius diuiſiones nonnullorum Religioſorum, quæ fiunt in Prouinciis ratione ſitus, amicitiarum, ſeu conciuium, &c. vnde ſequitur ſuffragiorum fauor in electionibus e.g. ad vnum ipſorum eleuandum, quantum fieri poteſt, in Prouincialem, ac Definitorem, ſeu in locorum diſcretum, vel tandem ad ſibi præſtanda vota pro Prioribus, ſeu Guardianis, nequeũt iudicari niſi lethaliter peccaminoſæ. Suadetur, quia præſtant vota ſub ratione amicitiæ, conciuium, aliarúmve rationum impertinentium, quæ non ſpectant ad merita neceſſario attendenda pro conferendis dignitatibus, ac honoribus, nam tali pacto præſtare vota, vt omnes DD. aſſerunt, eſt peccatum mortale, quia fiunt acceptatores perſonarum: ergo tales vniones nequeunt eſſe niſi lethaliter malæ. Præterea peruertere finem officij, ad quem ordinatur officium pro bono communi conſpirant etiam omnes DD. eſſe peccatum mortale: at cum finis regiminis, ac gubernationis ſit vnitas, & pax, vt rectè notat Medina 1. 2. quæſt. 105. art. 1. & ab iis hominibus ſuis partialibus votis diſſoluatur vnitas, quæ bonum commune conſeruat, & pax inter alios eligentes conturbetur: ergo tanquam deſtructores finis rectæ gubernationis habendi ſunt. Addo, quod tunc principaliter committitur peccatum ſeditionis, quando homines curant vt vnitas diſſoluatur, & pax diruatur, vt inquiunt Tabiena, & D. Anton. vbi ſupr. ſed dum huiuſmodi homines conferunt vota modo deſcripto, quantum in ſe eſt, intendunt diuiſionem ſeminare in Prouincia, vnitatem diſſipare, pacémque perturbare: ergo rei peccati ſeditionis habendi ſunt, vnde Caietan. titul. ſeditio. inſpiciens iſtas paruas, & illicitas vniones, ait: & ſi vtraque pars hoc malo gaudet, quia neutra ad commune bonum, ſed ad proprium tendit, vtrique ſeditioſi ſunt: nec obſtat, quod abſque vnione nequeant fieri electiones, quia non loquimur de vnione ſuffragiorum, nam clarum eſt, quod illa reſecata neque electiones celebrarentur, neque homines in Prælatos eleuarentur, ſed loquimur de vnionibus perſonarum ratione ſitus, amicitiarum, &c. ex quibus ſequitur

ſuffragio-

ſuffragiorum fauor iuxta dicta in concluſione, nam iſtæ ſunt ſectæ, factiones, & diuiſiones, quæ in partes diuidunt corpus multitudinis à ſua vnitate in maximum perfectionis damnum: nec obſtat, quod quando merita ſunt æqualia, poteſt elector ſuffragari amico, ſeu conciui, non vt amicitia ſit principaliter motiua, ſed impulſiua, quia huiuſmodi doctrina admittitur vera à Doctoribus quando non ſequitur ſcandalum, & bonum commune in ſua integritate, & vnitate, per quam conſeruatur, non periclitatur: nec obſtat, quod amici, & conciues ſint meliores, quia eo ipſo quod incipiunt ſeditiosè ſe habere, fiunt omnibus peiores, maximè quia dignioritas ſecundum magis, & minus mendicatur ab vtilitate boni communis, quæ per iſtas vniones, ſeu diuiſiones non inſurgit, imò deſtruitur, percipite veritatem concluſionis à D. Auguſt. in dub. 15. relato: *Væ illis, qui oderunt vnitatem, & partes ſibi faciunt in hominibus.* Et perpendite verba D. Petri Damiani concludentia horrendum exitum illius Monachi ſectis, & ſeditionibus dediti, de quo in dub. 16. *Heu quàm pernicioſa*, inquit, *res ſpiritus contumax, & litigioſus in Monacho! Hic enim, quia temporalem habere pacem cum ſuis fratribus noluit, æternæ pacis gaudium in tartarum demerſus, amiſit. Hoc autem, etſi præſenti ſtylo vſquequaque non congruat, idcirco tamen inter hæc apicibus mandare curauimus, vt rem memorabilem, ne obliuio tolleret, quaſi ad paxillum funiculo ſtringeremus, atque hic quiſquis inquietus edifcat, ad quem finem lis animoſa perducat.* Aduertant electores in ſuffragiis ferendis modo prædicto ſimoniam inſurgere poſſe, vt videre eſt apud Samuellium de elect. can. tract. 2. diſp. 2. contr. 3. & periculum annullandæ electionis, ſicut idem Doctor clarè demonſtrat referens multos DD. in tract. 3. diſp. 1. contr. 2. concl. 3.

Tertia Concluſio.

Tuta conſcientia nequeunt electores ſub quocunque titulo etiam pacis, & quietis fouere pro dignitatibus, ac honoribus iſtas paruas vniones, neque ſecundum doctrinam relatam in duobus præcedentibus dubiis, neque ſecundum 136.

cundum aliam proportionem, ita vt ſuſcitentur diuiſiones, ac factiones in Prouincia. Suadetur primò: eos fouere, qui illicitis actionibus, aliiſque mediis ab ambitione miniſtratis incipiunt ſeditioſè viuere, & in Republica diſcordiam ſeminare eſt peccatum mortale, eo quod ſic agens cooperetur eorum malitiæ grauiter peccaminoſæ: id quippè fieret, ſi electores ſua vota conferrent talibus hominibus iuxta ſenſum in concluſione extenſum, vt de ſe patet: igitur tenentur ſe abſtinere à tali illicita diſtributione. Secund. vnuſquiſque tenetur ſub mortali bonum commune tueri, eiúſque malis, præſertim grauibus quæ probabili moralitate ei occurrere poſſunt, quantùm in ſe eſt, obuiare: ſed ſi tales homines ſecundum eorum deſideria eſſent ad dignitates promouendi ab electoribus, infinita damna, quæ parturit ſeditio ſuperiùs deſcripta, & paucis verbis cumulata à D. Antonin. vbi ſupr. §. 4. nulli autem magis commaculant communitatem diſcordiis, quàm ſeditioſi, & partiales, breui tempore diſperſa viderentur ergo, vt electores, videantur bonum commune fouere, eiúſque damnis facillimè orituris obſtare, nequeunt illis ſecundum deſideria votis ſuffragari. Tert. ambitioſus conſtituitur in ſtatu damnationis, quando eius ambitio maximum damnum Reipublicæ, & Eccleſiæ infert: huiuſmodi autem homines ob cupiditatem regnandi, ac dominandi incipiunt Prouinciam grauiter damnificare in partes diuidendo multitudinem, pacem, ac vnitatem reſecandi: ergo conſtituuntur in ſtatu damnationis: ergo electores præbendo vota, eorum ambitioni adhærendo fiunt eorum mali ſtatus participes, tanquam cauſa damnorum: adde, quod Religio nullo modo tolerare poteſt inter Religioſos diuiſionem, vt patet in dub. 2. ſecund. part igitur multo minus poterunt electores ſuis ſuffragiis auxilium præbere ſeditionibus.

137. Dices, multa ſunt concedenda paci, & quieti Prouinciæ, ac proinde ex vi conſcientiæ fuit firmatum, quod electores in Prouincia, de qua loquimur, ſeligere poſſunt duos Definitores ex vtraque parte, alternatimque Prouincialem: ergo etiam in iſta, in qua vniones, ſeu diuiſiones aliquo modo inſurgunt, poterunt ſuffragatores ali-

qua

qua proportione vota præſtare. Reſp. quod non eſt parratio, quia in illa ob firmatas, ac radicatas factiones minus malum eligitur, & ideò huiuſmodi doctrina fuit tradita tanquã tuta in conſcientia, ſemper tamẽ in deſtructionem factionum, vt legenti patet, præſertim in vltima obiectione præcedentis dubij, in iſta verò, quia factiones cœperunt pullulare, nec animos inter ſe totaliter diuiſerunt, nullo modo eſt admittenda, ſed ſunt abſcindendæ, & reſecandæ factiones, diſcordiæ, ſeditiones, atque æmulationes omnibus remediis poſſibilibus, & violentis, vt benè notat Decianus de ſeditione, lib. 7. cap. 19. dicens: *Principiis debent obſtare Principes, nam ſæpè vſu compertum eſt, modicam ſcintillam magnum excitaſſe incendium*: aliàs eſſet in manu omnium ſubditorum ambitioſorum lites fingere, atque excitare, vt benè obſeruat Bannes vbi ſupr. vt electores lege conſcientiæ Regnum diuiderent, & ſuperiores publicis ſtatutis imperium, & regimen reſecarent in damnum totius corporis Religionis, & ita de iniquitate arriperent commodum, & indigni promouerentur, quod nullo modo eſt tolerandum.

Dices, ex his hominibus ſeditioſis, & ambitioſis ſunt celebrandæ electiones: ergo inhærendo paci æqualitas eſt ſeruanda, & id videtur vtilius Prouinciæ. Reſpond. quod ſi inuenirentur alij indifferentes, hi ſunt eligendi vſque ad concordiam hominum ſeditioſorum, quare ſi electiones nequeunt celebrari niſi de iſtis, nullo modo ad æqualitatem, & hoc ad reſecandam, ac extirpandam funditus diuiſionem, quæ incipit ſenſim ſine ſenſu venena per Prouinciam diſpergere, ſed tali modo, ac tali arte, vt omnes aliquo modo participent, ſaltem diuerſis temporibus, de commodis, abſque eo quòd generetur ſeditio, quia vt benè dicit S. Anton. vbi ſupr. multos cumulare honoribus, ac dignitatibus, aliis verò parum, aut nihil diſpenſare, generat diſcordiam: quamobrem illa vota, quæ ſub nomine pacis ad æqualitatem factionum poſſunt conferri, ſub nomine belli præſtabuntur, vnde damna paulatim, ac ſenſim, ſine ſenſu ſuſcitabuntur, teſte Prouincia, de qua loquimur. 138.

Dices, in prima concluſione fuit dictum, quod homines 139.

T diuerſæ

diuerſæ nationis debent deligi, &c. ergo & iſti, maximè quia videntur diuerſa ſtatuta aliquarum Religionum, etiam à Sede Apoſtolica confirmata, quæ ordinant huiuſmodi electiones. Reſpond. maximum videtur diſcrimen, quia, cum illi homines ſint diuerſæ nationis præſeferentes ſpecialem, ac naturalem æmulationem, vt dicam ſuo loco, ideò quaſi naturalem diuiſionem ſtatuunt, vnde quod eſt diuiſum à natura, arte, induſtria, zelo, ac ſancta vnione vnitur, & in vnum colligitur, in iſtis verò nulla inuenitur diuiſio, niſi illa à ſibimetipſis deſiderio dominandi, ac regnandi fabricata, ideò nullo modo, & modo deſcripto eligi debent, quia eſſet verè ſeditionem fouere, quod tuta conſcientia fieri nequit. Ad ſtatuta verò Religionum dicitur, quod ferè omnia ſunt ordinata in fauorem diuerſarum nationum, & ad pacem conciliandam, concordiámque introducendam, & ſi aliqua leguntur inter homines eiuſdem nationis rarò leguntur, & ad euitanda maiora mala ob malum diuiſionis inueteratum: aduertit tandem Bannes vbi ſupr. quod huiuſmodi leges non debent condi frequenter, aliàs communiter beneficia, quaſi ad ius hæreditarium reducerentur, & diſſidioſi eligendi eſſent, eo quod iam eſſet lege firmatum, qui deberent eligi.

DVBIVM XXVI.

An Generalis mittere teneatur iuxta petitionem partis læſæ Viſitatorem pro eius ſubleuatione, quando ipſe eam adire non poteſt.

140. DVbium mouetur, hoc præſuppoſito, quod homines factioſi nolint modo deſcripto vnitati, ac paci adhærere, pro intelligentia ergo ſit prim. not. quod Emm. Rodriq. tom. 2. quæſt. 4. art. 1. quærit, an Generales ſint obligati mittere Viſitatores ad Prouincias viſitandas, affirmatiuè ex multis concludit. Ratio videtur eſſe, & fundatur in multis legibus, quia cum Princeps reddere teneatur rationem de

de grauamine illato ſubditis à ſuis officialibus, ideò eorum ſyndicatus fuit adinuentus, vnde in Euangelio habetur, vt vnuſquiſque reddat rationem villicationis ſuæ; hinc colligit art.2. iuxta decreta Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regul. cap.1. & tradita à Nauarr. cap. Nullum, num.24. & 34. quod opus eſt in Religionibus adeſſe frequentes viſitatores ex eodem ordine, qui intentiones fratrum diligenter inquirant, quibus denuntientur, quæ in capite, & in membris corrigenda videantur, quaſi dicere velit, ad Viſitatoris munus non ſolùm ſpectat grauia delicta punire, eáque in futurum præcauere, ſed Religioſorum animos indagare, ne artificiis, aliiſque mediis ab ambitione inuentis regimen diuidant, & homines in factiones, ac ſchiſmata diſpergant.

Not. ſecund. quod duobus modis à factione oppreſſa requiri poteſt Viſitator apud Generalem. Prim. non ſolùm pro eius ſubleuatione, ſed ſimul cum oppreſſione alterius partis, ita vt Viſitator tollat regimen è manibus partis opprimentis, & petenti tribuat, id nullo modo tuta conſcientia poteſt fieri, quia intendit lædere alteram in bonis, ad quæ habet ius, & pacem conturbare, necnon & vnionem dirimere in maximum Religionis damnum, imò hoc videtur tyrannicum ex mente Tabienæ tit. ſeditio in fine. Secund. ad tollendam oppreſſionem, quam patitur à parte regnante, ad ſeruandam æqualitatem in bonis Religionis, & ad pacem introducendam, hoc non videtur illicitum, nec conuentio, quæ fit contra ſuperiores regnantes, poteſt dici conſpiratio à lege prohibita, vt ex multis canoniſtis notat Emm. Rodriq. vide etiam Decianum de ſeditioſis, lib.7.c.19.n.48.tom.2. 141.

Not. tert. quod quando Religioſus emittit profeſſionem in Religione approbata, initur quidam contractus tacitus inter Religionem, & Religioſum, ita vt iſte ſe transferat in poteſtatem, & ius Religionis ad obſequium ordinis faciens ſe membrum illius, & teneatur omnia opera ſua in Religionis fauorem impendere, & obedire Superioribus intra promiſſæ obedientiæ terminum, & viciſſim Religio ſe obliget ad illum tractandum tanquam filium, eique pro- 142.

uidendum de neceſſariis tam in ſpiritualibus, qu[illegible] poralibus, tribuens quoque omne ius tam paſſiu[illegible] actiuum in omnibus electionibus, ac officiis. Ita L[illegible] lib.2.cap.41.dub.8.num.67. Llamas 3.part. met[illegible] Peirin. de Prælato, quæſt.1.cap.5. §.1.num.58. E[illegible] ctrina obiter poſſunt reſolui multi caſus faclliimè [illegible] tes, ſcilicet quando Superior neceſſaria ſubdito [illegible] ad victum, & veſtitum iuxta Religionis paupert[illegible] cat mortaliter, & poteſt tunc ſubditus aliunde ſib[illegible] re abſque labe peccati contra paupertatis votum, qu[illegible] recipit, & non alienum, nec actum dominij ex[illegible] tali pacto votum emiſit. Petr. Nauarr. lib.3. de [illegible] num.196. Rodriq.tom.3. quæſt.29. art.10. Sanch[illegible] lib.7.cap.19.num.54. videatur etiam Caſtrus Pal[illegible] de obedient. diſp.3.part.23.num.10. ſcilicet, qu[illegible] lati negant ſtudium Religioſo benemerito, pecca[illegible] lethaliter, quia eius ius in re graui læditur, niſi a[illegible] let bonum commune, quando Prælati ſubdito ne[illegible] ratum, alioſque gradus præſeferentes diſpoſitio[illegible] ioribus dignitatibus, timentes, ne ſibi locum arr[illegible] per paſſionem, ſeu indignationem ne aſcendant, [illegible] extollant, peccant mortaliter, & propter ration[illegible] & propter damnum, quod infertur Religioni, [illegible] ambitionem cum alterius oppreſſione.

Concluſio.

143. Poteſt pars oppreſſa contra factionem impera[illegible] tatorem à Generali petere iuxta ſecundam acce[illegible] ſecund. not. deſignatam, Generalis verò annue[illegible] tioni tenetur, ac tempore congruo Viſitator[illegible] ſubleuatione mittere. Prima pars ſuadetur: quic[illegible] uatur, & aliquod incommodum patitur pro ſua [illegible] ne poteſt recurrere ad Superiores, cuius munus [illegible] que reddere, quod ſuum eſt: ſed pars oppreſſa m[illegible] titur incommodum in rebus, quæ de iuſtitia ei de[illegible] go recurrere poteſt ad Prælatos, vt damnum [illegible] grauamen abſcindant, vnde dicit Mirand.tom.2[illegible]

conc[illegible]

concluſ.2. quod vnuſquiſque poteſt confugere ad Superiores, cum aliquod patitur damnum, & incommodum, veluti ad quandam animatam iuſtitiam, quorum iudicium debet procedere ex habitu, & inclinatione iuſtitiæ, qua quis propendet, & inclinat adhoc, vt quod ſuum eſt, reddat vnicuique: doctrina quippe mendicata à D. Thom. 2.2. q.61. art.1. qui refert auream ſententiam Ariſtot.5. Ethic.4. aſſerentis, *quod homines ad iudicem confugiunt ſicut ad quandam iuſtitiam animatam.* Secunda pars quoque ſuadetur, quia, ſi de qualibet iniuſtitia, quam ex malo regimine Superiorum inferiorum patiuntur ſubditi, tenetur ſupremus Prælatus rationem ante Deum reddere: ergo, ne iſtud onus ante tribunal ſummi iudicis ferat, tenebitur petitioni partis læſæ annuere, Viſitatorem deſtinando. Tandem tertia pars probatur: ex vi contractus initi per profeſſionem inter Superiorem, & ſubditũ vterque tenetur ad ea, quæ fuerunt cõtracta, aliàs tanquam iniuſtus habendus eſt contractus: at Superiores illius Prouinciæ negant ea, quæ fuerunt tacitè promiſſa parti opppreſſæ: ergo Superior maior, in quo pro bonorum diſtributione ſpecialiter Religio reſidet, ea, quæ ad iuſtitiam contractus ſpectant, concedere debet: ergo Viſitator: ſecundum æqualitatem deſignatam vſque ad remedium adhibendum à tota Religione pro factionum extinctione, obſtringitur ad ſubleuandam partem oppreſſam. Percipe, quæſo, Generalis ea, quæ egregiè dicit Rodrig. tom.2. quæſt.2. art.1. pro tuo munere rectè gerendo. Quando Generalis deputat Viſitatorem pro viſitatione alicuius Prouinciæ tenetur non ſolùm deputare virum ſcientia, & experientia ornatum, ſed etiam ſegregatum ab omni affectione humana, vt poſſit malos coërcere, & diuiſos in vnum congregare, geſtando in manu ſtateram, quæ non declinet, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram, ſed vnicuique det, quod ſuum eſt, contrarium facientes non ſunt appellandi iudices, cum ſint partiales, & fautores factionum, & ſeditionum prout in iure ſolent appellari iuxta Baldum, ſpeculatorem, & Auendanum.

Dices, huiuſmodi poſtulatio aduerſatur perfectioni Religioſorum, quæ contemptum omnium honorum docet, & 144.

cum ad Generalem ſpectet homines ad illam promouere, conſequenter non debet partis læſæ poſtulationi annuere, viſitatorem deſtinando. Reſpond. prim. eſſe argumentum patientiæ, vt dixi in 3.dub. & ideo nullius roboris, vide ea, quæ ibi dixi. Secundò cum de duobus malis minus ſemper ſit eligendum, minus quippe malum eſt petitionem admittere contra perfectionem, quàm permittere dominium in parte regnante in malo ſtatu ob adminiſtratum regimen cum aliorum oppreſſione, & propter ſeditionem, quæ conſeruatur, & propter mala, quæ continuò ſuſcitantur.

DVBIVM XXVII.

An viſitator teneatur partem oppreſſam ſubleuare, pœnas debitas infligere illis, qui iuſtitiam diſtributiuam læſerunt, & curare, vt in omnibus electionibus, ac officiis, quantum fieri poteſt, æqualitas ſeruetur.

145. NOt. prim. quod iuſtitia, vt optimè notat Ambroſ. lib. offic. cap. 23. eſt virtus quædam moralis, quæ, quod ſuum eſt reddit vnicuique. Et S. Auguſtin. de lib.arb.lib.1. cap.13.& lib.de quantitate animæ,c.9. & Bellarm.de Princip.Chriſt.lib.1.cap.1.vnde dicitur Sap.1.*Diligite iuſtitiam, qui iudicatis terram*, & S. Auguſt. 2.de Ciuit.cap.21.ait.*Rempublicam regi, aut ſtare non poſſe ſine iuſtitia.* Prætermiſſo membro commutatiuæ, diuiditur aliud membrum diſtributiuæ in remuneratiuam, quæ præmia diſtribuit ſecundum merita, & in punitiuam, quæ delicta ſine debita pœna non relinquit. Tenetur ergo Prælatus delicta punire, vt docet S. Thom. 2.2.quæſt.63.art.4. Mirand. tom.2.quæſt.5.art.5. concluſ.3.& omnes alij DD.quia ad bonum publicum ſpectat, vt mali homines ſint puniti, & leges obſeruentur, quia etiam, inquit Gellius lib.6.cap.14.vt malefactor attentior, correptiórque fiat, vnde Suarez 3. de Relig. lib.2. cap.18. num.9.

num.9.ex Vaſquez dicit, quod in Prælatis debet eſſe aliqua iuriſdictio coactiua, quia ſine illa nequit hominum congregatio ſufficienter gubernari, quare non lethali culpa vacabit diſſimulans delicta ob pigritiam, vel verecundiam, vel ob metum in inimicitias incurrendi, ne impediatur à conſecutione alicuius boni, vel amiſſione alicuius rei. Ita Peirin.de Prælato,quæſt.1.cap.7.num.15.

Not. ſecund. quod ad rectè iudicandum, & puniendum eſt neceſſaria ſcientia,ideò Prælatus regularis debet eſſe vir literatus, vt habetur ex Pſalm.2.*Erudimini*,qui *iudicatis terram*,& Exod.18. *Prouide ex omni tribu viros ſapientes, & conſtitue ex eis tribunos.* Et ex Conc.Trident.ſeſſ.22.de reform. cap.3. Tres autem gradus ſcientiæ communiter enumerant DD. Primus eſt,quo quis ſcit definire, & explicare difficillimas quæſtiones pertinentes ad ſuum munus,& hæc appellatur ſcientia eminens. Secundus, quo quis ſcit enodare eas quæ communiter occurrunt, quamuis non obſcuriſſimas,& difficillimas, & nuncupatur mediocris. Tertius, quo quis poteſt ſatisfacere ſuo muneri authores legendo, Doctores conſulendo, & de eis, quæ neſcit, vel de dubiis interrogando, & apellatur ſcientia idonea, & ſufficiens. Innoc. cap.Cum in cunctis de elect.num.2. Azor.part.2. lib.6.c.7. quæſt.3.& alij. Prima conuenit Generali,vt ait S.Thom.in addict. 3.part. q.36. art.2. *Ad Superiores Sacerdotes, ſcilicet Epiſcopos pertinet, vt etiam ea, quæ difficultatem in lege facere poſſunt, ſciant, & tantò magis, quantò in maiori gradu collocantur.* Secundò ſpectat ad Prouincialem, quia, licet debeat exercere omnia officia in ſua Prouincia, quæ Generalis in tota Religione, nihilominus non tam ardua,& paſſim ei occurrunt,vt Generali. Tertia pertinet ad Priorem,ſeu Guardianum, quia pauca negotia ei occurrunt, quæ facillimè enodare non poſſit. Verùm defectus huius ſcientiæ in Prælato minori poteſt ſuppleri diuturno vſu, & longa experientia, etiamſi Grammaticam, & linguam Latinam penitus ignoret. Azor. vbi ſupr. quæſt.6. Regin. in praxi lib.1. tract.3.num.123. Sigiſmund.à Bonon.de elect.dub.60. n.3. ardens quoque charitas, vitæ,morúmque probitas poſſunt ſupplere ſcientiæ defectum.Angel.tit. Clericus 2. n.4. fine.

Silu.

Silu.eod num.1.dict.1.Peirin.de Prælato quæſt.2.c.2.n.33. Addo, vbi deſunt literati poſſunt eligi in Guardianos & Priores. Maiolus lib.1.de irreg.cap.30.num.9.Menoch. de arb.lib.2. caſu 425. num.44. vbi verò nulla ex dictis cauſis intercedit, nequit cum illiteratis diſpenſari, vt ad dignitates aſſumantur.Maiol.loc.cit.num.13.Diaz in praxi c.21. num.5. concludo, quod in conuentibus paruis poteſt eligi iuuenis non probatus ad faciendum de eo experimentum probato poſtpoſito, quia niſi quis probetur, nunquam dici poteſt probatus. Peirin. de Prælato, quæſt.2.c.3.§.15. num.133.

Concluſio.

146. Viſitator tenetur punire eos, qui non ſeruarunt iuſtitiam diſtributiuam, oppreſſos ſubleuare, & curare, vt in omnibus, quantùm moraliter fieri poteſt officiis, cæteriſque bonis æqualitas ſeruetur. Prima pars ſuadetur, quia ſuperiùs dictum eſt, quod Prælatus tenetur punire delicta, tum quia ad bonum commune Religionis ſpectat, vt mali homines ſint puniti,tum vt malus fiat attentior, & correctior, quantò magis delictum iſtorum partialium eſt puniendum, quod appellari poteſt vitium vitiorum, ex quo omnia mala enarrata exoriuntur, nam huiuſmodi punitio propriè ſpectat ad bonum Prouinciæ, & multùm ſpectat ad pacem introducendam, vt iſti fiant attentiores, & correctiores, & ſint in exemplum aliorum. Recordentur Prælati, quod in hoc multùm eſt inſiſtendum, quia aduertit Decianus lib.7. de ſeditioſis, cap.19. *Quod ſerpunt ſenſim ſeditiones, & quod ſanum eſt in Republica vitiant.* Secund.pars probatur prim.ex Iſa 1. *Quærite iudicium, ſubuenite oppreſſo*, &c. Secund.quia, vt dicit Mirand. tom.2. quæſt.5. art.5. propriiſſimum iudicum, & Prælatorum munus eſt, puſillos à potentibus protegere, eripere, atque defendere. Tert.quia nihil ſui, vel alienum eis præſtabit, ſed concedet ea, quæ ſuæ profeſſionis contractu acquiſierunt cum Religione, ad quæ tenetur ſuperior. Tertia pars habetur ex præcedentibus dubiis, ſed præſertim, quia pax, & tranquillitas Reipublicæ, per quæ

conſeruа

conſeruatur, oriuntur ex æqualitate, quæ reperitur inter ciues, ſicut enim humanum corpus, cum humores ſunt in æquali proportione commenſurati, nec vnus alteri, niſi ſecundum quod par eſt, præponderat, vel dominatur, conſeruatur in pace, & ſanitate, ita Religionis ſalus, & pax, atque conſeruatio, in iſta Prouincia orientur, quando honores, ac onera iuſtitia Prælati æqualiter, quantùm fieri poteſt, diſpenſabit; percipe Prælate doctrinam D. Thom. de reg Princ.lib.4.cap.3 alibi relatam. *Iuſtitia eſt conſtans, & perpetua voluntas ius ſuum vnicuique tribuens, quæ quidem ſiue legalis, quæ dominatum iuſtum vocatur à Philoſopho, ſiue diſtributiua, ſiue commutatiua, quæ partes iuſtitiæ omnes ſunt politicæ, in Ciuitatibus ſunt præcipuè neceſſariæ, imò ſine eis exerceri non poſſunt, vt Philoſophus tradit in 5. Eth. nec ciuitates conſeruari.* Adde. *Qui autem*, inquit Cic. 1. de officiis, *parti ciuium conſulunt, & partem negligunt rem pernicioſiſſimam in ciuitatem inducunt, ſeditionem, & diſcordiam*: Ergo, à contrariis, qui omnibus partibus conſulit æqualiter diſpenſando honores, & onera rem optimam extendit in Rempublicam, pacem ſcilicet, ac vnitatem, quare Prælati omnes attendere, & meditari debēt illam auream ſententiam Chryſoſt. hom.32. ad Cor.1. *Quomodò magna non omnibus Deus donauit omnia, ſed illis quidem hoc, his verò illud: ita etiam fecit in minoribus, ne his quidem omnibus propoſitis, hoc autem fecit, magnum ex eo ædificans conſenſum, & charitatem, vt vnuſquiſque opus habens proximo ad fratrem congregetur, hoc & Deus adminiſtrauit in artibus, hoc & in elementis, hoc & in plantis, & in membris noſtris, &, vt ſemel dicam, in omnibus*: nota (in omnibus) quaſi dicere velit, in regiminibus etiam hoc eluceſcit, nam Deus ſingulis diſpenſauit aliquod talentum, vt adminiſtratores à meritis coacti iuxta eorum proportionem honores, dignitates, officia, atque onera diſtribuerent, vt ex his vnitas, ac concordia tanquam fundamenta boni communis, & regiminis ædificarentur. Aduertant Viſitatores, quod poſſunt per cenſuras, aliáſque pœnas coërcere partes diuiſas ad concordiam, & vnionem, videte ea, quæ notantur in dub.3. 2.part.

V DVB.

DVBIVM XXVIII.

An Viſitator teneatur capita factionum, præſertim quæ Prælaturis fruuntur, à concurſu in electionibus euellere, & à Prouincia, ſi opus erit, expellere.

147. NOt. prim. non ignorari huiuſmodi ignem diuiſionum, ac ſeditionum, difficillimè poſſe à Viſitatore extingui, quia vt benè notant Decianus, & Rodriq. imò Gregor. Nazianz. in dub. 18. relati colore zeli iuſtitiæ, & boni regiminis, necnon & Religionis eſt accenſus, & radicatus, ita vt in omnibus ardeat quædam flamma zeli, quæ illico ad interrogationem ſuperioris in omnium ore eluceſcit, & vibrat ad eam extinguendam; non ideò tamen eximitur à congruis mediis pro eius extinctione, à monitionibus ſcilicet, demonſtrando factionariis ſtatum damnationis, in quo ſub ſpecie zeli ſunt inuoluti, à cohortationibus ad pacem, vt vult Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 3. de reform. ſed nec ab illo potentiſſimo remedio, nimirum abſciſſione capitum à concurſu in electionibus, vt rectè inſinuat Gratianus 2. q. 7. cap. Præſumunt. cap. Si quid. cap. Metropol. & cap. Inquit. vbi. *Sicut laudabile, diſcretúmque eſt reuerentiam, & honorem debitum exhibere Prælato, ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi quæ inter eos correctione indigent, nulla diſſimulatione poſtponere, ne totum, quod abſit, corpus incipiat morbus inuadere, ſi languor non fuerit curatus in capite.*

148. Not. ſecund. quod propter multas variáſque rationes, ita ordinante diuina Prouidentia, neceſſarium fuit hominem naturaliter in multorum ſocietate vitam degere, vt inſinuat D. Thom. 1. de regim. Princip. cap. 1. vnde etiam opus fuit multitudinem regi, atque gubernari, vt idem Sanctus teſtatur. *Si ergo*, inquit, *naturale eſt homini, quod in ſocietate multorum viuat, neceſſe eſt in hominibus eſſe, per quod multitudo regatur*, & id videtur eſſe ei naturale, vt oſtendit idem Sanctus vbi ſupr. lib. 3. cap. 9. hiſce verbis. *Sed vtrum dominium*

nium hominis ſuper hominem ſit naturale, vel à Deo permiſſum, vel prouiſum, ex iam dictis veritas haberi poteſt, quia, ſi loquamur de dominio per modum ſeruilis ſubiectionis, introductum eſt per peccatum, ſed ſi loquamur de dominio prout importat officium conſulendi, & dirigendi, iſto modo quaſi naturale poteſt dici, quia etiam in ſtatu innocentiæ fuiſſet, &c. Intentio ergo eius, qui præeſt, dirigi debet ad ſalutem hominum procurandam, vt idem Doctor affirmat vbi ſupr. lib. 1. cap. 1. & tunc id conſequetur, quando finis regiminis, quod eſt bonum vnitatis, & concordiæ conſeruabitur, & ſi deperditum fuerit ſolicitè excitabitur: bonum dico vnitatis ſummæ excellentiæ, ac eximiæ virtutis. *Meritum*, inquit Auguſt. in Appendice de diuerſis, ſerm. 57. tom. 10. *Chriſtianæ virtutis vileſcit in cunctis, ſi vnitatem non habet pacis*, quare cogor dicere cum Lactantio Firmiano lib. de ira, cap. 12. illam eſſe donum Dei, è cœlo pro hominum vtilitate elapſum. *Timor Dei*, inquit Lactantius, *ſolus eſt, qui hominum ſocietatem inter ſe cuſtodit:* & cum omnis poteſtas ſit à Deo, vt ad Rom. 13. dicit Paulus, ſequitur, quod, qui gerunt regentis poteſtatem, ſint Vicedei in terra, vt ſcribit S. Thom. vbi ſupr. lib. 2. cap. 16. & miniſtri ſupremi Imperatoris, ſubdit Paulus, quamobrem fideles miniſtri Imperantis non erunt, niſi toto conatu curent vt hominum vnitas ſeruetur, vt monet S. Thom. vbi ſupr. lib. 1. cap. 2. ex illo Pauli ad Epheſ. 4. *Soliciti ſitis ſeruare vnitatem ſpiritûs in vinculo pacis.*

Dixi, (& hoc ſit tert. not.) cum Paulo, omnem poteſtatem, 149
qua fruuntur homines in terra, à Deo elabi, nihilominus huic ſacro textui, alius textus obſtare videtur, & eſt Oſeæ 8. dicentis. *Ipſi regnauerunt, & non ex me, Principes extiterunt, & non cognoui*, quorum loca ſubtili explicatione enodat, & concordat S. Thom. ad Rom. cap. 13. *Ad hoc dicendum eſt*, inquit, *quod regia poteſtas, vel cuiuſcunque alterius dignitatis poteſt conſiderari quantùm ad tria. Vno quidem modo quantùm ad ipſam poteſtatem; & ſic eſt à Deo, per quem Reges regnant, vt dicitur Prou. 8. Alio modo poteſt conſiderari quantùm ad modum adipiſcendi poteſtatem, & ſic quandoque eſt à Deo, quando ſcilicet aliquis ordinatè poteſtatem adipiſcitur ſecundum illud ad Hebr. 5. Nemo ſibi honorem aſſumat, ſed qui vocatur à Deo*

tanquam Aaron, quandoque non eſt à Deo, ſed ex peruerſo hominis appetitu, qui per ambitionem, vel quocunque alio illicito modo poteſtatem adipiſcitur. Amos 6. Nunquid non in fortitudine noſtra aſſumpſimus nobis cornua. Tertio modo poteſt conſiderari quantùm ad vſum ipſius, & ſic quandoque eſt à Deo, puta cum aliquis ſecundum præcepta diuinæ iuſtitiæ vtitur conceſſa ſibi poteſtate ſecundum illud Prouerb. 8. Per me Reges regnant, &c. quandoque autem non eſt à Deo, puta cum aliqui poteſtate ſibi data vtuntur contra diuinam iuſtitiam, ſecundùm illud Pſalm. 2. Aſtiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum aduerſus Dominum, &c. Hæc D.Thom.

Concluſio.

150. Factionum capita à concurſu in electionibus euellere, & à Prouincia, ſi opus erit, expellere debet Viſitator. Suadetur primò: de ratione intrinſeca muneris miniſtrorum Dei in aſſumpta poteſtate pro animarum regimine eſt, vt ſoliciti ſint inter homines ſibi ſubiectos concordiam, vnitatémque ſeruare, vt vult D.Paulus vbi ſupr. quæ, ſi ſunt deperditæ, per regentis induſtriam ſunt procurandæ, vt dicit S.Thom. de reg. Princ. lib. 1. cap. 15. Sed huiuſmodi capita factionum in aſſumpto regimine induunt perſonam miniſtrorum Dei: ergo ad ea ſpectat ſolicitè vnitatem ſeruare, ac induſtriosè, ſi eſt deperdita, procurare: ſed ſic eſt, quod ab ipſis vtrumque munus negligitur, imò ſolicitè diſcordias ſeminant, & exortas induſtriosè nutriunt: Igitur Viſitator ſolicitus debet eſſe ea expellere in electionibus à concurſu, &, ſi opus erit, à Prouincia tanquam miniſtros non rectè, ac fideliter ſui Domini negotium tractantes. Secundò non ſolùm ratio miniſtrorum Dei petit vt vnitas in populis procuretur, & ſeruetur, ſed, vt in eos extendatur, vt ſint inter ſe ſe concordes in tradenda doctrina pro ſubditorum inſtructione, & in vnitate ſpiritus vnanimiter viuant, vt habetur ex verbis Dei Moyſi traditis, poſtquam congregari iuſſit ſeptuaginta ſeniores. *Auferam* inquit, *de ſpiritu tuo, tradámque eis, vt ſuſtentent tecum onus populi, & non ſolus graueris.* Num. 11. Cur de ſpiritu

ſpiritu Moyſis partitus eſt, qui immenſis cæleſtium gratiarum theſauris abundabat? optimè ad rem noſtram D. Petr. Damianus in libello gratiſſimo cap. 14. *De ſpiritu Moyſis vires dediſſe Dominus dicitur, vt & ordinatores, & ordinatos vnum debere ſpiritum habere perſpicuum doceatur, quatenus Rectores Eccleſiæ nequaquam inter ſe diuerſa ſentiant, vnde ſchiſmata, aut hæreſes peſtilenter emergant, ſed vnum omnes concorditer doceant, atque in vnitate ſpiritus vnanimiter viuant*: ſed huiuſmodi capita factionum diuerſis dogmatibus ſubditos imbuunt docentibus ſub ſpecie zeli diſſidia nutrire, factionéſque conſeruare, & longè viuunt ab vnitate ſpiritus inter ſe, ſed in medio ſunt tanquam capita iurgiorum, & diſcordiarum: igitur quis non concludet eſſe à concurſu expellenda à Viſitatore? Tertio, qui poteſtate vtitur non conceſſa à ſummo Datore, non eſt dignus fungi officio, cui eſt annexa huiuſmodi poteſtas: ſed tales homines circa animarum regimen fruuntur poteſtate provt in ſecunda acceptione tertij modi à D. Thom. vbi ſupr. in tert. not. deſignati, quæ elapſa è cœlo non videtur eſſe, nam ſuis functionibus non fauent iuſtitiæ commutatiuæ, neque fouent iuſtitiam diſtributiuam, quæ incolumem ſeruãt Rempublicam, vt dixi in præcedenti dubio ex mente S. Thom igitur tali officio merentur priuari, ne inſurgat talis inordinatio, quod poteſtas ſit à Deo, & eius vſus ab authore diſcordiarũ. Quarto ſuadetur ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 1. de Reg. vbi dicitur, quod à Prælatis Regularium ea, quæ ſpectant ad ſubſtantiam vitæ regularis relaxari non poſſunt, ſi enim illa, quæ baſes ſunt, & fundamentum totius regularis diſciplinæ exactè nõ fuerint conſeruatæ, totum corruat ædificium, neceſſe eſt: ſed factionum capita ſuis doctrinis, & malis exemplis à corpore Prouinciæ vnitatem reſecant, pacémque euellunt, quæ ſunt baſes, & fundamentum, ſuper quæ firmatur, & erigitur tota perfectionis machina, vt inſinuat D. Bernard. lib. 2. de conſiderat. ad Eugen. ex illo Chriſti Domini Ioan. 21. quando vniuerſas oues ſuas vni Petro commiſit. *Committens*, inquit, *vni, vnitatem omnibus commendauit, vbi vnitas, ibi perfectio.* Ergo, ne quamprimum totum perfectionis ædificium corruat, arcenda ſunt à concurſu in electionibus, & ſi opus erit,

etiam à Prouincia. Quintò ſuadetur ex D. Hieron. ſuper Ezech. à Gratiano lib.4. reſecando 24. quæſt. 3. relatus, & ex Vlpiano Iuriſc. l. congruit. ff. de officiis Præſid. Prim. inquit. *Reſecandæ ſunt putridæ carnes, & ſcabioſa ouis à caulis repellenda, ne tota domus, maſſa, corpus, & pecora ardeant, corrumpantur, putreſcant, & intereant.* Secundo ait, *Congruit bono communi, & graui præſidi curare, vt pacata, atque quieta Reſpublica ſit, quam regit, quod non difficilè obtinebit, ſi ſolicitè agat, vt malis hominibus Prouincia careat, eoſque conquirat.* Et ratio ſatis manifeſta videtur, quia Prælatus tenetur Prouinciam vitiis expurgare: nequit in membris ob multitudinem: ergo ſaltem in capite, vt mos eſt apud omnes. Vide ea, quæ dicit Decianus vbi ſupr. & percipe exemplum ex ſacra Script. Num. 25 omnes Iſraëlitæ grauiſſimè peccarunt, dum à fœminis Moabitis prouocati in luxuriam, & idololatriam corruerunt, & nihilominus eorum tantùm Principes puniuntur. *Tolle*, inquit, Deus ad Moyſem, *cunctos Principes populi, & ſuſpende eos contra ſolem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Iſraël.* Supra quem locum inquit Oleaſter: non eſt credibile viros ad regimen populi electos tale facinus perpetraſſe, quare ergo Deus abſque culpa iubet eos ſuſpendi? attende reſponſionem Petri Damiani lib. 4. epiſt. 15. *Quid eſt*, inquit, *quod populus in luxuriæ voraginem labitur, & in eorum præpoſitos vendicatur? ſubditi delinquunt, & Principes in patibulis ſuſpenduntur? alius eſt, qui peccat, alius, qui vapulat. Vnde hoc? niſi quia culpa ſubditorũ in præpoſitorũ redundat opprobrium; & quod ab ouibus erratur, negligentiæ Paſtoris adſcribitur.* Si ergo iſti Princeps temporales ob negligentiam, quæ permiſit in luxuriam corruere populum, ſuſpenduntur, tanto magis capita factionum, Principes regiminis ſpiritualis, non ob negligentiam, ſed ob facinus factionum in quo tanquam capita ſunt inuoluta, debent ſuſpendi, id eſt, prohiberi ſuffragio tam actiuo, quàm paſſiuo in electionibus, atque expelli à Prouincia ad omnium terrorem: nonnulli verò volunt, quod iſti Principes ſimul cum populo peccaſſent, & ideo iubentur ſuſpendi contra ſolem, vt pœna ſit publica, ſicut & peccatum, & ad terrorem aliorum. Ita Lyranus Num. 25.

Ad vos, ô Superiores maiores, ſe conuertit Hierony- 151.
mus Peirinus de Prælato, quæſt. 2. cap. 3. num. 20. hiſce grauibus verbis. Obſecro vos Religionum, capita per ſanguinem Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri, vt capita talium factionum euellere non tardetis, eáque in malam crucem amandetis, veſtrum ipſorum eſt ſubditis pacem facere, vnde Philo lib. de legib. ad Cai. col. 8. aiebat. *Quid autem optari poteſt pace melius? pacem verò prouenire ex benè adminiſtrato imperio, id verò nõ poſſe verè adminiſtrari, niſi abſque contentionibus Principum, quia ceſſantibus omnia manere in officio.* Nec vos moueat perſonarum grauitas, nec canis debita reuerentia, nam ignobiliſſimi, & viliſſimi ſunt, qui legem Dei cum proximi ſcandalo peſſundant, vt iſti, & cani ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata, & ſola virtus, & non elementa, æſtimanda. Nec frangimini Potentum precibus, ad quos tanquam ad aſylum, vt ſe in iſta tyrannide conſeruent, ſemper confugiunt iſta factionum capita, nam ſcriptum eſt Eccl. 7. *Noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne extimeſcas faciem potentis, & ponas ſcandalũ in æquitate tua,* nihil non facite, vt has in malo congregatas ſocietates diſſipetis, diſpergatis, annihiletis, vt pacem veram, concordiam ſanctam, charitatem perfectam veſtris Religionibus reſtituatis: hæc Peirinus. Et pro comperto habete, ô Superiores maiores, quod nunquam aliqua reformatio introducetur in Religionibus, niſi prius reformentur Prælati, percipite ea, quæ dicit Corduba in introd. reg. S. Franc. quæſt. 3. Cognitis igitur, inquit, principiis malorum, & deformationis Religionis, cognoſcitur etiam, quod ab eis eſt incipienda reformatio, non à quibuſdam ceremoniarum foliis, ſed à radice, nam ad radicem arboris explantandæ, vel exſcindendæ ſecuris diſciplinæ ponenda eſt, per eaſdem etiam cauſas res decidit, per quas naſcitur, oppoſito modo illis ſe habentibus, vt Gerſon alphab. 35. lit. X. dicit, & inde homo incipit ſurgere, vbi lapſus eſt, ideò niſi ab iis omnibus ſimul incipiatur, ita tamen, vt ſimul adſit potens authoritas, & rigoroſa diſciplina, atque punitio delictorum, deſcendens à capite ſummo, ſicut vnguentum, quod deſcendit à capite, ſcilicet Summo Pontifice

Pontifice in barbam ſcilicet Miniſtri Generalis, deinde in brachia aliorum Prælatorum inferiorum, certè nunquam defluet in veſtimenta corporis Aaron, ſcilicet communitatis Religionis, nam Deus infima per media, & media per ſuperiora miro artificio hierarchico gubernat, & in cœlo, & in terra, vt eſt communis doctrina Sanctorum: hæc Corduba. Et ſciant Prælati quod vnitas, & concordia non deſcendunt in ſubditos, niſi per ſuperiores, vt iam dixi ex mente D. Petri Damiani, & modo repeto ex ſenſu Baſilij Magn. in Pſalm. 132. *Quemadmodum à capite vſque ad barbam, & ſummitatem indumenti ſacrum vnguentum decurrens, Sacerdotem bona fragrantia replebat, ita & à Principe vſque ad ſubditos concordiæ vtilitas deſcendit.* Et ſciant Prælati, quod diſcordiæ, & factiones non diuidunt Prouinciam, niſi prius diuidantur ſuperiores, vt tangit Ariſtot. 5. Pol. cap. 4. *Omninò autem excellentium virorum diſcordiæ totam poſt ſe trahunt ciuitatem.* Et ratio habetur ex cap. Magnæ, de vot. *Quod agitur à Prælatis, facilè trahitur à ſubditis in exemplum.* Vnde iſta facilitas? acutè traditur à D. Gregor. moral. 21. cap. 21. *Quia rationales noſtri ſpiritus, dum in Prælatorum intentione defixi ſunt, ſingulis, quibúſque actionibus permiſcentur, vt tales fætus operum procreent, qualia exempla præcedentium in vocibus præceptorum vident.*

152. Dices, iſti homines, licèt ſint factionum capita, nihilominus feruntur à bono zelo, nam ſemper intendunt bono communi conſulere, vnde quaſi per accidens factiones formantur, ideò non tam acriter eſt contra ipſos ſæuiendum. Reſpond. quod ille zelus, ſeu bonum commune prætenſum nequit inſpici niſi ſecundum quemdam prætextum ab ambitione fabricatum, à deſiderio imperandi nutritum, ac à Prælatiæ commodis acriter defenſum, nam certè nemo ducitur à zelo boni communis dum ab vnitate recedit, vt optimè inſinuat ſanctus Bernardus ſerm. 1. de ſancto Michaële. *Omnis*, inquit, *qui ab vnitate diuiditur, ne dubites, quia ab eo receſſerit ſpiritus vitæ.* Nec eſt mirandum, quia vnitas eſt tam pretioſus theſaurus, qui datur à Deo tanquam res ſuis propriis manibus fabricata, imò inter omnes primogenita ad quamlibet multitudinem felicem reddendam,

reddendam, vt habetur ex D. Gregor. Nazianz. orat. 12. attentè meditante, quid reportarunt Michaël, & Angeli eius ex illa victoria contra Draconem non ſibi arrogata, ſed Deo humiliter tributa. *Nunc facta eſt ſalus*, &c. *Perſtiterunt*, inquit, *in ſua dignitate, cuius primum illud eſt, quod pacati ſint, & diſsidij expertes, quippè qui à ſancta Trinitate acceperunt, vt vnum ſint.*

Dicet fortè Viſitator, ad quid iſta abſciſſio capitum, ſi vno obtruncato ſeptem ſuſcitantur? Reſpond. conuertendo ad eum eundem ſermonem, ad quid ſuſpenſio furis, ſi ſexcenta furta denuò ſunt committenda? Vnde Gellius lib. 6. cap. 14. afferens cauſas puniendi peccata, altera harum, inquit, eſt propter exemplum, vt cæteri à ſimilibus peccatis, quæ prohiberi publicitus intereſt, metu cognitæ pœnæ deterreantur, & ideò iuſſu Dei illi Principes, vt dixi ſuperiùs, fuerunt ſuſpenſi ad aliorum terrorem. Fallitur, quod ſemper capita ſint pullulatura, quia vno emendato, cæteri emendantur, ſi certi erunt de continuata pœna, & ſi inſurgent, facillimè proſternentur, cum ſcriptum ſit. Diuide, & impera. Tandem vis factionis non conſiſtit in multitudine gentium, ſed in multitudine ſub vno capite vnita, à quo eius bonum dependet, obtruncato capite, cætera membra langueſcunt, vnde Decianus vbi ſupr. lib. 7. cap. 19. num. 4. docet in authores ſeditionis grauiter eſſe ſæuiendum. Pro praxi vide dub. 15. 3. part. 153.

Pro coronide dubiorum, ac ſecuritate conſcientiæ ſit, quomodo ſe gerere debeat Religioſus timoratæ conſcientiæ, cui onus eligendi incumbit, dum omnes ſunt in malo ſtatu, & ad pacem, concordiámque accedere nolunt. Dico, quod poteſt eligere duos Definitores ex vtraque parte, quia, licèt ſint indigni, poſſunt tamen deligi, quia deſunt alij, à quibus dignè Definitorum munus præſtari poſſit, ſi de neceſſitate ſit, vt aſſumantur de corpore Capituli, (nota, loquor conditionaliter,) & tunc non deligantur vt indigni, ſed vt digni, quia reſpectu aliorum, qui non poſſunt haberi, reputantur digni, maximè ex intentione conſulendi bono communi, quæ alio modo 154.

illud fouere nequit, doctrina mendicata à Leſſ. lib. 2. cap. 34. dub. 12. num. 55. à Rodriq. 2. part. ſumm. tract. 7. cap. 2. dub. 2. à Ledeſm. ſumm. cap. 106. concluſ. 1. num. 3. ab Arag. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. à Peirin. de ſubd. quæſt. 1. cap. 31. §. 3. ab Emin. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 2. num. 6. Addit verò Leſſius, quod electi tenentur ſe præſtare dignos, quia lege iuſtitiæ obligantur ad præſtandum munus ſui officij, & conſequenter dignos, officióque idoneos ſe præſtare, quod ſi id facere nolunt, renuntiare tenentur. Ledeſm. vbi ſupr. concluſ. 5. dub. 2. In electione verò Prouincialis fortè præſens doctrina nullam videtur habere vim, quia extraneus ſeligi poteſt, ſicut aliquando eſt in vſu apud Regulares.

PARS

PARS SECVNDA,

In qua remedia aſsignantur.

QVONIAM remedia ad diuiſiones, factionéſque diſſoluendas difficilè inueniuntur, vt adnotauit Rodriq. provt in dub. 18. p. part. ideo aliqua dubia in prima parte fuerunt examinata, firmata, & tanquam tuta in conſcientia tradita, ſed quia aliqua cura pro morbo extirpando non videtur impoſſibilis, nonnullis aſſignatis remediis examinantur, & firmantur ſequentia dubia.

DVBIVM I.

An Generalis huiuſmodi diuiſionem à Prouincia extirpare teneatur.

NOt. prim. quod homines ab electoribus eleuantur in dignitates, ac Prælaturas, vt ſint in vtilitatem boni communis, necnon & ſubditorum, vt dixi in prim. dub. quare Gregorius Nazianz. 1. apol. num. 91. intimè ſpeculans totius regiminis præſertim ſpiritualis finem ita affatus eſt. *Hic ſpiritualis omnis imperij finis eſt, vbique priuata vtilitate neglecta commodis aliorum conſulere.* Nota verbum *vbique* quaſi dicere velit: Paſtoris eſt, quærere non quæ ſua ſunt, neque in maximis, neque in magnis, neque in minimis, ſed in omnibus quæ IESV-CHRISTI, vt vtilitas præſertim ſpiritualis in ſubditis pro æternæ gloriæ conſecutione eluceſcat, quamobrem nulla maior accedere poteſt vtilitas ad conſulendum bono communi ſubditorum, quàm ſi expurgentur vitia à congregatione, & oritura arceantur, 1.

vnde in Ezech.3. habetur. *Speculatorem dedi te hodie domui Iſraël.* Et cap.33. *Quod ſpeculator viderit gladium venientem, & non inſonuerit buccina, &c. ſanguinem eius de manu ſpeculatoris requiram.* Quæ loca explicans Greg. Mag. hom.11.in Ezech. ait. *Cui aliena cura committitur ſpeculator vocatur, vt in mentis altitudine ſedeat, atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahit, non eſt enim ſpeculator, qui in imo eſt, ſpeculator quippe ſemper in altitudine ſtat, vt quidquid venturum eſt, longè proſpiciat.* Et ideo DD. affirmant, Prælatos ad hoc munus exequendum fideliter teneri. Mirand tom.2. quæſt.5. art.5 Rodriq.tom.3. quæſt.34. art.9. & alij, quia verè ſunt ſuarum Religionum, inquit Rodriq. art.8. reformatores vnde Silu tit.Præl.quæſt.4.dicit, Prælatum omittendo ea, quæ ſunt neceſſaria ad proprium munus, non vacare lethali culpa. Si vnquam aliquod vitium à Religionis congregatione eſt euellendum, maximè diſcordia; factiones, ac ſeditiones, quæ nuncupari poſſunt vitia vitiorum, ex quibus imperia, vrbes, populiſque euertuntur, vt docet Greg.Nazianz. orat.12.de pace *Atque vt populos, & vrbes, & imperia prætercam, vt cœtus exercitus, familias, naues vectoribus plenas, coniugia, ſodalitia, quæ omnia, vt pace conſeruantur, ita ſeditione euertuntur, &c.* Vnde S. Thom.3. de reg. Princ.cap.5.vult, dominium eſſe conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, & iurgiis, ac diſcordiis reſecandis: & id maxima ratione, vt dicit Plato lib.5.de Republ. *Nihil pernicioſius ciuitati, quàm diuiſio, & nihil meliùs, quàm vnio, & ideo natura voluit, quod præeſſet quis, qui arte, induſtria, ac imperio bono communi occurreret, reſecando diuiſionem, vnionémque amando.*

2. Pro intelligentia doctrinæ D.Thom. necnon & ſententiæ Platonis not. ſecund. ſit, quod vnitas inter homines eſt tam pretioſum bonum, vt videatur iuxta ſententiam D. Dionyſ.de diu.nom.c.11.à Patre luminum deſcendere. *Age igitur,* inquit, *diuinam & principem congregationis pacem hymnis pacificis laudemus, ipſa enim eſt omnium vnitiua, & inter omnia concordiam, connexionemque & gignit, & abſoluit.* Vnde à Diuino Numine donatur tanquam forma eſſentialis multitudinis, ſeu ciuitatis, vt optimè inſinuat S. Auguſt. epiſt.5.quæ eſt ad Marcell.tom.2. *Quid eſt ciuitas, niſi multitudo hominum*

in

in vno vinculo redacta concordia: Quamobrem dupliciter conſiderari debet Religio. Primo tanquam materiale, per quod conſtituitur in eſſe Religionis, vt ſunt tria vota eſſentialia, ſub quibus viuit hominum multitudo. Secundo tanquam formale quod eſt ipſa multitudo in vno vinculo redacta concordiæ, ideo D. Paul. ad Coloſſ. c. 3. ait. *In pacem, & vocati, eſtis in vno corpore.* Et ſicut forma corporis membra non niſi vnita viuificat, ita vnio, & concordia videntur eſſe illæ, quæ omnibus operibus ſpiritualibus præbent ſpiritum, vt viuificata ſint Deo grata. *Spiritus humanus*, inquit Aug. ſerm. 2. ad fratres in erem. *ſicut nunquã viuificabit membra niſi fuerint vnita, ſic Spiritus ſanctus nunquam nos viuificabit, niſi pace vniti fuerimus.* Vnde S. Hieronym. in reg. Monach. ad Paul. & Euſt. exclamat. *Omne ſecundum Philoſophos tantùm habet bonitatis, quantùm habet vnitatis.* Quare populus Dei ab aliis non ſegregatur niſi per pacem, vt per Eſa. 32. loquutus eſt ipſemet Deus. *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis.* Hinc eſt, quod inſtituit pro fine regiminis conſeruationem vnitatis, inquit S. Thom. vbi ſupr. lib. 1. cap. 2. *Bonum autem, & ſalus conſociatæ multitudinis eſt, vt eius vnitas conſeruetur, quæ dicitur pax, qua remota ſocialis vitæ perit vtilitas, quinimmo multitudo diſſentiens ſibi ipſi fit oneroſa, hoc igitur eſt, ad quod maximè Rector multitudinis intendere debet, vt pacis vnitatem procuret.* Imo voluit ipſum Diuinum Numen, ne huiuſmodi vnitas difficilis redderetur, quod vnaquæque res ab intimo naturalem propenſionem, & inclinationem ad eam haberet, vt idem S. Thom. in cap. 11. de diuin. nomin. lect. 1. inſinuat hiſce verbis. *Eſt naturale cuilibet rei, vt vnitatem deſideret.* Et quantò magis homo participat de iſta inclinatione, tantò libentius eligitur à Deo ad populum regendum, ideo ſelegit Moyſem in Ducem ſui populi dilecti tardioris linguæ, neglecto Aarone primogenito, quia, inquit Oleaſt. in cap. 1. Leuit. cognouerat Dominus in Moyſe zelum ad bonum commune, & ad pacificandum inter fratres; ex quo ſequitur, qod ſicut, *ſi mundus* inquit Nazianz. vbi ſupr. *& pacatus, & quietus eſſe deſiit, mundus quoque eſſe deſinit*, ita vnione, concordiáque reſecata ab aliqua Religioſorum communitate deſinit eſſe Religio quo ad for-

male, vnde ſinguli homines quaſi violenter in illa morantur cum non paruo damno trium votorum, nempe caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, quæ ſunt materiale Religionis: quamobrem neceſſariò concludendum eſt, quod Prælatus, qui verè eſt Rector populi Dei in Religione congregati, ratione muneris aſſumpti, necnon & finis regiminis ſub mortali vnitatem ei conſeruare, & ſi fragilitate humana eſt deperdita, etiam reſtituere tenetur.

3. Not. ſecund. quod Sotus de ſecreto tegendo memb. 2. q.2.concl. 1.affirmat Gubernatores Reipublicæ teneri defectus populorum, qui ſunt peccata venialia grauiora, & conſueta corrigere, & à communitate, ſi fieri poteſt, arcere, cuius ſententiam alij ſequuntur, quos tacito nomine refert Turrian. diſput.86.dub.2. in fine: verum tamen eſt, quod Bann. 2.2.quæſt.33.dub.2.art.2. non audet id aſſerere, quia nimis durum videtur eos ad tantam perfectionem adſtringere, niſi fortè ſint peccata, quæ pacem expellunt à Republica, aſſentit. Turria. vbi ſup.

Concluſio.

4. Generalis ſub mortali diuiſionem à Prouincia tantorum malorum ſemen extirpare tenetur, eique vnionem reſtituere. Prima pars ſuadetur, quia proprium munus Rectorum, & Prælatorum eſt diſcordias ſedare, ſeditionéſque extirpare, imo natura ipſa ob id eis præeſſe dedit, vt notat S. Thom. vbi ſupr. & affirmat Rodriq. qui tom. 2. quæſt.1.art.1.inquit, Rectores, ac iudices inſtitui ad fugandam peſtem diuiſionum, ac ſeditionum, quia nullus eſt in mundo poſt Adæ peccatum, etiam minimus viuus, in quem huiuſmodi peſtis diſſenſionis, contentionis, æmulationis, ac ambitionis non irrepſerit, etiam in religionibus: vnde Decianus relatus in dub. 10 p.part.optimè dixit: *Dij immortales id vnum venenum ſeditionis eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & imperiis, vt ſicut cætera omnia creata mortalia forent.* Et confirmatur: ſi Gubernator Reipublicæ obſtringitur ad expurgandam communitatem vitiis, licet venialibus, pacem deturbantibus: ergo tantò

magis

magis Prælatus regularis ſeditionem, ab iſta Prouincia vnionem, ac pacem funditus eneruantem, euellere tenebitur, & inſinuare videtur Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 3. de reform. vbi ſcopus, & finis viſitationum dicitur eſſe, *ſanam doctrinam inducere, mores tueri, prauos corrigere, & ſubiectas oues cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, & pacem accendere.* Tum quia eſt etiã munus Prælatorum illuminare eos, qui errantes per viam mandatorum Dei ſe putant progredi, viam impiorum decurrentes, nam vt rectè inquit D. Antonin. part. 2. tit. 4. cap. 8. de diſcordia, §. 3. ſeditioſi ſemper morantur in huiuſmodi diuiſionibus, & partialitatibus, nec faciunt ſibi conſcientiam, vnde cum non cognoſcant morbum, medicinam pœnitentiæ non quærunt: tum quia tandem eorum munus eſt, vt vult Emin. Lugo de iuſt. diſp. 35. ſect. 2. num. 6. continere ſubditos in regulari obſeruantia, eoſque promouere ad religioſam perfectionem, & cum ex diuiſione, ac ſeditione inter Regulares tota vita regularis deficiat, vt teſtatur D. Anton. vbi ſupr. §. 4. igitur nequit non vacare lethali culpa Generalis, ſi toto conatu non intendat diuiſiones ſedare, iurgiaque reſecare ab iſta deploranda Prouincia. Secunda pars ſatis ſuadetur ex doctrinis in ſecund. not. deſignatis, quibus etiam adduntur aliæ tres. Prim. eſt D. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 15. *Multitudinis autem*, inquit, *vnitas, quæ pax appellatur per regentis induſtriam eſt procuranda. Sic igitur ad bonam vitam multitudinis inſtituendam tria requiruntur. Prim. quidem, vt multitudo in vnitate pacis conſtituatur. Secund. vt multitudo vinculo pacis vnita dirigatur ad benè agendum, ſicut homo nihil benè agere poteſt, niſi præſuppoſita ſuarum partium vnitate, ita hominum multitudo pacis vnitate carens, dum impugnat ſe ipſam, impeditur à benè agendo. Tert. verò requiritur, vt per regentis induſtriam neceſſariorum ad benè agendum adſit ſufficiens copia.* Secunda, quæ confirmat D. Thom. doctrinam, habetur ex D. Bernard. in Aſſumpt. B. V. ſerm. 5. *Niſi enim opus tuum in vnitate feceris, Deo, qui vnus eſt, acceptum, (teste ipſo) profectò non erit, ſcriptum quippè eſt, non eſt, qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum.* Pſalm. 13. *Hinc eſt, quod in illa piſcina mouebatur aqua, & ſanabatur vnus, hinc eſt, quod decem leproſis mundatis*

datis, vnus regreſſus cum magna voce magnificans Deum, cui etiã Dominus cæteris reprobatis teſtimonium laudis adſcribit dicens, Nonne decem mundati ſunt, & nouem vbi ſunt? non eſt inuentus, qui rediret, & daret gloriam Deo, niſi hic alienigena. Paulus 1. *ad Corinth.* 9. *quoque ait, Omnes quidem currunt, ſed vnus accipit brauium.* Tertia non ſolùm pro conſeruatione bonorum operum, ſed etiam rerum omnium, mendicatur à Boëtio de Philoſoph. conſol. lib. 3. *Dedit enim diuina prouidentia creatis à ſe rebus hanc vel maximam manendi cauſam, vt quoad poſſunt naturaliter manere deſiderent, quare nihil eſt, quod vllo modo queas dubitare, cuncta quæ ſunt appetere naturaliter conſtantiam permanendi, deuitare perniciem: quod autem ſubſiſtere, ac permanere appetit, id vnum eſſe deſiderat, hoc enim ſublato, nec eſſe quidem cuique permanebit.*

5. Aduertat tamen Prælatus, quod, licèt per induſtriam & ſeditio ſit diſſoluenda, & vnio inſerenda, nihilominus priùs eſt diuinum auxilium implorandum, quia vtrumque munus elabitur à Deo, vt docet Gregor. Nazianz. orat. 14. de pace. *Enimverò hæc*, (ſcilicet diſſidia, ac ſeditiones,) *ſedare, atque comprimere maximè quidem Dei fuerit, qui omnia tanquam vinculis quibuſdam conſtringit, deinde autem etiam hominum eorum, qui honeſti amantes, & ſtudioſi ſunt, atque concordiæ bonum cognitum atque perſpectum habent, à Trinitate quidem exorſum, cui nihil æquè proprium eſt, ac naturæ vnitas, & concordia, ab Angelis autem, & diuinis virtutibus perceptum, quæ cum Deo, & ſecum quietæ, ac pacatæ ſunt, progreſſum verò ad res omnes creatas, (quorum ornamentum in concordia ſitum eſt,) apud nos denique verſatum*, &c.

6. Dices, poſſunt factiones tolerari ad mala præcauenda, nam vtraque pars æmulatione ſe cuſtodiunt, & ita multa vitia euitabuntur, & ſi aliquis factioſorum in labem corruet, facillimè detegetur. Reſpond. quod ſicut natura in rebus materialibus ita abhorret vacuum, vt quodlibet elementum propriam naturam deſerens, vnitati diſſoluendæ, ſi vacuum daretur, occurrat, ita in moralibus tantùm ei diſplicent diuiſiones, vt non poſſit eas tolerare, etiam ad maius malum euitãdum, quia reſecant vnionem boni communis

munis baſem, qua deſtructa corrui ædificium neceſſe eſt, ſed de hoc in ſeq. dub.

DVBIVM II.

An Generalis tuta conſcientia huiuſmodi diuiſionem tolerare poſſit.

DVobus modis poteſt ipſa diuiſio conſiderari. Prim. ſimpliciter, & ſecundum ſe. Secund. quatenus poteſt habere aliquam rationem boni reſpectu alterius, qui eam permittit, ſeu tolerat ad maiora mala vitanda, nulla quippè videtur eſſe difficultas de prim. vt in præcedenti quæſito multis rationibus probaui, quin nequeat à Generali, ſeu ab aliis Superioribus tolerari, quibus addo, quia multùm intereſt Reipublicæ, atque adeò omnis congregationis, vt delicta non maneant impunita, ideò tenetur Generalis debitis temporibus Capitulum congregare, vt de reformatione Religionis, morum correctione, obſeruantiæ reparatione, & conſeruatione agatur, imò addit Rodriq. tom. 3. quæſt. 47 art. 3. verſ. hæc autem ratio maximè: vt videatur, quomodo ſint extirpandæ ambitiones, & quomodo praui Religioſi, & tyrannici Prælati ſint debita pœna plectendi, vt metu pœnæ à delictis, & à tranſgreſſionibus proprij inſtituti alij ſe abſtineant, quare ſi negligenter circa hæc ſe habeat, videtur iuxta DD. ſententiam omnino lethali culpæ obnoxius, quia grauiter deficit à proprio munere, & ideò in perſona omnium Prælatorum dicitur Ieremiæ à diuino Numine. *Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna, vt euellas, & deſtruas, & diſſipes, & ædifices, & plantes.* Super quæ verba dicit Dionyſ. Carthuſ. ibid in myſt. expoſit. Hoc maioribus Prælatis Chriſti vicariis competit, quorum quò maior eſt honor, & dignitas, eò & maius periculum, ac grauius onus, ſed & vnuſquiſque fidelium ſuper gentes, & regna conſtituitur, dum tanta gratia decoratur, quæ nec blanditiis emollitur, nec terroribus commouetur, quod

 aliorum

aliorum Rectoribus valdè eſt neceſſarium, quibus incumbit, nec honore, ſeu fauore extolli, nec minis, aut perſecutionibus deprimi, quatenus inter proſpera, & aduerſa regià ſemper via incedant. Vt euellas prauas ſuggeſtiones, & deſtruas conſenſum illicitum, & diſperdas opera vitioſa, & diſſipes conſuetudines malas, hæc in ſe ipſo, ac ſibi commiſſis agere debet pro ſuis viribus omnis Prælatus, deinde quod ſubditur. Et ædifices, nam verbo, & conuerſatione tenetur Prælatus ſuos ædificare ſecundum illud Apoſtol. 1. Tim. 5. Eſto exemplum in verbo, & conuerſatione in charitate, profectus tuus manifeſtus ſit omnibus, & plantes in eorum cordibus ſemen virtutum, quod eſt verbum Dei, primò igitur eradicanda ſunt vitia, deinde bona gratiæ inſerenda, hæreſes quoque, & ſchiſmata Prælatis, atque Doctoribus potiſſimè ſunt euellenda.

8. Not. ſecund. quod ſecundum D. Thom. 1. 2. quæſt. 92. art. 2. vbi Bannes, permittere mala eſt quidam actus legis, quare ille, qui non eſt author legis, vel cuſtos non dicitur permittere mala, ideò inter præcipuas legis virtutes permiſſio connumerari debet. In l. legis virtus, ff. de legibus, & cap. Duo mala, & cap. Nerui 13. diſt. & cap. Omnis, diſt. 3. videantur S. Thom. 2. 2. quæſt. 93. art. 3. & quæſt. 10. art. 11. Suar. de legib. lib. 3. cap. 15. & 16. Azor. part. 1. lib. 5. quæſt. 5. cap. 5. Salas de leg. diſp. 3. ſect. 3. Barboſ. in cap. Omnis, diſt. 3. Iacobus Granad. 1. 2. tract. 1. diſp. 8. controu. 7. quare aliqui horum DD. hanc legis poteſtatem permittendi peccata deducunt ab ipſamet lege æterna, & naturali, dum ſcilicet huiuſmodi leges, licèt prohibeant omnia peccata, & per conſequens ea committentes ſemper obligentur in foro conſcientiæ, tamen non omnia puniunt, neque puniri iubent in foro externo, & in hoc ſæculo, ſed potiùs multa permittunt propter rationes inferiùs recitandas, videatur præſertim Suarez d. cap. 15. id cæteris melius explicans, & num. 7. reſpondens ad locum D. Auguſt. de lib. arb. lib. 1. cap. 5. & 6. dicentis, legem æternam nullum peccatum permittere.

9. Not. tert. quod, cum permiſſio mali non ſit per ſe mala, imò bona, conſiderandæ ſunt cauſæ, ex quibus ipſa bonitas exoriri

exoriri videtur, quæ ad duas, vt ait S.Thom.2.2.quæſt.10. art.11. vbi Caiet. reuocari poſſunt, vel ad bonum præponderans, ne ſcilicet impediatur, iuxta illud Matth.13. *Sinite vtraque creſcere, ne fortè eradicetis cum eis & triticum.* Vel ad malum etiam præponderans in ratione mali, ne videlicet fiat, iuxta illud Auguſt. lib.2. cap.4 de ordine, tom.1. *Aufer à rebus humanis meretrices, turbaueris omnia libidinibus.* Vbi verò neutra cauſa iſtarum concurrit, ſcilicet præponderantis, aut mali vitandi, aut boni conſequendi, nullo modo huiuſmodi permiſſio eſt concedenda. Ita Valent. tom.3. diſp.1. quæſt.10. part.7. Hinc eſt, quod Miranda inferiùs citandus ſe firmiter ſubſcribens, quod aliqua delicta ſunt diſſimulanda, nihilominus docet, quando peccata ſunt grauia, & publica, omninò eſſe punienda, & ita optimè explicans illud vulgare dictum (intereſt multùm Reipublicæ omnium congregationum, vt delicta non maneant impunita) ait, eſſe intelligendum de grauibus, & publicis, ſed non de occultis. Idem dicit Eman. Rodriq. tom.2.q.34.art.7.

Not.quart.quod S.Thom.vbi ſupr concludit, quod ritus 10. Iudæorum, qui ſunt Eccleſiæ ſubiecti poſſunt permitti, quoniam noſtræ fidei veritatem confirmant, cuius figuram continent, imò addit S. Auguſt. de Ciuit. Dei, lib.18. cap.49. non fuiſſe à Deo Iudæos extinctos, ſed per mundum diſperſos, vt viuum argumentum, & verum teſtimonium noſtræ fidei ab inimicis noſtris haberemus, vnde libros eorum, qui ſimpliciter continent expoſitionem veteris Teſtamenti, concludit Caiet.vbi ſupr. poſſe Eccleſiam tolerare ob eandem rationem rituum, libros verò, quos ſcribunt Rabbini contra Chriſtum, & noſtram fidem, tolerandos non eſſe, ſed comburendos affirmat ipſe Caiet cum Valent.vbi ſupr. & Fagundez in 1.præcept. Decal. lib.1. cap.33. num.27. Ratio eſt, quia directè blaſphemi ſunt, & totaliter mendaciis pleni contra fidem Ieſu Chriſti, qua in re vtetur Eccleſia iure, quod habet ad remouenda obſtacula noſtræ fidei, nã ſicut res naturales vim habent non ſolùm, vt ſeſe tueantur, ſed etiam vt repellant contraria, ita neceſſe eſt, Rempublicam benè conſtitutam hac poteſtate præditam eſſe,

vt ſcilicet obſiſtat repugnantibus. Vlteriùs ſe extendit Bannes exponens doctrinam D. Thom. 2. 2. quæſt. 10. art. 11. quod aliquando Eccleſia permittere etiam poteſt idololatriam propter maius bonum multitudinis infidelium, quod ſperatur, ſcilicet aliquorum conuerſionem, dum mitius tractantur, attamen minora mala, quam idololatria, nunquam à Principibus in Republica permittuntur, illa ſcilicet quæ Reipublicæ pacem perturbant, ad quam ſeruandam debet maximè attendere Gubernator; idem affirmat Sotus lib. 1. de iuſt q. 6. art. 2. hiſce verbis: vitia, flagitia, & ſcelera debent leges humanæ prohibere, quæ de ſua pace, & quiete Rempublicam deturbant, vt ſunt homicidia, furta, adulteria, fraudes, & inſidiæ: idem concludit Azor. 1 p. lib. 3 c 5. lex vitia prohibet, præſertim ea, quibus iuſtitia ciuium violatur, incolumitati, & communi Reipublicæ ſaluti nocetur, pax, concordia, ſocietas humana, & amicitia humana diſſoluitur: idem ſentiunt Richard. in 3. diſp. 37 art. 3. quæſt. 3. Layman tract. 5. de legib. cap. 4. num. 1. Mirand tom. 2. q. 25. art. 12. Clauis Reg. lib. 2. cap. 3. num. 5 huiuſmodi doctrinam cuncti DD. à D. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 2. in corpore mendicarunt.

Concluſio.

11. Nec Generalis, nec Capitulum Generale poſſunt tuta conſcientia huiuſmodi diuiſionem in Prouincia tolerare. Suadetur, quia tantùm permitti poteſt aliquod malum, in quantùm elicitur ex ipſo aliquod bonum præponderans, vt paulo ante firmatum eſt ex toleratis ritibus Iudæorum, vel in quantùm euitatur aliud malum ſimiliter præponderans in ratione mali, quod naſceretur ex non tolerato malo, vt dicebam de meretricibus: ſed neutra horum ratio ſuadet tolerandas eſſe in hac Religioſorum Prouincia factiones, ac diuiſiones: ergo nequit permitti, neque tolerari. De primo nulla videtur difficultas, nam ex malo diuiſionis quodnam bonum, & præponderans ſperare poteſt Religio? certè nullum, quia nequit deſignari, neque conſiderari, ideo DD. ſuperius relati aſſerentes poſſe Prælatos ali-

qua

qua delicta diſſimulare, atque tolerare, ſemper id affirmant ad maiora mala euitanda, & non ad bona elicienda, quia, licet hoc ex permiſſione mali maximè in Religionibus, poſſit elici, attamen rarò contingit; de ſecundo etiam nulla eſt difficultas, quia nullum malum poteſt probabiliter timeri præponderans in ratione mali ipſi permiſſioni ſeditionis, ex qua tot inuidiæ, tot odia, tot murmurationes, tot ſcandala oriuntur, vt ſuperiùs dicebam, ex qua homines in malo ſtatu conſtituuntur, ex qua tot animæ in infernum demerguntur.

Sed dato etiam, quod ex permiſſione diuiſionis vitaretur aliquod magnum malum, quod falſum eſſe dicebam, adhuc oſtendo diuiſionem non eſſe tolerandam, nam quando malum permiſſum directè militat aduerſus rei fundamenta, quæ deſtruuntur, ſi tale malum permittatur, nullo modo poteſt permitti, vt habetur ex doctrina Caietan. aſſerentis, libros Iudæorum continentes blaſphemias, & mendacia contra Chriſtum, & fidem non eſſe tolerandos, quia directè aduerſantur fundamento noſtræ Religionis, nempe fidei, qua deſtructa, tota Religio Catholica deſtruitur, vt habetur ex doctrina Soti de iuſt. quæſt. 6. art. 2. lib. 1. & Clauis Reg. lib. 3. cap. 3. num. 5. affirmantium, hæreſes, & apoſtaſias non eſſe tolerandas, quia Religionis ſubſtantiam concutiunt: ſed huiuſmodi diuiſio directè fundamentis, & ſubſtantiæ Religionis aduerſatur, quæ ſunt charitas, vnitas, & multò magis religioſa ſocietas, quibus deſtructis, etiam Religio deſtruitur: ergo nullo modo tolerari poteſt, quamuis maius malum per impoſſibile eſſet vitandum. Dico per impoſſibile, quia nullum maius malum poteſt dari, quam deſtructio ipſius Religionis. Præterea ſuadetur ex doctrina Bann. aliorumque DD. vbi ſupr. minora mala, quàm ſit idolatria non permittuntur in Republica, vt ſunt homicidia, furta, &c. quia Reipublicæ pacem deturbant, & concordiam, humanámque ſocietatem conturbant: at huiuſmodi diuiſio omnem à Prouincia aufert pacem amicitiámque, concordiam, ac ſocietatem diſſoluit: ergo permitti haudquaquam poteſt. 12.

DVBIVM III.

An Religio diuiſionis malo adhibere debeat extremum remedium, quando morali probabilitate leuia iuuare nequeunt.

13. NOt. prim. quod Prælatus, ac iudex ſubditorum delicta punire debet, vt præter DD. alibi citatos dicunt Menoch.iuſt.pol.lib.2.cap.12.num.2.Bellarm.lib.1.de Princip. Chriſt.cap.10. eo quod intereſt vtilitati publicæ & ex communi DD.ſententia exclamat,& Farin.de accuſat.quæſt.17. num.2. impunita minimè remanere debere, quorum pœna cum miſericordia delinquentibus eſt ſemper imponenda, quia iudex temperare, & mitigare quantùm poteſt pœnam debet, vt habetur ex Rend.de Maieſt. Princ.verſ. ſeuerum n.7.Menoch.vbi ſupr.§. 3.Tiraq.de pœn.cauſ.24.n.2.Farin. vbi ſupr. n.4. ex multis,qui quidē iudex cū cauſa poteſt pœnas à legibus inductas,non ſolùm minuere,ſed etiā pro ſuo arbitrio augere, eo quod hodie omnes pœnæ iuxta facti, & perſonarum qualitates ſunt in arbitrio iudicantis. Ita penè infiniti DD.quos citatos ſequitur Farinac. vbi ſupr.num.8. referens etiam textum. Ratio videtur eſſe,quia circunſtantiæ,& qualitates perſonarū delinquentium, & locorum,vbi delicta perpetrantur, crimen ipſum quandoque reddunt excuſabile, quandoque magis atrox, & odio magis habendum; quæ doctrina tantam induit veritatem, vt non ſolùm extendatur ad pœnas legales, ſed etiam ad ſtatutarias, vt ex multis tradit Farinac.num.11.Eſto iudex iuraſſet ſe ſeruaturum ſtatuta, nam in quolibet iuramento ſemper cenſetur excepta authoritas legis, & Principis, & Magiſtratus, ſanè iuramentum ſemper debet ad æquitatem reduci, vt multis relatis tradit Farinac. vbi ſupr.n.15.16.17.

14. Not.ſecund.quod Concil. Trident.ſeſſ.24.cap.3. docet, quod tentatis omnibus remediis ordinariis contra contumaces pœna feriuntur non ſolùm excommunicationis,quæ

eſt

eſt mors ciuilis,& ſpiritualis hominis,& pœna maxima,quã Eccleſia imponere poteſt, vt habetur ex Farinac. de delict. & pœnis quæſt.19.num.35.ſed etiam aliæ pœnæ præter eam inferri poſſunt, vt in dict. Trident. legitur, in quo omnium pœnarum fit cumulatio,quæ inſeruire poſſunt iudici ad extremum delictum inobedientiæ, & contemptus coërcendum.

Not. tert. quod cap. Diſcordantes Clericos, diſt.90 habentur hæc verba: *Diſcordantes Clericos Epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad concordiam trahat.* Quare ſi negligens fuerit in reuocando diſcordes ad concordiam peccabit mortaliter, licèt in aliis ſit veniale. Marc. Anton. Genuenſ. man. Paſt.cap.43.n.1. Bellet. diſquiſ. Cleric. tit.de diſcipl.cleric. §.15.num.96. referens Felin. in cap.1.num.5.de treuga, & pace. Barboſ.de offic. & poteſt.Epiſcop.alleg.79. n.1. & in collect. DD. ead. diſt. vbi ſupr. poteſt etiam Epiſcopus per cenſuras compellere laicos, qui diù fuerunt diſcordes, vt ad pacem, & concordiam deueniant, dummodò priùs eos admoneat. cap.Placuit, & ibi Gloſſ. 1. cap. Studendum, diſt.90. Felin.vbi ſupr.num.5. Barboſ.vbi ſupr.itémque ſub mortali tenetur violatores pacis excommunicare, cap.1.de treuga ,& pace, cap.1.§.Epiſcopus, de pace tenenda vſibus feud.Barboſa de offic.& poteſt.Epiſc.vbi ſupr.n.6. 15.

Concluſio.

Generalis adhibere tenetur diuiſionis malo extremum remedium, quando leue morali probabilitate iuuare nequit. Suadetur prim. quia homines huius diuiſæ Prouinciæ inter ſe ſunt grauiter diſcordantes, quare generalis habens authoritatem quaſi Epiſcopalem tenetur ſub mortali eos reuocare ad concordiam, vt dicebam in tert.not. ergo extremum remedium adhibere tenetur, quando leuia neceſſitati ſuffragari nequeunt: conſequentia probatur, quia Religio ſub quacumque ratione, vt fuſiùs in quæſito ſuperiori fuit concluſum, homines factionarios tolerare nequit. Secund. ex not: ſecund. habetur, non ſolùm excommunicationis pœnam, quæ eſt maxima quam Eccleſia inferre poteſt, ſed etiam 16.

etiam alias contumacibus imponere poſſe iudices: ergo quando extremum eſt delictum, extremum adhiberi poteſt remedium: ſed diuiſionis malum huiuſmodi Prouinciæ videtur eſſe extremum, vt per totum tractatum clarè apparet: ergo extremum remedium ad curandum hoc malum infinitorum peccatorum ſeminarium eſt ſtatuendum: quare dicebat Tacitus apud Lipſ. Polit cap. 6. *Quod tamen ſi coaluit, & iam fortis eſt ſeditio, nempè fortioribus remediis eſt agendum.* Tert. nonne eſt in arbitrio iudicis minuere, & augere pœnas? ita communiter DD. eo quod aliquando crimen eſt excuſabile, aliquando verò eſt atrox, & odioſum: nonne malum diuiſionis videtur eſſe atrox, & ſummè odioſum? Ita exclamat D. Anton. 2. p. tit. 4. c. 8 in fine, §. 4. de diſcordia, quia totam vitam regularem eneruat, & funditus deſtruit: ergo extremum remedium tanquam pœnam Prouinciæ imponere Generalis debet.

17. Quodnam erit iſtud? elicitur ex D. Auguſt. de lib. arb. lib. 1. cap. 6. *Quando*, inquit, *populus eſt benè moderatus, & grauis, communiſque vtilitatis diligentiſſimus cuſtos, rectè lex fertur, qua tali populo liceat ſibi creare Magiſtratus, per quos Reſpublica adminiſtretur; porrò ſi paulatim idem populus deprauatus habeat venale ſuffragium, & regimen flagitioſis, ſceleratiſque committat, rectè adimitur populo talis poteſtas dandi honores*, cum ergo talis Prouincia in electionis materia ſit deprauata, & regimen ſeditioſis hominibus committat, auferatur ab ea poteſtas conferendi honores per decennium, & committatur Generali, ſeu Viſitatori Generali ſimul cum duobus aliis extraneis viris, ab ambitione alienis, ſeditioſorum inimicis, qui per ſcrutinium electionem Prouincialis, Definitorum, necnon & Guardianorum tempore debito celebrent, adhibitis priùs informationibus cuiuſcunque hominis, vt digni ab indignis ſecernantur, & digniores inter dignos eligantur: & cum digniorítas mendicanda ſit à maiori vtilitate Eccleſiæ, ideò informationes fiant de ætate, de moribus, & de regimine iam adminiſtrato, de ætate quidem ad hoc, vt iuuenes non præferantur ſenioribus, quando ſenes futuri ſunt Eccleſiæ vtiliores, de moribus, an habeant mortificatas paſſiones, an virtutes

amore

amore proſequantur, an ſingulares ſint in ſuis commodis, an ſint chori amatores, orationibus dediti, pacis cultores, apti ad magis, ac magis diſciplinam regularem propagandam, non fœminarum viſitatores, non rerum ſæcularium negotiatores, & tandem an præſeferant commodam aptitudinem ad promouendos ſubditos ad religioſam perfectionem, de regimine iam adminiſtrato, an fuerint benigni, & non rigidi, an magis exemplo, quàm verbo ſubditis prædicauerint.

DVBIVM IV.

Quodnam remedium leue à Generali diuiſionis morbo ſit apponendum?

SVppoſito hoc, quod factionarij ab ambitione capti nolint propriæ ſaluti conſulere, pacique adhærere, nonémque factionarij abiicere, & quod Generalis minimè poſſit huiuſmodi diuiſionem tolerare, quæ cura erit adhibenda? quodnam remedium erit applicandum? ad radicem quidem mali ſecuris eſt applicanda. Quis enim ignorat tot malorum originem eſſe deprauatum electionis modum? è manibus tollantur electiones, & è Prouincia procul dubio reſecantur mala, ſed hoc fortè antidotum relatum nimis videtur violentum, quoniam omnis reformatio dulciter eſt introducenda, vt benè aiebat Caietanus apud Rodriq. tom. 2. quæſt. 53. art. 4. ad Prouincialem Prouinciæ Luſitaniæ ipſum ſuper reformatione ordinis in eo Regno conſulentem. Coge intrare mare per fluuium, ſignificans paulatim, & ſuauiter, ſi fieri poteſt, & non ex abrupto vltimam reformationem eſſe introducendam: aſſentit Emin. Lugo de iuſt. diſp. 9. ſect. 2. num. 23. & doctiſſ. Nauarr. in cap. Nullum, num. 33. 34. ait: non decet Regulares, & Eccleſiaſticos ita virga ferrea regere, vt eorum defectus apud ſæculares manifeſtentur, vnde Rodriq tom. 3. quæſt. 34. art. 7. Electores, inquit, teneri non minimam apponere diligentiam circa 18.

eos, qui ſunt promouendi in Prælatos, vt ſint à natura manſueti, & benigni, & S. Auguſt. de temp. ſerm. 125. loquente de Petro ait. *Erat enim re vera hic Petrus paulò durior, atque ſeuerus, ſicut eius auſteritas truncata ob Chriſti iniuriam ſerui Principis declarat auricula, hic igitur tam durus, támque ſeuerus, ſi donum non peccandi à Domino fuiſſet adeptus, quæ venia commiſſis populis donaretur, ſed idcirco diuinæ prouidentiæ ſecretum ita temperauit, atque permiſit, vt primus ipſe laberetur, ac rueret in peccatum, quo erga peccantes duriorem ſententiam proprij caſus intuitu temperaret.* Ideò ſecuris non eſt huic radici ſtatim applicanda, non tamen è manibus proiicienda, ſed blandius intendenda, & applicanda mitius, ne ſubditorum ſanguis è manibus Prælati in die iudicij conquiratur, quomodo erit applicanda? Equidem ita ſentio, ſi mutua vtilitas, & reciprocum commodum in electionibus reſecetur, nam inferiores electores, videlicet Guardiani ſeu Priores, & Diſcreti locorum in Prouincialem, ac Definitores eligunt eos, qui ſunt ex propria factione, quia ab eis Religionis munera recipiunt, vt ſunt Guardianatus, Lectoratus, loca diſpoſita pro diſcretis, cæteráque commoda, ideò Superiores maiores, ſcilicet Prouinciales, ac Definitores, ſeu Conſultores præbent ſuis dignitates, & pro ſuis familias diſponunt, vt ſint diſcreti, quia ab ipſis quaſi perpetuum regimen vnà cum omnibus commodis recipiunt, auferatur ergo ab eis huiuſmodi commodum, & ecce quaſi omnino reformatam, & reſtauratam Prouinciam.

19. Duobus modis, qui nullam pariant violentiam, meo iudicio vtendum eſt. Prim. expoliando Prouincialem, ac Definitores, ne ſint Priorum, ſeu Guardianorum ſuffragatores, prout de iure ad eos non ſpectat. Secund. priuando monaſteria diſcretis, cum nullum ius ad hoc munus habeant cum ſit ius Religionis, & meritò prim. quia cum tales electiones de iure ſpectent ad conuentus, vt videre eſt apud Rodriq. tom. 2. quæſt. 53. art. 1. Mirand. tom. 2. quæſt. 19. art. 2. & Nauarr. in cap. Nullum 18. quæſt. 2. comment. 3. de Regul. num. 2. nihilominus Religio per modum cuiuſdam compromiſſi in fauorem Eccleſiæ, & non compromiſſariorum electiones Definitoribus, ac Prouincialibus commiſit, &

& rationabiliter aſſerunt DD. citati ad euitandas rixas, æmulationes, contentiones, ſubornationes, aliáque damna ſpiritualia, quæ ex ipſorum conuentuum electoribus, vtplurimum, oboriri ſolent: Si ergo Religio annuente, & concedente Pontifice ad præcauenda damna enarrata conuentus ſuo priuauit iure, quare conueniens non erit ſuffragiis eos priuare, qui ad hoc munus exequendum nullum ius habent, cum omnia mala recenſita oriantur ex electionibus celebratis pro ſui, & amicorum conſeruatione? Et id cum maxima iuſtitia fit. Primò quia, vt probat Barboſa in 6. de electione, c. Si compromiſſos. Compromiſſarius qui non benè ſe gerit in electione Prælati, puniendus eſt. Secund. quia Compromiſſarij ſunt nudi miniſtri, & executores deputati, vt ait Sigiſmund. à Bonon. de elect. part. 1. dub. 22. miniſter verò, qui non rectè tractat ſui Domini negotium priuandus eſt officio. Tert. quia fortè in dubium reuocari poteſt, an huiuſmodi electiones partiales teneatur Religio acceptare, quia, vt benè aſſerunt Silu. tit. elect. quæſt. 53. Mirand. tom. 2. quæſt. 23. ex variis textibus, poteſtas data Compromiſſariis eligendi Prælatum, ſeu officialem ſemper intelligenda eſt de idoneo, ita vt ſi electus non ſit idoneus, non teneantur electores recipere. Quart. quia Prælatus ſupremus tenetur omnia ſcandala, ac delicta à Religione remouere, ſi vnquam aliquod ſcandalum eſt remouendum, maximè illud, à quo omnia mala exordium ſumunt, quod eſt celebrare electiones partiales, & ad proprij commodi menſuram.

Et meritò ſecundum, quia ſeditio, & perpetuum regimen conſeruatur hiſce artificiis, nempe diſpoſitione familiarum pro diſcretis ex propria factione, congruum eſt ergo talibus eos priuare auxiliis, quæ in Religionis commodum fuerunt conceſſa. Et ratio eſt manifeſta, quia munus diſcretorum inter alia commoda fuit datum cœnobiis, vt Guardianorum electio à Patribus, nempe Prouinciali, ac Definitoribus fortè celebrata in proprium commodum, diſcretorum votis temperaretur, in hac diuiſa Prouincia non ſolùm non temperatur, ſed factio augmentatur, eo quod diſpoſitiones locorum artificiosè ordinatæ non ſine magna 20.

iniuria, & conturbatione multorum nonniſi proprios factionarios parturiant, nec vlla querela de iniuria erit audienda, cum nullum proprium ius, ſed ius Religionis eis auferatur.

21. Auferantur, auferantur huiuſmodi diſcreti, quia ſimul ferè tota ſeditio aufertur, & ferè tota Religio ab infinitis malis reſtauratur. Sanatur enim ab ambitione, & inſatiabili cupiditate, quæ per totum anni circulum cœnobia circuit, imo, quæ tandem maculare, ac contaminare poteſt maiorem Religionis partem. Sanatur à conuentionibus interdum ſimoniacis, quibus pretio, vel pactis adinuicem promittunt alij aliis ſuam induſtriam, & fauorem in alio ſimili euentu. Sanatur ab imbecillitate Prælatorum, qui pro habendis ſubditis beneuolis ad effectum prædictæ electionis non audent eos corrigere, ac punire, quamuis in multis delinquant in maximum Religionis damnum: dico in maximum Religionis damnum, quia ablata correctione, ac punitione tota diſciplina regularis eneruatur, & infirmatur. Sanatur tandem à perpetua ſubornatione, quæ maximam anni partem in conuentibus circuit, à dolis, quibus ſe inuicem homines opprimunt, à iuuenum relaxatione, quos pro habendis eorum votis pro nihilo habent verbis, munuſculis, ac prauis exemplis ab arctioris diſciplinæ ſtudio abſtrahere, eorum animum à Superiore alienare, & beneuolentiam erga alios Religioſos infirmare.

22. Scio Ludouicum Miranda tom. 2. quæſt. 22. art. 2. præſentem quæſtionem agitare, an conueniens ſit, vt diſcreti eligantur in cœnobiis, ſcio pro vtraque parte validiſſimas afferre rationes, ſcio fortiter inclinare in partem affirmatiuam, ſcio etiam approbare, vt dictum eſt ſupr. Guardianorum electiones à Definitoribus, ac Prouincialibus eſſe celebrandas ad rixas, inuidias, contentiones, æmulationéſque euitandas, quare modò ſententiæ negatiuæ non adhæret? ſcilicet vt diſcreti è medio tollantur ad præcauenda omnia mala ſuperiùs recenſita; maximè quia in illis monaſteriorum ius violatur, in iſtis nullum ius aufertur.

Reſpondebit fortè, quod, licet in omnibus aliis electionibus.

nibus mala enarrata videantur, non ideo huiuſmodi electiones è medio fuerunt ablatæ, vnde nec etiam diſcreti ſunt auferendi, cum de ſimilibus idem ſit iudicium, reſponſio certè metam non attingit. Primò, quia ipſe ob incommoda enarrata munus eligendi Guardianos à cœnobiis remouet. Secundò, quia aliæ cunctæ electiones ſunt Religioni neceſſariæ, & non illæ diſcretorum; fortè denuò reſpondebit, quod ſtrictius, & obſeruantius homines ſpe præmij ſuæ regulæ præcepta, conſtitutionéſque cuſtodiunt, ad quid iſtæ oues exteriùs manſuetæ, & intus lupi rapaces? eſt forſitan bonum præponderans malo? minimè quidem, & deinde illud bonum externum, quod ſpe lucri habetur, maiori vi habebitur à fortitudine Prælatorum, quæ ab infirmitate pro habendis votis ad proprium nutum deperditur; rurſus reſpondebit, quod ex multitudine ſuffragiorum ambitioſi Prælati non tantam habebunt vim in electionibus, neque ita facilè Prouincias opprimere, & ad ſuam voluntatem reducere poterunt; reſponſio non ſatisfacit, quoniam anteponit huiuſmodi difficultatem tot ſcandalis, rixis, inuidiis, æmulationibus, ſubornationibus, aliiſque malis, imo experientia teſte, quæ omnium rerum eſt magiſtra, difficultas ipſa nonne ſuperatur diſpoſitionibus familiarum, quæ tandem vota in proprium commodum cum ſcandalo totius Religionis, necnon & iniuria multorum pariunt? minus malum eſt ſuppoſita ambitione Prælatorum, quod tantùm ſint vota Guardianorum, quia minora mala committerentur, dum Prouinciæ ab oppreſſione Prouincialium pro diſcretis ad votum habendis non liberantur, tandem fortè reſpondebit, quod ex electionibus diſcretorum omnes vnanimiter ad omnium Prælatorum electionem conueniunt, & concurrunt à minimo laico vſque ad ſupremum Patrem, & hoc videtur maximè expedire bono regimini totius Ordinis & forſitan hac intentione diſcretorũ munus à Religione fuit cœnobiis conceſſum, poſtquam electio Guardianorum ab eis fuit reſecata; fateor hanc rationem, habere aliquam vim, nihilominus dico, quod, ſi pro conſeruatione huius rationis debent tolerari tot mala enarrata, iudicent alij, quia non me cogit ad ferendam pro diſcretis ſententiam: ſed

quidquid ſi de hoc, dictum ſit occaſionaliter, ad rem noſtram ſpectat huiuſmodi diſcretos eſſe omnino euellendos, quia dictum eſt ſuprà, quod ea, quæ directè opponuntur fundamentis Religionis, ſunt neceſſariò auferenda, huiuſmodi electio malitiosè opponitur, ac aduerſatur Religioni, quia ambitioſi Prælati ad conſeruandam factionem, ſeditionémque ea abutuntur, quis ergo non concludet eam eſſe euellendam? Ablata ergo electione Guardianorum è manibus Definitorum, ac Prouincialium, annullata etiam ea diſcretorum, quis non concludet factiones, ac ſeditiones ſedatum iri, imo diſcurſu temporis funditus eſſe extinguendas?

DVBIVM V.

Cui, vel quibus Guardianorum electio ſit committenda.

23. PRobata doctrina Mirandæ tom. 2. quæſt. 22. art. 2. quod in omnibus ferè mundi rebus, quæ ſub ſole reperiuntur, vix quidpiam reperiri poteſt, ex quo non aliquod ſequatur incommodum. Ratio eſt D. Thomæ, quem citatum ſequitur ipſe Miranda, quia non eſt bonum in toto mundo, quo creatura humana abuti non poſſit, ſiquidem etiam ipſa Dei bonitate abutitur. Enim verò cum de duobus malis minus ſit ſemper eligendum, ideo cenſeo minora occaſionaliter eſſe ſequutura, ſi Guardianorum electio Capitulo committatur, videlicet, quod in primo Capitulo celebrando omnes Sacerdotes illius Prouinciæ poſt completum vigeſimum annum Religionis ſub omnium ſuffragiorum totius Capituli iudicium mittantur, & omnes, in quos maior pars inclinet, intelligantur pro Guardianis ſeligendis, & ita in quolibet Capitulo de omnibus Sacerdotibus ſucceſſiuè prædictorum annorum metam attingentibus fiat deſcripto modo probatio. Nomina deinde iſtorum electorum in quolibet Capitulo congregato in ſeparatis ſchedulis ſcribantur,

&

& coram ipſo ante omnem aliam actionem, vt tempus ſit accedendi ad locum, in quo celebratur Capitulum, ſi fortè electi non eſſent de eius corpore, in vrnam mittantur, & quinque homines ſorte extrahantur, quorum munus erit pro illo anno celebrandi more ſolito Guardianorum electiones, adhibitis præceptis in virtute ſanctæ obedientiæ pro ſecreto tegendo, & pro negando ſuffragio iis, qui per ſe, vel per alios in Guardianorum munus ſe commendabunt. Quod ſi ſors cadet ſupra hominem, quem merita multitudine ſuffragiorum in Definitorem, ſeu Prouincialem eleuabunt, alius extrahatur ab vrna de corpore Capituli præ temporis anguſtia; quia ille tanquam Definitor, ſeu Prouincialis non eſt cenſendus idoneus pro eligendis Guardianis, ne ab intereſſe ductus ſuos ſectatores eligat. Verùm, ſi diſtantia locorum prohibet dare ſortes pro illis quinque hominibus, qui ſtatim deueniant ad Guardianorum electiones, fiant in quolibet Capitulo pro futuro Capitulo hoc modo: Extrahantur ab vrna quinque ſchedulæ, quæ erunt inuoluendæ in chartis duobus ſaltem, ac diuerſis ſigillis muniendæ, atque includendæ in ſecuro loco, adhibitis duabus, ac diuerſis clauibus, quæ ſingulæ ſingulis hominibus, qui non ſint de corpore definitionis ad omnem ſuſpicionem reſecandam, cuſtodiendæ tradantur, nec aperiantur niſi à Prouinciali, ſeu ab aliquo alio de ipſius mandato, & niſi paulò ante Capitulum futurum celebrandum, vt electi commodè accedere poſſint ad locum, in quo celebratur ipſum Capitulum, & niſi coram tota familia loci, in quo fuerunt cuſtoditæ, vt fidelitas cuſtodiæ appareat.

Nec obſtat, electionem non poſſe fieri per ſortem, vt patet ex cap. Eccleſia, de ſortilegiis, quia ſacri Canones reprobant electionem paſſiuam. Ita colligitur ex Caiet. 2. 2. quæſt. 95. art. 8. Azor. p. 1. lib. 9. cap. 21. Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 43. dub. 9. num. 58. Miranda tom. 2. quæſt. 23. art. 18. & quamuis Suar. 1. de Relig. lib. 2. de ſuperſt. c. 12. n. 55. verba textus ampliet ad Compromiſſarios pro electionibus celebrandis, dicens, ex diſcurſu illius textus conſtat, non tantùm eſſe prohibitam ſortem in ipſa dignitate Eccleſiaſtica, officio, beneficióque conferendis, ſed etiam in eligendis, 24.

vel

vel nominandis Compromiſſariis ad electionem faciendam. Ratio eſt, vel quia etiam prouiſio Eccleſiæ immediatè in ſortem reducitur, vel quia incommoda non euitantur in illa ſortitione, nam poteſt fieri, vt electus per ſortem ſit indignus, & ineptus ad illud munus, & Eccleſia maximum patiatur incommodum, nihilominus admiſſa pro nunc eius ampliatione, adhuc verba textus non militant aduerſus modum iſtum eligendi. Primò, quia verè non diceretur, electiones actiuas Guardianorum per ſortes fieri, quoniam electores fuerunt per ſuffragia canonicè electi, ſed ſors tantùm eorum numerum ad euitanda mala reſtringit. Secundò, quia omnes illi iam fuerunt idonei iudicati per maiorem ſuffragiorum partem, & ita vbi ceſſat ratio legis, in qua fundatur, nullo modo verba legis extendi poſſunt. Thom Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 38. num. 75. magis immediatè aduerſatur propoſito modo eligendi, nam proponit caſum hiſce verbis (quando plures à maiori parte eliguntur, non vt omnes eo munere fungantur, ſed vt ſortes mittantur poſtea inter illos, vt aliquis, in quo ſors cadit, eo munere fungatur) & affirmat etiam iſtum modum eligendi eſſe prohibitum per textum ſuperiùs relatum, quia generalis eſt prohibitio, & verè abſoluta electio terminatur ſortibus, cuius doctrina ſatis deſtruitur ex alia doctrina ipſiuſmet Doctoris aſſerentis lib. 2. de matrim. diſput. 37. num. 3. aliud eſſe ceſſare rationem legis in aliquo caſu; aliud verò rationem legis non ſe extendere ad illum caſum, nam in priori caſu lex ex ſe, & ex ſua generalitate comprehendit illum caſum, in eoque locum habuit, aliàs non diceretur ceſſare rationem, ſeu legem, cum nec lex, nec ratio locum habuerit in eo caſu, & quod nunquam fuit ceſſare nequit; in poſteriori verò nunquam ratio legis amplexa eſt illum caſum, & per conſequens, nec lex ipſa, cum quantumcunque verba legis generalia ſint, reſtringantur & intelligantur iuxta limites ſuæ rationis, eo quod ſit ratio legis anima ipſius. cap. ratio nulla, de præbendis, & l. cum pater, § dulciſſimus, ff. de legatis 2. & docet Tiraquell multis citatis, tract. ceſſante cauſa 1. part. num. 238. & l. ſi vnquam verbo libertis, num. 45. C. de reuocan. donatio. Cum ergo ratio legis prohi

prohibentis ſortes in electionibus Eccleſiaſticis ſit ad tollenda incommoda indignorum,quia ſors eſt cæca,& poteſt cadere tam ſupra indignum, quàm ſupra dignum, & cum modus propoſitus indignos ſecernat valida electione à dignis, ideo doctrina prima Sanch. corruit ex alia doctrina ipſius Doctoris, & firmatur modus eligendi Guardianos, cum principaliter non terminetur ad ſortem, ſed ad idoneos pro eligendis Prioribus, ſecundariò ad ſortem, quatenus reſtringit numerum,& id non videtur prohibitum per textum: imo addo,quod, ſi lex quamcunque electionem & paſſiuam, & actiuam amplecteretur, adhuc iſte modus non eſſet prohibitus,quia vt rectè notat Barboſa in Collect.DD. Decret.diſt.21.c.Clericos,tunc licita cenſebitur ſors,quando de perſonis idoneis datur, vt factum fuit ab Apoſtolis in electione Matthiæ: miſerunt enim ſortem inter Matthiam, & Barnabam inter omnes digniſſimos: iam quidem electores Guardianorum fuerunt per ſuffragia exiſtimati idonei, & ita Congregatio Oliuetana ad reſecanda incommoda per ſortem locorum diſcretos eligit, vide Naldum titul. ſors.

Nec obſtat dicere, quod non cognoſcent mores eligendorum, quia coram ipſis tenendum erit examen morum Guardianorum iuxta morem vniuſcuiuſque Religionis, etſi de aliis Religioſis erunt admonendi, vt cautius procedant in dandis ſuffragiis, admoneantur,& ſi ob aliquam vrgentem cauſam expediens non erit, confirmatio diſcernet bonum à malo. 25.

Nec obſtat dicere,quod intra ipſos electores, multæ, ac malæ ſubornationes poſſunt fieri, quia iam præceptum de non conferendis ſuffragiis illis qui ſe commendatos dederunt, impoſitum fuit, & ipſi electores pro illa vice ab officio Guardianorum excludendi ſunt;& ſi aliquando excitabuntur, minus malum erit damnum permittere in damnum, & perniciem illarum animarum, quàm tolerare Definitorum, ac Prouincialium detrimentum in ruinam non ſolùm propriarum animarum, ſed etiam totius Prouinciæ laborantis factionum morbo, qui è directo inficit regiminis finem, & tandem ſi mala in vna electione Guardianorum

ſuſcitabuntur, non tamen annuatim, quia vrna diuerſos pariet electores. Idem remedium videtur poſſe applicari illis Religionibus, quarum Priorum creatio ſpectat ad Religioſos cœnobiorum, quia cum in multis rebus ab ipſis Patribus maioribus dependeant electores illi, ideo diuiſio facillimè oboriri poteſt.

DVBIVM VI.

An ex neceſsitate regiminis, ac conſcientiæ Guardianorum electio à Prouinciali, ac Definitoribus eximenda ſit.

26. NOt. prim. quod duobus modis Religioſi in congregatione degentes ſunt inſpiciendi. Primò ita vt qui regit ſit Auguſtinus, ſic loquitur Nauarr. comment. 3. de Regul. num. 10. & qui obediunt ſint Poſſidonius, id eſt, quod ſanctitas in vtroque fulgens, fulgeat etiam in omnibus Religioſis, & tunc omne regimen eſſet bonum, imò ſanctum, nec incommoda, ex quibus plerumque fuerunt factæ immutationes, & denuò erunt faciendæ, inſurgerent, vnde Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 3. num. 16. reſpondens obiectioni contra regimen ſocietatis, aſſerit, quod, qui perfectionem obedientiæ profitentur, debent eſſe contenti ea electione Prælati, quam intelligunt eſſe magis conſentaneam diuinæ voluntati, & per ſe meliorem, ſi loquitur de Religioſorum moribus deſcriptis, piè, ac ſanctè loquitur, ſi poſtea de moribus prout in ſecunda acceptione potiùs eſt ad confirmandum abſolutum regimen in eius ſocietate ſeruatum, quam ad conſtituendam, & inſtruendam leuem, ac ſuauem gubernationem iuxta diuinam voluntatem in ſacris Canonibus oſtenſam, quæ iugum graue ab hominibus tollit, vt ipſi inuiti ſuperiores non ſubeant. Secund. vt adhuc aliqua affectione ſint induti, nec virtute eximij, quaſi nolentes cedere iuri, quod per profeſſionem per ſua merita ad omnia bona Religionis acquiſierunt, ſecundum ergo horum

horum morum menſuram, cuius contemplationi ſemper meo iudicio regimen ad præcauenda incommoda in Republica fundatores inſtituerunt, optimè Suarez vbi ſupr.n.15. concludit, quod humana prudentia nequit omnia incommoda præcauere, ſed illa præfertur, in qua regulariter pauciora inueniuntur: hinc eſt, quod temporis decurſu natura humana ſemper ad malum prona ex regimine ſanctè inſtituto multa incommoda extorſit, ex quibus deinde multæ mutationes fuerunt factæ, nam in Eccleſia Dei ablatæ fuerunt electiones Epiſcoporum, quæ olim à Clero, & populo fieri ſolebant, eo quod paſſim diſſidia, inuidiæ, ambitiones, factiones, ſimultates, capitaléſque inimicitiæ oriebantur. Azor.part.2.lib.6.cap.14.quæſt.1.Suar.vbi ſupr.in nonnullis Religionibus Guardianorum, ſeu Priorum electiones à cœnobiis fuerunt ablatæ, & conceſſæ ob eandem rationem, vt aſſerunt Nauarr.Mirand.& Rodriq.vbi ſupr. Definitoribus, ac Prouincialibus, imò modus eligendi ſummos Pontifices ſecundum varia tempora fuit varius ad ſedandas contentiones, rixas, ſcandala, ac ſeditiones, vt docet Barboſa de iure Eccl. lib.1. cap.1. num.49. vnde Innoc.III. in Conc.General.Lateran.& refertur in cap.Non debet extra, de conſang. & affinit.ait: *Non debet reprehenſibile iudicari, ſi ſecundum varietatem temporum ſtatuta quoque humana varientur, præſertim cum vrgens neceſſitas, vel euidens vtilitas id expoſcit, quoniam ipſe Deus ex iis, quæ in veteri Teſtamento ſtatuerat, quædam mutauit in nouo.*

Not.ſecund.quod lex humana, ſeu conſtitutiones abſque nota incidendi in cap.Ridiculum, diſt.2. vbi dicitur. *Quod ridiculum eſt, & ſatis abominabile dedecus, vt traditiones, quas antiquitus à Patribus ſuſcepimus, infringi patiamur.* in commune bonum immutari poſſunt. Ita S.Thom.1.2.quæſt.97. art.1. imò ex ſententia S.Auguſt. lib.1. de lib. arb. ait. *Lex temporalis, quamuis iuſta ſit, commutari tamen per tempora iuſtè poteſt.* Nota per tempora, nam rationes D.Thom.ſuper hoc verbum innituntur. Primò, ex parte intellectus, qui procedit de imperfecto ad perfectum, & ideò ſi aliquando ſtatuit aliquid ignoranter imperfectè, non valens omnia ex ſe ipſo conſiderare, conſiderans poſtea mala ſecundum tem- 27.

porum varietatem orta, mutat in perfectius. Secund. ex parte hominum, qui ſecundum diuerſas conditiones, ſiue complexionum, ſiue temporum, diuerſis legibus regi debent, videatur Auerſa. 1.2.q.97.ſect.1.

Limita tamen, non ſemper eſſe legem immutandam, quotieſcumque aliquid melius occurrit, ſed quando nouum ſtatutum in ſe maiorem continet vtilitatem, quàm ſit vtilitas legis abrogandæ, & eius conſuetudinis, quæ eſt bonum pro obſeruatione legis introductæ, imò à Medina 1.2.q.97. art. 1. nuncupatur vis conſtrictiua legis, quare Silu.inferiùs citandus, lex, inquit, mutatur in quantùm per eius mutationem prouidetur bono communi, & Vlpianus in l.2. ff.de conſtit.Princip.dicit, quod in rebus nouis conſtituendis, euidens debet eſſe vtilitas, vt recedatur ab eo iure, quod diù æquum viſum eſt, & quandonam videtur hoc eſſe? Quando, inquit, S.Thom. vbi ſupr. art.2. contingit vel ex hoc, quod aliqua maxima, & euidentiſſima vtilitas ex nouo ſtatuto prouenit, vel ex eo, quod lex conſueta, aut manifeſtam iniquitatem continet, aut eius obſeruatio eſt plurimùm nociua.

28. Not.tert.quod tribus modis creari poſſunt inferiores Prælati, vt ait Suarez vbi ſupr.Prim.per electionem à tota communitate conuentus, & commendatur à Peirin.de Prælato, quæſt.1.cap.4.§.3. Secund. à Generali cum aliquorum conſilio, vt in Societate Ieſuitarum, & extollitur à Suarez. Tert.à Prouinciali cum ſuffragiis Definitorum, & laudatur à Nauarr.Mirand.& Rodriq.vbi ſupr. Primus modus habet in primis magnum periculum incidendi in ſpiritum ambitionis, inquit Suarez, quæ eſt peſtis Religionis, quia quo electio magis inclinat in regimen democraticum, eo magis eſt huic vitio expoſita, in quocunque enim ſtatu ſunt pauciores viri prudentes, & à priuatis affectibus liberi, & ideò quando electio eſt apud multos, neceſſe eſt, vt ibi ſint iuuenes, vel minus prudentes, in ſuis affectibus non ſatis moderati, vnde facilè eſt eos corrumpere, decipere, ſubornare, & ſpiritum ambitionis in eos generare, vt experientia docet, præterea ex huiuſmodi electionibus plerumque ſeditiones, ſchiſmata, inuidia, odia naſcuntur, quare

Nauarr.

Nauarr. comm. 3. de Regul. num. 10. ait, quod ad concordiam conueniens fuit vnum Prælatum eligi ex tota, ſeu maiori parte conuentus, vt habetur in cap. Adrianus, cap. Valentinianus, diſt. 63. & cap. Cum dilectus, de conſuetudine, & cap. Quia propter, de electione, ſed quia progreſſu temporis homines in diſcordiam, ſeditionémque abierunt, Romani Pontifices cœperunt electionibus derogare; aliud incommodum etiam ſequitur, quoniam Prælati electi non benè tractant eos, qui ſuffragiis eorum electionem non auxerunt. Multa denique alia ſequuntur mala, præſertim circa nouos profeſſos, qui in maximum Religionis detrimentum virtutes per vnius anni circulum maximo labore, & induſtria cumulatas facillimè deperdunt, propter quæ omnia vitanda multæ Religiones modum ipſum reliquerunt. Secundus modus poſtulat hominem ab omni affectione nudum, ita vt cum Seraphico Franciſco colluctari poſſit, aliter eſt periculum incidendi in tyrannidem, quamuis prudentes habeat Conſiliarios, tum quia non eſt tyrannus adeò iniquus, qui ab aliquibus conſilium in actionibus non poſtulet, tum quia reluctantibus Conſiliariis adhuc ſuperioris voluntas manet, & ſubditi manent in eodem periculo plurimas patiendi iniurias, & ſi iuſtè reclamabunt, ianua illa omnibus non profeſſis aperta ad modum enſis tyranni inſeruire Generali poteſt, maximè ſub prætextu zeli, quia incipiunt ſeditioſi haberi, vnde periclitatur iuſtitia diſtributiua, commutatiua, & charitas in totale damnum Religionis: nec iſte modus eſt omnino expers ambitionis, vt vult Suarez, quia cum ambitioſi ferantur in amorem propriæ excellentiæ, per varias vias tentabunt dignitates adipiſci corrumpendo Conſiliarios amicos, familiaréſque Prælati, implendo clamoribus domos ob tot labores in Religionis honorem neglectos, tandem fingendo ſanctitatem, ſimulando à dignitate ſe abhorrere, & quod peius eſt ſub ſpecie zeli Generalem monendo de omnibus Religioſorum actionibus: aliud incommodum graue ſequitur, quoniam difficillimum eſt habere notitiam Religioſorum pro promouendis ad munus Prælatorum in tanta multitudine hominum diuerſarum nationum, & locorum remotiſſimorum,

ita vt meliores ſint electi prout iuſtitia poſtulat; nec iſta notitia perſonarum poteſt comparari per aliorum relationem, tum quia ignorantia eorum, qui informant, poteſt inſeruire Generali ad promouendos homines, & paſſiones non moderatæ, & malæ affectiones ſubminiſtrabunt mores iuxta paſſiones, & affectiones, tum quia informationes ſunt petendæ ab hominibus eiuſdem ordinis aptis ad eadem munera præſtanda, nec non & officia, & ideò facillimè epiſtolæ poſſunt ſiniſtras dare informationes, tum quia multitudo iudiciorum pro electionibus generare ſolet maximam confuſionem. Occurrit Suarez vbi ſupr. quod hoc malum non poſſunt euitare Pontifices, neque Reges, neque Epiſcopi, quia actiuæ eorum electiones dependent ab informationibus habitis ab hominibus fide dignis, concedit ergo in iſto regimine hoc incommodum, & id ſoluit ab aliorum incommodis, quod eſt dicere, nulla ſolutio poteſt aſſignari, niſi recurrendo ad velamen aliorum regiminum, & malè. Primò quia informationes promouendorum à Pontifice, à Rege, &c. neceſſariò modo deſcripto ſunt mendicandæ, quia de neceſſitate debet eſſe vnus Rex, vnus Epiſcopus, & præſertim vnus Pontifex, ſed informationes promouendorum à Generali per totum orbem ſunt ex libera electione talis regiminis contra communem vſum omnium Religionum, ac proinde voluntariè hoc maximum incommodum patitur, nec electores aliarum Religionum talibus indigent informationibus, quoniam frequenter homines ſimul viuunt, & habitant, & ſe ſe benè norunt, & de his, quæ noui, informatione non egeo. Secundò, quia informationes Pontificum, Regum, &c. mendicantur ab iis, qui nullo modo ſunt ſuſpecti de ſiniſtra informatione, quia ad munera dignitatum conferendarum non ſunt promouendi, non ita in tali regimine, quia ſunt petendæ ab illis aptis ad eadem munera præſtanda. Tertiò, denegata dignitate nonnullis ob ſiniſtras informationes à Pontifice, à Rege, &c. non violatur aliquod ius, per quod neglecti remaneant in iuſtitia læſi, quia nullum ius ad illa munera habent, ſed eorum, qui priuantur dignitatibus in prædicto regimine ob tales informationes violatur ius, quod per pro-

ſeſſionem ad omnia munera Religionis acquiſierunt: hinc eſt fortè aliud periculum incidendi in aliam ſpeciem Tyrannidis, quod tantùm pauci à Generali cogniti ad regimina promoueantur cum multorum aliorum oppreſſione, qui ſuos annos pro Religionis ſplendore conſumpſerunt, legendo publicè, decertando, prædicando, confeſſionéſque audiendo, &c. imo cum ipſius Religionis oppreſſione, quoniam depauperatur hominibus, à quibus authoritate, ac experientia multa munera pro Religionis conſeruatione ſunt ferenda: tandem etiam videtur aliud incommodum, nimirum, quod illæ rixæ, ſeditiones, murmurationes maxima in parte, quæ naſcerentur inter homines, ſi electiones à cœnobiis celebrarentur, inter ſubditos, & Superiores oriantur, quia nimis durum eſt, & iugum vltra vires ſemper ſuper humeros inuita voluntate hominem ferre, qui omnes actiones ſeuera meditatione vult indagare, & cognoſcere, & ideo in ſacris Canonibus habetur, non dari Prælatum inuitis ſubditorum voluntatibus, ob id etiam, inquit Nauarr. 1. comm. de Regul. num. 10. ob concordiam ſcilicet inter ſubditos & Superiores, fuiſſe ſtatutum, vt præficiatur Prælatus, quem conuentus elegerit, vt ipſemet Suarez vbi ſupr. lib. 2. cap. 3. num. 2. loquendo de Generali ait, potuiſſe ſummum Pontificem ſibi reſeruare creationem Generalis, ſed noluit, & reliquit eam per legitimam electionem creari, vt ſuauius, & commodius Religionibus prouideret, vt nimirum ipſa Religio in Paſtore ſibi eligendo conſentiret, & vt ſufficientia electi à ſuiſmet ſubditis publicum haberet teſtimonium, & ita cum maiori amore & fiducia à tota Religione ſuſciperetur, ex verbis ergo Suarez ſatis dignoſcitur eſſe nimis durum, & ſatis repugnare ſuauitati regiminis creationes Prælatorum pendere ab vno ſolo Superiore eligente. Occurret fortè quis, quod querelæ ſubditorum etiam de grauamine illato à Prælato non admittuntur ad tollendas rixas, &c. & ad conſeruandam ei debitam reuerentiam, huic reſponſioni decantari poteſt carmen illud.

Incidit in ſcyllam cupiens vitare charybdim.

Tum quia ius diuinum naturale, & humanum violatur, quod iubet parti læſæ eſſe ſatisfaciendum, nec rixæ ob id, ſi

ſi excitarentur, eſſent rixæ,ſed pro parte læſa defenſiones, tum quia eſſet dare manus tyrannico regimini, tum quia eſſet maximum periculum incidendi in non parua incommoda, imo in manus violentas erga Superiores, tum quia maximè offenderetur ipſa Religio, quæ ſecundum æquitatem omnes amplecti debet, concedendo iſtud commodum Superioribus, ne in delictis commiſſis puniantur, tolerando in ſubditis incommodum illati grauaminis cum ſubtractione debitæ iuſtitiæ, ac proinde extra Religionem tot tribunalia videntur erecta, nonniſi ad ſatisfaciendum iniuriis Religioſis illatis ob denegatam iuſtitiam. In tertio modo eligendi Superiores inferiores prætermiſſo malo ſubornationum, quod inter eligentes facillimè oboriri poteſt, ferè tota Religio periclitatur in incommodum incommodorum incidere, diuiſionum ſcilicet, ac ſeditionum in perniciem omnium fundamentorũ Religionis, quæ ſunt humana ſocietas, charitas, pax, & vnitas, quibus deſtructis non eſt amplius dicenda Religio, ſed deſertum teſte Prouincia, de qua loquimur, quot mala videntur, quot incommoda ſequuntur, relegite ea, quæ dicta ſunt in Superioribus, quæ vnico verbo concluduntur, cuncti illius Prouinciæ homines cenſendi ſunt in malo ſtatu.

Prima Concluſio.

29. Humanæ leges, ſeu ſtatuta non debent cohibere omnia vitia, ſed grauiora, à quibus maior pars communitatis per leges, ſeu ſtatuta poterit cohiberi. Concluſio eſt D. Thom. 1.2. quæſt. 96. art. 2. vbi Medina. Mirand. tom. 2. quæſt. 25. art. 12. Suadetur ex S. Auguſt. lib. 1. de lib arb. cap. 5. vbi ait; *Humanas leges multa concedere, atque impunita relinquere, quæ per diuinam prouidentiam vindicantur.* Ex rationibus, tum quia humanæ leges imponuntur iuxta hominum conditionem, & capacitatem, quæ eſt fragilis, & labilis, & menſura debet proportionari menſurandis, non poſſunt homines abſtinere à vitiis, quia eſt proprium iuſtorum, & perfectorum, qui ſunt pauci, & lex imponitur multitudini: ergo leges, & ſtatuta non omnia vitia cohibere debent, ſed grauiora,

grauiora, à quibus multitudo communitatis abſtinere poteſt, tum quia multa permittuntur in pueris, quæ vituperantur, & puniuntur in adultis, vnde multa permitti poſſunt in multitudine imperfectorum, quæ non tolerantur in perfectis, quamobrem benè loquitur Suarez vbi ſupr. quod in quocunque ſtatu ſunt pauciores viri prudentes, & à priuatis affectibus liberi, & Medina vbi ſupr. inquit communitas hominum aliquos admittit defectus, eſt enim maior pars communitatis hominum imperfectorum.

Secunda Concluſio.

Guardianorum electio ex neceſſitate regiminis, & conſcientiæ è manibus Definitorum, ac Prouincialium eximenda eſt. Suadetur prim. ex S. Auguſt. lib. 1. de lib. arb. c. 6. vbi ait. *Quando populus eſt benè moderatus, & grauis, communiſque vtilitatis diligentiſſimus cuſtos, rectè lex fertur, qua tali populo liceat ſibi creare magiſtratus, per quos Reſpublica adminiſtretur, porrò ſi paulatim idem populus deprauatus habeat venale ſuffragium, & regimen flagitioſis, ſceleratiſque committat, rectè adimitur populo talis poteſtas dandi honores*, ſed huiuſmodi electores habent venale ſuffragium, quia pro ſui vtilitate, & conſeruatione, quaſi vendunt vota factionariis, hiſque ſeditioſis regimen committunt: igitur ex neceſſitate Guardianorum electio ex illorum manibus eſt auferenda. Secundo, tunc ſtatutum eſt ex neceſſitate immutandum, cum eius abrogatio continet in ſe maiorem vtilitatem, quàm ſit vtilitas legis abrogandæ, eiuſque conſuetudinis & quando eius obſeruatio eſt plurimum noxia, vt docet S. Th. nonne ſtatutum celebrandi electiones à Definitoribus, ac Prouincialibus huius miſeræ Prouinciæ communitati plurimum nocet? ſanè, quia offendit iuſtitiam commutatiuam non conſulendo bono communi, in conſeruatione vnitatis, & concordiæ, per quas conſeruatur, & augetur, necnon & diſtributiuam, quia multi, & multi negliguntur, & poſtponuntur: ergo eſt immutandum. Tertiò lex ordinatur ad bonum commune, ideo præcipit immediatè ea, quæ ſunt directè propter bonum commune, vel mediatè, ſicut cum 30.

aliqua ordinantur à legiſlatore pertinentia ad bonam diſciplinam, per quam ciues informantur, vt bonum iuſtitiæ, & pacis conſeruent. S.Thom. 1.2. quæſt.96. art.5. ergo ea, quæ non ſunt ad conſeruandam iuſtitiam, & pacem nequeunt præcipi, neque conſeruari: ſed lex de celebrandis electionibus à Definitoribus, ac Prouincialibus ex eorum malitia deſtruit vtramque iuſtitiam & commutatiuam, & diſtributiuam, & reſpicit amicos, & factionarios in proprium commodum, pacémque eiicit, diſcordiámque nutrit: igitur ex neceſſitate eſt abroganda, & annullanda. Quarto lex datur præſertim ad euitanda mala grauiora, à quibus poſſibile eſt maiorem partem multitudinis abſtinere, & præcipuè, quæ ſunt in nocumentum aliorum, ſine quorum prohibitione ſocietas humana conſeruari non poteſt. S.Th. vbi ſupr. art. 2. ſed huiuſmodi electio apud Patres fouet ſeditionem, rixas conſeruat, &c. per quæ humana ſocietas diſſoluitur, vnde ſatis dignoſcitur malitiam ſuperaſſe bonitatem legis, eiuſque finem nempe vnitatem, ac pacem deſtruxiſſe: igitur concludendum eſt neceſſariò eſſe abrogandam, & annullandam; poſſet etiam probari ex alia doctrina S.Thom 1.2.quæſt.90. art.2. docentis, quando ceſſat ratio boni communis, eiuſque vtilitas, ſtatim lex ceſſat, videantur Medina ibid. Suar. de leg. lib.6.c.9.n.3. Auerſa de legib. quæſt.97.ſect.5.

Tertia Concluſio.

31. Electio Guardianorum non eſt concedenda neque conuentibus, neque Generali: non conuentibus ob incommoda, quæ ſolent oriri provt in tert. not. ideo ſummi Pontifices cœperunt iuri conuentuum derogare, vt notat Nauarr. vbi ſupr. non Generali ob inconuenientia etiam ibi enarrata, ideo nulla Religio talem arripuit modum eligendi Superiores inferiores, nec vult tantam dignitatem, authoritatémque ipſi Generali præbere.

A quonam huiuſmodi creatio fieri debet? à toto Capitulo Prouinciali? minimè quidem, quia excitaretur non parua confuſio, neque à paucis, & ſelectis hominibus ex antiquioribus

ribus profeſſis, quia antiquitas profeſſionis non affert ſecum ordinariè omnia dona neceſſaria, quæ requiruntur in electoribus, à paucis ergo, & per vrnas ſelectis hominibus, ſed priùs electis per ſuffragia, vt dicebam ſuperiùs.

Dices, pro eligendis iis, vt habeant locum in vrna, poſſunt fieri ſubornationes, & ideò immitterentur in vrnam parum idonei ad tam graue munus exequendum. Reſpond. quod electores iſtorum hominum erunt Guardiani inter omnes Religioſos exiſtimati meliores, & ideò non facilè ſuffragabuntur indignis, cum nihil, aut parum vtilitatis ex hoc comparaturi ſint, & ſi fient, lex non debet omnia mala prohibere, vt ait S. Thom. vbi ſupr. ſed illa maiora, quæ præſertim lædunt ſocietatem humanam, vnitatem, & pacem, vnde eſſet iſtud paruum damnum tolerandum ad euitanda tot mala enarrata, etſi electi pro vrna per impoſſibile eſſent omnes indigni, dico per impoſſibile, quia difficilè creditur, quod tot homines electi ad alios regendos ſint ita à Paradiſo alieni, vt pro nihilo velint ſe tot laqueis, indignos eligendo, vincire, tunc regula D. Thom. 1. 2. q. 97. art. 1. & D. Auguſt. vbi ſupr. eſt ſatis clara. Primus ait, legem poſſe immutari ob mutationem conditionum humanarum. Secundus aſſerit, cum ſuffragium populi ſit venale, & indignus eligitur, eſſe ei auferendam poteſtatem conferendi honores, auferatur ergo omnis modus eligendi ab iſta Prouincia, & conferatur Generali, ſeu Viſitatori vnà cum duobus aliis, ſicut videbitur magis expedire. 32.

Dices, in primo Capitulo, in quo per vota ſunt nomina immittenda in vrnam, facillimè erunt ferè omnes ex vna factione, qui pro ſuis ſuffragia ferent, & non pro aliis ex contraria factione, inſtructi ab illo dicto, quod eſt velamen omnium malorum, ex noſtris ſunt meliores, & ita nullum remedium tantæ reuolutioni erit appoſitum. Fateor, hanc eſſe illam difficultatem, quæ magis huic modo obſtat, nihilominus reſpondeo, quod electio iſtorum hominum celebranda eſt magis, & minus ſecundum æqualitatem factionum, quod facillimè debere ſequi cenſendum eſt, quia lumen huius doctrinæ tenebras lacrymabilis ſtatus fugabit, & in meliorem frugem mutabit, quod ſi malitioſè perſiſte- 33.

rent in eligendis ſuis, pro prima vice defectus ſuppleatur à Generali, ſeu Viſitatori cum aliis duobus priùs cognita meritorum cauſa.

Modus iſte ſemper mihi viſus eſt aptiſſimus ad delendas factiones, rixas, ſeditiones, inuidias, ſubornationes, & omnia mala, ad introducendam pacem, concordiam, ac quietem, quod ſi aliquod incommodum pariet, pariet quidem, nam lex non intendit omnia mala prohibere, vt dicebam ſuperiùs, ſed erit tolerandum ob euidentiſſimam vtilitatem ſequuturam, tam in tot malorum extinctione, quàm in tot bonorum augmentatione, vt conſideranti ſemper videbitur: Saluo ſemper, &c.

DVBIVM VII.

Aliud remedium aſsignatur ad debellandas factiones.

34. PErpenſo remedio ſuperiùs deſignato pro factionibus debellandis, quidam Religioſus, cuius virtus ſuauiter, & fortiter per triennium Prouincialatus onus ſuſtinuit, in hæc verba prorupit, verum, ac opportunum remedium videtur eſſe, ſed nimis durum eſt, Patres Definitores, ac Prouinciales Guardianorum electionibus priuare, cui fuit reſponſum, nimis durum videtur ipſum remedium eſſe morbum ipſum, nam ad ſanandas plagas electionum, quæ olim ex creatione inferiorum ſuperiorum, quæ à familiis cœnobiorum fiebant, oriebantur, fuit ius eligendi Prælatos ab eis ablatum, & conceſſum Prouinciali ſimul cum Definitoribus, modò in hac Prouincia diuiſa malitia ſuperauit legem, vnde remedium eſt ipſe morbus, quia omnia mala ſuperius recenſita ab ipſis Patribus pro ſui conſeruatione excitantur, quare ſubditi, & ius eligendi amiſerunt, & eadem incommoda patiuntur, nihilominus ſuum remedium proponebat pro curatione huius miſeræ Prouinciæ. Hæſitandum non eſt, dicebat, ambitionem

bitionem eſſe radicem malorum deſcriptorum, quæ dupliciter poteſt conſiderari, vel intrinſecè, quatenus eſt appetitus inordinatus honoris, & dignitatum, vel extrinſecè, quæ eſt effectus intrinſecæ, & completur artificiis, factionibus, & iniuſtitiis. Primæ nequit remedium afferri niſi à Confeſſariis, quando attingit lethalem culpam, quæ talis in caſu ſemper erit cenſenda, quia factionarius ob rationes ſuperius notatas iudicari nequit niſi in malo ſtatu, quare ſi non habet dolorem de culpis commiſſis, firmum propoſitum ſe abdicandi diſſenſionibus, & factionibus, pacem ſectandi, ac iuſtitiam diſtributiuam tam in dignitatibus, ac honoribus, quàm in omnibus aliis rebus ſeruandi nequit à Confeſſariis abſolui, & ideò dicebat S. Bernard. ſerm. 41. de modo benè viuendi. *Magna eſt virtus concordiæ apud Deum, ſine qua non placent Deo noſtra ſacrificia, quibus delentur peccata.* Vnde concludebat ex rectè adminiſtrato Sacramento neceſſariò non deſiderari remedium pro cura intrinſecæ ambitionis, niſi velit iam inter damnatos, vt ita dicam, connumerari. Secundæ afferri remedium hoc aſſignato modo poteſt, quod Pater Generalis in fine cuiuſlibet anni, vel poſt biennium à die ordinis publicati, deſtinet Viſitatorem zelo plenum, ſcientia imbutum, moribúſque probatum, cum duobus aliis, vel deſignatis ab ipſo Generali: vel eligendis ab ipſa Prouincia ex ſuis hominibus ſecundum quod melius, conſideratis conſiderandis, expedire videbitur, qui diligenter viſitet Prouinciam, & abſque ſtrepitu proceſſus informationes capiat à viris fide dignis de ſtatu ferè omnium Religioſorum, de eorum artificiis pro conſeruatione Prælaturæ, & pro ea obtinenda, de iuſtitia diſtributiua à ſuperioribus ſeruata iuxta omnium merita, cum pleno arbitrio iudicandi ſimul cum illis duobus præſumptiones ſatis vrgentes, quæ reſultabunt ex informationibus captis, cum plena etiam poteſtate eos mulctandi, audita parte, contra quos inſurrexerint illæ præſumptiones extrinſecæ ambitionis, & iuſtitiæ diſtributiuæ denegatæ vſque ad priuationem officiorum, necnon & vocis actiuæ, & paſſiuæ ad tempus, quæ pœnæ habeantur tanquam ſalutares ad tuendam diſciplinam regularem, & Prouinciam

ab ambitione expurgandam, cum onere tamen informandi Generalem de omnibus perpetratis, vt iniuſtitia intra terminos præſumptionum non inſurgat. Ex quo remedio ſanctè geſto neceſſariò affirmabat ipſe, eſſe ſequuturam demolitionem artificiorum pro nutrienda ambitione, & tandem pacem fore introducendam; præſertim quia ſi electores maiores pœnis ſuccũbere nolint, coguntur eligere illos ex aduerſa factione, & iſti illos, & id videtur eſſe principium reuecandi bella, & diſſenſiones, & licèt hoc remedium aliquo modo videatur durum, ſine ferro tamen, vel igne ſatis nequit curari vulnus, affirmabat etiam ex vulnere ſanato neceſſariò eſſe erigendum illud optimum regimen ſecundum illa duo præcepta à diuino Platone tradita, & à Cicerone 1. de offic. notata. *Omnino, qui Reipublicæ præfuturi ſunt, duo præcepta Platonis teneant. Vnum, vt vtilitatem ciuium ſic tueantur, vt quidquid agant, ad eam referant, obliti commodorum ſuorum. Alterum, vt totum corpus Reipublicæ curent, ne dum partem tuentur, reliquas deſerant. Vt enim tutela, ſic procuratio Reipublicæ, ad vtilitatem eorum qui commiſſi ſunt, non ad eorum, quibus commiſſa gerenda eſt. Qui autem parti ciuium conſulunt, partem negligunt, rem pernicioſiſſimam in ciuitatem inducunt, ſeditionem, & diſcordiam.* Hæc ille, qui ægrè ferebat electiones Priorum è manibus prædictorum Patrum eſſe reſecandas. Huic remedio non deſunt difficultates ſoluendæ, ſed proponantur, & ſoluantur ab iis, quibus ſub pœna peccati mortalis incumbit onus diuiſionem ab huiuſmodi Prouincia reſecandi.

PARS

PARS TERTIA,

In qua nonnulla ſelecta ad Regularium regimina ſpectantia elucidantur.

DVBIVM I.

An expediat, Religionum Generalem eſſe potius perpetuum, quàm temporalem.

DE iſta grauiſſima quæſtione tres extant opiniones, inter quas duæ videntur principaliores. Prima, quæ eſt affirmatiua, mordicus defenditur à Nauarr.comment.3.de Regular.n.3. de ſtatu Monach lib.3.conſil.7.num.8.aſſerente, hanc mutationem fuiſſe inuentam à iuuenum deſiderio cupiditate regnandi, quem ſequitur eadem tenacitate Miranda man. Prælator. tom.2. quæſt.7. art.6. adhæret etiam Suarez 4. de Relig.tract.8.lib.2.c.7.num.8. Azorius 1.part.lib.12. c.20. quæſt. 21. & alij. Secunda negatiua firmiter defenditur à Peirino tom.2. de Prælato, quæſt.1. cap.4. §.1 pro ſe referente D.Thom.4.de reg.Princ.c.7. & 8. Canonh. Scriban. & in terminis Sarton, de his ergo duabus opinionibus validiſſima argumenta proponam. 1.

Prima hiſce argumentis à Nauarro, aliiſque adductis fulcitur. Primo, quia per mutationem Prælatorum continua eorum authoritas minuitur, & infirmatur ob timorem ſubditorum, pro quo adducit illud celebre dictum c. Viſis 16. q.2. *Humani eſſe moris illum timere, cuius iudicio nunc erigitur, nunc deprimitur.* Secundo ex iſta viciſſitudine Prælatorum infinita incommoda oriuntur, quorum primum eſt ambitio capiens maiorem partem Monachorum Prælaturas optantium, 2.

tium, ex qua ſequitur eneruatio diſciplinæ (ob vota enim ab electis electores capiunt impunitates, priuilegia, & gratias promiſſas, &c.) oriuntur præterea conuentiones, ſimoniæ, quibus alij aliis ſuum fauorem, & auxilium in futuris electionibus promittunt, vt in præſenti ipſis faueant, contra c. Quam pio 1. quæſt. 2. & cap. Pactiones de pactis, vbi acriter huiuſmodi conuentiones prohibentur: oriuntur etiam perpetuæ ſubornationes, colluſiones, quibus alij ſibi, vel aliis ſuffragia in futurum procurant; hinc etiam prodeunt factiones, diſſidia, ſuſurrationes, murmurationes, detractiones, dum alij aliorum defectus tam veros, quàm falſos, tam naturæ, quàm morum non dubitant aperire, vitiáque imponere ad maculandam partis opinionem, ne caput extollat: demum oriuntur iniuſtitiæ, quibus oppreſſa ſemper pars contraria videtur, cum ſibi negentur ea, quæ aliis liberaliter ſunt conceſſa, nempe gratiæ, & priuilegia, &c. & ferè quadam crudelitate impetatur punitione, correctione, aliiſque animaduerſionibus, quaſi omnia mala ab ea ſint perpetrata. Tertio opinionem ſuam confirmant exemplis SS. PP. Baſilij, Auguſtini, Benedicti, Dominici, etiam Seraph. Franciſci, qui pro bono regiminis augmento obſeruantiæ profectu, ac conſeruatione pacis, ac quietis in Religionibus Generales perpetuos, vt videre eſt apud eorum monumenta, conſtituerunt. Adducit etiam Nauarr. exemplum Tiberij Cæſaris, qui, vt refert Suetonius Tranquillus in eius vita tardiſſimè, aut nunquam prouinciarum Rectores à regimine amouebat, & quod experientia teſte, peccata, vitiáque populorum diſſimulatione ſolebant præterire, dum ad modicum tempus regimen erant habituri, & vſque ad ſanguinem ſubditos emungebant, vnde alij, & alij noui his ſuccedentes reſiduum ſanguinis exugebant, poteſt etiam confirmari hæc opinio exemplo Ieſuitarum, quorum Generalis eſt perpetuus. Tandem Nauarr. de ſtatu Monach. vbi ſupr. huic quæſtioni finem imponens, hæc verba habet: ſupradicta omnia teſtor, atque teſtificor, vt annoſus teſtis, & conſultor, ad quem innumerorum peccatorum tam ſimoniæ, quàm ambitionis, ſuperbiæ, factionum, diſcordiarum, ac murmurationum cognitio frequentiſſimè, tum per Confeſ-

ſarios,

ſarios, tum ipſoſmet Prælatos, & ſubditos pro medicina contra ſcrupulos concurrentes, peruenit, teſtor inquam quod ſi abſque ſcandalo poſſem perpetuitatem Prælatorum reuocare, quam SS.PP. vbi ſupr. inſtituere, reſtituerem, ſeruatis ad vnguem Canonibus, quibus Prælati ſuo munere abutentes deponerentur & eiicerentur, & ſine vlla negligentia caſtigarentur: hæc ille. Vltimo probatur, quia prudens regimen ab experientia longa mendicatur, quæ deſideratur in Prælatis temporalibus deuorantibus monaſteriorum bona, quia ad modicum tempus regimen ſunt poſſeſſuri.

Secunda opinio his argumentis firmatur, quæ directè opponuntur probationibus primæ ſententiæ. Primo ſicut temporale regimen timorem ſubditorum habet annexum, ita perpetuum imperium nimiam ſuperbiam, & audaciam Prælatorum in ſubditos nutrit, dum eos opprimendo ſibi regnare videntur Prælati, ita vt filij amore nati tanquam ſerui habeantur; liberas etiam Religiones tanquam proprias ſeruas tenent, & velut homines hæreditarij ſine diſcretione congregationis corpus adminiſtrant, quaſi dominium, & imperium abſolutum in illud liberè poſſint exercere, & quod peius eſt, obtinent, vt ſubditi ab ore pendeant contra libertatem ſpiritus. Secund. ſicut in temporali mille incommoda ſequuntur, ita in perpetuo. Audi ea, quæ dicit Peirin. vbi ſupr. Ex diuturnitate ſecuritas adeſt, facilè aures, & manus perpetui ſuperioris incommodis laxant, munera accipiendo, omnia in vſum proprium conuertendo, ea amicis largiendo, oriuntur munerum largitiones, ſimoniæ, ſubditorum odia, detractiones, ac murmurationes, &c. Quis enim enumerare poterit vitia in Prælatis pro ſui conſeruatione? quas tyrannides non exercent? quas iniuſtitias? quas depreſſiones hominum virtute præditorum? pecunias emungunt, conuentus expilant, Monachos expoliant, tandem multa alia facere audent, vt in perpetuitate ſe videant, & quos ſubditos non excæcant, inſurdeſcunt pecunia, aliiſque muneribus, & ita obtinent, quod cupiunt, & volunt: hæc Peirinus: Et nunquid factiones, diſſidia, ſeditiones, abſunt ab his regiminibus? minimè quidem,

dem, quia, licèt non tam frequenter ob raras electiones formentur, formabuntur tamen ob fauores, honores, indulgentias ſuis ſuffragatoribus, & amicis à Prælatis conceſſas, quæ omnia aliis negantur, & ſi aliqua eis præſtantur maxima cum difficultate, & labore, ac ſi non eſſent, vt ita dicam, de corpore Religionis, ac ſi horum labores pro Religione impenſi non eſſent præmiis digni: necnon formabuntur ab ipſo imperio in vno, ſeu in paucis cumulato, quia cum appetitus honoris inſit naturaliter hominibus, teſte Valer. Maxim. à D. Thom. relato de reg. Princip. lib. 4. cap. 7. *Nulla eſt tanta humilitas, quæ hac dulcedine non tangatur.* Multi profectò nec diſſidiis abſtinebunt, vt ad honores aſcendant, videre paucos exaltatos, multos meritis pares oppreſſos, & humiliatos diſcordiam, ac ſeditionem parit iuxta ſententiam Ariſtot. 5. Polit. cap. 7. *In optimatibus autem,* inquit, *ſeditiones fiunt, interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt bonorum participes.* Addo tandem, plus poſſe deſtruere malum Prælatum perpetuum & quoad ſpiritualia, & quoad temporalia, quàm centum temporales, quia ſi vnus temporalis deſtruit, alter ædificat, teſte experientia, quæ docet in ſuorum regiminum primordio pro Religione, ac Dei cultu omnes ædificare, ſaltem ad celandam ſuam ambitionem, & malitiam: at continuatio perpetui, & mali Prælati omnia bona Religionis ambitione, ſuperbia, iniuſtitiis, aliiſque peſſimis moribus exterminat, & eradicat. Tert. ſi ſententia contraria roboratur exemplis multarum Religionum, quæ ab initio beneficio Generalatus perpetui fruebantur, iſta etiam ſolidatur exemplis multarum Religionum, vt videre eſt apud Peirin. vbi ſupr. n. 6. quæ ab initio ſemper temporales Generales habuerunt, imò multæ ex illis authoritate Sedis Apoſtolicæ ad petitiones ipſorum Religioſorum Inclinatæ, perpetuum Generalem in temporalem mutarunt, eo quod maxima authoritate, & auſteritate ſubditis imperabant, & propter magnam potentiam, qua pollebant, Viſitatoribus pro eorum reformatione miſſis reſiſtebant, ita docet Rodriq. tom. 1. quæſt. 16. art. 1. in fine. Quart. ſi Nauarrus ſuam ſententiam confirmat Tiber. Cæſ. exemplo, hæc ſententia firmatur exemplo Caroli V. Imper.

de

de quo Scriban. 1. Pol. Chriſt. cap. 70. ait, quod dedit conſilium Philippo filio, ne gubernationes magnas diu ſub vno capite permanere fineret. Quint. ſi temporalia regimina ob modicum tempus monaſterij bona dilapidant, multò magis perpetuum dominium, eo quod Prælati ea poſſident tanquam res hæreditarias, quæ filiis, ac nepotibus relinqui poſſunt. Tandem ſextò, ſi perpetuitas dat ob longam experientiam magnam prudentiam in Prælatis, & temporale dominium non eam denegat, duce experientia, in viris aptis, & idoneis, quia, quod bonum, & malum fuit in præterito regimine, inſeruit eis pro doctrina ad prudenter gubernandum, vnde Tacit. 1. hiſt. in orat. Galbæ ad Piſ. ait: *Vtiliſſimus, ac breuiſſimus bonarum, malarúmque rerum delectus cogitare, quid noluerit ſub alio Principe, aut voluerit.* Hæc ſunt principaliora, ac validiora argumenta, quibus ſectatores vtriuſque ſententiæ ſeſe muniunt, atque confirmant.

Quid ergo dicendum? niſi quod vtrinque ſicut habent maxima incommoda, ita mille commoda, quamobrem tertia opinio inſurgit, & eſt Laymani in qq. can. c. 18. n. 235. ita loquentis: Non deſunt, qui expedire magis exiſtimant, vt Ordinum Prælati in perpetuum inſtituantur, ſed hāc rem difficile eſt definire, cum ex vtraque parte tam commoda, quàm incommoda exiſtant: Et ante illum Ioan. Bapt. Anthoniuccius in Cathec. Neapol. lib. 5. de ſimon priuat. cap. 6. folio mihi 184. vbi ſic aſſerit: Ego licèt Nauarri opinionem de perpetuitate Generalium aliquando probauerim, hodie tamen in re anceps ſum, cum valdè probabiles rationes pro vtraque parte ſint, tum propter iuſtitiam diſtributiuam, tum propter incautam electionem ab initio factam, & præſertim quoad capita ordinum. Tamburinus verò de iure Abbatum, tom. 1. diſp. 23. quæſt. 7. num. 4. putat, hanc rem eſſe ſatis arbitrariam, & alterutram partem eligi poſſe, dummodo incommoda, quæ in vnaquæque illarum contingere poſſunt, quantùm fieri poteſt, euitentur: pro quæſiti veritate ſit 4.

Prim. not. quod incommoda quæ in natura humana, quaſi in propria ſede regnant originem ducunt ex hominum fragilitate, ac imbecillitate, qui ab intrinſeco ad malum ſunt 5.

proni; hinc eſt, quod S.Thom.1.2.quæſt.95.art.1.reſoluit, quem ſequuntur Medina ibid.Mirand.tom.2.quæſt.25.art.5. vtilius eſſe Reipublicæ gubernari optimis legibus, quàm hominibus, licèt hi ſint res animatæ, illæ verò inanimatæ, eo quod, cum in mundo plures ſint proterui, & ad vitia proni, neceſſarium fuit per vim, & metum à legibus inflictum à malo eos cohibere, non per homines, qui ſæpè, ac ſæpius amore, vel odio affecti iudicium perturbatum habent, vnde in iure multis in locis cautum eſt, vt quàm pauciſſima iudicum arbitrio relinquantur, ſed ſecundum leges omnia iudicentur, vt habetur in cap.Omnis,quæſt.1.& in cap.Iudicet 7.quæſt.7.& in cap.Summopere 11.quæſt.3. per leges ergo Reſpublicæ ſunt regendæ, quæ ſecluſa omni cupiditate, amore, odio & humana affectione ſtatuunt, & ordinant ea, quæ neceſſaria ſunt, inquit D. Thom. ad pacem hominum, & virtutem. Quæ tamen leges nequeunt omnia vitia, prohibere, vt inquit S.Th.vbi ſupr.q.6.art.2.Medina ibid.S.Antonin.1.part.tit.17.§.4.Sotus de iuſt.lib.1.q.6.art.2. quia cum menſura debeat eſſe homogenea, id eſt, ſecundum naturam hominum, & adaptari eorum conditioni fragili, & imbecilli, & multitudinem menſurare debeat,cuius maior pars eſt hominum imperfectorum in virtute, ideò non omnia vitia leges prohibere debent; & quod mirum eſt, in omni congregatione etiam religioſa ſecundum perfectionem ſtatus maior pars eorum ſecundum imbecillitatem, & infirmitatem naturæ operatur, teſte Suarez 4. de Relig. tract.10.lib.10.cap.3. in quocumque ſtatu, inquit, pauciores ſunt viri prudentes, & à priuatis affectibus liberi, & lib.1. tract.8.cap.3.num.3.dicit ex diſcurſu D.Thom.nam SS.PP. qui Religiones inſtituerunt, noluerunt hominibus iniicere laqueum damnationis, ſed potius viam ſalutis ita ordinare, vt illius periculum eſſe non poſſit, & ideò non habuerunt intentionem multiplicãdi præcepta obligantia ad mortale, nam illa nõ poſſunt nõ eſſe in laqueum reſpectu totius communitatis,in qua plures infirmos,& fragiles eſſe neceſſe eſt.

6. Not.ſecund. quod S. Bonauent. opuſc. tom.2. quæſt.19. ſuper regulam S.Franciſc. quæſitum ſcitu dignum reſoluit: quærit ergo, quare Religioſorum ordines deficiant ab illo

feruore,

feruore, vitáque religioſa, per quam tam coram Angelis, quàm coram hominibus in primordio admirabiles apparuerunt: Reſpond. variis rationibus, quarum prima videtur eſſe à priori, amplectens non ſolùm Religioſorum ordines, verùm etiam ſtatus Epiſcoporum, Clericorum, ac Laicorum. *Omne*, inquit, *quod non habet eſſe ſuum à ſe, deficiendo decidit in non eſſe, niſi ſuſtentetur ab eo, qui dat ei eſſe, ſic omnis ordo, & omnis homo: quare in primordio naſcentis Eccleſiæ fidelium multitudo erat perfecta, & ſancta, vnde dicitur Act. Apoſtol. 4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.* Aliæ verò ſingulares, & à poſteriori de Regularibus ſunt, inter quas tanquam principaliores hæ enumerantur. Prima eſt multitudo intrantium, nam ſicut pauci Religionis iugo, aſperitatibúſque ſe facilè ſubiiciunt, ita multi difficilè flectuntur ob capita diuerſa, quæ maxima difficultate ad vnum ſenſum declinant. Secunda eſt ſubtractio illorum Religioſorum, qui magno feruore, ac rigore magnam perfectionem poſſidentes, ordinem in ſuo primordio etiam delapſo ſuſtinuerunt, vnde Religioſi, maximè qui poſt ipſos habitum aſſumunt, ab eorum exemplis moueri non poſſunt, & ita regimen cum ad ipſos iuuenes deuoluitur, ipſe ordo in rigore infirmatur, & in feruore amplius non ferueſcit, & ita perfectio debilitatur. Tert. eſt frequens mutatio Prælatorum, quæ, licèt bona videatur, expellens malos à regimine, nociua tamen cenſenda eſt, quia, dum Prælati inſignibus virtutibus, & magna perfectione fruuntur, non ignorantes ſe citò abſoluendos à regimine, non audent reformationem aggredi, imò ſubditi nolentes perfectionem illam primorum Religioſorum ſequi, ita vt rebelles nuncupari poſſint, timentes, ne ordinem ad ſuum candorem reſtituant, vitia expellendo, virtutes introducendo, reformationem in totum ordinem, quaſi ſemen Dei ſpargendo, laborant, vt à regimine deponantur, quare concludit Sanctus, ex his, aliiſque rationibus aſſignatis inſurgit, Religionis ſtatum ſic deficere, vt non ſolùm fiat deterior, ſed ſit eius reformatio deſperabilis, niſi aliter ordinet Deus: verumtamen eſt, quod ſicut electorum gloria fit maior ex reproborum ſocietate, qui ſuis prauis moribus ſunt materia

tentationis electis, ita vt videantur ſemper eſſe in actu exercendæ virtutis, ita boni Religioſi non eſſent tanti meriti apud Deum, niſi eorum animæ in medio tempeſtatis defectuum tepidorum fratrum iter ſuæ vitæ peragerent, quare ſemper prouocati ad luctam cumulant animas inſignibus meritis, quod videtur eſſe intentum diuinæ prouidentiæ.

7. Ex hac doctrina ſequitur tertium notand. quod ſicut in viuentibus triplex ſtatus dignoſcitur, ita in ſtatu perfectionis Religioſorum eſt aſſignabilis. Prim. loquendo de Regularibus dicitur ſtatus augmentationis, in quo virtutes, aliáque bona, & perfectiones ſemper de die in diem augmentantur. Secund. appellatur ſtatus conſiſtentiæ, in quo Religioſorum virtutes, ac perfectiones non augentur, nec minuuntur. Tert. vocatur ſtatus declinationis, in quo & virtutes infirmantur, & perfectio tendit ad occaſum, & ſicut natura non operatur in inſtanti, ſed in tempore, ita in quolibet ſtatu aſſignari debet id, per quod quilibet ſtatus moueatur. Aduertendum tamen eſt, quod, ſi ſtatus declinationis non ſuſtentetur bonis exemplis, reformationibus, aliiſque mediis neceſſariis, præſertim claudendo ianuam ingredientibus, magna velocitate ad interitum, cum natura ſit prona ad malum, declinabit: his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

8. Conſiderando Religiones in primordio ſuarum originum, id eſt, in primo ſtatu, in quo Religioſorum feruor, quaſi ignis augmentabatur, cum vnuſquiſque ad hoc virtututum materiam colligeret, perfectioniſque ſtatum magis, ac magis cuperet propagare, earum vtilitati, ac profectui iam expédiens eſt, vt Generalis perpetuo regimine fruatur, quàm temporali gaudeat. Suadetur: incommoda allata à prima opinione contra regimen temporale Generalium exoriuntur præſertim ex ſubditis, & ex deprauato modo electionum, incommoda relata à ſecunda opinione, quæ exterminare conantur Religiones, quæ ſub perpetuitate primi capitis reguntur, præſertim emanare videntur

à Prælatis: ſed in noſtro caſu neque ex parte ſubditorum, neque ex parte Prælatorum labi poſſunt: ergo: maior videtur clara in ſuperioribus, minor probatur, quia ex parte ſubditorum ſuffragia ferentium in electionibus omnĩ prudentia, iuſtitia, ſanctitate, necnon & ſimplicitate dabuntur, quare nec diſciplina regularis eneruabitur, nec ſubornationes, colluſiones, ſuſurrationes, murmurationes, conuentiones, ſimoniæ, aliáque incommoda ſuperius enarrata orientur, ex parte etiam Prælatorum perpetuorum nimia audacia, & ſuperbia in ſubditos non excitabitur, nec alia incommoda ſuperius recenſita audientur, eo quod omnes in ſpiritu feruentes magis, ac magis perfectionem anhelabunt, ſubditi parui æſtimantes Prælationes, Superiores quietem ſubditorum maximo cum deſiderio optantes, hi cum omni iuſtitia, æquitate, ac pace munus ſuum exercentes, illi cum omni patientia, & alacritate recipientes quidquid à ſuperioribus erit ordinatum, vt videre eſt apud annales Religionum: ergo tam vtilis eſt Religionibus in illo primæuo ſtatu Generalis perpetuus, quàm temporalis, vnde Ariſt. 3. polit. cap. 5. ait. *Quando igitur vnus, vel pauci, vel multi communem vtilitatem in gubernatione ſequuntur, has eſſe rectas rerum publicarum ſpecies neceſſe eſt.* Argumentum etiam videtur concludere de ſecundo ſtatu Religionum ratione perfectionis, quia, licet amplius non proficiat, gaudet tamen profectu acquiſito excludente ab illa multitudine Religioſorum mala recenſita.

Dices, in omni congregatione plures ſunt infirmi, nec liberi ab omnibus affectibus, vt dictum eſt: ergo etiam in illo primæuo ſtatu ſubditi ab affectibus ducti erunt Prælationes prætendentes, & ita in enarrato ſtatu mala recenſita ſuſcitabuntur. Reſpond. quod Suarez loquitur de congregationibus Religioſorum amplectentibus illum triplicem ſtatum, in quibus veriſſimum eſſe videtur, multò plures degere infirmos, ac in ſpiritu debiles, quàm fortes luctantes contra proprias concupiſcentias, quare S. Bonau. vbi ſupr. ait, hoc præſertim exoriri ex multitudine intrantium, qui non tam facilè flectuntur, ſicut pauci, & ex ſubtractione virorum, qui ſuis exemplis, vitáque ſancta iuuenes inſtruere 9.

re ſoliti erant, at verò non loquitur de primo illo ſtatu ſolùm, quia, experientia duce, maior pars illorum hominum abſque dubio ſunt fortes, in ſpiritu feruentes, acriter luctantes contra mundum, carnem, & diabolum, ac ſemper interiorem hominem mortificantes, Crucem Domini portantes, non negat tamen, quod aliqui pauci infirmi morari ibi non poſſint.

Dices, in iſto etiam ſtatu poteſt Generalatus indigno conferri, vt videre fuit in initio Seraphicæ Religionis in fratre Elia, qui ſua ambitione, & ſuperbia totam conturbauit Religionem: ergo ſolutio ad argumentum difficultatem non ſoluit. Reſpond. quod id ſequitur per accidens, non tamen abſque diuina prouidentia, quæ ſemper ſolet ex malo eligere bonum, & regulæ generales non inficiuntur exemplis, quæ rarò occurrunt, exemplo petito ab aliis Religionibus, quæ in ſuo ortu non ſunt paſſæ huiuſmodi incommodum.

Secunda Concluſio.

10. Si poſtea conſideretur Religio ſub illo triplici ſtatu deſignato, in quo multitudo imperfectorum, quaſi neceſſariò inſpicitur, ſtatus quæſiti prorſus problematicus eſt, & ita Layman & Antoniucius meo iudicio veritatem attigerunt, eo quod ſi incommoda exoriuntur ex vna parte, ex altera non deſunt, & ideo non ſine arte modo deſcripto argumenta ſecundæ opinionis propoſui, legite, & relegite, quia veritas concluſionis perbellè eluceſcit.

Tertia Concluſio.

11. Conſiderando illum triplicem ſtatum in qualibet Religione ſimul adhibitis remediis ad euitanda incommoda, vt dicit Tamburinus, non audeo recedere à ſententia Peirini aſſerentis, temporalem Generalem eſſe magis expedientem ob vtilitatem quammaximam ſequuturam. Probatur prim. ex ſacr. Scriptur. Machab. 8. vbi approbatur annualis electio Romanorum Magiſtratuum. *Et committunt*, inquit textus,

textus, *vni homini magiſtratum ſuum per ſingulos annos dominari vniuerſæ terræ, & omnes obediunt vni, & non eſt inuidia, neque Zelus inter eos.* Super quem locum dicit Dionyſ. Carthuſ. durante autem hac bonitate regiminis Romanorum in multis profecerunt, & in breui venerunt ad maximum incrementum, non diſſentit Gloſſa, imò S. Thom. 1. Mach. cap. 8. vult, quod ibi non erat inuidia, neque zelus, quia non aderat boni particularis præponderatio. Secund. ditare Rempublicam optimis viris, per quos Reſpublica regatur, vt, vno deficiente, alter de regimine ſtatus informatus illico ſuccedat, videtur vtilius, nam de nouo alium eligere non informatum maxima incommoda afferre ſolet bono communi, vt rectè monet Emin. Lugo de iuſt. diſp. 35. ſect. 5. num. 58. at ſi Generalis eſſet perpetuus, & priuaretur bonum commune his hominibus, & mille incommoda inſurgerent eo deficiente, maximè in ſenectute regiminis, & annorum, quia alius informatus difficile inueniretur, & ſi forte inueniretur, toti Religioni non placeret, quod eſt dignum magna ponderatione: ergo, ne priuetur Religio hac ſumma vtilitate, frui debet Generali temporali. Tert. admittere vt ſint in Republica, in qua multitudo languentium iacet, plures homines, qui tanquam inimici ei obediunt, periculoſum eſt, & id ſequitur, quando apti excluduntur ab honoribus, teſte Ariſt. 3. Polit. cap. 5. afferente. *Excludere illos*, (id eſt aptos) *penitus ab honoribus periculoſum eſt, cum multitudo inopum ſit in ciuitate, eadémque ab honoribus excluſa, neceſſe eſt ciuitatem plenam eſſe hoſtibus Reipublicæ.* Sed ſi Generalis perpetuus eligeretur in maximo diſcrimine poneretur Religio, quia, cum ſit plena hominibus non viriliter pugnantibus aduerſus malas inclinationes, vt dicit Suarez, qui tanquam inopes in ea morantur, ac vagantur, eſſet admittere in illa plures non dicam inimicos, ſed parum contentos, eo quod excluſi viderentur ab honoribus, quos propriis meritis progreſſu temporis tandem eſſent habituri, qui vni ſemper obedire, quem exaltatum ſupra ſe vident, ægrè ferrent ob varias rationes; hinc eſt, quod multi in ea viuunt ab omni alacritate alieni, quaſi portent præ triſtitia totum orbem ſupra humeros, ob vitam aſſumptam, de

ſtatutis, ac ſuperiorum moribus dolent, necnon & de eorum vita murmurant cum maximo damno Religionis: ergo Generalis temporale regimen gerens non poteſt niſi laudari, vnde Patritius lib.1. de Republ. tit.6. inquit: *Præfinitum tempus magiſtratus habere debet, nam perpetuò imperare in libera ciuitate odioſum eſt, parere enim, vt imperare diſcat, optimo ciui expedit.* Et S. Thom.4.de reg.Princ.cap.7.ait. *Dare principatum vni ſoli eſt cauſa ſeditionis in multitudine*, & ita eſt ratio Ariſt.in 2.Polit. vbi dicit, *quod Socrates ſemper facit eoſdem Principes, quod ſeditionis eſt cauſa apud nullam dignitatem poſſidentes.* Quart.lex, quæ multitudini imponitur, in qua maior pars in virtute infirma videtur, ob infirmitatem omnia vitia cohibere nequit, vnde, ſi non adaptatur eius conditioni labili, atque fragili, cenſetur iniuſta, vt dicunt DD. & ſuperius adnotaui; ſed, ſi lex ſtatueretur de eligendo ſupremo ſuperiore perpetuo, non eſſet iuxta naturam humanam, quia licèt multi perfecti degant in Religione, nihilominus imponitur multitudini, in qua maior pars viriliter non luctatur cum prauis affectibus, in qua viget aliquo modo appetitus honoris, teſte Valerio Maxim. vbi ſupr. ergo huiuſmodi lex non videtur eſſe vtilis Religioſæ Reipublicæ. Quint. vnum præ cæteris extollere periculoſum eſt Reipublicæ, tum quia difficile eſt, ne moueatur in ſuo officio timore, vel odio, & ita iudicium alienum à perturbatione difficile poteſt habere, vt benè notat S. Thom. vbi ſupr. in 1. not. tum quia non habet, qui eum frænet, & cuſtodiat in præiudicium regiminis cuſtodiam poſtulantis, vnde Ariſt. præceptum eſt 5. Polit. cap.11. *Communis verò cuſtodia omnis dominationis vnius eſt, neminem vnum præ cæteris magnum facere, ſed plures, nam ſe inuicem cuſtodiunt.* Sed, ſi Religio niteretur habere Generalem perpetuum, vnus præ cæteris extolleretur in maximum Religionis periculum, quia in iudicandis iis, maximè quæ pendent à ſuo intellectu, vt ſunt merita, & demerita ſubditorum, difficile videtur eſſe, odio, vel amore eum non ductum iri, quare Miranda tom 2. quæſt.25. art.5. inquit homines vtcunque perfecti carne cum ſint induti, ſæpiſſimè paſſionibus perturbantur, multiſque aliis rebus, quæ ipſos à recto tramite, & à veritate

tate deflectere faciunt: Et licèt id inueniri poſſit in Generali temporali, attamen ob futuram declinationem ab imperio, curabit, vt actiones, & iudicia exeant ab omni affectione, quantùm fieri poteſt, libera, vt inſinuat Eutropius lib. 1. hiſt. *Et placuit, ne imperium longius tempus, quàm annum haberet, ne per diuturnitatem poteſtatis inſolentiores redderentur, ſed ciuiles ſemper eſſent, qui ſe poſt annum ſcirent futuros eſſe priuatos.* Quia etiam regimen deficeret à cuſtodia, nam plures ſunt, qui ſe inuicem cuſtodiunt, moderando ea, quæ fuerunt digna reprehenſione in prædeceſſoribus, & extirpando ea, quæ malè in vinea Domini ſeminata fuere: ergo tanquam res periculoſa à Religionibus huiuſmodi perpetuitas eſt reſecanda. Sext. quantò magis pacatum eſt regimen, tantò magis vtile Reipublicæ cenſendum eſt: ſed hoc magis habetur ſub imperio multorum ſibi ſuccedentium, quàm ſub perpetuo dominio vnius: ergo. maior clara apud omnes, minor probatur: vnius paſſiones reddunt nimis durum, & rigidum regimen, quia ferè ſemper iidem laborando incommodorum oneri ſuccumbunt, & iidem ferè ſemper commodorum bonis fruuntur, multorum verò paſſiones reddunt regimen magis leue, & pacatum, quia, qui ſub vno incommoda patiuntur, ſub altero commoda ſortiuntur, & viciſſim ſibi præſtant tam commoda, quàm incommoda: ergo ſemper erit vtilius regimen temporalium Generalium, tanquam magis pacatum. Septim. illud regimen eſt magis vtile Reipublicæ, quod eſt bonis magis charum, & illud videtur eſſe magis charum, quod poteſt ab omnibus participari, vnde S. Ambroſ. 5. in Exaëm. cap. 15. ait. *Quid hoc pulchrius & laborem omnibus, & honorem eſſe communem.* Sed hoc habetur in ſummo regimine temporali, & non in perpetuo: ergo tanquam charum omnibus, & magis vtile Reipublicæ erit illud, & non iſtud. Octau. plus mouet mutatio antiquæ conſuetudinis, quàm ipſa vetus conſuetudo, quia illa mutatio non in aliquibus locis, ſed in multis, imò in tota Eccleſia facta eſt non ſolùm in Religionibus, quæ ab antiquo feruore defecerunt, ſed in illis, quæ eum retinent, vel ad illum ſunt reuocatæ, vel de nouo ſunt inſtitutæ, quod eſt ſignum illam mutationem non eueniſſe ex errore, aut im-

 perfectione,

perfectione, ſed quia experientia duce, cognitum eſt temporale regimen eſſe magis conueniens: ergo. Non. Apoſtolica ſedes in hanc partem declinauit, vt Prælati omnes Religionum eſſent temporales, vnde videmus perpetuitatem regiminum eſſe mutatam in temporaneam, & nunquam è conuerſo temporaneam gubernationem in perpetuam eſſe commutatam, imo quod erat ad arbitrium Superioris maioris, vel per plures annos, eius authoritate tempus limitatum, vel abbreuiatum eſt: ergo ſenſus Sedis Apoſtolicæ eſt, vt procul ſit perpetuitas à Religionum regiminibus: ergo ſemper erit vtilius Religionibus Generalem habere ad tempus dominantem. Vltim. perpetuitatem in regimine damnarunt Romani dum per legem ſtatuerunt debere eſſe temporale, cuius legis verba ſcribit Cicero lib.3. de legibus; eſt etiam præceptum Philoſophi lib.5. pol. cap.8. & lib.6. cap. 2. non deſunt leges, quibus interdicitur, ne quis honorem continuet, aut repetat, eſt text. in l. honor, §. gerendum, ff. de mun. & hon. in l. cum tot. tit. C. de mun. & hon. non cont. lib. 10. vbi ponuntur interualla temporum, quæ poſtremis legibus in id ſtatuta ſunt, & in §. vlt. auth. de defenſ. ciuitat. vbi inter cætera textus eſt ſingularis, quod vnus tantum de Collegio poteſt impedire, ne quis continuet eundem magiſtratum, etiamſi omnes conſentiant, id enim fieri non poteſt, niſi cuncta ciuitas, reluctante nullo, eum elegerit, hæc enim ſunt verba illius textus, quem ad hoc expendit Bart. in l. omnes populi 2. quæſt. pr. ff. de iuſt. & iur. & in l. quod maior. ff. ad mun. Ang. qui eum textum dicit ſingularem in reb. de arb. col.6. verſ. limita prim. locum non habere, & ſingulari ſuo 95. heri fui interrogatus; latiſſimè confirmat ex exemplis, & legibus Tiraq. in princip. l. ſi vnquam C. de reuoc. donat. tom.2. in præfact. num. 24. Pro fine duo ſunt addenda. Prim. quod tale regimen quamprimum ruet in relaxationis profundum, percipe verba D. Thom. 1. de regim. c. 15. *Sunt tria, quibus bonum publicum permanere non ſinitur, quorum quidem vnum eſt à natura proueniens, non enim bonum multitudinis ad vnum tantùm tempus inſtitui debet, ſed vt ſit quodammodo perpetuum, homines autem, cum ſint mortales, in perpetuum durare*

durare non poſſunt, nec dum viuunt ſemper ſunt in eodem vigore, quia multis variationibus hominum vita ſubiicitur, & ſic non ſunt homines ad eadem officia peragenda æqualiter per totam vitam idonei. Nec obſtat, talem hominem tandem ſenectutis morbo laborantem in graue damnum Religionis fore ſubleuandum ab onere regiminis, quia priuſquam feratur iudicium de conuocandis electoribus ad hoc, vt deponatur, & in vnum congregentur, & ſententia feratur per ſuffragia pro depoſitione, multi ſudores ſunt ſpargendi, necnon & labores impendendi, ac multi anni ſunt decurrendi, in quorum difficultate, & ſpatio multa incommoda excitabuntur, quæ deſperatæ reparationis, ſeu vt modeſtius loquar, difficillimæ reſtaurationis fiunt. Secund. quod tale regimen, quando ad occaſum tertij ſtatus, de quo præſertim loquimur, declinat, fit peius aliis regiminibus teſte D. Th. de regimin. cap. 3. *Quod ſi in iniuſtitiam declinat regimen Monarchicum, expedit magis vt ſit multorum, vt ſit debilius, & ſe inuicem impediant.*

Dices, mutatio Prælatorum ex D. Bonauent. vbi ſupr. facit ſtatum Religionum à ſua perfectione declinare: ergo vtilior erit Superiorum perpetuitas. Reſp. quod D. Bonau. loquitur problematicè, concedit mutationem Prælatorum eſſe cauſam declinationis à primo feruore, non negat tamen id non ſequi ex perpetuitate, dum dicit mutationem eſſe bonam, eo quod à regimine malos expellat, & ideo S. Thom. lib. 4. de regim. cap. 7. reddens cauſam, quare Romani electionem annuam imperabant, de qua in principio conclusionis, ea fuit, inquit. *Vt electus non inſolens diu maneret, & moderatio cito ſuccurreret.* Enim vero plus poteſt deſtruere Prælatus perpetuus, quàm temporaneus, eo quod ſi vnus temporaneus deſtruit, alter ædificat, vt dicebam ſuperius, & inuicem ſe cuſtodiunt, & quamuis perpetuo regimini aſſignetur remedium, cæteris paribus magis vtile erit Religionibus regimen temporale, quia magis adaptatur fragilitati humanæ conditionis, & ita omnium iudicio debet eſſe lex humana. 12.

Dices, proprium eſt Religioſorum tendere ad perfectionem cum contemptu omnium honorum procul ab omni 13.

ambitione, ac deſiderio dominandi, & id videtur eſſe eorum finis: ergo melius hoc habebitur à perpetuitate Generalium, quæ claudet oſtium ambitioni, quàm à temporali illud aperiente ob ſpem tandem deueniendi ad anhelatum regimen. Reſpond. quod proprium eſt hominum Chriſtianorum inter terminos diuinæ legis ſe continere, imo hic eſt eorum finis, attamen lex humana, quæ neceſſariò eis imponitur ad cohibenda vitia à fragilitate naturæ deriuantia, ne in maiora proſiliant, omnia mala cohibere non intendit, ſed multa permittit: proprium eſt etiam iudicum vitia punire, quia expedit bono communi, vt crimina impunita non remaneant, leuia tamen diſſimulant ob hominum imbecillitatem, quia, qui nimis emungit, elicit ſanguinem: proprium eſt omnium Religioſorum ſemper in perfectione progredi, natura tamen quaſi cogente, vt monet S.Bonauent. vbi ſupr. neceſſitantur ad declinationem tendere, & ad vltimum ſtatum de tribus aſſignatis peruenire: ergo, licet etiam ſit proprium Religioſorum contemnere omnia commoda honorum, ac dignitatum, non ideo lex prorſus obſtare debet cupiditati hominum, quæ eſt quaſi naturalis, ſed fragilitati eorum ſe accommodare, non fauendo ambitioni iuxta ea, quæ dicam in obiectione primâ tert. dub. ſed ſuccurrendo bono communi, ne multitudo imperfectorum in maiora mala deſcendat, & ideo lex de temporali Generali non aduerſatur perfectioni Religioſorum, ſed magis conſentanea eorum ſtatui videtur.

14. Dices, incommoda, quæ euertunt ordines, præſertim ex deprauato modo eligendi exoriuntur, quare, cum ſæpe ad eligendum temporaneum Generalem reiterari electio debeat, conſequenter ea ſunt pullulatura. Reſp. ſolutionem pendere ab aſſignato remedio.

Quodnam remedium deſignari debet, per quod omnia regimina temporalia vtiliora Reipublicæ cenſeantur? multa quidem, ſed vnum tantùm proponam: remedium ſit, quod erigatur magiſtratus trium virorum prudentia, induſtria, ac ſanctitate ornatorum, à quo non deficiant, niſi vita deficiente, vel poſt longum tempus, ob informationes omnium ſubditorum aſſiduè recipiendas, & ob indepen

independentiam à ſubditorum votis, niſi in ſua prima creatione, quorum munus ſit, Primò toti Religioni præeſſe ad regulandas omnes malas actiones, & graues negligentias, nec non & votorum procurationes, artes, & factiones Priorum ſeu Guardianorum, Prouincialium, Generalium, aliorúmque Prælatorum non tamen perturbando ordinem, ſed relinquendo prius cauſas recognoſci à prælatis ordinum, vt congruum, & neceſſarium videtur eſſe, ne eorum authoritas diminuatur & regimen confundatur, & ſubditi audaces, ac rebelles contra ipſos inſoleſcant. Secund. omnibus, & ſingulis Religioſis præeſſe, id eſt, ad habendas omni ſtudio informationes meritorum, ac demeritorum omnium ſubditorum ad hoc, vt meritis omnium bonorum ſecundum talentum à Deo conceſſum prouideatur, & ob demerita, mali vſque ad emendationem negligantur, & id tanto ſtudio, ac diligentia, quantùm patitur humana fragilitas, ita vt, ne vnus quidem ſit, qui dolere poſſit, niſi de propriis demeritis, quare, vt hoc fideliter exerceatur, in ſingulis Prouinciis habeant homines fide dignos, qui eos ſecreto moneant de ſtatu Prouinciæ, de Prælatorum actionibus, déque meritis, ac demeritis ſubditorum: ſed quia perpetuitatem ipſam facilè intemperantiæ terminos poſſe excedere, & à vigilantia deficere non eſt, qui dubitet, ideo Protectorem pro tempore exiſtentem de omnibus actionibus perpetratis, ac perpetrandis, ac de ſtatu Religionis, ac Religioſorum monere teneantur, vt ſanctè, ac diſcretè, quantùm fieri poteſt, bono communi conſulere, iuſtitiámque diſtributiuam fouere conentur, vt inde Emin. Protector de ſtatu, ac Religionis profectu informatus fortia remedia ad coërcendos rebelles, & ad reformationem augmentandam aſſignare poſſit. Quis non videt ex iſta trium virorum electione mille, ac mille bonos effectus eſſe pullulaturos? nam ſubditi appellationes pro prætenſo grauamine, quæ tanta facilitate extra Religionem exeunt, eíque ob media aſſumpta non mediocrem iacturam inferunt, vt notum eſt, ob ſperatam quamprimum iuſtitiam ante iſtud tribunal deferent, vnde ſi charitate, & induſtria ornati erunt, efficientes, vt pœna inflicta reis ob delicta commiſſa pondus iuſtitiæ habeat,
patienter

patienter quidem pœnitentiam iniunctam, non petentes aliud remedium, portabunt ſubditi defectus Prælatorum, ſi qui ſunt veri, aut inuenti ab ipſis reis, & occaſione appellationum propalati non ſine magno ſcandalo, ac detrimento totius corporis Religionis, non audientur; petitiones ſæcularium, ac magnorum hominum, maximè ad inſtantiam ſubditorum pro promotione ad dignitates, officiáque Religionis, nullam, aut parum vim authoritati Prælatorum inferent, quia ſemper illis obſtabunt demerita, nam ſi erunt merita, proculdubio tribunal erectum, vt negligantur non permittet; ſeditiones, diſcordias, ſchiſmata, ac factiones, quæ ex electionibus frequentatis fortè inſurgunt, ſedabuntur, quia illi homines, quos magna perfectio ab aliis ſegregat, alieni ab omni commodo proprio, communi bono, ac iuſtitiæ diſtributiuæ inhærendo, vota præſtabunt, illi verò, qui non ſunt ab omni commodo alieni, actiones tamen inter diuina præcepta, & vota, necnon & regulam promiſſam includunt, qui in maximo numero, vt benè notat Suarez vbi ſupr. ſunt, non ignorantes, quod merita eorum ſunt inueſtigata, vt honore, dignitate, officiis Religionis præmientur, potentiam alicuius Prælati, ſeu Principis pro ſubleuatione non poſtulabunt, vota pro ſuſtentando in dignitate illum Prælatum Religionis ſibi propitium non dabunt, nec artificiis ea mendicabunt, & fugient ſe filios nuncupari talis, aut talis Patris: ex quibus omnibus incipiunt ſeditiones, ac factiones formantur, ſed electiones ſanctè, ac vtiliter ſuis votis fouebunt, nitendo iugum ſeruitutis, quod ex adhærentiis ſequitur, tanquam rem Religioſis indignam, è collo excutere; illi verò quorum mores intra terminos diuinæ legis, & regulæ promiſſæ non conſtringunt, qui in paruo numero in Religionibus reformatis ordinante diuina prouidentia ad bonorum exercitium numerantur, qui etiam pro indigna ſua exaltatione artificiis, votis, lingua, & manu in electionibus factiones formare, ſeditionem ſeminare, capita nutrire conantur, cum non habeant optimos, qui eos ſequantur, bonos, qui eis adhæreant, capita, quæ eis faueant, nihil, aut parum bono regimini Religionis obſtabunt, præſertim adhibita diligentia

illorum

illorum trium virorum pro conſeruatione Religionis inſtitutorum; ſuperiorum partialitates erga amicos cum multorum oppreſſione reprimentur, ſimul cum audacia, & potentia. Et quod maximè eſt æſtimandum, illa ſincera informatio quaſi quotidiana Summo Pontifici facienda ab Emin. Protectore de ſtatu Religionis, infinitos bonos effectus parturiet, quare ex remedio aſſignato patet ſolutio ad argumentum. Ne mireris candide lector iſtud tribunal erectum tanquam rem nouam ad regendum, quia Reſpublicæ non conſeruantur, niſi optimates, atque imperantes aliqua formidine, ac timore ducantur, vt eſt præceptum Ariſtot. 5. Polit. cap. 8. *Conſeruantur Reſpublicæ, quando homines ſunt formidantes, nam vigilantius intendunt ad Reipublicæ cuſtodiam, itaque oporteret eos, qui Rempublicam eſſe ſaluam volunt formidines quaſdam parere, vt caueant neque diſſoluant, quaſi nocturnam quandam cuſtodiam Reipublicæ obſeruantiam, & quod longè abeſt, propinquum facere.*

Dices, iſtud tribunal pro vna parte potius videtur erectum ad nutriendam ambitionem, & ad imperfectionem fouendam, quàm ad augmentandum Religioſorum profectum. Reſpond. quod ſi mihi aſſignabitur Religioſorum ſtatus non declinans à ſuo primordio ſuperius deſcripto, fortè argumentum aliquam habebit vim, (dico fortè, quia in quocumque ſtatu nullus eſt deſpiciendus, & iuſtitia eſt ſeruanda,) ſed quia hoc videtur impoſſibile, niſi Deus ſpecialiter operetur, ideò quaſi cogitur ab illa perfectione recedere, & ad tertium ſtatum declinare, in quo multò plures non viriliter luctantes cum propriis affectibus inueniri opus eſt, vt dicebam, hac de cauſa Religio, conſiderando, quod ad hoc, vt conſeruentur Reſpublicæ oportet ſcire, per quæ corrumpantur, contrariorum enim contrarij effectus, vt inquit Ariſt. cap. 8. 5. Polit. & cognoſcendo, ipſam Religionem deſtrui à factionibus, & ſeditionibus, quæ ſuſcitantur ex malè adminiſtrata iuſtitia diſtributiua ideo ſanctè, ac prudenter imperfectiones aliquas diſſimulando, pro obiecto bonum pacis, ac iuſtitiæ diſtributiuæ habendo, vult, vt omnes iuxta menſuram meritorum de commodis Religionis participent ſecundum ſententiam D. Th. 15.

4.de regim.cap.7.& 8. aſſerentis. *Diſtribuere perſonis idoneis magiſtratus, cauſa eſt maioris pacis in ciuitate, & in politia quacumque.*

16. Dices, huiuſmodi magiſtratus Prælatorum authoritatem infirmabit in damnum diſciplinæ regularis, eo quod Prælati timore ducti vitia, ac corrupteias tanta vi non audebunt extirpare. Reſpond. quod obiectio non eſt ad rem, quia remedium aſſignatur ad euitanda incommoda, quæ poſſunt exoriri ex Generalibus temporaneis, nec alia authoritas ei aſſignatur, niſi quod aſſiſtat regimini Prælatorum ad remouenda incommoda ſuperius deſcripta, & ad accipiendas appellationes propter rationes dictas; nihilominus dico, non ſolùm dari ad reprimendam audaciam Prælatorum, ſed etiam ad eorum negligentiam, atque incommoda extirpanda: addo, quod, licèt eorum authoritas aliquantulum debilitaretur, vtile videtur eſſe Religioni, nam defectus ſubditorum debent pœna mitiori plecti, quàm rigidiori, ne neceſſitentur ad tribunalia maiora per appellationes recurrere non ſine ſcandalo ſæcularium, & ita Nauarr. in cap. Nullum, num. 33.34. de Regul. inquit: non decet Regulares, ac Eccleſiaſticos ita regere in virga ferrea, vt eorum defectus apud ſæculares manifeſtentur: ex his, quæ dicta ſunt, patet ſolutio ad ea, quæ poſſunt obiici.

17. Aduertendum tamen eſt, quod, quando loquuti ſumus tam in præſenti quæſito, quàm in aliis debiles, & infirmos non eſſe excludendos à regimine, non ideo intelleximus eos admittere, qui tantùm expellunt à ſe peccatum mortale parui æſtimando culpas veniales, Religionis conſtitutiones, ſanctáſque ordinationes, quia hi tanquam notabiliter pernicioſi bono publico inter indignos ſunt numerandi, ſed de illis infirmis, ac debilibus loquimur, qui toto conatu viam ſtrictæ perfectionis non aggrediuntur, qui in magno numero in qualibet Religioſorum congregatione degunt, iſti ergo nequeunt prudenter excludi à regimine ob rationem ſuperius dictam, & ob alias iam notatas, & notandas, ſed præſertim, quia h[illegible]modi homines ad Prælaturas aſſumpti, experientia [illegible], ſuas paſſiones modificant, vt poſſint exemplo p[illegible]em propagare, alliciendo ſubdi-

tos

eos ad eàm proſequendam: imo forte audeo dicere, quod iſti pro regimine videntur eſſe magis apti, quàm illi, qui tot paſſionibus non ſunt ſubiecti, quia ſicut tanquam Angeli in corpore viuunt, ita Angeli ſunt in regimine, niſi magna capacitate, prudentia, ac compaſſione polleant, parum compatiendo ſubditorum imperfectionibus, non portando ouem lapſam ſicut decet, & docet S. Ambroſ. lib. 1. de pœnitent. cap. 1. *Etenim*, inquit, *qui ſtudet humanæ infirmitatis emendare ſtudia, ipſam infirmitatem ſuis debet ſuſtinere, & quodammodo penſare humeris, non abiicere, nam Paſtor ille Euangelicus lapſam ouem vexiſſe legitur, non abieciſſe, & Salomon ait, Noli iuſtus eſſe nimium, debet enim iuſtitiam temperare moderatio.* Candide lector mea verba ne mireris, ſed percipe ea, quæ profert aurea lingua D. Chryſoſtom. in SS. Petrum, & Eliam tom. 5. loquens de Prælatis à Deo datis ad oues regendas. *Diuina*, inquit, *diſpenſatione factum eſt, vt Sacerdotes etiam ipſi peccatis ſubiecti ſint, propterea enim non Angelo, non Archangelo Sacerdotium commiſſum (liberi enim ſunt à peccati libidine,) ne videlicet ob ſeueritatem eos, qui ex populo peccarent, confeſtim fulguribus transfigerent, ſed homini à Deo cathedra hæc commiſſa eſt, qui & ipſe libidine, & peccatis colligatus eſt, vt ſi quem peccantem inuenerit, ſuorum peccatorum conſcius, in eum, qui peccat, benignus efficiatur, nam ſi Angelus Sacerdos fuiſſet, & aliquem ſtuprum inferentem inueniſſet, ſtatim de medio eum ſuſtuliſſet, cum ipſe huic libidini ſubiectus non eſſet, ſi Angelus poteſtatem Sacerdotalem accepiſſet, peccantes homines non doceret, ſed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea, quod talis non eſſet. Itaque ob id homini commiſſa eſt Eccleſia, quod ſciat ſe delinquere, & peccata expertus iis, qui peccant, veniam dare poſſit, ne iraſcente illo Eccleſia inanis fiat.* Et paulò ſuperius ita loquitur. *Ita Deus mundum ſemper optimè gubernauit, quippe qui non iam tantum, ſed etiam olim, & illos ipſos, quorum fidei Eccleſiam, & populum commiſſurus erat, permiſit peccato ſubiici, vt à ſuorum conſcientia admonerentur in alios eſſe benigniores, nam ſi ipſi non peccaſſent, nullam peccantibus veniam daturi eſſent, ſed inhumanitate ducti, omnes ab Eccleſiæ corpore abſcidiſſent, quod autem res ita ſe habet, neque temerè, neque coniectura ductum me hoc dicere exiſtimetis, age, rebus ipſis*

conſideratis probemus, quod dicimus. Petro Apoſtolo claues regni cælorum, & populorum multitudines eius fidei committendæ erant, erat autem Petrus non mitis, ſed admodum ſeuerus, & aliquanto durior, quod ſi ad eius naturam illud etiam acceſſiſſet, vt nullis peccatis ſubiiceretur, quæſo quam veniam habituri fuiſſent, qui ab illo docendi erant? propterea hoc egit Dei gratia, vt paululum ab ipſo deſciſceret Petrus, & peccato alicui ſubiiceretur, quo ex his, quæ ipſe paſſus fuerat, diſceret humaniorem eſſe in alios. Idem colligitur ex S.Auguſt.ſerm.124.de tempore in dub.24.relato.

DVBIVM II.

An ex Definitoribus Generalibus quatuor ex quatuor nationibus, ſcilicet Hiſpanus, Gallus, Germanus, & Italus ex vi conſcientiæ ſint deligendi, & an Generalis ex tribus primis nationibus eſſe poſsit.

18. VT profundius quæſitum diſcutiatur pro prim. not. ſit, præter ea quæ ſuperius iam dicta ſunt, rem eſſe planè diſcuſſam apud Azorium part.2.lib.6.c.15. Sanch.opuſc.1. lib.2.c.1.dub.2.n.16. Salon.de iuſt 2.2.q.63.art.2.contr.3. Baſſeum capuc.ſumm.tit.benef 6 num.3. referentes infinitos DD.digniorem ad Prælaturam, ſeu beneficium Eccleſiaſticum magni momenti ab electoribus eſſe deligendum, tota difficultas eſt in dignoſcendo illum, ad hoc igitur vt dignus ab indigno ſegregetur ab intellectu eligentium, quatuor conditiones in eo neceſſariò requiruntur. Prima eſt habilitas, ſeu capacitas iuridica ſecundum ætatem legitimam, quam poſtulat ius, quod ſit ex legitimo matrimonio, &c. Secund.honeſtas morum, id eſt quod non ſit improbus, & vitioſus. Tert.ſcientia competens, id eſt, quod habeat ſcientiam, quæ ſpectat ad ſuum officium, vt debitè illud exercere poſſit. Quart. prudentia, & induſtria rerum agendarum.

agendarum. Ita Salon.vbi ſupr. contr.1. Aragon.2.2.q.63. art.2.Sanch.vbi ſupr.n.4.Emin.Lugo de iuſt.diſp.35.ſect.1. ad hoc autem vt dignior à dignis eligentium votis ſublimetur à fine beneficiorum Eccleſiaſticorum deſumitur, vt docent Aragon.Sanch.vbi ſupr.Regin.lib.3.tract 2.n 199. Mirand quæſt.23.art.13.concluſ.3.Finis autem eorum,vt dicunt Sanch.num.2.Aragon quæſt.63.art.2.num.3. vbi ſup. in tert.concl. de reſtit. vbi ſupr. deſumitur ab vtilitate Eccleſiæ,quamobrem eſt regula infallibilis,vt affirmat Salon. vbi ſupr. menſuram digniorem eſſe deſumendam ab vtilitate Eccleſiæ, & id præſertim dicit in quæſito. Quidquid poſſit reſignatio beneficij hiſce verbis: In diſtributionibus beneficiorum Eccleſiaſticorum potiſſima ratio habenda eſt vtilitatis Eccleſiæ, & ab ea eſt ſumenda dignitas eligendorum,cum primò,& præcipuè ſint inſtituta in vtilitatem Eccleſiæ: idem affirmat Sanch. vbi ſupr.n.5. idem dicit S. Antonin.2.part.tit.1. cap.20. §.1. non ergo, inquit, Prælatus tenetur dare beneficium meliori ſimpliciter, ſed meliori quoad officium,nec poteſt eſſe quod præferat vnum alteri, niſi per aliquam cauſam, quæ ſi pertinet ad honorem Dei, & vtilitatem Eccleſiæ, iam quantùm ad hoc iſte eſt melior: idem inſinuat Facundez in 8.præcept. Decal. c.32. num.5. dignior non ille eſt cenſendus, qui lectoris, ac doctoratus gradu cæteris antecellit, ſed qui aptior eſt, & vtilior Eccleſiæ, nec qui ſanctitate magis eminet, ſed qui accommodatior eſt ouibus regendis,& ſeruitio Eccleſiæ: percipite tandem alia verba D. Anton.vbi ſupr.cæteris paribus debet eligi, & aſſumi ad Prælaturam doctior, & ſanctior, ſed ſi alius eſſet vtilior in gubernatione, licet minus doctus,& ſanctus, tamen bonus, cum in huiuſmodi homine debeat attendi vtilitas Eccleſiæ,ille potius debet præfici.

Not. ſecund. quod, quando duo oppoſitores inueniuntur, vnus altero dignior, & maior pars eligentium inclinat 19.
in minus dignum, docet Salon.vbi ſupr. contr.4. & Sanch. vbi ſupr.dub.4.num.6.nullum eſſe peccatum in caſu eligere minus dignum pluribus in illum conuenientibus. Ratio videtur eſſe, quia, experientia teſte, conſenſus communis in eum efficit, vt multò ſuauius,& melius gubernet, & prom-

ptius ei ſubditi præſtent obedientiam, & cum eiuſmodi gubernatio communi conſenſu ſit vtilior Eccleſiæ, hic meritis dignus in hoc caſu eſt vtilior, & conſequenter dignior, & licet, inquiunt DD. relati, dignior videatur pati damnum, debet illud ſuſtinere ob bonum commune, quod inſurgit ex electione concordi, & pacatiori gubernatione.

20. Not. tert. quod iuſtiſſimè cap. Nullus diſt. 61. & cap. Metropolitanus diſt. 63. ſtatutum eſt, vt Epiſcopi non creentur niſi ex perſonis eiuſdem Eccleſiæ, quando idonei reperiantur, ita tradunt Azor. part. 2. lib. 6. c 4 quæſt. 25. Valent. tom. 3. diſput. 5. quæſt. 8 punct. 2. Barboſa de officio, & poteſt part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 48. & in collect. DD. part. 1. decret. diſt. 61. cap. Nullus inuitis. S. Thom. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. ad 4. quia tales habentur pro dignioribus ob maiorem affectum, quem quiſque habet erga propriam Eccleſiam. Ita Valent. vbi ſupr. ſequens D Thom. & propter amorem, quo eos populi proſequuntur, vt docet Azorius vbi ſupr. ex qua efficaci ratione concludunt multi DD. vt Sanchez vbi ſupr. ex multis dub. 8. num. 2. & Sal. vbi ſupr. controu. 3. iuſtiſſima, & ſanctiſſima eſſe ſtatuta, ne beneficia aliis conferantur, quàm naturalibus Eccleſiæ alienigenis excluſis: Vide Salonius ait, quia, cum naturales maiori amore proſequantur ſuam Eccleſiam, in qua nati & educati fuere, diligentius eius vtilitati, & honori, & augmento ſtudent, quare licet exteri reperiantur doctiores, vel ſanctiores, naturales tamen ob iſtum amorem innatum ſunt vtiliores, & conſequenter digniores, cum hæc dignitas ab vtilitate Eccleſiæ petenda ſit.

21. Not. quart. quod Caietan. 2. 2. q. 90. art. 8. inquit, quemlibet teneri Reipublicæ bonum commune tutari, nec in diſcrimine ponere, quod duobus modis fieri poteſt, vel expurgando Eccleſiam à malis, vel præcauendo incommoda, quæ progreſſu temporis probabiliter ſequi poſſunt, & hoc munus ſpectat tam ad Prælatos, quàm ad ſubditos: hinc eſt, vt exemplis primus modus illuſtretur, quod ab Eccleſia Dei ablatæ fuerunt electiones Epiſcoporum, quæ olim à clero, & populo fieri ſolebant, eo quod paſſim diſſidia, & inuidiæ oriebantur. Ita Azor. p. 2. lib. 6. cap. 14. quæſt. 1. Suar. 4. de

Relig.

Relig.lib.10.cap.3. in nonnullis Religionibus Guardianorum, ſeu Priorum electiones à cœnobiis fuerunt reciſæ, & conceſſæ Prouincialibus, & Definitoribus, vt euitentur rixæ, & æmulationes inter fratres, & alia damna ſpiritualia, quæ ex ſubornatione fratrum ſæpius oriebantur. Ita Nauarr. cap. Nullum 18. quæſt. 2. comment. 3. de Regul. num. 2. Rodriq.to.2 quæſt.53.art.1.Mirand.tom.2.quæſt.19.art.2. hinc eſt, vt exemplis ſecundus modus firmetur, quod ad præcauenda ſchiſmata, & alia incommoda facilè oritura, quæ communi bono plurimum obſtarent, ſi aliunde Pontificis creatio, quàm ex numero Cardinalium quæreretur ſtatutum eſt cap. Nullus, & cap. Oportebat, diſt.79. vt ex numero Cardinalium aſſumeretur, atque iſte cenſendus eſt dignior, licèt extra Collegium magis idonei inuenirentur. Salon. 2.2.quæſt.63.art.2.contr.3. Valent.tom.3.diſp.5. quæſt.7.punct.2.§.2. hinc eſt, quod Concil.Trid.ſeſſ 25.de reform.cap.6.ad euitanda plurima incommoda, quæ oriuntur, ſi electiones more antiquo in cap. Quia prop. de elect. deſignatæ celebrarentur, decreuit, in poſterum eorum electiones pro validis haberi, in quas maior pars Capituli pér vota ſecreta inclinat. Ita Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap.19.num.221. Mirand.tom.2. quæſt.23.art.27. idem dic de digno neglecto digniori iuxta modum antiquum. D.Th. 2.2.quæſt.63.art.2. Sot. de iuſtit. lib. 3. quæſt. 6. art. 2. concl. 8. Valent. tom.3. diſp.7. part. 2. §. 2. Azor. part. 2. lib.6. cap.3. quæſt.2.

Prima Concluſio.

Electores ſuis votis pro pacifico regimine Religionis poſſunt, ac debent ſaltem quatuor, ſi ſunt ſex, ex Definitoribus ex quatuor nationibus provt in titulo, deligere. Concluſio duas habet partes, quarum prima ſic ſuadetur, ſuppoſito quod publica pax, & iuſtitia ſunt finis omnium regiminum, vt communiter inquiunt DD. præſertim D.Th. 3.de regim.Princ.cap.5 alibi relatus *Conſonum*, ait, *videtur naturæ, vt dominium ſit conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, & iurgiis, & diſcordiis reſecandis.* Si Eccleſia ad dirimendas 22.
lites,

lites, rixas, ſeditiones, cæteráque incommoda, quæ, teſte experientia, iam fuerunt orta, & facillimè oritura, ſi Epiſcopi à clero, & populo eligerentur, ſi Priores Regularium à familiis crearentur, ſi homo extra Collegium Cardinalium aſſumeretur in Pontificem, ſi digni electio non eſſet valida, ſi electus à maiori parte ſuffragiorum abſque alio examine non validaretur, ſtatuit, vt Epiſcopi deligantur à Summo Pontifice, & Priores, ſeu Guardiani in nonnullis Religionibus à Prouinciali cum Definitoribus, vt Pontifex ex purpuratis Patribus aſſumatur, vt dignus electus in vtroque foro ſit validus, vt electus à maiori ſuffragiorum multitudine pro legitimo ſuperiore habeatur: ergo electores ad præcauendas rixas, ſeditiones, murmurationes aliáque incommoda iam fortè orta, & oritura, & ad introducendam vniuerſalem pacem poſſunt quatuor Definitores ex nationibus provt in titulo ſeligere: nec obſtat dicere hanc rationem eſſe parui momenti, eo quod Summus Pontifex multa poſſit de plenitudine poteſtatis efficere, quæ ab inferioribus fieri nequeunt, quia id fundatur in eius authoritate neceſſaria ad reſecandas rixas, & diſcordias inter homines, pacémque introducendam pro pacifico ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, cuius authoritas ſuo modo conuenire poteſt electoribus, quia, vt benè dicit Caiet. vbi ſupr. quilibet tenetur commune bonum Reipublicæ tutari, nec in diſcrimine ponere, & Emin. Lugo de iuſt. diſp 35. ſect. 5. num. 55. inquit, electores teneri communi bono conſulere, eiúſque damna impedire. Secund. ſuadetur: ſi aliqua ſtatuta facta tam in Religionibus, quàm extra, quod tantùm tres, ſeu duo de vna natione ad dignitates aſſumantur, ſunt firma, & maximi roboris, vt probat Nauarr. lib. 1. conſil. de conſtit. conſil. 5. Rodriq. tom. 2. quæſt. 5. art. 11. Mirand. tom. 2. q. 23. art. 22. Bann. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. Cuius rei ratio videtur eſſe, ne detur aliis occaſio ſe eleuandi in ſuperbiam, aliis verò prorumpendi in murmurationes, aliis demum tribuendi nimium ſuæ genti: ergo ſignum eſt, quod ratio dictat, & vult vota vagari poſſe per nationes ad pacem tuendam, diſcordiáſque reſecandas: ergo electores ad remouenda incommoda, commodáque introducenda poſſunt ex ſingulis

gulis nationibus Definitores aſſumere iuxta mentem tituli.

Addo non ſolùm poſſe, ſed etiam debere, ac teneri, & hæc ſecunda pars in primis ſuadetur, ex vi iuſtitiæ commutatiuæ ob initum contractum per profeſſionem inter ſubditum, & Religionem, (quia profeſſio nihil aliud videtur eſſe, niſi contractus vltro, citróque obligatorius, cap. Porrectum, de Regul. Nauarr. lib. 3. conſil. de Regul. conſ. 26. num. 1.) tenentur electores damna impedire: ſed ſi modo deſcripto non celebrarentur electiones, damna iam fortè orta, & oritura, (præceptum Ariſt. 5. Pol. cap. 8. eſt, ad conſeruationem Reipublicæ ſpectare, periculum, quod longè abeſt, propinquum facere,) non reſecarentur: ergo tenentur ſuffragiis huiuſmodi diſtributionem recognoſcere. Secund. menſura digniorum deſumitur non ex qualitatibus perſonarum, ſed ex maiori vtilitate Eccleſiæ vt dictum eſt, & multoties dicetur: præſtare autem vota, vt Religio pro Definitoribus his hominibus deſcriptis gaudeat, eſt ſumma vtilitas, quia ſecantur odia, tolluntur inuidiæ, ceſſant murmurationes, fugit diſcordia præſertim orta ex tam diuerſis naturis, vniuntur animi, &c. ergo ij ſunt eligendi tanquam inter omnes digniſſimi. Tert. ratio formalis, quare Epiſcopi, & alij ex eadem natione honorantur tanquam digniſſimi inter omnes alios extraneos, eſt propter mutuum amorem, & intenſum inter gregem, & Paſtorem, quoniam populi naturali regimine magis gaudent, & Prælatus magis delectatur oues ex communi Patria regere: Ergo vbi inuenitur intenſio amoris, ibi etiam inuenitur ratio dignioris: Sed celebrando modo deſcripto electiones inter ſubditos, & ſuperiores mutuus amor ferueſcet, quia omnes nationes ſuos in dignitatibus conſtitutos recognoſcent, & inter ſubditos mutuus, & reciprocus amor excitabitur, eo quod nationes ad inuicem votis ſe præuenient: ergo conſonum eſt iuſtitiæ, & rationi eis tanquam dignioribus ſuffragari, vnde D. Thom. ex Ariſt. 1. 2. quæſt. 105. art. 1. in corp. inquit. *Bona ordinatio Principum eſt, vt omnes aliquam partem habeant in principatu, per hoc enim conſeruatur pax populi, & omnes talem ordinationem amant, & cuſtodiunt.* Quart. experientia docet, 23.

 quod

quod electi communi conſenſu, & deſiderio ſubditorum multò ſuauius gubernant, & promptius illis obeditur, vnde habendi ſunt pro dignioribus, quia ſuauis, & pacata gubernatio eſt vtilior Eccleſiæ, vt ſuperius dicebam: Sed eos deligendo, ſequitur pacata gubernatio, & ſuauis,& prompta obedientia, eo quod ſubditorum deſideria completa videantur: ergo iſti ex ſingulis nationibus non poſſunt negligi, niſi negligantur digniores. Vltim. ſuadetur ex ſacra Script.Deut.1.vbi habentur hæc verba Moyſis ad populum. *Non valeo ſolus veſtra negotia ſuſtinere, & pondus, & iurgia, date ex vobis viros ſapientes, & gnaros, & quorum conuerſatio ſit probata in tribubus veſtris, vt ponam eos vobis Principes, tunc reſpondiſtis mihi*: *bona res eſt, quam vis facere. Tuliq́ue de tribubus veſtris*, &c. Super quem locum notauit Gloſſa, quod Moyſes ſubditis electionem tribuit, poſitionem ſibi retinuit, ne plebs contemnat, aut oderit, ſi non licuit habere, quem voluit, & Dionyſ.Carthuſ. inquit, quod aliqui de qualibet tribu accipiebantur, ne aliqua tribus videretur contempta.

Limita primò, modò in iſtis nationibus ſint ſapientes, & idonei, vt benè notant & ſcriptura relata, & Bann. 2.2. quæſt.63. art.2. propè medium, verſ. ſecundo nota, quod rationes, &c. quia indignus nunquàm eſt eligendus, vt docent communiter DD. niſi in aliquo caſu, qui non eſt ad rem.

Limita ſecundò, modò ex tali electione bonum commune non periclitetur, & in diſcrimine ponatur, vt ſi homines illius nationis propter caput acquiſitum ſeditioſè ſe inciperent habere, ambiendo Principatum, maiora commoda anhelando, Religionem relaxationibus infirmando, &c. tunc nullo modo ſuffragatores vnum ex illa natione queunt votis ſublimare, quia vtilitas Religionis non augmentatur, ſed deperditur.

24. Dices, digniores ſæpè, ac ſæpiùs eſſent poſtponendi. Reſp. negatiuè, quia hi ſunt digniores, & non alij vt dixi ſuperius, & in dub.23.1.part. quia dignioritas à maiori vtilitate Religionis deſumitur, quæ ſine dubio ex pacato regimine, & deſiderio ſubditorum anhelantium huiuſmodi

electiones

electiones inſurget, quare dignior ſimpliciter, licèt ob ſuum ius aliquam iniuriam patiatur, vt adnotauit Salon. vbi ſupr. controu. 4. pro iniuria non debet habere, quod cedit in bonum commune, & hoc compenſatur omnium dilectione, ait Bann. vbi ſupr. paulò ante.

Dices, hoc modo eſt firmare diuiſionem. Reſpond. duplicem eſſe ſtatum diuiſionis, alterum à natura præſeferentem naturalem æmulationem, vt ſunt Hiſpani, & Galli, &c. alterum ab ambitione dominandi. Primus huiuſmodi electionibus non fouetur, ſed quod eſt diuiſum à natura, arte, induſtria, at ſancta vnione vnitur, & ſicut omnes ex variis nationibus vnum corpus Religionis efficiunt, ita vnum regimen, quod eſt bonum, conſtituunt. Secundus foueretur, ſi ſecundum aliquam circunſtantiam non cohoneſtaretur provt in dub. 23. & 24. dub. 1. part. quare ſuffragatores nequeunt eis, vt nationalibus ſuffragari, quia eſſent acceptatores perſonarum, quia eſſet etiam diuidere in partes corpus, contra munus electorum, quod eſt vnire, ſed quia maior vtilitas Eccleſiæ id poſtulare videtur ad naturas tam diuerſas in vnum trahendas. 25.

Secunda Concluſio.

Nullo modo eſt dicendum, quod Generalis nequeat eſſe Gallus, Hiſpanus, & Imperialis. Suadetur ex doctrina Bann. vbi ſupr. aſſerentis, ad huiuſmodi dignitates ſupremas regendas, dignéque tractandas vix poſſe vnum, aut alterum, id eſt, paucos, inueniri: ergo ſi illæ tres nationes à Generalatu excluderentur, in maximo diſcrimine poneretur Religio, nam poteſt dari caſus, quod illi pauci homines præ cæteris boni, & apti ad tam graue onus ſuſtinendum tantùm eniterent inter illas tres nationes: ergo. Et confirmari poteſt ex multis hominibus, qui dignè, ac laudabiliter pondus huiuſmodi ſupremi officij in maximum decorem, ac reformationem ſuarum Religionum iam ſubierunt. Præterea illæ tres nationes ſicut ſuis operationibus tenentur Religioni inſeruire, ita habent ius ad omnia eius munera: ergo nullo modo dici poteſt, quod prudenter, & iuſtè nequeat 26.

aſſumi homo ex tribus nationibus prædictis pro officio illius ſupremi regiminis tractando.

27. Limita, modo inter ſeſe non intendant pugnare moribus, diffidentia, & vnaquæque natio propria natura modificata, & intra terminos fraternæ ſocietatis ac charitatis incluſa, atque vinculata libenter, animóque pacato, ac tranquillo omnium regimen acceptet, & ad inuicem debitum obedientiæ obſequium non reluctante voluntate præſtet, aliàs ſecundum naturam illis operantibus apud electores dignum eſt magna conſideratione, án Generalis poſſit eſſe ex nationibus prædictis, quia ſuperius dixi, ad præcauendas rixas, factiones, murmurationes, aliáque incommoda poſſe fieri modo præſcripto Definitorum electiones, modò dico, illa incommoda, quæ ex aſſignatis electionibus euitantur, eligendo Generalem ex tribus nationibus deſignatis, ſi nationes inter ſe ſe amore, naturalibus, vt dixi, moribus depoſitis intra limites charitatis incluſis, non proſequantur, fore excitanda, nam quis non videt Gallum ſupra ſe ægrè laturum Generalem Hiſpanum, aut Germanum, & è contra, Hiſpanum ſupra ſe ægrè laturum Generalem Gallum? quis prudenter non iudicabit mille incommoda excitanda, maximè in iuſtitiæ adminiſtratione, quæ conſultò prætermittuntur, ſi ſupremum regimen Generalatus iſtis nationibus conferatur? Prætereà dixi ſuperius, teneri electores modo deſcripto Definitorum electiones celebrare, tum quia vnuſquiſque tenetur damna Eccleſiæ præcauere, tum quia ſunt digniores, modò dico, ablata limitatione, ſuffragatores lento pede debere progredi, & matura conſideratione ad ſeligendum hominem in Generalem ex tribus nationibus, tum quia tenentur ad euitanda damna, quę probabiliter ſunt oritura, tum quia forte non eſſent digniores illi homines, nam menſura digniorum ab vtilitate Eccleſiæ deſumitur, quæ ob æmulationem naturalem inter ipſas nationes non inſurget, tum quia eadem menſura mendicatur à deſiderio ſubditorum cupientium talem electionem, quod probabiliter nequit deſignari in Hiſpanis erga Gallos, & in Gallis erga Hiſpanos: quamobrem Italus, ſi auferatur limitatio, eſt tantùm dignior pro Generalatus munere, cum

eius

eius regimen recipiatur ab omnibus tanquam naturale. Verum tamen eſt, eſto doctrina ſit ſatis probabilis, nihilominus etiam credo, ſi inueniretur Hiſpanus, qui eſſet alter D.Thom de Villanoua, vel Gallus, qui eſſet alter S. Ludouicus, poſſe eligi in Generalem, quia ſine dubio omnes ſubditi eorum actiones, tanquam è cœlo elapſas, & à Diuino ſpiritu rectas, reciperent.

DVBIVM III.

An negare honores, ac dignitates dignis Religioſis, quibus habitis ab electoribus facillimè promouerentur in Definitores, ſeu Conſultores, ac Prouinciales, cenſendum ſit tutum in conſcientia.

TRiplicem ſenſum habere poteſt præſens quæſitum. Primus eſt, quando iſti homines à ſuperioribus priuantur huiuſmodi honoribus, ne ipſis arripiant locum, hoc modo non videtur eſſe tutum in conſcientia, quia vtraque iuſtitia violatur, commutatiua, eo quod non fouetur bonum commune optans plures miniſtros habere vt inſinuat Sanch. 1. opuſcul lib. 2. cap. 2. dub. 5. diſtributiua, eo quod ſicut communitas ex partibus componitur, & vnaquæque pars, quantùm fieri poteſt, incolume ſeruare tenetur bonum commune, ita bona communitatis ſecundum proportionem meritorum ſingulis partibus ſunt diſtribuenda, & diuidenda, vt ſuperius pluribus in locis dictû eſt. Adde inuerti finem Prælatiæ, qui ordinatur ad ſubditos, & non ad Prælatos, non eſt hic ſenſus quæſiti. Secundus eſt, quando factionarij Superiores agnoſcentes manifeſtum periculum damnationis, in quo ſunt inuoluti ob factiones, quas nutriunt, prohibent tanquam ex munere, ne alij eas dignitates adipiſcantur, per quas ſuppoſita partialitate promouendorum idem ipſi promouendi ſubirent periculum, hoc modo videtur eſſe tutum in conſcientia, quia ad Superiores pertinet proximas occaſiones peccandi à ſubditis abſcindere, ſed iſti zelatores 28.

inſtruendi ſunt, primam charitatem incipere à ſe ipſis, & mittendi ſunt ad ea, quæ paſſim in dubiis prim.part. ſunt diſperſa, nec hic ſenſus quæſito conuenit. Tertius eſt, quando ſub ſpecie zeli his hominibus negantur honores, ne multiplicentur Definitores, ac Prouinciales, eo quod ſit vtilius Prouinciæ regi à paucioribus Patribus, quàm à pluribus, hic ſenſus eſt germanus quæſiti, & ideo quæritur, an hoc ſit tutum in conſcientia: pro intelligentia ſit

29. Prim. not. quod intentio quæſiti non eſt eodem tempore eſſe ad regimen Prouinciæ plures Definitores, quàm quatuor, & plures Prouinciales, quàm vnum ſeligendos, ſed quod alternatim non ſemper gubernent duo Prouinciales, non ſemper quatuor, vel ſex officio Definitorum fungantur, ſed multiplicentur, ſi hominum idoneitas permittit multiplicitatem, & ideo, ſi ea videtur eſſe vtilior Prouinciæ, negare honores, ac dignitates idoneis Religioſis non erit alienum à labe peccati.

30 Not. ſecund. quod homo natura eſt animal ſociale, vt docet Ariſt. 1. pol. c. 5. & S. Th. de reg. Princ. lib. 1. c. 1. cũ Ægid. de reg. Princ. lib. 2. c. 1. p. 1. ideo conueniens fuit, natura cogente, in vnum homines cõuenire, & quia habent à natura, vt ait Bald. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iur. n. 3. vt inter ſe ſint diſcordes propter mentes diuerſas, ideo natura regimina, & imperia erexit ad reprimendas diſcordias, & ad tuendam concordiam, vt inſinuat Azor. p. 2. lib. 11. c. 1. q. 2. verſ. his igitur, quare S. Thom. vbi ſupr. cap. 1. ait. *Naturale eſt homini, quod in ſocietate multorum viuat, & neceſſe eſt hominibus ineſſe, per quod multitudo regatur, multis enim exiſtentibus hominibus, & vnoquoque id, quod eſt ſibi congruum, prouidente, multitudo in diuerſa diſpergeretur, niſi eſſet aliquis de eo, quod ad bonum multitudinis pertinet, curam habens, vnde Salomon Prouerb. 11. inquit. Vbi non eſt Gubernator, populus corruet*: Tres ergo ſunt ſpecies regiminis. Prim. appellatur Monarchia, & eſt, quando vnus ſolus in regno imperat. Secund. nuncupatur Ariſtrocratia, quando per paucos, & optimates Reſpublica gubernatur. Tert. vocatur Politia, ſeu Democratia, quando multi, & populares ciuitatem adminiſtrant. Ita Ariſt. 8. Eth. cap. 10. & 3. polit. cap. 5. D. Th.

vbi

vbi ſupr.cap.1.& 1.2.quæſt.95.art.4.inter iſtas communiter docent DD. Monarchiam ſupremum tenere locum, eo quod magis accedat ad perfectionem Diuini Imperij, quod exercetur per vnum ſolum Deum, & ideo inquit Rodriq. tom.3. quæſt.24. art.1. omnes Religiones per vnum Generalem regi, eique omnium ſubditorum voluntates ſubiici, & ita debere fieri docet Nauarr.3.comm. de Reg.num.15. in omnibus monaſteriis, ſi omnes Prælati eſſent Auguſtinus, & ſubditi Poſſidonius, ſed quia tempora mutarunt mores, & quantò magis res à ſuo principio elongatur, tantò magis in perfectione langueſcit, ideo vt inquit Nauarr. vbi ſupr. regimina Ariſtocratiæ, & Democratiæ ſunt meliora, & ſic multæ Religiones quaſi quartam ſpeciem regiminis tanquam maioris perfectionis inuenerunt, per vnum enim Generalem, non elongantur à Monarchia, per alia inferiora regimina reguntur ad modum Ariſtocratiæ, & Politiæ. Nauarr. vbi ſupr. Rodriq. tom.1. quæſt.27. art. 2. vnde Ariſtot. 4. pol.cap.12. ait *Quantò melior eſt gubernatio temperata, tantò eſt durabilior.* Et S.Th.1.2.quæſt 95.art.4.inquit. *Eſt etiam aliquod regimen ex iſtis commixtum, quod eſt optimum.*

Not. tert quòd eſt ſumma, ac naturalis creaturæ dignitas, vt docet Caiet.2.2.quæſt.95.art 8. hominem bono intellectus frui, vt ratione ſibi, & aliis prouidere poſſit, & cum omnis diſtributio bonorum communium, vt inſinuat Valent. tom.3.diſp.5.quæſt.7.punct.2. §.3. ex natura rei ordinetur ad promouendum bonum commune Eccleſiæ, ſequitur, electores cogente natura ex vtroque capite neceſſitari ad diſtribuenda vota, ac dignitates, vt magis, ac magis bonum commune Prouinciæ, ſeu Eccleſiæ promoueatur, & tunc videbitur id ſequi, quando ex eorum ſuffragiis, ac electionibus erigetur tale regimen, per quod iuſtitia exaltetur, pax ſublimetur, diſcordia, ac ſeditiónes reſecentur iuxta ſententiam D. Thom. 3. de reg. cap.5. alibi relatam. *Conſonum videtur naturæ, vt dominium ſit conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, & iurgiis, ac diſcordiis reſecandis.* 31.

Ne multitudo vocabulorum lucem veritatis in oriente ſepeliat, ſit quart.not.quod quando nonnulli DD inquiunt, attentis certis temporibus, cauſis, & perſonis Ariſtocratiam, 32.

ac

ac Democratiam eſſe meliores Monarchia, nonnullique alij inter omnia regimina illud quartum eſſe optimum, inter ſe diſſentire non videntur, ſed cuncti in hanc conueniunt ſententiam, vt optimè cogitanti videbitur. Illud eſſe optimum regimen, quod omnes idoneitate prædítos ſecundum proportionem meritorum, præmiis ornat quoad honores, dignitates, cæteráque bona communitatis, vnde electores ad hoc tenentur, & ratione iuſtitiæ diſtributiuæ, quæ omnes, modò ſint meritis ornati, reſpicit, & ratione fidelitatis, ac ratione etiam ipſorum bonorum poſtulantium ex propria natura in membra diuerſa diuidi. Et pro certo electores, ac Superiores habeant, quod nunquam Religio ſumma quiete, ac pacifico ſtatu frui poterit, niſi hoc regimen in totam Religionem extendatur, quia eſt ſecundum naturam, & omnia alia contra naturam, quæ diu permanere nequeunt, vt experientia docet, & ita quando in progreſſu diſcurſus contingit, vt modò vnum, modò alterum proferat, nil aliud intelligitur, niſi iſtud optimum regimen, & quarta ſpecies imperij: his ſuppoſitis

Prima Concluſio.

33. Vtilius videtur eſſe Eccleſiæ, ſeu Prouinciæ, multiplicare Definitores, ac Prouinciales ſecundum tituli explicationem provt in prim. not. Quæ concluſio firmatur ob aliquos modernos pro comperto tenentes, paucos eſſe eleuandos ad ſupremas dignitates, quorum doctrina nequit honeſtari conſiderando, communiter loquendo, naturam regiminis Regularium in ſe ipſa, quia eſſet eam inuertere intrinſecè poſtulantem vt ſubditorum ius non ſit negligendum, ſed ſaltem viciſſim honoribus, ac dignitatibus ſecundum meritorum menſuram cumulandum, vt optimè inſinuat D. Th. 4. de reg. Princ. cap. 8. *Aſſumendi ſunt*, inquit, *Rectores viciſsim in politia, ſiue Conſules, ſiue Magiſtratus vocentur, ſiue quocumque alio nomine, dummodo idonei reperiantur*: aliàs iniuſtum eſſet dominium, ſed eam fortè contendunt honeſtare ratione damnorum, quæ ſequuntur ex multiplicatis hominibus ad illas dignitates; quorum etiam doctrina ſatis

falſa

falſa oſtenditur, tam ex bonis inſurgentibus ex concluſione ad praxim redacta, quàm ex incommodis, quæ arcentur à congregatione. Et primò ſuadetur ex ſententia D. Greg. relata in cap. Singula Eccleſiaſtici, diſt. 80. vbi dicitur. *Singula Eccleſiaſtici iuris officia, ſingulis quibuſque perſonis ſingillatim debere committi iubemus. Neque enim vni quamlibet exercitatæ perſonæ vno tempore duarum rerum officia cenſemus committenda, quia ſi totum corpus oculus, vbi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diuerſa officia, & robur corporis ſeruat, & pulchritudinem repræſentat, ita varietas perſonarum nihilominus per officia diſtributa & fortitudinem, & venuſtatem ſanctæ Dei Eccleſiæ manifeſtat*, &c. Ex quibus verbis ſic formatur argumentum: ibi viget Eccleſiæ fortitudo, vbi ſingula officia per varietatem perſonarum ſunt diſtributa: Sed ſi non multiplicarentur Definitores, ac Prouinciales iuxta meritorum menſuram, fortitudo, quæ in vnitate conſiſtit, obſtans omni malo, non eluceſceret in Prouincia, quia varietas perſonarum non eſſet dignitatibus, earum meritis ſatis debitis honorata, ſed tantùm pauci homines: ergo huiuſmodi multiplicitas ſemper erit cenſenda vtilior Prouinciæ, tanquam robur, & fortitudo eius, vnde Ariſt. 5. Pol. cap. 7. loquendo de paucorum, id eſt, optimatum, & multorum gubernationibus Reipublicæ ait, *quod tutiores ſunt iſtæ, quam illæ*, & affert rationem, *quia fortius eſt id, quod plus eſt, & magis acquieſcunt æquum habentes*. Sed clarius 2. Pol. cap. 1. *Æquale repenſum ciuitatem conſeruat, quoniam inter liberos, & æquales neceſſarium eſt hoc eſſe, nam omnes ſimul magiſtratum gerere impoſsibile eſt, ſed per annum, aut per aliam præfinitionem, & tempus*. Secund. nequit negari, iuſtitiam non eſſe bonum, imò ſummum cuilibet regimini, ita tradit D. Greg. lib. 7. regiſt. epiſt. 122. *Summum in Regibus bonum eſt iuſtitiam colere, ac ſua cuique iura ſeruare*. Imò ad hoc inſtituuntur principatus, vt cuiuſlibet hominis ius non negligatur, vt notat Medina 1. 2. quæſt. 90. art. 2. concl. 5. certè ſicut potentiæ naturales de natura ſua inſtitutæ ſunt, vt tueantur bonum totius ſuppoſiti, ſic poteſtas publica in commune bonum iuſtitiæ eſt: Sed ſi non multiplicarentur huiuſmodi homines nec bonum iuſtitiæ haberetur, nec

finis regiminis totam coronaret Prouinciam, nam multorum merita eſſent neglecta in deſtructionem eiuſdem Prouinciæ, iuxta præceptum Ariſtot. 5. Pol. cap. 7. *Diſſoluuntur autem maximè, & Reſpublica, & optimatum gubernationes propter tranſgreſsionem iuſtitiæ in ipſis factam*: ergo de neceſſitate vtilitatis iuſtitiæ ſunt augmentandi, & ideò S. Thom. 4. de reg. cap. 7. exclamat. *Laudabilis eſt politia, in qua ſecundum merita vnicuique Ciui diſtribuuntur honores, vt antiqui fecerunt Romani.* Tert. nil perfectius, & vtilius regimini Reipublicæ eſt, quàm habere pacem, & concordiam inter Ciues, quæ ſunt finis omnium imperiorum, vt docent DD. præſertim D. Thom. 3. de reg. vbi ſupr. Caiet. ſumm tit. ſedit. Azor. p. 2. lib. 11. cap. 1. quæſit. 2. & Religioni quàm mutua charitate frui: Sed per multiplicationem illorum Prælatorum hæc non deſiderantur, teſte D. Thom ex Ariſt. loquendo de pace 1. 2. quæſt. 105. art. 1. *Bona ordinatio*, inquit, *Principum eſt, vt omnes aliquam partem habeant in Principatu, per hoc enim conſeruatur pax populi, & omnes talem ordinationem amant, & cuſtodiunt*, teſte D. Chryſoſt. loquente de mutua charitate, hom. 50. in Matth. qui attentè meditans illam æqualem diſtributionem cibi in deſerto factam à Chriſto ad ſubleuandam illius multitudinis neceſſitatem prout narrat Euang. Ioann. cap. 6. ita affatus eſt. *Neque enim corporibus ſolùm, verùm etiam animis præbere alimenta volebat, ſic & à loco, & quoniam non plures panes, ac piſces propoſiti fuerant, & quoniam omnibus communiter eadem allata ſunt, & quoniam æqualiter diſtributa ad humilitatem, abſtinentiam, charitatem mutuam, & vt omnia communia eſſe putarent eos inducebat*: ergo, vt Prouincia fruatur hac ſumma vtilitate, quam ſecum ferunt pax, concordia, & mutua charitas, plures ſunt numerandi homines in Definitores, ac Prouinciales. Confirmatur ex humano corpore, ſicut pace humorum fruitur corpus, quando humores ſunt æquales, data inter eos debita proportione, nec vnus alteri plus quam par eſt præponderat, & dominatur, ita illa Reſpublica, & Eccleſia in pace conſeruabitur, quando inter homines idoneos æqualitas, ſecundum proportionem meritorum, honorum, ac dignitatum intercedet. Quart. nil vtilius in Eccleſia dari poteſt,

quàm

quàm vt ſapientibus hominibus affluat, qui conſiliis, ac ſucceſſionibus eam in perpetuum conſeruent: & cum huiuſmodi multiplicatio tales homines pariat, teſte Scriptura Prou. 9. *Da occaſionem ſapienti, & addetur ſapientia*: ergo non eſt Prouincia priuanda hac ſumma vtilitate, quæ Religioni, ac Generali ſummopere inſeruiet. Percipe candide lector rationis fundamentum ex documento D. Thom. 1. de regim. cap. 15. *Sunt autem*, ait, *tria*, *quibus bonum publicum permanere non ſinitur, quorum quidem vnum eſt à natura proueniens, Non enim bonum multitudinis ad vnum tantum tempus inſtitui debet, ſed vt ſit quodammmodo perpetuum, homines autem, cum ſint mortales, in perpetuum durare non poſſunt, nec dum viuunt ſemper ſunt in eodem vigore, quia multis variationibus humana vita ſubiicitur, & ſic non ſunt homines ad eadem officia peragenda æqualiter per totam vitam idonei*, &c. Quintò ſuadetur ex incommodis, quæ arcentur à congregatione, præſertim ex illo, nempè ſeditione, per quod corrumpuntur omnia regimina, quia eſt illud malum obſtans vnitati imperij, per quam omnia regna conſeruantur: iniuſtitia diſſoluit Rempublicam, excitat ſeditiones, teſte Ariſt. 5. Pol. cap. 5. & Platon. lib. 1. de Reg. circa finem: ille ait: *In optimatibus autem ſeditiones fiunt interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt honorum participes*, & cap. 3. *Seditio fit propter contemptum, vt in paucorum potentia, cum plures ſint illi, qui à Republica excluduntur*. Hic, inquit. *Seditiones iniuſtitia, inimicitias, contentionéſque parit*. Imò S. Aug. lib. 2. de ciuit. Dei, c. 21. ait. *Rempublicam regi, aut ſtare non poſſe ſine iuſtitia*. Sed votis paucos extollere, multiſque idoneis ſuffragia denegare eſt maxima iniuſtitia, nam de ratione iuſtitiæ diſtributiuæ eſt, nemini nocere, & vnicuique reddere, quod ſuum eſt: ergo, vt Eccleſia conſeruetur, ſeditionéſque non oriantur, multitudine ſuffragiorum multiplicandi ſunt huiuſmodi Patres, quamobrem ex S. Auguſt. 2. de ciuit. cap. 21. habetur. Vnitatem iuris, & communis vtilitatis eſſe contrariam ſeditioni. Sixt. probatur ex doctrina Nauarri tom. 1. conſil. tit de conſuetud. conſil. 2. num 2. quam ſequitur Rodriq tom. 2. q. 51. art. 13. §. ex quo colligitur, mea ſententia, inquit Nauarrus, ſecurius eſſet, quod omnes profeſſi, & ſubdiaconatu inſi-

gniti haberent vocem in Capitulo, quàm ſolùm quidam maiores, quo aliis ſuperbiendi, & aliis inuidendi, & omnibus diſſidendi occaſio non parua datur: ergo à fortiori coarctare electiones Prouincialium, ac Definitorum ad paucos, in quibus maximè reſidet totum Prouinciæ regimen, eiúſque commoda, erit proxima occaſio omnibus aliis idoneis neglectis diſſidendi, inuidendi, & murmurandi. Vbinam æmulationes, inuidiæ, diſcordiæ, inſectationes, odia, ſubornationes, & alia genimina viperarum, niſi quia pauci illas dignitates per electionem obtinent, & multi negliguntur? illi ob ſui conſeruationem, iſti ob ſui exaltationem in enarrata vitia elabuntur, quare Ariſtot. lib. 5. pol. cap. 3. quærens rationem ſeditionum in honoribus inquit. *Ipſi inhonorati, & alios honoratos cernentes ſeditionem aggrediuntur.* Septimò ſuadetur ex illo maximo incommodo, quod arcetur à congregatione, nempe ex tyrannide aliquorum Superiorum opprimentium ſubditos, eorumque libertatem, maximè ſpiritus: quantò magis regimen eſt naturale, inquit Auguſtin. de Ancona de poteſt. Eccleſ. quæſt. 2. art. 3. tantò magis remotum eſt à tyrannide, & cupiditate: ſed multiplicare huiuſmodi Patres eſt ſecundum naturam talis regiminis, quia omnes homines ad illa bona habent ius ſecundum meritorum proportionem: ergo & cupiditas, & tyrannis magis arcentur à Prouincia: illam tyrannidem dico, de qua loquuti ſumus in prim. part. quam exercent illi pauci homines ob ſui conſeruationem in Prælaturis Prouinciam diuidendo, factiones nutriendo, multorúmque ius negligendo, illam tyrannidem dico, quam exercere poteſt ille paruus numerus Superiorum ſub ſpecie zeli animos ſubditorum deprimendo, eóſque viles reddendo, dum dicere poteſt non eſſe aptos, neque idoneos, dum propalare poteſt ſub timida, & artificioſa voce aliquem eorum defectum, quaſi ipſe ab Angelis ſine culpa originem traheret, & ſi quis doleret de reſtricto regimine, illico mortificationibus ſecretis occurrendo, immittendo etiam in ſubditos diffidentiam per vigiles, & cuſtodes actiones, & verba notando, ne regimen per vnionem dilatetur, eos tandem relinquendo in propria paupertate, eiſque denegando honores, ne ſibi arripiant locum,

cum, de qua loquitur Ariſtot.5. polit.cap.11. *Tria*, inquit, *coniectat Tyrannus, vnum vt animos imminuat ciuium, neque enim parui animi contra Tyrannum inſurgunt, ſecundum vt ciues inter ſe diffidentes reddat, non euertitur Tyrannus, niſi ciuium aliqui inter ſe fidem habeant, tertium eos depauperare ſatagit, atque ſic impotentes reddere, nemo enim ſibi impoſſibilia aggreditur*: & ideo idem Ariſtot. vbi ſupr.cap.8. agnoſcens hanc veritatem cecinit. *In paucorum gubernationibus, & popularibus, qui maximi ſunt, vel qui maximos gerunt magiſtratus, quando longo tempore durant tyrannidem inuadunt*. Ex doctrina ergo tradita ſatis dignoſcitur benè loquutos fuiſſe Nauarrum, & D. Thom. quando perſpicientes ſummum bonum, quod oboritur ex rectè adminiſtrato imperio politiæ in hæc verba proruperunt, ille ait, meliorem eſſe Democratiam, quàm Monarchiam, iſte inquit, imperium mixtum eſſe optimum, cuius doctrina optimè explicatur à Medina ibidem, & 1.2. quæſt. 105.art.1. *Monarchia*, inquit, *ex vi regiminis inter principatus primatum tenet, ſed ex imperfectione, & imbecillitate hominum mixtum imperium vtilius eſt, quoniam homines volunt imperij eſſe participes*. Idem affirmare videtur Caiet.ibid.

Secunda Concluſio.

Huiuſmodi multiplicatio cogente conſcientia eſt ad praxim reducenda, aliàs electores, nequeunt à labe lethalis culpæ excuſari. Suadetur, quia ſuffragatores tenentur ex iuſtitia commutatiua bonum commune tueri, ex iuſtitia diſtributiua omnia membra idonea communitatis honoribus, ac dignitatibus recognoſcere, ex charitate ſeditionibus, ac rixis, quæ facillimè inter homines exoriri poſsũt obſtare: ſed vota in paucos reſtringendo bonũ commune non tuentur, eo quod priuetur illa ſumma vtilitate in præcedenti concluſione recenſita, iuſtitiam diſtributiuam lædunt, eo quod multi idonei negliguntur, charitatem violant, eo quod non obſtent ſeditionibus, ac rixis, quæ facillimè ob merita depreſſa excitabuntur: ergo nequeunt electores à mortali excuſari, ſi talis multiplicatio non erigitur. 34.

Tertia Concluſio.

35. Negare honores, ac dignitates Religioſis idoneitate prædítis, quibus habitis, facilè ab electoribus in Definitores, ſeu Conſultores, ac Prouinciales promouerentur, non videtur eſſe tutum in conſcientia. Concluſio apertè conſtat ex prima concluſione, nam priuatur Prouincia ea ſumma vtilitate ibi deſcripta, ex ſecunda etiam, quia ſi electores, cogente conſcientia, tenentur ad promouendos homines non in paruo numero in Definitores, ac Prouinciales: ergo etiam tenentur ad media, per quæ homines diſponuntur ad huiuſmodi munus dignè præſtandum, quoniam qui tenetur ad finem, tenetur etia madhibere media neceſſaria ad illum obtinendum. Sanch. 1. opuſc. lib. 2. cap. 1. dub. 12. n. 2. maximè quia ex natura poſtulant media vt diuidantur in plura membra communitatis, imò natura talis regiminis talem diuiſionem petit. Præterea docet Peirin. de ſubdito, q. 1. cap. 31. §. 5. in fine, eſſe peccatum maximæ malignitatis impoſſibilitare naturales per ſubtractionem ſtudiorum, & aliarum commoditatum ad ſtudendum requiſitarum, ne habiles fiant ad Prælaturas, & hoc modo in poſſeſſione Prælaturæ ſe conſeruare, & nihilo inferius malum eſt nolle ad habitum naturales recipere, & ſi quoſdam, non niſi indoctos ne eos iure dominij, cum in numerum creuerint, priuare attentent, nec ſcio, quomodo Generales has res permittentes poſſint excuſari à mala adminiſtratione ſui officij, & à grauiſſima culpa: hæc ille. Ergo negare hominibus ſtudium, aliáſque dignitates, ac honores, quibus habitis ad primas dignitates ob idoneitatem eleuabuntur, nonniſi ad peccatum imputandum eſſe videtur.

36. Dices, huiuſmodi multiplicatio Patrum potius ambitionem fouet, quàm extinguat. Reſpond. obiectionem potius oſtendere ignorantiam regiminis, quàm demonſtrare eius intelligentiam, quæ tria ſemper, vt optimum inſtituatur regimen, inſpicere debet, nempe quod bonum eſt promouendum, malum tam præſens, quàm futurum debellandum. necnon & aliquid permittendum ad maius præcauendum, Primò, quod bonum eſt promouendum, nam duplex

bonum

bonum in religioſo regimine debet aſſignari, alterum perfectionis, ad quam quilibet ordo ſecundum proprium inſtitutum eſt ordinatus: alterum regiminis, nec illud ſine iſto poteſt promoueri, quia eſt eius baſis, & fundamẽtum, vnde bonum regiminis eſt vnitas, & pax, vt docent DD. præſertim Caiet. ſumm. tit. ſeditio, per iſta ergo duo propagatur bonum imperij, & conſeruatur, nec conſeruatio obtinetur, niſi per iuſtitiam diſtributiuam, vt habetur ex D. Thom. 4. de reg. Princip. cap. 3. *Iuſtitia eſt conſtans, & perpetua voluntas ius ſuum vnicuique tribuens, quæ quidem ſiue legalis, quæ dominatum iuſtum vocatur à Philoſopho, ſiue diſtributiua, ſiue commutatiua, quæ partes iuſtitiæ omnes ſunt politiæ, in ciuitatibus ſunt præcipuè neceſſariæ, imo ſine ipſis exerceri non poſſunt, vt Philoſophus tradit* 5. *Ethicor* |*nec etiam ciuitates conſeruari.* Et cum per multiplicationem prædictorum Patrum ſecundum merita conſecutio habeatur iuſtitiæ diſtributiuæ, conſequenter non deſideratur neque conſeruatio regiminis, neque promotio boni perfectionis. Secundò, quod malum eſt præcauendum, nam duplex etiam malum deſignatur, directè deſtruens bonum vnitatis, & pacis, alterum ſeditionis, & factiõnis, alterum oppreſſionis, & tyrannidis, quæ omnia à regimine per multiplicationem Prælatorum arcentur, vt clarè probaui in prima concluſione: quod ſi ex iſta multiplicatione aliqua ambitio foueatur, erit naturalis, & diſſimulanda ob maius bonum, quod fouetur, & promouetur: quod ſi etiam forte ex iſto iuſtè adminiſtrato imperio excitetur aliqua ambitio vltra terminos naturæ, ſciant Prælati, cunctique omnes, quod res humanæ, vt inquit Suar. 4 de Relig. tr. 9. lib. 1. c. 1. num. 12. huiuſmodi ſunt vt nunquam omnibus incommodis careant, & ideo quando hæc ſequuntur non ex re ipſa, vel actione, ſed ex infirmitate, vel malitia hominum, non ſunt propter illa omittenda bona maiora, ſed adhibenda remedia, ne illa mala ſequantur, potiſſimum autem eſt charitas: qua remedium eſt apponendum ambitioſis, & non regimini quod ſecundum æquitatem & iuſtitiam ita debet regi, & adminiſtrari: per hoc patet reſponſio ad argumentum: cui etiam addi poteſt alia magis clara, vel loquimur de ambitioſis, qui naturaliter feruntur

in

in amorem propriæ excellentiæ, & cupiunt inter omnes apparere magni, vel de illis, qui minus ambitioſi ſunt, ſeu à natura, ſeu à virtute, ſi de primis aliquo modo videtur eorum ambitionem fouere, ſed illa inextinguibilis ſitis gutta aquæ extinguitur, ſanatur tamen totum corpus Prouinciæ teſte Ariſtot. vbi ſupr. à ſeditionibus, rixis, iurgiis, aliiſque malis, quare nequit dici, quod ambitio nutriatur, ſed quod corpus à malo præſeruetur, imo dico, quod illa ambitio, quæ in multis fouetur, non videtur eſſe illa diuidens in factiones, ac ſeditiones totam Prouinciam, ſed ea eſt, quæ in ſolo capite, vel paucis inſpicitur erecta, quæ pro ſui conſeruatione tertiam partem ſtellarum ſecum trahit; vnde dicebat Caſſiodorus lib. 3. epiſt. *Publici decoris mater eſt mens regentis, & quale fuerit dominantis arbitrium, talem parit libertatis aſpectum. Facilius eſt quippe, ſi dicere fas eſt, errare naturam, quàm diſſimilem Princeps poſſit formare Rempublicam.* Et ratio huius ruinæ habetur ex D. Gregor. in paſtorali part. 1. *Nemo plus in Eccleſia nocet, quàm qui peruersè agens nomen, vel ordinem ſanctitatis habet, delinquentem namque hunc redarguere, nullus præſumit, & in exemplum vehementer culpa extenditur, cum pro reuerentia ordinis peccator honoratur.* Quamobrem multiplicando huiuſmodi Patres reſecatur illud malum, quod eſt cauſa tot malorum deſcriptorum in prim. part. ſi de ſecundis virtus huiuſmodi muneribus ornatur, quæ de iuſtitia, & ſecundum naturam talis regiminis, quod ſine læſione nequit immutari, debentur.

37. Dices, digniores tantùm ſunt promouendi, tales cenſentur, qui aliàs Eccleſiam rexerunt, & propter experientiam in negotiis pertractandis, & propter cognitionem ſubditorum: ergo pauci ſunt promouendi, quia pauci ſunt, qui munera Definitorum, ac Prouincialium adminiſtrarunt: Fateor hanc obiectionem eſſe illam petram ſcandali, ex qua tot mala inſurgunt, vnde ſimplices, & ignorantes neſcientes vnde dignioritas perſonarum deſumatur, ab ignorantia ducti incidunt in gurgitem omnium malorum. Reſp. ex Sigiſm. à Bononia de elect. dub. 32. n. 2. referente duas Rotæ deciſiones, ex Baſſeo ſumm. tit. electio, num. 10. ex Samuellio de can. elect. tract. 1. diſput. 6. contr. 3. demon-

ſtrare

ſtrare hoc ſufficientiam perſonarum eligendarum, & non dignioritatem, ita vt in concurſu hi ſint promouendi, aliis neglectis, (dummodo electio non fuerit cæca, id eſt, à ſimplicibus, & ignorantibus celebrata:) nam maior dignitas deſumenda eſt à maiori vtilitate Eccleſiæ, vt dictum eſt multis in locis, cum ergo iſta multiplicatio ſine dubio cenſeatur Prouinciæ vtilior, de neceſſitate eſt facienda, eis prætermiſſis, qui talia munera iam habuerunt, quare Emin. Lugo cognoſcens incommoda, quæ ſequuntur ex paucis electis ad munera Prælatorum dicit, non expedire, vt Prælaturæ præſcribantur apud quoſdam paucos.

Dices, huiuſmodi doctrina non videtur eſſe admittenda in Religioſorum congregatione, eo quod declinet à perfectione, ad quam homines tendere debent. Reſp. ex Nauarr. vbi ſupr. ſi omnes Prælati eſſent Auguſtinus, & ſubditi Poſſidonius fortè fruſtra eſſet quæſitum agitatum; quia omnes omnia, licèt iniuſta, æquanimiter tolerarent, ſed quia tempora mutarunt mores, & in vnaquaque congregatione pauci ſunt, vt dicit Suar. vbi ſupr. maxima pollentes virtute, ſed multi infirmi, & regimen omnes amplecti debet iuxta menſuram deſcriptam in 1. dub. huius partis, ideò neceſſarium fuit quæſitum pertractare, & veritatem doctrinæ tradere, aliàs ſub ſpecie zeli, ſeu potius ignorantiæ ſemper vitia proſilient, & pax, & concordia à Prouincia, ſeu Religione recedet, ignorando à qua radice. Regimina enim ſemper ſunt inſtituenda, vt maius malum ſpirituale ſemper euitetur à congregatione, vt inſinuat Caiet. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. hiſce verbis. Communis vtilitas, ad quam principaliter ordinantur miniſteria Eccleſiaſtica, non eſt vtilitas corporalis, ſed ſpiritualis, quoniam regimen Eccleſiaſticum in hoc differt à ſæculari, quod hoc ordinatur ad commune bonum exterius, puta ad pacem, &c. illud verò ad interiorem animæ pacem: Sed quidquid ſit de hoc, ſit dictum gratis, quia eſt argumentum patientiæ, videantur ea, quæ dicta ſunt in 3. dub. 1. partis. 38.

Dices, ſumma pax habetur ex reſtricto regimine in paucos, nam experientia docet, quod multi Religioſi ſub hoc imperio vixerunt, & viuunt magna cum laude ac tranquil- 39.

litate. Reſpond. duplicem pacem eſſe deſignandam, alteram regiminis, quæ inſurgit ex rectè adminiſtrato dominio, alteram voluntatum, quæ excitatur ex hominum voluntatibus cedentium iuri meritorum, & inter vtramque duplex differentia dignoſcitur, prima quippè eſt durabilis, quia fundatur in iuſtitia, vnde S. Auguſt ad Fratres in Eremo ſerm. 2. ait. *Si fratres, homines pacem amant, ament & iuſtitiam, quia duæ ſunt amicæ chariſſimæ, iuſtitia enim, & pax ipſæ ſe oſculantur.* Et in Pſalm. 83. inquit. *Fac iuſtitiam, & habebis pacem, ſi enim non amaueris iuſtitiam, pacem non habebis.* Secunda minus durabilis, & ideò in Religionibus ſolet eluceſcere in primo, & ſecundo ſtatu ex tribus aſſignatis in 1. dub huius partis, quia omnes cedunt iuri meritorum, in tertio verò difficilè poteſt conſeruari, quia frigeſcente charitate, ac ſpiritu omnes habere cupiunt, quod ſuum eſt, ideò ſeditiones, rixæ, &c. excitabuntur, vt optimè inſinuat D. Chryſoſt. citatus in 2. dub. 1. part. altera differentia eſt, quia prima à ſuperioribus debet procurari ex officio, ſecunda verò cohortationibus promoueri, non tamen poſitiuè honores denegando, &c. quia non ſunt domini meritorum ſubditorum, nec poſſunt eos cogere, vt cedant iuri meritorum, vnde ad argumentum patet reſponſio, quod illa pax eſt voluntaria, & ideò parum durabilis, maximè quia nequit à ſuperioribus actionibus, atque omiſſionibus intendi, niſi cohortationibus.

40. Dices, ſi multiplicarentur terminato officio, per cœnobia ſunt diſpergendi, vnde propter authoritatem nequeunt niſi difficile regi ab illis Superioribus, ſub quorum cura morãtur, & ſubditi ægrè ferũt videre illos tot commoditatibus abundare. Reſpond. quod remedium eſt ipſa multiplicatio, quia ſicut paucorum diuitum authoritas multum in populis valet, ita his multiplicatis, experientia teſte, illa multum diminuitur, ſic erit in Religionibus, augmententur ergo Patres ad hoc, vt diminuta eorum authoritate, augmentetur illa Prælatorum localium, & ita commodè regi poterunt. Addo, quod, ſi iſti Patres abſque officio ſuam vellent conſeruare authoritatem in cœnobiis, omnino dicit Peirin. de Prælato, quæſt. 1. cap. 5. num. 16. eſſent frænandi,

&

& potius prudenter contemnendi, quàm æſtimandi, vt humilientur: imò etiam addo, quod ſi propter lucra, & commoda, quæ in officio, & abſque eo præ cæteris poſſidere intendunt, iniuſtum debeat eſſe regimen, paucos homines, aliis neglectis, ad illas dignitates eleuando, pacem conturbando, ambitionem ob ea conſequenda excitando, nec poterunt ipſi Patres tuta conſcientia ſua officia, ac bona poſſidere, aut à Superioribus tolerari, aut denuò ab electoribus eligi, quia bonum commune ſub coloratis rationibus grauiter læditur, quare Ariſt. 5. Pol. cap.8. monet. *Maximum verò illud eſt in omni Republica omni diligentia cuſtodiendum, ne ex magiſtratibus lucra proueniant.* O quot Religiones in hoc indigent reformatione.

Benigne lector veritas, quæ plurimis verbis à me traditur à D. Ambroſ. lib.5. Exaëm. cap.15. paucis cumulatur, imò exemplis valdè commendatur. *Quid hoc pulchrius & laborem omnibus, & honorem eſſe communem, nec paucis arrogari potentiam, ſed quadam in omnes voluntaria ſorte tranſcribi? Antiquæ hoc Reipublicæ munus, & inſtar liberæ ciuitatis eſt vt communis eſſet labor, communis dignitas, per vices ſinguli partiri curas diſcerent, obſequia, imperiáque diuidere, nemo eſſet honoris exors, nullus immunis laboris. Hic erat pulcherrimus rerum ſtatus, nec inſoleſcebat quiſquam perpetua poteſtate, nec diuturno ſeruitio frangebatur, quia & ſine inuidia erat ordine muneris, & temporis moderatione delata promotio, & tolerabilior videbatur, quæ communi cadebat ſorte cuſtodia. Nemo audebat aliū ſeruitio premere, cuius ſibi ſucceſſuri in honorem mutua forent ſubeunda faſtidia, nemini labor grauis, quem dignitas ſequutura releuaret.* 41.

Audiamus etiam aurea verba nouiſſimè tradita ab Emin. Lugo de iuſt tom.2.diſp.35.ſect.5.n.58. aſſerente, multùm expedire ad bonum commune, vt Prælaturæ regulares non maneant inter aliquos paucos, ſed multi apti fiant ad regendum, & varientur perſonæ, ad hoc autem oportet probare hos, & illos an apti ſint, quod vix ſine aliqua experientia cognoſci poteſt, quare poteſt, imò aliquando debet prætermitti ſenior ille, qui diu gubernauit, & ſe probauit digniorem, & eligi alius iunior, tum vt Prælaturæ non præſcribantur apud quoſdam paucos, tum vt alij paulatim apti

fiant, alioquin deficientibus illis ſenioribus, Religio non habebit alios, qui ſuccedere illis poſſint, niſi de nouo fiant, quod ſolet grauiſſima incommoda afferre.

DVBIVM IV.

An Generalis, ſeu Prouincialis, aliúſve Prælatus in decurſu regiminis in nonnullis ad proprium ſtatum, officiúmque ſpectantibus ignoranter errantes ſemper in lethalem culpam prolabantur.

42. PRæſens quæſitum mouetur, quia ſemper mihi viſum fuit durum illud commune dictum, quemlibet teneri ſub mortali ea ſcire, quæ ad proprium ſtatum, ac officium pertinent, eo quod paſſim videamus multos euehi ad dignitates, officiáque iudicis, ac Confeſſarij non pollentes tanta ſcientia, ac doctrina, vt dici poſſit, omnia ad rectè gerendum munus aſſumptum eos non ignorare, imò cum ferè videatur eſſe impoſſibile communiter loquendo, vt homines præſertim Confeſſarij attingant ea omnia, quæ de ratione ſui officij ſunt attingibilia, affirmare, quod ſint in malo ſtatu, temerarium fortè erit, quia etiam opus eſſet affirmare, quod omnes Chriſtiani non eſſent tuti in conſcientia, eo quod pauci videntur eſſe in Chriſtiana doctrina ita verſati, vt ea, in quibus poſſunt delinquere, non ignorent, cum penè infinita ſint, pro intelligentia ſit

43. Prim. not. ignorantiam inuincibilem tam iuris, quàm facti excuſare à peccato. Ita S. Thom. 1. 2. quæſt. 26. art. 3. Sanchez ſumm. lib. 1. cap. 16. num. 9. Nauarr. cap. 23. num. 46. Bonac. de peccat. diſput. 2. quæſt. 8. punct. 3. num 12. Baſſeus ſumm. tit. ignoratia, num. 7. Ratio eſt, quia peccatum nullum eſt, niſi voluntarium, cum voluntarium ſupponat cognitionem actus malitioſi, qui per ignorantiam non videtur habere malitiam, quia etiam cum conſcientia ſit regula bonitatis, & malitiæ humanorum actuum inuincibiliter dictans hoc,

hoc, vel illud non eſſe illicitum, nullo modo imputari poteſt ad peccatum. Illa dicitur inuincibilis, quæ inuincibiliter priuat cognitione, & ſcientia malitiæ actus, quæ cognita non fieret: dicitur facti quando adeſt ſcientia legis, ſeu ſtatuti, ſed factum, quod à lege prohibetur, ignoratur: dicitur iuris, quando ignoratur lex ſeu ſtatutum obligans ad culpam. Porrò huiuſmodi doctrina ampliatur ad ea, quæ ſunt iuris diuini, & myſteriorum fidei, nam dantur fideles, ad quos eorum notitia non peruenit, quomodo poteſt eis ad peccatum imputari, cum de ratione peccati ſit voluntarium? ampliatur etiam ad ea, quæ cadunt ſub præceptm naturale. Ita Bonac. vbi ſupr. ex conſenſu omnium DD. limita hoc ſecundum, quia aliqua præcepta naturalia ita ſunt communia, clara, & aperta, vt excludant omnem ignorantiam, huiuſmodi ſunt, quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris: Colendus eſt vnus Deus; Honorandi ſunt Parentes; Malum vitandum: Bonum faciendum, & ſimilia, quæ clarè lumine naturali cognoſcuntur. Ita Cordub. lib. 2. quæſt. 4. Salas de legib. diſp. 5. ſect. 6. num. 28. Azor. part. 1. lib. 1. cap. 15. q. 1. Laym. lib. 1. tract. 2. cap. 4. & alij apud Bonacin. vbi ſupr. & apud Baſſeum vbi ſupr. num. 6. videatur etiam Diana p. 4. tract. 4. Miſcell. reſol. 36.

Not. ſecund. quod non mediocris agitatur controuerſia inter DD. quando ignorantia iuris, ſeu facti dicatur inuincibilis excuſans à peccato. Prima ſententia eſt Valent. tom. 2. diſput. 6. quæſt. 6. part. 5. Zumel 1. 2. quæſt. 76. art. 3. diſp. 4. Angel. tit. excomm. 7. caſu vltimo num. 3. Vgolin. de cenſuris tab. 1. cap. 9. §. 8 num. 6. affirmantium, tunc ignorantiam reputari inuincibilem, quando non ſolùm excludit actualem cognitionem legis, & facti, ſed interpretatiuam, ſeu obligationem ad aduertentiam, eo quod conſenſus interpretatiuus videatur eſſe ſufficiens ad conſtituendum peccatum. Secunda ſententia probabilior eſt, & vera, quam ſequuntur Salas 1. 2. tract. 13 diſput. 8. ſect. vltim. num. 87. Vaſquez 1. 2. quæſt. 74. art. 7. diſput. 107. art. 3. Aluarez p. 2. quæſt. 54 art. 8. diſp 144 num. 6. Clau. Reg. lib. 2. cap. 9. n. 20. Layman lib. 1. tract. 2. cap. 4. num. 6 Portella in dub. Regul. verb. ignorant. num. 11. & verb Prælatus, num. 17. Baſſeus 44

vbi ſupr.n.10. Diana part.4.tract.4. miſcell. reſol.36. Sanch. vbi ſupr. n.6. quæ docet, tunc ignorantiam dici inuincibilem, quando nulla notitia, nec ſpecialis, nec confuſa, quando nulla dubitatio, ſeu ſcrupulus expreſſus occurrit, & ita alienat à doctrina omnem conſenſum interpretatiuum, & rectè, tum quia ſuperat humanam diligentiam expellere ignorantiam, cum nulla prorſus cogitatio, ſeu dubitatio, & expreſſus ſcrupulus de malitia obiecti in mente exciterit, tum quia difficilè daretur actus humanus inter fideles, qui huiuſmodi ignorantia non laboraret, nam omnia poſſunt reſolui, ſcire debebat, & animaduertere ex ſua profeſſione tenebatur, tum quia tandem nimis durum eſt, credere, quod ſuauitas legis diuinæ hominem condemnare velit ad luendas pœnas æternas ob vnum actum, de cuius malitia nec dubium, nec ſcrupulum concepit, ſed circa eum ſe habuit, quaſi naturaliter operans: his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

45. Generalis, ſeu Prouincialis errans, ſeu deficiens in nonnullis quoad proprium ſtatum, & officium laborans ignorantia inuincibili, ſcilicet, cum nulla præceſſerit de obiectorum malitia cogitatio, ſeu ſcrupulus expreſſus, in lethalem culpam cenſendus eſt minimè incurriſſe. Concluſio eſt expreſsè Sanch. Baſſei, Bonac. Portell. vbi ſupr. Homoboni in exam. Confeſſ. tract.5. cap.6. quæſt.340. Probatur primò ex ratione deſumpta ex Sanch. num.27. quicumque tenetur ea præcepta noſſe, quæ implere tenetur, ſiue obligatio inſurgat ex generali conditione Chriſtianorum, ſiue ex ſpeciali munere, vt Confeſſarij, Iudicis, ac Prælati, nil refert obligationem ex hoc, an ex illo capite inſurgere: at de primis, nullus eſt, qui neget, non dari ignorantiam inuincibilem: ergo etiam de ſecundis. Probatur ſecund. ex ratione Homoboni: non omnes leges, & ſtatuta homines ſcire poſſunt, ac tenentur: ergo tantò minus illas, quæ non cadunt ſub cognitionem nec per dubitationem, nec per expreſſum ſcrupulum: ſed Prælatus errans in nonnullis ad proprium

munus

munus ſpectantibus per ignorantiam inuincibilem, nullam de his habuit cognitionem, nec per dubitationem, nec per expreſſum ſcrupulum: ergo eſt excuſandus à labe peccati mortalis, aliæ rationes habentur in calce ſecund.not.

Dices, ſi Prælatus in aliquibus à culpa ſit alienus per ignorantiam inuincibilem: ergo in omnibus, quia non videtur maior ratio, & ita Prælatus ſcientiæ expers eſſet tutus in conſcientia. Reſpond. quod Prælatus tenetur non ignorare ea, quæ frequenter accidere poſſunt, & de facto accidunt in proprio officio, de aliis verò ſcire dubitare. Ita Coninch.diſp.8.dub.8.n.125.de Sacram.pœnit. Baſſeus tit. Confeſſ.4.n.7.ex communi omnium DD.conſenſu. 4

Dices, iura clamant paria eſſe, ſcire, ac debere ſcire. Reſp. quando adeſt aliqua actualis, plena, & ſufficiens aduertentia ad malitiam, ſeu dubium, aut expreſſus ſcrupulus. Ita Sanch.vbi ſupr.n.24.ex Vaſq.ſed inferius melius.

Dices, maiori obligatione coarctantur Prælati ad non ignorandum ſpectant a ad proprium munus exequendum, quàm communes Chriſtiani: ergo prima ratio non concludit. Reſpond. concedendo antecedens, negando conſequentiam, quia maior obligatio in vno, quàm in alio nequit tollere ignorantiam inuincibilem in ſtatu maiori obligationi obſtricto.

Huic concluſioni eſt addendum, quod ad ignorantiam inuincibilem etiam reducitur, quando, ſi præceſſit cogitatio aliquid faciendi, vel omittendi contra proprium officium, ſed adhibita diligentia ad inquirendam veritatem, veritas comperta non fuit, vnde excuſatur à peccato Prælatus proprio muneri non ſatisfaciendo: quæ autem diligentia adhibenda ſit ad veritatem aſſequendam, ſeu ad ſuperandam ignorantiam, nequit certò definiri, ſed iudicio prudentis hoc eſt relinquendum, habita ratione præcepti, officij, & qualitatis perſonæ, aut etiam circunſtantiæ temporis, & loci, itavt tanta diligentia adhibeatur ſtudendo, aut conſulendo peritos, quæ viro prudenti ſufficiens videatur. Ita Vaſquez 1.2.quæſt.76.art.2. diſp.123. cap.2. Sanch.vbi ſupr.num.27.

Secunda

Secunda Concluſio.

47. Prælatus cadens à ſua obligatione per ignorantiam inuincibilem non eſt pœna mulctandus. Probatur prim. ex l.ſi putatur.ff.ad legem aquil.& ex c.Cognoſcentes de conſtit.& ex reg.2 3.de reg.iuris in 6.ſine culpa,&c. Secund. in tantum pœna datur,& imponitur, in quantum adeſt culpa: ſed iſta deeſt: igitur & illa, aliàs ſine cauſa, & neceſſitate medicina adhiberetur, vnde Matth.9. ait. *Non eſt opus valentibus medicus.* Ita tradunt Thom de Thomaſ. in floribus legum 283. Bartol. Peret. ad extrauag. Ambitiosè de rebus Eccleſ.non alien.pag.94. num.30. Alderet. de regul. diſcipl.tuenda lib.2.cap.12.n.8.Borrell.tit.ignor.n.16.Barboſ.in collect.de reg.iuris reg.23.

48. Modus verò probandi ignorantiam duplex eſt. Primus ex coniecturis, iuxta textum in c. Cum in tua, qui matrim. accuſare poſſunt. Gloſſ. ibi, & in cap. Præſumitur verſ. 3. quando probatur de reg.iuris in 6..Bald & Abb.in cap.Cognoſcentes de conſtit. num.10. Felin. num.19. Coniecturæ erunt, ſi afferas probationes abſentiæ tempore publicationis, ſi morbo opprimebaris, ſi in tenera ætate eras conſtitutus, & ſimilia ex ſuprad. cap. Cum in tua. Ita Menoch. de arb.iudic.lib.2.centur.2.caſu 186. num.16. multos alios referens, Tuſchus tit.ignorant.concluſ.22. Homobon.vbi ſupr.Molfeſ.tract.8.cap.8.num.25. Maſcard. de probat. tit. concl.880.Aduertendum tamen eſt,probationem per coniecturas non eſſe plenam, quia in animo celatur, ideo conſtare certò nequit, vnde relinquitur arbitrio iudicis. Menoch.vbi ſupr. Secundus modus eſt per iuramentum, cum ignorantia in animo conſiſtat,videtur iuramento ignorantis poſſe ſtare.Sic Gloſſ.in cap.Propoſuiſti 82.diſtinct.cap Qui diuinis verb.& humanis 12.quæſt.2.c. Si verò cl.2. de ſenten.excommunic.verb. propria. Abbas dict. c. Cognoſcentes num.9.Couarr.2.var.cap.10.num.2. verſ.3. admittenda eſt,& alij plures,quos refert,& ſequitur Maſcard.de probat. concl.881.num.1.& 2.Menoch.vbi ſupr. n.3.verſus primus eſt modus.Greg.Lopez lib.12.tit.1.p.7.

49. Hic oritur difficultas, an hoc iuramentum omnino cenſendum

ſendum ſit ſufficiens ad legis ignorantiam probandam. Reſpond. breuiter, quando probationes afferri poſſunt præter iuramentum, conueniunt omnes inſufficiens eſſe iuramentum. Colligitur ex cap. Præſertim de teſtibus, cap. Ex literis de præſumpt. Ita Felin. multos alios referens cap. 2. n. 12. de conſtit. verſ. fallit prim. Maſcard vbi ſupr. num. 23. Additur etiam, iuramentum non habere vim probandi ignorantiam, ſi agatur tam de probanda ignorantia, quàm de probanda ignorãtiæ iuſtitia, quare afferre debes probationes abſentiæ, & infirmitatis, tanquã cauſas iuſtitiæ. Ita Felin. vbi ſupr. n. 19. Menoch. vbi ſupr. n. 15. plures referens, & Maſcard. vbi ſupr. eo quod, inquiũt duo vltimi DD. actus iſti ignorãtiam iuſtificantes non celantur in mente allegantis, ſed ſenſibus obiiciuntur, quamobrem aliis teſtimoniis probare debes. Præterea non probatur ignorantia ſolo iuramento ignorantis, quando ei aduerſatur maxima iuris præſumptio, vel ex publica fama, vel ex facti notorietate, vel ex longi temporis præſcriptione, aliáve ſimili. Ita Decius in cap. Cognoſcentes vbi ſup. n. 18. verſ. ſimiliter arbitror Felin. n. 17. Couarr. reg. poſſeſſor. 3. p. §. 3. n. 4. verſ. 18. Gratian. reg. 270. n. 7. Menoch. vbi ſupr. num. 7. 8.

Si verò loquimur de probatione ignorantiæ facti, ſtatuenda eſt regula generalis, poſſe ſufficienter probari iuramento ignorantis, quia ignorantia facti regulariter præſumitur, ac proinde habetur cap. Ignorantia, de reg. iuris in 6. ignorantia facti non iuris excuſat, hæc regula colligitur ex cap. Si verò, de ſentent. excomm. cap. Cum in tua, qui matr. accuſ poſſ. & ibi Gloſſ. & multis exornat Maſcard. concl. 81. num. 4. vbi ſupr.

Tertia Concluſio.

Non ſolùm per ignorantiam inuincibilem, ſed etiam vincibilem humanarum legum, ſeu præceptorum, modò non ſit affectata, Prælatus delinquens excuſatur à peccato. Ita Sanch ſumm. lib. 1. cap. 17. num. 18. & 20. Bonac. vbi ſupr. num. 25. Baſſeus vbi ſupr. num. 11. Diana vbi ſupr. reſol. 35. Illa dicitur craſſa, & ſupina, quando quis præcedente co- 50.

gnitione legis, vel obligationis ſciendi nullam, vel modicam diligentiam adhibuit morali, & humano modo ad ſciendum, quod ſcire tenetur. Illa dicitur affectata, quando quis eligit neſcire præceptum, vt liberius peccet. Probatur prim. quia leges humanæ adeò ſunt benignæ, vt non intendant adeò ſtrictam obligationem inducere, ſicut exigit, & inducit ius diuinum, & naturale: ergo. Secund. ad conſtituendum in voluntate peccatum requiritur plena aduertentia de obiecto malè volito: ſed in Prælato deficiente per ignorantiam vincibilem non inuenitur plena aduertentia, aliàs non diceretur ignorans: ergo non eſt cenſendus crimini obnoxius.

51. Dices, tota hæc difficultas concludit de legibus omnibus communibus, non de particularibus, quæ pertinent ad proprium ſtatum, eo quod maiorem obligationem iſtæ inducant propter ſingularitatem, & regimen animarum Reſp. negando, quia nulla alia differentia inter leges pertinentes ad ſtatum particularem perſonæ, & communem dari poſſit, niſi ſequens, quia de primis facilè datur ratio cogitandi, aut dubitandi, an ſint aliquæ, & quales ſint: de poſterioribus verò non ita facilè dubitatio occurrit. Ita Sanch. vbi ſupr. num. 27.

Dices, iura clamant paria eſſe, ſcire, & debere ſcire: ergo Prælatus tenetur ſcire. Reſp. prim. id verum eſſe in aliquibus caſibus quoad forum externum, quod fundatur in præſumptione, & præſumitur adfuiſſe cognitionem, non verò in foro interno. Secund. intelligitur de ignorantia affectata, non de vincibili provt in concluſione, quæ ſic explicatur à Baſſeo vbi ſupr. num. 3. vincibilis eſt, quæ vinci potuit, ſed ignorans non adhibuit ſufficientem diligentiam iuxta qualitatem negotij.

DVBIVM

DVBIVM V.

Quæ diuiſio bonorum communium inter ſubditum, & ſuperiorem ſeruanda ſit, quæ tuta in conſcientia iudicari poſsit.

NOt. prim. quod omnis poteſtas gubernandi monaſterium tam in ſpiritualibus, quàm in corporalibus ad Abbatem ſpectat, vt fuſius Nauarr. 3. comment. de Regul. num. 4. & Suarez 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 4. probant, non ideò huiuſmodi poteſtas in eo reſidet tanquam in abſoluto Domino, ſed vt in fideli diſpenſatore, quæ præ oculis ſemper diſtributiuam debet habere iuſtitiam, cuius munus eſt, diſtribuere, & conferre præmia, dignitates, officia, cæteráque bona Religionis iuxta qualitatem, & merita perſonarum, vt benè tradunt Valent. tom. 3. diſp. 5. punct. 1. Bonacin. de reſtit. diſp. 1. punct. 2. num. 8. q. 1. Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 1. dub. 4. & omnes alij DD. Ratio eſt, quoniam Reſpublica nil aliud eſt, quàm collectio ſuarum partium, & cum bona videantur eſſe partium, iuſtitia poſtulat, vt bona diuidantur in ſuas partes, & vnicuique ſua portio tribuatur, cum iſta tamen limitatione, vt diſtributio recognoſcat omnium partium conditiones, & gradus, quo fit, vt non ſolùm, quantò magis partes Reipublicæ multiplicantur, tantò magis bonorum communium portio pro ſingulis diminuatur, ſed etiam vt exiſtente tali numero partium, ſinguli ad æqualitatem menſuratam non arithmeticè, ſed geometricè, id eſt ſecundum dignitatem, & conditionem, propriam portionem habeant. Ita Molin. de iuſt. tom. 1. tract. 1. diſp. 12. verſ. differunt tert. 52.

Not. ſecund. bona communitatis ſe habere in duplici differentia, quædam ſunt immobilia, de quibus modò non eſt ſermo, quædam mobilia, quæ diuiduntur in ea, quæ permanentem habent durationem cum ipſo vſu, vt ſunt veſtes, libri, & ſimilia; & in ea, quæ vſu conſumuntur, quæ rurſus diuiduntur in ea, quæ ſpectant immediatè ad conſeruatio- 53.

 nem

nem vitæ, vt ſunt eſculenta, & poculenta, & in ea, quæ mediatè vt pecunia, præſens quæſitum non ſolùm tangit Religioſos huiuſmodi bona habentes tanquam ex propriis redditibus, ſed etiam illos, qui mendicitate ea colligunt iuxta vniuſcuiuſque modum, & menſuram.

54. Not.ter.quod hic non loquimur de illis Religioſis, quorum Religio neceſſaria pro victu,& veſtitu, neque per redditus, neque per mendicitatem ſuppeditare poteſt, vnde coguntur peculium poſſidere, quia de iſtis eſſet inſerenda peculiaris quæſtio;neque de illis quorum Religio omnia & quoad victum, & veſtitum abundè, atque in exceſſu Monachis præſtat, quia vt benè notat Nauarr.vbi ſupr.n.6. & Emin.Lugó de iuſt tom.2.diſp.3.ſect.8. Append. num.183. grauiter peccant tanquam voti deſertores, ſed de illis viuentibus in congregatione maximo cum rigore, & diſciplina regulari,quorum cœnobia ſeu per redditus,ſeu per mendicitatem habent, vnde Religioſis preuideant, vt poſſint orationi vacare abſque rerum temporalium penuria intra proprij ſtatus terminum.

55. Not. quart.Nauarr.vbi ſupr.num 6.opinari iuxta doctrinam Abbatis in cap.De his de Eccleſ.ædificat.poſſe Prælatum de bonis monaſterij quamdam ſibi partem aſſignare, imo primam de quinque ab ipſo diuiſis, ſed fallitur, vt benè notat Suar. vbi ſupr. num.10. cum in hac materia longè diuerſa ſit ratio, quia tractatur de hominibus Deo conſecratis,quorum cœnobia obſeruantiam ſtatus, & rigorem diſciplinæ ſeruant,vbi non eſt,nec debet eſſe (ſecluſis abuſibus) certa portio ad ſuſtentandum Prælatum, ſed ſunt omnia deſtinata indiuiſè pro omnibus alendis, & ſuſtentandis.Nec vllus ordo in hoc aſſignari poteſt niſi quem neceſſitas exigit, quæ interdũ parit obligationẽ,vt Prælatus prius aliis, quàm ſibi ſubueniat, & è conuerſo, vnde ſicut munus Prælatorum eſt curare,ne Monachi in victu, & veſtitu excedant ea,quæ ſunt regulæ conſentanea, ſtatutis, ac ſanctæ conſuetudini tot laboribus, & annorum ſerie à ſenibus introductæ, ita in ſemetipſo hoc multò magis præcauere debet, tum propter exemplum, quod eſt maximè neceſſarium ad inſtruendam religio

religioſam vitam, tum propter periculum exceſſus, quod ex propenſione, quam vnuquiſque habet ad ſe ipſum, oriri facilè poteſt. Ita Suar. vbi ſupr. per ſe loquẽdo æquè primò ad alendum totum conuentum tenetur, in quo tanquam caput ipſe connumeratur: verum tamen eſt, poſſe illum cedere iuri ſuo, non verò aliorum, & ſicut non debet terminos regulæ, aut modeſtiæ religioſæ cum aliis excedere, ita nec ſecum, vt dixi. Nec doctrina Panormit. vllo modo poteſt opinioni fauere, quia loquitur de clericis ſæcularibus beneficia habentibus in aliqua Eccleſia, de quibus ait non teneri ex fructibus ſibi neceſſariis Eccleſiam ædificare, vel inſtaurare. Ita Suar. vbi ſupr.

Prima Concluſio.

Bona communitatis benè regulatæ Religionis inter ſubditum, & Superiorem diuidi debent iuxta moderatæ iuſtitiæ diſtributiuæ menſuram intra regulæ, & rectæ rationis terminos. Concluſio ſatis intelligitur probata in prim. not. & in dubiis prim. part. quare Suarez vbi ſupr. rectè occurrens Nauarri doctrinæ, concludit ſuam doctrinam non eſſe ita ſeuerè intelligendam, vt excludat proportionalem diſtributionem, imo hanc commendat, innixus verbis in actibus Apoſt. cap. 4. & ſic explicatis à Baſilio, Auguſtino aliiſque Patribus. *Diuidebant ſingulis prout cuique opus erat.* Vnde Ariſt. 5. pol. cap. 1. inquit. *Omnino enim quærentes æquum, in ſeditiones incidunt.* 56.

Limitanda primò videtur concluſio circa illa exiſtimata bona communitatis, vt ſunt Lectoratus, Doctoratus, Magiſterium, & pulpita in locis inſignibus, quæ omnia pro ipſorum digna diſtributione primò, & principaliter non poſſunt reſpicere dignitates, ſed merita, & idoneitatem in talibus officiis, ac magiſteriis, vnde Prælati ita diuidentes huiuſmodi bona, vt Superiores præferantur aliis dignioribus in ſcientia, & idoneitate, fiunt acceptatores perſonarum, quia tunc committitur hoc vitium, quando in conferendis bonis communitatis attenditur aliqua alia circunſtantia, quæ non ſpectat ad merita, per quæ conferuntur dignitates, ſeu officia. Ita omnes DD. 57.

58. Limitanda videtur ſecundò concluſio, quia illa portio, quam præ aliis præſtare poteſt iuſtitia diſtributiua, à ſe excludit vaſa aurea, gemmas, annulos, ſerica, pretioſas picturas, ſcriptoriola curioſa, & alia ſimilia ex Clement. 1. de ſtatu Monach. vbi Regularibus interdicitur omnis cultus, & ornatus pretioſus, ex decret. Clem. VIII pro reformat. Reg. in 3. tom. Bull. inter bullas huius Pontificis, nuper approbatum, & innouatum eſt à ſacr. Congreg. Concil. authoritate S.D.N. Vrbani VIII. in decretis de Apoſtatis, & eiectis per hæc verba. Fratrum veſtitus, & ſuppellex cellarum ex communi pecunia comparetur, & omnino vniformis ſit fratrum, & quorumcumque cæterorum, ſtatuique paupertatis quam profeſſi ſunt, conueniat, ita vt nil ſuperflui admittatur, nil etiam, quod ſit neceſſarium, alicui denegetur, imò ipſum votum paupertatis vnà cum Summ. Pontif. verbis alienat à Religioſis quodcumque ſuperfluum. Ita Nauarr. comment. 4. de Regul. n. 27. Leſſius de iuſt. lib. 2. c. 41. dub. 9. n. 79. & alij inferius citandi. Vndenam menſurandus ſit exceſſus in rebus, quæ Religioſo conuenire poſſunt? pro ſubdito ſtandum eſt arbitrio ſuperioris, niſi de exceſſu arbitrij conſtiterit Barboſ. ſuper Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Reg. cap. 2. pro ſuperiore ſtandum eſt vſui communi Religioſorum timoratæ conſcientiæ, & ideò portio Prælati parum poteſt excedere portionem aliorum Religioſorum, quia iſta tantùm neceſſaria conſideratis perſonis, naturis, circunſtantiis temporum, & locorum concedit, aliter periculum eſt ob propenſionem, quam vnuſquiſque ad ſe ipſum habet, in ſuperfluitatis exceſſum incidere. Ex qua doctrina colligitur, Prælatum ſuam portionem ſibi tribuendo, aliiſque eam denegando reum eſſe peccati mortalis, quia grauiter offendit iuſtitiam, paupertatem, & charitatem: iuſtitiam, quia denegat aliis, quod ſibi concedit, & quod de iuſtitia omnibus præſtare debet: paupertatem, quia tanquam Dominus id facit, eo quod Religio, quæ ei pro bonorum diſtributione iuriſdictionem conceſſit, non intendit talem irrationalem, & partialem diſtributionem: charitatem, quia plus vni, quàm alteri, & vni, & non aliis tribuere charitati grauiter opponitur. Ita colligitur ex Suarez

4. de

4. de Relig. lib.2. cap.26. num.11. tract. 8. & lib.8. cap.7. num. 18.

Secunda Concluſio.

Prælati, qui ferè omnia meliora bona, ſeu commoda Religionis in proprium vſum, & ſatisfactionem conuertentes diuidunt, ita vt illis, vt ita dicam, quæ ipſis ſuperfluunt, gaudeant ſubditi, lethali culpæ obnoxij cenſendi ſunt: Probatur primò: omnia bona, ſeu commoda ſunt partium, ex quibus collectis reſultat religioſa Reſpublica, & iuſtitia diſtributiua poſtulat, vt ſinguli homines ſecundum conditiones, gradus, & merita his fruantur, cum diminutione tamen augmentato Religioſorum numero: ſed huiuſmodi Prælati omnia bona meliora inter ſe diuidunt, cogentes alios penuriam pati, nec creſcentibus Religioſis diminutionem ſentientes: ergo mortalis culpæ rei tanquam iuſtitia diſtributiua abutentes habendi ſunt. Sec qui fruuntur aliorum partibus votum paupertatis frangunt, quia eas tanquam proprias ſibi vſurpant, tanquam domini eis vtuntur; ſed tales Prælati, dum gerunt ſe ſicut in concluſione, fruuntur aliorum partibus; ergo tanquam proprietarij reſpiciendi ſunt. Tert. de ratione charitatis, déque eius neceſſitate eſt, vt interdum ſuperiores diſtribuendo bona communitatis incipiant ſubuenire prius aliis, quàm ſibi, & interdum è conuerſo, vt ſuperius dicebam: Sed à Prælatis talis conditionis huiuſmodi obligatio negligitur, pro certo tenendo in bonorum diſtributione à ſibimetipſis eſſe incipiendum: ergo tanquam à cœnobiis charitatem abiicientes, in ſui fauorem eam grauiter offendentes, lethali culpæ obnoxij putandi ſunt. 59.

Dices, in tali diſtributione aliquis ordo eſt ſeruandus, & charitas id poſtulare videtur, quia, quæ à Deo ſunt, ordinata ſunt: ergo incipiendum eſt à Prælatis tanquam ab hominibus præ aliis dignioribus, & excellẽtioribus. Reſp. falli, quia in reformata Religione vbi rigor diſciplinæ ſtrictè obſeruatur, vnumquemque reſpicit charitas, & ille ordo principaliter admittendus eſt, qui emanat à charitate, cui omnes 60.

alij

alij inſeruire debent, vt rectè attingit Suarez vbi ſupr. quo fit, vt melior veſtis, cella, cibus, potus, & ſimilia interdum prius ſint diſtribuenda ſubditis, quàm Prælatis ob neceſſitatem, ob infirmitatem, & ob alias cauſas paſſim inſurgentes, & in hoc maximè eſt inſiſtendum, quia ruina Religionum reformatarum ſemper incipit à commoditatibus Prælatorum, nam Prælati facillimè labuntur in tyrannidem, dum gubernant, vt inquit Ariſt. 3. Pol. cap. 5. ad opulentorum commodum, & omnes ſubditi cupiunt eis frui, vnde ſequuntur mille incommoda factionum, ſeditionum, ſubornationum, aliorúmque malorum.

Ex hac doctrina multi caſus in particulari reſoluuntur: Prælati, qui expendunt pecuniam Monaſterij abſque honeſto titulo, peccant contra proprium officium, & votum paupertatis, quia ea abutuntur tanquam Domini, & non tanquam fideles diſpenſatores. Ita Suar. vbi ſupr. num. 11. Lugo de iuſtit. tom. 1. diſp. 3. ſect. 8. Append. n. 183. qui vtuntur veſtibus, cellulis, & ſimilibus nolentes alios eis vti, paupertatis votum frangunt, idem eſt dicendum, quando fideliter non diſtribuunt manuſcripta, quæ poſt mortem Religioſi relinquunt Religioni, ſed ſuo arbitrio amicis ea tradunt, quia ſunt bona Religionis; dic etiam idem de aliis rebus.

Tertia Concluſio.

61. Bona Religionis non poſſunt ſecundum proportionem iuſtitiæ diſtributiuæ diuidi inter Superiorem, & ſubditum, quando ſtatutum habetur in Religione cuncta diſtribuenda eſſe à minimo laico vſque ad Superiorem ad perfectam arithmeticam æqualitatem. Suadetur prim. non poteſt Prælatus bona monaſterij ad libitum in proprios vſus, ſiue in quos voluerit, expendere, niſi in conuentus vtilitatem, & in vſus à iure, vel conſuetudine præfixos, quia eſt adminiſtrator, & non dominus. Ita Mirand. tom. 1. quæſt. 28. art. 12. concl. 1. & 2. Suar. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 11. & omnes alij DD. at ſi ſtante ſtatuto vnam maiorem partem bonorum præ aliis ſibi aſſignaret, expenderet in proprios

prios vſus, quod fidelitas diſpenſationis ei commiſſa prohibet: ergo abſque labe peccati eius portio nequit eſſe maior portione aliorum Religioſorum. Secund. bona, quæ videntur eſſe ſuperflua nullo modo conuenire poſſunt ſtatui Religioſo, vt docent S. Anton. Silu. Maior, quos citatos ſequitur Azorius part. 1. lib. 12. cap. 12. quæſt. 5. ſed ille exceſſus præ aliis conuenire nequit Prælato, niſi ratione iuſtitiæ diſtributiuæ, quæ pro maiori perfectione non ſeruatur in Religione: ergo talis exceſſus adſcribi debet inter res ſuperfluas. Tert. de ratione legis eſt, vt ſit iuſta, id eſt, vt promulgetur, vt omnes liget. S. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 4. Silu. tit. lex quæſt. 5. Carbo lib. 6. de leg. diſput. 10. Suar. lib. 1. de legib. cap. 2. num. 14. Layman. de legib. tract. 4. cap. 1. quare ſi lex ſtatuat pretium olei, ita vt vna pars ciuitatis teneatur ſeruare huiuſmodi pretium, altera verò minime, cenſenda eſt iniqua, niſi aliqua cauſa tale diſcrimen poſtulet: ſed ſi poſſet Superior de bonis communibus ſuam augere portionem ſtante ſtatuto prædicto, eſſet iniquum ſtatutum, quia abſque cauſa tale diſcrimē poneretur inter Superiorē, & ſubditum: ergo tuta conſciētia Superiores nequeunt huiuſmodi exceſſu frui. Quart. cenſendus eſt Prælatus lethali culpa obſtrictus, ſi bonum ſubditis non præbeat exemplum, vt DD. affirmant, quare S. Thom. lect. 1. in cap. 10. Ioan. ait, quod quatuor ſunt actus boni Paſtoris. Prim. quod oues cognoſcat. Secund. quod eas ſegreget è ſocietate impiorum. Tert. quod iam eductas ab impiis, & inductas in ouile, iterum edūcat eas ex ouili. Quart. quod eas præcedat exemplo bonæ conuerſationis: ſed ſi præcedat eas maiori portione, præcedet etiam malo exemplo, ita vt quilibet, præſertim in hac materia dicere poſſit verba illa Auguſtin. lib. de Paſtor. cap. 4. ſi Præpoſitus meus ſic viuit, ego quid ſum, qui non faciam, quod ille facit: ergo tenetur eas præcedere bono exemplo iuſtæ diſtributionis iuxta legem arithmeticæ iuſtitiæ. Quint. vel bonorum proprietas ſpectat ad communitatem Religionis, vel ſpectat ad Sedem Apoſtolicam, illa certè non intendit diſpenſare legi, quia eſſet in ſui damnum, & incommodum: neque iſta, quia ſemper intendit diſciplinam regularem conſeruando leges, optimáſque ordi-

nationes augere: ergo Prælatus tribuens ſibi vnam maiorem portionem præ aliis, putandus eſt illorum bonorum proprietarius.

Animaduertendum eſt, quod hic damnatur præ aliis quaſi quotidianus exceſſus, non tamen negatur, ne interdum tam ſubditis, quam Prælatis aliqua maior portio tribuatur, quia nimis durum eſſet, ſtatutum, ſeu lex, & leges humanæ ferè ſemper ſecundum benigniorem partem ſunt interpretandæ.

62. Dices, huiuſmodi lex cedens iuri meritorum fieri nequit, quia videtur eſſe debitum iuſtitiæ. Reſpond. quod, ſi lex eſſet ſancita à Generali vna cum Conſultoribus votum deciſiuum habentibus, nullius valoris eſſet, quia Prælatus, inquit Suarez vbi ſupra num. 10. cedere poteſt iuri ſuo, non verò ſubditorum, ſi autem eſſet ſtatuta à Capitulo Generali, in quo omnes vel actualiter, vel virtualiter conueniunt, foret valida, quia tunc cedunt iuri, ac meritorum virtuti.

Pro fine quæſiti duo ſunt adnotanda cum Emin. Lugo. Prim. in tom. 1. de iuſt. diſp. 3. ſect. 8. append. num. 188. vbi dicit, Prælatum in iis, quæ ſpectant ad victum, & veſtitum ſubditorum, retenta ſemper decentia, & obligatione paupertatis religioſæ, magis debere inclinare ad liberalitatem, quàm ad parſimoniam, cum certiſſimum ſit illud Bernardi pronuntiatum. *Vbi non eſt abundantia, non eſt obſeruantia.* Et quidem maximum eſt inobſeruantiæ, & relaxationis periculum, ſi communitas non prouideat abundanter ſubditis intra limites paupertatis religioſæ, ſinguli enim ſtatim attendunt ad prouidendum ſibi, & ſub ſpecie neceſſitatis incipit natura noſtra quærere etiam commoditates, quare multò melius eſt alere competenter, & ſufficienter centum Religioſos, quam 150. minus ſufficienter, quia illi centum conſeruabunt diſciplinam, & obſeruantiam regularem, quam plures alij omnino euertent. Secund. in tom. 2. de iuſtit. diſp. 35. ſect. 5. num. 55. vbi habet, electores teneri conſulere votis bono communi, & damna communitatis impedire, ex qua doctrina oboritur, quod ſuffragatores nequeunt denuo ſeligere illos Prælatos, qui ſolùm ab imperio, & poteſtate ducti bonorũ communium portionem præ aliis

aliis ſibi aſſignant, eaque frui volunt violando iuſtitiam. *Nam iuſtitia eſt*, inquit S. Ambroſius relatus à D. Thom. 2. 2. quæſt. 58. art. 11. *quæ vnicuique quod ſuum eſt, tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem cuſtodiat.* Prim. quia id tutò nequit fieri, & electores tenentur arcere à Prælaturis malos Prælatos. Secund. quia non præcauent mala, quæ ex hoc ſequuntur, nam Prælati ob iſtud commodum quærunt in Prælaturis ſe conſeruare in damnum totius communitatis, & ſubditi ab exemplo ducti incipiunt in hac materia relaxatè viuere, & ambire Prælaturas ob commodum conſequendum, vt tandem & conſequuto pro conſeruatione ab authoritate defendantur.

DVBIVM VI.

An liceat Prælato, quando habet ſubditum indiciatum de aliquo delicto commiſſo in conuentu, ſeu extra cum muliere, ſeu fratre, cuius fama non eſt diſperſa, eum ſtatim ab illo loco remouere.

NOt. prim. quod vnicuique ex charitate incumbit onus conſeruandi famam proximi, vt aiunt DD. & præſertim ad ſuperiores ſpectat ſuorum ſubditorum famam incolumen ſeruare, quia ex officio tenentur curare eorum ſalutem, famámque cuſtodire, imò iſtud onus videtur eſſe adeò ſtrictum, vt ſi quis detrahentem audiat, & non obſtet, in lethalem culpam incurrat. Ita docent Sotus, Nauarr. Azorius, Rebell. Leſſius, quos citatos ſequitur Bonacin. de reſt. diſp. 2. quæſt. 4. p. 11. num. 6 quorum doctrina limitatur à Ioann. de la Cruz in direct. conſcient. pr. 8. quæſt. 8. dub 7. num. 101. à Reginald. in praxi, tom. 2. lib. 24. cap. 4. num. 95. à Fabro de reſt. in 4. ſentent. diſt. 53. num. 127. & à Diana p. 3. tract. 5. miſcell. reſol. 35. ad veniale, quando intercedit timor, ſeu 63.

verecundia, ſeu negligentia, ſeu animi leuitas, quæ cauſæ, inquit Tannerus apud Dianam vbi ſupr. non admittuntur in ſuperiore, quia ex iuſtitia proprij officij timorem, &c. expellere, famámque ſubditorum defendere tenetur.

64. Not. ſecund. quod, ſicut, vt aiunt S. Thom. 3. p. quæſt. 80. art. 6. Alenſ. 3. part. quæſt. 48. Albert. in 4. diſt. 13. art. 17. Bonauent. 4. art. 2. quæſt. 5. diſt. 13. Anton. 3. part. tit. 14. cap. 12. Nauarr. in ſumm. cap. 11. num. 55. Silu. tit. Euchar. Suarez in art. D. Thom. diſp. 67. ſect. 1. Miniſtri Euchariſtiæ ſub mortali hanc obligationem habent ſimpliciter, & abſolutè non miniſtrandi Euchariſtiam peccatori, quia Sacerdos tenetur non dare ſanctum canibus, nec indignè tractare tantum Sacramentum, ita, vt inquiunt Alenſ. Bonauent. Thom. Sil. Suar. ſect. 4. vbi ſupr. Layman. de Euchar. tract. 4. c. 6. Sot. 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 6. Bonac. de Sacram. in genere diſput. 1. quæſt. 6. punct. 4. & alij, ineſt etiam eis obligatio Sacramentum præbendi peccatori occulto publicè petenti, & habetur ex cap. Placuit 6. quæſt. 3. & ex cap. ſi Sacerdos de officiis ordinariis, quia eſſet infamare illum, quod eſt intrinſecè malum, quia etiam decet actus publicæ gubernationis, & diſpenſationis exerceri ſecundum publicam notitiam, & ſcientiam, & non priuatam, aliàs periculum eſt, ne excitentur multæ perturbationes, ſcandala, & iniuriæ, e. g. miniſtri publici poſſent infamare, quos vellent, peccatum vel indignitatem fingere vbi non eſſet, & è contra, poſſent fideles ſæpè formidare, ac timere, ne à miniſtris huius Sacramenti infamarentur.

65. Not. tert. quod, quando præcepta incompatibilia ſimul concurrunt, ſemper eſt obſeruandum, quod magis obligat, eſt communis DD. ſententia. Inter præcepta primum locum obtinent naturalia diuina, vt ſunt decem præcepta decalogi, dicuntur naturalia, quia lumen naturale dictat illa eſſe ſequenda, Diuina, quia ſunt à Deo: ſecundum locum obtinent diuina poſitiua, huiuſmodi ſunt, quæ Chriſtus Dominus inſtituit ore proprio, maximè circa ſacramentorum adminiſtrationem, vel receptionem, dicuntur Diuina, quia à Chriſto ſunt data, poſitiua ad diſtinctionem naturalium, nam in tantùm obligant, in quantum ſunt à Chriſto Domi-

no

no poſita: tertius locus datur poſitiuis humanis, vt ſunt omnia præcepta ab homine puro e. g. à Papa, Concilio, Rege, cæteriſque Superioribus. Concurrente diuino naturali, vt eſt præceptum ſeruandi famam, & vitam, cum poſitiuo diuino, magis obligat illud, quàm iſtud, & conſequenter eſt ſeruandum, concurrente diuino naturali, & diuino poſitiuo cum humano poſitiuo, illa ſunt ſeruanda tanquam magis obligatoria, inſuper magis obligant præcepta primæ tabulæ, vt ſunt tria prima decalogi, quàm ſecundæ tabulæ, vt ſunt alia ſeptem, negatiua magis, quàm affirmatiua, altioris virtutis, quàm inferioris; euenire tamen poteſt ob materiæ vnius præcepti paruitatem, & alterius magnitudinem, vel propter maius boni communis periculum, quod ex inferioris præcepti tranſgreſſione imminet, vt hoc magis obliget, quando verò conſideratis omnibus circunſtantiis maior vis vnius non apparet, poteſt eligi, quod libuerit, quia non eſt maior ratio, quare vnum alteri præponatur. Ita Baſſeus in ſumm. tit. præceptum n. 12. videatur etiam Portella tit. præceptum num. 2.

Prima Concluſio.

Prælatus tuta conſcientia remouere nequit ſubditum de aliquo delicto indiciatum iuxta ſenſum tituli, quando ob eiuſmodi remotionem eius fama periclitatur. Ita Rodriq. tom. 2. quæſt. 5. art. 2. cum ſuo compendio reſol. 38. num. 4. Peirin. in formulario lit. M. cap. 8. colligitur etiam ex Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 12. 14. Torres 2. 2. quæſt. 37. diſp. 89. dub. 4. §. ſecundo aduertendum, Caſtro Palao part. 1. tract. 6. diſp. 3. p. 11. n. 3. Suadetur primo: vnuſquiſque ſub mortali tenetur bonam famam proximi non lædere, & præſertim Prælatus famam ſubditi, quia ex officio curare debet bona temporalia, & ſpiritualia ſuorum ſubditorum, vt tradit Peirin. de Prælato, quæſt. 1. cap. 7. n. 13. referens Bart. & Rodriq. Sed ſi ſtatim ac habet Prælatus ſubditum indiciatum de aliquo delicto, remouet eum à cœnobio, lædit eius famam: ergo huiuſmodi mutatio nequit fieri, maximè quia eſt neceſſaria ad conſeruanda bona ſpiritualia, nam forma, 66.

amiſſa facillimè ſubditi prorumpunt in quæcumque flagitia. Secund. inter ſubditum, & ſuperiorem ſeu Religionem videtur eſſe mutua obligatio ſe defendendi, vt probat Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. cap. 15. Sed ſi Prælatus remoueret ſubditum, &c. à propria obligatione in re graui deficeret: ergo: Tert. ſi ad tuendam famam peccatoris occulti publicè petentis Euchariſtiam, & ad conſeruandam rectam gubernationem ſui officij miniſter tenetur ei miniſtrare panem Angelorum, aliàs obnoxius mortali culpæ cenſendus eſt, vt dicunt DD. & nunquam dicetur cooperari peccato, ſed tantùm culpam permittere: ergo tantò magis ad conſeruandam famam, & honorem ſubditi, & ad non poſtponendam ſcientiam publicam priuatæ contra dictamen boni regiminis, nequit Prælatus amouere ſubditum à loco, cum iactura eius honoris, & famæ indiciatum de aliquo delicto.

67. Aduertendum tamen eſt, poſſe Prælatum talem ſubditum à cœnobio remouere, ſeu officio, quando eius remotio in periculum non adducit famam. Ita habetur ex Suar. Torres, Caſtro Palao vbi ſupr. vnde Pontifex in cap. Qualiter, & quando 2. de accuſatione dicit, ordinem correctionis cum perſonis religioſis non ſemper eſſe obſeruandum, quia facilius, & liberius poſſunt à ſuis adminiſtrationibus remoueri, nec eſt exiſtimanda remotio iniurioſa, eſto delictum non fuerit commiſſum, quia ſufficienter honeſtatur ob malum præcauendum. Debent tamen ſuperiores maxima prudentia, ac animaduerſione procedere in examinado, an neceſſarium ſit ad emendationem fratris, & præcauendum damnum illud ab officio, & occupatione, & habitatione eum remouere; nam ſi hoc neceſſitate, vtilitatéque careat, nequaquam id efficere debent, quia eſſe videtur medium nimis durum, & rigidum, ſed potius debent eum eodem modo tractare, & honorare, ſicut prius, colligitur ex Calixto Papa relato in cap. Ponderet, diſt. 50. *Si aliquis lapſus quocumque modo fuerit, portemus eum, & paterno corripiamus affectu.* Et paulò inferiùs. *Porrò ſi Dauid de mortiferis criminibus egit pœnitentiam, & tamen in honore permanſit.* Debet etiam ſuperior animum delatoris inueſtigare, ne fortè inuidia,

dia, odióque motus falſum crimen innocenti impoſuerit, quapropter ob vnius dictum non concurrentibus aliis præſumptionibus affirmat Caſtrus Palaus vbi ſupr. ex doctrina Suar. 4. de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 37. Superiorem non debere ab officio, & loco ſubditum remouere, niſi vt inquit Suarez, delator eſſet perſona inſignis, de cuius veritate minimè eſſet dubitandum, quia eſt res nimis grauis, & quæ ſubditos valdè nimis grauat; quod ſi hoc fiat abſque culpa, iam ex ſe apparet, quàm ſit graue innocentem punire, nocente delatore manente indemni.

Addit etiam Caſtrus Palaus cum Torres 2. 2. quæſt. 33. disp. 89. dub. 4. circa finem poſſe Prælatum, cui delictum, vt Patri eſt reuelatum, illud narrare alicui, vel aliquibus ex ſuis Conſultoribus, ex neceſſitate tamen pro remedio adhibendo, ſed de hoc inferius. Verum tamen eſt, quod ſi Superior cœnobij poteſt ſe ſolo delinquentem à reincidentia præcauere, abſque lethali culpa reuelatio criminis apud Prouincialem ſeu alios fieri non poteſt, quia iam illa manifeſtatio delicti, & ablatio famæ non habent finem paternæ delationis, quæ eſt fratris lucrum, cum abſque illa ſit emendandus: nec obſtat dicere, licet non ſit neceſſarium, eſt tamen conueniens, ne Prouincialis ignarus huius delicti delinquentem exponat aliis periculis maiora delicta committendi, quia, ſi hoc eſſet verum, pateret aditus manifeſtandi pluribus delictum commiſſum, cum non ſit maior ratio, quare non manifeſtetur cuilibet Superiori immediato, quem delinquens habeat, & tam ſubſequenti Prouinciali, quàm præſenti, cum tunc ſecurior futurus ſit delinquens à recidiuo, quod quidem non eſt concedendum. Ita Caſtrus Palaus vbi ſupr. num. 3. vide ea, quæ notata ſunt in dub. 47. 68.

Dices, vnuſquiſque tenetur enſem datum ad cuſtodiendum denegare publicè petenti ad occidendum ſe, vel alium, ex quo homicidium ſequuturum ſecretò conſtat, licèt opus ſit prauum eius animum manifeſtare, quia de duobus præceptis concurrentibus, quod magis obligat, eſt obſeruandum: ergo in præſenti caſu licebit remouere à loco delinquentem etiam cum iactura propriæ famæ, quia magis obligat 69.

obligat præceptum de abſcindenda proxima ruina hominis tanquam damno ſpirituali, quàm de conſeruanda fama, quæ eſt aliquod temporale. Reſp. Alenſis, & S.Bonauent. negando licere negare gladium domino petenti, ſed potius eſſe permittendum homicidium, quàm occultum delictum manifeſtare; ſed hoc, vt ait Suarez vbi ſupr. in ſecund. not. eſt creditu difficile, vera ergo reſponſio ſit ex doctrina Soti, & Suarez vbi ſupr. admiſſo exemplo conſequentia eſt neganda, tum quia ſæpè maior eſt obligatio ſubueniendi proximo in corporalibus detrimentis, quàm in ſpiritualibus, quia delicta ſine propria voluntate non committuntur, ſæpius eſt minor neceſſitas incurrendi in illa, & ideò minus etiam eſt neceſſarium auxilium alterius ad illa vitanda, tum quia illud damnum corporale eſt irreparabile, damnum verò animæ reparari poteſt moraliter loquendo.

Secunda Concluſio.

70. Nullo modo Prælatus Superior monere debet inferiorem, vt vigilanter ſe gerat circa clauſuram, domum, & Religioſorum egreſſiones, ſed omnino, quando eſt neceſſarium pro remedio ſubditi indiciati, deſcendere ad hominem delinquentem. Concluſio eſt contra vtrumque Rodriq. vbi ſupr. Prima pars ſuadetur, tum quia eſt nimia vigilantia, cura, & circunſpectio, tum quia eſt nimio tædio Superiorem grauare. Secunda pars ſuadetur: ſi nequit fieri, niſi ob iacturam famæ, quam ſubditus patitur apud illum Superiorem: tum hoc non videtur illicitum, aperire enim crimen alterius ad conſulendum bono ipſius docent Nauarr. Rebell. Petr. Nouarr. Bann. & alij relati à Bonac. de reſtit. diſp. 2. quæſt. 4. p. 8. eſſe licitum.

Ex his, quæ dicta ſunt, patet, quomodo ſe gerere debeat Superior Conuentus in multis caſibus, e. g. quando cuſtos publici ærarij tanquam fur eſt indiciatus; quando cuſtos ianuæ, & quæſtuarius ſuſpecti de mala conuerſatione cum muliere habentur, &c.

DVBIVM VII.

An Prælato licitum ſit ſocium adhibere ſubdito ſuſpecto de minus honeſta conuerſatione, vt ſibi tanquam Patri ad fraternè corrigendum illum denuntiet.

NOt.prim.quod in Prælato Eccleſiaſtico tria ſunt conſideranda, ratione quorum ſe habet aliquo modo ad alios corrigendos. Prim. ſe habet tanquam fratrem, ſicut omnes alij, quibus officium correctionis incumbit, & vt talis nullo modo debet, & poteſt vitam fratris explorare, vt fraternaliter corrigat, quia, vt dicit Auguſtin. lib. de verb. Domin. ſermon. 16. *Admonet nos Dominus noſter non negligere peccata noſtra, non quærendo quid reprehendas, ſed videndo quid corrigas, alioquin efficeremur exploratores vitæ aliorum, contra id, quod dicitur Prou. 24. Ne quæras impietatem in domo iuſti.* Nomine iuſti intelligitur, qui in communi opinione habetur innocens, videatur Sanch. opuſc. 2. lib 6. cap. 2. dub. 4. referens pro confirmatione doctrinæ multos DD. addendum tamen eſt, Lorcam 2. 2. q. 33. art. 6. diſp. 45. ſect. 3. num. 10 damnare huiuſmodi inquiſitionem tanquam vitioſam, & reprehenſibilem, quia generat ſcandala, & occaſionem præbet odiis, & diſſenſionibus, nam homines moleſtè ferunt acta ſua inueſtigari ab aliis, & natura ſua hæc inquiſitio iniuriam infert proximo, aduerſatur enim honori, & æſtimationi, quam de ſe haberi omnes cupiunt, quare nunquam ex charitate, ſed ex ambitione, & ſolicitudine vana, & inepta oritur: hæc Lorca. Et Fernand. in Exam. Theol. moral. part. 1. cap. 3. §. 3. n. 7. inquit ex D. Thom. in 4. diſt. 19. q. 2. id eſſe ex genere ſuo mortale tanquam rem nimis iniurioſam. Ex quo ſequitur malè ſe gerere Religioſum circumeuntem monaſterium ad inquirenda, & exploranda aliorum Religioſorum facta, vt denuntiet Prælato, peiúſque facere Prælatum tolerantem 71

talem ſubditum. Secund. tanquam patrem ſpiritualem, cuius officium eſt verbo, & exemplo inſtruere ſubditum, eique ſacramenta miniſtrare, vt ipſe ſaluus fiat. Tert. tanquam iudicem habentem in foro exteriori poteſtatem iuridicè procedendi ad correctionem delinquentium propter bonum commune, & ius ad inquirendam vitam ſubditorum, vt fraternaliter corrigat, ac ſuperioritatem ſupra communitatem ad prouidendum bono communi. Aduertant tamen Prælati cum Bann. 2. 2. quæſt. 37. art. 8. dub. 2. ad 4. quod multa ſunt relinquenda iudicio Dei, & caueant, ne ſibi velint vſurpare iudicium illius, qui reddet vnicuique ſecundum opera ſua, ſunt enim aliqui Prælati, qui plus nimio zelo corrigendi crimina aguntur, & non ſecundum ſcientiam, & valdè ſatagunt, vt vniuerſa ſubditorum peccata in publicum iudicium veniant prætextu boni communis conſeruandi, cum tamen non omnia peccata ſint ſpecialiter boni communis deſtructiua, circa quæ ſolùm rigidus zelus iuſtè exercetur, alia verò crimina debent Prælati præſertim Eccleſiaſtici, vt patres corrigere, & in profundum maris proiicere, cuius rationem tradit D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. quoniam hominis fama magnum bonum temporale eſt, & ad ſpirituale vtile.

Concluſio.

72. Poteſt Prælatus tanquam pater, & tenetur ſocium aſſociare ei, quem tanquam ſuſpectum de aliquo crimine, ac parum honeſta familiaritate habet, vt eius actiones obſeruet, atque exploret, & referat ſuperiori, vt fraternaliter ſit correptus. Ita Bann. 2. 2. q. 37. art. 3. dub. 2. Torres ib. diſp. 89. dub. 5. Caſtrus Palaus part. 1. de charit. tract. 6. diſp. 3. p. 11. num. 8. Suadetur prim. ſicut ditior, quàm minus diues in multis caſibus obligatur magis ad præceptum eleemoſynæ, ita Prælatus, qui eſt aliis potentior ad commodè exercendam correctionem fraternam, quando opus eſt, efficaciora media tenetur adhibere: at caſus propoſitus eſt talis: ergo ſocium vigilantem ſubdito indiciato aſſignare debet, quia eſſe videtur illud medium congruum, & efficax pro conſecutione finis eleemoſynæ ſpiritualis, quæ eſt correptio, maximè

maximè quia tenetur inquirere ſubditorum vitam, vt inquiunt D. Thom. Abul. Tabien. Turrecrem. Gabriel, D. Anton. Viguer. Adrian. & alij, quos citatos ſequitur Sanch. vbi ſupr. Bann. vbi ſupr. & cui incumbit finis in hoc caſu, etiam incumbunt media ad finem. Quapropter D. Gregor. lib. epiſt. 12. nullo modo excuſat Prælatum à correctione ſubditorum ex eo, quod dicat, ſe ſubditorum delicta neſcire. *Quæ poteſt*, inquit, *eſſe Paſtoris excuſatio, ſi lupus oues comedat, & Paſtor neſciat.* Secund. quia Prælatus tenetur ex præcepto correctionis exponere vitam, vt corrigat oues in caſu, quo priuatus non tenetur, vt Sanch. vbi ſupr. docet: ergo ſimiliter tenetur aliam maiorem adhibere curam ad corrigendum: ergo ſocium tali ſubdito adhibere tenetur.

Addunt Bannes, & Torres vbi ſupr. poſſe Prælatum ſocio ſignificare ſe aliquam malam ſuſpicionem de ſubdito habere, dicendo obſerua illum, ſi iam apud Prælatum ſuo modo ſubditus amiſit famam; ſecus ſi retinet eam, quorum doctrina non placet Caſtro Palao, & rectè quidem, quia abſque malæ opinionis ſignificatione poteſt ſocij vigilantiæ commendari, & quæ cauſa eſſe poteſt honeſtans infamationem? Addit tamen, ſi Superior corrigens delinquentem de eius emendatione dubitat, poſſe ſocio exploratori aliquid de ſubdito ſignificari, ac proinde neceſſariam eſſe vigilantiam ſuper illum, vt ſic aperiatur via ſocio deferendi Superiori crimen, ſi viderit, nam in tali caſu ſocius præſumere non debet ſe poſſe efficaciter corrigere, cum præſumere debeat monitum fuiſſe, & non eſſe emendatum. 73.

Suarez quatuor adnotauit, quæ facere poteſt Prælatus, vt habetur 4. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 14. & cap. 12. num. 37. quem ſequitur Caſtrus Palaus vbi ſupr. n. 10. Primò dicit, poſſe Prælatum, ſi ei moraliter conſtet de delicto ſubditi, ſaltem per dictum vnius teſtis oculati à falſitate alieni, grauiter ſubditum reprehendere, etiam coram duobus, vel tribus teſtibus, ſi id iudicauerit expediens ad eum confundendum, & commouendum. Secund. poſſe ob eamdam rationem pœnitentiam ei aliquam iniungere, ieiunium, 74.

vel flagellationem. Tert.minis eum terrere. Quart.imponere ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ne talem locum ſuſpectum adeat, néve cum tali perſona loquatur, & id etiam cum ipſo delatore, & teſtibus, vt ſic de eius tranſgreſſione clarius conſtet, nam hæc omnia non excedunt officium paternæ correctionis, & poteſtatis, quam habet, vt pater in filios, ex alia parte ſemiplena probatio ſufficit ad hæc præſtanda. Pro maiori diligentia doctrinæ videatur Paſqualigus deciſ.461.

Tandem aduertit Suar. vbi ſupr.num.15.quod,ſi his non obſtantibus ſubditus delinquens nullam admonitionem admittit, & delictum non eſt notorium, nec probabile in iudicio, nec vergit in damnum communitatis, Prælatus ſiſtere debet, ſed oret pro illo, vigilet, & occaſiones ſine ſcandalo, aut infamatione ſubditi auferat, quia nequit ob delictum occultum illum infamare,neque ad aliud genus inquiſitionis debet procedere, quod ſi delictum in damnum communitatis, vel tertij vergit, & fruſtra paterna correctio facta fuit, quia ſubditus durus eſt, & delictum negat,& emendationem non promittit, poterit Prælatus ad iudicialem correctionem tranſire, & præcipere delatori, vt eum denuntiet, cui præcepto ipſe tenebitur, niſi ob graue periculum ſibi imminens excuſetur. Et ratio eſt, quia bonum commune, & innocentis tertij, particulari nocentis præferendum eſt, quare delator producere debet denuntiationem,& iudex eam acceptare,ipſumque delatorem tanquam teſtem examinare, qui veritatem tenetur fateri, videatur Suar.vbi ſupr.c.12.num.44.

DVBIVM

DVBIVM VIII.

An in Religionibus quodcunque delictum occultum ſine præuia correctione fraterna deferri poſſit Prælato tanquam Patri, & an delinquens emendatus de delicto poſſit etiam Prælato tanquam Patri denuntiari, vt ſit ſecurior à recidiuo.

NOt. prim. extare duas opiniones circa primam partem tituli, alteram negatiuam, quæ defenditur ab his DD. 76.
Adrian.4. quæſt.de correct. frat. § pro huius deciſione. Sot. de ſecreto membr.2.q.4.dub.3. Nauarr.cap.inter verba 11. quæſt.3.in 2.edit.concl.2. col.44. num.113. Tann.2.2. q.5. dub.5.dub.106.Lorca 2.2.ſect.3. diſput.47.n.9. Becan.2.2. cap.21.dub.4.Sayr.lib.11.cap.4 n.10. Petr. Ledeſm.tom.2. ſum. tract.4.fol.292.diffic.6.concl.24.Diana in dub.Regul. tract.2.3.part.reſol.37. Rationes poſſunt eſſe, quia habetur præceptum à Chriſto Domino de præmittenda correctione ante denuntiationem: ergo nullo modo poteſt deferri delictum occultum fratris abſque præuia correctione Prælato tanquam patri, quia etiam charitas poſtulat, vt frater noſter corripiatur cum minima iactura ſuæ famæ: alteram affirmatiuam, quam ſequuntur D.Bonau.in illud Lucæ 17.ſi peccauerit, &c. Ricard.4. diſt.19.art.3.quæſt.1. Gerſon 2. part.1.de correct.frater.alphab.34 lit.T. verſ quare ſciendum. D.Ant.2.part.tit.9.c.6.§.4. Sanchez in ſumm.tom.2. lib.6.cap.18.num.46. Suarez tract.de charit.diſp.8.ſect.6. num.22.Turrian.tom.1.in 2.2.diſput 89.dub.4. & alij apud Turrian. & Sanch. quæ opinio mihi videtur probabiliter defendenda,& amplectenda iuxta primam concluſionem.

Not. ſecund. duplicem ſententiam exiſtere circa quæſitum ſecundum. Prima aſſerit fratrem emendatum de delicto,poſſe Prælato denuntiari tanquam Patri, vt ſit ſecurior à recidiuo, quæ videtur eſſe Richard.4. diſt. 19. art.3. q.1. in corp.Gabriel.in canone Miſſæ lect.78.lit.V.Roſell.tit in- 77.

quiſitio. Angel. tit. denunt. n.10. & aliorum apud Caſtrum Palaum p.part.de charit.6.diſt.3.punct.12. Ratio eſt, quia talis manifeſtatio poteſt prodeſſe, & non obeſſe, prodeſt enim, vt Prælatus occaſiones iterum ruendi in culpam abſcindat, & ex alia parte parum, & nihil obeſt,cum ſcientia illius delicti inſeruire nequeat pro puintione imponenda. Secund. negat eſſe denuntiandum. Ita Adrian. quæſt. de correct.§.pro deciſione. Sotus reſol.de ſecret.memb.2.q.4. concluſ.4. Nauarr.ſumm.cap.24.num.vltim. fine. Arag.2.2. quæſt.33 art.7.fin. Valent.diſp.3.quæſt.10. part.5. §.ſed rectius hoc negant Petr. Nauarr.lib.2.de reſt.c.4. p.2.dub.12. num.120.D.Thom Antonin.Silu.& alij,quos citatos ſequitur Sanchez ſumm.lib.6.cap.18.num 49. & num.60.Eman. Sà tit.correct.num.4.

Prima Concluſio.

78 In Religionibus ſine præuia correctione fraterna peccatum occultum fratris poteſt quis denuntiare Prælato tanquam patri, quando eſt vir prudens,& diſcretus, vt ab ipſo corrigatur. Pro probatione non ducor efficaciter ab illa ratione Sanchez licet aliqualiter bona, quia fructus vberior ſpiritualis magis ſperatur à Prælato, quàm à ſubdito, & meritò præponderare debet iacturæ famæ, quia non videtur licitum lædere famam proximi propter maius bonum ſpirituale, vt rectè notat Diana vbi ſupr. aliàs multa eſſent perpetranda,ac prætermittenda,quæ propter hoc non fiunt, nec prætermittuntur, quia etiam Chriſtus Dominus apertè dixiſſet, denuntia Superiori, etiam tanquam Iudici, quia fructus ſpiritualis ſeu per correctionem, ſeu per diſciplinam præferendus eſt iacturæ famæ,nec ducor, quia in Religione ex malitia lapſi difficilè corriguntur, vt probat Sanch. vbi ſupr.num 50.ex Caiet.& Ouado,quia licet ex altiori, nobilioríque ſtatu deiiciantur, non ideo ſpes emendationis deperditur ob tot bona ſpiritualia, & exempla aliorum, quæ ſemper lapſos ad pœnitentiam alliciunt, ob tot Sacramenta, quæ frequenter tunc coacti recipere ſecundum ſanctas ordinationes Religionis, aliàs tanquam homines perditiſſimi,

mi, eo quod ex plenitudine malitiæ lapſi ſunt, reſpici debēt, quod abſurdum videtur eſſe, imo impium cenſendum eſt, ſed ducor, quia quando peccatum ſubditi eſt notum Prælato ob verecundiam, & ruborem maiori facilitate reſurgit, ac maiori difficultate in recidiuum incidit, ſed ducor, quia ad Prælatum ſpectat omnes occaſiones iterum relabendi præcauere, quod facillimè habetur à paterna Prælati correctione, nam eius authoritas remedia, vt ita dicam, infinita, ac ſecreta præſtare poteſt.

Limita, modò Prælatus ſit diſcretus, quia ſi eſt vir imprudens, violentus, & parum diſcretus, vel ſubditis non bene affectus nullo modo occulta delicta ſunt ei tanquam patri reuelanda, vt rectè notat Diana cum aliis DD. vbi ſupr. modò etiam non dubitetur deprudentia, & vt procedat vt Pater, vt benè obſeruat Sanchez vbi ſupr. num. 7. quia in hoc dubio valet poſſeſſio iuris propriæ famæ, quod ſubditus habet, modò delicta non ſint contra communitatem; & tertium, quia in hoc dubio eſſent denuntianda, præualet enim bonum commune, & poſſeſſio iuris tertij, vt à damno ſibi imminenti præſeruentur: addi etiam poteſt, modò non ſit periculum, vt recidat, & relabatur, & æſtimetur emendatus, nam præceptum correctionis fraternæ non obligat in tali caſu, vt rectè docent Reginald. lib. 4. cap. 25. num. 232. Abulenſ. in cap. 8. Matth. q. 83. Silu tit. correctio, quæſt. 1. in fine. Turrian. 2. 2. diſp. 86. dub 2. Layman. lib. 2. tract. 3. c. 7. n. 2. quia finis denuntionis ceſſat vide dub. 51. in fine. 79.

Dices, pluris ſubditum ſuam famam facere apud Prælatum, quàm apud alios, quia Prælatus poteſt ei maius damnum inferre, atque ita famæ detrimentum non eſt cenſendum modicum, ita vt concedat delationem delicti abſque præuia correctione. Reſpond. Sanchez vbi ſupr. imprudentem eſſe hanc tanti famæ æſtimationem, ſi Prælatus ſit ita prudens, vt ſupponitur, cuius reſponſio non mihi placet, quia Religioſus fama amiſſa maximè apud Prælatum bonum omne amiſit, quia in Religione loco diuitiarum fama habetur, imo nil remanet amittendum, eo quod abſque fama nil aliud ſit Religioſus, quàm viuum cadauer, ideo reſpond. quod leges ex ſententia Ariſt. 20. Reth. cap. 9. interpretari 80.

magis

magis debeant ex vtilitate Reipublicæ, quàm ex legis impoſitione, quæ in litteris eſt, maior vtilitas delinquentis, & Reipublicæ habetur ex correctione Prælati, vt dictum eſt in concluſione, quàm ſubditi, ideò huiuſmodi bona bono famæ delinquentis anteponi poſſunt. Per hoc patet reſponſio ad duo argumenta in contrarium in ſecund. not. notata.

Ex hac doctrina deducitur, quod peccata contra bonum commune licet occulta, vt ſunt hæreſes, proditiones, malæ ſubornationes in electionibus, &c. & contra tertium, vt ſunt homicidia, furta, adulteria maximo cum fundamento, vt inquiunt S.Thom.2.2.quæſt.33.art.7. Vega 1.p.cap.71. caſu 35. Ledeſma 2.p.ſumm.tract.4.cap.4.concl.21. Peirin. de ſubdito, q.1.cap.16.§.2.concl.2.& alij deduci poſſunt ad Prælatum abſque correctione fraterna.

Secunda Concluſio.

81. Nullo modo aſſerendum eſt, poſſe delictum ſubditi emendati Prælato tanquam Patri denuntiari, vt ſit ſecurior à recidiuo. Probatur prim. ex verbis Chriſti dicentis. *Si te audierit lucratus eris fratrem tuum*: quaſi dicat, ibi eſt ſiſtendum, cum ad lucrum fratris correctio ordinetur. Secund. ordo correctionis, & denuntiationis Prælato in delictis occultis eo tendit, vt frater plenè emendetur: ergo, quando conſtat de emendatione, ad quid denuntiatio Prælato? non niſi ad auferendam famam. Tert. pluris denigratio famæ apud Prælatum æſtimatur à ſubditis, & ægrius fertur propter dependentiam eius, quàm apud plures ſocios: ergo ob ſolam maiorem ſecuritatem talis infamatio honeſtari nequit. Quart. non eſt licitum auferre à proximo diuitias, & pauperibus diſtribuere, vt pro illo preces effundant Deo, vt ex Adriano infert Valent. diſp.3. quæſt.10. p.5. §.ſed rectius hoc negant: ergo nec famam auferre, &c. Limita cum Sanch. vbi ſupr. modificante contrariam ſententiam, modò non ſit probabile recidiui periculum. Ad argumentum pro contraria ſententia reſp. ex Euang. Si te audierit, lucratus eris

eris fratrem tuum, & ex læſione famæ, quia multum obeſt, eo quod nequit honeſtari huiuſmodi infamatio.

Pro fine eſt addendum, quandonam erit probabile periculum relabendi? cum delinquens ita proximis occaſionibus eſt implicatus, vt moraliter loquendo iudicetur caſurus, niſi ab illis diuertatur, verùm de periculis remotis non eſt curandum, cum ex fragilitate humana vnuſquiſque eis ſubiaceat. Petrus verò de Ledeſma tom. 2. ſumm. tract. 4. concl. 24. diff. 5. pag. 290. loquens magis in particulari dicit, quod, ſi ſcias Religioſum incidiſſe in peccatum luxuriæ ex conſuetudine, eſt denuntiandus Prælato, quia raró præſumi poteſt emendatus, ſed potius in morali periculo iterum relabendi verſari, ſecus ſi ex fragilitate humana propter occaſionem ſibi oblatam.

DVBIVM IX.

An Religioni vtilius ſit ferè ſemper in opinionibus DD. partem inclinantem ad mortale, vt à ſubditis præcaueatur, docere, quàm partem docentem nullum eſſe peccatum.

PRæſens quæſitum mouetur ob nonnullos recentiores, 82.
qui ex DD. infinitas penè opiniones ſpectantes ad Religioſorum ſtatum in vnum collegerunt, eáſque pro illa parte, quæ ad mortale peccatum inclinat, typis mandarunt, & ob nonnullos alios, qui ferè ſemper verbis ſtrictiorem, & duriorem docent: ſit ergo primum not. quod nil vtilius eſt homini, quàm rerum veritatem habere, vt rectè ait Vict. Philoſ. lib. 2. de anim. *Nulla duæ res inter ſe ſe tam amicæ & concordes, quàm virtus, & veritas, nempè germanæ à Deo genitæ, & humanis mentibus ſicut vtiliſſimæ, ita etiam integris iucundiſſimæ.* Et S. Auguſt. de agone Chriſti, inquit. *Qui veritatem occultat, & qui mendacium prodit, vterque reus eſt, ille, quia prodeſſe non vult, iſte, quia nocere deſiderat*: Et de lib. arb. dicit. *Si de veritate ſcandalum ſumitur, vtilius permittitur*

mittitur naſci ſcandalum, quàm veritas relinquatur. Idem affirmat S.Ephrem de virtutibus, & vitiis, lib. 1. fol. 37. *Veritatis ſtudioſus ſemper Deo placet, & cunctis hominibus vtilis eſt.* Verùm ignorantia delictorum noſtrorum pœna ex humanis mentibus ipſarum rerum veritatem expulit, non ideò tamen, quod intrinſecè eſt proprium hominis, ſcilicet, vt inquit Cicero 3. offic. veri inueſtigationem, & inquiſitionem extorſit, quo fit, vt DD. ſemper rerum moralium veritatem inquirant, vnde ſunt ortæ tot opiniones ob varias rationes, quæ probabilem illius rei inquiſitæ reddunt veritatem, & quantò magis rationes inuentæ ad veritatem accedunt, tantò magis expoſitio illius doctrinæ vtilior erit Reipublicæ. Et cum prudentia ſit regula humanarum actionum, affirmari non poteſt, vtilius eſſe Religioni ſententiam ſemper proferre pro parte duriore, eo quod veritas in ipſa aſperitate, & duritie eluceſcat, maximè quia multæ opiniones ſæpè ſolidantur ſola authoritate duorum, vel trium DD.

83. Not. ſecund. immeritò aliquos dolore commoueri, & triſtari, quod tot reperiantur opiniones in rebus moralibus, quia in eis maxima Dei prouidentia enitet, nam ex opinionum varietate iugum Chriſti ſuauiter ſuſtinetur, quia plures homines infirmi, ac debiles in virtute, ſi ad vnam tantùm opinionem ſequendam tam in omittendo, quàm in poſitiuè eligendo aliquid eſſent coacti, facilè in peccatum ruerent, quia, quod placet, difficilè relinquerent, & quod diſplicet, difficilè vellent, ideò diuina bonitas hominum imbecillitati ſuccurrens diuerſa ingenia eis contulit, quibus diuerſa inter ſe iudicia ferrent, & ſe rectè opinari arbitrentur, & ita multi, & multi, his opinionibus muniti, ſe alienarent à peccatis, Deo namque nullum emolumentum accreſcit, quod quis operetur iuxta vnam, vel aliam opinionem, ſolùm deſiderat mandatum ſuum non infringi. Cum ergo iuxta opinionem probabilem operans Dei præceptum non infringat, Dei non intereſt quidquam, iuxta vnam, vel alteram opinionem operationem deduci, vnde DD. decipiuntur putantes ſecurius ſe gerere, dum id, quod ſub opinione habetur, an ſit peccatum, tale eſſe decernunt,

quia,

quia, cum de veritate dubitetur, non eſt maior ratio, cur pro peccato, quàm contra ipſum reſpondeatur, quamobrem hoc videtur eſſe vtilius hominibus, quia magis placet Deo eos excuſare à peccato, quàm eos obnoxios conſtituere. Ita Ioann. Sancius in ſelectis diſput. 44. num. 70. 71. referens ſententiam Henriq. in proœmio ſummæ ducentis, quod errare cum Platone, aut inſigni Theologo, dum latet ignota veritas ſpeculatiua, non nocet in praxi, in quo Theologus differt à corporali medico, quia, ſi morbi vim, quamuis ſine culpa ignoret, necis occaſio eſſe ſolet, ſed qui ſapientum, ac prudentum ſententiæ probabili acquieſcit, nullum patitur periculum conſcientiæ. Deus autem ita nobis ignorantibus indulget, vt eam ſententiam confirmet ad ſalutem vt per medium ſpirituale ſanet etiam vulnera, quæ inculpabili ignorantia ignota ſunt. Hæc Henriquez.

Not. tert. quod Suarez 4. de Relig. lib. 8. cap. 8. num. 18. 84.
docet neceſſariò aliquam ſingulis hominibus intermiſſionem eſſe tribuendam (ſcio Suarez loqui de honeſta recreatione, applicari tamen poteſt, & optime fini noſtro) tam quoad labores corporis, quàm ſpiritus, vnde tantò magis id concedendum eſt toti communitati, quæ tota nequit eſſe perfecta, & fortis in ſpiritu, ſed plures in ea debiles, ac infirmi morantur, & ideo nequit in perpetuo in rigore contineri ſine magna violentia, & coactione, quæ nec durabilis eſt, nec tantum fructum ſpiritualem afferre ſolet.

Not. quart. quod homines in cœnobiis degentes in triplici differentia ſe habent, aliqui ſunt in doctrina verſati, nonnulli alij in ſpiritu probati, alij verò debiles, & infirmi in ſpiritu, & hi ſunt maiores numero illis, vt dicit Suarez vbi ſupr. & inſinuat Sotus de iuſtit. lib. 1. q. 6. art. 2.

Not. quint. quod fere idem eſt condere leges, ac eas opiniones ſtatuere pro parte ad mortale peccatum obligante, quia quantum in ſe eſt, imponuntur onera, vbi non ſunt, dum altera pars benignior ſe habet, liberando homines ab huiuſmodi oneribus.

Concluſio.

Religioſorum congregationi nequit eſſe vtilius ſæpè 85.

 ſenten

ſententiam in variis DD. opinionibus pro parte inclinante ad mortale peccatum proferre. Suadetur primò: ideo ſtatuitur huiuſmodi doctrina ad mortale obligans, quia cenſetur fore vtilior Religioni: ſed in ſua rigiditate decipiuntur: ergo: minor probatur, quia tunc doctrina putanda eſt vtilior, quantò magis accedit ad rei veritatem, vt ſuperius dicebam: ſed firmando eam pro parte ad mortale obligante, potius eſt ferre ſententiam pro rigiditate, ac authoritate, quàm pro rei veritate, quia prudentia nequit iſtam ſuppeditare veritatem, quod rerum veritas conſtituta ſit in illa rigiditate, cum iugum Domini ſit ſuaue, & leue, & cum opiniones claſſicorum DD. à rationibus coactorum modo declinent in partem benigniorem, modò in rigidiorem: ergo huiuſmodi doctrina vtilior congregationi nequit eſſe. Secund. Firmans Prælatus talem doctrinam vel intendit onerare conſcientias pro vtilitate hominum ſcientia præditorum, vel illorum, qui in via ſpiritus probati ſunt, vel imbecillium, & infirmorum: non primos grauat, quia doctrina eorum talia onera ab humeris deponit: non ſecundos, quia tanquam nimis grauati conſulunt DD. timiditatémque conſcientiæ ſubleuant, oppreſſionémque ſpiritus deponunt: non tertios, quia facillime paruipendunt doctrinam, vel à ſcientia propria inſtructi, vel aliorum, quos conſuluerunt, imo nonnullis tanquam aliis infirmioribus eſt ſcala potius ad ruinam quàm ad ſubleuandam imbecillitatem, vnde Miranda tom. 2. quæſt. 25. art. 9. ex illis conditionibus legis (neceſſaria, & vtilis) reprehendit quorumdam iudicum, & Prælatorum facilitatem ad condendas leges, quarum proinde obſeruatio quaſi impoſſibilis redditur, quæ ad nihilum deſeruiunt, niſi vt paruipendantur, ſeu efficiantur aranearum telæ, quibus non leones, ſed tenues muſcæ capiantur. Tert. timor Dei, & humana poſſibilitas reſpuunt duriora præcepta; at docere opiniones ſubditos pro parte duriore eſt imponere duriora præcepta: ergo aliquid præſtatur contra timorem Dei, & humanam naturam labilem, & caducam: minor clara, quia rigidiorem opinionem docere eſt ſecundum ſe duriora præcepta ſtatuere: maior habetur ex D. Ambroſ. in Pſalm. 118. ſerm. 5. verſ. 6. *Iniuſtè*,

iniuſtè,

inquit, *ſapientia, eſt timor Domini dicit Propheta, quid eſt autem initium ſapientiæ, niſi ſæculo renuntiare, quia ſapere ſæcularia ſtultitia eſt, denique ſapientiam huius mundi ſtultitiam eſſe apud Deum Apoſtolus dicit, ſed & ipſe timor Domini niſi ſecundum ſcientiam ſit, nihil prodeſt, imo obeſt plurimum, ſiquidem Iudæi habent zelum Dei, ſed quia non habent ſecundum ſcientiam, in ipſo zelo, & timore maiorem contrahunt diuinitatis offenſam, quod circuncidunt infantulos ſuos, quod ſabbata cuſtodiunt, timorem Dei habent, ſed quia neſciunt legem ſpiritualem eſſe, circuncidunt corpus, non cor ſuum. Et quid de Iudæis dicam? ſunt etiam in nobis, qui habent timorem Dei, ſed non ſecundum ſcientiam ſtatuentes duriora præcepta, quæ non poſſit humana conditio ſuſtinere: timor in eis eſt, quia videntur ſibi conſulere diſciplinæ, opus virtutis exigere, ſed inſcientia in eis, quia non compatiuntur naturæ, nec æſtimant poſſibilitatem: non ſit ergo irrationalis timor. Etenim vera ſapientia à timore Dei incipit, nec eſt ſapientia ſpiritualis ſine timore, ita timor ſine ſapientia eſſe non debet.* Hæc Ambroſ. Quart. non poſſunt in perpetuo rigore contineri ſine magna violentia, & coactione, quæ experientia teſte nequit in longum limites protrahere, non ſolùm ſingulæ perſonæ, ſed multò magis tota cõmunitas, in qua plures debiles in ſpiritu, quàm fortes connumerantur ſine aliqua intermiſſione: ſed nulla videtur eſſe maior violentia, & coactio religioſis hominibus, quàm in omnibus actionibus tam pro earum executione, quàm omiſſione ferè ſemper premi à lethalis culpæ pondere: ergo vt rigor obſeruantiæ, & fructus ſpiritus habeatur tanquam durabilis, vtilis intermiſſio, quæ non rigidas opiniones doceat, communitati eſt concedenda, & ideo Iſidorus lib. 5. Ethymol. cap. 3. relatus à Gratiano in decret. diſt. 4. in cap. Erit autem lex, inter conditiones, quæ vtilem faciunt legem, connumerat, quod ſit poſſibilis ſecundum naturam, id eſt, vt rectè notat Mirand. vbi ſupr. quod præcipit lex, debet eſſe factibile, & non nimium difficile ſecundum naturam eorum, quibus leges imponuntur. Quint. legum multitudo vtilis putanda non eſt communitati, vt docet Azorius lib. 5. cap. 5. quæſt. 7. punct. 1. ſed proferre ſententiam in ferè infinitis opinionibus DD. pro parte ad onus

culpæ mortiferæ ligante, eſt multitudinem legum condere; quia vt dicebam in quart. not. nulla videtur eſſe differentia inter condere leges, & rigidioribus opinionibus adhærere: ergo illa vtilitas à Prælato intenta in huiuſmodi opinionibus in ipſa rigiditate moritur, vnde Iſidor. ab Azorio vbi ſupr. relatus dicebat. *Non ſunt legibus porticus implendæ, ſed ciuium animi iuſtitia, & virtute imbuendi, homines benè inſtituti paucis legibus facilè diriguntur, improbi omnes leges facilè contemnunt.* Et ſic concludit Azorius: Bonis igitur paucæ leges ſufficiunt, malis innumeræ ſatis non ſunt. Sext. bonitas diuina, quæ ſemper intendit ſaluti hominum conſulere, pro eorum vtilitate, & Eccleſiæ putauit varia ingenia Reipublicæ Chriſtianæ præſtare, vt varias opiniones ederent, vt infirmi, ac debiles in lege ſua modò adhærendo vni, modò alteri præcepta ſua non infringant: ergo etiam in Religioſorum congregatione tam pro illis, qui in via ſpiritus feruentes ſunt, quàm pro infirmis, ac debilibus in virtute, illis, ne oneribus opprimantur, iſtis, ne regulam, & legem infringant, vtilius erit moderatam libertatem in opinionibus concedere. Vltim. probatur, quia opponitur ſuauitati Chriſti, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue, reddens legem grauem, & oneroſam: ergo ſemper erit vtilitatis expers huiuſmodi doctrina: antecedens probatur ex doctrina S. Auguſt. epiſt. 129. cap. 19. tom 2. quam ſequitur D. Thom. 1. 2. quæſt. 107. art. 4. aſſerentis in lege moderationem eſſe attendendam, ne conuerſatio fidelium oneroſa reddatur. Dicit enim ad inquiſitiones Ianuarij de quibuſdam, quod ipſam Religionem noſtram, quam in manifeſtiſſimis, & grauiſſimis celebrationum ſacramentis Dei voluit miſericordia eſſe liberam, ſeruilibus premunt oneribus, adeò vt tolerabilior ſit conditio Iudæorum, qui legalibus ſacramentis non humanis præſumptionibus ſubiiciuntur. Vnde Conradus in D. Thom. vbi ſupr inquit: noua lex pauciſſima præcepta habet à Chriſto, & diſcipulis inſtituta, & alij Prælati debent attendere diligenter, ne reddant Religionem Chriſtianam oneroſam. Medina verò ibid grauiora verba habet: noua lex, inquit, pauciſſima moralibus præceptis ſuperaddidit, eáque actu facillima, propter quod D. Auguſt. admo-

net

net in epiſtola ad inquiſitiones Ianuarij cauendum eſſe, & quidem maximè Prælatis Eccleſiæ, Conciliis, & Summis Pontificibus, ne multitudine præceptorum, & legum oneroſum reddant ſuaue iugum Euangelij, quod Chriſtus impoſuit ſalubriter. Et Ioann. Sancius in ſelectis in præfatione ad Lectorem ait: placuit opiniones releuantes eligere, vt inde à fidelibus periculum incidendi elongaremus, cum conſultius ſit liberantem opinionem conſulere, dum condemnantem difficilè amplexandam timetur, & quia maximè attendendum eſt legem Chriſti oneroſam non reddere, vt ait S. Auguſt. & S. Thom. vbi ſupr. ne fidelibus odioſa efficiatur.

Dices, ergo docendæ ſunt laxiores opiniones in maximum Religionis damnum. Reſp. obiectionem non obſtare concluſioni, quia in quæſito quæritur an ſtrictiores, & duriores ſint typis mandandæ, & ore docendæ, & non an laxiores, vel ſtrictiores, & fortè hoc vltimum diſputare non eſſet niſi vtile, verùm modò meum non eſt, ſed tantùm dicere prudentiam eſſe illam regulam, per quam DD. opiniones ſunt in Religioſorum mentibus imprimendæ, & cum dictum ſit nil eſſe vtilius veritate, illæ, quæ ſecundum probabiliores rationes veritatem oſtendunt, ſunt amplectendæ, conſiderando ſemper, quod dicitur in l. ſi ſeruum, §. ſequitur, ff. de verb. oblig. illa ratio dicitur efficacior, quæ ſecundum æquitatem eſt, quàm quæ ſecundum rigorem. 86.

Dices, illæ opiniones ſunt eligendæ, quæ ſunt ſecuriores, & tutiores, tales ſemper ſunt cenſendæ, quæ & materialiter, & formaliter peccatum vetant, quia in iure habetur. *In dubiis id, quod tutius eſt, teneamus*, cap. Iuuenis, de ſponſ. Reſpond. id non eſſe verum, quia ſufficit opinionem probabilem ſequi, vt docent 31. DD. apud Dianam p. 2. tract. 13. reſol. 1. part. 4. miſcell. reſol. 4. videatur Ioan. Sancius in ſuis ſelectis, diſp. 44. vbi multa dicit, & nouiſſimè Paſqualigus deciſ. 5. tum quia operans ſecundum opinionenem probabilem non eſt iudicandus temerarius, neque imprudens, in quo conſiſtit peccatum, tum quia cum omnimoda certitudo in rebus agendis haberi nequeat pro ſe- 87.

curitate

curitate à peccato ſufficit operari cum probabili certitudine, tum quia non tenetur quis ſemper ſequi, quod perfectius eſt, tum quia maximis angeremur ſtimulis in indaganda probabiliori, ac tutiori opinione, & eſſet onus grauiſſimum, quod non creditur à Deo fuiſſe hominibus impoſitum. Ad textum reſp.ibi eſſe ſermonem de vero dubio, quod intercedit, quando intellectus non magis inclinat in vnam partem, quàm in alteram, & non de opinione, quæ adhæret certo vni cum formidine de oppoſito. Ita Azorius p. 1. lib.2.cap. 12.in fine. Bonac.de peccatis, diſp.2.quæſt.4. p.9. Paſqualigus deciſ. 5. imò addo, quod non ſemper quis tenetur in dubiis tutiorem partem ſequi, ſed tantùm ex conſilio, niſi fortè in aliquo caſu iuſta interueniente cauſa, vt quando adeſt iuris diſpoſitio. Ita Sanch.ſumm.lib.1.cap.9. num.16. Reginald. lib.13. num.94. Filliuc. tract.21. cap.4. quæſt.4.num.126. Bonacin.vbi ſupr.tandem dico tutiorem partem eſſe ſequendam, quando dubium non ſolùm eſt ſpeculatiuum, verùm etiam practicum. Ita Bonac. tract.1. c.4. quæſt.9 num.4.de peccat.& Ioan.Sancius in ſelectis, diſp.42. num.11. alios referens.

DVBIVM X.

An clauſura virorum religioſorum, cuius ingreſſus fœminis interdicitur, à Superiore declaranda ſit.

88. NOt. prim. clauſuram eſſe ſpatium, quod intra ianuam monaſterij ſemper clauſum continetur, ſeu eſt locus monaſterij, intra quem Moniales, ſeu Monachi ſiſtere debent, & à quo egredi nequeunt ſine violatione præcepti, ſeu voti, dum clauſuram ex voto ſeruare tenentur. Ita Bonac.de clauſura, quæſt.1.part.1.num.1.quæ tamen non eſt iure naturali, vel diuino, ſed iure humano poſitiuo indicta. Bonac.vbi ſupr.p.3.n.1. Sanch. lib.6. cap.15 num.3. ſumm. Azor.part.1.lib.13.cap.18.quæſt.2. Suar. 4. de Relig. lib.5. cap.8.

cap.8.num.21.Nauarr.comm.4.de Regul.cap.ſtatuimus 19. quæſt.3.n.39. Prima pars ſuadetur, quia non eſt per ſe nota, aut ex per ſe notis deducitur, nec continetur in ſacro librorum codice, nec deduci poteſt ex aliqua traditione diuina. Secund.pars habetur ex multis decretis, ac conſtitutionibus Bonifac.VIII.in cap.Pericul.de ſtatu Monach.in 6. Pij V. Greg.XIII. quas refert Laërtius Cherubinus tom.2. Stephanus Quaranta tit.monaſterium Monialium.

Pro ſecun.not.ſit quid nomine monaſterij, & domus virorum comprehendatur à quibus fœminæ arceantur, nam 89.
motus proprius Pij V. prohibens fœminis huiuſmodi ingreſſum dicit. Ne dictas domos, & monaſteria ingredi, &c. præſuppoſito hoc, quod monaſteria, ac domus hic pro eodem vſurpentur, vt optimè probant Sanch.vbi ſupr.cap.17. num.41. & Bonac.vbi ſupr. quæſt.5. num.2. nomine monaſterij, in quo clauſura ſeruanda eſt, intelligitur totum illud ſpatium, quod intra monaſterij ſepta continetur, colligitur ex Rodriq. tom.1. quæſt.46. art.1. Nauarr. lib.1. conſil.66. num.8. Sanch.vbi ſupr. num.12. Paez in ſua practica, tit.1. part.5.cap.3.num.32. Bonac.vbi ſupr.num.1. ex quo deducitur, hortos, quos Religioſi habent in ſuis monaſteriis, eiſque contiguos, ad quos patet aditus per oſtium monaſterij, vel per clauſtra, licet ſit alius aditus per ianuam in communi via, vel prædio ſæculari, ſubijci clauſuræ. Ita Sanch.vbi ſupr.num.15.ſecus eſt de prædiis, domibus ruſticis, aliiſque locis à monaſteriis ſeparatis, quæ non continentur intra monaſterij ambitum. Bonac. vbi ſupr. num. 2. Layman lib.4.tract.5.cap.12.num.5.referens Nauarr.comment.4.de Regul.num.62.not.1. Eccleſia verò ſub his conſtitutionibus non comprehenditur, dummodo ſit Eccleſia, quæ ſæcularibus abſque cuſtodia pateat, quod dixerim propter Eccleſias Carthuſianorum, & Camaldulenſium intra ſepta monaſterij, & eius clauſtra incluſas. Suarez 4. de Relig.tract.8.lib.1.cap.7.num.2.chorus etiam Religioſorum eſt omnino à clauſura abdicandus, quia eſt pars Eccleſiæ, etiamſi Religioſi ſoleant ibi ſe induere pro Miſſarum celebratione. Bonac.vbi ſupr num.3.idem dicendum eſt de ſacriſtia, ad quam immediatè patet ingreſſus per ipſam Eccle-

Nn ſiam,

ſiam, quia reputatur pars Eccleſiæ, cap. Si ciuitas, de ſentent. excomm. in 6. & tradit Suarez vbi ſupr. Caſtrus Palaus de voto obedient. diſp. 4. quæſt. 3. p. 8. num. 7. Secus eſt dicendum de ſacriſtia, quando eſt contigua Eccleſiæ ſolo pariete intermedio, eam ab Eccleſia diuidente, quando ſcilicet in eam ingreſſus minimè pateret niſi per monaſterij clauſtrum, quando verò ſacriſtia duas habet ianuas, vnam in Eccleſia exiſtentem, alteram in monaſterio, probabiliter cenſet Bonac. vbi ſupr. eſſe inter partes monaſterij numerandam, & rectè, quia PP. Capuccini à ſacra Congregatione ſup. Regulares decretum obtinuerunt in quo declaratum fuit, quod Bonac. innuit. Deducitur etiam, Religioſorum domos nondum extructas, ſed tantùm cœptas, in quibus nonnulli Religioſi degunt pro fabricæ ſeruitio non eſſe comprehendendas ſub nomine clauſuræ, vt inquiunt Sanch. vbi ſupr. c. 17. num. 19. Bonac. vbi ſupr. num. 5. Coriolanus de caſib. reſeruatis, quæſt. 2. num. 29. Sorbus in priuil mendic tit. ingreſſus monaſt. monial. in ſuis adnotationibus numer. 11. idem dicendum eſſe videtur de mente Bonacin. & Sanch. num. 20. vbi ſupr. de domibus, in quibus forma conuentus, ſeu collegij viuendo non ſeruatur, nec ibi eſt Eccleſia cum Euchariſtia inſtar aliorum monaſteriorum, iſtæ enim domus hoſpitij potius, quàm monaſterij rationem habere videntur, infirmariæ etiam, ſeu domus deputatæ in ciuitate ad recipiendos infirmos, vel Religioſos tanquam hoſpites excipiendæ ſunt à nomine clauſuræ, quia non habetur Eccleſia cum Sacramento, nec conuentus. Bonacin. num. 5. Sanch. num. 19. vbi ſupr.

90. Not. tert. ſit, quæ mulieres arceantur à clauſura Religioſorum? habetur ex conſtitut. Pij V. in qua mulieres cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis, & cuiuſcunque dignitatis, ac præeminentiæ, etiam Comitiſſæ, Marchioniſſæ, Duciſſæ memorantur tanquam excluſæ à dicta clauſura, ita vt eam ingredientes pœnis impoſitis ſubiacere omnino putandæ ſint, ex quibus verbis deducitur Imperatrices, Reginas, filias, & neptes Regum non comprehendi in conſtitutionibus, quia in eis tanquam gradus ſupremi Comitiſſæ, Marchioniſſæ, & Duciſſæ connumerantur, & etiam

quia

quia, in generali prohibitione mulieribus facta, non debent connumerari ob earum ſupremam dignitatem Reginæ, earúmque filiæ. Ita Suarez vbi ſupr. num.6. Sanchez vbi ſupr.num.4. Layman.num.5.Caſtrus Palaus num.3. vbi ſupr.an verò fundatrices comprehendantur in prædictis conſtitutionibus, videantur Sanch.Layman.Rodrig. Suarez Caſtr.Palaus p.8 vbi ſupr.

Not.4.quod mulieres de ſtirpe regia, aliæque ex priuilegio ſpeciali virorum monaſteria ingredientes, deferre ſecum poſſunt eum comitatum perſonarum, quo frequenter incedunt, arg.cap.lic.de priuil.in 6. & docet Rodrig. ſimul cum Layman. vbi ſupr. & praxis ipſa teſtatur, intuendum tamen eſt, quæ puellæ ratione honeſtatis, ac decentiæ, ſint excludendæ, loco enim illarum ſunt admittendæ mulieres prouectæ ætatis, vt honeſtas comitatus in Religioſorum monaſteriis videatur.

Prima Concluſio.

Totum illud ſpatium, quod ſub nomine monaſterij iuxta dicta in ſecund. not. comprehendendum eſſe videtur, non indiget declaratione (priuilegio excluſo) Superiorum ad hoc, vt intelligatur ſub nomine clauſuræ: ſecus eſt dicendum de illo ſpatio, ſeu domo, cui nomen monaſterij Religioſorum conuenire nequit. Duas habet partes concluſio, quarum prima facilè ſuadetur eo quod nullius roboris eſſet huiuſmodi declaratio, cum nullum ius habeant ad eam declarandam; ita vt qui eam violet, ſubiaceat pœnis impoſitis à Pontificibus, ſed habetur ex motu Pij V. declarantis monaſteria, ſeu domos Religioſorum eſſe ſub clauſura, ita vt mulieribus ſemper intelligatur interdictus aditus, vnde ex propriis terminis videtur inſurgere clauſura. Secund.pars ſuadetur, quia illi ſpatio nequit conuenire nomen clauſuræ, neque ex propriis terminis, neque per legem vniuerſalem particularem debet declarari, & publicari, vt poſſit ſeruari. Limita, modo ſpatium illud non ſit clauſuræ deputatum, & nomen monaſterij habere poſſit, vt optimè probat Bonacin. vbi ſupr. quæſt.4. punct.1. quia non eſt ad libitum 90.

Prælati formam monaſterij ſtatuere, ſed inſurgit, vt dixi, ex propriis terminis, & forma, vnde declaratio cenſenda eſſet verbalis, & extrinſeca potius ad inſtruendos ſimplices, & ignorantes, quàm ad ſtatuendam clauſuram ex vi verborum. Ex quo deducitur, totum illud ſpatium, cui poſſunt conuenire conditiones monaſterij, quæ ſunt, quando ei adaptatur definitio clauſuræ, & in forma conuentus, ſeu collegij viuitur, & habetur Eccleſia ſimul cum Euchariſtia, legitimè habendum eſſe pro domo, ſeu monaſterio comprehenſo in motu Pij V. vt colligitur ex Sanch. vbi ſupr. num. 10. cum multis aliis viris ab ipſo conſultis, ex Bonacin. vbi ſupr. num. 5. de clauſ. vir. & Layman. lib. 4. tract. 5. cap. 12. num. 5. vnde Superiores permittentes, vt ingrediantur in huiuſmodi ſpatia mulieres, dicentes adhuc declaratio clauſuræ non eſt publicata, cenſendi ſunt obnoxij pœnis à ſummis Pontificibus impoſitis. Verum aduertendum eſt, quod illud ſpatium prout in ſecunda parte deputatum clauſuræ, à Prælato ſub pœnis grauiſſimis à Religioſis, qui in illud fœminas introducere audebunt, incurrendis, non erunt illæ impoſitæ à Summis Pontificibus, quia ſpatio illi ex ſe, & ex ſuis terminis, & conditionibus nomen clauſuræ conuenire nequit, ſed erunt pœnæ à Prælatis impoſitæ, incurrendæ à fratribus, non verò à fœminis, quia non ſubiacent eorum iuriſdictioni.

Secunda Concluſio.

92. Monaſteria aliàs clauſuræ ſubiecta, in quibus modò in forma cõuentus, & monaſterij nõ viuitur, non ſunt amplius ſub nomine clauſuræ iudicanda. Concluſio eſt contra Bonacin. vbi ſupr. num. 5. & ſuadetur ex eius doctrina: ait ipſe loquens de explicatione humanarum legum diſput. 1. part. 8. num. 15. de leg. quod lex non excedit terminos verbis expreſſos, quamobrem ſi verba legis vnum tantùm ſenſum habent, iuxta talem ſenſum explicanda ſunt: ſed ſi lex clauſuræ ad illa monaſteria extenderetur, in quibus monaſterij forma amplius non viget, extenderetur etiam vltra terminos legis expreſſos, quia motus Pij V. prohibet fœminis

nis ingreſſum in monaſteria, in quibus non ſolùm materiale ſed etiam formale conſiſtens in familia ſub vno capite habens Eccleſiam ſimul cum Euchariſtia, eluceſcit: ergo nullo modo huiuſmodi monaſteria ſub clauſura putanda ſunt. Idem probat de leg. diſp. 1. quæſt. 1. part. 8. num. 23. referens multos DD. quod lex pœnalis etiam ob paritatem rationis nequit extendi ab vno caſu ad aliũ: ergo tantò magis extendi non poteſt ad aliũ caſum diuerſæ rationis: ſed ſi locus, in quo forma monaſterij amplius non ſeruatur, intelligeretur ſub nomine clauſuræ, lex extẽderetur ad caſum diuerſæ rationis, vt per ſe patet: ergo motus Pij V. nequit eſſe in ſuo robore in illis monaſteriis. Tandem ſuadetur ex doctrina Nauarr. Henriq. Comitol. Angel. Sà Magal. Granado, quos citatos ſequitur Diana de legib. part. 2. reſ. 28. aſſerentium, quod quando cauſa adæquata legis in caſu particulari ceſſat, ceſſat etiam obligatio legis, quia valet argumentum de toto ad partem, ſi ratio legis in totum ceſſat, ceſſat, & lex, vt docent omnes DD. ergo ſi ratio legis ceſſat in partem, in partem ceſſabit lex: ſed in huiuſmodi monaſteriis ratio legis ceſſat eo quod non ſunt amplius monaſteria cenſenda ob conditionem defectus: ergo omnino affirmandum eſt talia monaſteria libera eſſe à clauſuræ nomine.

Dices, lex vniuerſalis, ac generalis locum habet in omnibus contentis in tali genere, licèt non in omnibus eadem militet ratio, ſed alia, aut aliqualiter videatur diuerſa in vna ſpecie, & in altera, vt omnes fatentur DD. teſt. Mirand. tom. 2. quæſt. 25. art. 26. concl. 2. ergo, licèt nomen monaſteriorum propriè conuenire nequeat huiuſmodi domibus, largè tamen, & impropriè eis adaptari poteſt, provt de facto adaptatur. Reſp. doctrinam valere in materia fauorabili, cuius verba poſſunt extendi non ſolùm iuxta proprietatem naturalem, verùm etiam iuxta ciuilem, vt optimè probat Sà tit. interpr. n. 1. & 3. Salas diſp. 1. ſect. 3. Layman de leg. lib. 1. tract. 4. cap. 18 n. 8. Bonac. de legibus, diſp. 1 q 1. p 8. num 9. non verò in lege odioſa, quæ tantùm explicari poteſt iuxta proprietatem naturalem, vt aiunt Suarez de legib. lib. 6. cap. 1. num. 6. Bonac. vbi ſupr. num. 8. & alij communiter. 93.

Tertia Concluſio.

94. Non eſt alienum à ratione clauſuram conſuetudine alicubi aboleri poſſe. Ita Azor. part. 1. lib. 13. cap. 8. quæſt. 1. Sanch. vbi ſupr. cap. 25. num. 4. Ratio videtur eſſe, quia, cum clauſura ſit introducta ſolo iure humano, vt ſuperius probatum eſt, poteſt contraria conſuetudo prævalere Addo tandem, ipſa decreta poſſe non eſſe vſu recepta, vt rectè notant Sanch. & Bonac. vbi ſupr.

Pro complemento quæſiti addendum eſt, dari multos caſus, in quibus ingreſſus in monaſteria virorum fœminis permiſſus eſt, quæ breuitatis cauſa prætermittuntur, videri tamen poſſunt apud Sanch. vbi ſupr. num. 22. diſp. 4. p. 4. & Caſtr. Palaum p. 3. diſp. 4. p. 8. num. 8. vbi ſupr. dico tamen contra Sanch. & Rodriq. relatos à Caſtro Palao quos ipſe ſequitur, Prælatum poſſe inſtituere extraordinariam proceſſionem eo fine, vt mulieres monaſterium ingrediantur abſque eo, quod incurrat pœnas impoſitas contra Religioſos admittentes mulieres in virorum monaſteria. Ita Bonac. vbi ſupr. num. 14. Coriol. p. 2. caſ. 3. num. 22. Portell. tit clauſura Monach. num. 6. Ratio eſt, quia lex generaliter, & indefinitè loquens comprehendit omnia propria ſignificata, vt tradunt Tiraq. Menoch Tuſch. Marc. Anton. quos refert & ſequitur Barboſa in collect. DD lib. 1. decret. cap. Solitæ, tit. de Maioritate & obedient. ſed Pij V. conceſſio eſt generalis: ergo etiam comprehendere debet extraordinariam proceſſionem, cum nomen proceſſionis propriè ei conueniat, maximè, quia cum lex non diſtinguat, nec nos diſtinguere debemus. Addo, ſi huiuſmodi proceſſio nequit inſtitui, maximè quia eſt contra finem legiſlatoris, cuius conceſſio, vt inquiunt DD. contrariæ ſententiæ fuit ad remouendos ſcrupulos, & non ad præbendum relaxationis motiuum, fuit ad fouendam pietatem, & religionem, & non ad clauſuræ relaxationem introducendam: ſed hoc non obſtat, quia eſt extrinſeca intentio, cuius obſeruationem lex non attendit, vt videre eſt apud D. Thom. 1. 2. quæſt. 100. art. 9. ad 2. vbi Caiet. Sanch. in ſumm. lib. 1. cap. 14. num. 4. multos alios referentem, Bonac. de legibus, diſp. 1. quæſt. 1.

part.8.Salas de legib. diſp.11. ſect.5. num.33. ergo abſque eo, quod pœna incurratur, inſtitui poteſt huiuſmodi proceſſio.

Dices, eſt regula tradita in l. Non dub. C. de legib. & l.contra legem, & ſeq. ff eod.tit. quæ dicit: is in legem delinquit, qui verba legis amplectens contra legis nititur voluntatem, & intentionem facere. Reſp. huiuſmodi regulam eſſe limitandam iuxta communem DD. ſententiam, id eſt, eſſe intelligendam de voluntate intrinſeca, & non extrinſeca legiſlatoris. Ita Sanch. vbi ſupr. lib 1. cap. 14. num. 4. quare ſupponendum eſt dari duplicem mentem, ſeu intentionem legiſlatoris, aliam intrinſecam, aliam verò extrinſecam, tunc ſeruatur mens intrinſeca, quando adimpletur id, quod legiſlator intendit, ſeu præcipit, e.g. præcipit legiſlator ieiunium eo animo, vt turpem carnis concupiſcentiam reprimat ieiunans, ſi præceptum adimpletur prauo fine adhuc mens legiſlatoris intrinſeca ſeruatur, eſto intentio ieiunantis ſit aliena ab intentione legiſlatoris; ſi verò ieiunat animo frænandi carnis concupiſcentiam, ſeruatur non ſolùm intrinſeca, ſed etiam extrinſeca, & illa cadit ſub præceptum, non verò iſta, vt tradunt DD. 95.

DVBIVM XI.

An Prælatus tuta conſcientia tolerare poſſit ſubditum omnia referentem, quæ de eo ſubditi murmurant.

NOt. prim. quod hic non loquimur de illis detractionibus ſubditorum grauiter lædentibus Prælati famam, quia ſicut nequit defenſionem diſſimulare, vt docent S. Thom. 2.2. quæſt.73. art.4. Sotus de iuſt. lib.6. q.12. art.2. Leſſius de iuſt. lib.2. cap.11. dub.6. num.32. Petr. Nauarr. lib.2. de reſt. cap.4. num.123. Salonius 2.2. quæſt.73. art.1. controu 3. eo quod eius fama obſtricta regimini omnino cenſenda ſit, ita nequit non tolerare ſubditum eius famam grauiter denigratam 96.

tam reportantem, & declarantem delinquentem. Limita modò diffamatio ſit publica, quia ſi ſecreta tanquam detractor habetur delator, ſed loquimur de leuibus murmurationibus, in quas aliquando clauſtrales labuntur.

Not.ſec.quod in communitate, vt dictum eſt, ſæpius iuxta mentem Soti, & Suarez plures infirmi, ac debiles, quàm fortes in ſpiritu morantur; quare tales murmurationes in cellis, aliiſque officinis poſſunt frequenter audiri, vnde ſignum ſemper erit maximæ prudentiæ Prælati eas ſtudiosè ignorare, ac ſpernere, inquit Peirin. de Prælato, quæſt.1. cap.3.§.11.num.97.à D.Gregor.hom.9.in Ezech.inſtructus. *Cum linguæ*, ait, *denigrantium corrigi nequeunt, æquanimiter ſunt per omnia tolerandæ*. Et S.Hieronym.in Eccleſ.cap.7 ait: *Sapientiæ auxilio confortatus, vel ad bona, vel ad mala præpara cor tuum, & non cures quid de te loquantur inimici, qualis foris opinio ſit, quomodo enim prudentis viri eſt murmurantem famulum non audire, ſic & ſapientis hominis eſt ſapientiam prauiam ſequi, & vanos non conſiderare rumores.* Et aliqui DD. præſertim Mirand.tom.2.quæſt.5.art.5.concl.4. affirmant maximam eſſe ſapientiam & prudentiam leuia peccata diſſimulatione præterire, admoniti ab illo Prou. 30. & Eccleſ. 7. *Noli eſſe nimium iuſtus, nam qui vehementer emungit elicit ſanguinem.*

Concluſio.

97. Subditus referens Prælato leues murmurationes, quæ de eo per cœnobia circumuoluuntur, delinquentes nominando, non eſt in conſcientia tolerandus. Probatur ex cap. Diſcordantibus clericos diſt.90. vbi habetur iuxta ſententiam Felini in cap.1.num.5.de tregua, & pace. Marc. Anton. Genuenſ.in man.Paſt.cap.43.num.1. Barboſ.in collect.DD. eod. tit. & diſt. Prælatos ſub mortali teneri diſcordantibus clericis pacem procurare: ſed ſi toleraret huiuſmodi ſubditum à munere proprio deficeret, quod eſt iurgia reſecare, pacem, & concordiam amare, dãdo manum diſcordiæ inter ſe ipſum, & ſubditos murmurantes, teſte experientia, quia quando aures conceduntur delatoribus pax à domo expellitur,

litur, nam vt benè probat Tiraquell. de pœnis temp. cauſa 5. num. 82. & Peirin. vbi ſupr. num. 106. tantus eſt amor ſui, vt quiſque etiam ſanctiſſimus cæcutiat in propriis. Et S. Hieronym. ad Celſ. epiſt. 14. tom. 1. inquit. *Nihil tam inquietat animum, nihil eſt, quod ita mobilem mentem, & leuem faciat, quàm totum credere, & obtrectatorum verba temerario mentis aſſenſu ſequi, hinc enim crebræ diſſenſiones, hinc odia iniuſta naſcuntur, hoc eſt, quod ſæpe de amiciſſimis etiam inimicos facit, dum concordes quidem, ſed credulas animas maligna lingua diſſociat: at contra magna quies animi, magnáque eſt morum grauitas non temere de quocumque ſiniſtri quid audire*: ergo Prælatus talem ſubditum tuta conſcientia tolerare nequit. Præterea vel id fit zelo iuſtitiæ, vt murmuratores pœna plectantur, vel zelo charitatis, vt Prælatus emendetur, non prim. vt ait Ariſt. 3. polit. cap. 6. *Qui de ſe ipſis iudicant, vt plurimum non ſunt recti iudices*. Et ibi S. Thom. ait, *quod id prouenit ex nimia affectione, quam homo habet ad ſe ipſum, quæ iudicium peruertit rationis*: Vnde 2. 2 quæſt. 64. art 5. ad 2. addit, quod nemo eſt iudex ſui ipſius, & nemo eſt iudex in propria cauſa l. qui iuriſdictioni ff. de iuriſd. omn. iud Non ſecund. quia ſi charitas poſtulat emendationem Prælati, poſtulat etiam, vt manifeſtentur imperfectiones abſque eo, quod detegantur nomina murmurantium: reſtat ergo, id fieri vel aliqua malignitate, vel ad ſibi conciliandam, ſeu conſeruandam beneuolentiam Prælati ob aliquem finem à regula diuina diſſentientem, quocunque modo ſit, nequit tuta conſcientia tolerari. Addo, ſi eſſet tolerandus, maximè quia aliquando peccata ſubditorum ſunt diſſimulanda, vt ait Miranda cum omnibus DD. ſed in hoc caſu id nequit fieri, quia peruerſis delationibus opponitur eſſentia regiminis, quod conſiſtit ex ſententia PP. teſte Homobono tract. 7 de 4. præcept decal. cap. 16. quæſt. 78. in reciproco amore inter ſubditum, & Superiorem, qui, licet ſanctiſſimus, in propriis tamen ob amorem ſui cæcutiens ſe habet: ergo: Et confirmatur, quia ſicut Superior tolerare nequit ſubditum diſſociantem fratres ſeminando zizania inter ipſos, eo quod mortaliter peccat dirimendo amorem, & amicitiam, vt aiunt DD. ergo tantò minus tolerare nequit auferentem à ſe amorem erga

ſubditos, maximè quia amor inter ſubditum, & Superiorem abſque vlla difficultate maioris ponderis videtur eſſe, quàm amor, & amicitia inter amicos.

98. Dices, toleratur in ordine ad rectam gubernationem, & ad propriam emendationem. Reſpond. quod ſicut prudentia eſt illa virtus, quæ totam domum, ſeu familiam regere, & gubernare debet, ita ſignum maximæ prudentiæ eſt in Prælato, eas murmurationes ſpernere, & ſtudioſè negligere, non ignorando Prælatos eſſe poſitos tanquam ſignum, in quod linguæ ſubditorum murmurationum ſagittas immittunt: nec modificatio actionum ad propriam vtilitatem eſt facienda detractore nominato, quia non eſt medium neceſſarium pro emendatione, ſed pro diſcordia, vt rectè notat S. Hieronym. vbi ſupr.

DVBIVM XII.

An Prælatus nimia facilitate in iudicando ſubditorum actiones eſſe grauiter peccaminoſas, ſuam prudentiam denigret.

PRælatus facilè condemnans Religioſorum actiones lethalis noxæ reas, parum prudens iudicandus eſt. Suadetur: de ratione prudentiæ eſt in rebus arduis, & difficillimis in proferenda ſententia lento pede progredi, vnde Sapiens Prouerb. 20. ait. *Sicut aqua profunda, ſic conſilium in corde viri, ſed homo ſapiens exhauriet illud*: id eſt, vt optimè explicat Homobonus de præcept. decal. tract. 5. cap. 7. quæſt 95. verum conſilium non facilè inueniri, niſi diu, & attentè cogitando, ſiquidem illi, qui ſtatim ad interrogata reſpondent, facilè decipiuntur, quia optimi conſilij eſt inimica celeritas: ſed nimia facilitas in actionibus condemnandis tanquam grauiter peccaminoſis eſt de rebus arduis, ac difficillimis, quare Gerſon 3. part. lect. 4. de vita ſpirituali lit. O. hæc dolenda perſpiciens ſic affatus eſt. Doctores Theologi non debent eſſe faciles ad aſſerendum aliquas actiones, vel omiſſio

omiſſiones eſſe peccata mortalia, præſertim ſub verbo vniuerſali, maximè cum obſeruatio communis obnititur, obuiátque vbi non ſunt certiſſimi de re ipſa, nec talia ſunt prædicanda populo tanquam certa, nam per huiuſmodi aſſertiones voluntarias, rigidas, duras & nimis ſtrictas in rebus incertis, nequaquam eruuntur homines à luto peccatorum, ſed in illud profundius, quia deſperatius demerguntur, hinc etiam generantur ſcrupuli inquietatiui ſimplicium, vt eis ſit ſolidum nihil, nam etſi Beatus vir, qui ſemper eſt pauidus, & veretur peccata ſua, obſeruandum tamen eſt ſummopere illud Terentianum, ne quid nimis, & ne in ſcirpo nodum quærant, demum quid prodeſt, imo quid non obeſt, coarctare plus iuſto mandatum Dei, quod eſt latum nimis? quid inſuper expedit amarius, grauiuſque reddere illud Chriſti iugum, quod ſuaue eſt, & onus eius leue? nam etſi contemptus ex hac laxatione, & dulcedine apud aliquos improbos maior oriatur, habentes velamen malitiæ libertatem, at ab aliis benè inſtitutis gratiarum reſonabunt actiones, præſtabitur etiam ſedulius ſeruitium Domino, cuius mandata grauia non ſunt, quippe qui non vult nos tentari, & grauari ſupra id, quod poſſumus: hæc Gerſon. & S. Th. quodlib. 9. art. 1. inquit. *Omnis moralis quaſtio, in qua de lethali culpa quæritur, periculosè determinatur, niſi expreſſa veritas habeatur*: ergo parum prudens Prælatus, qui in huiuſmodi determinationes facillimè ruit, cenſendus eſt: quamobrem duæ regulæ ad maturè proferendas ſententias à Sanchez lib. 1. cap. 1. num. 4. ſum. aſſignatur. Prima eſt, ea ſunt mortalia ex genere, quæ charitatem Dei, & hominis grauiter offendunt, ſecus venialia ex genere ſunt, conſentit Azorius part. 1. lib. 4. c. 9. quæſt. 8. dicens communem Theogolorum doctrinam eſſe. Secunda eſt, quando aliquid tanquam valde graue, & neceſſarium præcepto aliquo humano præcipitur, eius tranſgreſſio eſt mortalis, itaque requiritur & materiæ grauitas, & legiſlatoris grauiter præcipiendi animus ex legis tenore deducendus.

DVBIVM XIII.

An Prælatus, qui numeroſæ familiæ praeſt, ita regularem diſciplinam in tali loco tueri debeat, vt tres, vel quatuor vigiles, & cuſtodes ponere poſsit in locis communibus, & publicis, vt explorent, & referant actiones, vt, ſi correctione dignæ ſint, corrigantur.

100. PRo intelligentia tituli ſit prim. not. quod hic non loquimur de illis cœnobiis, in quibus penitus regularis diſciplina eſt relaxata, & deformata, quia clarum eſt, Prælatos teneri abſque præiudicio prudentiæ, ne maiora incommoda oriantur, vti congruis mediis, vt in illis reſtituatur, quod fuit per negligentiam ſuperiorum, & per labilem ſubditorum naturam deperditum, ſed loquimur de illis cœnobiis, in quibus rigor diſciplinæ regularis floret, ſuperiorúmque zelus magis, ac magis feruet, vt ſemper propagetur, & conſeruetur.

Not. ſecund. quod ſicut officium Paſtoris, & Prælati eſt mouere, & corrigere ſubditorum peccata, ita tenetur ea inquirere, & in eorum vitam inuigilare, vt videant, ſi quæ in eis fortè corrigenda ſunt. S. Thom. 2. 2. quæſt. 33. art. 2. ad 4. Silu. tit. correctio, quæſt. 2. Tabiena ibi num. 3. Armill. num. 3. D. Antonin. 2. p. tit. 9. cap. 6. §. 2. & alij, quos citatos ſequitur Diana p. 3. de dub. Regul. reſol. 42. Caietan. verò in 2. 2. D. Thom vbi ſupr. vnà cum Flores mat. de correctione, diff. 3. non audet id affirmare, ſed dicit, vt Prælatus fungatur officio ſuo, ſufficere vigilantiam communem, ad quam Prælatus communiter tenetur, & ſecundum occurrentes caſus iuxta ſigna alicuius peccatoris inquirere, an correctione opus ſit, ad quod maxima opus eſt prudentia, ne multa ſuſpicio præcipitem, & exoſum reddat Prælatum, & ne iniuria multiplicationem peccatorum occultorum pariat in iudicio, cuius doctrina ſatis eſt extenſa à Bannes 2. 2.

quæſt. 33.

quæſt.33. art.3. dub.2. & licet adhæreat opinioni aliorum, ab eodem tamen laudatur, aſſerente eſſe ſcientificam, necnon & diſcretione & prudentia plenam, quare in fine quæſiti timens ſe non attigiſſe ſcopum, inquit: in cuius deciſione, ſi ſcopum non attigimus, non mirum eſſe debet, cum prudentiſſimus Caietanus huius rei definitionem ſuſpenderit, quamobrem me veniã poſtulare decet, quod rem ita difficilem in caſibus ſingularibus documentis communibus complecti auſus fuerim. Ratio verò ſuperiorum DD. videtur eſſe, quia maxima facilitate impunè peccarent ſubditi, cum eis non ſit nimis difficile præſentiam Prælati in incommodis, & defectibus fugere in maximum boni communis damnum, ac diſciplinæ regularis detrimentum. Verumtamen eſt, talem doctrinam hac moderatione prudentiæ eſſe temperandam, ne ſit nimia ſolicitudo, & intempeſtiua inquiſitio, aliter enim à ſubditis Prælatus tanquam inquietus & ſuſpicioſus odio haberetur in damnum eſſentiæ regiminis, quod in reciproco amore ſeruatur. Ita Lorca 2.2.quæſt.33.art.6.diſp.45.ſect.3.num.11 Cordub.in annotat. ſupr. 6. concl. Soti relatus à Sanch. opuſc.2. lib.6. cap. 2. dub. 14. cuius doctrinam tanquam veram admittit, vnde S Benedictus citatus à Diana vbi ſupr. in reg. cap.64. de Abbate inquit. Non ſit turbulentus, & anxius, non ſit nimius, non ſit zelotypus, & nimis ſuſpicioſus.

Not.tert. cõmune hominũ bonum dupliciter ſumi, vt docet Mirand.tom.2. q.25.art.2.Primò pro vltimo fine ſupernaturali, qui eſt illa sũma felicitas ſupremi boni in altero ſæculo mediantibus bonis operibus conſequenda, de qua modò non eſt ſermo. Secundò, pro naturali fælicitate, quam ab intrinſeco omnes homines poſſidere ſummopere cupiunt in hoc ſæculo, conſiſtente in quieto, & tranquillo, ac pacifico ſtatu Reipublicæ, & ideo omnis lex humana, quæ ſancitur, ſemper debet tendere ad iſtud bonum conſequendum, vt docet S.Thom. 1.2.quæſt.90. art.2. aliàs eſſet æſtimanda iniqua, & iniuſta. Quamobrem huiuſmodi ſtatus non adeò eſt cenſendus pacificus, vt expellat à ſe omnia mala, & vitia, ſed permiſſiuè admittit multa (modò ſocietatem humanam non reſoluant) ad euitandum maius malum, vt meretrices, 101.

ſicut notat S. Auguſt. lib.2. de ordine cap.9. vt detractores, vt ciues in ſuo officio proprias affectiones moderentur, & eorum timore contineantur, de qua re Ioan. Faber §. in ſumma, inſtit. de iniuria: vt vſuras Iudæorum, de quibus Nauarr. lib.5. conſ.33. de vſuris, edit.2. Layman de legib. lib.1.tract.4.cap.4.num.2. quia lex humana imponitur multitudini, & communitati, in qua maior pars hominum eſt in virtute non perfectorum, vt leuia peccata in congregatione, vt grauiora euitentur, de quibus Mirand.tom.2.q.5. art.5.concl.4. quia Prou.30. & Eccleſ.7. ſcriptum eſt. *Noli eſſe nimium iuſtus, nam qui vehementer emungit, elicit ſanguinem.* Imò imperfectorum ſtatus petit, vt ipſæ leges multoties mitigentur, & benignius interpretentur recurrendo ad piam intentionem legiſlatoris. Ita Miranda.

Pro quart. not. reuocanda eſt huc doctrina not.1.7.dub. 3.p.in qua oſtendi tripliciter poſſe conſiderari Prælatum in ordine ad alios corrigendos tanquam fratrem, patrem ſpiritualem atque iudicem, &c.

Prima Concluſio.

102. Prælatus localis nullo modo vt frater tuta conſcientia poteſt inquirere ſubditorum acta, ſicut vt Pater ſpiritualis poteſt, ac debet ea explorare. Duas habet partes concluſio, & vtraque intelligitur probata in propriis notandis.

Secunda Concluſio.

Prælatus localis, vt pater ſpiritualis pro tutius tuenda regulari diſciplina nullo modo vigiles, ſeu cuſtodes ponere poteſt in cœnobio, vt explorent ſubditorum actiones, vt ſi quid viderint correctione dignum, ſibi denuntient ea intentione, vt fraternaliter corrigat, quem inuenerit delinquentem. Concluſio eſt aduerſus Bann.vbi ſupr. In primis ſuadetur: ſi huiuſmodi cuſtodes eſſent deputandi à ſuperiore, cuius cœnobium multitudinem Religioſorum numerat, præſertim vt diſciplina regularis conſeruetur, ac magis, magiſque de die in diem propagetur, & non labefactetur:

ĉetur: ſed hoc videtur eſſe alienum à vigilantia prudentis Paſtoris, quia leges non poſſunt, nec debent omnia vitia cohibere, tantò magis Prælatus, qui per tot vigiles contrarium intendit facere: ergo non debet, nec poteſt eos deputare, vnde in Eccleſ.7.notatur. *Neque plus ſapias, quàm neceſſe eſt*, id eſt, inquit Bonau.ibid. *Non debet Prælatus, ſeu iudex excedere in perſcrutando culpam, quia qui vehementer emungit elicit ſanguinem*, ideò dicit Paulus ad Rom.12. *Non plus ſapere, quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem*, & Nazianz. orat. 26. ait. *Ne magnopere iuſtus ſis, nec ſupra modum ſapiens, par etenim iuſtitia, ac ſapientia detrimentum affert, acris tam in actione, quàm in ſermone animi impetus à bono nempe, & à virtute propter exceſſum excidens, hanc enim defectus, & exceſſus peraquè labefactant non ſecus ac regulam additio aliqua, aut ſubtractio. Nemo igitur ſapientior ſit, quàm conueniat, nec lege exactior, nec luce ſplendidior, nec norma rectior, nec præcepto diuino ſublimior. Id verò qua tandem ratione conſequemur? nempè ſi modeſti, & compoſiti eſſe curemus, naturæ leges comprobemus, rationem ducem ſequamur, ordinem, & diſciplinam non aſpernemur.* Secund. ſi deſignandi eſſent, maximè quia ad officium, ſeu munus boni Paſtoris ſpectat non ſolùm monere, & corrigere, ſed etiam inquirere ſubditorum facta, vt probatum eſt in ſec.not. ſi quæ in eis eſſent modificanda, & reſcindenda: huiuſmodi autem inquiſitio debet eſſe multum modificata, ac temperata, ne odio habeatur ſuperior, tanquam nimis ſuſpicioſus, & inquietus, vt inquit D. Benedictus; ne eſſentia regiminis in amore reciproco inter ſubditum, & ſuperiorem conſiſtens deſtruatur; ne, inquit Caietan. multa ſuſpicio præcipitem, & exoſum Prælatum reddat; ne tandem excitentur odia, diſſenſionéſque inter vigiles, & ſubditos, & maxima diffidentia contra charitatem, & ſocietatem humanam inter ipſos ſubditos, quæ omnia ſanè euenient teſte experientia, in aliis caſibus, eo quod medium videatur eſſe nimis violentum, ſi vigiles deputarentur: ergo, vt inquiſitio intra terminos temperantiæ contineatur, abſtinendum eſt à tali violento medio. Tert. nimia iuſtitia in Prælatis damnatur à ſapiente Eccl.7. *Noli eſſe iuſtus multum.* Sed ſi vigiles pro regimine deſignarentur,

rentur, nimia iuſtitia extenderetur, & exceſſus in culpis indagandis in præiudicium iuſtæ permiſſionis videretur, vnde S. Hieron. in Eccleſ. 7. tom. 1. ait: *Si quem rigidum, & trucem ad omnia fratrum peccata conſpexerit, vt nec in ſermone peccanti, neque propter naturalem interdum pigritiam moranti det veniam, hunc ſcito plus iuſtum eſſe, quàm iuſtum eſt. Nam inhumana iuſtitia eſt fragilitati conditionis hominum non ignoſcere, noli ergo eſſe iuſtus multum, quia pondus grande, & pondus paruum abominatio coram Domino ergo.* Quartò ad quietum, tranquillum, & pacificum Reipublicæ ſtatum conſiſtentem in illa ſumma felicitate tantùm in hoc ſæculo deſiderabili pertinet non ſolùm delicta moderata diſciplina, ac correctione punire iuxta illud dictum, multum intereſſe Reipublicæ, congregationibúſque cunctis, ne delicta maneant impunita, quare S. Auguſt. in quæſt. vet. Teſtam. quæſt. 15. dicebat. *Nimia iuſtitia incurrit peccatum, temperata verò iuſtitia facit perfectos.* Sed etiam multa permittere, & impunita relinquere ad euitandum maius malum, vt dicebam in tert. not. ergo pro tranquillo, quieto, ac pacifico ſtatu illius cœnobij nonnulla incommoda ad euitandum maius malum contra diſciplinam regularem erunt permittenda, & toleranda: ſed ſi huiuſmodi inquiſitio in conuentu conſtitueretur, prudens permiſſio arceretur à cœnobio in maximum illius damnum, quia ſuſcitantur odia, diſcordiæ generantur, murmurationes audiuntur, & pax pro cuius conſeruatione multa ſunt diſſimulanda, vt docent SS.PP. expellitur, teſte experientia, maximè quia huiuſmodi vigiles nequeunt ita ſecretè inſtitui, vt tandem non detegantur: ergo tale medium inquiſitionis tanquam pernicioſum à pacifico ſtatu cœnobij eſt abdicandum. Quintò, & vltim. prob. ex doctrina ipſius Bann. quia, quando dicit, Prælatum poſſe inſtituere vigiles in cœnobio, eſt deductum ex tertia concluſione, in qua tanquam principale intentum ſtatuit poſſe aliquando ſuperiorem deſignare vigiles: ergo doctrina Doctoris benè intellecta nihil aliud concludit, quàm continuatam damnare inquiſitionem, ſed tantùm in aliquo caſu eſſe inſtituendam, quod nos non negamus.

103. Dices, ſi huiuſmodi inquiſitio non eſſet inſerenda in

numeroſam

numeroſam familiam Religioſorum, multa incommoda ſequerentur in detrimentum regularis diſciplinæ, & ſic paulatim omnino infirmaretur, ac debilitaretur, quia in quacumque congregatione plures ſunt infirmi, & debiles in virtute, maximè quia ſuperior vbique nequit eſſe. Reſp. diſciplinam regularem non eſſe ita ſeruandam, vt æſtimet ſuperior omnia incommoda euelli poſſe, quia eſſet maximus error in regula prudentiæ, & regiminis, vt clarè habetur ex ſuperioribus, ſed eſt tuenda iuxta obligationem notatam in ſec.not. Prælatus ipſe debet prudenter ſubditorum vitam inquirere, qui diſciplinam ſolent incommodis labefactare, nam ij ſatis innoteſcunt, debet etiam eis præbere aures, qui zelo diſciplinæ, & charitatis ducti de incommodis ortis, viſis, & non inquiſitis monent, qui in familia reformata non deſunt, poteſt adhuc officiales maxima cum prudentia, & circumſpectione, ne pax amittatur, interrogare, quia hic non loquimur de incommodis famam ſubditorum denigrantibus, ſed de illis, quæ diſciplinæ regulari leuiter aduerſantur, nonnulláque alia media à prudentia ſuppeditata adhibere. Addo, quod, quando infirmi, ac debiles ſciunt ſuperiorem propriis oculis euigilare, monaſterium parum, aut nihil perturbant, in propriis incommodis modificantur, & maxima cautela in actionibus progrediuntur, vt experientia docet.

Dices, Prælatus tenetur inquirere: ergo tenetur media adhibere proportionata fini correctionis, erunt talia, ſi non exceſſerint officium Patris, ac Prælati prudenti zelo ornati, inter alia quippe enumerantur huiuſmodi vigiles iuxta dictum Bann. in quart. concluſ. aſſerentis non excedere ius Prælati. Reſp. excedere ius prudentiæ, ſi ſemper ſunt inſtituendi, eo quod ſit nimia vigilantia, quæ mille incommoda tandem parit, non excedere, ſi aliquando in caſu particulari, ideò admittitur tertia concluſio Doctoris, quia in illis caſibus non ſequuntur incommoda recenſita, & ſi ſequuntur in delinquente ſolùm, & ſunt modica, quæ non debent propter bonum delinquentis, & propter bonum commune æſtimari, ſed delinquenti imputari. 104

DVBIVM XIV.

An Superior poſsit ſecretò, ſeu palam Religioſum priuare voce actiua, ſeu paſsiua, non citata & inaudita parte.

105. NOt. prim. quod in omni recto iudicio citatio rei pro pœna imponenda ita videtur eſſe neceſſaria, vt ſi omittatur, amittatur etiam validitas ſententiæ, quia ipſo iure eſt nulla, irrita, & nullius roboris vtpotè contra ius naturale, & diuinum, vt decernitur in Clement. Paſtoralis, §. Cæterum de re iudicata, & in cap. Deus omnipotens 2. quæſt. 1. & ita vniuerſi DD. in hanc veritatem conſpirant. Vant. de nullitat. & defectu citationis num. 10. Felin. in c. Conſuluit. n. 16. de offic. deleg. Gregor. deciſ. 46. n. 6. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. collect. 1470. Soncin. conſil. 87. poſt n. 19. verſ. cupio ſextum lib. 3. Clarus in pract. q. 30. Mirand. tom. 2. quæſt. 23. art. 2. concluſ 3. imo addunt Nauarr. man. cap. 25. num. 13. & Aretin. in practic. crim. cap. 2. de reis: iudicem manifeſtè peccare, ſi ad condemnationem abſque rei citatione procedat. Ratio eſt, quia, cùm defenſio ſit de iure naturali, vt inquiunt DD. ideo citatio prorſus cenſetur neceſſaria, vt reus inquiſitus ſuas defenſiones proferre poſſit, quare Deus, qui ſciebat peccatum Adæ, primum vocauit eum dicens, vbi es, ſimiliter fecit de Cain, & de villico provt in Euangelio.

106. Secund. not. ſit nullum electorem poſſe excludi ab electione ſub prætextu alicuius inhabilitatis, delicti, aut cenſuræ, etiam cauſa pendente, niſi fuerit prius per ſententiam condemnatus, nam ante ſententiam in foro externo pro habili habetur. Hoſtienſ. Ioan. Andr. & Felin. in cap. Minime de accuſat. Caſtellinus de elect. canon Prælat. cap. 5. n. 1. Dum verò tempore celebrandæ electionis interrogante Præſide electores, an ſciant aliquem ex capitularibus habere aliquem defectum, vel impedimentum, propter quod nequeat eſſe de corpore capituli, ſi aliqua inhabilitas opponatur

ponatur alicui, debet, quantum tempus permiſerit, fieri inquiſitio de ea, & ſi confeſſione, vel euidenti probatione veram eſſe oppoſitionem inuenerit Præſes, ſtatim debet eiici de capitulo talis inhabilis, ſi ſine ſcandalo fieri poteſt, quando verò res eſt dubia, cum in dubiis iuuet poſſeſſio, & potius fauendum ſit reo, quàm actori, admitti poteſt,& debet, cum proteſtatione tamen facta illi,quod ſcilicet admittitur ad eligendum ſic,& in quantum appareat poſtmodum debuiſſe eum admitti. Ita Panorm. in cap.Cumena de elect. Silu.ſumm.tit.elect.1.quæſt.15. Peirin.de ſubdito, quæſt.1. cap.31.§.6. concl.2. referens plures alios, idem eſt dicendum quando inhabilitas eſt certa, ſed eſt ſcandalum, inhabilem eiicere de capitulo, admitti enim poteſt cum ſimili proteſtatione, vt volunt relati DD.non tamen ſine illa,ne videatur ſcienter admiſſus, & ſic corruat tota electio. Ita Silu.ibid.

Prima Concluſio.

Firmiter eſt aſſerendum Superiorem nullo modo poſſe voce actiua, & paſſiua Religioſum ipſo inaudito priuare. 107. Quæ veritas præterquam quod ſufficienter intelligitur probata ex prim not. (aliàs indefenſus condemnaretur, quod eſt contra omne ius) probatur etiam, quia omnis ſententia lata contra inauditum, & non citatum eſt ipſo iure nulla, vt habetur cap.Nos in quemquam 2.quæſt.1.vbi dicitur. *Nos in quemquam ſententiam ferre non poſſumus, niſi aut conuictum, aut ſpontè confeſſum.* Et in cap.1.de cauſa poſſeſſionis, vbi dicit Papa, ſe contra inauditam partem nihil poſſe definire. Ita præter DD.cit. ſentiunt Rodriq. tom.2.q.51. Portella 2.p. caſus 6. Sigiſm. à Bonon. de electione dub.95. Samuellius de elect.canon.tract.2.diſp.7 controu.6.2 concluſ.5.referens varias deciſ. Rot. quæ doctrina eſt tanti roboris, vt ſi commiſſio eſſet Papalis,& in commiſſione haberetur clauſula,ad arbitrium Præſidis priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ committi, nihilominus talis commiſſio ſemper erit explicanda ſeruato iuris ordine. Ratio eſt,quia cum citatio partis, & defenſio ſpectent ad ius naturale, quælibet ampliſſima commiſſio tale ius tollere nequit.

Secunda Concluſio.

108. Elector capitularis Superioris mandatis contra inauditum, & non citatum obedire non tenetur. Ita Rodriq. vbi ſupr. quia ſunt iniuſta, & nemo tenetur cooperari alterius iniuſtitiæ, & ita habetur in decret.cap.inter quatuor de maior.& obed.vbi dicitur, *iuris namque ratio poſtulat, vt in eorũ præiudiciũ nihil ordinemus, cum neque citati ſint, neque conuicti, neque per contumaciam ſe abſtinent.* Imo, licet ea mandarent ſub pœna excommunicationis, adhuc præfati electores eis non tenentur, quia, eſto ſacri canones inſtruant nos ſententiam excomm.ſeu iuſtam, ſeu iniuſtam eſſe timendam, nihilominus, cum ipſa ſit nulla, minimè obligat, vt reſoluunt Gutier.Sanc.Cordub.quos citatos ſequitur Rodriq.vbi ſupr. nec obſtat atteſtatio Superioris dicentis, ſe hoc facere ex iuſta cauſa, quia, vt benè ait Nauarr de ſpol.cleric. §.2.n.78. & lib 3.conſil. de Regul. conſil. 56. num. 2. Superiori etiam non recognoſcenti alium Superiorem, dicenti ſe facere aliquid ex iuſta cauſa, non creditur, niſi conſtet de illa, ſi id nequit facere ſine cauſa: nec obſtat, quod Præſes dicat, ſe habere commiſſionem Papalem abſque limitatione, quia, vt dixi ex mente Rodriq. cui addo Portella vbi ſupr. ſemper intelligenda eſt ſeruato iuris ordine, eo quod defenſio eſt de iure naturali: nec obſtat dicere, in Religione hanc vigere conſuetudinem, vt Prælatus habeat excluſionem liberam, vel poteſtatem liberam excludendi, quem voluerit, quia, vt rectè dicit Portella vbi ſupr. potius eſt corruptela contra ius naturale, quàm ius acquiſitum.

109. Dices, nonnulli DD. vt Paulus de Caſtro in l.admon.107. ff.de iureiur. & l.Lucius de his, qui notantur infam. Bartol. ibid. & Soncin. conſ. 57. aſſerunt, iudicem rationabilibus de cauſis poſſe vni teſtimonio plenam fidem adhibere, præſertim ſi vir adeò inſignis, ac bonæ famæ ſit, vt nefas videatur de ipſius dicto dubitari: ergo tantò magis iudex ad ſuam ſcientiam certam poterit Religioſum ſuffragio priuare. Reſp. doctrinam DD. eſſe intelligendam de his, quæ iuri non ſunt contraria; de his verò, quæ iure diuino, ac naturali, ac iure humano ſtatuta ſunt, iudex ſecundum illa procedere debet.

debet. Ita ſentiunt communiter DD. S. Thom. 2.2. q. 67. art. 2. vbi Caiet. Bann. Salon. Aragon. imò addit Clarus quæſt. 8. verſ. ſed pœnæ, & quæſt. 66. Iudicem non poſſe condemnare reum, niſi delictum ſit legitimè probatum.

DVBIVM XV.

Qua doctrina iudex regularis vti debeat in imponendis priuationibus vocis actiuæ, & paſsiuæ Religioſis delinquentibus.

NOt. prim. quod delicta Regularium ſe habent in duplici differentia, quædam ſunt leuia non lædentia notabiliter propriam conſcientiam, & communiter in Prælatis ſunt ea, quæ committuntur in regiminibus in exceſſu, & receſſu à diſciplina regulari: quædam ſunt grauia, vt ſunt delicta carnis, malæ ſubornationis, percuſſionis, &c. de quibus omnibus imponi poteſt priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ. 110.

Not. ſec. Religioſos per profeſſionem non renuntiare propriæ famæ, quare, eſto non ſint ſui iuris quoad ea, quæ vouerunt, ſunt tamen ſui iuris quoad conſeruationem propriæ famæ, vt benè notat Sayrus lib. 11. cap. 4. num. 5. vnde miror, quomodo iſte Doctor affirmare potuerit cap. 7. n. 15. Prælatum inuito ſubdito infamato remittere poſſe famam, ſi loco citato docuit ſubditum dominum eſſe ſuæ famæ, licèt ergo verum ſit, quod Religioſus honoretur per habitum Religionis aſſumptum, non ideò hoc habet totum à Religione, ſed à perſona, quæ voluntariè eius iugum aſſumpſit, eiúſque aſperitatibus corpus conſecrauit, quare rationi Petri Nauarri à Sayro pro ſua opinione relati, quæ videtur eſſe, quia Prælato conuenit actio, facilè reſpondetur, conuenit quidem ei actio bonorum, quæ per profeſſionem nequeunt poſſidere Religioſi, non verò eorum, vt eſt fama, quibus non renuntiarunt, videantur Leſſius de iuſt. cap. 11. dub. 28. num. 124. 129. lib. 2. & Peirin. tom. 2. de Prælato, quæſt. 2. c. 3. §. 11.

§. 11. num. 109. Concluditur ergo, quod à Religioſorum domibus prorſus eſt eliminanda opinio DD. dicentium Prælatum eſſe dominum famæ ſubditorum, & quod apud multos alienaretur & ordo correctionis fraternæ, & ordo modi procedendi in delictis, ex quo multa, & infinita incommoda ſequerentur ſub prætextu boni communis & dominij famæ ſubditorum.

111. Not. tert. controuerti quæſtionem inter DD. an quinque vel ſex teſtes ſingulares omni exceptione maiores in genere probare queant quempiam eſſe hæreticum, furem, homicidam, &c. e.g. ſi agatur de probando Petrum eſſe furem, ſatiſne ſit ſi per teſtes ſingulares de diuerſis furtis, licèt in diuerſis locis, & diuerſis temporibus teſtimonium habeatur? Affirmatiuè reſpondent multi DD. apud Philipp. Portium lib. 1. commun. opinion reg. 34. verſ. contrariam opinionem, Franciſc. à Pegna in comment. diſcut. Inquiſit. p. 3. ad 9. q. 72. comment. 221. Sayrum lib. 12. cap. 21. num. 16. 17. Farin. de teſtibus, quæſt. 64. num. 112. quæ opinio refellitur à Pegna, Sayro, Farinac. citatis multos alios referentibus, à Petro de Aragon. 2. 2. quæſt. 70. art. 2. ab Anton. Gomez tom. 3. variar. de probat. delicti, cap. 12. n. 12. à Iulio Claro lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 53. num. 18. aſſerente etiam num. 20. ex multis ſtatutum factum ab Epiſcopo, quod crimen vſurarum poſſit probari per teſtes ſingulares, non valere, vix enim intelligi poteſt aliquem eſſe delinquentem in genere, cum genus quid confuſum, incertum, & indeterminatum ſit, vnde, quod in genere probatur, nullum certum indiuiduum demonſtratur, implicat enim plenè probari Petrum eſſe furem, abſque eo, quod eius aliquod furtum pluribus teſtimoniis probetur, in ſpecie verò duo conteſtes requiruntur, in genere ergo ſingulares plenè probare nequeunt.

Not. quart. quod, quando teſtes actoris, & rei in ſpectantibus ad facti ſubſtantiam diſcordes ſunt, ſi ſunt æquales numero, & dignitate ſtandũ erit pro reo. Ita S. Th. 2. 2. q. 70. art. 2. vbi Salon. Arag. Menoch. lib. 2. cent. 1. de arbitr. iudic. caſu 98. Ratio eſt, quia tũc iura ſunt æqualia, & vbi iura ſunt æqualia, potior eſt ratio poſſidẽtis reg. 11. de reg iur. in 6. reus autem eſt in poſſeſſione vitæ, & famæ, vel bonorum. Amplia, licet

licet teſtes actoris eſſent in aliquo maioris dignitatis, vt potè duo clerici teſtificantes Titium commiſiſſe furtum duo laici contrarium affirmantes, eo quod tali tempore aſſignato ab illis teſtibus clericis in alio loco morabatur, in quo delictum ex ſententia aliorum duorum teſtium non fuit commiſſum, affirmant Gloſſa cap. Cleric. diſt. 81. Panorm. in cap. ex litteris, num. 1. Decian. ibid. Menoch. vbi ſupr. caſu 98. num. 5. Sayrus lib. 11. cap. 20. num. 3. alios referens reum debere abſolui quia iuris præſumptio in dubio ſtat pro reo.

Prima Concluſio.

Priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ Religioſo ob delicta eius famam denigrãtia nonniſi per duos teſtes concordes, & conteſtes imponenda eſt. Probatur prim. de iure habetur, vt nemo condemnetur niſi de delicto conuicto c. Nos in quempiam 2. quæſt. 1. teſtes ſingulares non conuincunt, vt ex multis probat Farinac. vbi ſupr. & Arag. vbi ſupr. quæſt. 70. art. 2. verſ. illud autem: ergo: vnde in Concilio Narbonen. C. 23. habentur hæc verba. *Ad nullius verò condemnationem procedatis ſine confeſſione propria, vel probationibus dilucidis, & apertis, ſatius enim eſt relinquere facinus impunitum, quàm innocentem damnare.* Secund. ſi reus per teſtes ſingulares ſecundum opinionem illorum DD prout in ſecund. not. pœna ordinaria mulctaretur, cum ei nomina teſtium, vt mos eſt apud Regulares ob pacem, & quietem nonniſi in grauiſſimo delicto publicentur, nec videatur per omnia concedi pleniſſimus defenſionis ordo, & facultas, eſto teſtes ſint ſingularis probitatis, ſemper timendum eſſet, ne innocens damnaretur, maximè quia ſemper erit ignotum iudici, quid poſſit reus obiicere teſtibus, per quod eorum dictum repelleret, vel ſaltem infirmaret: ergo ne innocens, per teſtes ſingulares putatus nocens, pœna priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ damnetur, per duos teſtes conteſtes iudex regularis omnem timorem in imponenda pœna repellere à ſe debet. Tert. ſi quando teſtes actoris, & rei ſunt pares in numero, & licet illi eſſent in aliquo maioris dignitatis, quàm iſti, 121.

iſti, ob poſſeſſionem famæ, quam adhuc poſſidet reus, à iudice eſt abſoluendus: ergo tanto magis abſoluendus eſt reus à pœna ordinaria per teſtes ſingulares eius delictum probantes, quia eum non expellunt à famæ poſſeſſione, vt dicunt omnes. Quart ſi inter Regulares opinio illa eſſet ad praxim reducenda, maioris æſtimationis eſſet fama ſæcularium, quàm Religioſorum, quod abhorrent aures, maximè quia tantò creſcit fama, quantò perfectior eſt ſtatus, vnde, experientia duce, doctrina illa à mentibus iudicum ſæcularium eſt prorſus expulſa: ergo, vt fama Religioſorum tanquam res ſacra diſtinguatur à fama ſæcularium, huiuſmodi doctrina à Regularium iudiciis eſt abiicienda Quint. ſi fama Epiſcoporum, ac Cardinalium ratione eminentioris gradus, & perfectionis, vt ius petit, & conſtat ex cap. Præſul. 2.q.8. non amittitur niſi per multò plures teſtes, quàm duos, quomodo ergo poterit Religioſorum fama periclitari per teſtes ſingulares, cum eorum ſtatus eminentior ſit, quàm ſtatus ſæcularium? vnde clarè videtur, quàm male loquuti ſint Alderet de diſciplina tuenda lib. 1. c. 3. n. 18. Valent tom. 3. diſp. 5. quæſt. 14 part. 2. ad finem tentantes defendere in Religionibus omnia delicta per teſtes ſingulares poſſe probari. Ab eis peto, quare Religioſorum famam ita vilipenditis? quare contenditis, ne iura pro ipſis ſint ſcripta? quare eorum ſtatum ita deſpicitis? quare vos ipſos ita annihilatis? an quia hoc incumbit ad bonum commune? minime quidem, quia melius fauet Reipublicæ religioſæ conſeruatio famæ quàm punitio delictorum per teſtes ſingulares, an quia id fit in fauorem animæ? nequaquam, quia potius eſt in deſtructionem, eo quod ablata fama à Religioſo maiori facilitate in grauiora delicta, experientia teſte, prorumpit, an quia non periclitatur innocentia ob teſtes ſingulares omni exceptione maiores, in quibus falſitas non præſumitur? minimè, quia magis videtur eſſe credendum reis religioſis negantibus, quàm aliis affirmantibus, maximè quia ſunt in poſſeſſione famæ, & nequeunt teſtibus obiicere ea, quæ fortè eſſent obiicienda, vt dictum eſt ſupr. obiiciatur ergo huiuſmodi doctrina à iudicibus Regularium, ſed modificata ſeruetur provt in ſequenti concluſione, parcendo eis DD.

qui

qui potius loquuti ſunt pro rigiditate, quàm pro veritate, nolentibus ſcire, ſicut multi alij faciunt, regimen poſitum eſſe in ſuauitate, & amore, imo eſſe eius eſſentiam, vt dicunt DD. quod ſi conſiſteret in aſperitate, & rigiditate, eſſet probandum, quod non video exequi niſi per iſta verba, ita poſtulat bonum commune.

Secunda Concluſio.

Pro priuationibus vocis actiuæ, & paſſiuæ imponendis in delictis leuibus prout in prima acceptione prim. not. nullum videtur inconueniens doctrina de teſtibus ſingularibus in genere delictum probantibus vti. Probatur ex Caietan. 2. 2. quæſt. 70. art. 2. doctrina, inquit de teſtibus, qui ſunt ſingulares, vel conteſtes, regulariter habet locum, vt per teſtes ſingulares nullus damnetur, quia tamen multi ſingulares teſtes in factis iterabilibus violentam ſuſpicionem inducunt, vt ſi vnus vidit aliquem committere vnum furtum, & alius videt eumdem delinquentem committere aliud furtum, & ſint teſtes omni exceptione maiores, inter Religioſos, quando, quis exiſtimatur aliàs tali vitio inuolutus, aut numerus multus talium teſtium concurrat, ſi arctatus non confitetur, inueniri videtur quandoque ſubſequuta condemnatio, multorum Patrum conſilio fulta, & licet hoc non ſit ſecundum iuris rigorem, vbi tamen abſque tormentis proceditur, non tam ad puniendum, quàm ad ſalutem animæ, & regularis obſeruantiæ fauorem, tolerabile videtur, vt hæc probabilitas ſufficiat ad certitudinem inter eos, qui mortui ſunt mundo: quam doctrinam ſequuntur Sotus lib. 5. de iuſtit. quæſt. 3. art. 3. ad prim. Salon. 2. 2. q. 70. controu. 1. concl. 3 art. 2. Bannes 2. 2. quæſt. 70. art. 2. Sayrus lib. 12. cap. 21. num. 19. cum limitatione tamen iuxta doctrinam in hac concluſione traditam vt videre eſt præſertim apud Sayrum, & Salon. imo iſte vltimus author inuehitur contra Caietanum, quia nimis rigidè loquitur, adhærent etiam opinioni ſic explicatæ Clarus quæſt. 53. Peirin in ſuo formulario lit. T. cap. 3. num. 3. Thom. à IESV de Regul. viſit. tract. 3. cap. 7. num. 10. Rationes videntur eſſe, tum quia huiuſmodi pœna datur in fauorem animæ, tum quia impo- 113.

licti grauitatem virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cũ lenitate ſeueritas adhibẽda eſt, &c. ex Sacr.can.cap.Ponderet diſt.50.c. Omnis, & c. Vera diſt. .45.Sec.probatur ex S.Aug.lib.5.hom.4. *Benignitas, & facilitas ſine diſciplina mater eſt vitiorum, diſciplina ſine bonitate triſtis quadam amaritudo viuendi.* Tert.ex ratione: munus Prælatorum eſt in pace congregationem ſeruare: ſed huiuſmodi bonum habetur ex triſtitia ſimul cum miſericordia, teſte Scriptura iuxta explicationem Mirandæ vbi ſupr. *Miſericordia, & veritas obuiauerunt ſibi, iuſtitia, & pax oſculatæ ſunt.* ergo vtraque virtus in Prælatorum regimine nitere debet.

Secunda Concluſio.

118. Prælatus, ſeu Iudex, vt plurimum inclinare debet in miſericordiam, & pietatem, non in iuſtitiam, & ſeueritatem. Prob. ex S. Auguſt. ſerm. ad fratres in Eremo 26. tom. 10. *Melius eſt, vt redarguamur de miſericordia, quàm de crudelitate in die nouiſſimo, ſuperexaltat enim miſericordia iudicium.* Ex D. Bonau. de ſex alis Seraph. cap.7. *Ad benignitatis partem plus declinet, per quam reddatur ſubditis magis amabilis, & ob quam libentius ei obtemperent, & audacius ad eum recurrant in neceſſitatibus, & alacrius eum imitentur.* Ex ratione: exordium totius boni regiminis, & rectæ gubernationis eſt amor, vt ait Miranda vbi ſupr. ſed huiuſmodi amor reconciliatur miſericordia, & beneuolentia, vt affirmat Bonauent. ergo Prælatus propenſior debet eſſe in partem benignitatis. Hinc eſt, quod Guilielmus Pariſienſis in ſuo tract. de moribus, cap. de zelo, inquit. *Quoniam parcere, & punire contraria ſunt, erit diſciplina eadem, & eadem virtus, quare qui neſcit parcere, neſcit & punire, & ſicut eius non eſt parcere, ſic nec punire, quare non miniſtri Dei ſunt, qui punire ſolummodo, & norunt, & volunt, falsò ergo zelatores nominantur quidam, quorum totum ſtudium, & officium eſt punire, qui non deberent eſſe niſi in inferno vt eſſent adiutores miniſtris tormentorum, vbi nemo eſt, qui de manu torquentium quempiam eripiat, aut qui eis reſiſtat.* Hinc eſt, quod Rodriq. vbi ſupr. audet affirmare electores teneri maximam curam, diligentiámque adhibere, vt illi, quos

quos ad Prælaturæ munera cupiunt promouere ſint à natura benigni, & manſueti, vt eorum benignitate, ac manſuetudine à rigore iuſtitiæ, quando opus fuerit, deflectant, ad intentionem benigni legiſlatoris recurrendo. Hinc eſt, quod Mirand. tom. 2. quæſt. 16. art. 9. ait, Prouincialem, quantùm tuta conſcientia fieri poterit, ſubditos conſolari debere, præbendo illis congruam habitationem, ſuiſque neceſſitatibus conuenientem, magniſque feſtiuitatibus concedendo ſuos caſus, vt plenariè poſſint abſolui ſua authoritate. Hinc eſt, quod Hieron. Rodriq. vbi ſupr. inquit, Prælatos in paruis, & vulgaribus culpis eſſe debere procliuiores in partem miſericordiæ, & pietatis, in peccatis dubiis, ait Mirand. vbi ſupr. quæ non poſſunt ſatis, ac benè probari, partem meliorem, & benignitatem ſemper amplecti debere ſecundum ſententiam D. Thom. & etiam in leuibus culpis, vt ait Rodriq. vbi ſupr. art. 9. cum aliquibus diſſimulatione vti, de quorum emendatione, & correctione ſpes certa moraliter habetur: nec huic doctrinæ obſtare debet illud vulgare dictum, multum intereſſe Reipublicæ, ne delicta maneant impunita, quia in his exceptionem patitur, cum aliquibus enim magis operatur oleum miſericordiæ, quàm rigor iuſtitiæ, non enim parua pœna, dolor, & verecundia peccatorum à Sacr. canon. reputatur. Hinc eſt, quod Miranda vbi ſupr. ait in gratiis ab illis, qui ſunt in dignitate, ſeu Eccleſiaſtica eminentia conſtituti, poſtulatis, modò ſint licitæ, & honeſtæ, Prælatos ſe gerere debere maxima humanitate, & liberalitate, aliàs perculum eſt in eorum odia incidendi, vel ſaltem diſſoluendi, aut minuendi amicitias in damnum Religionis. Fateor hoc negotium maxima indigere prudentia, quia ſi omnino gratiæ negantur, mala enarrata inſurgunt, maximè ſi huiuſmodi interceſſiones ad inſtantiam ſubditorum fuerunt interpoſitæ, quia hi non ita ſpiritu, & mortificatione præditi, manifeſtare ea ſolent, quæ celare deberent, & Religio moderari ſtuderet: ſi magna liberalitate concedantur, eneruatur diſciplina religioſa cum non paruo Religionis diſpendio; quid ergo faciendum in tam arduo negotio? in gratiis parui momenti maxima vtatur liberalitate Prælatus, vt poſſit in grauioribus interceſſioni ob-

ſtare, adducendo incommoda, & inconuenientia, quæ poſſunt exoriri, ſi gratiæ concedantur: verum tamen eſt ponendam eſſe differentiam inter interceſſores: ſi ſunt magni benefactores, vel ab eis multum pendet Religio, bonum publicum poſtulat, vt petitionibus annuant Prælati, aliàs in mille incommoda Religio incidet, duce experientia: ſi non ſunt tales, menſura prudentiæ iuxta perſonarum qualitatẽ, ac neceſſitates expoſitas eorum petitiones regi debent.

Tertia Concluſio.

119. Licèt præcedens concluſio ſit vera, in nonnullis tamen caſibus magis expedit vti ſeueritate, & iuſtitia, quàm miſericordia. Prob. ex Prælatorum munere, cuius eſt ſemper promouere bonum commune, maioremque Eccleſiæ vtilitatem, vt docet Rodriq. tom. 3. quæſt. 34. art. 5. Sed in nonnullis caſibus magis conſulunt vtilitati Eccleſiæ Prælati, & magis promouent bonum commune adhibendo rigorem iuſtitiæ, quàm oleum miſericordiæ: ergo: minor probatur ex eo, quod DD. dicunt: ſi eſſentialis obſeruantia Religionis periclitatur maxima tenentur ſuperiores vti ſeueritate, ſi opus erit ad hoc, vt Religio non labefactetur, & incolumis ſeruetur, quia, vt aiunt multi DD. quos citatos ſequitur Rodriq. vbi ſupr. tenetur Prælatus pro obſeruantia Religionis vitam in periculis, ſi opus erit, conſtituere; ſi ob culpam leuem ſubditorum grauiter damnificatur regularis obſeruantia, tenetur Prælatus ſiniſtram iuſtitiæ adhibere pro remedio, vt illa culpa à Religionis corpore abſcindatur, quia docent Mirand. de ordin. iudic. tom. 1. quæſt. 10. art. 1. concl. 5. Tanner. 2. 2. diſp. 2. quæſt. 5. dub. 4. num. 76. Villalob. in ſumm. tom. 2. tract. 4. diffic. 2. num. 5. Prælatum ſub mortali teneri peccata venialia corripere, ſi aliter faciendo regularis obſeruantia minuatur, eo quod eius munus ſit toto conatu diligentiam adhibere ad obſeruantiam conſeruandam, vt eius ſplendor magis, ac magis eluceſcat, item ſi peccatum eſſet de grauioribus, & enormibus, præſertim, ſi eius notitia eſſet apud ſæculares, multo rigore contra delinquentem eſt procedendum. Ita Leſſ. de iuſt.

lib. 4.

lib.4.cap.4.num.41. Peirin.de Prælato, quæſt.2.cap.3.n.227. Rodriq. tom.3.quæſt.34. art.7. cum ſuo compendio reſol. cap. 14. num. 7. item ſi peccatum committitur à perſona in dignitate conſtituta, quia ab inferioribus trahitur in exemplum cap.Præcipuè, cauſ.11. quæſt.7. vbi Barboſ. in collect. multa dicit referens multos DD.item ſi ſubditi ſunt maligni, & refractarij, qui aliter in officio contineri non poſſunt; ſi delictum videtur eſſe non ex fragilitate, ſed ex pura malitia. Leſſ. vbi ſupr.item ſi ſubditi ſunt iuuenes, nimia enim licentia in iuuenili ætate conceſſa ſolet ſemper afferre maximum damnum Religioni. Rodriq. cum ſuo compendio vbi ſupr.denique ſeueritate vtendum, quando id magis iudicatur expediens, vel ad emendationem delinquentis, vel ad publicam diſciplinam ſanciendam, hic eſt punitionis finis, ac proinde ab eo menſura vindictæ eſt deſumenda. Ita Leſſ.vbi ſupr.

DVBIVM XVII.

An in inquiſitione generali iudex regularis monere teneatur ſubditos, ne occultum delinquentem propalent, maximè cum imponitur obedientiale præceptum.

NOt.prim.quod ſicut in generali inquiſitione non eſt neceſſe, vt aliqua infamia præceſſerit, vt iudex ſuum inquirendi munus exerceat, vt communiter docent Molina tom.4 tract.3. diſput.4.quæſt.14.punct.1. Sot.5.de iuſt.q.6. art 2.concl.6.Reginald.lib.25.num.647. Leſſ. de iuſt.lib.2. cap.29.dub.13.Bonac.in 8.decal.præcept. diſp.10. quæſt.2. part.5.num.7 & alij,quia huiuſmodi inquiſitio cenſenda eſt prorſus neceſſaria ad purgandam Rempublicam à delinquentibus, & à peccatis, tum quia nulli fit iniuria, cum de ſpeciali perſona non fiat inquiſitio, tum quia bono publico vtiliſſimum eſt, vt peccatores ſint puniti ad aliorum terrorem, 120.

rem, & exemplum, ita ſubditus in eadem inquiſitione etiam interrogatus ſub iuramento non tenetur manifeſtare delinquentem, quando non laborat infamia, tum quia iudex nequit interrogare de tali perſona: ergo neque ſubditus tenetur reſpondere illam perſonam manifeſtando, tum quia peccatum adhuc eſt occultum, & poteſtas iudicis non ſe extendit ad elicienda occulta, aliàs maxima in Republica ſequerentur incommoda. Ita D. Thom. 2.2. quæſt. 33. art. 7. ad 5 ibi Caietan. Sotus de tegend ſecreto memb. 2. quæſt. 6. Nauarr. cap. inter verba concluſ. 6. num. 21. & in rubricis de iudiciis, n. 87. Leſſ. vbi ſupr. num. 109. & Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 11. num. 7. duo tamen ſunt excipienda ſecundum D. Thom. vbi ſupr. & alios. Prim. quando delictum vergit in damnum communitatis, vt eſt hæreſis, proditio ciuitatis, & alia ſimilia. Secund. quando eſt in damnum tertij. Videatur Sanch opuſc. 2. lib. 6. c. 3. dub. 19.

121. Not. ſecund. extare duas opiniones, an quando notorium eſt crimen e. g. furtum, ſeu homicidium, & ignoratur author, poſſit iudex inquirere, quis illud perpetrauerit, & habetur pro accuſatore euidentia criminis, non deſcendendo ad perſonam particularem. Prim. eſt negatiua, quæ videtur eſſe Soti de ſecret. memb. 2. quæſt. 6. dub. 4. & lib. 5. de iuſtit. quæſt. 6. art. 2. Caiet. 2. 2. quæſt. 69. art. 2. Silu. tit correct. quæſt. 8. Armill. tit. accuſatio, num. 28. Secund. affirmatiua, & defenditur à Claro lib. 5. quæſt. 6. num. 1. Nauarr. man. cap. 18. num. 38. Cordub. in ſumm. caſuum vulgari ſermone, quæſt. 64. S. Anton. part. 2. tit. 9. §. 2. Tabien. titul. inquiſitor, quæſt. 7. & 8. Mol. tom. 3 tract. 3. diſp. 47. num. 2. Salon. 2. 2. quæſt. 69. art. 2. controuerſ. 7. Aragon. ibid. quæ videtur probabilior, & tenenda, tum quia cap. euidentia de accuſatoribus, & cap. Manifeſta, apertè dicitur, quod euidentia criminis non indiget accuſatore, tum quia multa, & ferè omnia delicta manerent impunita contra bonum publicum, tum quia eſt praxis omnium iudicum tam ſecularium, quàm Eccleſiaſticorum, quæ non eſt condemnanda, eo quod nulli fiat iniuria, verum ſi quis optat videre rationes contrariorum, conſulat Salon. & ſimul reſponſiones videbit.

Prima

Prima Concluſio.

In viſitationibus generalibus Prælatus regularis ſub labe 122. peccati mortalis tenetur inſtruere ſubditos, ſe nolle ſcire delicta occulta, quando adeo eſt occulta perſona, vt nulla infamia laboret, & quod ſubditi nequeant delinquentem propalare Prælato tanquam iudici. Ita Nauarr. corollar. 47. num. 179. c. inter verba, & tom. 3. in rubricis de iudic. n. 88. qui ait, ſe fuiſſe proteſtatum in viſitatione duorum monaſteriorum, quæ viſitauit ex commiſſione ſibi facta. Suar. 4. de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 7. Portell. in reſp. aliquorum caſuum caſ. 20. num. 3. p. prim. Thom. à Iesv de iuſtit. regul. tract. 1. cap. 1. num. 5. probat Nauarr. ex eo, quod iſte modus interrogationis abſque monitione eſt contra ius in c. Qualiter, & quando de accuſat. vbi Innoc. III. proponit formam ſeruandi in huiuſmodi viſitationibus, vt iurent ſubditi, quod ſuper his, quæ vel ſciunt, vel credunt in ſua Eccleſia eſſe reformandum tam in capite, quàm in membris, exceptis occultis criminibus, meram, & plenam dicant inquiſitori veritatem. Secund. probatur, ad officium Prælati, præſertim regularis non ſolùm ſpectat delicta punire, ſed illa etiam præcauere, & ſubditos inſtruere: ſed, ſi non admoneret ſubditos non poſſe crimina occulta reuelare, deficeret à ſuo munere, & officio in re graui: ergo.

Limitatur doctrina dupliciter à Suarez vbi ſupr. Prim. 123. quando ſubditi ſunt indocti, & non ſatis prudentes, & ſubditi ſunt coacti ad reſpondendum, cautio à Prælatis eſt adhibenda. Secund. licet ſint indocti, & non coarctentur ad ſtatim reſpondendum, vt frequenter fieri ſolet in his viſitationibus generalibus, quibus datur locus, vt etiam ignorantes poſſint conſulere doctos ad prudenter reſpondendum, cautio, inquit Suarez, tunc abſque peccato prætermitti poteſt. Prima limitatio, ſeu confirmatio concluſionis videtur optima, ſecunda non debet admitti, eo quod multi rudiores ſunt, qui accepto iuramento abſque vllo ſcrupulo errandi, vt experientia docet, exiſtimant omnia Superiori eſſe aperienda, & ita de facto crimina occulta propalant, & ideo limitatio Salonij 2. 2. quæſt. 69. art. 2. controu. 5 mihi

placet, & eſt admittenda : quando,inquit, inquiſitio generalis fit in loco, vbi ſunt ſubditi periti, vel valent ingenio, vel habent frequenter Confeſſarios,& Doctores,quos conſulunt,non tenentur id exprimere,ſed ſubintelligitur:quando verò fit in loco, cuius ſubditi ſunt ſimplices, & ruſtici, raróque conſulunt Confeſſarios, & Doctores, à quibus facilè admoneantur, tenentur Superiores illud exprimere.

124. Dices, iudex vtitur iure ſuo interrogando, & admonendo daret ſuſpicionem, quod faueret criminoſis: ergo cautio non eſt adhibenda. Ita Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 29. dub. 14. num. 155. Filliuc. tract. 30. cap. 6. quæſt. 9. num. 188. Bonac. vbi ſupr. Reſp. apud iudices ſæculares huiuſmodi opinio non eſt ſpernenda, præſertim ob ſecundam rationem, quia facilè homines haberent pro ſuſpecto iudicem, quod criminoſis faueret, ſed in Religionibus omnino non eſt ad praxim reducenda, eo quod, licèt Prælatus poteſtatem habeat iure ſuo vtendi, habet quoque officium, vt ius naturæ à ſubditis obſeruetur, quod non fieret, ſi rudiores, & indocti non eſſent inſtructi, vt peccata occulta non manifeſtentur, aliàs in maximum boni communis detrimentum cederet, vt notat Bann. in præcedenti quæſito, ne lædatur ſubditorum fama, vt probat Peirin. de Prælato, quæſt. 2. c. 3. num. 107. vt doceat, & inſtruat ſubditos, vt communiter volunt DD. vnde illa obligatio vtendi iure ſuo, non æquiualet aliis muneribus, vt per ſe patet, nec ſecunda ratio vllam habere poteſt vim in Religionibus, quia ſuſpicio illa facilè amouetur à ſubditis, quia non ignorant ſe eſſe inſtruendos à Prælatis, & firmiter credunt, cautionem eos adhibere, vt muneri, officióque Prælati ſatisfaciant.

Dices, licitum eſt ſubditis manifeſtare peccata quantumcumque occulta Prælato tanquam Patri: ergo Prælatus poteſt præcipere abſque vlla cautione. Reſp. conceſſo antecedente iuxta ea, quæ dicta ſunt in ſpecialibus dubiis, negatur conſequentia, quia in viſitatione generali intenditur criminum punitio. Ita Suarez vbi ſupr. n. 8.

Secunda Concluſio.

In viſitatione mixta, quando delictum eſt notorium, vt homicidium, furtum, &c. & author ignoratur, Prælatus regularis non tenetur ſubditos admonere, vt cauti ſint, &c. Suad. prim. quia iudex ob notorium crimen habet ius interrogandi ſubditos, quis delictum commiſerit, vt dictum eſt in ſec. not. ergo ſubditus tenetur ſuum teſtimonium ferre: ergo fruſtra illa cautio. Sec. ideò inſtruuntur ſubditi à Superiore, vt fama proximi ſeruetur: ſed in caſu prædicto non tenentur famam conſeruare, eo quod notorietas loco accuſatoris habeatur: ergo non eſt monitio adhibenda, videatur Azorius p. 3. lib. 13. cap. 16. 4. difficult. à quo deſumpta eſt hæc doctrina, & etiam Sanch. 2. opuſc. loquens de temporis ſpatio, quo durant edicta ſuperioris cum vi obligandi ad denuntiandum, cuius doctrina facilè poteſt applicari ad præceptum obedientiale Prælati regularis. 125.

DVBIVM XVIII.

An Religione iam fundata, ac benè radicata liceat Prælatis noua monaſteria extruere, ac ædificare.

NOt. prim. quod ſicut expedientiſſimum fuit Eccleſiam Dei Religione ornatam eſſe, ita, vt probat S. Thom. 2. 2. quæſt. 188. art. 1. & Mirand. tom. 1. quæſt. 2. art. 1. plurimis Religionibus fulgere. Ratio ſatis clara apparet, quia cum Religioſus ſtatus non ſit aliud, quàm quædam perfectionis via, ſchola, ac diſciplina, qua ad perfectionem charitatis, tanquam ad finem earum peruenitur, ſeu peruenitri poteſt, & cum plures ſint actus, & opera charitatis, quibus diuerſimodè Religioſi ſe poſſunt occupare, & exercere, ideò pluralitas Religionum in Eccleſia Dei conuenientiſſima cenſenda eſt, maximè quia cum naturæ hominum ſint diuerſæ, & diuerſa appetant, vnus ſolitudinem, alter homi- 126.

num frequentiam, alter oratione gaudeat, & alter lectione, &c. Omnipotens Deus voluit varia Religionum genera inſtituere, & erigere, vt vnuſquiſque ad perfectionem charitatis ſuauiter ſecundum propriam inclinationem, & naturam tendere poſſet. Et quamuis charitas finis omnium Religionum, vt ait S.Thom. 2.2.quæſt.2. & 44. per plures articulos, ſit vna virtus, & vnicus habitus, duos tamen habet actus, quorum altero Deum, altero verò proximum reſpicit, ita Religiones vita contemplatiua ſemper Deo adhærere debent, vitáque actiua ſemper prædicatione, confeſſione aliiſque exercitiis ſalutem hominum procurare.

127. Pro ſec.not. ſit illa doctrina D.Bonau. in opuſc. ſup. reg. S.Franc. quæſt. 19. ſuperius allata, in qua quæritur, vnde oriatur, quod Religiones ab illo primo feruore deficiant, in qua fuerunt genitæ ab inſtitutore, eiúſque ſequacibus, & per longam annorum ſeriem nutritæ, & priuſquam rationes adducat, tradit hoc principium veriſſimum. *Omne, quod non habet eſſe à ſe, deficiendo decidit in non eſſe, niſi ſuſtentetur ab eo, qui dat ei eſſe. ſic omnis ordo, ſic omnis homo.* Vnde triplex ſtatus Religionis aſſignari debet. Primus augmentationis. Secundus diminutionis. Tertius, in quo nec augmentatio videtur, nec diminutio perſpicitur. Exempla eluceſcunt in plantis, animalibus, & hominibus, quæ per aliquod tempus augmentantur, deficiunt tandem ab augmentatione ſine deperditione acquiſiti, demum incipiunt deficere, & ad occaſum tendere, ſic in Religionibus in ſuo profectu ſpirituali per annos, & annos maximè nitet augmentatio, quæ tandem ſiſtit per annorum ſeriem, tandem ille aureus ſtatus ad occaſum perditionis vertere incipit, vndenam huiuſmodi calamitas ſanguineis lachrymis deploranda? Ex variis cauſis ait Bonau. Prima ex multitudine intrantium, quia multi non poſſunt tam facilè flecti, ſicut pauci, quare S. Franciſc. ſolebat dicere, vt refert Corduba circa Regulam in introductione. Vtinam fratres mei eſſent adeò pauci, vt quando homines viderent illos, mirarentur. Sec. quia ſubtrahuntur, qui primò ordinem inſtituerunt, & illum in ſua perfectione magno vigore, & labore ſuſtinuerunt, quare non poſſunt iuniores ardua rigoris exempla recipere,

nec

nec excellentiſſimos virtutum actus imitari, & ſic fiunt remiſſi, & intus, & foris. Tert. quia paulatim malæ conſuetudines per ordinem ſerpunt, quæ ſtatim ab aliis trahuntur in exemplum, aliæ aſſignantur cauſæ à Seraph. Doctore, apud ipſum eas conſulite.

Prima Conclusio.

Neceſſarium eſt, dum Religiones ſunt in primo augmentationis ſtatu, eas ædificiis ampliare, quando verò amplius 128.
non proficiunt, ſed quieſcunt in perfectione acquiſita, ita vt ſecundum ſtatum attingant, lento pede & matura conſideratione cœnobia ſunt erigenda. Duas habet partes concluſio, quarum prima ſic ſuadetur: Religiones, ſeu Religionum ſtatus ad charitatem, & charitatis perfectionem ordinantur, charitas verò duos habet actus, per primum vnitur Deo, per ſecundum vnitur proximis eorum ſalutem variis modis anhelando: ſed ſi non multiplicarentur monaſteria, nec Religioſi multiplicarentur contra finem omnium Religionum, quia minueretur cultus diuinus. Mundique ſalus non procuraretur, imo negligeretur: ergo neceſſarium eſt in primo ſtatu Religiones ædificiis ampliare. Secund. ſi monaſteria nequeunt extrui, maximè quia id videtur eſſe in detrimentum Religionis, & nemo tenetur cum ſui damnatione aliorum ſalutem procurare: ſed multiplicatio cœnobiorum tempore augmentationis non eſt in Religionis detrimentum, imò in maximum beneficium, eo quod amplietur cultus diuinus, finiſque Religionis magis extendatur: ergo neceſſarium eſt moderatis ædificiis eas per ciuitates, aliáque loca extendere. Tert. munus Prælatorum eſt Religiones ornare optimis Religioſis, qui ſuis virtutibus magis, ac magis eas exaltent, & ad ſydera ſanctitatis extollant: ſed hoc nequit fieri niſi mediantibus ædificiis: ergo. Secunda pars ſuadetur ex eo, quod, quando res videtur eſſe in ſtatu, vt limites ad maiorem perfectionem extendere nequeat, prudentia petit, ne quamprimum labatur ad ſtatum perditionis, vt adhibeatur maxima cautela, aliàs ad

occaſum quam primum tenderent Religiones monaſteriorum multiplicatione.

Secunda Concluſio.

129. Quando Religiones ſunt in tertio ſtatu, & ad occaſum relaxationis reuoluuntur frigeſcente charitate, aliiſque virtutibus decedentibus, Prælati tuta conſcientia nequeunt ædificia erigere. Prob. cooperari ruinæ alterius eſt peccatum, vt aiunt omnes DD. ſed ampliare Religiones monaſteriis in huiuſmodi ſtatu, eſt eas ampliare religioſis hominibus, quia propter homines extruuntur, ex quo ſequitur cooperatio ruinæ Religionum, eo quod vna ex rationibus, ob quas Religioſorum familiæ deficiant, ait Bonauentura, eſt hominum multiplicatio: ergo id tuta conſcientia nequit fieri. Secund. munus Prælatorum eſt, quantùm fieri poteſt nitorem deperditum Religionibus reſtituere, diſciplinam regularem reſtaurare, virtutéſque exemplo, opere, prædicatione augere, & ſuperſeminare, ſi deperdantur, quod munus per erectiones monaſteriorum, & conſequenter per numerum hominum ad habitum receptorum fit impoſſibile ob rationem D. Bonau. aliámque Cordubæ in reg. S. Franc. cap. 2. quæſt. 2. in fine aſſerentis, quod nouitij recepti quotidie à perfectione decidunt, & fiunt quotidie peiores, & poſteriores prioribus: ergo Prælati cum detrimento animarum ſuarum deficiunt à ſuo munere, cum monaſteria in tali ſtatu multiplicant. Tert. ſi Prælati ſanctitatem deperditam Religionibus reſtituere nequeunt, ſaltem obſtare tenentur, ne quamprimum annihilationis totalis profundum attingant: ſed hoc munus multiplicando conuentus nequeunt Prælati adimplere, imò accelerant vltimum exitium ob rationes iam dictas: ergo abſque labe peccati non poſſunt cœnobia erigere, maximè quando id fit in pagulis, in quibus graſſatur in octauo gradu paupertas, & coloni die, ac nocte laborantes vix fami ſatisfacere poſſunt, vnde Religioſi coguntur vndique curſitare, & potius continui curſores, quàm eleemoſynarum quæſtores ſunt nuncupandi, & quod peius videtur, graues fiunt benefactoribus, & viles aliis hominibus.

bus. Hinc eſt, quod S.Bonauent.tom. 1.opuſc.epiſt.ad Prouinciales ſui ordinis, pag.487. ait: *Frequentia diſcurſus, & importunitas quaſtus, viles nos efficiunt, & graues*, & in expoſ. reg.S.Franciſci,quæſt.6. inquit. *Quando nimis homines vrgemus ad dandum, perdunt deuotionem prius ad nos habitam, ita vt nec de prædicatione, neque de exemplis, nec de aliis, quæ facimus ædificentur, vnde cum vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, & ſi dederint non libenter, minus merentur, & ſic rebus ac deuotionibus priuantur.*

Dicent Prælati, ſe hoc facere ad ampliandam Religionem, ad quod ex officio tenentur, & vt tranſeuntibus fratribus hoſpitium ſit in qualibet ciuitate, & pago, & vt proximi orationibus, prædicationibus, confeſſionibus, aliiſque exercitiis adiuuentur. Reſp.ad prim.patet ſolutio ex concluſionibus. Ad ſecundum melius eſt pernoctari per vnam noctem in caupona, ſeu in alia deuotorum domo, quàm monaſteria extruere in Religionum damnum. Limita, niſi in aliquo loco multorum ſcandalorum occaſio ſit, tunc enim eſſet minus malum eligendum. Ad tertium charitas non admittit in hoc caſu proximos adiuuare cum propriæ ſalutis diſpendio. 130.

Aduertendum tamen eſt, quod, quando loquuti ſumus de tertio ſtatu, non ita ſumus loquuti, vt iam Religio à fundamentis ſit quaſſata, vtpote in paupertate, caſtitate, obedientia, cæteriſque bonis Religionis, ſed de via proxima ad iſtud exitium, in qua charitas frigeſcit, paupertas langueſcit, cæteræque virtutes deperduntur ob multitudinem Religioſorum in ſpiritu infirmorum.

DVBIVM XIX.

An ſententia prolata in definitorio à maiori parte ſit à minori, quæ votis ſuis in eam non conſentit, ſubſcribenda.

131. NOt. prim aliud eſſe dubium, aliud opinionem, aliud ſententiam, ſeu iudicium animi certum, dubium eſt, cum mens in neutram partem contradictionis inclinat ob æquales rationes pro vtraque, opinio eſt aſſenſus in vnam partem cum formidine ſaltem virtuali de oppoſita ſententia, iudicium verò eſt aſſenſus certus, & indubitatus excludens formidinem alicuius partis, vel propter euidentiam obiecti, vel propter conteſtantis authoritatẽ, porrò dubium diuiditur in ſpeculatiuum, & in practicum. Ita Laym. tract. 1. lib. 1. cap. 5. ille verò, qui dubium habet ſpeculatiuum, debet in praxi formare iudicium ſimile ſpeculatiuo, niſi aliqua ratio ſuadeat in praxi aliud eſſe iudicandum, ratio verò faciendi contra dubium ſpeculatiuum eſt poſſeſſio, quæ eſt titulus communis non ſolùm in materia iuſtitiæ, ſed etiam aliarum virtutum poſita ſufficienti diligentia ad veritatem aſſequendam iuxta regulam iuris, quod in dubiis melior eſt conditio poſſidentis. Baſſeus cap. in ſumm. titul. dubium n. 1. ſoluens multos caſus.

132. Not. ſecund. an iudex tuta conſcientia ſuam ferre poſſit ſententiam ſecundum minus probabilem opinionem, breuiter eſt reſpondendum ſuppoſita diſtinctione opinionum, quæ verſari poſſunt, vel ex parte iuris, nimirum cum textus ſeu ſtatuta, quæ decidere debent litem, aliter ab aliquibus DD. & aliter, ab aliis exponuntur: vel ex parte facti, nimirum cum ex parte rei, & actoris teſtimoniis, aliiſque neceſſariis eorum factum probatur, ſi ex parte iuris ſunt opiniones æquè probabiles, Laym. vbi ſupr. §. 3. & Bann. 2. 2. quæſt. 63. art. 4 circa ſolutionem ad 2. inquiunt, iudicem iudicare non poſſe iuxta opinionem, quam maluerit, ſed teneri, vel litigantes componere, vel diuidere inter ipſos, vel

ad

ad Superiorem iudicem cauſam abrogandam eſſe, vel arbitros partium conſenſu ſtatuendos, imo compoſitionem eſſe imperandam in tali caſu nimiis ambagibus irretito, ſicut notauit Abbas in cap.vlt.not.4. de maior. & obed. quare non rectè ſenſerunt Sanchez lib.1.ſumm. cap.9. num.45. Sayr. lib.1.cap.11.num.4. Valent.2.2.diſp.5.quæſt.7.tract.4.dub.2. Baſſeus vbi ſupr.tit.conſcientia num.16.aſſerentes poſſe iudicem pro amico ferre ſententiam, quis enim non videat ab æquitate alienum, ſi duo æquale ius habeant, iudicem, quem oportet eſſe iuris interpretem, iuſtitiæque miniſtrum, vni eorum totum adiudicare? vnde reg.iuris eſt 12. num.6. In iudiciis non eſt acceptio perſonarum; & ideo fundamentum contrariæ ſententiæ ſcilicet, quod iudex ex debito iuſtitiæ diſtributiuæ, & officij non magis vni, quàm alteri bonum fauorabilis iudicij debet, corruit, quia etiam in arbitrariis iuſtitia diſtributiua locum habet, vt dixi in prim. dub. p. part. Si verò altera opinionum eſt probabilior contra Aragon.2.2.q.63.art 4.ad penult. Salon.2.2.quæſt.63.controuerſ.2. concluſ.4. & Salas 1.2. quæſt. 21. tractat. 8. deciſ. vnic.ſect.72.num.118. dicendum eſt, non poſſe iudicem ſecundum minus probabilem ſententiam ſtatuere, tum quia videretur acceptor perſonarum, tum quia ius ſuum cuique debet tribuere ſecundum merita cauſæ, quæ magis videtur eſſe apud eum, qui pro ſe habet opinionem probabiliorem ita Sanchez vbi ſupr. num. 47. citans pro hac ſententia Sotum, Valent. Bann. Ledeſm & Vaſquez limita cum Vaſq.1.2. quæſt.19.art.6.diſput.64.cap.2.num.6. Sanchez vbi ſupr. niſi iudex ſit inferior, & cauſa per appellationem denuò ſit iudicanda à Superiore, quæ per ipſum iudicanda ſit ſecundum minus probabilem, eo quod magis in praxi ſit recepta, quia non tenetur cum tanta ſui honoris iactura huiuſmodi ſententiam proferre ſecundum opinionem probabiliorem: ſi verò ex parte facti ſunt opiniones æquè probabiles, (quia ſcilicet vterque ex æquo probat factum ſuum) in criminalibus, de quibus præſertim eſt ſermo, in fauorem rei cauſa eſt iudicanda. Ratio eſt, quia vbi ſunt æqualia fundamenta fiſci in accuſando, & rei in ſe defendendo, ratio naturalis dictat, vt faueamus reo tanquam debiliori, iuxta regulam

iuris in 6. iura partium ſunt obſcura, reo fauendum eſt potius, quàm actori. Salon. 2.2. quæſt.63.art.4.controuerſ.4. Aragon. ibidem. Addo tandem ad condemnandum reum probationes debere eſſe luce clariores, vnde quando iura partium non ſunt ita clara, ſed obſcura, licet declinare in fauorem rei, quamuis probationes accuſatoris, aut fiſci ſint paulo probabiliores, & clariores, adhuc enim non ſunt luce clariores. Portell.& Baſſeus vbi ſupr.

Prima Concluſio.

133. Si ſententia prolata in definitorio à maiori parte contineat in ſe manifeſtam iniuſtitiam, vel manifeſtam iuſtitiam, Definitor, qui in eam non conſentit, in vtroque caſu iudicandus eſt peccati mortalis reus, ſi primæ concedit, ſecundæ verò neget ſubſcriptionem. Prima pars ſuadetur: ſi teneretur ſubſcribere illam iniuſtam ſententiam, maximè quia eſt prolata à maiori parte Definitorum, quæ ſe habet tanquam legitimus Superior, & Definitor diſſentiens, licet conſiliarius, tanquam ſubditus, ſed magis eſt obediendum Deo quàm hominibus, vt ait D.Petrus, & habetur cap.Si Dominus cauſ.11.quæſt.3.vbi Barboſ. in collect. referens multos alios: ergo adde ex D.Thom.quodlib.10. artic.10. & 2.2. quæſt.104.art.5.ex Leſſio lib.2.de iuſtit.cap.41.dub.9.n.76. ſolùm Religioſum teneri obedire in his, quæ ſunt materia voti: res autem iniuſta, & illicita nequit eſſe voti materia: ergo: ſecund. pars ſuadetur: diſſentire voluntati alterius in his, quæ ſunt de bonó diuino, & humano, cui debet conſentire ex intentione contradicendi ex ſuo genere eſt peccatum mortale, vt docent D.Thom.2.2 quæſt.37 art 1. Valent.tom.3 diſp.3.quæſt.14 Caietan.in ſumm. tit diſcordia Baſſeus vbi ſupr.eo tit.ſed talis Definitor non ſubſcribendo iuſtam ſententiam voluntariè diſcordat in his, in quibus ex officio diſcordare non debet, quia ad hoc munus ab electoribus eſt electus: ergo crimini obnoxius eſſe videtur. Secund teneretur Superiori parere præſertim pro executione ſi per obedientiam iuberetur: ergo eſt ſubſcribenda, quia videtur bono communi iuſtitiam denegare, pro cuius conſeruatione

ſeruatione, ac defenſione legitimè fuit electus, & hoc eſt, quod dicit Abbas in cap. 1. De his, quæ fuerunt à maiori, & in cap. Ex parte de conceſſ. præbend. n. 3. & in c. Poſtulaſti eod. tit. n. 14 quem ſequuntur DD.

Si iuſtitia ſententiæ prolatæ eſt valde dubia, & pro 134. vtraque parte non ſunt rationes probabiliores, tenetur diſſentiens iuxta DD. citandos eum ſubſcribere, quando maior pars in vnam inclinat. Probatur, in dubiis, an res præcepta ſit licita, tenetur ſubditus Superiori parere, tum quia in dubiis poſſeſſio ſtat pro Superiore, maximè quia nullum eſt peccatum operari cum dubio ſpeculatiuo, quando adeſt aliqua ratio, cuiuſmodi eſt poſſeſſio Superioris ad aliud formandum iudicium practicum, tum qua poteſtas Superioris maximè eſt neceſſaria in rebus dubiis, alioquin totum regimen confunderetur. Ita Sanchez in ſumm. cap. 3. n. 3. lib. 6. citans multos alios. Mirand. tom. 1. quæſt. 26. art. 1. Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. c. 7. ergo diſſentiens eam debet ſubſcribere, quia maior pars Definitorum verè ſunt Superiores. Limita prim. manente dubio ſpeculatiuo, quia manente practico nefas eſſet eam ſubſcribere, aliiſque Definitoribus, ſeu Conſultoribus parere, quia ageretur contra dictamen conſcientiæ, quod illicitum eſt, eſſet tamen deponendum ob rationem poſſeſſionis Superioris, quæ in dubio præponderat. Ita Molin. tom. 1. de iuſt. diſput. 113. Clauis regia lib. 1. cap. 13. cap. 39. Sanchez vbi ſupr. num. 2. Limita ſecund. ſi Definitor eſt certus ſe non peccare non parendo, ſeu non ſubſcribendo, eo quod res præcepta, ſeu illa ſententia excedit limites poteſtatis illorum, ſiue dubitat ſpeculatiuè an res ſit illicita ſiue practicè an obediendo, ſeu ſubſcribendo peccet, tenetur non obedire vtrouis dubio permanente, neque ſubſcribere, quia ſtante illa certitudine poſſeſſio Superioris nullam poteſt habere vim, & ſine cauſa exponeret ſe periculo. Ita Cordub. in quæſtion. lib. 8. quæſt. 7. propoſit. vnica. Sanch. vbi ſupr. num. 14. Rodriq. tom. 3. quæſt. 19. art. 1. Salas 1. 2. quæſt. 21. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 17. num. 106. Limita tertiò, niſi ſtandum eſſet pro reo iuxta ea, quæ dicta ſunt in ſecund. not. doctrina concluſionis in caſu, de quo agitur, videtur habere vim ob conſer-

uandum regimen pacatum, & vnitum in Religionis capitibus, ideo ſequenda, in aliis verò caſibus videatur doctrina dub. 31.

Tertia Concluſio.

135. Si ſententia eſt prolata ſecundum opinionem probabiliorem diſſentiens tenetur eam ſubſcribere. Concluſio eſt ſatis clara in ſec.not.quia iudex in iudicando tenetur ſequi probabiliorem ſententiam. Limita, vt dixi ſuperius, niſi iudex ſit inferior, & cauſa per appellationem denuò cadere debeat ſub iudicium maioris ſuperioris, qui inclinabit ad iudicandum in opinionem probabilem, eo quod magis in praxi eſt recepta, quia non tenetur in honore tantam iacturam pati. Hæc quæ dicta ſunt de ſententia, poſſunt facilè applicari aliis cauſis, quæ deciduntur, definiuntur, atque determinantur in Definitorio.

DVBIVM XX.

An Definitores ſeu Conſultores teneantur liquidò, ac ſincerè ſuam ſententiam in Definitorio aperire.

Concluſio.

136. Conſiliarij, ſeu Definitores tenentur ſub pœna lethalis culpæ in Definitorio clarè, & apertè ſuum ſenſum expoſtulato conſilio aperire, non obſtante in contrarium voluntatis ſuperioris cognitione. Ita Mirand.tom.2.quæſt.17. art.4. Rodriq. tom. 2. quæſt. 25. art. 3. cum ſuo compendio reſol.124. Samuellius de elect. can. tract. 3. diſp.3. contr.3. referens Innoc.Panorm Felin.& alios. Prob.ex D.Chryſoſt. hom.25.in Matth. relato in cap. Nolite timere, cauſ.11.q.3. præſertim ex S.Auguſt.in epiſt.ad Caſulanum, & habetur in cap.Quiſquis, eadem cauſ.& quæſt.vbi dicit. *Quiſquis metu*

cuiuſli

cuiuſlibet poteſtatis veritatem occultat, iram Dei ſuper ſe prouocat, quia magis timet hominem, quàm Deum. Et S.Gregor.relatus in cap. Quatuor modis, ead. cauſ. & quæſt. inquit: *Quatuor modis peruertitur humanum iudicium, timore, dum metu poteſtatis alicuius veritatem loqui pertimeſcimus, cupiditate, dum præmio animum alicuius corrumpimus, odio, dum contra quemlibet aduerſarium molimur, amore, dum amico, vel propinquo complacere contendimus.* Videatur Tiraq. de pœnis tempe. cap.51.num.81.cum ſeqq. vbi plura de amore. Præterea officium, ſeu munus Definitorum eſt, vt res examinent, diſcutiant ſecundum charitatem, & iuſtitiam, & in medium proferant, vt veritas elucefcat, & bono communi conſulatur: ſed ſi Definitores in contrarium faciunt ob timorem ſuperioris, vel ob aliquem alium reſpectum diſſimulant ſuum verum ſenſum aperire fidem non ſeruant Definitorum muneri: ergo. Concluſio eſt adeò certa, vt quamuis certum ſit, & apud ipſos pro comperto habeatur, Superiorem itá decreuiſſe, ac determinaſſe, nec fore mutandum ob eorum ſenſum, nihilominus tenentur eam aperire, & in medium proferre. Ita DD.citati.

DVBIVM XXI.

An Monachus regularis poſſit plures dignitates, ſeu officia poſſidere.

NOt.prim.hæc tria inter ſe differre ſcilicet dignitatem, perſonatum, & officium ſecundum Archid.in cap.1.de conſuetud. in 6. Dignitas enim propiè eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, etiam in modicis cauſis. Ita Hoied. de incompatib.benef.part.1.cap.7.n.1. Moneta de conſeruat. cap.5.num.84. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1.cap.20.num.21. cuiuſmodi ſunt omnes Prælaturæ Regularium, e.g. Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, Abbatia, Guardianatus. Perſonatus verò eſt præeminentia, ſeu præcedentia ſine iuriſdictione, qualis eſt, quæ reperitur in aliquibus clericis, qui 137.

præcedunt Canonicis in Eccleſiis Cathedralibus, ſeu Collegiatis, & in Religionibus Definitoratus. Ita Rodriq.q.23. art.9.tom.2. Magiſtri in Theologia, Lectores iubilati.Portell. tit.officium in addit. Officium autem eſt adminiſtratio ſine præeminentia, ac iuriſdictione, tales ſunt in Religione Procurator conuentus, Sacriſta, Ianitor, Vicarius conuentus in præſentia Prælati.Silu.tit.dignitas.Rodriq.& Portell. vbi ſupr. Nomen verò Prælaturæ coincidit cum dignitate, honorum cum perſonatu; vnde lex priuans honoribus eſt de iſtis intelligenda: ita Portella vbi ſupr.num.2.Graduum, vt ſunt Doctoratus, magiſterium, &c. etiam cum perſonatu, Præpoſituræ cum dignitate, ſi ſecundum communem vſum accipiatur, quia importat munus Prælationis, ſi tantùm dicat munus præcedendi, vt notat Rodriq. vbi ſupr. cum perſonatu.

Notand. ſec. quod hæc omnia recenſita pro diſtributione ſunt ſecundum iuſtitiam diſtributiuam menſuranda iuxta DD.ſententiam,& quamuis officia potius inter onera,quàm inter honores connumerentur, menſura tamen eiuſdem iuſtitiæ attingere ea debet, vt docet Leſſius de iuſtit. lib.2. cap.32.dub.2. vnde natura ipſorum bonorum communium poſcit, vt inter membra Eccleſiæ diuidantur. Caiet.in ſum. tit.elect.verſ.& hæc quod, &c. Non ideò ita diuidi debent, vt plura cumulentur in vno, quia eſſet potius eorum naturæ iura frangere, quàm ſeruare, ſed regulare eſt, ſic loquitur Caiet.tit.multiplic benef.in ſumm.vt vnum vni detur.Hinc eſt, quod S.Thom.quodlib.9.art.15. Adrian.in 4: de reſtit. §.quia in præmiſſis, de dubio. Maior in 4.diſp.24.quæſt.12. Caiet.vbi ſupr.tit.benefic. Azor. p.1. lib.6. cap.10. q.2.& 7. Layman lib.4.tract.2 cap.8. inquiunt, ordinariè non eſſe licitum plura beneficia vni conferre, quorum vnum ad honeſtam ſuſtentationem vitæ ſufficit. Ratio eſt multiplex, quia Eccleſiæ redditus malè & inutiliter diſpenſantur, minuitur cultus diuinus, numerus operariorum reſtringitur, fundatores ſua pia intentione fruſtrantur, & tandem naturali iuſtitiæ iuri aduerſatur, dicitur ordinariè, eo quod non ſit intrinſecè malum, neque omnino indifferens, ſed ſpeciem mali præſeferens, non ita tamen, vt accedente iuſta

cauſa

cauſa non poſſit cohoneſtari. Leſſ.de iuſt.lib.2.c.34.dub.27. Layman,& Caiet.vbi ſupr. Cauſæ ergo ad tria capita reuocantur, ſcilicet ad neceſſitatem Eccleſiæ, ad vtilitatem eiuſdem, & ad euidentiam meritorum, quæ omnia ſunt ſufficienter explicata à Layman vbi ſupr. Huiuſmodi reſolutio ſeuerè aduerſatur pluralitati beneficiorum habentium curam animarum, & poſtulantium reſidentiam, quamuis non habeant annexam animarum curam. Ita ſtatutum eſt in Concil.Later.ſub Alexand. III. c.13.& à Greg.IX. in cap. Dudum, de elect. & in Concil.Trident.ſeſſ.7.c.4. Ratio eſt, quia petunt perpetuam reſidentiam, quæ videtur eſſe de iure diuino, aduerſatur etiam pluralitati beneficiorum ſimplicium, quamuis hoc eſſet vſu, & probata conſuetudine receptum, quando indignis conferuntur, aut digni negliguntur. Ita Valent.tom.3. diſp.5.q.7. punct.2. §.4.concl.4. Sot.de iuſt.lib.1.quæſt.6.art.3. Nauarr.man.cap.25.n.128. S.Thom. quodlib.9. art.15. tandem ſeueriſſimè aduerſatur pluralitati beneficiorum Regularium, quia vnum eorum vnum tantùm Religioſum dignificare poteſt: ita deciditur in cap.Cum ſingula in principio, de præbendis in 6. Sanch. in ſumm.lib.7.cap.29.num.78. Rodriq.tom.1 quæſt.34 n.9. Nauarr. comment.4. de Regul. num.23. Layman vbi ſupr. num.8. quare ad poſſidendam huiuſmodi pluralitatem neceſſariò requiritur etiam in ſimplicibus, vt ait Rebuff. in praxi de benef. tit. diſpenſat. authoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ non ſolet diſpenſare vt Religioſus duo beneficia habeat in titulum, ſed vnum in titulum, alterum in commendam. Ita Layman vbi ſupr.

Not. tert. quod nomine beneficij apud mendicantes intelliguntur officia, vt ſunt Prioratus, Guardianatus, Prouincialatus, Generalatus, &c. Caiet.in ſumm.tit.excomm. cap.72.Rodriq tom.1.quæſt.20.art.13 Suar. 1.de Relig.c.57. num.47.Armill.tit.excomm.n.59.Reginald.in praxi,lib.23. n.182. quia, inquiunt, licèt non ſint beneficia, ſunt tamen officia Eccleſiaſtica, quæ beneficiis æquiparari videntur. Huic verò opinioni non adhærent. Nauarr. man. cap.23. num.111. ad 14. verſ.7. & lib.5. conſil. de ſimon. conſ 98. Angel. verb. ſimon.6.num 9. Roſell.eod.tit. num.13. in fine. 139.

Azorius part. 3. lib. 12. cap. 21. Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. cap. 31. §. 9. dico 21. Sed quidquid ſit de eorum controuerſia, ipſis relinquo, meum modò eſt dicere, ſi inclinare cupiam in partem affirmatiuam, cum textu, duo officia regularia non poſſe vni Religioſo conuenire, ſi in partem negatiuam, idem ſtatuam cum textu. Ita Rodriq. tom. 1. quæſt. 23. art. 9. quia de intrinſeca natura bonorum communium eſſe videtur, vt ſingula ſingulis membris diſtribuantur, & ideò, ſi apud Minores ſimul in vno poſſunt eſſe, & Guardianatus, & Definitoratus, habetur ex ſpeciali priuilegio Sedis Apoſtolicæ. Ita Rodriq. vbi ſupr. cum ſuo compendio reſol. 52. n. 14.

Prima Concluſio.

140. Monachus regularis eodem tempore nequit plura officia regularia, vt ſunt Guardianatus, ſeu Prioratus, Prouincialatus, Definitoratus, & Cuſtodiatus, addit Bordonius in var. reſponſ. reſol. 26. num. 15. poſſidere. Suadetur prim. ex textu in 6. vbi ſupr. id prohibente, & præſertim loquitur de Regularibus. Secund. communia Eccleſiæ bona iuſtè diſtribui debent partibus ipſius Eccleſiæ, vt docet Caiet. in ſumm. tit. multiplicatio benef. at certè nequit hoc iuſtè fieri, niſi ſaluetur, quod eſt de eorum intrinſeca ratione, vt ſingula ſingulis concedantur, vt habet textus vbi ſupr. & vt vnum vni detur, ſicut affirmat Caiet. vbi ſupr. vt inæqualitas diſtributionis tollatur, ſicut etiam vult Layman vbi ſupr. ergo nullo modo vni ſoli plura officia conferri poſſunt. Et confirmatur, tunc iuſtè nequit fieri, quando incommoda ſequuntur, quæ videntur eſſe, quando vnus occupat loca multorum, & alij eſuriunt, vt notat Caiet. vbi ſupr. quando multi carent præmiis ſibi ex iuſtitia debitis, quando Eccleſia deſtituitur multis operariis, quando vitium ambitionis fouetur, vt inquit Bordonius vbi ſupr. imò ei datur anſa, eo quod nunquam dicat ſufficit, vt alios ab honoribus expellat ſub variis, & coloratis rationibus; quæ poſtea reſoluuntur, ne conſeruatio amittatur, & ne locus arripiatur, quando tandem ordo gubernationis peruertitur, dum vnus plurium perſonas induit, & aliorum miniſtrorum officia vſurpat,

cum

cum ratio doceat, vt vnicuique officio ſuus proprius deputetur miniſter, vt optimè inſinuat Sanch. 1. opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 5. num. 2. Tert. plura beneficia ſimplicia non poſſunt vni conferri, quando alij digni negliguntur, & poſtponuntur, vt docet Valent. vbi ſupr. ergo multò magis id nequit fieri circa beneficia regularia, quia, vt experientia docet, in Religionibus multi digni negliguntur, quando vnus pluribus honoribus cumulatur, ex quo ſequuntur multa incommoda; præſertim factiones, & ſeditiones, vt inſinuat D. Antoninus relatus in dub. 3. 1. part. quia, inquit Nauarr. comm 4 de Regul. num. 24 nimis durum eſt in Religionibus omni honore, ac officio priuari, & opus eſt maxima patientia, cuius rei æquanimis patientia nõ eſt omnium, ſed paucorum, quos Iuppiter æquus amat, & ardens euexit ad æthera virtus. Quart. ſi pluralitas beneficiorum in vno expedire videtur, maximè ob vtilitatem Eccleſiæ, quæ raro etiam in beneficiis ſæcularium exoriri poteſt, vt inquit Valent. vbi ſupr. ſed huiuſmodi vtilitas rariſſimè eſt cenſenda in Religioſis, quorum voluntates ſemper ſub iugo obedientiæ viuunt, quorum ius ad omnia bona Religionis nequit negligi abſque manifeſta eorum iniuria, imò Religionis, quia quando iniuſtè læduntur Religioſi, priùs, ac magis læditur ipſa Religio, eo quod in cuiuſcumque profeſſione ſe obligauit ad ſeruanda ea, quæ fuerunt ex conſenſu partium contracta, & ad ſtandum pro eorum iure conceſſo, ne negligatur: ergo nullo modo Monachus plurium beneficiorum commodis vti iuſtè poteſt.

Dices, tunc pluralitas honeſtatur, quando fit in vtilitatem Eccleſiæ, quæ inſurgit, dum multorum ambitio non fouetur. Reſpond. eſſe velamen ad celandam ambitionem illorum, qui iniuſtè volunt frui tali pluralitate, magis enim nocet Religioni maiorum ambitio, quam aliorum, nam ambitio primi Angeli traxit ſecum tertiam partem cæleſtium ſpirituum. Secund. talis diſtributio debetur ex iuſtitia, & ad remouenda incommoda ſuperius recenſita, necnon & ad introducenda commoda deſcripra, ideo nequit honeſtari per quamcunque ambitionem præcauendam, ſed per magnam deſtruentem Religionis fundamenta, quæ non vide- 141.

tur poſſe ſequi in tali diſtributione, imo gutta aquæ extinguitur, & regimen magis ſuaue, & pacatum habetur, quod optari debet, eo quod ſit eſſentia gubernationis, & grauiſſimum onus patientiæ ſubleuatur, quod tantùm pauci ferre poſſunt, inquit Nauarr. vbi ſupr.

Secunda Concluſio.

142. Plura officia, quæ propriè ſunt talia, vt Procurator conuentus, ſacriſta, &c. vni, eidemque Religioſo nequeunt conferri. Suadetur prim. ex eod. textu de præb. in 6. ſuperius relato. Ita Rodriq. tom. 1. quæſt. 27. artic. 9. Secund. vel connumeranda ſunt inter onera Religionis, vel inter dignitates, ſi inter iſtas, idem eſt dicendum, quod in præcedenti concluſione, ſi inter illa ſecundùm menſuram iuſtitiæ diſtributiuæ ſunt conferenda, quia iniuſtum eſt multis oneribus vnum grauare, alioſque eximere. Ita Leſſ. lib. 2. de iuſt. cap. 32. num. 3.

Tertia Concluſio.

143. Per nullam conſuetudinem videtur poſſe introduci, vt plura beneficia eiuſdem Eccleſiæ vni conferantur. Probatur ex cap. 1. de conſuetud. in 6. vbi omnis conſuetudo etiam immemorabilis deteſtatur, quia per eam, vt Gloſſa ibid. ait, numerus miniſtrorum Eccleſiæ minuitur, cultuſque diuinus non augetur. Ita Nauarr. conſil. 24. de præbend. n. 5. Garcias de benef part. 11. cap. 5. num. 187. Layman. vbi ſupr. nec obſtat, textum loqui de beneficiis ſæcularibus, quia verba ſunt generalia, & ideo extendi debent ad beneficia regularia, maximè quia eadem incommoda præcauentur, & commoda excitantur quæ in beneficiis ſæcularibus.

Hic cupio eſſe monitos electores, materiam hanc eſſe grauem, & ideo facilè grauare poſſunt ſuam conſcientiam, ſi ſuffragiis pro honore ac dignitate omnes idoneos non regnoſcant iuxta dicta in quæſito, quia ex hoc præſertim dependet pax, & quies Religionis, ac proinde ſacr. canon hoc ſtatuerunt.

DVBIVM

DVBIVM XXII.

An de incommodis, quæ rarò accidunt, pro remedio ferendæ ſint leges, ſeu ſtatuta.

NOt. prim. quod in omni regimine neceſſaria eſt poteſtas directiua, quæ ferre poteſt leges, & ſtatuta, ſeu præcepta, vnde Prælatus Religionis (omitto an ſolus, vel ſimul cum aliis iuxta conſuetudinem, & inſtitutionem Religionum) per ea omnia, modò ſint iuſta, ligare poteſt ſubditum. Ita Suarez 4. de Relig. lib. 2. cap. 8. num. 2. ex ſententia omnium DD. duplex tamen titulus huius poteſtatis aſſignatur, alter eſt votum obedientiæ, per quod ſubditus voluntati Superioris ſubiicitur, alter eſt ius Eccleſiaſticum, per quod Prælati iuriſdictionem habent iuſtas ſanciendi leges, ac præcepta. Suarez vbi ſupr. & fortè alius titulus foret aſſignabilis, nempè ius diuinum, ſecundum Mirand. tom. 1. quæſt. 13. art. 4. ex multis, quod non eſt concedendum ob rationes à Suarez vbi ſupr. deſignatas, & quamuis huiuſmodi poteſtatem habeat, non tamen abſolutè, & independenter à recta cauſa, & neceſſitate, ſed dependenter, ita vt, ſi leges condat, neceſſitas, & recta ratio eum impellere debeant, quia legis conditio eſt, vt ſit neceſſaria, & vtilis, id eſt, vt notat Miranda tom. 2. quæſt. 25. art. 9. quod non ſit ſine cauſa, & neceſſitate, ac ſine euidenti vtilitate, & ita leges debent fieri, & ſtatui hoc modo. 144.

Not. ſecund. legem eſſe menſuram, & regulam humanarum actionum, vt docet S. Thom. 1. 2. quæſt 90. art. 1. vnde illud, quod eſt directiuum, plurium debet eſſe directiuum, ſi ergo tot eſſent regulæ, quot menſurata, ac regulata, ceſſaret vtique vtilitas regulæ, ac menſuræ quæ eſt, vt ex vno plura cognoſcantur, & dirigantur. Ita S. Thom. vbi ſupr. quæſt. 95. art. 1. Sotus de iuſt. lib. 1. quæſt. 6. art. 1. Mirand. tom. 2 q. 25. art. 11. ex qua doctrina duo vltimi DD. eliciunt illud axioma Theologorum, & Iuriſperitorum, quod leges non re- 145.

ſpiciunt, ea quæ particularia ſunt, ſed quæ communia, & non quæ rarò, ſed quæ ſæpè, atque vtplurimum contingunt, & ſic concludit Sotus eos peccare contra naturam legis, qui ſingulis caſibus occurrere contendunt, & ſic concludit Miranda eos eſſe grauiter reprehendendos, qui ſingulis caſibus occurrentibus pro reformatione leges ſtatuunt, cum huiuſmodi caſus non per nouas, ſed per antiquas leges, & per prudentiam reformandi ſint.

146. Not. tert. nullũ eſſe ſecundum rem diſcrimen inter legem, & ſtatutum, ſed ſolo tantùm nomine differre. Ita Mirand. tom. 2. quæſt. 24. art. 4. ſicut maximum videtur eſſe inter legem, ſeu ſtatutum, & præceptum, quia illa debet eſſe perpetua, modò fiat à Superiore authoritatem habente leges condendi, & ſtatuendi, iſtud terminatur morte præcipientis, vel officio terminante. Ita Portella tit. ſtatutum num. 2. Aliud etiam diſcrimen aſſignari poteſt, nam lex multitudini imponitur, præceptum vni ſoli, quando verò communitati traditur, videtur rationem legis induere, vt tradit Baſſeus in ſumm. tit. præceptum, num. 3. ex multis.

Concluſio.

147. Nullo modo de incommodis, quæ rarò accidere ſolent, ſunt leges, ſeu ſtatuta ferenda pro eorum reformatione. Ita S. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 1. Sot lib. 1. de iuſt. quæſt. 6. art. 1. Mirand. tom. 2. quæſt. 25. art. 11. Azor. part. p. lib. 5. quæſt. 6. cap. 5. Suadetur prim. ex ſententia Pomponij iuriſc. in l. iura. ff. de legibus à DD. citatis relata, vbi inquit; iura oportere conſtitui in his, quæ accidunt (hoc eſt, in his, quæ vſu euenire ſolent, vt explicat Mirand. vbi ſupr.) non tamen in his, quæ præter opinionem, & inſperato contingunt, nam de his, quæ fortè vno caſu accidere poſſunt, iura non conſtituuntur. Secund. ex Theophraſto citato in l. iura. ff. de legibus, vbi ait, quæ ſemel, aut bis contingunt legiſlatores contemnere. Tert. ex ratione D. Th. prout in ſecund. not. de ratione directiui eſt, vt ſit plurium directiuum, quare cum lex ſit directiua, ſequitur, quod debet eſſe plurium directiua, & non paucorum, aliàs directè peccatur contra

naturam

naturam legum, vt rectè inſinuat Sot. vbi ſupr. Confirmatur ex dicto Soti, & Mirandæ vbi ſupr. dicentium, quod accidentales circunſtantiæ nequeunt ſub lege concludi, ſed ſunt per prudentiam perpendendæ, & ſicut in ſpeculatiuis, vt olim dicebat Plato, & modò docet Ariſt. in ſpeciebus intellectus quieſcere debet, quia de ſingularibus, quæ caduca ſunt, non datur ſcientia, ſed experientia, ita in practicis, & moralibus, quæ caſu ſolent accidere, nulla dari poteſt lex ſed ſola prudentia. Quart. multitudo legum, ſeu frequentia eſt omnino à congregatione abdicanda, vt inquit Azorius vbi ſupr. quæſt. 7. ex authoritate Iſocratis, quia facilè contemnitur, eo quod ciues grauiter onerentur, quia etiam præceptorum nimietas deſtruere ſolet Religionem, vt ait Guillielmus Parienſ. in ſumm. virt. & vit. com. 2. §. antepenult. contra nimietatem præceptorum cap. 38. cum Peirino de ſubdito, quæſt. 2. de paupertate, cap. 2. §. 2. in fine: ſed ſi leges conderentur ſuper his, quæ raro accidunt, daretur legum multitudo, quia hominum multitudo, cuius maior pars ſemper eſt minus imbuta virtutibus in variis rebus delinquere ſolet, vt experientia docet: ergo.

Dices, dum feruntur leges, hominum multitudo maxima vtilitate fruitur, eo quod mala oritura ex malo exemplo orto præcaueantur. Reſpond. ad dirigendos huiuſmodi actus malos dari ſingularia præcepta prudentum, vt ait S. Thom. vbi ſupr. ad 2. hiſce verbis. Ad ſingulares actus dirigendos dantur ſingularia præcepta prudentum. Addo, vis mala præcauere, adhibe pœnam, quia ad vnius dolorem aliorum culpa reprimetur, vereor ne huiuſmodi leges potiùs ſanciantur ob debilitatem, quàm ob rationem, pertimeſcendo potentes, & amicos. 148.

DVBIVM XXIII.

An conueniens ſit Religionem à malis hominibus, qui ſuis vitiis eam labefactare videntur, expurgare.

149. NOt. prim. Deum ordinatiſſimè mala fieri permittere, quia, cum in mundo duplex ordo videatur, alter in vniuerſo, alter verò in fine, primus exigit permiſſionem peccati, quia ad perfectionem vniuerſitatis neceſſe fuit creare, ſeu producere creaturam liberam, quæ in peccatum labi poſſet, vnde Deus ſummus adminiſtrator, ita adminiſtrat res, vt eas agere proprios motus ſinat, vt optimè inſinuat D. Auguſt.7. de ciuit. Dei, cap.30. & ideò cum debuerit tribuere potentiam liberam, & debuerit regere ſaluo ordine liberæ conditionis, ſi creatura libera peccare vellet, permittere debuit peccatum, ſi abſtinere ſe vellet à culpâ, debuit eam à peccato incolumen ſeruare. Secundus exigit etiam eandem permiſſionem, nam duplex finis illuſtrat vniuerſum, alter eſt ſalus electorum, alter verò diuina laus, quoniam ergo malorum permiſſio reddit electos glorioſiores per occaſionem eo quod eos ſuis prauis moribus exercitant, & Deus non curat, vtrum per cauſam, vel occaſionem electorum gloria augeatur, ideò rectè permittit peccata, quare S. Auguſt.11. de ciuit. Dei, cap.17. 18. inquit. *Quod nullum faceret, quem malum præſciret, niſi pariter noſſet, quibus bonorum vſibus accommodaret.* Diuina laus etiam id exigere videtur, quia occaſione mali ſummè manifeſtatur diuina miſericordia erga electos in Filij donatione, ſummè etiam manifeſtatur iuſtitia in æterna reproborum punitione, quare S. Auguſt. vbi ſupr. cap.12. ait. *Si omnes remanerent in pœna, in nullo appareret miſericordis gratia redimentis, rurſus ſi omnes transferrentur ad lucem, in nullo appareret ſeueritas vltionis.* Ita S. Bonau. in p. ſent. q.15. art.3. diſt.47.

150. Not. ſecund. quod S Bonau. vbi ſupr. & S. Thom. part.1. quæſt.22. art.2. inquiunt, malum culpæ eſſe de perfectione vniuerſi

vniuerſi, ſanè hoc eſſe videtur extra captum intellectus, quia ſi Deus cooperatus fuiſſet gratia ſua cum Angelis, & hominibus, qui lapſi ſunt, in bono quippè perſeueraſſent, & mundus multò melius perfectione illuſtratus videretur, eo quod nihil ab ordine reſpiciēte diuinā voluntatē ſecundum ſe, qui eſt ſupremus ordo in vniuerſo, defeciſſet, quoniam, in tali defectu malum culpæ conſiſtit, virtutes etiam, quæ ex malo culpæ occaſionaliter oriuntur, vt patientia Martyrum, & pœnitentia, &c. in vniuerſo eniterent, quoniam inuenirentur ſecundum animi præparationem. Doctiſſ. Caietanus in D. Thom. vbi ſupr. dubium mouet, & reſoluit ſua profunda, ac ſubtili doctrina; dicit ergo, quod vniuerſa integritas maius bonum videtur eſſe, quàm quodcumque particulare bonum creatum, vt habetur ex Geneſi 1. exigit enim vniuerſa integritas virtutes, & ſi quæ ſunt alia ex malo occaſionaliter prouenientia, non ſolùm in ſtatu imperfecto, ſed etiam perfecto, conſtat autem perfectum virtutis ſtatum conſiſtere in actu ſecundo, & non in habitu, vt patet 1. Ethic & 12. Metaph. decuit ergo diuinam prouidentiam multa peccata in rationali, & intellectuali natura permittére, ne in vniuerſo multæ perfectiones deeſſent, puta iuſtitia punitiua, patientia Martyrum, & ſimilia, imo ſi peccatum in homine à Deo permiſſum non fuiſſet, non eleuaſſet Deus humanam naturam ad infinitam ſui ſuppoſiti dignitatem, nec oblatum in Cruce fuiſſet infiniti valoris ſacrificium, quod adeò magnum bonum fuit, & eſt, vt excedat in bonitate omne malum culpæ, non ſolùm hominum, ſed etiam Dæmonum, vnde & ipſe ordo in diuinam bonitatem ſecundum ſe, quamuis ex malo culpæ ſit læſus, tantùm tamen boni ad eundem ordinem ſpectantis ex malo culpæ Deus efficit, & tam feliciter actum eſt cum vniuerſo, vt dicere poſſimus, cum mala culpæ permiſit iuxta illud D. Greg. ô fœlix culpa, &c. hæc Caiet.

Concluſio.

Non eſt vtile, neque conueniens Religionibus eas à malis hominibus communiter expurgare, qui ſuis imperfectio- 151.
nibus

nibus, ac vitiis diſciplinam regularem eneruant, Religionémque labefactant. Suadetur prim. quia humana prudentia ſecundum ſe conſiderata videretur obſtare diuinæ ordinationi, quæ ſtatuit, ac decreuit neceſſarium eſſe inter malos viuere, cuius ordinatio ſatis publicatur à D. Auguſt. in Pſalm. 34. in prim. concl. *Quoniam neceſſe erat*, inquit, *vt inter malos viueremus*, & ideò non abhorruit Iudam ad ſummam Apoſtolatus dignitatem inter illos paucos erigere ad exemplum noſtræ patientiæ, audi Auguſt. vbi ſupr. *Ille videbat traditorem ſuum, & elegit illum magis ad opus neceſſarium, illius malo magnum bonum operatus eſt; & tamen inter duodecim electus eſt, ne ipſe duodenarius tam exiguus numerus eſſet ſine malo, & quia neceſſe erat, vt malos ſiue ſcientes, ſiue neſcientes tolerаremus, exemplum patientiæ præbuit, ne deficias, cum cœperis inter malos viuere.* Et ſi fortè dixeris, id ſpectare ad ſtatum totius Eccleſiæ vniuerſalem, & ideò ea naſcente Iudam inter Apoſtolos connumeratum, non ad Religioſorum congregationem, quæ tanquam res ſacra, ac vmbra Paradiſi, in quo nullus malus viuere nequit, ab iis hominibus eximi debet, falleris, nam diuina ordinatio noluit à ſua diſpoſitione Religioſorum congregationes liberare, vt optimè inſinuat D. Auguſt. in Pſalm. 54. *In omni congregatione*, ait, *multitudinis neceſſe eſt, vt inueniantur mali, Deus enim, qui nouit exercendos vos miſcet nobis, & non perſeueraturos, aut certè ita ſimulatos, vt nec inchoauerint, in quo perſeuerare debeant.* Imò in Pſalm. 99. modeſtis verbis arguit eos, qui ſic incauto animo laudant bonos in Eccleſia, aut monaſterio, vt taceant malos, vt qui ſic vituperant cæco animo malos, vt taceant bonos. *Laudatores*, inquit, *clericorum intendunt ibi bonos miniſtros, fideles diſpenſatores, omnium toleratores, viſcera ſua impendentes his, quos volunt proficere, non quærentes, quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, laudant hæc, obliuiſcuntur, quia mixti ſunt malis, rurſus qui reprehendunt auaritiam clericorum, improbitates clericorum, lites clericorum, appetentes res alienas, ebrioſos, voraces, iactantes, & tu inuidè vituperas, & tu incautè laudas, tu qui laudas, dic mixtos malos, tu qui vituperas, vide ibi & bonos. Sic & in illa vita communi fratrum, quæ eſt in monaſterio, magni viri ſancti, quotidie in hymnis, in orationibus,*

in laudibus Dei inde viuunt, cum lectione illis res eſt, laborant manibus ſuis, inde ſe tranſigunt, non auarè aliquid petunt, quidquid eis infertur à piis fratribus, cum ſufficientia, & cum charitate vtuntur, nemo ſibi vſurpat aliquid, quod alter non habeat, omnes ſe diligunt, omnes inuicem ſe ſuſtinent, laudat, qui neſcit, quid interius agatur, qui neſcit quomodo illo vento intrante, etiam naues in portu colliduntur, intrat quaſi ſecuritatem ſperans, neminem, quem toleret habiturus, inuenit ibi fratres malos, qui mali inueniri non poſſent, niſi admitterentur, & neceſſe eſt, vt primò tolerentur, ne fortè corrigantur, nec excludi facilè poſſunt, niſi prius fuerint tolerati, & fit ipſe intoleranda patientia. Hæc Auguſt. Sec. ſi excluderentur mali homines, &c. cum perfectio rei ex actu ſecundo habeatur, vt optimè inſinuat Caiet. vbi ſupr. ſequeretur, quod multus perfectionis decor deeſſet in ſacra Religionis congregatione, nam deficeret bonorum patientia ex iniuriis illatis à malorum temeritate cumulata, timor Dei operans, ne & ipſi boni ſicut mali in peccatum ruant, humilitas, & orationes facientes, ne Deus permittat, vt boni in mala labantur, iuſtitia punitiua, per quam & mali corriguntur, & debitis pœnis rei mulctantur, & boni magis alienantur à culpis, moderationes Prælatorum in regimine, quæ propter malorum murmurationes non deſiderantur; profunda humilitas, & augmentum obſeruantiæ cum feruenti oratione, & lacrymarum imbre, quando à talibus hominibus ſcandalum aliquod in mundi facie committitur, medicina, præſeruatiua obſtans elationis morbo, quæ facilè exoriri poteſt in bonis ex eorum virtute laudata, vt notat S. Gregor. epiſt. 39. lib. 9. *Sunt autem plurimi, qui vitam bonorum amplius, quam debent, laudant, vt ne qua elatio de laude ſubrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem, & obiurgationem prorumpere, vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur, ab ore vituperantium ſuffocetur.* Et tandem alia infinita bona, quæ ex malis elicit Diuina Prouidentia nobis ignota, deficerent: ergo Religioni non eſt vtile eam à malis hominibus expurgare. Tert. quia alienaretur à Religione culparum magis liberalis indulgentia diuina, quia ex ſententia Iſidori Clari orat. 53. habetur. *Deum inimicorum perſecutionem, qua iuſtos opprimunt, permit-*

tere, eo quod habeatur lex. Si enim dimiſeritis hominibus peccata eorum, & Pater veſter dimittet vobis peccata. Et ideò S.Aug. lib.ſent.tom.7. habet hæc verba. *Qui in Chriſto piè volunt viuere, neceſſe eſt, vt ab impiis, & diſſimilibus patiantur opprobria.* Quart. quia electi non ita meritis ornati, & non ita glorioſi in Dei conſpectu apparerent, & ſic dicebat S.Greg. hom.9. ſupr.Ezech. *Tolerandi vbique ſunt proximi, quia Abel fieri non valet, quem Caïn malitia non exercet*, nec eorum neceſſaria purgatio videretur, quia quamdiu morantur in hac mortali vita licet iuſti, purgatione indigent, vnde idem Gregor. epiſt. 39. lib. 9. ſcripſit. *Ego Abel eſſe non ſuſpicor, qui Caïn non habuerit, boni enim ſi ſine malis fuerint, perfecti eſſe boni non poſſunt, quia minimè purgantur, ipſa autem malorum ſocietas purgatio bonorum eſt.* nec ita laus diuina niteret in malorum punitione, vt inquit S.Bonauent. vbi ſupr. Quint. quia ad ſuſtinendam paupertatem, obedientiam Superiori præſtandam, caſtitatem tolerandam, cæteráſque Religionis aſperitates ferendas diuino conſortio indigemus, quod habetur ex permixtione malorum iuxta ſententiam D.Auguſtin.in Ioan.tract.7.in fine. *Certi ſumus*, inquit, *fratres, quia omnes, qui ſumus in corpore Domini, & manemus in illo, vt & ipſe maneat in nobis in hoc ſaculo neceſſe habemus vſque in finem inter malos viuere, non inter illos, dico, malos, qui blaſphemant Chriſtum, rari enim iam inueniuntur, qui lingua blaſphemant, ſed multi, qui vita, neceſſe eſt ergo, vt inter illos vſque in finem viuamus.* Sext. ſi mali Religioſi è gremio Religionis reſecarentur, multi iuſti à ſanctorum gloria tollerentur: ſed id non eſt faciendum: ergo, ne hoc malum à diuina iuſtitia puniendum in nobis regnet, malorum expulſio eſt modificanda: ſequela maioris probatur ex ſententia diuina prohibente illis, qui zizania euellere in campo optabant. *Ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul & triticum.* Matth.13. quaſi dicere vellet, qui modò apparet zizania, cras erit granum, qui hodie perpetuis comburendus videtur cruciatibus deſtinatus, cras erit ſumma gloria cumulatus, vnde S.Auguſtin ſupr.hæc verba quæſt.Euang. in Matth.quæſt.12.tom.3. inquit. *Non ita hominem conſtitutum eſſe in hac vita, vt quis certus eſſe poſſit, qualis quiſque futurus*

turus ſit poſtea, cuius in præſentia cernit errorem, vel quid etiam error eius conferat ad profectum bonorum, nec eſſe tales auferendos de hac vita, ne cum malos conatur interficere, bonos interficiat, qui fortè futuri ſunt, aut bonis obſit, quibus & inuiti fortè vtiles ſunt. Et paulo inferius. *An fortè ideo ſimul eradicatur triticũ, cum auferuntur zizania, quia multi primò zizania ſunt, & poſtea tricum fiunt? Qui niſi patienter, cùm mali ſunt, tolerentur, ad laudabilem mutationẽ non perueniunt, itaque ſi euulſi fuerint, ſimul eradicabitur & triticum, quod futuri eſſent, ſi eis parceretur.* Ergo ne multi mali Religioſi ſanctorum gloria tandem priuentur, modò non abdicentur à Religioſorum conſortio. O quot Religioſi zelo ducti, cum primum erumpunt ſcandala in Religione, confeſtim inardeſcunt, & malos de medio tolli vehementer cupiunt, ſed non percipiunt diuinam ordinationem, quæ iubet malos eſſe tolerandos propter multa bona elicienda, præſertim vt qui hodie noxis deprauatus eſt, cras reſipiſcat, & diſciplinam regularem debito feruore reſumat, & tandem meritis ornatus in Beatorum ſocietate ſplendeat gloria coronatus, & ideo iſtorum zelus à Deo temperatur, cum eis iuſta reſponſione datur inquit Auguſtin in Pſalm. 118. in fine. *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem, ne fortè cum vultis eradicare, zizania, eradicetis ſimul & triticum. Ex ſententia Domini neceſſe erit parcere zizaniis, ex conditione ſerui neceſſe erit viuere inter zizania, ſeparare ea non potes, tolerare tibi neceſſe eſt.* Vltimò ſuadetur, quia ſi in Religione mali non eſſent tolerandi, ſed à conſortio bonorum tollendi, ipſa non eſſet vera Schola perfectionis, nec homines perfectos formaret, nam deſiderarentur multi gradus inſignis perfectionis. Prim: non frueretur gradu tolerantiæ ortæ ex ærumnis, & perſecutionibus malorum, quæ videntur eſſe illud complementum iuxta ſententiam D. Gregor lib. 20. moral. cap. 29. quod deſideratur ad extollendum hominem verè ſanctum, verè perfectum. *Nullus quippè*, inquit ſanctus, *perfectus eſt, qui inter proximorum mala patiens non eſt, qui enim æquanimiter aliena mala non tolerat, ipſe ſibi per impatientiam teſtis eſt, quia à boni plenitudine longè diſtat. Abel quippè eſſe renuit, quem Cain malitia non exercet, duodecim Apoſtoli in ſancta Eccleſia ſunt ele-*

cti, ſed ne improbati remanerent, vnus eis admixtus eſt, qui eos perſequens probaret, ſic namque iuſto peccator cum malitia iungitur, ſicut in fornace aurea palea cum igne ſociatur, vt quo ardeat palea, purgetur aurum, hi ergo veraciter boni ſunt, qui in bonitate perſiſtere etiam inter malos poſſunt, & paulo inferius addit de ſanctitate Iob. *Minus eſſet, quod ipſe bona ageret, niſi & ad bonitatis ſuæ cumulum, ab aliis mala toleraret.* Secund. non exerceretur in ea veræ dilectionis actus, quæ eſt ſumma perfectio Chriſtianorum cuius gratia voluit Deus, inquit Auguſtin. in Pſalm. 93. propè finem, bonos cum malis immiſcere. *Et quis eſt filius, cui non det diſciplinam pater eius? quod, cum facit Deus, ad hæreditatem ſempiternam nos erudit, & hoc nobis præſtat ſæpè de malis hominibus, in quibus exercet, & perficit dilectionem noſtram, quam vult extendi vſque ad inimicos, neque enim eſt perfecta dilectio Chriſtiani, niſi cum implet, quod Chriſtus præcipit. Diligite inimicos veſtros, benefacite his, qui vos oderunt, orate pro eis, qui vos perſequuntur.* Tert. deſideraretur actus perfectæ orationis, quem ex perſecutione malorum præcipit Deus erga inimicos exerceri, quare Auguſtin. in Pſalm. 78. ait. *Nam & hinc probamur chariſſimi, quia ſi non haberemus inimicos, non eſſent pro quibus oraremus ex præcepto Domini noſtri dicentis. Diligite inimicos veſtros, & orate pro eis, qui vos oderunt, videtis ergo, quia & mali neceſſarij ſunt bonis.* Concludendum eſt ergo cum D. Auguſt. in Pſalm. 99. in fine, D. Gregor. Epiſtol. 39. lib. 9. Primus inquit: *Scitote omnem profeſſionem in Eccleſia habere fictos, non dixi omnem hominem eſſe fictum, ſed omnem profeſſionem habere fictas perſonas, ſunt & Chriſtiani mali, ſed ſunt & boni.* Secundus ait. *Quia ergo Scriptura teſte cognoſcimus in hac vita bonos ſine malis eſſe non poſſe, de ſtultorum vocibus excellentia veſtra turbari nullatenus debet, maximè quia in omnipotentis Dei miſericordia tunc certè fiducia eſt, quando pro bono opere aduerſitatis aliquid in hoc mundo recipitur, vt plena merces in æterna retributione ſeruetur.*

251. Dices, ſi in Religione tolerandi ſunt mali, cum pondus paupertatis, caſtitatis, obedientiæ, cæterarúmque virtutum vnà cum auſteritatibus ſit maximum, adhibitis malorum perſecutionibus fit quippè intolerabile, & ſupra vires,

&

& quis non corruet ſub tanto onere? maximè quia ferè ſemper malorum ærumnæ erunt ſuſtinendæ, quia ſemper intra quatuor parietes cum bonis morantur. Reſpond. quod diuina ordinatio decreuit inter malos eſſe viuendum, vt conſortium Dei eſſet nobis, vt dictum eſt ſupra, mediante eius auxilio ad fæliciter ſuſtinendum grauiſſimum perſecutionum onus; vnde ſi orationi inſtanter vacabimus, victoriam de inimicis noſtris cantabimus, dicente D. Chryſoſtom. homil. 69 ad Popul. Antioch. tom. 5. *Impoſsibile eſt hominem congruo precantem ſtudio, Deoque continuè ſupplicantem vnquam peccare*, & homil. in Pſalm. 95. tom. 1. ait: *Licet enim ſuis viribus aduerſitates nullus manu cordis repellere poſſit, niſi fuerit adiutus cælitus dextera illa ineffabilis diuinitatis, tamen neceſſaria eſt nobis inceſſabilis oratio, vt ſequamur Magiſtri, & Domini præceptum dicentis. Oportet ſemper orare, & nunquam deficere.* Ad illud verò, quod ſemper eſſent ſuſtinendæ malorum perſecutiones, falſum eſt, quia hoc cadit ſub menſuram diuini iudicij, vt optimè inſinuat Iob loquens de malorum perſecutionibus hiſce verbis. *Hucuſque venies, & non procedes amplius* cap. 38. id eſt inquit S. Greg. lib 28. moral. cap. 9. *Quia nimirum diuini iudicij occulta menſura eſt, & quando perſecutionis procella proſiliat, & quando conquieſcat, ne aut non exagitata electos non exerceat, aut immoderata in profundum mergat.*

Dices, permixtio malorum in Religionibus ex vna parte videtur vtilis ob rationes ſuperius notatas; ex altera tamen negandum non eſt aliquando nocere iuſtis, quia miſerrimè cedunt perſecutionibus, delicta committendo, & aliquando vſque ad habitus dimiſſionem. Pro reſponſione aſſignantur illa verba Ioan. 1. epiſtol. cap. 2. *Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis, quod ſi fuiſſent ex nobis, permanſiſſent vtique nobiſcum*, pro intelligentia eſt notandum, perſecutiones, quæ à malis exeunt ad bonos exercendos à diuina voluntate regi, & eſſe illud iudicium in hac vita diſcernens, vt ita dicam, probatum à reprobato, vt optimè notat Tertull. de fuga in perſecut. cap. 1. *Circa perſecutionem dixerim, nihil fieri ſine Dei voluntate, reſpiciens eam in primis dignam Deo eſſe, &, vt ita dixerim, neceſſariam ad proba-* 153.

tionem ſeruorum eius, ſiue reprobationem, quis enim exitus perſecutionis, quis effectus illius, niſi probatio, & reprobatio fidei, qua ſuos vtique Dominus examinauit? hoc Domini iudicium eſt perſecutio, per quā quis aut probatus aut reprobatus iudicatur. Quare dicendum eſt illos, vt ita dicam, fictos iuſtos non fore de illis tandem in æternis manſionibus collocandis, quia ſi diſtincti eſſent ad æternam gloriam, patienter iudicium perſecutionum toleraſſent tanquam probati, & cum aliis iuſtis à peccatis abſtinuiſſent, nec habitum dimiſiſſent, ſed in bono perſeueraſſent, quamobrem S. Auguſtin. explicans verba Ioan. ſuperius relata tract. 3. cap. 2. in epiſtol. Ioan. tom. 9. hæc habet, quæ optimè trahuntur ad rem noſtram. *Hinc ergo videat charitas veſtra, quia multi, qui non ſunt ex nobis, accipiunt nobiſcum ſacramenta, accipiunt nobiſcum baptiſmum, accipiunt nobiſcum, quod norunt fideles ſe accipere benedictionem, Eucharistiam, & quidquid in ſacramentis ſanctis eſt, ipſius altaris communicationem accipiunt nobiſcum, & non ſunt ex nobis, tentatio probat quia non ex nobis, quando illis tentatio venerit, velut occaſione venti volant foras.*

154. Dices, magis videtur eſſe perfecta Religio ob malorum carentiam, quia Religioſi maiori pace fruuntur, maior concordia dominatur, noui profeſſi non habent, vnde arripiant occaſionem relaxatè viuendi, ac omnes maiori feruore regulam promiſſam, diſciplinámque regularem magis colunt. Reſp. ignorantiam nos priuare intelligentia diuinæ ordinationis, quæ multa mala permittit ad maiora bona elicienda, ita totius Orbis, & Religionum vniuerſali bono petente, vt optimè notat Caietan. vbi ſupr. & ideò ſi pax inter Regulares aliquando conturbatur, ſine diuina prouidentia non fit, quia patientia bonorum augetur, humilitas magis radicatur, charitas magis inardeſcit, mali pœna debita tanquam pacis conturbatores puniuntur, quare noui profeſſi, ſi ex vna parte habent exemplum relaxatè viuendi, ex altera habent exemplum moderatè, religiosè, ac ſanctè ſe habendi, perfectionémque acquiſitam non relaxandi, ſed magis ad eam accedendi, dum agnoſcunt debita punitione non carere malos homines, vnde Chryſoſt. in Pſalm. 8. tom. 1. ait. *Quid eſt hoc? punitis malis fiunt iuſti attentiores, proinde*

duo hinc bona oriuntur, nam & illi à vitio deſiſtunt, & hi ad virtutem magis accedunt. Iſta ergo, & alia infinita bona elicit Deus ex malis in Religione toleratis, quæ à nobis non percipiuntur, quamobrem abſolutè negandum eſt, Religionem eſſe magis perfectam abſque malorum permixtione. 155.

Dices, ſæculares, quando malorum Religioſorum ſcandala penetrant, ſcandalizantur, & Religiones minoris æſtimant, retorquentes ad ſingulos homines ſcandala commiſſa, quamobrem in concionibus, & confeſſionibus tam vber fructus non habetur. Reſp. potius videri eſſe ſcandalum paſſiuum ex parte Religionis, quàm actiuum, quod non intelligatur in omni congregatione neceſſe eſſe, vt ſint mali, ita ordinante diuina prouidentia propter multa bona elicienda, vt optimè inſinuant ea, quæ ſuperius dicta ſunt. Et S. Bonauent. in epiſt. ad magiſtrum innominatum ait. *Vnius itaque delictum, ſeu indiſcretio non debet ad omnes, neque ad ſingulos retorqueri, & qui aliter ſapit, ipſe ſuam inſipientiam manifeſtat, quod nihil omnino ſapit*. Quare ſæculares, dum in portu naufragium vident, ſuum magis exitium pertimeſcãt, & ideò vnde videtur iactura, inſurgit inde maximus fructus.

Quamobrem concludendum eſt, iudicia Dei eſſe profunda, & admirandum quod non ſolùm in Eccleſia, ſed & in qualibet congregatione eſt malorum permixtio, & eſt humiliter ferenda, & toleranda, vt notant S. Gregor. & S. Auguſt. vbi ſupr. quod ſi mens humana neſcit ea penetrare, ſciat ſaltem alis regulæ faciem velare, eiſque reſpondere iuxta regulas à D. Gregor. lib. 28. moral. cap. 5. traditis, qui exponens illud Pſalm. 10. *Palpebræ eius interrogant filios hominum*, inquit, *Palpebris quippe apertis cernimus, clauſis nihil videmus, quid ergo per palpebras Dei, niſi eius iudicia accipimus? quæ iuxta aliquid clauduntur hominibus, & iuxta aliquid reſerantur, vt homines, qui ſe neſciunt, ſibimetipſis innoteſcant, quatenus dum quædam intelligendo comprehendunt, quædam verò cognoſcere omnino non poſſunt, eorum corda ſe latenter inquirant, ſi illos diuina iudicia vel clauſa non ſimulant, vel aperta non inflant. Hac enim interrogatione probatus Paulus, qui poſt perceptam internam ſapientiam, poſt aperta clauſtra Paradiſi, poſt aſcenſum tertij cæli, poſt ſupernæ locutionis myſteria adhuc* 156.

dicit.

dicit. Ego me non arbitror comprehendiſſe. Philip. 3. & rurſum. Ego ſum minimus Apoſtolorum, qui non ſum dignus vocari Apoſtolus 1. Cor. 15. & rurſum. Non quia ſufficientes ſumus aliquid cogitare à nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. 2. Cor. 3. Apertis ergo palpebris Dei interrogatus Paulus rectè reſpondit, qui & superna ſecreta attigit, & tamen in humilitate cordis humiliter ſtetit. Qui rurſum cum ſecreta Dei iudicia de repulſione Iudæorum, & gentium vocatione diſcuteret, atque ad ea peruenire non poſſet, quaſi clauſis Dei palpebris interrogatus eſt, ſed rectum valdè reſponſum reddidit, qui Deo ſe in ſua ipſa ignorantia ſcienter inclinauit dicens. O altitudo diuitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius, quis enim cognouit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius eius fuit? Ecce enim abſconſis myſteriis, quaſi clauſis palpebris inquiſitus placita, & recta reſpondit, qui ſecreti aditum pulſans, quia per cognitionem intromitti ad interiora non valuit, per confeſſionem ante ianuam humilis ſtetit, & quod intus comprehendere non potuit, foris timendo laudauit. Hæc Gregor.

DVBIVM XXIV.

Incommoda ex variis DD. collecta præcauenda deſcribuntur, quæ quamprimum ad occaſum ſummæ relaxationis Religiones impellunt.

MVlta, ac penè infinita congerunt DD. quæ quamprimum relaxationis profundum tangere Religiones cogunt, ſed modò erunt tantùm attingenda, quæ non ita facilè in libris inueniuntur.

157. Prælatus, qui nimis de ingenij ſui viribus, ac ſcientia ſibi promittit, & timorem errandi à corde abiecit, in multa incommoda in negotiis pertractandis, iuſtitiáque adminiſtranda ruet, quia emergentia dubia propria ſcientia, &

& ingenio abſque DD. conſilio dimetietur, aliáque negotia etiam magni ponderis ſua propria æſtimatione abſoluet, vnde neceſſariò inconuenientia exorientur, quare in Prou. cap. 3. num 10. habentur hæc verba. *Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt, qui autem agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientia.* Hoc eſt, vt optimè explicat Salazar ibid. cum ſuperbi de re aliqua deliberant, dum ſuum quodlibet conſilium aliorum conſiliis, ac placitis præponunt, multæ quidem ſuboriuntur contentiones ac iurgia, qui autem agunt omnia cum conſilio reguntur ſapientia, id eſt, qui ex humilitate, & animi ſui deiectione poſthabitis conſiliis propriis de aliorum conſilio, & opinione cuncta gerunt, hi quidem ſapientiſſimè, ac prudentiſſimè res adminiſtrant, inter hos nullæ oboriuntur diſcordiæ, nullæ ſunt diſgregantes ſententiæ, nullus enim ita adhæret ſuæ, vt perſpecta ratione alteri libens non cedat. Quare cap. Omnis qui, diſt. 45. inter alia ad Prælatos ſpectantia habetur, quod iudex, ſeu Prælatus in omni negotio ſemper debet eſſe pauidus, timens, & tremens, atque formidoloſus, ne à iuſtitiæ tramite deuians cadat, & vnde iuſtificatur, inde potius condemnetur. Ex Iſaia 5. etiam habetur. *Væ vobis, qui ſapientes eſtis in oculis veſtris, & coram vobiſmetipſis prudentes.* Quaſi dicere velit, Superiores, qui omnia per ſe poſſe ſe autumant, ſibi ſe ſolos ſufficere prædicant, auxilio opus eſſe, non conſilio clamant, in ſua ſapientia decipiuntur, dum negotia peruertunt, iuſtitiámque in iniuſtitiam vertunt; vnde Caiet. 2. 2. quæſt. 49. art. 3. ait, quod tam negligentia, quàm contemptus audiendi viros, & vita functos mater eſt imprudentiæ, & Horatius lib. 3. Ode 4. inquit. *Vis conſilij expers mole ruit ſua.* Ratio videtur eſſe, quia humana mens dominantis ita eſt debilis, vt excogitare nequeat ea omnia, quæ poſſunt prodeſſe, vel obeſſe rei determinandæ.

Audite quæſo verba D. Bonauent. in opuſc. de ſex alis Seraphin cap. 7. loquentis de diſcretione Superioris. *Vltimò etiam ipſa diſcretio, quæ cætera omnia diiudicat; circumſpiciat ſe ipſam, ne ei contingat, vt oculo corporis, qui cum alia videat, non videt ſe ipſum, videlicet ne plus ſapiat, quàm oporteat ſapere, ne ſibi plus credat, quàm expedit, ne ſit ſapiens in oculis* 158.

Xx *ſuis,*

ſuis, quia teſte D.Gregor.lib.23.mor.cap.74.circa fin. ditorum tentatio eſt reprehendere in Prælatis, quod in recte agant, ita Prælatorum tentatio eſt, quod ſe cæte tiores æſtiment, vnde dicitur Prou.20. Vidiſti homine tem ſibi videri, magis illo ſpem habebit ſtultus. Sed ſibimet non confidens, quærit conſilium à ſapientibus, tur; ille autem, dum de ſe plus quàm debet, præſumit, errat, rectè ſe plerumque ſentire deceptus putat, inter tationes videtur iſta periculoſior cuique Chriſtiano, ſci prio ſenſui nimis inniti, cum enim nemo reperiatur ita intelligentiæ, quin poſſit in aliquibus falli, qui hoc to lum reputat iuſtum, quod ipſe ſenſerit, aſtuto aduerſa riæ ſeductiones ſub ſpecie boni liberum aditum pandit Pſalmiſta 9. Sedet in inſidiis cum diuitibus in occultis ficiat innocentem, ibi enim libentius inſidiatur, vbi ritorum diuitias cernit inquiri, vt ibi innocentem occidat, vbi ſe Deo maius obſequium præſtare ſper cautum eſt ſemper Rectori, conſilia libenter audire, & quærere. Et in hoc triplex humilitas conſiſtit. Prim ſentiunt, quod & ipſe ſecurior eſt, quod non decipiatur quidquid fecerit cum prudentum conſilio, ſi aliquid trarij, minùs ei poterit imputari, quàm ſi de ſuo tan feciſſet. Tert. quod ſæpè in merito humilitatis talis agnoſcere per ſe, vel per alium, quod antea non intelle verò, cum ad officium regiminis aſſurgunt, ita ſe contin ſpiritu ſapientiæ reputant, vt omnia anteceſſorum ſuo ſtulta iudicent, & peruerſa: alij verò è contrario, cum abſoluuntur officio, quæcumque ſucceſſores faciunt, condemnant, non attendentes, quod ſicut ipſi aliorum primunt, ita eorum facta alij poſſunt deſpicere, huic dic Væ qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris? nonnullorum ſtudioſè ſolent ab aliis obſeruando notari ſicut illorum, rum facta ſeuerè diiudicant, ſi fortè in quo ipſi alios argu prehenſibiles deprehendantur. Hæc S.Bonau. Vnde quod talis eſt voluntas Dei, vt exercitium cha dante conſilium exerceatur, & in accipiente h hanc Deus declarauit in Moyſe, quia, etſi ipſe cum illo familiariter loquebatur, noluit tamen illum

dir

dire, quomodo populum gubernaret, ſed de hoc ab Ietro eruditi præcepit Exod. 8. expreſſit quoque hanc ſuam voluntatem in Dauide ſeruo ſuo, nam illi patefecit abſtruſa myſteria redemptionis humanæ, & tamen noluit ei reuelare, quod ad ipſum non ſpectabat ædificatio templi, ſed voluit, quod de hoc admoneretur à Natan Propheta 2. Reg 7.

Prælatus, qui negligenter munere ſuo fungitur, Religionem deſtruere conuincitur, vnde Hugo de S. Victore de clau.an. cap. 12. diſtinguit tres ſpecies Prælatorum negligentium, quidam enim ſunt, qui benè viuunt, & ſubditos malè viuere permittunt, alij qui malè viuere volunt, & ſubditos benè cogunt, tertij, qui malè viuunt, & ſubditos malè viuere volunt. Primi, licet exemplo præcedant, quia tamen errantes non corrigunt, Religionem in maximam relaxationem adigunt, vnde S.Bernard.ſerm.ad Paſtor. in ſynod.cong.dicebat. *Sine iuſtitia non ſolùm Reſpublica, ſed nec etiam parua domus ſubſiſtere poteſt.* Et Petr. Dam.epiſtol.2. ad Gotif. lib. 7. inquit. *Illud etiam mihi non mediocriter diſplicet, quia in plectendis flagitiis, & temerariis iniquorum hominum auſibus coercendis remiſſior cerneris eſſe, quàm debeas, & dum peccatoribus parcis, augere peccata conuinceris, eneruato quippè rigore iuſtitiæ, ſtatus euertitur diſciplinæ, & dum vltionis ſeueritatis cenſura reprimitur, temeraria delinquenti licentia relaxatur, inordinata ſanè pietas nutrit impietatem, & timida manus medici vulnus auget ægroti.* Secundi verò errantes quidem reuocant, ſed fortè occidunt, reuocant verbis, occidunt exemplis, ex quo graue detrimentum patitur Religio, quare in c.Ex merito quæſt. 1. in 6.habetur. *Capite langueſcente cætera corporis membra inficiuntur.* Et S. Gregor. lib.6. epiſtol.reg.epiſt.7. *Mala*, inquit, *actio Præſidentis, valde nocet ſubditis.* Et Philo lib. de vit. Moyſ. *Si Princeps totum ſe voluptatibus, ad vitam delicatam deflectit, vniuerſa propemodum ſubditorum multitudo ad voluptates proclinat.* Huiuſque rei rationem reddit D.Gregor. 21. moral.cap.1. *Quia rationales noſtri ſpiritus, dum in Prælatorum intentione defixi, ſingulis quibuſque actionibus permiſcentur, vt tales fœtus operum procreent, qualia exempla præcedentium in vocibus præceptorum vident.*

dent. Tertij verò non ſolùm relaxationem introducunt, ſed adinſtar Diabolorum, qui non ſunt contenti per ſe facere malum, ſed etiam ſuggerunt aliis, & quantùm poſſunt, ſubditos contaminare, Religionémque annihilare conantur. Attendite etiam ea, quæ dicit Chryſoſt. hom. 23. in Matth. *In iudicio enim ſedens, ſi quidem benè vixeris, & benè docueris, omnium iudex es, ſi autem benè, & malè vixeris tui ſolius condemnator es, nam benè viuendo, & benè docendo populum inſtruis, quomodo debeat viuere, benè autem docendo, & malè viuendo Deum inſtruis quomodo te debeat condemnare.*

160. Electores, qui fideliter munus eligendi non præſtant, Religionem relaxant, nam multa debent meditari, quæ poſſunt videri in fine dub. 3. 2. p. ſed præſertim duo ab Emin. Lugo de iuſtit. ſect 5. diſp. 35. num. 55. deſignata, nempe vt promoueant bonum commune, & mala morali probabilitate euentura præcaueant, & hoc præſertim fiet, ſi à Prælaturis arceantur homines quærentes proprium lucrum, & ſuam conſeruationem, nam ſicut bonum commune ſatis promouetur, cùm electores eleuant hominem ad dignitates, qui in ſuo regimine colet vnitatem, & concordiam multitudinis, & malum præcauetur, cùm aditum factionibus claudent, ita arcendo homines, qui in Prælatiis intendunt proprium lucrum, propriamque vtilitatem vtrumque munus fideliter exercent, ac præſtant, quare P. Miranda tom. 2 quæſt. 5. art. 5. concluſ. 1. intuens malum, quod oboritur ex Prælato, qui inhæret proprio commodo, ita affatus eſt: Nihil enim eſſe credo Reipublicæ, ac regularibus congregationibus cunctis adeò damnoſum, atque nociuum, quàm Prælatos, ſiue Iudices commodo ſuo proprio, ac priuato inhærere, & ita de eis meritò, dici poteſt, quod quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Iesv-Christi, hæc ſunt, quæ Reſpublicas omnes in fruſta diuidunt atque in diuiſiones magnas, ſchiſmatáque innumera trahunt, hinc prodeunt æmulationes, inuidiæ, diſcordiæ, inſectationes, & multa alia genimina viperarum, quæ ex radice proprij commodi ortum, atque originem ducunt: ad hoc etiam facit quàm maximè, quod dicere frequenter ſolitus erat Titus Liuius 2. lib. *Quod reſpectus rerum priuatarum ſemper officit, officiétque*

officiétque publicis conſiliis, & quod ex priuatis affectibus ferè omnis humanæ vitæ pernicies naſcitur, cum publicum bonum priuata interdum ſtudia peruertunt. Quare S. Auguſtin. ſerm. 37. in Ioan. tom. 9. conſiderans tam graue malum prorupit in hæc verba. *Vnde inter fratres diſcordia? vnde perturbationes pietatis, niſi dum curuatur anima eorum, & partem ſuam reſpicit quiſque, & parti ſuæ opimandæ, & exagerandæ operam impendit, & in poſſeſſione ſua vult habere vnitatem, qui cum fratre ſuo poſsidet diuiſionem.* Nec obſtat, quod in mente ſedeat propriæ exaltationis cupiditas, vnde difficilè poteſt dignoſci, quia ſatis in opus exit artificiis, amicitiarum procuratione, aliiſque ſimulationibus, quibus huiuſmodi homines abundare conſpiciuntur, quarum quidem rerum notitia inueſtigari fideliter, ac ſedulo ab electoribus debet, vt munus ſuum rectè gerant, & immunes à culpa ſint.

Prælatus, qui totum ſuum ſtudium ponit, vt vitia, quantùm poteſt, celet, æſtimans ſe ſic metam veri regiminis attingere, vel, quantùm poteſt delicta etiam occulta in publicum dat, vt pœna debita delinquentes puniantur, hoc pacto bonum publicum foueri putans, Religionem relaxat. 161.
Cùm ſacrum animarum regimen ſit ars artium, vt notant SS. PP. petit hominem ſupra hominem, & hoc à diuino etiam Platone cognitum fuit, vt inquit Rodriq. tom. 2. q. 73. art. 2. qui dicebat. *Sicut oues non cuſtodiuntur, & gubernantur ab aliis ouibus, ſed ab animali, quod ſit aliquid pluſquam animal, ſcilicet homo, ita homo non poteſt cuſtodiri ab alio homine, ſed ab aliquo, qui ſit plus quam homo, & per conſequens homo diuinus.* Quare maxima indiget prudentia, ſine qua Prælatus animarum regimen ad optatum finem portare nequit, vnde Ariſt. 3. Polit. cap. 3. aiebat. *Prudentia propria virtus eſt Præſidentis, nam cæteræ quidem virtutes videntur communes tam eorum, qui præſunt, quàm eorum, qui ſubſunt, at prudentia non eſt virtus eius, qui ſubſit* Et Plato cap. 2 ad Dionem. *Nulla ciuitas poteſt eſſe fælix, niſi vbi cum prudentia ſub iuſtitia viuitur.* Quamobrem Bann. 2. 2. quæſt. 33. art. 3. dub. 2. intuens prudentiam, quæ neceſſariò requiritur in animarum cura, deficit, & dicit ad ſolum Deum eſſe recurrendum. Sunt Prælati, inquit, qui pacem communitatis exiſtimant eſſe, quod nulla delicta

appareant in foro exteriori, cum tamen plurima fiant perniciosa, quæ deberent in iudicio puniri propter bonum communitatis, quod quidem malum oritur ex eo, quod non vigilant ſuper gregem ſuum, & nullum fraternaliter corrigunt, vnde paulatim ſerpunt vitia per communitatem, alij verò ſunt per alterum extremum peccantes, qui ſingulis ſubditis inſidiantur per media extraordinaria, vnde fit, vt multa veniant in notitiam ipſorum, quæ relinquenda eſſent iudicio Dei, deinde, quæ fraternaliter poterant corrigi, cupiunt ſub prætextu communis boni ad iudicium deferri, ibique publicè punire, vt cæteri timorem habeant, & ſe ipſos magnificent, quo fit, vt ſolicitent quoſdam, vt accuſent, vt teſtes ſint, atque ita efficiunt, vt ſubditus publicè infametur, qui ſecretò, aut coram paucis poterat corrigi, & dum communitatis bonum dicunt ſe intendere, potius nocent communitati, quàm proſint. Quiſquis igitur eſt, qui inter extrema medium ſe ſequuturum confidit, nimis de ſua prudentia ſibi promittit, ergo opus eſt cum Salom. Sap 9. inuocare Dominum, ac dicere. *Da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam*, &c. Hæc Bann. Primi verò attendere debent verba D. Bonauent. opuſcul. de ſex alis Seraph. cap. 3. *Zelator iuſtitiæ caueat, ne malum (ſcilicet publicum) inultum eſſe patiatur, quia aliquod bonum parit peccati caſtigatio, ſcilicet, quod ipſe, qui fecit, prohibetur vltra peccare dicente Domino. Iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat, item quia purgatur à peccato, ne à Deo poſtea durius puniatur, ait enim Script. Prouerb. 3. Tu virga percuties illum, & animam illius de inferno liberabis, item, quia per hoc alij erudiuntur, vt caueant ſimilia perpetrare iuxta illud Prouerb. 18. Peſtilente flagellato, ſapientior erit paruulus, id eſt, tenellus, & nouus cautior eſſe diſcet, item ipſe Prælatus Vicarius æterni iudicis liberat animam ſuam à peccato negligentiæ, officium ſic implendo.* Et paulo inferius addit: *triplicem Deo reddet rationem. Prim. pro ſua negligentia, quando non fecit id, ad quod ex officio tenebatur, nam ait ſapiens Sap. 6. Cum eſſetis miniſtri Regni illius, non rectè iudicaſtis, nec cuſtodiſtis legem iuſtitiæ, nec ſecundum voluntatem eius ambulaſtis. Horrendè, & cito apparebit vobis, quoniam iudicium duriſſimum his, qui præſunt fiet, &c. Secund. quia omnia*

peccata

peccata ſubditorum, quæ poterat, ac debuerat correxiſſe, ac præcauiſſe imputantur ei, vnde dicitur Ezech. 33. Si non fuerit loquutus, vt custodiat ſe impius à via ſua, ipſe in impietate morietur, ſanguinem autem eius de manu ſua requiram. Tert. pro abuſione honoris, & poteſtatis, quam ad propriam gloriam, & commodum retorſit, & non ad quod data eſt ei. Tollite ab eo talentum ait Chriſtus Matth. 15. & inutilem ſeruum eiicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Secundi conſiderare debent ea, quæ dicunt Em. Rodriquez tom. 2. q. 21. art. 2. & Peirin. tom. 2. q. 2. cap. 7. § 15. in fine. Primus inquit Epiſcopus, ſeu Prælatus regularis, qui quærit potius verberibus timeri, quàm verbis, ab officio eſt deponendus, vt dicitur in iure cap. Epiſcopum diſt. 45. & notat Bertachinus in tract. de Epiſcop. 3. part. lib. 4. num 25. ſecundus ait, aliqui parum prudentes, imo maligni, & venenati Prælati ſunt, qui de quacunque etiam leuiſſima culpa proceſſus formant, etſi non formant tam venenatis verbis mordent, vt acerbam putent ſibi ſubditi eam eſſe vitam, iſti ſunt Prælati parum prudentes, minus miſericordes, multum maligni, in ſummo gradu ſuperbi, & hypocritæ peruerſi, à conſortio hominum arcendi, nam ait S. Gregor. lib. 8. reg. epiſt. 16. in diſt. 3. dicit. *Plerunque plus virium habet diſcreta in correctione remiſſio, quàm in exequenda vltione diſtrictio, adeo vt nonnunquam hæc fideliorem, & ſubiectum, illa verò obſtinatum faciat, & æmulum.*

Relaxatur Religio, quando in condendis legibus ſolùm 162.
conſideratur tempus præſens, & non futurum, ſolùm attenditur exiguus hominum numerus charitate feruentium; & non multitudo perſonarum, in qua longè plures ſunt, inquit Sotus de iuſt. lib. 1. quæſt. 6 art. 2. qui virtutum habitibus non ſunt imbuti, ſed cum prauis, corruptiſque affectibus colluctantur, cum ergo lex condi debeat in communi, quia vnumquodque quod eſt propter finem, neceſſe eſt, vt ſit fini proportionatum, & cum finis legis ſit bonum commune, quod ex multis conſtare videtur, ideò lex reſpicere debet perſonas, negotia, & tempora, ob id in communi ferri debet lex, quare Sotus vbi ſupr. art. 1. magis diſtinguens ea, quæ legi ſubiecta ſunt, dicit: Sunt inquam, qui legibus parere

rere coguntur ſenes, & iuuenes, potentes, ac debiles, ſapientes, & ignorantes, quibus multa poſſunt negotia contingere, debet ergo legiſter hiſce omnibus proſpicere, quod fieri aliter nequit, quàm ſi lex in communi ponatur, contra hanc legis naturam delinquunt, qui ſingulis caſibus occurrere legibus contendunt, contra eandem faciunt zelo ducti, ſed non prudentia, qui in condendis legibus futurum tempus à conſideratione excludunt, ſolùm præſens præ oculis habentes, vnde maximum damnum, & incommodum ſequitur à Soto vbi ſupr. & à Sayro lib. 3. cap. 3. n. 6. notatum hiſce verbis: ſunt inquam, qui exiguum numerum perſonarum, charitate feruentium conſiderantes graui onere legum Religionum familias premunt, quas cum poſteri ferre nequeant, ceruices excutiunt, videatur Caiet. 1. 2. q. 97. art. 1. Ex qua doctrina habetur neceſſariò in Religionibus ſequuturam eſſe relaxationem, ſi prudentia in legibus condendis non vigeat, conſiderando multitudinem tam præſentem, quàm futuram, & iuxta illam leges ſanciendo, vnde concludit Sotus, vtiliſſima doctrina eſt, leges debere ſic in communi ferri, vt multis temporibus, perſonarúmque qualitatibus, & caſibus coaptari poſſint, & Clauis Regia vbi ſupr. num. 6. inquit, iniuſta prorſus cenſeri debet lex, quæ ſine vllo diſcrimine omnes eadem menſura metiri vellet.

163. Relaxatur Religio, cum legum, ſeu ſtatutorum multitudo ſancitur, quæ opprimere, & obruere ſubditos ſolet, ex quo ſequitur quædam moralis impoſſibilitas, quæ efficit, vt leges paruipendantur, ſeu efficiantur telæ aranearum, quibus non Leones, ſed tenues muſcæ capiantur. D. Thom. 1. 2. quæſt. 45 art 3. Sot. de iuſtit. lib. 1. q. 5. art. 3. Mirand. tom. 1. quæſt. 25. artic. 9. explicantes illas duas conditiones, quæ connumerantur ab Iſidoro inter conditiones pro lege iuſta ſtatuenda, ſcilicet quod ſit neceſſaria, & vtilis, dicunt, quod lex ſancienda debet eſſe neceſſaria ad præcauenda incommoda, & nocumenta, quibus Reſpublica maximum aliquod pateretur incommodum, vtilis ad aliquem finem, & commune Reipublicæ bonum conſequendum, per quod intelligitur, leges non ſine cauſa, & neceſſitate, atque euidenti

denti vtilitate eſſe ſtatuendas, ex qua doctrina colligit Sotus vbi ſupr. incommodum ſuperius allatum hiſce verbis: vnde id maximè legiferi deberent conſiderare, ne legum multitudine ſubditos obruerent, ſed illis eſſent tantùm contenti, quæ ſunt prorſus neceſſariæ, nam ipſa multitudo fit ſtatim impoſſibilis, vnde illico efficiuntur veluti aranearum telæ, quibus muſcæ arcentur, & non Leones, idem colligit Mirand. vbi ſupr. per quod, inquit, & meritò reprehenditur quorundam Iudicum, & Prælatorum facilitas, & propenſio nimia ad condendas, & faciendas leges, quarum proinde obſeruatio, quaſi impoſſibilis reddatur, quæ ad nihilum deſeruiunt, niſi vt paruipendantur, ſeu efficiantur telæ, quibus non Leones, ſed tenues muſcæ capiuntur, vnde concludit Sotus, quod legum immodica turba hoc ſolùm præſtat, vt boni, & mites, qui legibus non indigent, circumſepti viuant, pertinaces autem, & indomiti leges plurimas habeant, quas peſſundent ob ſuas explendas libidines: & cum neceſſaria lex, inquit Medin. 1. 2. quæſt. 95. artic. 3. ſtatuatur ad malos coërcendos, bonoſque fouendos, atque protegendos, & cum ipſa multitudo malos non frænet, nec bonos protegat, imo aggrauet, & obruat, ideo neceſſariò ſequitur relaxatio in Religionibus, quare, vt Prælati relaxationi obſtent, tria ſunt neceſſariò obſeruanda. Prim. vt modica turba legum ſubditos circumuallet. Secund. vt non ſit ardua, vt etiam circumuallare poſſit imperfectos, vt optimè inſinuat Sot. vbi ſupr. quæſt. 6. art. 2. ob idque inquit, non ſunt legibus, quæ omnibus debent eſſe communes, onerandi, quæ ſolis integris viris, ac ſpiritu feruentibus poſſibiles ſunt, ſed prorſus iis, quas etiam imperfecti adire, atque ferre poſſunt, vt illis facilioribus imbuti ad alias, quæ arduæ ſunt, valeant ſua ſponte conſcendere. Tert. vt homines ad obſeruandas tales leges alliciantur more ſuo, vt ſcilicet gradatim, eorum imperfectione appulſa, promoueantur, quare Sotus paulò inferius addit: ac non citius in vſu veniant, vt dum nimia legum anguſtia ſepiuntur, in deteriora proſiliant, nam, vt legitur Prouerb. 30 qui nimis emungit, elicit ſanguinem, & Matth. 9. ſi vinum nouum, id eſt ardua, calore feruentia mandata, mittatur in vrnas veteres, id eſt

in homines impuros,corruptiſque affectibus laceros, vinum effunditur, hoc eſt præcepta contemnuntur,& ex contemptu iniqui in peiora prorumpunt.

164. Relaxatur Religio, quando Superior non ligat amoris vinculo ſubditos, ſed potius quærit timeri, virgam pœnæ ſemper in manu geſtans, præſertim quando imponit leges, ſeu mandata ſub grauibus pœnis temporalibus executioni mandanda, & quando non vigilat, ne oratio tepeſcat, ſed magis in Religioſorum corde ferueat, cum ergo amor, vt inquit Miranda vbi ſupr.quæſt.25. art.42. concluſ.3. ſit, ac debeat eſſe totius regiminis boni, & rectæ gubernationis exordium, eo deficiente, deficit etiam obſeruatio diſciplinæ regularis, & paulatim introducitur relaxatio, & ideo dicit Sotus vbi ſupr.quæſt.5.art.3.humanam diſciplinam in hoc conſiſtere, quod ſit in noſtra facilitate, (id eſt poſſibilis ſecundum naturam) amore,& vſu legis præſcripta ſequi: & Em.Rodriquez tom.1.quæſt.47.art.1.verſ. Dices innumeræ, &c. loquendo de legum multitudine ſub pœnis imponendarum inquit: ordinatio deficiens eſt, quæ præcipit, vt omnes aliæ ſub grauibus pœnis temporalibus executioni mandentur, ſuauiter enim hæc omnia executioni debent mandari, debent Prælati inſtruere ſubditos in ſpiritu lenitatis conſiderantes ſe ipſos, ne & ipſi tententur, non enim Deus dedit illis ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis, nec ſubditi acceperunt ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, ſed ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamant Abba Pater, & S. Bonauent. vbi ſupr. cap.6. ait, *Prælatus ſtudeat magis amari, quàm timeri, quia libentius obeditur ei, qui diligitur, quam ei, qui timetur, obedientia dilectionis propriè eſt voluntaria, timoris magis eſt coacta, quantò ergo illa habet de voluntario, tantò ſublimior eſt merito*: multiplicentur quidem ordinationes, ſanciantur leges, imponantur tranſgreſſoribus pœnæ pro reformatione, nunquam in cœnobiis hæc ſplendebit, nunquam Religio ſubditis, reformatis gaudebit, niſi Prælati ſtudeant ſubditos amore allicere, & ſubditi ſtudeant amore proſequi Prælatos, & amore ſtudeant mandata executioni mandare, quare Prælati, qui magis ſtudent timeri, quàm amari præ oculis ſemper

habeant

habeant præceptum D. Thom. 1. de reg. Princip. *Timor eſt debile fundamentum: nam qui timore ſubduntur, ſi occurrat occaſio, qua poſſint impunitatem ſperare, contra præſidentes inſurgunt eo ardentius, quo magis contra voluntatem ex ſolo timore cohibebantur.* Relaxatur etiam Religio cum Superior non inſiſtit, vt feruor orationis non deficiat, quia, ipſo deficiente, opus eſt cæteras virtutes langueſcere, & hoc S. Bonau. vbi ſupr. cap. 3. adnotauit. *Cauenda eſt*, inquit, *perturbatio deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, quæ non oleo iſto ſaginatur, inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura, quæ deuotæ orationis frequentia non compaginatur, ſicut partes lapidum ſine cæmento, in omni Religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & propinquare ruinæ, lampades fatuarum virginum ſine oleo extinguuntur.*

Relaxatur Religio, dũ Generalis toto conatu non nititur obſtare malo, quod directè aduerſatur bono regiminis, pro intelligentia eſt notandũ, quod ſicut in viuentibus nẽpè vegetatiuis, ſenſitiuis, & rationalibus datur augmẽtatio, ſtatus, & declinatio, ita in regiminibus, vt optimè inſinuat Lipſius in Cent. ad Belg. ep. 7. *Magna imperia*, inquit, *limites habent, quo cum venerunt, ſiſtunt, retroeunt, ruunt*; quod etiam adnotauit S. Bonauent. alibi relatus, loquendo præſertim de Religionibus, cum ergo tandem imperia quaſi naturaliter tendere debeant ad occaſum, profectò ab aliquo principio, & nonniſi ſpecialiter à ſuo contrario impelluntur, & quodnam erit iſtud tanta malignitate ardens? Seditio quidem, vt benè aduertit Decianus lib. 7. de ſeditione, cap. 19. num. 3. tom. 2. *Serpunt enim*, ait, *ſenſim ſeditiones, & quod ſanum eſt in Republica vitiant, æternæ enim forent Reſpublicæ, æterna regna benè inſtituta, & iuſtis legibus munita, ſi ſeditiones forent incognitæ, ſed Dij immortales id vnum venenum eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & imperiis, vt ſicut omnia creata mortalia forent.* Et cum non magis res deſtruatur, quàm à ſuo contrario, ideò tota vis zeli Generalis inſiſtere debet ad obſtandum huic malo magis, quàm cæteris aliis, quia introducta ſeditione tota vita regularis, inquit D. Antonin. relatus in 1. dub. 1 part. deficit, & licèt aliqua perfectio adhuc eniteat, nullius roboris videtur eſſe dicente 165.

S.Greg.lib. 2.Dial.cap.3. *Diſcordes, & ſi boni operis fructus in ſuis actionibus proferunt, perfecti nulli ſunt, quia non ex vnitate charitatis oriuntur*, proinde ipſe Generalis præſertim obſtare debet ſeditionis principio, vt adnotauit paulò inferius Decianus, *quia compertum eſt modicam ſcintillam magnum excitaſſe incendium.* Vnde tria præſertim debet Generalis arcere à congregatione, à quibus originem trahunt diſcordiæ, ac ſeditiones, inquit D. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 3. Prim. eſt proprij commodi procuratio inordinata alicuius, ſeu aliquorum, quia inde multi grauantur, & cum eis modicam poſſunt habere concordiam, vnde Ariſtot. 3. Polit. cap.4. ait. *Conſtat igitur, quod quæcumque Reipublicæ ad communem vtilitatem intendunt, hæ certè rectæ ſunt ſecundum ſimpliciter iuſtum, quæcumque verò ad propriam eorum, qui præſunt, vtilitatem, aberrant quidem, súntque omnes rectarum rerumpublicarum trangreſſiones, & labes, gubernantur enim quaſi à Dominis, ciuitas autem eſt liberorum ſocietas*, quare à regiminibus debet arcere illos Prælatos, qui præ aliis abſque iuſtitiæ diſtributiuæ regula volunt frui bonis, & commodis Religionis, ex quibus conſequendis ſuſcitantur ambitiones, & factiones, quæ ſunt labes Religionis, debet etiam expellere à congregatione quaſdam induſtrias, artes, ac paruas vniones, quæ fiunt ad cumulanda vota, nam Generalis præ oculis ſemper habere debet, quod ſerpunt ſenſim ſeditiones, vt dicit Decianus, *& quod ſeditionem*, inquit Fr.Patric.de Republ. lib.6.cap.5. *mouet incuria, & deſidia eorum, qui ciuili ſocietati præſunt.* Secund. cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil impertiuntur, generatur diſcordia, vnde dicebat Ariſt.lib.5.Pol.cap.1: *Vbique enim propter inæqualitatem oritur ſeditio*, quamobrem omnibus ſecundum meritorum menſuram diſpenſare debet aliquod officium, & curare, vt ab omnibus id præſtetur, exemplo Dei, inquit Antonin.vbi ſupr. *Qui facit concordiam in ſublimibus.* Iob 25. id eſt, in Angelis diuerſa officia concedens, quorum nemo officium vſurpat alterius, & S. Chryſ. in policratico lib. 1. ait. *Tunc Reipublicæ corpus roboris ſui integritate vigebit, tunc optimæ compoſitionis ſpecie venuſtabitur, & elegantis pulchritudinis decorem*

inducet

induet, ſi ſingula quæque locum teneant ſortita decenter, ſi fuerit officiorum non confuſio, ſed diſtributio. Tert. quando non puniuntur delicta, tunc ſequitur diſcordia, nam ex hoc datur audacia malis ad lædendum alios, ex quo excitantur diſcordiæ, & inimicitiæ, & ſi puniantur aliqui impotentes excluſis potentibus, ſuſcitatur etiam diſcordia. Pro certo Prælatus habeat, quod parua perfectio Religionis in concordia ſemper creſcet, maxima perfectio in diſcordia ſemper ruet vſque ad extremum exitium, percipe dictum Senecæ in Prouerbiis. *Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur.*

Relaxatur Religio, cum Generalis non ſtudet à regiminibus aliorum inferiorum Prælatorum reſcindere tyrannidem quæ facillimè in eorum actionibus, & ſub coloratis rationibus inſurgit: pro intelligentia ſunt notanda verba Abulenſis in Exod. cap. 20. quæſt. 19. dicentis, quod Principes, & Prælati non debent curare dè bonis ſuis, ſed de bonis communitatis conſeruando ſtatum politicum, nam tota iſtorum ſolicitudo eſt diſtribuendo iuſtitiam omnibus de politia: iuſtitia autem non eſt bonum proprium, ſed alienum, qui ergo iuſtitiæ ſtudet, non ſtudet ſibi, ſed alteri, ſic declarat Ariſt 4. Ethic. Et ideò dicit, quod difficilius eſt eſſe iuſtum, quàm habere alias virtutes, quia per quodlibet aliarum virtutum ornamentum, quilibet eſt bonus ſibi, per iuſtitiam eſt ſolum alteri bonus, magis autem inclinantur homines ad ſe ipſos, quam ad alios: ex hoc concluſit Philoſophus in eod. lib. ex authoritate Biantis, quod Principatus oſtendit virum, id eſt, quando aliquis eſt virtuoſus, & non eſt Princeps non incumbit ſibi onus diſtribuendi iuſtum, & vacandi aliorum vtilitatibus relicta ſua, quando autem eſt Princeps, incumbit ei iſtud onus ceſſandi à ſuis vtilitatibus, & quia hoc eſt valdè graue, ibi demonſtratur, quis eſt vir, id eſt, quis eſt virtuoſus, vel ſi fortè aliquis ante benè ſe habebat in rebus ſuis, & ex hoc iudicabatur virtuoſus, cum incœperit principari ceſſando à ſuis vtilitatibus, & ſtudendo vtilitatibus aliorum, videbitur ſi erat verè virtuoſus, vel non: hæc Abulenſ. Eſt etiam notandum, vt dictum eſt, hominem magis inclinare ad ſe ipſum, & ad ſua commoda 166.

 procuranda,

procuranda, quàm ad alios, ideò facillimè à recto iuſtitiæ tramite recedere poteſt., & ſi quæras cauſam, alia aſſignari nequit, niſi proprium commodum, vt optimè inſinuat D. Thom. 1. de reg. Princip. cap. 11. *Nullus enim à iuſtitia declinat, niſi cupiditate alicuius commodi tractus.* Ex qua doctrina videlicet ex difficultate iuſtitiæ poſſidendæ, & facilitate adhærendi ſibi ipſis, commodiſque propriis Prælati deflectere de iuſtitiæ via facillimè poſſunt non procurando ſubditorum vtilitatem ſed propriam, & ita incidere in tyrannidem opprimendo ſubditos in bonis, quæ eis ex iuſtitia ſecundum meritorum proportionem debentur, ex quo oritur maxima relaxatio in Religionibus, nam Prælati ſub coloratis rationibus propria commoda defendunt, ſubditi verò putant ea licitè poſſideri, vnde ſtudent variis modis conſequi, ex quo excitantur ambitiones, formantur factiones, audiuntur murmurationes, & multa alia mala in maximum Religionis detrimentum: quamobrem S. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 6. ab iſta facilitate inſtructus aiebat: *Sic eſt diſponenda regni gubernatio, vt Regi iam inſtituto tyrannidis ſubtrahatur occaſio, ſimul etiam temperetur poteſtas, vt declinare de facili in tyrannidem non poſſit.* Inter media à Religionibus exiſtimata apta ad hoc exequendum eſt electio ſummi Prælati, nempe Generalis, cuius munus eſt omnibus Prælatis inferioribus præeſſe, vt timore ſupremæ authoritatis contra propriam inclinationem, & propenſionem colant iuſtitiam, omnibus ſubditis ea præſtando, quæ ipſorum ſunt, propriámque vtilitatem negligendo, vt æquitas in bonum pacis & quietis Religionis ſeruetur, & hoc eſt, teſte D. Ambr. in dub. 4. p. part. relato, de ratione intrinſeca iuſtitiæ. *Iuſtitia eſt*, inquit, *quæ vnicuique quod ſuum eſt tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem cuſtodiat.* Quare Generalis, vt proprio muneri ſatisfaciat, tres ſpecies tyrannidis à Prælatis arcere debet. Prim. quando ipſi imperant, & gubernant ad opulentorum commodum, nam hoc videtur tyrannicum iuxta doctrinam Ariſtot. 3. pol. cap. 5. *Tyrannidem eſſe dicimus paucorum potentiam, cum ad opulentorum commodum gubernatur.* Secund. quando ſub variis rationum coloribus depauperare ſatagunt

gunt dignitatibus inferiores,ac ſubditos,quæ rationes tandem reſoluuntur, ne ſibi arripiant locum, hoc etiam eſt tyrannicum ſecundum præceptum Ariſt.5. pol.cap.11. *Tyrannus ſatagit ciues depauperare, nemo enim impoſsibilia aggreditur.* Tert.eſt,quando verbis,aliiſque mediis ſanctitatem,virtutem, ac excellentiam virorum obtenebrant, ac ſi in ipſis nullus defectus videretur, & eſſent de cœleſti ſtirpe. *Qui autem*, inquit Ariſt.5. pol. cap 11. *ſubditorum vel honeſtati ſtudent, vel libertati, minuere excellentiam, & præeminentiam tyranni videntur. Oderunt ergo illos tyranni tanquam euerſores poteſtatis ſuæ.* Demum Generalis reſecare omnes alias ſpecies tyrannidis debet, quæ ſatis cognoſcuntur ex verbis ſequentibus Abulenſ.vbi ſupr. Qui autem Princeps, vel Prælatus eſt magis vacans vtilitati ſuæ, quam diſtributioni iuſti politici, non Prælatus aut Princeps, ſed Tyrannus eſt, quæ ſatis dura definitio eſt noſtris Principibus, ac Prælatis.

Relaxatur Religio, cum Prælatus, qui grauiſſimum onus regiminis animarum ſuſtentat, nón ſe conuertit ad Deum per quotidianum cultum orationis, vt poſſit diuinas illuminationes mereri ad rectè gubernandum, iudicandum, ſubditiſque ſecundum merita prouidēdum, aliter enim faciendo ſub tanto onere corruet, regimen confundendo,multorum merita negligendo, propriamque animam multis peccatis vinciendo, nam quis ignorat omnem poteſtatem eſſe à Domino? vt refert D.Thom 2.de reg.Princip.cap.16.ex D.Paul.ad Rom.cap.13.*Vnde & vices Dei Rector*, inquit ſanctus D. *gerit in terris, propter quod tota virtus dominij ex Deo dependet, ſicut eius miniſter, vbi eſt dependentia à Domino, neceſſaria eſt Superioris reuerentia, propter quod in Apocalypſi agitur de cœleſtium ſpirituum miniſterio, qui per ſeniores tanquam maturiores in actionibus, & animalia, quæ potius aguntur, quam agant ex vehementi irradiatione diuina, & in miniſterio deſignantur, ſemper de eiſdem ſubiungitur, quod ceciderunt in facies ſuas, & adorauerunt Deum.* Quare Prælatus, qui perfectionē Religionis propagare exoptat, debet in propriæ annihilationis faciem cadere, recognoſcendo poteſtatem gubernandi à ſummo Deo dari, eúmque adorare implorando 167.

diuinum

diuinum auxilium ad rectè ſuſtinendam tantam regiminis molem, aliàs corruet Religionem relaxando. Percipe, & in corde imprime hæc verba D.Thom.vbi ſupr.c.15. *Reges & Principes communes habent actiones, & vniuerſalem diligentiam ſubditorum, cum non ſufficiat homo ſolus ad proprias actiones, oportet, quod in multis deficiant, quia talis actio, ſiue actiones, quæ ſunt populum gubernare, iudicare, ac vnicuique ſuorum ſubditorum ſecundum merita prouidere tranſcendit virtutem naturæ, propter quod dicitur, quod eſt ars artium regimen animarum. Et arduum eſt valde, vt qui neſcit tenere moderamina vitæ ſuæ, iudex fiat vitæ alienæ, ſecundum quam cauſam Sauli aſſumpto, & vncto in Regem per Samuelem Prophetam præcipitur, quod aſcenderet ad cuneum Prophetarum, vt ibidem per eleuationem mentis prophetando cum eis circa populum gubernandum ex diuina influentia haberet notitiam agendorum, quod factum fuit, vt patet 1.Reg.10. vnde impoſſibile eſt Reges, & Principes non errare propter dictam cauſam, niſi ad illum, qui omnia gubernat, & omnium eſt conditor ſe conuertant, & propter hanc cauſam dicitur in Eccleſiaſtico de regibus Iſraëlitici populi, quod præter Dauid, Ezechiam, & Ioſiam, qui fuerunt viri ſpirituales, & à Deo illuminati, omnes peccauerunt Domino.*

167. Relaxatur Religio, quando aliquod incommodum magni momenti eſt à Religione euellendum, & ab aliquo ex Conſultoribus, ad quem ſpectat reformatio, proponitur remedium, quod facilè repudiatur ob quamcunque difficultatem occurrentem, cuius ſolutio in promptu non habetur, vnde peccant, & contra ſcientiam, ignorantes, quod leges nequeunt omnia incommoda euitare, ſed illæ ſanciuntur, ſub quibus minora ſequuntur, & contra prudentiam, cuius munus eſt, ponderare res non ſecundum apparentiam alicuius rationis ſibi occurrentis, ſed ſecundum eſſentiam ipſarum, & non ab extrinſeco ſecundum opinionem alicuius hominis, ſed ſecundum æſtimationem, quam de illis facit Deus, & conformare electionem earum huic iudicio, & ſic magnas magni facere, & paruas paruipendere, quare S.Chryſoſtom.cap.24.in in Matth.hom 51.inquit. *Prudentem voco ego, non hominem ſapientem, & doctum tantùm, ſed illum, qui habet iudicium ſanum, & illuſtratum, & qui ponderat*

res

res iuxta naturam ipſarum, & illis vtitur ad præſcriptum rationis. Et ita remedium denegatur non paruo incommodo, & Religio continuò relaxatur.

Relaxatur Religio, quando capitula prouincialia reformationi Prouinciarum non intendunt, dico capitula prouincialia, quia ab iſtis magis dependet reformatio totius Religionis, quàm à capitulis Generalibus, ſeu à Generali, ſeu à Prouinciali, pro intelligentia multa ſunt conſideranda. Prim. Religionem diuidi in duas partes, ſcilicet in Superiores, qui vocantur maiores, & ſubditos, in quibus contingere poſſunt defectus reformandi, & quælibet pars moraliter loquendo propter propenſionem quam vnaquæque habet ad ſe ipſam, & propter commiſerationem qua vnaquæque ſe reſpicit, & propter conuenientiam, qua vnaquæque (præſertim illa Superiorum) putat aliquid ſibi conuenire, non eſt apta ad corrigendam, reformandamque ſeipſam, quia quælibet ſub coloribus diuerſarum rationum apparentium multa poteſt intelligere ſibi conuenire, quæ Religionis perfectioni obſtare videntur, vnde Tiraquell. de pœn.temp.caſu 51.à num.82. inquit tantus eſt amor ſui, vt quiſque etiam ſanctiſſimus cæcutiat in propriis, & Ægid. Roman. 1.part. lib. 3.cap.9.ait: *Homo nimis decipitur in proprio commodo, ſemper videtur ei ſe plus deberè recipere quàm accipiat.* Et paulò inferiùs: *Quilibet deceptus in iudicando de ſeipſo, appretiatur ſe plus valere quàm valeat.* Et S.Baſil.in conſt.monaſt.cap.23. fin. ait: *Illud firmiſſimum tenendum, eſt rem eſſe difficilem ſe ipſum cognoſcere, & curare, propterea quod naturaliter quiſque ſe ipſum amat, & quilibet, quia naturaliter in ſe propenſus eſt, in veritatis iudicio fallitur, at verò ab alio curari, cognoſcique facilè eſt, cum ei, qui alios regit, ad veritatem diſcernendam nequaquam obſtet ſui ipſius amor.* Et hoc præcipuè in Superiorum parte, tum propter dignitatem, tum proter merita, tum propter labores defenſa à propria authoritate, quæ obruere ſubditos poteſt mille modis, etiam ſuauibus, ſi aliquid contra ipſam loqui volunt, & ideo, ait Rodriquez tom.3. q.47. art.3.verſ.ſecund. ratio, celebrantur capitula tam generalia, quàm prouincialia, vt viſitentur Prælati, & de ſuis defectibus publicè puniantur, vt ſucceſſoribus ſint 168.

in exemplum, vel ſaltem metu pœnæ à ſimilibus patrandis ſe abſtineant. Secund. Generalem eſſe ſubditum capituli generalis, ac proinde ipſum obligari, ſicut alias perſonas ad obſeruandas leges eiuſdem capituli, non ſolùm quoad vim directiuam, ſed etiam quoad vim coactiuam, quare Generales tẽporales functi officio viſitantur, & puniuntur de defectibus cõmiſſis contra leges à capitulo generali ſtatutas. Suar. 4 de Relig lib. 2. c. 8. n. 18. tr. 8. idem eſt philoſophandum de capitulo Prouinciali aduerſus ſuum Prouincialem: adde, quod capitulum generale ſicut poteſt eligere Generalem, ita poteſt eum deponere, punire, eius authoritatem augere, & minuere ob ſupremam authoritatem. Ita Suar. vbi ſupr. tract. 10. lib. 10. cap. 4. idem dic de capitulo Prouinciali aduerſus Prouincialem. Tert. Generales, ſeu Prouinciales in ſuis capitulis ſub mortali teneri non eſſe negligentes ſupra Religionis reformationem, & intendere debere, qnomodo diſciplina regularis obſeruetur, nec non & regula, qui mores ſint corrigendi, quomodo ambitio ſit extirpanda, quomodo Superiores tyrannici ſint euellendi, &c. vt inquit Rodriquez vbi ſupr. art. 2. & 3. & his omnibus remedium apponere: aduertant tamen, quod tantùm inſiſtere ſubditorum reformationi, & non Prælatorum, non eſt tutum in conſcientia, quia, vt benè dicit Zerola in praxi p. 2. tit. reformatio, quem citatum ſequitur Peirin. de ſubdito, tom. 1. quæſt. 1. c. 7. Prælatus non poteſt præcipere vni Monacho, vt reformetur, niſi reformentur & alij: ergo tantò magis ſub mortali tenentur capitula intendere ſupra omnium reformationem, quia finis capitulorum eſt reformatio Religionis. Ex tota hac doctrina colligitur, quod reformatio totius Religionis difficile poteſt haberi à capitulo generali, quia, cum ferè ſemper componatur ex Superioribus maioribus, qui ſunt vna ex partibus Religionis, ob rationem ſuperius dictam difficile defectus in ſemetipſis moderabuntur, ideo non eſt medium congruum pro reformatione introducenda, licet ſit aptum pro reformatione ſubditorum, nec ita facilè poteſt haberi à Generali, quia, cum aſſumatur ex his Patribus maioribus, poteſt aliquo modo dubitari fore, vt non intendat tanta vi, quanta eſt neceſſaria

ad-

ad reformandos Prælatorum defectus, (licet facilius ab ipſo haberi poſſit, quàm à capitulo generali, maximè quando eſt vir ab omni affectione humana alienus, ambitionis inimicus, electionúmque partialium deſtructor,) & quia sẽper nõ eſt præſens capitulis Prouincialibus pro corruptelarum deſtructione, quæ tractu temporis in parte Superiorum oboriuntur, & ſub coloratis rationibus nutriuntur, & defenduntur: concluditur ergo, quod maxima, & virilis reformatio ferè ſemper dependet à capitulis prouincialibus, quia ibi ſunt Superiores maiores pro ſubditorum reformatione, & pro reformatione Prælatorum eſt ferè totum capitulum non compoſitum ex Prælatis maioribus, ſed ex ſubditis ordinariis, qui ægrè ferunt corruptelas, ac commoda in Superioribus maioribus ab eorum authoritate introducta, & ab eadem conſeruata, & quod ipſi ſemper ſubeant reformationis onus, & Superiores maiores, quorum defectus totam Religionem inficiunt, quia, vt cap. Magnæ de vot. habetur, quod agitur à Prælatis facilè trahitur in exemplum, leuiter, aut nunquam tale onus portent, ex quo clare habetur, quod ſi Religio non reformetur à capitulis prouincialibus, in relaxationis profundum ruet.

Tota difficultas erit in aſſignando modo ſuaui, qui prædictæ relaxationi obſtet, qui pacem inter ſubditos, & ſuperiores conſeruet, qui libertatem loquendi abſque ſuperiorum timiditate ſubditis concedat. Modus pro meo captu aptiſſimus erit, vt Prouincialis tanquam caput totius capituli id congreget, & vnuſquiſque capitularis ſecum ferat ſchedulam, in qua ſint defectus notati, de quibus intenditur reformatio, eligantur poſtea à toto capitulo tres homines inter omnes digniores, qui non ſint, nec fuerint inter ſuperiores maiores connumerati, inde in præparatam vrnam mittantur ſchedulæ illæ, & extractæ legantur à ſuperioribus maioribus electis in illo capitulo ſimul cum illis tribus hominibus, ſi tres conueniant in aliquo defectu reformando, ſi defectus ad partem ſubditorum ſpectet, ne aliquod impertinens ſub vota cadat, recognoſcatur à ſuperioribus maioribus, ſi eis viſus fuerit reformatione indigere, proponatur capitulo vel tantùm ſuperioribus maioribus tam præſen- 169

tibus, quàm præteritis provt magis videbitur expedire, & ſi pro reformatione maiorem partem votorum ſecretorum habuerit prorſus reformatus intelligatur, ſi verò defectus pertineat ad partem ſuperiorum maiorum tres illi Religioſi electi in ſecreto iudicent de eius reformatione, & proponatur tantum capitulo, ſi reformatione indiguerit, &c. Si autem ad vtramque partem ſpectat, tam ſuperiores maiores in illo capitulo electi, quàm illi tres electi iudicium ferant de eius reformatione, & proponatur, &c. Iſte modus mihi videtur eſſe aptiſſimus ad ſatisfaciendum obligationi oneris reformationis, quod ſub mortali incumbit capitulis ad conſeruandam pacem inter ſuperiores, & ſubditos, ad timiditatem expellendam, libertatem loquendi concedendam, & tandem ad occurrendum Religionis relaxationi.

DVBIVM XXV.

An tuta conſcientia capitulum prouinciale poſſit magnum reformationis negotium committere Prouinciali, ac Definitoribus,

170. SVperius dixi, quod multa facere poteſt capitulum Generale, idem reſpectiuè eſt philoſophandum de capitulo Prouinciali, poteſt ergo condere leges, & decreta perpetuò duratura pro Prouincia obligantia Religioſos omnes Prouinciæ, Prouincialem quoque, ipſum eligere, deponere, punire, ipſius authoritatem minuere, & augere, omniáque facere, quæ Prouincialis ipſe facere poteſt, eo quod habeat authoritatem ſupra ipſum Prouincialem, vnde ſequitur, quod ſicut capitulum Generale poteſt regulam iam collapſam, & relaxatam ad priſtinum ſtatum reſtituere obligando ſubditos ad obſeruantiam illius reformationis, eo quod hæc reſtauratio regulæ concernat ipſam, nec ſit ſupra ipſam, & profeſſi, qui ſunt membra Religionis, teneantur etiam cum proprio incommodo ipſius bonum, & conſeruationem procurare. Silu.tit.Relig.6. Cordub. in expoſit.reg. S.Franc.

S.Franc.cap. 10.quæſt. 2.punct.6. Sanch. in ſumm.lib.6.c.2. num 35. multos alios citans, ita capitulum prouinciale id poteſt pro ſua Prouincia efficere, imo addit Sanch. vbi ſupr. num. 37. quemlibet priuatum ſuperiorem, cui non datur condere ſtatuta, ſed præcepta imponere, quæ ſiue morte ipſius, ſiue officio terminato expirant, poſſe in ſuo conuentu ſeu Prouincia præcepta imponere obligantia ad ea, quæ prudenter iudicat neceſſaria ad prioris regulæ obſeruantiam, & reformationem, tum quia ſicut capitulum generale ſtatuere poteſt leges perpetuò duraturas, ita huiuſmodi ſuperiores eandem poteſtatem habent imponendi præcepta non perpetua, tum quia eorum officium petit, vt in loco ſibi ſubiecto obſeruetur regula, & quæ collapſa eſt, reſtauretur.

Concluſio.

Capitulum prouinciale tuta conſcientia poteſt ſuam authoritatem Prouinciali, ac eius Conſiliariis concedere, vt nomine ſuo Prouinciam reforment, non eſt tamen conueniens. Prob. poteſt augere, & minuere authoritatem Prouincialis, vt dictum eſt: ergo ei poteſt tribuere reformandi authoritatem: poteſt Compromiſſariis ius eligendi præſtare, vt dicitur in electionis materia: ergo etiam reformandi authoritatem compromittere in huiuſmodi Patres. Limita modò ſint idonei, quia ſi probabiliter timetur ne reformatio ſolùm ſupra ſubditorum, & non ſupra Prælatorum partem cadat, non ſunt idonei miniſtri pro reformatione, & capitulum id efficiens reum lethalis culpæ cenſendum eſt, quia deficit in hoc caſu à ſuo munere in materia graui Dixi, non eſſe tamen conueniens, tum propter propenſionem, quam vnaquæque pars ſibi ipſi habet, tum quia augmentata poteſtate augmentatur defenſio propriorum defectuum, reformatione dignorum, ſub coloratis rationibus, tum quia iudex in propria cauſa non eſt competens ad ferendum iudicium, & ideò capitulum ipſum debet reformationi inſiſtere, aliàs Religio ſemper ruet, cum experientia compertum ſit, quod regula, & Religio, quæ non reformantur, quotidie ad ruinam, & maximam relaxationem tendunt. 171.

S.Greg.lib.2.Dial.cap.3. *Diſcordes, & ſi boni operis fructus in ſuis actionibus proferunt, perfecti nulli ſunt, quia non ex vnitate charitatis oriuntur*, proinde ipſe Generalis præſertim obſtare debet ſeditionis principio, vt adnotauit paulò inferius Decianus, *quia compertum eſt modicam ſcintillam magnum excitaſſe incendium.* Vnde tria præſertim debet Generalis arcere à congregatione, à quibus originem trahunt diſcordiæ, ac ſeditiones, inquit D. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 3. Prim. eſt proprij commodi procuratio inordinata alicuius, ſeu aliquorum, quia inde multi grauantur, & cum eis modicam poſſunt habere concordiam, vnde Ariſtot. 3. Polit. cap.4. ait. *Conſtat igitur, quod quæcumque Reipublicæ ad communem vtilitatem intendunt, hæ certè rectæ ſunt ſecundum ſimpliciter iuſtum, quæcumque verò ad propriam eorum, qui præſunt, vtilitatem, aberrant quidem, ſúntque omnes rectarum rerumpublicarum trangreſſiones, & labes, gubernantur enim quaſi à Dominis, ciuitas autem eſt liberorum ſocietas*, quare à regiminibus debet arcere illos Prælatos, qui præ aliis abſque iuſtitiæ diſtributiuæ regula volunt frui bonis, & commodis Religionis, ex quibus conſequendis ſuſcitantur ambitiones, & factiones, quæ ſunt labes Religionis, debet etiam expellere à congregatione quaſdam induſtrias, artes, ac paruas vniones, quæ fiunt ad cumulanda vota, nam Generalis præ oculis ſemper habere debet, quod ſerpunt ſenſim ſeditiones, vt dicit Decianus, *& quod ſeditionem*, inquit Fr.Patric.de Republ. lib.6.cap.5. *mouet incuria, & deſidia eorum, qui ciuili ſocietati præſunt.* Secund. cum honores, & officia aliquibus copioſè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil impertiuntur, generatur diſcordia, vnde dicebat Ariſt.lib.5.Pol.cap.1: *Vbique enim propter inæqualitatem oritur ſeditio*, quamobrem omnibus ſecundum meritorum menſuram diſpenſare debet aliquod officium, & curare, vt ab omnibus id præſtetur, exemplo Dei, inquit Antonin.vbi ſupr. *Qui facit concordiam in ſublimibus.* Iob 25. id eſt, in Angelis diuerſa officia concedens, quorum nemo officium vſurpat alterius, & S. Chryſ. in policratico lib. 1. ait. *Tunc Reipublicæ corpus roboris ſui integritate vigebit, tunc optimæ compoſitionis ſpecie venuſtabitur, & elegantis pulchritudinis decorem*

induet

induet, ſi ſingula quæque locum teneant ſortita decenter, ſi fuerit officiorum non confuſio, ſed diſtributio. Tert. quando non puniuntur delicta, tunc ſequitur diſcordia, nam ex hoc datur audacia malis ad lædendum alios, ex quo excitantur diſcordiæ, & inimicitiæ, & ſi puniantur aliqui impotentes excluſis potentibus, ſuſcitatur etiam diſcordia. Pro certo Prælatus habeat, quod parua perfectio Religionis in concordia ſemper creſcet, maxima perfectio in diſcordia ſemper ruet vſque ad extremum exitium, percipe dictum Senecæ in Prouerbiis. *Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur.*

Relaxatur Religio, cum Generalis non ſtudet à regiminibus aliorum inferiorum Prælatorum reſcindere tyrannidem quæ facillimè in eorum actionibus, & ſub coloratis rationibus inſurgit: pro intelligentia ſunt notanda verba Abulenſis in Exod. cap. 20. quæſt. 19. dicentis, quod Principes, & Prælati non debent curare de bonis ſuis, ſed de bonis communitatis conſeruando ſtatum politicum, nam tota iſtorum ſolicitudo eſt diſtribuendo iuſtitiam omnibus de politia: iuſtitia autem non eſt bonum proprium, ſed alienum, qui ergo iuſtitiæ ſtudet, non ſtudet ſibi, ſed alteri, ſic declarat Ariſt. 4. Ethic. Et ideò dicit, quod difficilius eſt eſſe iuſtum, quàm habere alias virtutes, quia per quodlibet aliarum virtutum ornamentum, quilibet eſt bonus ſibi, per iuſtitiam eſt ſolum alteri bonus, magis autem inclinantur homines ad ſe ipſos, quam ad alios: ex hoc concluſit Philoſophus in eod. lib. ex authoritate Biantis, quod Principatus oſtendit virum, id eſt, quando aliquis eſt virtuoſus, & non eſt Princeps non incumbit ſibi onus diſtribuendi iuſtum, & vacandi aliorum vtilitatibus relicta ſua, quando autem eſt Princeps, incumbit ei iſtud onus ceſſandi à ſuis vtilitatibus, & quia hoc eſt valdè graue, ibi demonſtratur, quis eſt vir, id eſt, quis eſt virtuoſus, vel ſi fortè aliquis ante benè ſe habebat in rebus ſuis, & ex hoc iudicabatur virtuoſus, cum incœperit principari ceſſando à ſuis vtilitatibus, & ſtudendo vtilitatibus aliorum, videbitur ſi erat verè virtuoſus, vel non: hæc Abulenſ. Eſt etiam notandum, vt dictum eſt, hominem magis inclinare ad ſe ipſum, & ad ſua commoda 166.

 procuranda,

procuranda, quàm ad alios, ideò facillimè à recto iuſtitiæ tramite recedere poteſt., & ſi quæras cauſam, alia aſſignari nequit, niſi proprium commodum, vt optimè inſinuat D.Thom.1.de reg.Princip.cap.11. *Nullus enim à iuſtitia declinat, niſi cupiditate alicuius commodi tractus.* Ex qua doctrina videlicet ex difficultate iuſtitiæ poſſidendæ, & facilitate adhærendi ſibi ipſis, commodiſque propriis Prælati deflectere de iuſtitiæ via facillimè poſſunt non procurando ſubditorum vtilitatem ſed propriam, & ita incidere in tyrannidem opprimendo ſubditos in bonis, quæ eis ex iuſtitia ſecundum meritorum proportionem debentur, ex quo oritur maxima relaxatio in Religionibus, nam Prælati ſub coloratis rationibus propria commoda defendunt, ſubditi verò putant ea licitè poſſideri, vnde ſtudent variis modis conſequi, ex quo excitantur ambitiones, formantur factiones, audiuntur murmurationes, & multa alia mala in maximum Religionis detrimentum: quamobrem S.Thom.1. de reg. Princ. cap.6. ab iſta facilitate inſtructus aiebat: *Sic eſt diſponenda regni gubernatio, vt Regi iam inſtituto tyrannidis ſubtrahatur occaſio, ſimul etiam temperetur poteſtas, vt declinare de facili in tyrannidem non poſſit.* Inter media à Religionibus exiſtimata apta ad hoc exequendum eſt electio ſummi Prælati, nempe Generalis, cuius munus eſt omnibus Prælatis inferioribus præeſſe, vt timore ſupremæ authoritatis contra propriam inclinationem, & propenſionem colant iuſtitiam, omnibus ſubditis ea præſtando, quæ ipſorum ſunt, propriámque vtilitatem negligendo, vt æquitas in bonum pacis & quietis Religionis ſeruetur, & hoc eſt, teſte D.Ambr.in dub.4.p.part.relato,de ratione intrinſeca iuſtitiæ. *Iuſtitia eſt*, inquit, *quæ vnicuique quod ſuum eſt tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem cuſtodiat.* Quare Generalis, vt proprio muneri ſatisfaciat, tres ſpecies tyrannidis à Prælatis arcere debet. Prim. quando ipſi imperant, & gubernant ad opulentorum commodum, nam hoc videtur tyrannicum iuxta doctrinam Ariſtot.3.pol.cap.5. *Tyrannidem eſſe dicimus paucorum potentiam, cum ad opulentorum commodum gubernatur.* Secund. quando ſub variis rationum coloribus depauperare ſatagunt

gunt dignitatibus inferiores,ac ſubditos,quæ rationes tandem reſoluuntur, ne ſibi arripiant locum, hoc etiam eſt tyrannicum ſecundum præceptum Ariſt.5. pol.cap.11. *Tyrannus ſatagit ciues depauperare, nemo enim impoſsibilia aggreditur.* Tert.eſt,quando verbis,aliiſque mediis ſanctitatem,virtutem, ac excellentiam virorum obtenebrant, ac ſi in ipſis nullus defectus videretur, & eſſent de cœleſti ſtirpe. *Qui autem*, inquit Ariſt.5. pol. cap 11. *ſubditorum vel honeſtati ſtudent, vel libertati, minuere excellentiam, & praeminentiam tyranni videntur. Oderunt ergo illos tyranni tanquam euerſores poteſtatis ſuæ.* Demum Generalis reſecare omnes alias ſpecies tyrannidis debet, quæ ſatis cognoſcuntur ex verbis ſequentibus Abulenſ.vbi ſupr. Qui autem Princeps, vel Prælatus eſt magis vacans vtilitati ſuæ, quam diſtributioni iuſti politici, non Prælatus aut Princeps, ſed Tyrannus eſt, quæ ſatis dura definitio eſt noſtris Principibus, ac Prælatis.

Relaxatur Religio, cum Prælatus, qui grauiſſimum onus regiminis animarum ſuſtentat, nón ſe conuertit ad Deum per quotidianum cultum orationis, vt poſſit diuinas illuminationes mereri ad rectè gubernandum, iudicandum, ſubditiſque ſecundum merita prouidēdum, aliter enim faciendo ſub tanto onere corruet, regimen confundendo,multorum merita negligendo, propriamque animam multis peccatis vinciendo, nam quis ignorat omnem poteſtatem eſſe à Domino? vt refert D.Thom.2.de reg.Princip.cap.16.ex D.Paul.ad Rom.cap.13.*Vnde & vices Dei Rector*, inquit ſanctus D. *gerit in terris, propter quod tota virtus dominij ex Deo dependet, ſicut eius miniſter, vbi eſt dependentia à Domino, neceſſaria eſt Superioris reuerentia, propter quod in Apocalypſi agitur de cœleſtium ſpirituum miniſterio, qui per ſeniores tanquam maturiores in actionibus, & animalia, quæ potius aguntur, quam agant ex vehementi irradiatione diuina, & in miniſterio deſignantur, ſemper de eiſdem ſubiungitur, quod ceciderunt in facies ſuas, & adorauerunt Deum.* Quare Prælatus, qui perfectionē Religionis propagare exoptat, debet in propriæ annihilationis faciem cadere, recognoſcendo poteſtatem gubernandi à ſummo Deo dari, eúmque adorare implorando 167.

diuinum

diuinum auxilium ad rectè ſuſtinendam tantam regiminis molem, aliàs corruet Religionem relaxando. Percipe, & in corde imprime hæc verba D.Thom. vbi ſupr. c. 15. *Reges & Principes communes habent actiones, & vniuerſalem diligentiam ſubditorum, cum non ſufficiat homo ſolus ad proprias actiones, oportet, quod in multis deficiant, quia talis actio, ſiue actiones, quæ ſunt populum gubernare, iudicare, ac vnicuique ſuorum ſubditorum ſecundum merita prouidere tranſcendit virtutem naturæ, propter quod dicitur, quod eſt ars artium regimen animarum. Et arduum eſt valde, vt qui neſcit tenere moderamina vitæ ſuæ, iudex fiat vitæ alienæ, ſecundum quam cauſam Sauli aſſumpto, & vncto in Regem per Samuelem Prophetam præcipitur, quod aſcenderet ad cuneum Prophetarum, vt ibidem per eleuationem mentis prophetando cum eis circa populum gubernandum ex diuina influentia haberet notitiam agendorum, quod factum fuit, vt patet 1. Reg. 10. vnde impoſſibile eſt Reges, & Principes non errare propter dictam cauſam, niſi ad illum, qui omnia gubernat, & omnium eſt conditor ſe conuertant, & propter hanc cauſam dicitur in Eccleſiaſtico de regibus Iſraëlitici populi, quod præter Dauid, Ezechiam, & Ioſiam, qui fuerunt viri ſpirituales, & à Deo illuminati, omnes peccauerunt Domino.*

167. Relaxatur Religio, quando aliquod incommodum magni momenti eſt à Religione euellendum, & ab aliquo ex Conſultoribus, ad quem ſpectat reformatio, proponitur remedium, quod facilè repudiatur ob quamcunque difficultatem occurrentem, cuius ſolutio in promptu non habetur, vnde peccant, & contra ſcientiam, ignorantes, quod leges nequeunt omnia incommoda euitare, ſed illæ ſanciuntur, ſub quibus minora ſequuntur, & contra prudentiam, cuius munus eſt, ponderare res non ſecundum apparentiam alicuius rationis ſibi occurrentis, ſed ſecundum eſſentiam ipſarum, & non ab extrinſeco ſecundum opinionem alicuius hominis, ſed ſecundum æſtimationem, quam de illis facit Deus, & conformare electionem earum huic iudicio, & ſic magnas magni facere, & paruas paruipendere, quare S. Chryſoſtom. cap. 24. in in Matth. hom 51. inquit. *Prudentem voco ego, non hominem ſapientem, & doctum tantùm, ſed illum, qui habet iudicium ſanum, & illuſtratum, & qui ponderat* res

res iuxta naturam ipſarum, & illis vtitur ad præſcriptum rationis. Et ita remedium denegatur non paruo incommodo, & Religio continuò relaxatur.

Relaxatur Religio, quando capitula prouincialia reformationi Prouinciarum non intendunt, dico capitula prouincialia, quia ab iſtis magis dependet reformatio totius Religionis, quàm à capitulis Generalibus, ſeu à Generali, ſeu à Prouinciali, pro intelligentia multa ſunt conſideranda. Prim. Religionem diuidi in duas partes, ſcilicet in Superiores, qui vocantur maiores, & ſubditos, in quibus contingere poſſunt defectus reformandi, & quælibet pars moraliter loquendo propter propenſionem quam vnaquæque habet ad ſe ipſam, & propter commiſerationem qua vnaquæque ſe reſpicit, & propter conuenientiam, qua vnaquæque (præſertim illa Superiorum) putat aliquid ſibi conuenire, non eſt apta ad corrigendam, reformandamque ſeipſam, quia quælibet ſub coloribus diuerſarum rationum apparentium multa poteſt intelligere ſibi conuenire, quæ Religionis perfectioni obſtare videntur, vnde Tiraquell. de pœn.temp.caſu 51.à num.82. inquit tantus eſt amor ſui, vt quiſque etiam ſanctiſſimus cæcutiat in propriis, & Ægid. Roman. 1.part. lib. 3.cap.9.ait: *Homo nimis decipitur in proprio commodo, ſemper videtur ei ſe plus deberè recipere quàm accipiat.* Et paulò inferiùs: *Quilibet deceptus in iudicando de ſeipſo, appretiatur ſe plus valere quàm valeat.* Et S.Baſil.in conſt.monaſt.cap.23. fin. ait: *Illud firmiſſimum tenendum, eſt rem eſſe difficilem ſe ipſum cognoſcere, & curare, propterea quod naturaliter quiſque ſe ipſum amat, & quilibet, quia naturaliter in ſe propenſus eſt, in veritatis iudicio fallitur, at verò ab alio curari, cognoſcique facilè eſt, cum ei, qui alios regit, ad veritatem diſcernendam nequaquam obſtet ſui ipſius amor.* Et hoc præcipuè in Superiorum parte, tum propter dignitatem, tum proter merita, tum propter labores defenſa à propria authoritate, quæ obruere ſubditos poteſt mille modis, etiam ſuauibus, ſi aliquid contra ipſam loqui volunt, & ideo, ait Rodriquez tom.3 q.47. art.3.verſ.ſecund. ratio, celebrantur capitula tam generalia, quàm prouincialia, vt viſitentur Prælati, & de ſuis defectibus publicè puniantur, vt ſuccesſoribus ſint 168.

in exemplum, vel ſaltem metu pœnæ à ſimilibus patrandis ſe abſtineant. Secund. Generalem eſſe ſubditum capituli generalis, ac proinde ipſum obligari, ſicut alias perſonas ad obſeruandas leges eiuſdem capituli, non ſolùm quoad vim directiuam, ſed etiam quoad vim coactiuam, quare Generales tẽporales functi officio viſitantur, & puniuntur de defectibus cõmiſſis contra leges à capitulo generali ſtatutas. Suar. 4 de Relig lib. 2. c. 8. n. 18. tr. 8. idem eſt philoſophandum de capitulo Prouinciali aduerſus ſuum Prouincialem: adde, quod capitulum generale ſicut poteſt eligere Generalem, ita poteſt eum deponere, punire, eius authoritatem augere, & minuere ob ſupremam authoritatem. Ita Suar. vbi ſupr. tract. 10. lib. 10. cap. 4. idem dic de capitulo Prouinciali aduerſus Prouincialem. Tert. Generales, ſeu Prouinciales in ſuis capitulis ſub mortali teneri non eſſe negligentes ſupra Religionis reformationem, & intendere debere, qnomodo diſciplina regularis obſeruetur, nec non & regula, qui mores ſint corrigendi, quomodo ambitio ſit extirpanda, quomodo Superiores tyrannici ſint euellendi, &c. vt inquit Rodriquez vbi ſupr. art. 2. & 3. & his omnibus remedium apponere: aduertant tamen, quod tantùm inſiſtere ſubditorum reformationi, & non Prælatorum, non eſt tutum in conſcientia, quia, vt benè dicit Zerola in praxi p. 2. tit. reformatio, quem citatum ſequitur Peirin. de ſubdito, tom. 1. quæſt. 1. c. 7. Prælatus non poteſt præcipere vni Monacho, vt reformetur, niſi reformentur & alij: ergo tantò magis ſub mortali tenentur capitula intendere ſupra omnium reformationem, quia finis capitulorum eſt reformatio Religionis. Ex tota hac doctrina colligitur, quod reformatio totius Religionis difficile poteſt haberi à capitulo generali, quia, cùm ferè ſemper componatur ex Superioribus maioribus, qui ſunt vna ex partibus Religionis, ob rationem ſuperius dictam difficile defectus in ſemetipſis moderabuntur, ideo non eſt medium congruum pro reformatione introducenda, licet ſit aptum pro reformatione ſubditorum, nec ita facilè poteſt haberi à Generali, quia, cum aſſumatur ex his Patribus maioribus, poteſt aliquo modo dubitari fore, vt non intendat tanta vi, quanta eſt neceſſaria

ad-

ad reformandos Prælatorum defectus, (licet facilius ab ipſo haberi poſſit, quàm à capitulo generali, maximè quando eſt vir ab omni affectione humana alienus, ambitionis inimicus, electionúmque partialium deſtructor,) & quia sẽper nõ eſt præſens capitulis Prouincialibus pro corruptelarum deſtructione, quæ tractu temporis in parte Superiorum oboriuntur, & ſub coloratis rationibus nutriuntur, & defenduntur: concluditur ergo, quod maxima, & virilis reformatio ferè ſemper dependet à capitulis prouincialibus, quia ibi ſunt Superiores maiores pro ſubditorum reformatione, & pro reformatione Prælatorum eſt ferè totum capitulum non compoſitum ex Prælatis maioribus, ſed ex ſubditis ordinariis, qui ægrè ferunt corruptelas, ac commoda in Superioribus maioribus ab eorum authoritate introducta, & ab eadem conſeruata, & quod ipſi ſemper ſubeant reformationis onus, & Superiores maiores, quorum defectus totam Religionem inficiunt, quia, vt cap. Magnæ de vot. habetur, quod agitur à Prælatis facilè trahitur in exemplum, leuiter, aut nunquam tale onus portent, ex quo clare habetur, quod ſi Religio non reformetur à capitulis prouincialibus, in relaxationis profundum ruet.

Tota difficultas erit in aſſignando modo ſuaui, qui prædictæ relaxationi obſtet, qui pacem inter ſubditos, & ſuperiores conſeruet, qui libertatem loquendi abſque ſuperiorum timiditate ſubditis concedat. Modus pro meo captu aptiſſimus erit, vt Prouincialis tanquam caput totius capituli id congreget, & vnuſquiſque capitularis ſecum ferat ſchedulam, in qua ſint defectus notati, de quibus intenditur reformatio, eligantur poſtea à toto capitulo tres homines inter omnes digniores, qui non ſint, nec fuerint inter ſuperiores maiores connumerati, inde in præparatam vrnam mittantur ſchedulæ illæ, & extractæ legantur à ſuperioribus maioribus electis in illo capitulo ſimul cum illis tribus hominibus, ſi tres conueniant in aliquo defectu reformando; ſi defectus ad partem ſubditorum ſpectet, ne aliquod impertinens ſub vota cadat, recognoſcatur à ſuperioribus maioribus, ſi eis viſus fuerit reformatione indigere, proponatur capitulo vel tantùm ſuperioribus maioribus tam præſen- 169

 tibus,

S.Franc.cap.10.quæſt.2.punct.6. Sanch. in ſumm.lib.6.c.2. num.35. multos alios citans, ita capitulum prouinciale id poteſt pro ſua Prouincia efficere, imo addit Sanch. vbi ſupr. num. 37. quemlibet priuatum ſuperiorem, cui non datur condere ſtatuta, ſed præcepta imponere, quæ ſiue morte ipſius, ſiue officio terminato expirant, poſſe in ſuo conuentu ſeu Prouincia præcepta imponere obligantia ad ea, quæ prudenter iudicat neceſſaria ad prioris regulæ obſeruantiam, & reformationem, tum quia ſicut capitulum generale ſtatuere poteſt leges perpetuò duraturas, ita huiuſmodi ſuperiores eandem poteſtatem habent imponendi præcepta non perpetua, tum quia eorum officium petit, vt in loco ſibi ſubiecto obſeruetur regula, & quæ collapſa eſt, reſtauretur.

Concluſio.

Capitulum prouinciale tuta conſcientia poteſt ſuam authoritatem Prouinciali, ac eius Conſiliariis concedere, vt nomine ſuo Prouinciam reforment, non eſt tamen conueniens. Prob. poteſt augere, & minuere authoritatem Prouincialis, vt dictum eſt: ergo ei poteſt tribuere reformandi authoritatem: poteſt Compromiſſariis ius eligendi præſtare, vt dicitur in electionis materia: ergo etiam reformandi authoritatem compromittere in huiuſmodi Patres. Limita modò ſint idonei, quia ſi probabiliter timetur ne reformatio ſolùm ſupra ſubditorum, & non ſupra Prælatorum partem cadat, non ſunt idonei miniſtri pro reformatione, & capitulum id efficiens reum lethalis culpæ cenſendum eſt, quia deficit in hoc caſu à ſuo munere in materia graui Dixi, non eſſe tamen conueniens, tum propter propenſionem, quam vnaquæque pars ſibi ipſi habet, tum quia augmentata poteſtate augmentatur defenſio propriorum defectuum, reformatione dignorum, ſub coloratis rationibus, tum quia iudex in propria cauſa non eſt competens ad ferendum iudicium, & ideò capitulum ipſum debet reformationi inſiſtere, aliàs Religio ſemper ruet, cum experientia compertum ſit, quod regula, & Religio, quæ non reformantur, quotidie ad ruinam, & maximam relaxationem tendunt. 171.

172. Aduertendum tamen eſt, quod ſi capitulum, vt propriæ obligationi ſatisfaciat ſuo niſu reformationi inſiſtere velit, Prouincialis verò renuat, & ad locum capitularem cum toto capitulo, accedere recuſet, ſuo beneplacito ſocietas capitularis in vnum congregetur, quia nihil, vt inquit Suar. 4. de Relig. tract.8.lib.2.cap.8.num.8. ſine præſentia, & præſidentia Prælati per ſe, aut per ſuum vicarium facere poteſt, & ordinare. Attamen non eſt alienum à veritate, poſſe capitulum poſt trinam requiſitionem factã Prouinciali, renuenti capitulum congregare, licite ſe ipſum congregare, & de reformatione tractare, &c. videatur Samuellius de elect. can. tract.1.diſput.2.controu.4.concl.4. Verùm tamen eſt, Prouincialem reum eſſe mortalis culpæ, quia reſiſtit reformationi; ad quam incumbere ex officio debet, ſicut etiam mortaliter peccaret capitulum non inſiſtendo reformationi, quando incommoda reformanda ſerperent per Prouinciam, maximè in parte Superiorum maiorum. Ex quo habetur vnumquemque capitularem teneri facere, quantum moraliter poteſt, vt totum capitulum in grauiſſimum reformationis negotium incumbat, & id faciendum eſt ſine ſtrepitu, quia res Regularium, præſertim quæ aguntur in capitulis, debent pertractari ſumma cum pace, & quiete, & ideo poteſt capitularis licentiam petere à Superiore loquendi coram toto capitulo, & modeſtè ſuam intentionem circa reformationem explicare, & hoc modo videtur ſuæ obligationi ſatisfacere.

173. Nec quiſque excuſatur ob metum ortum ex ſola reuerentia, quæ maioribus debetur, quia ſola reuerentia per ſe non inducit ſufficientem excuſationem, nè culpa incurratur, vt eſt communis opinio, prout teſtatur Tuſch. lit. M. concl. 219. in fine. Suar. 3. de Relig. lib.6.c.4. n.16. niſi accedant adminicula ex ſententia Alciat. conſil.1. n. 14. cui ſententiæ adhæret Menoch. de arbitrar. Iudic. lib.2. caſ.136. num.10. Primum videtur eſſe, quando is, cui debetur reuerentia, minatur, & potens eſt minus exequi, tunc cadit metus in virum conſtantem, vt multis relatis aſſerit Sanch. de matrim. lib.4. diſp.6.n.20. Suar. vbi ſupr. n.17. Limita cum Panorm. Couarr. aliiſque citatis à Sanch. vbi ſupr. num.21. hoc procedere

dere ſolùm, vbi minans ſolitus eſt exequi minas, & vbi vocatur in dubium, an ſolitus ſit. Ita Sanch. vbi ſupr. num. 22. Sigiſm. à Bonon. de elect. dub. 52. num. 6. Secund. quando ſimul cum reuerentia vnitur ſeueritas, vel terribilitas, tunc habetur pro iuſto metu. Panorm. in cap. cauſam matrim. cum virum. Felin. in eod. cap. num. 4. de officio deleg. hinc dixit Bald. in cap. 1. § ieiunia, col. penult. de pac. firm. vultum potentis terribilem incutere iuſtum, & ſufficientem metum, quia ibi virtute clauduntur minæ, ſequitur Sanch. vbi ſupr. num. 13. aliis relatis, metus ergo his adminiculis roboratus poteſt excuſare à peccato capitulares, qui reformationi non inſiſtunt, eo quod cum tanto incommodo, & damno officium non ſuſceperint, nec ab aliis tribuitur eis: verum tamen eſt, quod debent monere Generalem de violentia facta, vt ſua authoritate remedium apponat., maximè quando eſt vir virtute clarus.

Addo, quod ſi Capitularis poteſt petere auxilium ab aliis Capitularibus, & ſimul vniti poſſunt occurrere minis ſuperiorum maiorum (ſicut de facto habebit auxilium à multis, quia in Capitulis Religionum reformatarum non deſunt homines zelo reformationis accenſi, qui facillimè minis obſtabunt) non poteſt dici, quod ſit metus cadens in virum conſtantem. Ita colligitur ex reg. damnum, de reg. iuris in 6. l. fin. in princip. ff. quod met. cauſ. Bellon. conſ. 18. num. 14. Tuſch. lit M concluſ. 218. num. 20. Sanch. vbi ſupr. diſp. 2. n. 23. 174.

Addo etiam, vt rectè dicit Innocent. in cap. 1. de his, quæ à maior. part. & Mirand. man. tom. 2. quæſt. 23. art. 35. quod, ſi in capitulo tractatur aliquid illicitum atque damnabile, tenentur, qui ſunt in capitulo de neceſſitate contradicere, aliàs habentur pro conſentientibus, & inuoluuntur peccato, cum aliis conſentientibus expreſsè.

DVBIVM

DVBIVM XXVI.

An vtilius ſit Religioni Prælatorum defectus diſſimulare, quàm corrigere.

175. HIc non loquimur de illis defectibus, ſeu criminibus, quæ grauiora nuncupantur, propter quæ regularis Prælatus deponi poteſt, & officio, quo fungitur, priuari, quæ ſunt: Prim. ſi eſt dilapidator bonorum monaſterij. Secund. ſi incontinenter viuit. Tert. ſi regulam deſtruit, eámque relaxat in ſe ipſo, & in aliis, de quibus Panorm. in cap. Monach. de ſtatu Monach. num. 5. & 6. & in cap. Vt ſi clerici, & in cap. Cum non ab homine, de iudiciis, vnde prædicto cap. Monach. fin. habetur, quia clarum eſt, nullo modo celari poſſe, aliter Religio quamprimum euadet hominum relaxatorum deſertum, ſed loquimur de illis defectibus, qui diſciplinam regularem in ipſis, & in aliis aliquantulum labefactant, vt nimius feruor in corripiendis ſubditis non ſine aliquo grauamine, vt nimia licentia tam ſibi, quam aliis conceſſa exeundi foras, vt nimia indulgentia in diſſimulandis ſubditorum defectibus, de illis inquam defectibus loquimur, quibus per exceſſum, ſeu receſſum diſciplina regularis non ita benè obſeruatur, quos omnis reformata Religio moderari intendit, vt magis, ac magis ſemper reformatio propagetur, quæritur ergo, an iſti defectus in omnibus Prælatis inuenti publicè corrigi debeant; vel in viſitationibus culpis publicis, vt mos eſt apud multos regulares, vel in fine anni poſt completum officium, an diſſimulari ob maiorem Religionis vtilitatem, dubium mouetur, quia apud multos pro comperto habetur, quod hi defectus præſertim illi, de quibus ob aliquod grauamen ſubditi conqueri poſſunt, ſaltem publicè diſſimulari debent, ne ſuperiorum authoritas diminuatur, & ſubditi arrogantes fiant, ita dicunt ipſi.

176. Not. prim. quod Religio poteſt hoc modo deſcribi, eſt ſtatus fidelium ad Chriſtianæ charitatis perfectionem tendentium

dentium per tria vota perpetuæ paupertatis, charitatis, ac obedientiæ ſtabilis in communi modo viuendi. Ita Bellarm. tom. 2. lib. 2. de Monach. cap. 2. initio. Sanch. in ſumm. lib. 5. cap. 1. num. 14. Layman lib. 4 tract. 5. cap. 1. num. 1. Baſſeus in ſumm. tit. Religio 1. num. 2. Ex quibus verbis deducitur, ad eius ſtatum requiri, vt ſit quædam congregatio ſub alicuius iuriſdictione, & poteſtate, quia, cum tendentia ad perfectionem ſit finis Religioſorum, opus eſt, vt ipſi directionem alicuius ſequantur, iuxta cuius arbitrium inſtruantur, vel excitentur, vt ad intentum perueniant finem. Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 86. art. 5. quæ iuriſdictio vel inſurgat ex vi, & natura votorum, per quæ verus Religioſus tranſit in ius, & poteſtatem ſuperiorum Religionis, & quorum ratione aſſequuntur ſuperiores iuriſdictionem in ipſum, vt vult Azorius part. 1. lib. 12. cap. 6. quæſt. 6. vel deriuetur à Pontifice erigente, & approbante Religionem, nil refert, cum vtraque opinio probabilis videatur, vnum tamen eſt verum, neceſſariò exigi ſuperiorem habentem legitimam poteſtatem in ſubditos, & ſubditos promptam obedientiam ſuperiorum iuriſdictioni præſtantes, vnde aſſignari debet ordo. Prim. eſt Religio ſub ſe amplectens & ſuperiores, & ſubditos, ideò dicitur ſacra congregatio fidelium ad Chriſtianam perfectionem tendentium. Secund. ſunt ſuperiores ſubditos in iuriſdictionem poſſidentes. Tert. ſunt ſubditi effectus iuriſdictionis exequentes.

Not. ſecund. quod ad rectè imperandum tria requiruntur, vt docet Ariſtot. 5. pol. cap. 3. *Prim. vt imperantes ament præſentem ſtatum ciuitatis. Secund. vt habeant potentiam ad ea exequenda, quæ magiſtratus requirit. Tert. vt habeant virtutem, & iuſtitiam ad Rempublicam regendam neceſſariam.* Quare ſi deficit in dominante iuſtitia, deficit etiam, & diſſoluitur Reſpublica, imo etiam parua domus teſte Rodriq. tom. 3. quæſt. 34. art. 5. ex ſententia Platonis, & Macrobij, ſine iuſtitia non ſolùm Reſpublica, ſed nec exiguus hominum cœtus, neque parua domus conſtabit, & S. Bernard. ſermon. ad Paſtor. in ſynod congreg. *Sine iuſtitia*, inquit, *non ſolum Reſpublica, ſed nec parua domus ſubſiſtere poteſt.* Vnde id experientia teſtatur, quando inter optimates dominium 177.

poſſidentes, qui cum ſint eiuſdem conditionis, non ſibi miniſtrant iuſtitiam, quando, & ſicut oportet, lupus enim, vt inquit Plinius in lupum non ſæuit, delicta impunè committuntur fiunt diſſoluti, populorum contemptores, arrogantes, plebem peſſundant, & calcant tanquam domini, eidemque plebi ſecundum totum rigorem miniſtrant iuſtitiam, ſi delinquat, & pro ea ſunt leges, ipſi verò ſe tanquam legibus non ſubiectos habent, vnde Ariſtot. 4. pol. cap 4. aiebat: *Vbi lex non praualet, non eſt Reſpublica, nam lex dominari omnibus debet.* Et Cic. lib. 3. de legib. *Quod vnuſquiſque in ſuo delicto plecti debet, noxæ pœnam parem eſſe debere, & in ſuo vitio oportere quemquam plecti, ita vt vis alteri illata capitis pœna, auaritia pecuniæ mulcta, & immodica honorum cupiditas ignominia, & dedecore ſaucietur.* Quamobrem ſentẽtia illa Putei à Rodriq. vbi ſupr. art. 6. relata eſt memoriæ mandanda, qui Rempublicam, inquit tuebuntur, in primis operam dabunt, vt iuris, & iudiciorum æquitate ſuum quiſque retineat, ne tenuiores propter vtilitatem quiſque circumueniat, neque locupletioribus ad ſua tuenda, vel recuperanda obſit inuidia.

Concluſio.

178. Vtilius erit Religioni Prælatorum defectus provt in tituli explicatione publicè arguere, quàm prudenti (ſic ab aliquibus putatur) diſſimulatione eos præterire. Suadetur prim ex multis capitibus, quæ affert Gratianus 2. quæſt. 7. cap. Præſumunt, cap. Quapropter, cap. Si quid, cap. Metropolitanum, & c. Sicut inquit, vbi dicitur. *Sicut*, inquit, *laudabile, diſcretúmque eſt reuerentiam, & honorem debitum exhibere Prælatis, ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi quæ inter eos correctione indigent, nulla diſſimulatione poſtponere, ne totũ, quod abſit, corpus incipiat morbus inuadere, ſi languor non fuerit curatus in capite.* Ergo hi textus volunt, à maiori vtilitate inſtructi, quod Prælatorum defectus correctione puniantur: nec obſtat, verba non ſat explicare publicè, aut ſecretò, quia cum delicta punitione expientur ad aliorum exemplum, & id volunt illa verba, ne totum corpus, &c. ſequitur,

quod

quod publicè ob maiorem vtilitatem Religionis ſint corrigenda: nec obſtat, verba intelligi de delictis grauioribus, quia cum totum corpus Religionis etiam inficiatur ex neglecta diſciplina in capite, ſequitur etiam, quod de leuioribus intelligantur. Secund. diſſimulando huiuſmodi defectus priuatur Religio timore inter ipſos ſuperiores, quo ſi ſalubriter ab aliquorum pœna perciti, concutiantur, magis, magiſque diſciplinam regularem propagabunt, vt inquit Rodriq. tom. 2. quæſt. 47. art. 3. priuatur beneficio terroris ſubditorum, qui intra ſe dicent ſi hoc fit in viridi, quid fiet in arido? id eſt, ſi in ſuperioribus pœna videtur, ſanè in ſubditis, ſi diſciplina negligetur, maiori vi ſentietur: ergo tanquam res maioris vtilitatis Religioni Prælatorum publica punitio non poteſt negligi. Tert. cum Religio, iuſtitia, & miſericordia amplectatur & ſubditum & ſuperiorem, præbere vni, id eſt, ſubdito iuſtitiam, alteri verò, id eſt, Prælato miſericordiam eſt declarare ſe matrem partialem, quod valdè abſonum eſt aduerſus filios propria, ac libera voluntate ipſorum genitos: ergo, vt tam indignum partialis matris nomen abſit à Religione, ſuperiores pariter ac ſubditi ſuis defectibus expurgari punitione debent. Quart. admittendo eiuſmodi doctrinam, fierent ſuperiores nimis audaces, arrogantes, ſubditorum contemptores, quos tanquam domini peſſundarent, atque calcarent, nimium ſibi indulgentes, ſubiectæque familiæ de ſua fauſtitate facientes inuidiam, ſubditi verò ad hæc commoda conſequenda inhiarent Prælaturis, nec Religionem, in qua ipſi onera, alij ſolos honores gererent debito amore proſequerentur, dictitaréntque identidem, lupus de lupo non comedit, ſed (quod peius videtur) amor mutuus inter ſuperiores & ſubditos bono regimini tam neceſſarius ob tam malè adminiſtratam iuſtitiam planè frigeſceret, ex quibus omnibus ſequitur, quod Religio paulatim ex debili hac, & apparenti ratione deſtruetur, & in profundum hominum de ſtatu Religionis aſſumpto dolentium rueret, in magnam ſanè boni publici, ac ſpiritus hilaritatis perniciem: ergo. Sext. priuaretur Religio ſumma vtilitate, quia ex reprehenſo vitio, & virtute laudata in ſuperiore monentur cæteri, quid ſit pro Reli-

gionis bono amplectendum, quidve fugiendum, cum qua ſuauitate, & rigiditate regimen ſit regulandum, qua prudentia in qualibet materia vtendum ſit iuxta doctrinam Taciti alibi relatam 1. hiſt. in or. Galbæ ad Piſ. *Vtiliſſimus, ac breuiſſimus bonarum, malarúmque rerum delectus cogitare quid aut volueris, ſub alio Principe, aut nolueris.* Priuatur quoque Religio eorum, qui eligendi ſunt vitæ cognitione, tam pro conſeruatione electorum in dignitate aſſumpta, quàm pro eorumdem ad maiorem dignitatem exaltatione, nec non & pro depoſitione, ſi quorum mores tali vltione digni ſunt: ergo vtiliſſimum erit Religioni huiuſmodi punitionem ſicut in ſubditum, ita & ſuperiorem exercere, quare præceptum eſt Ariſt. 7. Pol. cap. 4. *Ad magiſtratus demandandos ſecundum dignitatem, neceſſarium eſt, vt ſe inuicem cognoſcant ciues, quales ſint, quare vbi hæc fieri non contingit, neceſſe eſt, vt malè res procedant circa magiſtratus demandandos.* Sept. quia administrando hac notabili partialitate iuſtitiam fit contra finem intentum ab iis, qui Prælatis iuriſdictionem tribuerunt, vel eis tribuatur à ſummis Pontificibus Religiones approbantibus, qui ſicut ſummè optant, vt diſciplina regularis conſeruetur in ſubditis, prohibendo ab huiuſmodi pœnis appellari ob maiorem quietem Religionum, ita eſt ab ipſorum mente alienum, vt ipſa diſciplina in ſuperioribus relaxetur, maximè ob illatum grauamen ſubditis, quia, experientia duce, pax conturbatur, & quies deperditur, vel eis concedatur à ſubditis obedientiæ voto, qui murmurationibus, querelis, aliiſque modis declarant hoc commodum illis nunquam fuiſſe conceſſum, vt nempe immunes eſſent ab huiuſmodi correctione, ſed propria ab eis authoritate vſurpatum: ergo diſſimulatio defectuum Prælatorum nullo modo vtilis Religioni cenſenda eſt.

179. Dices, fortitudo eſt neceſſaria Prælatis, vt poſſint rumpere iniquitates, vt docent Rodriq. tom. 3. quæſt. 34. art. 6. & Mirand. tom. 2. quæſt. 5. art. 4. vnde dicitur Eccleſ. 7. *Noli quærere fieri iudex, niſi virtute valeas irrumpere iniquitates.* Quæ ob tale iudicium timida fiet, & langueſcet, & ſubditi rebelles fient, vnde ex timiditate eorum, & inſolentia iſtorum diſciplina regularis maximam patietur iacturam.

ram. Reſpond. prim. quod aliqua timiditas regere debet Prælatorum actiones erga ſubditos, vt temperet deſpoticum dominium bono communi tam præiudiciale, ſubditiſque voluntariis inimicum, quare dicebat S. Thom. 1. de reg. Princip. cap. 6. *Sic eſt diſponenda regni gubernatio, vt Regi iam inſtituto tyrannidis ſubtrahatur occaſio, ſimul etiam ſic eius temperetur poteſtas, vt in tyrannidem de facili declinare non poſſit.* Et Tacit. lib. 2. ann. monet. *Superbire homines etiam annui magiſtratus deſignatione, quid ſi honorem per quinquennium.* Quod ſi in ipſis ita præualet timiditas, vt non valeant ſubditorum iniquitates reſecare, propriam legant ſententiam. *Noli fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Secund ſi Prælati gratia Dei non erunt deſtituti, & omnia prudenti conſilio, matura deliberatione, charitatiua executione mandare curabunt, non eſt cur timere debeant, quare Rodriq. vbi ſupr. inquit: in Prælatis timor mundanus dominatur, quia gratia Dei ad omnia confortante ſunt deſtituti: non ignorent ergo Prælati, quod ſicut ſubditorum actiones à regula diſciplinæ regularis poſſunt deficere, & de facto ſæpè deficiunt, ita eorum regimina à vera prudentia, & regula, cum ſit ars artium, deflectere poſſunt, & de facto nonunquam deflectunt, & ſicut illi publicè arguuntur ad aliorum exemplum, ita ipſi argui debent ad aliorum moderationem, & monitionem. Ad illud verò de audacia ſubditorum dicitur, vel ſubditi, qui fuere grauati, enumerantur inter eos, qui toto conatu perfectionem anhelant, at certè de horum grauamine nec vna querela auditur, hi namque aſſidua humilitate, & obſequio, ſuum Prælatum proſequuntur, vel ſunt de illis, quorum paſſiones adhuc ſunt fluctuantes, & hi, licet aliquas querelas per cœnobia ſpargant, non ideo honorem debitum Prælatis, tanquam rem illis ex iuſtitia debitam negant, vel ſunt de illis, qui fuere grauati, & ob timorem Dei à ſe excuſſum in audaciam, & contemptum Superiorum irrumpere poſſunt, ſed iſti, ſi accedente Superiore maiori certi erunt debitam ſibi iuſtitiam non denegandam, & ipſorum iniuriis publicè ſatisfactum iri, intra patientiæ limites ſe coërcebunt, expectantes iudicium, vt docemur experientia, aliàs

 eſt

eſt periculum incidendi in grauiora mala, imo deueniendi ad manus violentas, quo nil magis obſtare videtur regulari diſciplinæ, nec per aliud magis ſubditorum inſoleſcit audacia, nec magis Superiorum fortis animus hebetatur, heu, heu quanta opus eſt prudentia Prælatis præcipuè ſupremis.

180. Dices ex ſententia Rodriq. vbi ſupr. debent defectus Prælatorum diſſimulari, vt à ſubditis vnà cum ipſis obſeruantia conſeruetur, & vbi collapſa fuerit, reſtauretur, quæ conſeruatio, & reſtauratio difficilè habentur, niſi ſuauiter cum ipſis agatur Prælatis, aliqua permittendo. Reſp. prim. quod non excludit omnem cenſuram, ſed vult, vt agatur cum ipſis mitius, vt ex contextu habetur, & ita dictum eſt ſupr. quod triplex ordo aſſignatur. Prim. eſt Religio. Secund. Prælatus. Tert. ſubditus. Religio petit iuſtitiam tam in ſubdito, quàm in Prælato, cum iſta tamen differentia, vt aliqua reuerentia Prælato exhibeatur, non tamen peſſundando ſubditum, vt habetur ex Concil. Bracharenſe 45. diſtinct. cap. Cum beatus, dicente. *Non eſt dignum, vt paſſim vnuſquiſque Prælatus honorabiliora membra ſua prout voluerit, eique placuerit, verberibus ſubiiciat, & dolori.* Secund. reſpond. ſententiam Doctoris non mihi placere, eo quod ſupponat relaxationem Religionis ortum ducere à ſubditis, quod ipſa experientia videtur falſum, quia vt plurimum incipit à Prælatis negligentibus ea, quæ ſunt pro conſeruatione diſciplinæ regularis, & ita habetur ex cap. Exemplum cauſ. 12. quæſt. 1. ex quo colligitur vulgatum illud axioma; Superiorum actio noſtra eſt inſtructio, videatur Ferrer. in conſtit. Cathalon. Gloſſa 6. num. 21. vbi adducit illud Claudiani in paneg. 4. conſul. Honor. Regis ad exemplum totus componitur orbis, ſimul cum Barboſa in collect. DD. in citato capite, & Tiraquell. de pœnis tempor. cauſ. 31. num. 38. cum ſeqq. & de nobilit. cap. 30. num. 136. vbi oſtendit, peccata nobilium, & in dignitate conſtitutorum trahi ſolere ab inferioribus in exemplum, quarè dicebat D. Naz. oration. 20. in funere Baſilij mag. *Vno homine rectè, aut malè ſe gerente nihil hinc Reipublicæ portenditur, at Republica hoc, & illo modo ſe habente, ſingulos etiam eodem modo affici neceſſe eſt.* Et Theodo

Theodoricus Rex Gothorum apud Caſſiod. 3. var. epiſt. 12. dicebat. *Facilius eſt errare naturam, quàm diſsimilem ſui Principis poſsit Rempublicam formare.* Idem dicit Plato. *Nemo nobis perſuadeat ô amici, vlla ratione citius, aut facilius ciuitatem, leges, moréſque immutare, quàm Principum exemplo praeunte, neque aliter nunc eſſe, nec in poſterum vnquam futurum.* Quare concludendum eſt, vt diſciplina regularis conſeruetur, & reſtauretur, non eſſe diſſimulandos Prælatorum defectus, quia iuxta eorum actiones erit ſubditorum inſtructio. Hic obiter addo, quod ſequitur ex ſententia Concilij ſupra citati. *Ne dum incautè ſubdita percutiat membra, ipſe quoque debitam ſibi ſubditorum reuerentiam ſubtrahat.* Iuxta illud, quod quidam ſapiens, inquit Rodriq. vbi ſupr. dicit. Leuiter caſtigatus, reuerentiam exhibet caſtiganti, aſperitatis nimia increpatio, nec increpationem recipit, neque ſalutem.

DVBIVM XXVII.

An Religioſum clericatui deſtinatum, vt tandem ad Sacerdotium promoueatur, poſsit Superior clerica ſpoliare, ita vt iam ad Sacerdotium non promoueatur, ſed toto vita curſu in ordine laicorum permanere debeat.

NOt. prim. duplicem eſſe opinionem in hoc breui dubio, altera Sanchez in ſumm. lib. 6. cap. 7. num. 79. citantis Sotum, Azor. & alios, qui tenet partem affirmatiuam, adhærent Suar. 2. de Relig. lib. 4. cap. 15. num. 7. Peirin. tom. 1. cap. 24. §. 3. quæſt. 1. altera verò Portell. 2. p caſ. 8. quæ eſt negatiua, confirmata à Nauarr. & D. Thom. relatis à Sanchez vbi ſupr. 181.

Not. ſecund. DD. communiter aſſerere, quod conditio æſtimabilis expreſſa appoſita in contractu ex conſenſu partium, cuius defectu aliter non celebraretur contractus, ſi non adimpleretur, irritare videtur contractum, quare, licet contra

contractus matrimonij, & profeſſionis ſit firmiſſimus, & indiſſolubilis, ita vt nequeat per quemcunque dolum, vel errorem qualitatis reſcindi, vt ex multis probat Sanch. lib. 7. de matrim. diſput. 18. num. 18. nihilominus idem Sanchez num. 21. cum Bonauent. D. Antonin. Soto. Ludouic. Lopez. Ledeſm. & aliis ab ipſo citatis, inquit, quod ſi qualitas, in qua erratur, apponatur per modum conditionis in ipſo contractu, quando ſcilicet matrimonium initur ſiue verbis expreſſis, ſiue mente contrahentis retenta ſit, irritare matrimonium, vt ſi contrahens eam actu intentionem haberet, duco hanc, ſi diues, & nobilis ſit, tunc enim deficiente ea qualitate, deficit conditio, & ſubinde conſenſus ſub illa præſcriptus, atque matrimonium erit nullum, conditio enim honeſta eſt. Hæc Sanchez cuius doctrinæ adhæret doctus Layman. lib. 3. tract. 4. cap. 5. num. 5. in fin. addens hæc verba, idem ſentiendum eſſe de profeſſione Religionis, cum ſit quaſi ſpirituale matrimonium.

182. Not. tert. quod vouens Religionem animo expreſſo clericatum aſſumendi, ſi Prælati nolunt eum recipere, niſi ad ſtatum humilem laicorum, liberatur à voto. Sot. lib. 7. q. 2. art. 1. de iuſtit. ad 3. Rodriq. tom. 2. ſumm. c. 95. n. 10. Azor. part. 1. lib. 11. cap. 22. quæſt. 4. quia votum vltra vouentis voluntatem ſe extendere nequit, imo addo, ſi vouens, quando vouit, nil cogitauit de ſtatu Clericorum, & laicorum, præditus tamen eſt illis conditionibus, ac dotibus, per quas ſtatus clericalis aſſumitur, vt poſſit ad ſacros ordines debito tempore promoueri, e. g. ſi eſt iuuenis nobili genere natus, vel Rethorica, aut Grammatica pollet, ſi Prælatus niſi ad ſtatum laicalem eum nolit recipere, remanet adhuc liber à voto. Ita Azorius vbi ſupr. eo quod probabiliter iudicari poteſt, nunquam Religionem promiſſurus, niſi pro clericali ſtatu, ſi vouenti veniſſet in mentem vterque ſtatus, ſi verò his conditionibus caret, Religionem nihilominus tenetur ingredi, quamuis ad ſtatum laicorum deſtinetur. Azor. vbi ſupr.

Concluſio.

Religioſum in ſua profeſſione receptum ad ſtatum cleri- 183.
calem, neque Generalis, neque Prouincialis etiam cum conſenſu conuentus queunt deſtinare ad humilem laicorum ſtatum, ita vt amplius ad ſacerdotium non ſit promouendus, etiam in pœnam delicti. Duas habet partes concluſio, quarum prima aduerſatur DD. in prim. not. citatis: Secunda Sanch. vbi ſupr. ſic aienti: exiſtimo cauſam iuſtã ad id deſiderari, & eam eſſe punitionem delicti. Suadetur prima: ſi Prælatus Religioſum Deo conſecratũ per profeſſionem ad ſtatum clericalem, poſſet clerica priuare, ſtatuique laicorum deſtinare, reſcinderetur contractus profeſſionis inter Religioſum, & Religionem: ergo ſignum eſt Prælatum in hoc nullam habere poteſtatem: probato antecedente, conſequentia clara remanet, nam cuilibet contractui etiam matrimonij, & profeſſionis ſub conditione celebrato expreſſa conditio appoſita ſeruari debet, aliter contractus reſoluitur, ac ſi non eſſet initus, vt dixi ſuperius: ergo conditio clericatus, ſine qua huiuſmodi profeſſus profeſſionemn non emiſiſſet, contemni non poteſt, quin etiam valor contractus auferatur. Confirmatur ex mente Azorij aſſerentis, vouentem Religionem animo expreſſo profitendi in ſtatu clericali, ſeu etiam tacito, quando habet conditiones ad illum ſtatum requiſitas, ſi ad ſtatum laicorum à ſuperioribus ſolummodo aſſumendus ſit, eximi à voto: ergo etiam liber exiſtet Religioſus à voto profeſſionis, ſi conditio clericatus ipſi ſeruata non fuerit. Secund. decipere profitentem circa Religionis aſperitatem, & difficultatem, quando tanta eſt, vt moraliter ſuperet illius vires, eſt irritare profeſſionem, vt optimè inquiunt Sotus de iuſt. lib. 6. cap. 9. num. 4. Suar. 3. de Relig. lib. 6. cap. 5. num. 3. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. diſp. 13. dub. 13. n. 1. ſed ſi profeſſus in ſtatu clericali transferretur ad ſtatum laicorum, deciperetur circa Religionis aſperitatem moraliter ſuperantem illius vires, quia, vt benè dicunt Sanch. & Peirin. vbi ſupr. laici in Religione duriorem, & aſperiorem degunt vitam, omnes ferè labores conuentus ſuſtinentes, & experientia oſtendit multos, & multos

 choro

choro conſecratos tantum onus non poſſe ferre, eique moraliter ſuccumbere: ergo eius profeſſio inualidaretur: ergo ſignum eſt, quod clericus, eſto non ſit ſacris ordinibus initiatus, ad laicorum ſtatum à ſuperioribus deprimi nequit. Tert. durante ſtatu clericali ſuperior nequit profeſſum eximere ab onere recitandi diuinum officium, quia, vt benè dicunt Caiet. Medin. Sot. & alij apud Suarez 2. de Relig. lib.4.cap.17.num.6. eſt onus per diuturnam conſuetudinem introductum ad mortale obligans: ergo nec poteſt eum priuare fundamento obligationis, quod eſt ſtatus clericalis, quia huiuſmodi ſtatus eſt propter diuinum officium, & non officium propter ſtatum. Secunda pars ſuadetur: ſi Prælatus poſſet profeſſum clerica ſpoliare in delicti pœnam, maximè quia grauiores pœnas ſuis ſubditis infligere poteſt, vt eſt eiectio à Religione, perpetuus carcer, condemnatio ad triremes, &c. iuxta cap. In ſingulis, & cap. Ea quæ, de ſtatu Monach. at id certè nullius roboris videtur eſſe, eo quod in qualibet pœna ex aſſignatis ſemper ſtatus clericalis per profeſſionem aſſumptus integer remanet, (& ideò Nauarr. de horis canonicis, cap.7. num. 20. Rodriq. tom. 1. quæſt. 30. art.20. Ledeſm. 2. p. ſumm. tract. 1. cap.4. concl. 13. dub. 2. Suar.2.de Relig.cap.17. num.9. Peirin. vbi ſupr. cap.25. §. 1. concl.5. loquentes de eiecto, dicunt teneri ad officium diuinum, eo quod non liberetur à ſtatu clericali, idem affirmat de damnato ad triremes Suar. vbi ſupr. n.9.) quod non contingeret in caſu, quia amoueretur ab illo ſtatu, in quo profeſſus eſt: ergo prorſus alienum eſt à veritate poſſe Prælatum etiam in delicti pœnam Clericum profeſſum nondum ſacris ordinibus initiatum laicorum ſtatui deſtinare.

184. Dices, non variatur ſtatus Religionis, ſed illæſus manet, nec tranſit ad aliam Religionem, ſed in eadem viuit obſtriſtrictus omnibus votis, aliiſque obligationibus: ergo. Reſp. verum eſſe materialiter loquendo, eo quod eſt eadem Religio, formaliter verò falſum, quia deſtruitur ſtatus aſſumptus ſub conditione clericatus, cuius inobſeruantia deſtruit contractum, vt dixi ſuperius.

Notandum tamen eſt, quod in Religione S. Franciſci id nullo

nullo modo poteſt fieri, non ſolùm ob rationes allatas, ſed etiam, vt rectè notat Portella vbi ſupr. num. 11. quia profeſſus etiam nondum ſacris initiatus ex vi regulæ tenetur ad officium ex præcepto, cui Prælatus diſpenſare nequit.

DVBIVM XXVIII.

Quidam Religioſus ſimul cum duobus ſæcularibus ab ipſo in auxilium vocatis tentauit capere Apoſtatam fugientem è monaſterio, qui ſe armis defendebat, eúmque percuſsit: quæritur, an inciderit in excommunicationem latam contra percutientes clericos, & manus violentas in illos imponentes.

Reſpondetur, neque Religioſum, neque ſæculares incurriſſe in excommunicationem, quia apoſtatæ, & fugitiui poſſunt vbique & extra territorium à ſuis ſuperioribus abſque alicuius licentia, & excommunicationis periculo apprehendi, ligari, & ad monaſterium reduci, & carceribus concludi. Ita Nauarr. comm. 3. de Regul. n. 50. Rodriq. tom. 1. quæſt. 30. art 6. Mirand. tom. 1. quæſt. 51. art. 3. Sanch. in ſumm. lib. 6. cap. 8. n. 33. Peirin. de ſubdito, quæſt 1. cap. 26. concl. 6. Baſſeus capuc. in ſumm. tit. Apoſtaſia, n. 5. Bordonius reſol. variar. reſol. 41. n. 23. & habetur cap A nobis, de Apoſtatis, imò ad id compelli poſſunt ſub pœna excommunicationis, cap. fin. de Regul. Rationes ſunt, quia quicumque rem aliquam poſſidet, ſi ab eo auferatur, poteſt illam propria authoritate recuperare, capere, & detinere, quocumque modo poſſit, cum ius habeat inſiſtendi eidem per definitionem, quam tradit Baldus in l. ſi quis, §. differentia, ff. de acquirenda poſſeſſione, & cum Religioſus ſit ſub dominio, & poteſtate Prælati, ſe ipſum enim in profeſſione tradidit ſuperiori; ergo: tum quia communis eſt doctrina 185.

DD. quod Dominus poſſidens fugitiuum ſeruum, poteſt illum capere, vbicumque inuenerit, idem dic de ancilla, & de vxore, illam enim Dominus capere poteſt, iſtam maritus: ergo dicendum eſt idem, inquit Nauarr. vbi ſupr. de Prælato regulari reſpectu ſui ſubditi apoſtatæ, & fugitiui.

186. Nec obſtat, Prælatum tantummodo poſſe huiuſmodi apoſtatas ligare, vinculis conſtringere, & carceribus mancipare, quia de mandato ſui Prælati etiam ſubditus mittere poteſt manus violentas in Clericum eum capiendo abſque periculo incurrendi in excommunicationem. Ita Sayrus de cenſuris lib. 3. cap. 27. num. 26. cum Barboſa in collectan. DD. lib. 5. decretal. ſentent. excommunic. titul. 39. cap. 35. num. 4.

Nec obſtat Superiorem tantùm id imperare poſſe ſubdito, non verò ſæculari, quia, vt rectè docent Ægidius de ſacram. & cenſuris tom. 2. diſput. 24. num. 191. & Barboſa vbi ſupr Prælatus poteſt iubere ſuum ſubditum clericum capi etiam per laicos, & percuti, aſſentiunt Suar. Molin. Filliuc quos citatos ſequitur Bonacin. de cenſ. diſp. 2. quæſt. 3. punct 6. ſect. 4. num. 5. & hoc habetur ex conſuetudine introducta.

187. Nec obſtat, Religioſum nullum mandatum habuiſſe à Superiore ſuò eum capiendi, & percutiendi, nec laicos iubendi, &c. quia in hoc caſu habebat licentiam, præſumptam Superioris, cum caſu extra monaſterium in fugientem incidiſſet, & ita factum fuit approbatum à Prælato, tum quia ſi iudex ſæcularis poteſt capere Clericum in flagranti crimine repertum, vt ad ſuum iudicem ducatur, vt dicunt multi DD. quos ſequitur Barboſa vbi ſupr. ab ipſo relatos, quare Religioſus non poteſt capere apoſtatam fugientem, eumque adducere ad ſuum Prælatum ad euitanda ſcandala, & ad conſulendum animæ fugientis? tum quia, ſi fœmina poteſt percutère Clericum volentem eam violare, quia eſt iuſta defenſio ad tuendum ſuum honorem, vt aiunt Nauarr. Molin Sayr. quos refert, & ſequitur Bonacin. vbi ſupr. & creditor poteſt Clericum fugientem debitorem retinere, vt eum præſentet Superiori, ſuúmque creditum requirat, vt ait Bonacin. vbi ſupr. abſque periculo excommunicationis,

quare

quare non poterit Religioſus ad defendendum honorem ſuæ Religionis detinere, capere, & verberare, ſi opus erit, Religioſum fugientem, vt cum ſuo Prælato præſentet, debitúmque obedientiæ ille Religioni ſoluat, ſimul cum pœna commiſſis delictis debita? tum quia, eſto hoc non potuiſſet fieri abſque pœna excommunicationis, nihilominus per ignorantiam inuincibilem, (ad quam reducitur illud iuxta mentem Peirin. tom 2. quæſt. 3. cap. 4. num. 7. quando ſcilicet quis ſcit aliquid eſſe prohibitum, attamen ex inconſideratione hîc, & nunc exiſtimat eſſe licitum) Religioſus cum ſæcularibus in excommunicationem non videntur incidiſſe, colligitur etiam ex Sayro Angel. Filliuc. Auila & aliis apud Peirin. vbi ſupr.

Nec obſtat, quod licitum erat Religioſo eum capere, ſed nõ percutere, quia percuſſio illa non cenſetur vis iniurioſa, & vltio, ſed potius defenſio ad repellendam vim fugitiui, qui ſe defendebat armis à iuſta carceratione intenta ab illo Religioſo, & vim vi repellere licet abſque periculo cenſuræ. Ita Suar. Sayr. Auila. Emm. Sà & alij, quos citatos ſequitur Bonac. vbi ſupr.

Hoc, quod dictum eſt, concedit ius commune, priuilegia tamen fratribus Minoribus amplius concedunt, quod ſcilicet eorum Generalis, ac Miniſtri Prouinciales, Cuſtodes, ac cæteri fratres ordinis Minorum poſſint apoſtatas, & inſolentes dicti ordinis excommunicare, ligare, capere & carceri mancipare, ſi videbitur expedire. Ita Innoc. VIII. Clem. IV. & alij Pontifices, vt videre eſt apud Rodr. tom. 1. quæſt. 30. art. 6. etiam inuocato, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Hæc ſunt verba priuilegij Innocen. relata à Caſarub. in compend. priuilegiorum mendicantium num 4. Generalis, & Prouincialis miniſter, & Cuſtodes, & cæteri fratres ordinis Minorum poſſunt apoſtatas, & inſolentes dicti ordinis excommunicare, ligare, & capere, & carceri mancipare, ſi videbitur expedire. 188.

DVBIVM XXIX.

An Prælati Religionum teneantur apoſtatas, & fugitiuos inquirere, & ad ordinem reuocare.

Concluſio.

189. PEr ſe loquendo tenentur Prælati Religioſos fugitiuos, atque apoſtatas quærere, & ad Religionem reducere, eſto ſint Religioni nociui. Duas habet partes concluſio, quarum prima habetur ex cap.vlt. de Regular. vbi Prælatis præcipitur, vt annuatim ſolicitè quærant ſuos fugitiuos & eiectos, tum quia munus Prælati eſt conſulere bono communi Religionis, ne illo ſubdito vtili priuetur, tum quia bonum ſubditi poſtulat, ne eum Prælatus relinquat in ſtatu damnationis. Ita ſentiunt Nauarr. comment. 3. de Regul. num.50.Mirand.tom.1.quæſt.51.art.3. Suarez 4.de Relig. tract.8.lib.3.cap.2.num.17.Layman lib.4.tractat.5.cap.13. num.7. cui obligationi ſatisfacit Prælatus, ſi iuxta ortam occaſionem, vel occaſiones moralem diligentiam adhibuerit, verùm illa particularis circunſtantia de annuali inquiſitione non videtur eſſe in vſu, teſte Suarez vbi ſupr. Sanch. in ſumm.lib.6.cap.9.num.18. Layman. vbi ſupr.cap.13.n.7. Caſtro Palao part.3. de voto obedientiæ diſput.4 part.17. verum tamen eſt, quod poſteaquam ſacra Congregatio Concilij iuſſu S.D.N. Vrbani VIII. innouauit cap. Ne Religioſi vbi 1624. die 21. Septemb. tenet Bonacin. de clauſura, quæſt.2. part.11. §.2. Prælatos modò non excuſari ab exequutione prout in textu, aliàs incurrere pœnas in eodem decreto aſſignatas, in hoc me remitto praxi Addo, hanc obligationem quærendi fugitiuos, & apoſtatas ineſſe Prælato, quoties præſumit eos eſſe inueniendos, ceſſat quoties nulla adeſt ſpes. Ita Caſtrus Palaus vbi ſupr. Secunda pars ſuadetur: vt ipſi apoſtatæ in aliorum exemplum puniantur, ne cæteri arripiant occaſionem fugiendi, tum quia

ex vexatione hi miſeri fugitiui fortè acquirent intellectum, & ad meliorem frugem mores corrigent, tum quia, ſi eſſent à Religione eiiciendi, ab ipſa eiiciantur, vt extra Religionem viuere poſſint, non in ſtatu damnationis, ſed ſalutis.

Limitanda videtur concluſio ex mente Layman num. 7. & Caſtr. Palai vbi ſupr. quod ſi daretur caſus, quo abſque graui Religionis nota, vel ſcandalo non poſſet Prælatus fugitiuum capere, ceſſare videtur obligatio, quia bonum commune Religionis præferendum eſt bono particulari ſubditi, qui ex mera malitia peccat. Addit tamen Suar. vbi ſupr. debere Prælatum, (ſi ita expedire iudicauerit) abſolutionem abſenti fugitiuo mittere, vt à peccatorum vinculis liberetur, aſſentit Caſtrus Palaus vbi ſupr.

Dices, apoſtata, ſeu fugitiuus ita eſt nociuus Religioni, 190.
vt meritò omnes Religioſi gaudere poſſint, quod ſeparatus exiſtat ab eorum conſortio, quare excuſandus eſt Paſtor ab onere quærendi tam morbidam ouem, quia bonum commune prauis exemplis labèfactat, & ideò eſt præferendum bono ſingulari apoſtatæ, quod ſignificauit S. Bonauent. in lib. quæſt. circa regulam S. Franc. quæſt. 14. vbi loquens de tali Religioſo inquit: *Si Deo permittente talis ſe ipſum eiiceret, gratiæ ſunt agendæ Deo, non quia ille peccauit, ſed quia oues ſuas à peſtifera contagione liberauit, vtinam abſcindantur, qui vos conturbant, ſcilicet puritatem veſtram, pacem, & famam.* Reſp. Suar. vbi ſupr. num. 18. inclinare in partem affirmatiuam, quod Paſtor in tali caſu ſoluatur ab onere quærendi illam miſeram ouem, innixum rationi D. Bonau. quia Religio poteſt eam ouem tam pernicioſam ab ouili ſeparare, ideò ſi ſpontè abeat, non tenebitur eam requirere, & ita ſentit Silu. tit. apoſtata, n. 10. nihilominus dico, Prælatum non eximi ab onere reuocandi talem fugitiuum ob rationes ſuperius deſcriptas in probatione ſecundæ partis, quia bono communi, ac etiam priuato conſulitur.

Addendum verò occurrit, Prælato ordinis incumbere onus quærendi tales homines, quia eorum poteſtati, & iuriſdictioni ſunt ſubiecti, Epiſcopi verò tenentur, ſi eorum auxilium à Prælatis ordinis requiratur, item ſi fugitiui in

eorum

eorum diœceſi ſcandaloſè ſe gerant, denique ſi Prælati ordinis negligenter ſe haberent in eorum inquiſitione. Ita Mirand. tom. 1. q. 51. art. 3. Layman lib. 4. tract. 5. cap. 13. n. 7. Caſtrus Palaus vbi ſupr.

DVBIVM XXX.

An, quando varietas opinionum verſatur inter Superiorem, & ſubditum, teneatur ſubditus ſuperiori præcipienti iuxta propriam opinionem obedire.

191. NOt. prim. quod maxima differentia eſt inter dubium, & opinionem, vt ſæpè dixi, quia, vt rectè notat Bonac. de reſtit. diſp. 1. quæſt. 2. p. 2. eſt, quando intellectus non magis inclinat in vnam partem, quam in aliam, opinio verò, quando intellectus adhæret vni parti non certò, & firmiter, ſed cum formidine de oppoſito, hic non loquimur de dubio, quia aliter eſſet dicendum, ſed de opinione, & id maximè eſt aduertendum.

Not. ſec opinionem poſſe oriri ex triplici capite. Prim. ex parte ſolius præcepti, quando nimirum certum eſt de authoritate præcipientis, & de honeſtate rei præceptæ, ſed opinatur, an res ſit præcepta, necne. Secund. ex parte rei præceptæ, quando nimirum conſtat de authoritate præcipientis, ſed opinatur, an res præcepta ſit illicita, id eſt, contra Deum, ſeu Eccleſiam, ſeu regulam, &c. Tert. ex parte Prælati, quia ſcilicet eſt varietas opinionum, an ſuperior poſſit hoc, vel illud præcipere, & vocatur in dubium eius poteſtas, vt ſi opineris ſuperiorem non eſſe legitimum, eo quod ſit malè electus, ſeu malè confirmatus.

192. Not. tert. duo qualitatum genera in perſona Prælati reſidere poſſe. Prim. earum, quæ ad pietatem ſpectant, prudentiam, ac ſpiritualitatem, de quibus loquitur S. Thom. quodlibet. 11. ad vltim. dum affirmat, quod delictum occultum

fratris

fratris deferri poteſt abſque præuia monitione Prælato, vt Patri, (vide ea quæ dico in dub. 51.) dummodo ſit pius, diſcretus, & ſpiritualis non habens rancorem, &c. de quibus loquitur Rodriquez tom. 3. q. 47. art 3. verſ. Dices innumeræ, &c. vbi dicit: debent enim (ſcilicet Prælati) inſtruere ſubditos in ſpiritu lenitatis conſiderantes ſe ipſos, ne & ipſi tententur, non enim Deus dedit illis ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis, nec ſubditi acceperunt ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, ſed acceperunt ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamant Abba Pater; de quibus inquit S. Bonauent. in opuſc. de ſex alis Seraphim cap. 6. *Sit etiam Prælatus humilis affabilitate, vt ſubditi facilem acceſſum ad eum habeant, & fiducialiter ei loqui poſſint de iis, quorum indigent, & patienter eos audiat, & denique eis ſatisfaciat, & ſtudioſè inſtruat, & alacriter exhortetur, ſtudeat magis amari, quàm timeri, quia libentius ei obeditur, qui diligitur, quàm timetur.* De quibus etiam loquitur Rodriquez vbi ſupr. quæſt. 33. art. 7. quando inquit, electores teneri non minimam apponere diligentiam, vt promouendi à natura ſint manſueti, & benigni, conſiderando, quod Deus primum Principem populi ſui Moyſem conſtituit, qui erat vir mitiſſimus ſuper omnes homines habitantes terram. Secund. earum, quæ ad ſeueritatem inclinant, atque rigorem, de quibus inquit Auguſtin. homil. de pœnitentia, cap. plerunque in medio 2. quæſt. 7. *Illi enim robuſti dicuntur, qui de ſua iuſtitia præſumunt, miſericordiam peccantibus negandam putant, & impendentes reprehendunt, vnde à Domino percuſſi intereunt, quia iudicium ſine miſericordia erit illis, qui nolunt facere miſericordiam delinquentibus, quibus per Salomonem dicitur. Noli eſſe nimis iuſtus, qui eſt nimis iuſtus perit in iuſtitia ſua.* De quibus dicit Rodriquez tom. 2. quæſt. 2. art. 4. ex Valerio max. non debere eos eſſe rigidos, & minaces & q. 21. art. 1. vbi habet, Prælatus, qui quærit timeri potius verberibus, quam verbis, ab officio eſt deponendus.

Prima Concluſio.

Inter DD. controuerſum non eſt, ſed indubitatum, data 193.

opinione probabili pro ſubdito, non teneri illum obedire Prælato, & licere ipſi vtramque partem ſequi, etiamſi aduerſum ſe haberet magis probabilem. Ita Sanchez in ſumm. lib. 6. cap. 3. num. 7. Clauis reg. lib. 1. cap. 12. num. 6. Torres de iuſtit. diſput. 50. num. 9. Ioan. Sancius in ſelectis, diſput. 33. num. 28. Petr. Nauarr. lib. 3. de reſt. part. 3. dub. 13. num. 239. fin. Caſtrus Palaus part. 1. tract. 1. diſput. 2. part. 6. num. 1. nec obſtat dicere, Superiorem iuſtè præcipere, & ideo obedire illi teneri ſubditum, quia non omnino iuſtè præcipit, eo quod eſt opinio fauens ſubdito in contrarium, probabiliter iuſtè tantummodo Superior præcipit, & probabiliter ſubditus tenetur obedire, & probabiliter non tenetur, non eſt nouum ratione ignorantiæ dari ex vtraque parte bellum iuſtum.

Secunda Concluſio.

194. Adhibita ſufficienti diligentia, an ſit poſitum præceptum, ſeu lex in aliquo caſu obligans ad mortale, & veritas non habetur, ſub opinione tamen latet, ſubditus non tenetur ad obſeruantiam legis, ſeu præcepti. Ita Suar. 5. tom. in 3. p. diſput. 40. ſect. 15. num. 15. Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 45. num. 3. in comment. lit. P. Emm Sà tit. dubium num. 2. Sanch. in ſumm. cap. 10. num. 32. lib. 1. & de matrim. lib. 2. diſp. 41. num. 36. contra Armill. titul. dubium num. 3. Vaſquez 1. 2. diſput. 65. tot. cap. 3. Salas 1. 2. quæſt. 21. tract. 8. diſput. vnic. ſect. 25. num. 258. Tabien. tit. dubium num. 3. Peirin. tom. 1. quæſt. 1. cap. 7. Ratio videtur eſſe, quia in dubio tota poſſeſſio videtur eſſe pro voluntatis arbitrio: ergo tantò magis, id dicendum eſt de opinione, tum quia nemo obligatur legi, niſi ſit illi ſufficienter propoſita, opinanti verò legem, ſeu præceptum non eſſe impoſitum, nondum eſt ſufficienter propoſitum ergo is ſeruare talem legem, aut præceptum non tenetur.

Tertia Concluſio.

195. Rationes, quibus Sanch. in ſumm. lib. 6. cap. 3. n. 6. Azor

part. 1.

part.1.lib.2.c.17.quæſt.9. Anton.Perez certam.10.Scholaſt. num.1.123.Vaſq.1.2.diſp.62.cap.6. Cordub. lib.3. quæſt.9. initio. Silu.tit.conſcientia,quæſt.3.& alij nituntur probare, teneri parere ſubditum, quando dubitatur, licitáne ſint præcepta, an verò illicita, parui roboris eſſe videntur. Prima ratio eſt Sanch. vbi ſupr. num. 6. Torres de iuſt. diſp. 50. dub.5.num.9. Iacob.Granad.1.2.tract.12.diſp.4.ſect.3.n.7. Lorc.1.2.diſp.41.§.ex quo infero, quia cum ſuperior ſit in poſſeſſione præcipiendi ea, quæ apertè non ſunt mala, ſed etiam ea, de quibus vertitur opinio an ſint mala, necne, illa minimè eſt ſpoliandus, licet ſpoliari poſſit, quando opiniones circumferuntur, an ſuperior poſſit aliquid præcipere, & inde an ſubditus teneatur parere, nam ſuperioris poſſeſſio vocatur in dubium, & ideò poſſeſſio non eſt certa, nec præponderat contra ſubditi libertatem, & tunc non eſt magis certa ſuperioris poſſeſſio ad præcipiendum, quàm ſubditi libertas ad non parendum; hanc tamen doctrinam fateor ſimul cum Salas 1.2.tom.1.tract.8.diſp.vnic.ſect.8.num.76. me non intelligere, quia ſuperior non poſſidet præcipere illicitum, ergo dubitatur de poſſeſſione, quoad id præcipiendũ: ergo idem erit opinari, an res præcepta ſit licita, vel non, ac opinari, an ſuperior poſſit aliquid præcipere, & an teneatur ſubditus in illa re obedientiam præſtare. Secund. ratio, ſi admittenda eſſet contraria opinio, daretur anſa ſcandali, & magna oriretur inter Regulares conturbatio, & nulla communitas gubernari poſſet, ſi ob probabilem opinionem ſubditus excuſandus eſſet ab obedientia. Contra, nullo modo datur anſa ſcandali, nam ſcandalum inſurgit, quando quis actionem malam agit, aut mali ſpeciem habentem ſine cauſa, ex qua alij arripiunt exemplum ad iniquè agendum: at quando ſubditus agit ſecundum opinionem probabilem nec rem malam, nec ſpeciem mali habentem agit, conſequenter alij arripere nequeunt occaſionem rem iniquam agendi, ſed ſolùm operandi rem iuxta proprium ius. Ita Sancius vbi ſupr.num.41.nec conturbationes ſuſcitabuntur. ſi notæ erunt opiniones ſuperioris, & ſubditi, quia quilibet iure proprio vtitur, & communitas poterit gubernari, aliàs veritas primæ concluſionis ab omnibus admiſſa ſubſiſtere

non poſſet, quia eadem incommoda ſunt aſſignanda, [illegible] caſus primæ concluſionis non ita frequenter accidant, ſicut accidere poſſunt in ſecunda opinione, experientia tamen teſte nec ita frequenter contingit probabile eſſe rem imperatam illicitam eſſe, vel excedentem ſuperioris iuriſdictionem, vt poſſit ſubditus ab obedientia excuſari. Ita Caſtr. Pal. vbi ſupr. num. 4. Tertia ratio, ſuperior non tantùm habet ius præcipiendi ea, quæ non ſunt illicita, ſed etiam ea, quæ non cognoſcuntur à ſubdito, tanquam licita: ergo ſubditus tenetur obedire legi ſuperioris etiam ſub opinione probabili illicitæ. At nec ratio iſta ſubſiſtit, vt benè notat Sanctius vbi ſupr. num. 32. quia vera eſſet, quando ineuidentia rei illicitæ oriretur ex dubio, eo quod in dubiis melior ſit conditio poſſidentis, ſed quando ineuidentia, ſeu incertitudo naſcitur ex opinione probabili, ſubditus habet ius non parendi. Quarta ratio, ſuperior habet ius præcipiendi rem ſub opinione probabili licitam eſto ſub alia opinione probabili videatur illicita: ergo ſubditus tenebitur obedire præcipienti. Nec valet huiuſmodi ratio, nam ſuperior habet ius imperandi, & ſubditus habet ius non parendi, nec eſt inconueniens dari bellum ex vtraque parte iuſtum, vt communiter probant DD. de bello. Quinta, ſubditus non parendo ſuperiori ſuo iure eum ſpoliat, quod habet ad imperandum ea, quæ ſecundum opinionem ſunt illicita, conſequenter affert illi iniuriam, ex qua oboritur peccatum: ergo. Nullius roboris ſicut & aliæ eſt ratio hæc, quia illa priuatio iuris non ſequitur per ſe, ſed per accidens, & ſic non poteſt ei imputari ad peccatum, eo quod ſubditu[illegible] cedere iuri ſuo, quod habet ex opinione probabili, & [illegible] quæro, quare magis peccabit ſubditus ſpoliando ſu[illegible] iure ſuo, quàm ſuperior priuando iure ſuo ſubditum [illegible] ſubditus tenetur ea omnia exequi, ſi imponeren[illegible] exequi ſine peccato poſſunt: ſed poteſt ſine culpa op[illegible] inhærendo opinioni probabili ſuperioris: ergo. Co[illegible] huius rationis habetur à Thom. Sanch. vbi ſupr. num. 7. nam ſubditus tenetur exequi omne illud, ſi imponeretur, quod ſine peccato abſolutè efficere poteſt, non verò quod tantùm probabiliter, quia cuicumque licet vti opinione probabili,

probabili, nec ſuperior ius habet imperandi, vt ſubditus adhæreat opinioni ſuperioris, vt benè notat Ioan. Sancius vbi ſupr. num.44. Septima ratio, etſi probabile ſit coniugi matrimonium bona fide contractum inualidum eſſe, at probabile non videtur negare poſſe petenti debitum, niſi admittatur poſſe ſpoliari poſſidentem iure acquiſito ob probabilem opinionem, quod non eſt concedendum, ita in præſenti, etſi probabile ſit rem imperatam illicitam eſſe, vel excedentem limites rerum, quas præcipere poteſt ſuperior, at non videtur probabile ſubditum liberum eſſe à non parendo, ſpoliando ſuperiorem iure acquiſito. Facilè eneruatur vis argumenti dicendo poſſe admitti coniugem probabiliter opinari de valore matrimonij, & non teneri ad reddendum petenti debitum, licèt poſſit, quia tam opinatur de matrimonij valore, quàm de legitima poſſeſſione alterius, cum nullus in poſſeſſione habere poſſit alienum, ſed proprium coniugem tantùm, ac proinde ſi alicui coniugi probabile eſt ſe non eſſe coniugem alterius, probabile eſt alterum ab ipſo non legitimè poſſideri, & conſequenter negari debitum poſſe, & ita eſt dicendum de ſubdito, &c. ita Caſtr. Palaus vbi ſupr. num.6. Ex his, quæ dicta ſunt, manifeſtè apparet rationes non eſſe magni momenti, vt contendunt DD. & ideò firmatur ſequens concluſio.

Quarta Concluſio.

Subditus opinione probabili fultus, credens illicitam eſſe rem à ſuperiore præceptam, poſſidet libertatem ei non parendi. Ita Ioan. Sancius in ſelectis, diſp.33. à n.32. Ledeſm. tract. de los eſtados, vbi de Religioſos en comun, c. 4. Caſtrus Palaus part. 1 tract. 1. diſp 2. p.6. num. 5. videtur conſentire Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 41. num. 76. in fine, ſicut in parte conſentit Suarez 5. tom. in 3. part. diſp. 4. ſect. 6. in fine. Probatur prim. quia vnuſquiſque poteſt ſe probabili ſententiæ conformare, nec tenetur aliorum opinionem ſequi, & propriam deſerere, quia ad hoc non adſtringitur neque per votum, neque per iuramentum, neque per legem diuinam, aut naturalem: ergo nec per præceptum ſuperioris: ergo integrum erit ſubdito propriam opinionem ſequi, nec operari 196.

iuxta ſuperioris opinionem. Reſpondent fortè aduerſarij, ex voto obedientiæ, & ex ipſomet præcepto conſtringi ſubditum obedire, & obligari ad ſuperioris opinionem ſequendam, verùm hoc eſſet probandum, quod non faciunt aduerſarij, vt optimè inſinuat Sancius vbi ſupr. imò videtur eſſe impoſſibilis probationis, quia obedientia ſubditi eſſet ipſi in laqueos, nam poſſet ſuperior ei imperare, vt ſemper adhæreat opinionibus, quæ ad mortale obligant, & ita miſer ille ſubditus ſe vinciret mille laqueis pro certitudine æternæ damnationis, videte ea, quæ dico in dub. 50. huius partis. Secund. nunquam ſuperior fuit in poſſeſſione imperandi illicitum, nec rem extra propriam iuriſdictionem, vt clarè ex terminis habetur: ſed eſt probabile rem præceptam eſſe illicitam; vel excedentem propriam authoritatem: ergo probabile eſt deficere ius in ſuperiore ad id præcipiendum: ergo liberum eſt ſubdito non parere, quia poteſt amplecti opinionem ſibi fauentem. Tert. reus, cuius delictum eſt ſemiplenè probatum in cauſa graui veritatem delicti iudici interroganti aperire non tenetur, vt docent P. Nauarr. lib. 2. de reſt. cap. 4. num. 32. 34. Rodriq. tom. 2. quæſt. 19. art. 4. Leſſius de iuſtit. lib. 2. cap. 31. num. 6. putat idem eſſe probabile, eſto contrarium ſit probabilius. Salzedo in pract. crimin. cap. 129. §. non illud. Reginald. 2. tom. lib. 24. n. 37. Sotus in 4. diſt. 15. quæſt. 4. in tert. membr. Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. cap. 16. § 1. Sancius vbi ſupr. n. 29. eo quod opinio probabilis illis fauet, & eſt illa, quæ excuſat à peccato, & non timor in grauem pœnam incidendi: ergo nec ſubditus tenebitur ſequi opinionem ſuperioris, dum tamen fultus erit opinione probabili docente illicitum eſſe, quod præcipitur. Confirmatur ex Nauarr. lib. 2. de reſtitut. cap. 1. dub. 13. in fine, in noua edit. num. 237. Sanchez de ſtatu Relig. lib. 6. cap. 3. num. 7. Cordub. in ſumm. quæſt. 95. ad prim. dub. Leſſ. vbi ſupr. cap. 33. dub. 8. num. 67. aſſerentibus non teneri ſubditum ſoluere tributum Regi, quando munitus opinione probabili credit eſſe iniuſtum: ergo nec ſubditus conſtringetur ob opinionem probabilem ſibi fauentem Superiori parere. Quart. non tenetur quis ſubmittere confeſſioni peccatum, quod probabiliter credit

non

non eſſe mortale, vel ſe iam confeſſum eſſe, vt aliis relatis docet Thom. Sanchez in ſumm lib. 1. cap. 10. num. 76. quia, licet præceptum de confeſſione integrè facienda habeat, nihilominus ab illo ob probabilem opinionem ſoluitur: ergo etiam ob probabilem opinionem liberatur ſubditus ab obedientia Superiori præſtanda, aliàs ſtrictius obligaret præceptum Superioris, quàm Chriſti Domini, Eccleſiæ præcipiens integram confeſſionem: quare Sanchez, ſi hanc ſuam doctrinam conſideraſſet, non tam fortiter inclinaſſet in opinionem contrariam, ſed opus eſt ei parcere, quia ferè ſemper obligationibus ſubditos opprimit, ac ſi tota reformatio Religionis ipſis, eorumque obligationibus eſſet petenda. Quint. quando adeſt opinio probabilis non teneri ſubditum obedire, liberatur ab obedientia præſtanda ſubditus in ſententia Sanch. & Sayr. vbi ſupr. quia poſſeſſio Superioris in illa materia vocatur in dubium: ſed ſimiliter vocatur in dubium poteſtas Superioris, dum probabilis opinio adeſt, illicitum eſſe, quod præcipitur: ergo integrum erit ſubdito non parere. Sext. probatur ex doctrina Suarez vbi ſupr. ait enim liberum eſſe ſubdito legi Superioris non parere, ſi eam eſſe iniuſtam ſit manifeſtè probabilius: ergo ſubditus habens opinionem probabilem de iniuſtitia legis, ſeu præcepti parere non tenebitur: conſequentia probatur, quia, cum maior probabilitas euidentiam iniquitatis legis non conſtituat, intra latitudinem dubij remanet ſemper iniuſtitia legis, & tamen Suarez admittit ſubditum non teneri legi obedire: ergo ſubditus habens opinionem probabilem de iniuſtitia legis non poteſt adſtringi ad parendum legi Superioris, eo quod minor probabilitas non concedat legi euidentiam iuſtæ legis, ſed etiam ſub dubitatione eam relinquit, quare Garcia tom. 2. de benef. part. 3. cap. 2. n. 28. impugnans doctrinam Rebelli de obligationibus 1. part. lib. 2. quæſt. 14. à num. 28. aſſerentis in materia dubij attendendum eſſe maximè an dubium ſit æquale, nec ne, vt liberetur quis ab obligatione operandi, vel conſtrigatur ad operandum, inquit, exceſſum illum probabilitatis concedentem poſſe operari non eximere rem à dubio, & ideo licet vna opinio ſit probabilior altera, poteſt quis iſtam minus

nus probabilem ſequi, quia minor probabilitas non dat ei improbabilitatem, ſicut maior probabilitas non præſtat alteri veritatem rei, ita vt conſtringatur ad eam ſequendam. Tandem probatur ſept quia ſi admitteretur aduerſariorum doctrina mille incommoda ſequerentur in Religionibus, nam Prælati ſemper non ſunt, vt bene notat Iacob. Granad. 2.2. de charit. controuerſ. 7. tract. 12. diſput. 5 ſect. 5 pietate, diſcretione, ac ſpiritualitate ornati, ideo poſſent præcipere aliquid durum in ſubditorum præiudicium, imo ſub prætextu boni communis non intelligentes illud, quod propriè ſit de ratione boni communis, & ſic illud damnificarent; adde, quod poſſent etiam præcipere ſubditis, vt in omnibus opinionibus DD. ſequantur tantùm vnam partem in præiudicium animarum, & contra ritum Eccleſiæ venerabilis permittentem varietatem opinionum, tanquam rem magis animarum ſaluti accommodatam: ergo.

Quinta Concluſio.

197. Quando ſubditus opinione probabili fultus dubitat de poteſtate Superioris an legitimè ſit electus, vel legitimè confirmatus, parere ei non non tenetur. Ita Ioan. Sancius vbi ſupr. num 31. Caſtrus Palaus vbi ſupr. num. 7. Leſſius vbi ſupr. Salas 1.2. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 8. n. 78. aduerſus Thom. Sanchez vbi ſupr. num. 29. ſequentem ſuam rigiditatem erga ſubditos, tum quia non eſt poſſeſſio certa Superioris, cum eius poſſeſſio mediante opinione probabili vertatur in dubium, tum quia, licet ſubditus probabiliter non poſſit iure ſuo imperandi ſpoliare Superiorem, poteſt tamen illum ea ſpoliare ob opinionem probabilem ſibi fauentem, & conſequenter poteſt, & probabiliter non obtemperare. Rationes verò in contrarium remanent ſolutæ ex doctrina ſuperius allata.

Sexta Concluſio.

198. Si Superior qualitatibus pietatis, diſcretionis, ſpiritualitatis inſignitus non inclinans ad multiplicanda præcepta, neque

ad conſcientias ſubditorum duris mandatis oneran-
præcipiat rem probabiliter licitam, licet in ſententia
i illicitam, tenetur ſubditus propria opinione depoſi-
equi, quod præcipitur: ſecus quando qualitates Supe-
unt rigidæ, atque aſperæ, ferè ſemper inclinantes
tiorem ad onerandos ſubditos, vt dictum eſt in tert.
Duas habet partes concluſio, quarum prima ſic ſuade-
prim. ex doctrina Menochij ex coniecturis, & præ-
ionibus maximè perſonarum habetur rei veritas, ita
ille aliis relatis conſil. 195. num. 23. hiſce verbis: ex-
m illud dicitur, quod ex præſumptionibus, & conie-
colligitur: ſed qualitates talis Superioris ſunt præſum-
es, ac coniecturæ, quæ faciunt expreſſum, quod ne-
tate conſcientiæ, & ad ſuccurrendum bono communi
gionis in tali caſu periclitanti præcipiat illud, quod
non præciperet: ergo ſubditus tenetur rem præce-
exequi, licet habeat per opinionem probabilem eſſe
m, maximè quia vnuſquiſque tenetur bono com-
conſulere. Secund. ex doctrina Leſſij vbi ſupr. aſſeren-
ditum non teneri obedire, quando opus præceptum
bile eſt illicitum eſſe, verum ſi per extrinſeca princi-
iudicium prudens de opere licito formare poteſt
poſitum eſſe de neceſſitate conſcientiæ, quia aliàs
commune in magno diſcrimine poneretur, non ſo-
oterit ſed etiam tenebitur: ſed in caſu extrinſeca
pia, quæ ſunt qualitates benignæ Superioris præſtant,
it ſubditus formare iudicium prudens, quod opus
tum ſit ex neceſſitate conſcientiæ ad ſuccurrendum
communi: ergo neglecta opinione probabili rei illi-
ebitur obedire. Tert. ex doctrina Rodriq. tom. 3.
20. art. 3. dicentis, ſubditum peccare mortaliter, quan-
ſtat obedientiam Superiori præcipienti aliquid, quod
us rationabiliter dubitat ſe peccare mortaliter exe-
o, quia Prælatus in eo diſpenſare nequit, eo quod
genti cauſa exponat ſe periculo mortaliter peccan-
us verò ſi diſpenſare poteſt, nam credere debet in eo
um ſuam diſpenſationem interponere: ergo præſup-
benignis Superioris qualitatibus credere debet, dum

ipſe aliquid durum contra opinionem ſubditi ordinat, id facere diſpenſando benignitati, & ad rigorem inclinando neceſſitate cogente: ergo ei obedire neceſſarium erit, aliàs coram Deo lethalis culpæ reus cenſendus erit. Secund. pars ſuadetur, nam præſumptiones, ac coniecturæ, quæ ſunt Superioris rigidæ qualitates dant expreſſum, quod opus impoſitum non habeat neceſſitatem niſi illam ab opinione probabili præſtitam, nec prudens iudicium dant poſſe formari tale opus tanquam neceſſarium imperari: ergo ſubditus non tenebitur obedire, ſed poterit ſtare pro ſuo iure, per quod certum eſt, neminem teneri aliorum opinionem ſequi, & propriam deſerere: quare concludit Sancius vbi ſupr. num. 43. non poſſe Superiorem iuſtè ſubditum ſuo præcepto non parentem aliqua pœna plectere, dum operatus eſt iuxta opinionem probabilem, nam pœna ſine culpa imponeretur. Concludo ergo quod, licet opinio tertiæ concluſionis ob multiplicitatem DD. ſit probabilis, quarta tamen probabilior ob validiores rationes videtur, & ideo hanc libenter amplexus ſum potius ad obſtandum incommodis, quæ ex præceptis rigidis oriuntur, quàm ad fauendum ſubditorum libertati, quamobrem quando aliquid durum à Superioribus ſub prætextu boni communis ſubditis imponitur, amplectantur opinionem quartæ concluſionis, quando verò nulla ſequitur conturbatio ex præcepto impoſito, ei ſubiiciant voluntatem, poſtponendo propriam opinionem: recordentur Prælati, doctrinas rigidas difficilè poſſe promouere bonum commune, quia obſtant ſuaui, & pacato regimini.

DVBIVM

DVBIVM XXXI.

An pœnitens, qui defectu contritionis, ſeu attritionis inualidè confeſſus eſt peccata reſeruata Prælato, ſeu Sacerdoti habenti pro reſeruatis facultatem, remaneat abſolutus à reſeruatis, ita vt poſſit illa confiteri cuicumque Confeſſario non habenti facultatem reſeruatorum.

PRim. not. opus eſſe diſtinguere, vel abſolutio eſt data virtute alicuius iubilæi, vel communiter: ſi iſtud ſecundum, tenent hi DD. ſententiam affirmatiuam Caietan. tit. caſ. reſeru. Reginald. lib. 8. num. 62. Coninch. de pœnit. diſput. 8. dub. 12. num. 91. Silu tit. Confeſſ. 1. quæſt. 19. ad fin. Suar. de pœnit. diſput. 31. ſect. 4. num. 9. Henriq. lib. 6. cap. 16. num. 5. Emin Lugo de pœnit. diſput. 20. ſect. 2. num. 116. Bonacin de Sacrament. diſp 5. q. 8. punct. 5. §. 5. n. 9. Dian. 4. p. tract 4. Miſcell. reſolut. 124. referens Merantium, Præpoſitum, Petrum Ochagauium. Baſſeus capuc. in tit. caſ. reſeru. num. 29. rationes erunt inferius referendæ: ſi primum Vaſq. Comitol. cum aliis apud Lugum vbi ſupr. tenent partem affirmatiuam, quia loquuntur indifferenter de omni confeſſione facta inualidè ei, qui habebat poteſtatem abſoluendi, partem negatiuam Suar. vbi ſupr. n. 22. Reginal. n. 63. Dian. cum Ochagauio & Bonac. vbi ſupr. 199.

Not. ſecund. quod cauſæ reſeruandi peccata ſunt variæ, tum vt grauiora peccata grauiori iudici ſubdantur, tum vt pœnitens propter erubeſcentiam adeundi Superiorem retrahatur à peccatis, tum vt Superiori ſuas maculas aperiat tanquam peritiori medico, & aliæ, quæ poſſunt videri apud Peirin. de Prælat. quæſt. 3. cap. 2. num. 3. apud Homobonum de exam. Confeſſ. tractat. 9. cap. 4. quæſt. 21. & apud Bonac. vbi ſupr. num. 9.

Prima Concluſio.

200. Pœnitens, qui confeſſus eſt omnia peccata reſeruata Superiori, ſeu alij habenti facultatem delegatam, quamuis inualidè reſpectu contritionis, ſeu attritionis, vel integritatis, eo quod tacuerit aliquod peccatum, dummodo non ſit reſeruatum, cenſetur abſolutus à reſeruatione, & ita poteſt cuicunque Confeſſario etiam non approbato pro reſeruatis validè ſuam confeſſionem exponere, beneficiumque abſolutionis recipere. Ita DD. citati. Suadetur primò, quia ad id reſeruatio ordinatur, vt pœnitens deferat ſua peccata Sacerdoti habenti facultatem, eiuſque ſententiam audiat, & congruentem pœnitentiam ac medicinam recipiat: at certè hoc habetur à Confeſſario habente facultatem, eſto nulla ſit confeſſio: ergo prorſus reſeruatio eſt ablata. Secund. Confeſſarius abſoluens intendit extendere ſuam facultatem, quantum poteſt, non poteſt quoad culpas, quia deficit diſpoſitio ex parte pœnitentis: ergo ſaltem quoad reſeruationem. Tert. reſeruatio habet rationem pœnæ, vt benè dicit Nald. tit. caſ. reſeru. num. 3. & Bordonius variar. reſol. 37. num. 3. & iudex ad hoc, vt abſoluat reum non reſpicit, an pœna ſit ſoluta bene, maléve, ſufficit enim ei, vt ſoluatur: ergo, vt pœnitens intelligatur abſolutus à pœna reſeruationis ſufficere debet iudici, vt coram ipſo ſe ſiſtat: ergo cenſenda eſt ablata reſeruatio etiam per confeſſionem inualidam.

201. Reginald. & Suarez vbi ſupr. limitant concluſionem, dummodo pœnitens non ſit impœnitens circa reſeruata, ſed habeat dolorem, & propoſitum amplius non iterandi illa peccata, ſubdit tamen Suarez, quod licèt in confeſſione facta ſuperiori pœnitens non doluerit de reſeruatis confeſſis, ſi poſtea mutet propoſitum illa committendi, & ſatisfaciat pœnitentiæ à ſuperiore iniunctæ adhuc poteſt abſolui à quocumque Confeſſario approbato non habente iuriſdictionem pro reſeruatis. Verùm ſicut mihi prima limitatio non placet, ita à ſecunda non abhorreo, quia finis reſeruationis eſt omnino ablatus adhibito futuræ emendationis propoſito, nam parui refert ſuperioris, quod ſit ante, vel

poſt

poſt abſolutionem, dum confeſſio eſt nulla, & omnia peccata ſunt denuo repetenda. Dixi primam limitationem mihi non placere, quia cum illa contritio, ſeu attritio ſit ficta, ac mendax, exiſtimandum eſt, ac ſi nullus eſſet dolor: adde, quod ſi pœnitens Confeſſario non habente facultatem pro reſeruatis velit validè confiteri, neceſſariò de peccatis debet habere dolorem, & propoſitum minimè iterandi illa peccata.

Addendum tamen eſt hic cum Vaſq. quem citatum ſequitur Lug. vbi ſupr. pœnitentem debere admonere Confeſſarium, cui poſtea validè confitetur illa peccata reſeruata, à quibus inualidè fuit abſolutus, vt eandem imponat pœnitentiam, quæ fuit impoſita, quando inualidè confeſſus eſt ei, per cuius confeſſionem reſeruatio fuit ablata, nam cum hoc onere videtur eſſe ablata reſeruatio, vt talem pœnitentiam pœnitens ageret, nec ſufficit, quod pœnitens eam propria ſponte aſſumat, ſed debet eſſe ſacramentalis, vt petit, qui abſtulit reſeruationem, qualis eſſe nequit, niſi virtute clauium. 202.

Dices abſolutio à reſeruatis eſt ſacramentalis: ergo reſeruatio per validam confeſſionem eſt auferenda. Reſp. non eſſe neceſſarium, quod ſemper ſit ſacramentalis, vt benè notat Coninch. vbi ſupr. & licèt neceſſariò talis eſſe deberet, nihilominus poteſt habere effectum ſuum quoad ablationem reſeruationis, eſto ſacramentum non ſit validum. Ita Bonac. vbi ſupr.

Secunda Concluſio.

Pœnitens, qui tempore iubilæi confeſſus eſt peccata reſeruata Religioſo habenti facultatem inualidè tamen, non cenſetur abſolutus ab onere reſeruationis. Ita Suarez, & alij vbi ſupr. Prob. quia facultas abſoluendi à reſeruatis tempore iubilæi conceditur tanquam conditio in ordine ad iuſtificationem, & conſecutionem indulgentiæ: ſed qui inualidè confitetur, vel defectu doloris, vel integritatis, non obtinet neque iuſtificationem, neque indulgentiam: ergo neque frui debet beneficio abſolutionis à reſeruatione conceſſa 203.

pro iuſtificatione, & indulgentia: ergo huiuſmodi pœnitens adhuc ſub onere reſeruationis cenſetur eſſe. Secund. qui concedit fauorem, intendit vt fauore affectus eo non abutatur: ergo cum abſolutio à reſeruatis tempore iubilæi per modum fauoris concedatur, nequit pœnitens eo abuti per fictam confeſſionem: ergo nunquam intelligitur ablata reſeruatio.

Tertia Concluſio.

204. Non videtur improbabilis opinio illa Vaſq. & Comitol. vbi ſupr. aſſerentium etiam tempore iubilæi tolli reſeruationem. Prob. ratio probans primam concluſionem, probat & hanc tertiam: ergo. antecedens probatur, quia etiam tempore iubilæi finis reſeruationis habetur, ſcilicet peccata confitentur Sacerdoti habenti facultatem pro reſeruatis, eius ſententia auditur, eiúſque pœnitentia recipitur vt ſupponitur: ergo ſi probat primam, etiam & hanc tertiam cum videatur par ratio. Secund. ſi non eſt par ratio, maximè quia conceditur abſolutio per modum conditionis ad obtinendam iuſtificationem, & per modum fauoris includentis intentionem concedentis, quæ eſt ſalus animarum, & lucratio indulgentiæ: at certè hæc non obſtant, quia illa abſolutio conceſſa à ſuperiore extra tempus iubilæi eſt tanquam conditio in ordine ad iuſtificationem pœnitentis, quod ſi ſuperior non ignoraret defectum confeſſionis, per quem pœnitens inualidè confitetur, ei non concederet abſolutionem vnde tanquam conditio habenda eſt, & tamen, vt dixi tollitur reſeruatio: ſi deinde abſolutio à reſeruatis tempore iubilæi impendatur per modum fauoris, &c. cum fauores ſint ampliandi, & benignè interpretandi in ſubditorum fauorem, & cum finis reſeruationis à ſuperiore habeatur, cenſendum eſt tolli omnem reſeruationem, vt cuilibet Sacerdoti approbato, & expoſito abſque alio onere confiteri, poſſit: ergo iſtæ duæ particulæ non obſtant, quin probabilis, Vaſq. & Comitol. opinio habenda ſit.

DVBIVM

DVBIVM XXXII.

Quidam Reus à birruariis captus, cum ab illis ſe eximere non potuerit, illos tamen ſecum traxit intra terminos loci ſacri Eccleſiæ regularis: quæritur, an gaudere debeat Eccleſiæ immunitate.

DVbium mouetur, quia ſuperior illius loci acriter defendit illum miſerum reum, & è manibus birruariorum illum arripuit. Reſp. re funditus perpenſa potius pro veritate rei, quàm pro defenſione fori, affirmatiuè. Probatur primò ex vi Bullæ Gregor. XIV. quæ incipit. Cum aliàs Romæ non. Kal. Iunij 1591. in qua ſtatuitur, laicos exiſtentes in Eccleſia ob delicta ab ea violenter extrahi non poſſe, exceptis nonnullis caſibus in dicta Bulla notatis, in reliquis ergo omnes exiſtentes in Eccleſia gaudent immunitate Eccleſiaſtica, nam exceptio firmat regulam in contrarium l. quotieſcumque, §. denique, ff. de feud. inſtruct. DD. in rub. de regul. lib. 6. Gloſſ in l. in his, §. deleg. 3. & ita videtur eſſe tam regula certa, vt multi DD. pro firma ratione ſuarum doctrinarum eam adducant. Farinac. de immunit. Eccleſiaſtica, cap. 16. num. 217. loquendo de illis, qui furantur res non ſacras, affirmat eos gaudere immunitate vigore conſtit. Gregor. XIV. quæ hunc caſum non excipit; idem affirmat n. 250. de leuiter delinquente in Eccleſia: conſentit Bonac. de immunit. Eccleſ. §. 5. num. 1. diſp. 2. tract. de cenſuris ex ſenſu omnium DD. non diſſentit Vlpian in praxi for. Eccleſ. cap. 3. & non à dicta regula elongantur Couarr. variar. reſol. lib. 2. cap. 20. num. 14. Suar. de reuerentia debita locis ſacris 1. de Relig. lib. 3. cap. 10. num. 1. & omnes alij DD. cum enim prædictus caſus à bulla non excipiatur, ſequitur, quod ille reus priuilegio Eccleſiæ gaudere debeat. 205.

Nec obſtat, priuilegium eſſe ſtrictè interpretandum ad reprimendam audaciam eorum, qui paſſim crimina hac immunitate freti committunt, vt docet Couarr. vbi ſupr. n. 3. 206.

&

& ad fauendum menti concedentium immunitatem, quæ non intendit. ſceleratis, ac truculentis hominibus fauere, ſed iis tantùm miſeris refugium præſtare, & ſuccurrere, qui humana fragilitate, aut caſu in aliquod crimen incurriſſent, vt vult Decianus citatus à Farinac. vbi ſupr. num. 23. quia melius fuiſſet Eccleſiis priuilegium non concedere, & tamen aliter à Diuina Prouidentia fuit ordinatum: quare ſi inclinare velimus in opinionem illorum aſſerentium immunitatem Eccleſiæ eſſe de iure diuino, non erit nobis licitum mentem Dei inueſtigare, ac reſtringere, & propter rationes allatas à D.Chryſoſt.tom.2. hom. 19. contra Honorium, & Arcadium Imperatores inuehente, eo quod conabantur Eutropium ſeueriſſimum tyrannum, depredatorem, & Chriſtianorum perſecutorem ab ipſis ad vltimum ſupplicium damnatum, & in Eccleſia morantem, ab ea euellere tanquam indignum Eccleſiæ immunitate, quibus inquit Chryſoſt. *Propter hoc maximè eſt tuendus Eutropius, quod ſceleſtorum Princeps fuit, in his enim oportet glorificare Deum, quod permiſit eum in id neceſsitatis adduci, vt per ipſum, & virtus, quæ ineſt Eccleſiæ, & miſericordia noſceretur, virtus quidem, quod impugnatorem ſuum ſupplicem videt, miſericordia verò ex eo, quod protegit ſupplicem, iſta enim ſunt ornamenta altaris Eccleſiæ, iſta ſunt veræ Chriſtianæ pietatis inſignia.* Hæc Chryſoſt. Et propter Dei iudicia, qui ſicut Adæ peccatum non imponendo legem, nec culpam permittendo impedire poterat, ex quo omnia mala originem duxerunt, & non fecit, ita voluit Eccleſiis immunitatem concedere, licèt multa mala faciliùs eſſent perpetranda: ſi poſtea inclinare velimus in opinionem dicentium immunitatem eſſe de iure poſitiuo, mens Pontificis Gregor. XIV. fuit, vt videre eſt apud Ambroſin.de immunit.Eccleſ.cap.1 num.12. reprimere audaciam ſcribentium, qui vt iuriſdictioni ſæculari fauerent, variis in locis tentarunt probare immunitatem à ſacris Canonibus Eccleſiis conceſſam in deſuetudinem abiiſſe, & ideò bullam publicauit excipiendo aliquos caſus, per quam exceptionem firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis, & ideò ampliatio conuenit bullæ, quæ propriè videtur eſſe comprehenſio. Addo rationem

Couarr.

Couarr. eſſe parui momenti, & conuincitur ſuis doctrinis, docet enim n. 16. Clericos frui immunitate Eccleſiæ poſſe, ad reprimendam eorum audaciam contrarium aſſerere debebat, cum aliis DD. docet num. 15. delinquentem in Eccleſia ob delictum leue non priuari priuilegio immunitatis, ad reprimendam talium hominum audaciam qui coram Deo delictum committere audent, eis negare debebat immunitatem, num. 13. etiam docet, Reum, qui ſe exemit è manibus familiæ, imò qui carceres confregit, non poſſe ab Eccleſia auelli, ad reprimendam audaciam poſſe euelli concedere debebat. Addo etiam, parum valere doctrinam Deciani, nam docet apud Farinac. vbi ſupr. num. 231. exiſtentem in Eccleſia, mandantem inimicum occidi extra eam, immunitate frui, vnde nam eſt caſus, & humana fragilitas in adeò enormi delicto; quæ incommoda non ſequerentur inter iudicem Eccleſiaſticum, & ſæcularem, ſi immunitas tantùm ſuffragaretur eis, qui caſu, vel fragilitate delicta perpetrant? ſemper inter eos excitaretur contentio, an malitia potiùs, quàm fragilitate delictum à delinquente fuerit commiſſum.

Secund. probatur ex vi loci ſacri, ſeu Eccleſiæ, quia cum priuilegium ſit conceſſum loco, vt ibi exiſtentibus ſint tuti à laica poteſtate, dicitur loco, non quia non ſpectet etiam ad perſonas, ſed quia immediatè, & primariò conceditur loco, ſecundariò perſonis in eo exiſtentibus, vt benè notat Marius Italus de immunit. Eccleſ. lib. 1. cap. 7. §. 2. num. 82. Peregr. cap. 14. n. 2. Nauarr. man. cap. 25. n. 19. Gambacurt. Farin. Ambroſin. & alij, quos refert, & ſequitur Bonacin. vbi ſupr. §. 1. num. 1. Suar. vbi ſupr. cap. 2. num. 2. & cap. 8. num. 3. Couarr. vbi ſupr. num. 5. Barboſa tandem de iure Eccleſiaſt. lib. 2. cap. 3. num. 50. teſtatur, immunitatis iura Eccleſiis, non perſonis fuiſſe tributa omnes exiſtimare, & id maximo fundamento nititur, eo quod libertas Eccleſiaſtica propriè loquendo nihil eſt aliud, quàm exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſæcularibus conceſſa omnibus Eccleſiis, vel Clericis, quatenus tales ſunt, ex Innoc. in cap. Nouerint, num. 2. & 3. de ſentent. excommun. recepto, vt per Abbat. ibid. num. 2. Felin. in cap. Eccleſ. n. 79. 207.

vbi Decian.num.2.de conſtitut.Nauarr.man.cap.27.n.119. & 130. Barboſ.vbi ſupr.num.211.ſequitur ergo,quod de hoc criminoſo tandem dici poterat, verè, & realiter exiſtebat in loco ſacro, ac exempto: ergo gaudere debet de primo effectu immunitatis Eccleſiæ, qui eſt ſecum Farinacium vbi ſupr.cap.2.num.23. & Bonac.vbi ſupr. §.3.num.1.quod exiſtens in Eccleſia nequeat à quacumque laica poteſtate inuitus extrahi. Et ita in propriis terminis caſus reſoluitur ex pluribus à Mario Italo vbi ſupr. cap.6. §.2. num.70. cuius doctrina à Farinac.vbi ſupr.cap.14.num.196.non refellitur, conſentiunt Caſtrus Palaus part. 2. de reuer. loc. tract.11. punct.7.& Diana part.4.tract.1.reſol.106.& part.6.tract.1. reſol.27.verſ.ad aliud citans multos alios.

208. Nec obſtat, quod, licet verum ſit illum in loco ſacro tandem extitiſſe, non tamen firmiter ibi fuiſſe & permanenter, ita vt dici poſſit in poſſeſſione, quia poſſeſſio etiam per momentum acquiritur, vt benè tradi Menoch.conſ.825. Præpoſ.in ſumm.3.quæſt.5.conſil.3.qui teſtatur hoc eſſe ſecundum curiæ Romanæ ſtylum hiſce verbis: momentaneus poſſeſſor, ſi expolietur, reſtitui debet ad eam poſſeſſionem ante omnia: vnde poſſeſſio huius capti, licet fortè momentanea, non infirmatur, eo quod fuerit captus à birruariis per illam regulam Bald. l.vis eius, Cod. de prob. poſſeſſio, quæ infringitur poſſeſſione, non iuuat poſſeſſorem, quia intelligitur de iuſta poſſeſſione, quæ fit cauſa cognita, & ita cap.Si extra vt lit.pend. cap.Licet Epiſcopus,de præbendis in 6. habetur. Nemini per iudicem de facto, & ſine cauſæ cognitione auferenda eſt poſſeſſio. Marſil. ſing.195.& l.de vnoquoque num 37. de re iudic. cum aliis per Menoch. de recuperat. poſſeſſ. remedio 1. num.111. & per Farinacium p.2.lib.6.fragment.criminal.n.315.

209. Nec obſtat,quod, licet verum ſit, illum in loco ſacro extitiſſe ad Eccleſiam tamen confugerat captus,& non liberè, quæ conditiones nempè confugere, & liberè confugere, requiruntur ſecundum DD.apud Farinac.vbi ſupr.c.15. num.201. in caſu ſimili, vt exiſtens in Eccleſia immunitate frui queat, quæ in caſu ſimul non verificantur, quia confugere, & liberè confugere ſunt conditiones impertinentes

ad

ad hoc, vt quis dicatur gaudere immunitate. Et prim. quoad primam, quia, vt benè inquit Suarez vbi ſupr. cap. 10. num. 1. & eſt omnibus commune, quando iura indefinitè, & ſine limitatione loquuntur, illa indefinita loquutio æquiualet vniuerſali, & non licet nobis excipere, vel diſtinguere ſine authoritate, vel ratione cogente, vbi lex indiſtinctè loquitur, & ita in caſu nulla ratio cogit, imo in contrarium, quia, vt inquit Suar. vbi ſupr. c. 9. n. 7. fauores ſunt ampliandi, maximè in cauſa Religionis. Secund. quia priuilegium eſt conceſſum loco principaliter, & minus principaliter perſonis in eo exiſtentibus, & confugientibus, vt dictum eſt ſupr. Tert. quia id habetur ex Conc. Toletan. 12. c. 19. vbi ſancitur, vt nullus audeat confugientes ad Eccleſiam, vel reſidentes inde extrahere, ex quo verbo, reſidentes, notatur, quod confugere non ſpectat tanquam aliquid neceſſarium ad priuilegium immunitatis fouendum. Quart. quia ſunt infinitæ doctrinæ, quæ illud excludunt; Farinac. vbi ſupr. cap. 2. num. 44. reſoluens ex infinitis DD. excommunicatum gaudere poſſe immunitate Eccleſiaſtica, ait, hoc priuilegium non eſſe datum fauore perſonarum, & confugientium, ſed propter reuerentiam loci. Item Ambroſ. vbi ſupr. cap. 5. num. 6. ex multis cum Farinac. cap. 16. num. 23. alios referentes, concludit, quod, ſi quis exiſtens, in Eccleſia mandauit homicidium extra Eccleſiam, debet gaudere immunitate, ex quo verbo, exiſtens, habetur, non eſſe neceſſarium ipſum confugere. Item Cardin. Zabarel. cum aliis à Farinac. vbi ſupr. cap. 16. num. 8. relatus, quem ipſe ſequitur, affirmat deliquentem in Eccleſia, ſi homicidium non commiſit, vel membri mutilationem, immunitate frui debere, ex quo verbo delinquentem in Eccleſia, habetur, quod Doctor ipſum confugere, pro beneficio priuilegij Eccleſiæ recipiendo, alienat. Item illi DD. apud Farinac. vbi ſupr. cap. 15. num. 202. vt Mantic. in conſil. num. 17. Io de Vecch. Boër. Remig. relati per Ioan. Gutierr. pract. quæſt. lib. 6. q. 6. Nauarr. man. cap. 25. num 19. Fagund. de præcept. Eccleſiæ præcept. 2. lib. 4. n. 57. aſſerentes, captum à birruariis extra Eccleſiam, qui ducitur ad carceres per Eccleſiam, immunitate gaudere, excludunt ipſum confugere, quamobrem hi

DD. à fortiori concludunt noſtrum caſum, & ratio eorum affertur à Nauarro, quia captus à birruariis, & per Eccleſiam ductus, iam eſt intra eam receptus: ergo tantò magis captus à familia, familiam tamen ſecum trahens intra Eccleſiam priuilegio immunitatis priuari non poteſt, quia intra eam verè eſt receptus. Item illi DD. quos magno numero colligit Farinac. vbi ſupr.num. 205. aſſerentes delinquentem in Eccleſia ab ipſa Eccleſia non protegi, pro validioribus rationibus non aſſignant confugere, quod neceſſariò erat faciendum, ſi ſolùm Eccleſia confugientes defenderet, ſed alias rationes ab ipſo Farinacio relatas hiſce verbis: omnes canoniſtæ hanc concluſionem expreſſam, nempe delinquentes in Eccleſia non gaudere immunitate adnotarunt tribus rationibus, de quibus in eo principaliter moti. Prim. quia ſic in Eccleſia delinquens puniri debet in eo, in quo delinquit. Secund. quia fruſtra legis auxilium inuocat, qui in legem committit. Tert. quia immunitatis priuilegio gaudere non debet, qui eodem priuilegio ſe indignum facit.

210. Nec obſtat, iura, maximè Bullam Gregor. XIV. loqui ſemper de confugiente ad Eccleſiam. Prim. quia ſemper id non videtur verum, vt patet per Concil. Tolet. vbi ſupr. ſecund. quia, licet eſſet verum, nihilominus loquuntur ſub illa nominatione, quatenus ita frequenter accidit, & ſic delinquentes, qui priuilegio Eccleſiæ fruuntur, experientia duce, ſunt ferè omnes confugientes.

Nec obſtat, quod, quamuis concedatur confugere non eſſe neceſſarium, neceſſarium tamen erat ibi liberè, exiſtere, quod non contingit in caſu. Primò, quia DD. pro opinione contraria vtramque conditionem admittunt. Secund. quia inferius probabitur illud liberè etiam diſiunctim eſſe conditionem impertinentem.

Tert. probatur: ex vi confugere, conceſſa gratis iſta prima conditione, id eſt, quod neceſſariò requiratur, vt reus ad Eccleſiam confugiat, adhuc ſubſiſtit priuilegium immunitatis in fauorem huius rei capti, & modo deſcripto in Eccleſiam recepti, qui arte, induſtria, & vi ad Eccleſiam confugit.

Nec

Nec obſtat, quòd liberè confugere debebat, quia, quando lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. l.non diſtinguimus, ff.de recept.arbitr.Surd.conſil.81.n.7.ſed generaliter loquens, generaliter debet intelligi. l.de pretio, ff.de publ.in rem actam, quare Suarez vbi ſupr. cap. 10. num.2. referens Panorm.quem Farinac. ſequitur, inquit, ſeruum fugientem ad Eccleſiam ex timore iudicis frui immunitate, quia iura nullam faciunt diſtinctionem inter ſeruum, & liberum, & conditio ſeruitutis eſt omnino accidentalis, ita Eccleſiæ immunitas tueri debet reum de quo loquimur, ſe habentem tanquam ſeruum intra familiæ manus in loco ſacro exiſtentem, quia ipſum confugere non diſtinguit inter captum, & liberum, ſed generaliter loquitur, & illud eſſe in manibus familiæ omnino accidentale putandum eſt: imo addo, quod ſi in caſu eſſet aliquod dubium, quod non conceditur, adhuc priuilegium immunitatis ad reum extenderetur, quia, cum priuilegium ſit fauorabile, habet extenſionem. Ita Decian. in conſil.80. num.19. lib.3. Ambroſ. vbi ſupr.cap.10. num.7.Marc. Anton. Genuenſ. in practic. Archiepiſc.c.22.num.2.Mar.Ital.vbi ſupr.lib.1.cap.2.§.vnic. n.1.Farinac.vbi ſupr.c.2.n.22. 211.

Tandem probatur quart.ex vi libertatis, quia licet idem captus ſimpliciter non dicatur liberè confugere ad Eccleſiam, adhuc tamen tantam poſſidet libertatem, quanta neceſſaria videtur, ne dicatur, licet in manibus familiæ, ſub abſoluto dominio laïcæ poteſtatis eſſe, ſed adhuc frui libertate. DD. loquendo de cauſis, quibus rerum dominium acquiritur, aſſerunt feram laqueo Titij captam non eſſe Titij, ſed potius eximentis è laqueo, quia nondum amiſerat libertatem: eo quod multa accidere potuiſſent, per quæ Titius eam capere non potuiſſet. Ita Maior.in 4.ſentent.diſtinct.15.quæſt.10.Nauarr.man cap.17.num.16.Azor p.3. lib 1.cap.3.Couarr.reg.peccatum, part.2.§.8.num 12. Ambroſ.vbi ſupr cap.10.num.53.ita prædictus reus, licet in manibus familiæ, non ideo amiſit ſuam libertatem, quia multa ei contingere potuiſſent, per quæ eum iuſtè birruarij non detinerent, provt re vera acciderunt, quia induſtria, 212.

arte, & vi ſe recepit in Eccleſiam, per quam ſe exemit. A laica poteſtate ob priuilegium immunitatis loco ſacro conceſſum.

213. DD.etiam loquendo de fugiente, quem inſequitur familia, & de illo, qui ſe ab illa exemit, quem etiam familia inſequitur, ſi ambo in Eccleſiam ſe recipiunt, omnino immunitate frui cenſent, vt videre eſt apud Farinac. vbi ſupr. num. 194. & apud Ambroſin. vbi ſupr. cap. 10. num. 12 13. referentes magnum DD numerum, eo quod liberè confugiant, & ſe recipiant in Eccleſiam, inquit Suarez vbi ſupr. c. 11. num. 19. & teſtatur Ægidius Boſius de captura, n. 22. quotidiana praxi eſſe receptum, nec tamen eam intrant prorſus liberè, quia aliquam patiuntur vim ab inſequentibus (& liber à violentia, de quo hic loquimur ſecundum Magiſtrum ſententiarum 2. ſentent. diſtinct. 25. & Azorium part. 1. lib. 1. quæſt. 1. ſimpliciter dicitur ille, qui in agendo vim extrinſecus illatam non patitur) poſſident tamen tantam libertatem ex velociori curſu, quanta eſt neceſſaria, vt dicantur liberè Eccleſiam ingredi, ita in caſu, eſto reus in manibus familiæ eſſet, eiuſque libertas maximam pateretur vim, nihilominus non erat adhuc ea totaliter ſpoliatus, vt benè notat Ægidius Boſſius vbi ſupr. num. 23. hiſce verbis (reum captum, antequam ducatur ad carcerem, non intelligi ita perfectè captum, vt ſit in tuto ſub dominio, & poteſtate iuſtitiæ) quia arte, induſtria, & continua vi vim familiæ vſque ad locum ſacrum, ſicut illi curſu, ſuperauit, & ita dici debet, quod liberè ſe recepit in Eccleſiam ſicut illi, & nulla alia videtur eſſe differentia inter caſum agitatum, & caſus illorum à DD. reſolutos, quia vis illata reo intra manus familiæ eſt magis immediata, quàm illa, quæ infertur, duobus fugientibus, quæ differentia ad tollendam omnimodam libertatem à reo, de quo loquimur, non eſt ſufficiens, vt benè dicit Boſius.

Concluditur ergo, cum ad Epiſcopum ſpectet ſententia caſus, vt inquiunt DD. ſine difficultate apud Farinac. vbi ſupr. num. 367. & cum in fauorem huius rei iura clament, validiores rationes vergant, plures DD. in terminis caſum deciden-

decidentes exiſtant, quàm ex aduerſa parte, proferendam eſſe ſententiam benè à Superiore illius conuentus defenſum eſſe reum.

DVBIVM XXXIII.

Turba eligentium ſuis votis ad munus Prouincialatus ſolet inclinare in eum, qui ſolet eſſe primus Definitor in præcedenti, & immediata electione ante electionem Prouincialis, & morali certitudine non ignoratur debere eſſe hominem, qui, licet ſit dignior pro munere Definitoratus, pro munere tamen Prouincialatus eſt tantùm dignus, quia alij extant digniores: quæritur, an electores poſſint illi vota negare, ne ſit primus Definitor, ne poſtea aſſumatur in Prouincialem.

NOt. prim. quod opus bonum etiam ſub præcepto exequendum, poteſt fieri malum ob circunſtantiam annexam, vt videre eſt in materia ſcandali, vbi inquiunt DD. an opus præcepti aliquando ob ſcandalum fratris omitti debeat, apud omnes clarum eſt, præceptum negatiuum ob nullam cauſam omitti poſſe, non enim poteſt quis fornicari, occidere, furari, vel aliam prauam actionem efficere ad vitandum proximi ſcandalum, quia non ſunt facienda mala, vt inde ſequantur bona, de præcepto verò affirmatiuo eſt dubitatio, vt videre eſt apud Dianam p. 5. de ſcandalo, reſol. 21. ad rem noſtram tamen poteſt eſſe opinio Couarr. reg. peccatum 1. p. num. 4. aſſerentis, ob ſcandalum ceſſare obſeruantiam præcepti, & aliquando naturalis. Hurtad. de Mendoza 2. 2. diſp. 173. ſect. 20. à §. 26. & ſeq. Valent. tom. 3. diſp. 3 quæſt. 18. p. 4. Bann. 2. 2. quæſt. 43. a. 8. 214.

concl. 2.

concluſ.2. Tanner. tom.3.diſp.2.quæſt.6.dub.9. num.120. Emm.Sà tit.auditio Miſſæ,num.3. Lorc.2.2.quæſt.43.art.9. num.10. eique fauent plures DD dicentes ob ſcandalum omitti poſſe integritatem confeſſionis. Silu. tit.confeſſio 1. quæſt.18. Sot. in 4. diſt.18. quæſt.2. art.5. Can. in releċt. de pœnitentia, p.5. Nauarr. cap.7. num.3. tum quia obligatio præcepti naturalis, qualis eſt obligatio vitandi ſcandalum, præferenda eſt obligationi præcepti poſitiui, tum quia ex cap. Duo mala 13. diſt. habetur, cum duo mala occurrunt, minus eſſe eligendum, nam minus malum eſt non obſeruare præceptum poſitiuum, quam naturale, tum quia vita ſpiritualis proximi excellentior eſt corporali, & ob iſtam tuendam omitti debet obſeruantia præcepti poſitiui, v.g. ieiunij, vel Miſſæ, tantò magis ob conſeruandam vitam ſpiritualem proximi, tum quia ſæpe plura præcepta ob ſcandala ceſſant, quæ aliàs obligarent, nam correctio proximi ceſſat, ſi ipſe correctione obſtinatior futurus ſit, ceſſat etiam punitio delinquentis, ſi inde debet inſurgere ſeditio in Republica, vnde concluditur etiam præceptum ſacri, vel ieiunij poſſe ceſſare, ſi inde proximus eſt ſcandalizandus, ex qua doctrina habetur, opus bonum etiam ſub præcepto fieri malum ob ſcandali circumſtantiam, quæ præcepta ſint prætereunda propter ſcandala vitanda, videte Dianam vbi ſupr. & Hurtad. vbi ſupr. §.268.

Prima Concluſio.

215. Poſſunt electores denegare ſua vota pro Definitoratu homini digniori in illo officio, qui tamen dignior pro munere Prouincialatus cenſendus non eſt ad hoc, vt non ſit primus Definitor, & ita efficietur, vt turba electorum in ipſum pro Prouincialatus officio ratione plurium votorum neglectis dignioribus non inclinet. Suadetur prim. opus bonum etiam ſub præcepto ob circunſtantiam malam annexam fit malum, vt dicitur in not. ſed eligere digniorem pro Definitoratu probabili ſcientia eligendum à turba electorum in Prouincialem, cuius munus niſi tanquam dignus ferre non poteſt, cum alij videantur digniores, eſt opus malum ob

ob damnum oriturum contra bonum commune, quia digniores prætermittuntur: ergo electores poſſunt vota denegare ei, eſto pro officio Definitoratus dignior cenſeatur: nec obſtat, omitti poſſe opus humanum poſitiuum, non verò naturale, vt eſt ferre ſuffragia pro dignioribus, quia quando duo mala concurrunt eiuſdem generis, ſemper minus eligitur, minus malum eſt, vota ei denegare, ne ſit primus Definitor, quam ei concedere, ex hoc namque ſequitur morali certitudine fore eligendum in Prouincialem neglectis dignioribus in non paruum damnum Religionis. Secund. ad præcauenda damna ſequutura ex electione indigni, vtilitas Eccleſiæ poſtulat, vt prætermittantur digniores, cum dignus eſt eligendus, vt docet Aragon. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. fol. 312. Salon. ibid. controu. 4. à fol. 1021. Sot. lib. de reſt. cap. 2. num. 150. ergo ad euitanda damna ſequutura in electione huius digni in Prouincialem neglectis dignioribus, poſſunt electores ei negare ſuffragia, ne ſit primus Definitor, licet pro tali munere inter digniores computandus ſit. Tert. menſura digniorum mendicatur ab vtilitate Eccleſiæ: in caſu autem propoſito vtilitas eius non videtur adeſſe, imò maximum damnum: ergo.

Dices, pluribus electoribus in dignum concurrentibus 216.
poteſt is eligi omiſſo digniori abſque peccato, imò debet eligi tanquam dignior, quia vtilior, & maior vtilitas oboritur ex pacata gubernatione, ac prompta obedientia. Ita Salon. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. controu. 4. ergo nequit prætermitti ille homo, quin eligatur pro Definitoratu, quia, licèt ſit tantùm dignus pro Prouincialatus munere, nihilominus ſit dignior ob vniuerſalem concurſum in officium. Reſp. quod, ſi electores eſſent ferè omnes virtute magna præditi, iudicio, prudentiáque ornati foret eligendus pro vtraque dignitate, quia mouerentur aliqua ratione, cui dignioritas deberetur, ſed quia electores, vt ſupponitur, ſunt homines ſecundum maiorem partem, qui potiùs vocari poſſunt turba electorum, quam electores, quæ ſe mouet potius ob votorum multiplicitatem, quàm ob aliam rationem vrgentiorem, ideò cenſeri nequit homo ille dignior, vt fungatur officio Prouincialatus, & conſequenter ſunt ei vota deneganda.

 Dices,

Dices, poteſt dari caſus, in quo Definitores in primo ſcrutinio omnes ſint electi & dignior ſit poſtpoſitus. Reſp. non eſſe inconueniens ob maius bonum in Prouincia ſequuturum, quod exoritur ex digniori electo pro Prouincialatu.

Secunda Concluſio.

217. Si omnes Definitores in primo ſcrutinio non fuerint electi, in ſecundo eſt deligendus excluſus à definitione, ne eſſet primus in primo ſcrutinio. Probatur ratio formalis, quare poteſt excludi in primo ſcrutinio à definitione, ne ſit primus Definitor, eſt, quia promouendus erat ad officium Prouincialatus neglectis dignioribus: in ſecundo verò ſcrutinio periculum ceſſat, quia iam primus Definitor eſt electus, & remanet eius dignioritas pro Definitoratu; ergo nequeunt electores ei vota denegare.

DVBIVM XXXIV.

An Religioſus, qui relaxatè vixit in iuuentute, ſi factus ſenior reſipiſcat, in dignitatibus ſit ei præferendus, qui ſemper in vita probitate vitam tolerauit.

NOtand. ſit triplicem eſſe opinionem. Prim. Gloſſ. in cap. Fideliter diſt. 50. Roman. ſingul. 134. Abbat. in cap. Dudum el 2. de elect. Ioan. de Selua de benefic. part. 3. quæſt. 7. num. 18. cuncti iſti DD. affirmatiuè reſpondent. Secund. eſt negatiua, & videtur eſſe Archid. in cap. Nos conſuetudinem diſt. 12. num. 2. quem ſequitur Peirin. de priuileg. in additament. ad conſt. Paul. V. cap. 10. num. 13. Tert. diſtinguit, & eſt Lambert. de iure Patron. lib. 2. part. 3. quæſt. 5. art. 14. num. 4. ſi dignitas, inquit, habet annexam curam animarum, ſenem illum eſſe præferendum exiſtimo, ſecus ſi huiuſmodi

huiuſmodi cura caret, nam qui ſemper ſanctè vixit, ſimpliciter cenſetur dignior.

Concluſio.

Religioſus, qui iuueniles annos relaxatè duxit, & in ſenectute pœnitentia ductus exemplariter viuit, in dignitate præferendus eſt homini, qui ſemper rigidam vitam exemplariter tolerauit. Prim.ducor ob ſententiam D. Auguſt. de temp ſerm.124 qui loquens de caſu Petri ita affatus eſt. *Iam enim eruditus eſt, & edoctus in Petro, quemadmodum eum Dominus ſui cauſa patitur circumſcribi delicto, quemadmodum illum fidei, pietatiſque ſigniferum, & generis humani columnam permiſerit metu dominante quaſſari, vt populorum doctoribus, & magiſtris eſſet exemplum, à Deo ſibi non peccandi gratiam minimè condonatam, ſicut Apoſtolus Gal.6. Conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris. Cum fortè quis fuerit in Eccleſia delicto praeuentus, non ſtatim abiiciat, condemnet, ſed compatiatur, ac lugeat, conſoletur, & reuocet, commodet iacenti affectum, porrigat manum, erigat lapſum, ſpem ei diuinæ clementiæ repromittens, ſub qua etiam ſeruire exemplo tantorum comprobat magiſtrorum.* Ducor etiam ob ſententiam Chryſoſtom. ſerm. in Sanctos Petrum, & Eliam tom.5.loquentis de Sacerdotibus, qui aliis præſunt. *Audi quæſo, quomodo res ſe habeat, ſi Doctores, & Sacerdotes etiam ipſi non peccarent, neque vitæ huius affectibus ſubiecti eſſent, certè inhumani, & à venia aliis danda eſſent abhorrentes. Sed propterea ipſos etiam Sacerdotes affectibus ſubiectos eſſe Deus voluit, & præſides, vt eorum, quæ ipſi patiuntur ſenſum habentes, aliis etiam veniam darent. Ita Deus mundum ſemper optimè gubernauit, quippè qui non modò tantùm, ſed etiam olim, & illos ipſos, quorum fidei Eccleſiam, & populum commiſſurus erat, permiſit peccato ſubiici, vt à ſua conſcientia admonerentur in alios eſſe benigniores, nam ſi ipſi non peccaſſent, nullam pecccantibus daturi veniam eſſent, ſed inhumanitate ducti, omnes ab Eccleſiæ corpore abſcidiſſent.* Secundo ducor rationibus, quia ſcit compati ſubditorum infirmitatibus cap. Conſiderandum diſtinct. 50. & infirmus fortior reſurgit 218.

cap. Poteſtat. de pœnitent. diſt. 1. quia vtilior Eccleſiæ, & ideo dignior.

Limita, modò fiat rarò, & non frequenter, nam periclitaretur & commutatiua, & diſtributiua iuſtitia, illa, quia bonum commune non foueretur, eo quod intendit ſemper habere homines maximè in Religionibus, in quibus perfectio vigeat, in dignitatibus conſtitutos, qui ſemper bono exemplo, ac virtutibus Religiones illuſtrarunt; hæc quia negligerentur infinitorum continuata merita, & daretur anſa iuuenibus relaxatè viuendi.

19. Dices, ſi talis ſenex eſſet eligendus ad dignitates non ſemper, ſed aliquando coram hominibus, qui ſemper pondus diei, & æſtus virtutum, & ſanctitatis ad honorem Dei, Eccleſiæ, nec non & Religionis portarunt, prodeſſent ei ſua peccata, quod videtur maximum incommodum. Reſpond. non prodeſſe ei peccata, vt peccata, ſed quatenus ſunt per pœnitentiam deleta in ordine ad inſtructionem, vt ſciat ſubditorum infirmitatibus compati, nec non & miſeriis ſecundum mentem eius, qui tot lapſus in eo permiſit.

Dices, ſi res ita ſe habet, fluctuaret illa propoſitio, quod dignior ſemper eſt eligendus, quæ excellentia non videtur enitere in eiuſmodi fine per quamcunque pœnitentiam miſeria eleuato; ſed in homine per omnium vitutum exercitium, & continuatum ſublimato. Reſpond. ignorari principia dignioritatis, quæ non deſumuntur à perſonarum qualitatibus, licet hæc præſupponantur, ſed à maiori vtilitate Eccleſiæ, cum ergo ille ſenex à ſua miſeria monitus, meliùs ſciat aliorum infirmitatibus compati, conſequenter cenſetur vtilior, & ideo dignior, ex hoc etiam patet reſponſio ad Lambertum.

220. Dices, qui ſerò poſt multam ætatem reſipiſcunt, exiguam prudentiam, & ſapientiam colligunt iuxta dictum Prouerb. 16. *Audi conſilium, & diſciplinam, vt ſis ſapiens in nouiſſimis tuis*. Reſpond. quod, licet veriſſimum ſit communiter, quod in obiectione notatur, attamen aliquando communis regula ſuam patitur exceptionem, nam ſi ſenex ille diſcretus erit, & verè timens Deum, à prædeceſſoribus di-

ſcet,

ſcet, quæ ſibi conueniunt, ea ſequendo, quæ in eis laudata fuere, & quæ vituperata fugiendo iuxta dictum Taciti 1. hiſt. in orat. Galbæ ad Piſ. *Vtiliſſimus*, ait, *idem, ac breuiſſimus bonarum, malarúmque rerum delectus, cogitare quid aut nolueris ſub alio Principe, aut volueris.* Videatur Suarez 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 7. n. 5. Solent adduci varij textus cap. Quid poterit, & cap. Statuimus, & c. Ne emeretis d. 6. quibus reſpondetur, eos non negare id poſſe fieri aliquando.

DVBIVM XXXV.

An Generalis eximere poſsit Religioſum ab obedientia ſui Prouincialis, ſeu Guardiani, in cuius conuentu commoratur.

NOt. prim. quod exemptio eſt quædam libertas, qua eximitur homo à iuriſdictione, & poteſtate ordinarij, ita vt maneat, vel ſoli Papæ, vel etiam ſuo Prælato maiori ſolum ſubiectus. Ita Silu. tit. exemptio, initio, quæ exemptio duplex eſt, quædam perſonalis, quæ videtur eſſe, quando perſonæ eximuntur per ſe, & non ratione loci à iuriſdictione alicuius, vt ſi concedatur Clericis alicuius Eccleſiæ, vt non poſſint excommunicari, neque interdici, tunc perſonæ manent exemptæ, & non locus, quædam verò localis, quæ videtur eſſe, quando exemptio conceditur alicui loco, vt ſi hoſpitali, vel monaſterio concedatur, vt non poſſit interdici, ſolus locus manet exemptus, perſonæ verò, quæ in ipſo commmorantur aliquo modo manent exemptæ non omnino, & per ſe, ſed ratione loci, id eſt, quatenus loci libertas exigit, e. g quia locus nequit interdici, perſonæ manent liberæ ad celebrandum in eo diuina officia. Vide Barboſ. in cap. Per exemptionem de priuilegiis in 6. in ſuis collect. DD. Sanch. opuſc. lib. 6. c. 9. dub. 1. Silu. vbi ſupr. q. 2. in præſenti loquimur de perſonali. 221.

Not. ſecund. quod exemptio perſonalis etiam duplex eſt,

altera ſecundum totum,id eſt, quando Religioſus ſubditus à Prouinciali eximitur à totali obedientia ſui Guardiani,ſeu Prioris, altera verò ſecundum partem,id eſt,quando in aliqua cauſa particulari ab obedientia Ordinarij eximitur, & liberatur: his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

222. Solus Papa communiter loquendo totaliter eximere poteſt ſubditum ab obedientia immediata Superioris, vnde Prouincialis nequit liberare Religioſum ſubditum talis Guardiani ab eius totali obedientia, nec Generalis poteſt eximere Guardianum, ne ſit ſubditus Prouincialis. Habetur ex cap. Frater. verſ. & cum oportuiſſet 16. quæſt. 1. & cap. 1. 13. quæſt. 1. & cap. 1. iuncta Gloſſa verſ. exemptionis de priuileg. in 6. D. Anton. 3. part. tit. 16. cap 9. §. 1. Henriq. lib. 7. cap. 24. num. 3. Sanchez vbi ſupr. num. 5. Mandoſius in ſignaturis gratiæ tit. exemptiones ab Epiſcopis. Panorm. & Gloſſa cap. Cum olim 1. de priuilegiis lib. 5. tit. 5. part. 4. Silu. tit. exempt. §. 1. & ibi Armilla num. 1. Fernand. 4. part. ſui exam. cap. 15. §. 2. num. 1. dicto 5. Mirand tom. 2. quæſt. 7. art. 6. Rodriq. tom. 1. quæſt. 23. art. 3. Portella tit. Generalis num. 3. à S. Fauſto in ſuo theſauro lib 6. quæſt. 146. Peirin. tom. 1. priuil. in conſtit. 5. Iulij II. num. 6. & in conſtit. 15. eiuſdem Papæ.

Secunda Concluſio.

223. Generalis in aliquo caſu iuſta interueniente cauſa poteſt eximere ſubditum ab obedientia, ſeu iuriſdictione ſui Prouincialis, ſeu Guardiani, idem dic de Prouinciali. Ita Rodriq. & Mirand. vbi ſupr. Mandoſius de inhibit. quæſt. 4. n. 2. & quæſt. 100. num. 2. tom. 5. tract... Tuſchus tit. exemp. concluſ. 554. num. 7. Roman. conſil. 37. in princip. Peirin. in formul. lit. E. cap. 35. num. 3. Suar. 4. de Relig. lib. 2. cap. 2. n. 22. tract. 8. tum quia ſicut ſupremus Prælatus cauſa interueniente poteſt inferiorem Superiorem officio priuare, vt docet Suarez vbi ſupr. num. 25. ergo ita ratione cogente poterit

rit in caſu eius iuriſdictionem erga ſubditum coarctare, tum quia inferior Prælatus in ſuo eſſe pendet à Superiore: ergo etiam in iuriſdictione, tum quia inferior eſt ſubditus Prælati Superioris: ergo ſi ei præcipiatur, vt in hac re, vel in illa non ſe intromittat, tenetur illi obedire, tum quia poteſt præcipere ſubdito, ne obediat in tali caſu Guardiano, ſeu Priori: ergo hoc modo limitare poteſt iuriſdictionem inferioris Superioris.

Addit tamen Suar. vbi ſupr. num. 23. quod licet Prælatus ſupremus nequeat iuriſdictionem inferioris in aliquo caſu coarctare abſque legitima cauſa ex vi ſui muneris, tum quia Prælatus inferior habet aliquod ius in re quoad iuriſdictionem ſuam ordinariam, tum etiam quia, vel eſt pœna illata ſine culpa, & ſic illicitè, vel peruerſio, aut immutatio ordinis de ſe inſtituti ad bonum commune, & ſic etiam illicitè, maximè quia bonum commune ex conturbata pace, & ſcandalis ſine dubio orituris maximum pateretur detrimentum, nihilominus cenſet, huiuſmodi reſtrictionem etiam ſine cauſa factam eſſe inualidam, quia non inuenitur aliqua lex poſitiua, quæ huiuſmodi factum irritet, neque ex ſola natura rei poteſt cenſeri nulla, quia multa illicitè fiunt, quæ facta tenent, inter quæ videtur hoc computandum: verum tamen eſt, inquit Suarez paulò inferiùs, quod id eſt intelligendum ex defectu cauſæ, quia ſi aliunde contineret intolerabilem errorem contra bonos mores, & euidenter, nulla eſſet: cuius doctrina difficile poteſt ſuſtineri, nam ſicut inquiunt Sotus 4. diſt. 18. q. 2. art. 5. ad 2. Ruard. art. 3. cent. Luth. Emin. Lugo de Sacram. pœnit. diſput. 20. ſect. 3. Becan. de Sacram. cap. 40. quæſt. 5. num. 3. & quidam alij nimis ſtrictam reſeruationem peccatorum factam ab Epiſcopo, ſeu Prælato regulari cenſendam eſſe inualidam, quia Concil. Tridend. ſeſſ. 14. cap. 7. dicit, Epiſcopos hanc reſeruationem debere facere in ædificationem, & non in deſtructionem, ita talis exemptio ſine cauſa facta cenſeri debet inualida, tum quia poteſtas Prælati eſt ei conceſſa in ædificationem, & non ad ſuum beneplacitum, in ſubditorum vtilitatem, vt affirmant omnes DD. & non ad proprium commodum, tum quia eſſet Dominus, & ſubditus ſeruus contra doctrinam 224.

ipſius

ipſius Suarez relatam in 1.part.dub.4.ita ſentit Paſqualigus deciſion.63.num.3.

DVBIVM XXXVI.

An Miniſter Generalis transferre poſsit Prouincialem ex vna Prouincia in aliam.

225. NOt.prim.quod tranſlatio Epiſcoporum de vna in aliam diœceſim eſt ſummo Pontifici reſeruata, & is ſolummodo eam præſtare poteſt, vt habetur ex cap. Ex illo, de tranſlatione Epiſcopi. Barboſ. eod. cap. in ſuis collect. DD. & de officio, & poteſt. Epiſcopi, alleg.50.n.5.p.3. Reginald. in praxi, lib.30.tract.3.n.257.

Not.ſecund.Generalem, & Prouincialem habere in ſuos ſubditos poteſtatem quaſi Epiſcopalem, ac facultate frui, quæ Epiſcopis tradita eſt vigore Concil.Trident.ſeſſ.14.c.1. ita eiuſdem Concilij Emin. interpretum ſacra Congregatio cenſuit ſub die 3. Aprilis anno 1621. teſte Ioann. Mar. Nauarr. in Lucerna Regul. tit. Prælati. S Thom. 2. 2. q.33. art.7.ad 5. Mirand. tom.2. quæſt.16. art.6. Portell.tit.Prælatus, num.5.

Concluſio.

226. Generalis, iure communi attento, nequit transferre Prouincialem vnius Prouinciæ in alteram ſine ſpeciali licentia ſummi Pontificis. Ita Silu.tit.caſus, caſu 2. Rodriq. tom.1. quæſt.23.art.1.cum ſuo compendio, reſol.68.n.10.Mirand. tom.2 quæſt.7.art.5.Portella tit.Generalis, in addit.num.1. Ratio horum DD. videtur eſſe, quia ſicut nullus inferior Papæ poteſt transferre Epiſcopum de vna in aliam diœceſim, vt habetur ex prim.not.ita Generalis nullo modo Prouincialem vnius Prouinciæ ad regimen alterius transferre poteſt, eo quod Prouinciales fruantur iuriſdictione Epiſcopali, vel quaſi Epiſcopali.

Limita,

Limita, modò huiuſmodi Prælatura ſit tantùm electiua, tunc talis cenſetur, quando duo concurrunt. Prim. vt procedatur in ea per electionem, quæ exigit confirmationem ſuperioris. Secund. vt electio fiat per Capitulum Cathedralis Eccleſiæ, vel Collegiatæ, ſiue Conuentualis, videatur Sigiſm. à Bonon. de elect. dub 47. quia ſi eſt manualis, tunc poteſt Generalis transferre Prouincialem vnius Prouinciæ ad regimen alterius. Ratio videtur eſſe, quia Prouincialis per hoc non deſinit eſſe Religioſus, & obedientiarius Generalis, ac proinde vtitur iure ſuo, & non facit ei iniuriam. Ita ſentit ex multis Aloyſ. Riccius in praxi, tom.4. reſol. 51. num.4. Sigiſm. à Bonon. vbi ſupr. Diana p.2. in dub. regul. reſol. 117. quorum doctrina ſemper eſt intelligenda in ordine ad bonum commune Religionis, nam ſubditi ſe obligarunt inſeruire Religioni, & non commodo Prælati, aliàs ſe gereret tanquam Dominum, & non adminiſtratorem: verùm tunc æſtimatur Prælatura manualis non concurrentibus illis duabus conditionibus, vt rectè notat Sigiſm. à Bonon.

Ex hac doctrina colligitur, omnes Prælatos regulares, qui ad prælationes aſſumuntur per vim electionis, non poſſe mutari, vel ſpoliari eiſdem Prælatiis, ſecus eſt dicendum de Prouincialibus Societatis IESV, quia ſolo Generali inſtituuntur, & de Guardianis, ſeu Prioribus, qui eliguntur à Definitoribus vnà cum Prouinciali, hi omnes poſſunt mutari ab eiſdem prouiſoribus iuxta limitationem, quam ſuperiùs adnotaui, modò contra ipſos non procedatur per viam delicti commiſſi, quia tunc huiuſmodi actio cenſetur pœna, quæ non poteſt imponi, niſi priùs probato delicto. Ita Sigiſm. à Bonon.

DVBIVM XXXVII.

An peccatum fornicationis inter Regulares computandum ſit inter crimina excepta, atque adeò abſque præuia admonitione ſit denuntiandum ſuperiori tanquam iudici.

227. NOt.prim.tres extare opiniones. Prim.abſolutè affirmat, & videtur eſſe Alderet.de diſciplina tuenda, lib. 1. c. 5. §.4.n.28.29. Fagundez apud Caſpenſem inferiùs, dicentis: Et verò Alderetus peccatum contra caſtitatem numerat inter peccata, quæ vergunt in damnum communitatis, & meritò,quia impedit miniſteria ipſius Religionis cum fructu exercenda in proximos. Mirand.de ordine iudic quæſt. 11. art.2.tom.1. Dian.p.3.tract.2. reſol.60. Card. Turrecremata in cap.Si peccauerit 2.quæſt.1. num. 29. dicentis: Conſiderandum eſt, vtrum peccatum illud ſit infectiuum aliorum, ſicut hæreſis, & fornicatio. Eſt ſexta concluſio, quod ſtatim debet abſque præcedenti monitione denuntiari Prælato, vt prouideat gregi ſuo, oportet ergo in tali caſu ſtatim ad denuntiationem procedere.Idem tenet Hurtad.diſp.163. num.103.inquiens, & quis erit tam demens, quin exiſtimet fornicationem Religioſi vergere in commune damnum? Secund.abſolutè negat,quam tuentur Rodriq.de ord.iudic. cap.3.n.4. Spathan. de modo corrig Reg. tract.3. cap. 8. n.9. Victor. Manſus de modo proced. in cauſis Reg. cap.2. n. 4. Peirin in formular.Prælat.lit.D cap 1.num.4.mihi dicendum inquit Peirin.videtur cum Rodriq. hæc peccata non eſſe de ſe ex natura ſua contra bonum publicum, quia non tendunt directè in publicam perniciem, nec habent pro obiecto proximo malũ publicum,nec apta ſint ex ſe totam Rempublicam, aut communitatem contaminare, maximè ſi ſecretò, & cum cautela fiant. Tert.videtur eſſe media, & eſt Thom. à Iesv de iuſtit.reg.tract. 1. cap.12. num.6. Valerij Carthuſ. de differ. inter vtrumque forum, verb. inquiſitio, vbi ait: fornicationes in Religioſis, vbi timeri poteſt publicatio,

blicatio, puto vergere in damnum totius Religionis. Ludou. Caſpenſis tom. 2. tract. 17. diſp. 6. ſect. 4. num. 39. inquit: peccatum fornicationis inter Regulares debet computari inter crimina excepta, atque adeò ante præmiſſam monitionem, quamuis ſit occultum, debet denuntiari Prælato tanquam iudici, dummodo ſit in via, & periculo diuulgationis, aſſentit Zachar. à Bouerio in ſuo directorio de crimin. exc. cap. 12. ex quorum doctrina ſequitur, peccatum fornicationis, nunquam eſſe exceptum, niſi probabiliter timeatur publicatio.

Not. ſecund. quod peccata contra bonum publicum, & commune dupliciter ſe poſſunt habere. Prim. largè, & ita omnia peccata videntur eſſe contra bonum communitatis, quia per omnia præbetur malum exemplum, vt alij ſumant peccandi anſam. Secund. ſtrictè, id eſt, directè, ſeu immediatè, quatenus ex ſe, & ſecundum propriam naturam tendunt in damnum totius Reipublicæ, aut populi, vel communitatis, vel congregationis, & ita pro obiecto proximo habent, quod offendunt bonum commune, talia peccata videntur eſſe hæreſis, ſchiſma, proditio ciuitatis, compilatio ærarij publici, crimen læſæ maieſtatis, occiſio Principis, & hominis toti communitati, vel Reipublicæ vtiliſſimi, latrocinia etiam publica commiſſa ab eis, qui vias publicas obſident, & quoſcumque de populo occurrentes deprædantur. Peccata verò contingentia in aliqua vniuerſitate, ſeu collegio, quæ directè, & immediatè bonum communitatis offendunt, erunt occiſio ſuperioris, ſubornatio ſuffragiorum, hæc omnia Sotus de ſecret. tegendo, membr. 2. quæſt. 8. dub. 1. poſt tert. concl. & lib. 5. de iuſt. quæſt. 5. art. 2. verſ. at verò. Petr. Nauarr. lib. 2. de reſt. cap. 4. n. 198. Sanch. opuſc. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 2. 228.

Pro tert. not. reuocandum eſt huc dubium illud 22. 3. p. in quo prolixè probaui, diuinam ſapientiam in ſuo alto regimine, & ſuprema diſpoſitione ordinaſſe, inter malos bonos vitam tolerare debere, & ita ſtrictè, vt nec etiam eximere voluerit illum duodenarium, & exiguum numerum Apoſtolorum, quia in eo non ſine alto, & occulto iudicio Iudam computauit. Ratio non videtur eſſe alia, niſi illa 229.

notata, quæ prout inſinuat D. Auguſt. in Pſalm. 34. in 1. concl. *Quod neceſſe erat, vt inter malos viueremus.* Et S. Bonau. in opuſc. de ſex alis Seraphim, cap. 3. habet hæc verba. *Nam, cum in conuentu Angelorum ante confirmationem, & in ordine Apoſtolorum ſub magiſterio Chriſti reperta ſit prauitas, quis ordo bonorum in terra audeat ſibi arrogare hanc prærogatiuam, quod peccatum in eo non ſit? quia etſi plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, ſed non omnes Ioan. 13. Vos mundi eſtis, ſed non omnes, ait Dominus. Bonis enim quamdiu ſunt hic in ſtatu merendi, expedit aliquos malos ſecum habere, qui eis ſint maioris occaſio meriti, quibus compatiantur malis ſuis, contra quos zelus eorum inardeſcat, quos corrigere laborent, quibus ſimiles fieri pertimeſcant, qui eis ſint tentationis materia, à quibus etiam perſecutiones ſuſtineant, & ex quorum conſideratione confuſi humilientur, qui tales non ſunt, admoneantur gratiarum actiones ei reddere, qui cuſtodit eos, ne tales efficiantur.* Hæc Bonau.

Prima Concluſio.

230. Peccata Religioſorum non ſunt cenſenda vergere in totius Religionis infamiam. Concluſio eſt aduerſus Sanch. ſumm. lib. 6. cap. 18. num. 28. aſſerentem, grauia Religioſorum delicta redundare in maximum Religionis detrimentum, cedere etiam in totius Religionis infamiam, & aduerſus Caſpenſ. de charit. tract. 17. diſp. 6. ſect. 3. n. 29. tom. 2. Suadetur prim. ſi grauia peccata Religioſorum cederent in totius Religionis infamiam, (quæ neceſſariò, facta hypotheſi, in omnibus Religionibus exoriri debent) Deus in eis homines malos connumerando propter rationes aſſignatas, aliáſque nobis occultas, diuinæ ſapientiæ claras, ageret contra finem inſtitutionum Religionum (ſunt enim inſtitutæ inquit Suarez 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 1. num. 12. Religiones ex intentione Spiritus ſancti non ſolùm ad bonum eorum, qui in eis congregantur, ſed etiam vt per eos alij ædificentur) quare populi per Religioſos in tantùm à vitiis emendantur, & praua opera deſpiciunt, virtutéſque in eos inſeruntur, in quantum opinio vitæ Religioſorum extat incolumis à vitiorum plagis, vnde dicebat S. Iſidorus Peluſiota lib. 4.

lib. 4. epiſt. 172. *Non exigua ex maximorum, præclariſſimorúmque virtutis operum commemoratione promanat vtilitas, nam & dormientes animas ad virtutem capeſſendam excitat, & ignauas, ac ſocordes excitatiores efficit, & vitiis indulgentes erubeſcere docet, atque ad pœnitentiam agendam adducit.* Sed hoc eſt horrendum dicere: ergo neque eſt dicendum, Religioſorum peccata cedere in totius Religionis infamiam. Sec. certum eſt, nonnullorum Religioſorum vitia apud omnes Religiones per publicationem in populos extendi, & tamen bona Religionis opinio non eximitur teſte experientia, nam pœnitentes à ſolitis confeſſariis audiuntur, & abſoluuntur, concionéſque eadem frequentia coram populo habentur, eiſque tam mulieres, quàm homines interſunt, eleemoſynæ etiam non minuuntur, conſilia bonorum Religioſorum non deſpiciuntur, & tandem habitus à iuuenibus per ingreſſum honoratur: ergo nullo modo poteſt dici peccata Religioſorum cedere in totius Religionis infamiam, hæc concluſio admittitur à Caſtro Palao 1. part. de charit. tract. 6. diſp. 3. p. 13. num. 2. Et ideò S. Bonau. vbi ſupr. inquit. *Non ideò laudabilis Religio, quia in ea nullus peccans reperiatur, ſed quod nullus impunè peccare ſinatur, & peccandi aditus ſtudiosè præcludatur, & incorrigibiles, & alios inficientes eliminentur, & boni foueantur, & diligantur, vt perſeuerent, & melius ſemper proficiant.* Verum tamen eſt, quod quando Regularis labitur in aliquod ſcandalum vſque ad notitiam populorum, multa à populari vulgo in verbis dicuntur, quæ cito in ipſis verbis extinguuntur, vt experientia docet.

Secunda Concluſio.

Peccatum fornicationis inter Religioſos non eſt connumerandum inter crimina excepta, ita vt ſine præmiſſa monitione denuntiandum ſit Prælato tanquam iudici. Concluſio habetur ex DD. citatis pro ſecunda opinione. Suadetur prima: illa peccata cenſenda ſunt contra bonum publicum, quæ ex ſua natura directè tendunt in publicam perniciem, & habent pro obiecto proximo bonum publicum, & apta 231.

ſunt ex ſe totam Rempublicam, aut communitatem contaminare: peccatum verò fornicationis non eſt talis generis ex propria natura inter Regulares, vt omnes coguntur fateri, & de facto directè fatentur: ergo non eſt computandum inter peccata excepta. Huic argumento reſpondere conatur Caſpenſis vbi ſupr. num 40. dicens, peccatum exceptum eſſe illud, quod ex genere ſuo eſt contagioſum, & infectiuum aliorum, & contaminat ipſam Rempublicam, & cum peccatum fornicationis ſit viſcoſum, multos paſſeres implicat, & eſt valdè contagioſum, & infectiuum, vtpote quod in aliorum ſubuerſionem tendit. Contra, ſi hoc eſſet verum, multa peccata in Religione eſſent excepta, quæ nunquam vllus auſus eſt affirmare, præſertim ambitionis vitium. Quod peccatum magis inuenitur viſcoſum implicans non multos, ſed infinitos paſſeres, tendens in aliorum perniciem, quàm peccatum ambitionis inter Regulares? lege dubia primæ partis, & intelliges viſcoſitatem, & ſubuerſionem huiuſmodi vitij, quod non eſt, qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum, lege reuelationes B. Brigittæ lib. 6. cap. 65. vbi habetur. *Prælati qui ambiunt honores, ſimiliores ſunt meretricibus, quam Prælatis, quia decipiunt animas malis exemplis ſuis*: lege D. Bernardum ſerm 6. ſuper Qui habitat. *Ambitio*, inquit, *futile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, liuoris parens vitiorum origo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans ex medicina languorem.* Et tamen nullus auſus eſt tale vitium inter peccata excepta computare: ergo nec etiam fornicationis peccatum, licet in ſe aliquam viſcoſitatem contineat, haberi debet tanquam exceptum: nec obſtat, Sotum de ſecreto memb. 2. quæſt. 4 poſt tert. concluſ. dub. 1. enumerare ambitionem inter crimina excepta, quia loquitur, quatenus eſt ſimul cũ mala ſubornatione ſuffragiorum in electionibus. Suadetur ſecund. ſi eſſet inter crimina excepta computandum, maximè ob circunſtantiam, quatenus eſt in via ad publicationem, ex qua oritur ſcandalum ſæcularibus, & propter hoc, minimè quidem, quia omnia crimina Religioſorum ſæcularibus ſcandalum pariunt, & tamen non omnia inter crimina excepta habentur, vel quia

totum corpus denigrat, nec etiam hoc, quia, vt dictum eſt in prima concluſione, peccata ſingularium perſonarum non contaminant totam Religionem, nec cedunt in eius infamiam, aliàs multæ Religiones reformatæ eſſent ſine exiſtimatione, & ab omnibus neglectæ, quod eſt falſum: & ſi velimus concedere, illud aliquo modo, & indirectè lædere honorem Religionis, audite quæſo ea, quæ dicit Caſtrus Palaus vbi ſupr. indirectè enim quodlibet peccatum Religioſi in actum exteriorem prodiens Religionis honorem lædit, at hæc læſio non eſt ſufficiens, vt omnia peccata Religioſorum cenſeantur in damnum communitatis, & tanquam de proditione, vel hæreſi ſit de illis iudicandum, nam hoc modo nullum eſt peccatum, quod in damnum commune non vergat, cum ferè nullum ſit, quo non lædatur aliqua communitas, in qua peccans viuit, ſi enim ſit Eccleſiaſticus, contemnitur ſtatus à ſæcularibus, ſi ſæcularis, contemnuntur conſanguinei: ergo peccatum fornicationis ſecundum doctrinæ rigorem non eſt inter crimina excepta computandum.

Dices, laici, quæ in vno intuentur, ſuſpicantur in cæteris, teſte D. Auguſt. epiſtol. 137. ſimul cum S. Bonauent. in exp. Reg S. Franciſc quæſt. 11. Reſpond. huiuſmodi ſanctos loquutos fuiſſe attenta malitia nonnullorum ſæcularium, quia ad tuenda talia peccata in ſe ipſis facillimè ſibi perſuadent, peccata carnis ob aliquem Religioſum tali vitio implicatum, totam Religionem inficere, vnde huiuſmodi præſumptio eſt magis imputanda eorum malitiæ, quàm Religioſis. 232.

Dices, Suarez de fide, ſpe, & charitate diſput. 8. ſect. 6 de charit. inquit, vt peccatum aliquod Religioſi iudicetur grauiter pernicioſum Religioni, non eſſe neceſſe, vt ſit hæreſis, aut proditio, &c. ſed ſatis eſſe, ſi ex illo graue ſcandalum oriatur ipſis Religioſis, vel ſi adſit morale periculum, vt ex tali peccato grauis oboriatur infamia corpori Religionis: at tale videtur eſſe peccatum fornicationis: ergo. Reſpond. Suarez ſe confodere propriis armis, nam 4 de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 10 dixit, non omnia peccata Religioſorum cenſenda ſunt vergere in damnum communitatis ratione

ne obiecti, neque ratione ſcandali, vnde ab hac doctrina inſtructus nego maiorem quoad illam particulam, ſi ex illo graue ſcandalum, &c. ſi ex hoc capite vult inferre peccatum fornicationis cenſendum eſſe exceptum, ſimiliter ſi ex alia particula concludere intendit tale crimen infamia totum Religionis corpus afficere, iuxta dicta in prima concluſione.

233. Pro fine quæſtionis duo ſunt aduertenda. Prim. verb. Rodrig. vbi ſupr. aſſerentis: eſſe ei, (ſcilicet tali peccato) prouidendum, proinde ac ſi eſſet contra communitatem, ſi periculum publicationis immineat, quæ verba non ſunt explicanda, vt malè facit Caſpenſis vbi ſupr. dicens, Doctorem connumerare peccatum fornicationis inter crimina excepta, quia acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, nam priùs tanquam veram concluſionem admiſit, peccatum fornicationis non eſſe crimen exceptum, omnia, quæ ſequuntur, niſi clarè in contrarium appareat, naturam concluſionis induunt, ſed ſunt intelligenda, vt vnuſquiſque tam oculatè viuat, præſertim Superiores ad illud impediendum, ac ſi eſſet peccatum contra communitatem, adhibitis illis remediis, quæ conuenire poſſunt tali enormitati. Secund. me non poſſe intelligere, quare nonnulli Religioſi tanto conatu velint huiuſmodi peccatum inter crimina excepta computare, cum nimia facilitate ei occurratur, non ſolùm per brachium iuſtitiæ Superioris, ſed etiam per multa media ad inferiores ſpectantia, quia tanquam Coluber, maximè in Religionibus reformatis, habetur, & à corpore communitatum fugatur, vt experientia docet, quare potius dicendum Religioſos loqui pro rigiditate, quàm pro rei veritate, & ideo in ſua rigiditate ſunt relinquendi, cum onus Chriſti ſuaue ſit.

DVBIVM

DVBIVM XXXVIII.

Quidam Religioſus obtinuit à Summo Pontifice diſpenſationem ab irregularitate homicidij cum clauſula, quod ſit ei prohibitum in loco delicti commiſsi celebrare: quæritur, an Superior poſſit eum admittere in ſuburbiis illius ciuitatis, in qua fuit commiſſum delictum.

NOt. prim. quod in pœnis imponendis lex eſt ſtrictè interpretanda, & deciſio textus in cap. pœnis de reg. iuris in 6. l. pœnale. ff. de pœnit. Tiraquell. in l. ſi vnquam verb. reuertamur num. 2. Caſtrus Palaus de interpretat. legum part. p. tract. 3. diſp. 5. punct. 3. §. 3. num. 11. & alij communiter, in fauorabilibus verò amplianda eſt ex reg. iuris, odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari l. in teſtamentis, ff. de regul. iuris, & tradit Gloſſa communiter recepta l. fin. ff. de conſtit. Princip. in dubio pro valore actus interpretatio eſt facienda, quia nemo præſumendus eſt inutiliter operari. Ita tradunt Menochius de præſumpt. lib. 5. Sanchez lib. 1. de matrim. diſput. 38. num. 4. & adeo verum eſt, quod lex odioſa reſpuat latam interpretationem, vt non admittat extenſionem ob ſimilitudinem, vel identitatem rationis, vt habetur ex Imola in l. ſi verò, §. de voto. ff. ſolut. matrim. ex Caſtro Palao vbi ſupr. p. 3. §. 4. n. 3. 234.

Not. ſecund. quod ex mente Barboſæ in collectan. DD. tom. 4. lib. 3. c. 17. num. 4. Azeued. ad curiam Piſanam lib. 1. cap. 5. num. 3. Ciuitatis appellatione propriè non veniunt ſuburbia, ſed id ſolùm, quod murorum ambitu terminatur, vnde Summ. Pontif. cap. ſi ciuitas de ſententia excommunic. in 6. interrogatus, an interdicta ciuitate intelligantur etiam interdicta ſuburbia reſpondet affirmatiuè, quia licet aliàs ciuitates terminentur murorum ambitu, in hoc tamen caſu, ne in vilipendium habeatur interdictum, expedit interpretationem fieri latiorem, ex quibus verbis habetur

ex mente Megalij in 1 part.lib. 1.c.13. num.21. & aliorum clarè conſtare in omnibus diſpoſitionibus excepta ſententia interdicti appellatione ciuitatis venire tantùm, quæ murorum ambitu terminantur, & ita ex exceptionis natura habetur firmata regula in omnibus aliis non exceptis, l.quotieſcunque. § denique.ff.de feud.inſtruct.DD.in rub.de regul lib.6. Gloſſ.in l.in his. §.deleg.3.ideo Io. de Vannæuel. in d. cap. Si ciuitas obſeruat diſpoſitionem textus eſſe ſingularem in caſu interdicti, cum regula ſit in contrarium.

Concluſio.

235. Prælatus regularis admittere poteſt ſubditum Sacerdotē in ſuburbiis ad celebrandam Miſſam habentem prohibitionem celebrandi in loco delicti, vt in ciuitate Genuæ. Probat. ciuitas propriè terminatur murorum ambitu, ſi enim non poteſt ſubditus celebrare in Eccleſiis in ſuburbiis ædificatis, ciuitas extenderetur vltrà murorum ambitum, quod videtur falſum: ergo ſequitur, eum ibi ſacrum facere poſſe, & conſequenter poſſe etiam à Superiore admitti. Secund. pœnæ ſunt reſtringendæ. & fauores ſunt ampliandi: ſi autem in Eccleſiis vltra ciuitatis ambitum celebratio prohiberetur, pœnæ ampliarentur, & non reſtringerentur: ergo. Tert. exceptio caſus firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis, & cum excipiatur interdictum, vt etiam extendatur in ſuburbia, eius exceptio ſtatuit regulam in contrarium, vt omnes aliæ diſpoſitiones intelligantur non exceptæ: ergo huiuſmodi ſubditus abſque ſcrupulo pœnas incurrendi admitti poteſt ad celebrandum in ſuburbij Eccleſiis.

236. Dices, textus in l.qui incontinenter.ff.de verb ſignif.habet, natus in ſuburbiis, dicitur natus in ciuitate, & teſtator, ſi leget Titio ſua bona in ciuitate Romæ, cenſentur etiam legata, quæ habet in ſuburbiis Romæ in l. cui, quæ Romæ. ff.de leg.3. ita Bald. & Felin in cap. Rodulphus de reſcriptis.Menoch.de præſumpt.lib.4.præſumpt.126 num.13. & tandem in lib.2.de verb.ſignif. apertè dicitur, appellatione Romana venire etiam ſuburbia, & continentia ædificia, vt ibi

ibi obſeruat Gloſſa, & DD. communiter. Reſpond. quod in materia fauorabili nomine ciuitatis intelliguntur ſuburbia, vt ſunt caſus propoſiti, in materia verò odioſa tantùm murorum ambitus. Ita Bartol. & Alciatus in l. 2. ff. de verb. ſignif. Rubeus conſil. 92. num. 2. Menoch. de arbitrar. lib. 2. caſ. 155. num. 10.

DVBIVM XXXIX.

Mos eſt apud nonnullas Religiones reformatas tenere ſyndicatum de Superiorum regimine, & ita Prouincialis ſemel, aut bis omnia cœnobia viſitat, & de defectibus non grauiter famam lædentibus in publicis capitulis eos arguit, idem fit de Prouinciali, ſeu Generali perfunctis ſuo officio: quæritur, an Superiores, quibus hoc onus incumbit, id negligendo, & per cæremonias, ac laudes exequendo peccent mortaliter.

NOt. prim. extare duas opiniones inter DD. an ſub veniali teneatur quis ad corrigendum fratrem conſtitutum in periculo repetendi peccatum veniale. Prima eſt affirmatiua admiſſa à Caiet. ſumm. tit. correct. Valent. 2. 2. quæſt. part. 2. circa finem. Villalob. tom. 2. ſumm. tract. 4. difficult. 2. num 5. Lorca diſp. 41. num. 9. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 7. Caſtro Palao part. 1. de charit. diſp. 3. p. 3. tract. 6. Ratio videtur eſſe, quia tenemur ſub præcepto liberare hominem à miſeria temporali: ergo tantò magis, ſi abſque incommodo præcauere poſſumus, tenebimur eum liberare à miſeria ſpirituali, quale eſt peccatum veniale: addunt tamen Coninch inferiùs, & Caſtrus Palaus vbi ſupr. quod duæ conditiones requiruntur, nempè ſi ſperetur fructus ex tali correctione, & ſi abſque incommodo illa præſtari poſſit, quæ conditiones rarò ſuccedunt. Secunda eſt negatiua, & 237.

eſt communis, quam ſequitur Paludan. 4. diſt. 19. quæſt. 3. num. 4. Alenſ. lib. 2. ſumm. tract. 6. Turrian. de fide, ſpe, & charit. diſp. 86. dub. 2. Bann. 2. 2. quæſt. 33 art. 2. dub. 2. Torres quæſt. 33 diſp. 86. dub. 2. §. deinde. Reginald. lib. 4. c. 25. num. 333. Bonacin. de charit diſp. 3 quæſt. 4. p. 7. n. 3. Gabriel lect. 74 in canone. Silu. tit. correct. quæſt. 1. Baſſeus Capuc. ſumm. tit. correct. Iacob. Granad. 2. 2. de fide, ſpe, & charit. controu. 3. tract. 12. diſp. 2 n. 8. tum quia ex Euang. habetur. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Matth. 18. ergo ille per peccatum mortale perierat, tum quia cum venialia ſint penè innumera, maximum onus eſſet nobis impoſitum, ſi ſingula corrigere teneremur, quod videtur repugnare ſuauitati Chriſti, quæ non vult nos implicare ſexcentis aliorum cauſa moleſtiis, tum quia eſſet neceſſarium in ore ſemper correctionem ferre, & turbaretur amicitia & pax, tum quia non habetur præceptum, ſicut de mortali peccato, tum quia minus teneor ego proſpicere proximo, quam ipſe ſibi. Ad argumētum contrariæ ſententiæ reſpondetur hominem teneri ad liberandum proximum à temporali miſeria, & non à ſpirituali, quia impoſſibile eſt vitam tranſigere ſine culpa veniali, nam vno emendato in aliud labimur. Quæ ſententia etiam debet fouere Prælatos regulares erga peccata venialia ſubditorum, vt colligitur ex Suarez de charit. diſp. 8. ſect. 2. num. 6. & docet Rodriq. de ordin. iudiciar. c. 9. n. 7. tum quia turbaretur pax inter ſuperiores, & ſubditos, tantùm neceſſaria pro illis, qui viuunt in congregatione ſub obedientiæ iugo, tum quia ſuperiores redderentur nimis exoſi, & nimis dura eſſet diſciplina regularis, quare Emin. Cardin. Lugo de iuſt. diſp 9. ſect 2. tom. 1. ſentiens hanc difficultatem, poſtquam dixit aliquid ſpectans ad mortale, de quo inferius affert hoc documentum: Prælatus regularis ita debet conſeruare reformationem ſpiritualem ſubditorum, vt diſciplina regularis per vnum extremum non reddatur odioſa, nec per aliud nimis relaxata, quare laudat non omnia peccata venialia eſſe examinanda, inquirenda, & punienda, ſed negligenda iuxta Sotipatris dictum, parua quidem, & vulgata peccata diſſimulanda frequenter ſunt, quæ verò ingraueſcunt, his cura ſecundum leges adhibeatur.

tur. Addit etiam, quod in vtroque extremo periculum eſſe poteſt, laudat magis inclinandum eſſe in abiiciendam negligentiam, & conniuentiam, tanquam rem minus periculoſam ad non corrigendum ſubditum, quia certiùs, & grauiùs damnum imminet Religioni ex hoc capite, eo quod minus reparabile ſit; vnde relaxatione introducta, introducitur etiam moraliter impoſſibilitas ad eam expellendam, & eiiciendam.

Not. ſec. licet præcedens doctrina ſubſiſtat, nihilominus 238. verum eſt, quando Prælatus negligit reprehendere ſubditos ob malas conſuetudines Religioni contrarias, & negligit, ac diſſimulat regulam aliquam, ſeu ordinationem abire in deſuetudinem, & non attendit ad promouendos ſubditos ad perfectionem, quam ſtatus, & ordo aſſumptus poſtulat, peccare illum mortaliter, licèt ſubditi ex ſe ea tranſgrediendo non peccent niſi venialiter, & etiam ſine peccato. Ita Emin. Lugo vbi ſupr. Huiuſmodi eſſent, ſi permitteret, vt abiret in deſuetudinem ordinatio prohibens ingreſſum in aliena cubicula, obſeruantia ſilentij debitis temporibus, ingreſſus & egreſſus domo abſque Prælati benedictione, lectio ſpiritualis per totum ſpatium menſæ, dum religioſæ refectiones recipiuntur, hora conſueta matutini, chori frequentia, aſperitas, ac rigiditas in veſtibus, & fabricis, aliiſque rebus ſecundum ordinis ſtatum; ſi permitteret, vt etiam petitiones honorum, ac dignitatum fierent à ſubditis, quæ ambitionem foueant, & hæc ſimilia. Addit etiam Emin. Lugo vbi ſupr. num. 24. Superiores negligentes, & permittentes, vt introducatur notabilis negligentia in rebus ſpiritualibus, ſubditi nimium ſe addicant rebus temporalibus, & ſæcularibus, ambitio præualeat, vnuſquiſque quærat proprium bonum, & commune negligat, miniſteria ad proximi ſalutem ſecundum Religionis inſtitutum deſerat, & alia ſimilia, quæ Religionem inficiunt, lethaliter peccare. Et ita hæc doctrina eſt communis omnium DD. præſertim Bann. Sot. Suarez, Lorc. Torres, Caſtr. Palai, Turrian Layman, Baſſei, Emin. Lugo vbi ſupr. Coninch de charit. diſp. 28. dub. 3. n. 24. Caſpenſ. tom 2. de charit. tract. 7. diſp. 6 ſect. 1. num. 8. Ratio eſt, quia ſuperior non ſolùm obligatur ex

præcepto correctionis fraternæ, ſed ratione ſui officij ad conſulendum bono ſpirituali, & profectui ſubditorum, & obſeruantiæ regulari, quæ per huiuſmodi defectus toleratos, ac permiſſos maximè in Religione labefactatur. Limita, niſi ex paruitate materiæ excuſentur, tunc erit paruitas materiæ, ſi hæc non ita frequenter, ſed aliquando. Ita Lugo vbi ſupr. Adde etiam hanc obligationem extendi ſupra Religioſos particulares, ſcilicet, quando ſuperior non corrigit aliqua peccata venialia Religioni nociua, vt ſunt impudica verba, aut conſuetudo iurandi, aut vſus chartis ludendi, aut ſimilia, quæ Religioſum maximè dedecent. Ita Bann. Suar. Turrian. Torr. Caſpenſ. Caſtrus Pal. Coninch. Lugo vbi ſupr. Subdit Caſtrus Palaus ex multis Syndicatores, Viſitatores, & alios vices Prælati gerentes teneri Prælatum de defectibus admonere, & ſi in hac parte nimium diſſimulent, & ex eorum diſſimulatione religioſa obſeruantia in communitate labefactari prudenter cognoſcatur, peccare grauiter.

239. Not. tert. quod dupliciter relaxari poteſt Religio. Prim. quando ita relaxatur, vt parum obedientiæ, paupertatis, nec non & caſtitatis in ea obſeruetur, quæ propriè non videtur eſſe relaxatio, ſed eneruàtio, & annihilatio, quia deſtructis fundamentis, per quæ Religio in eſſe Religionis conſtituitur, neceſſariò deſtrui debet ſacrum ædificium. Secund. quando, vt benè dicit Emin. Lugo vbi ſupr. num. 14. cadit à ſuo feruore, & fine ſibi proprio, & fit, dum negligentia Paſtorum permittit, vt ea incommoda ſuperiùs deſcripta, & ſimilia per Religionem ſerpant, quæ omnia ſub mortali tenetur ſuperior impedire, ſi moraliter poſſit, ſicut enim Gubernator tenetur concordiam, & pacem inter ciues procurare, quæ ſunt finis gubernationis politiæ, ita Prælatus regularis ea, quæ ad perfectionis ſtudium ſpectant, quæ ſunt finis congregationis religioſæ: verum tamen eſt, quod non tenetur promouere homines ad maiorem perfectionem, e. g. ad ſtudium maioris orationis, ad maiores auſteritates, ſeu aſperitates, ſublimioréſque mortificationes, quæ non ſunt iuxta inſtitutum ordinis, ſed ſolùm ad reſtituendum, & conſeruandum ſpiritum proprij ordinis,

vt

vt commendat, & vult Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 1. 20. & 21. de Regularibus.

Concluſio.

Superiores, qui inter ſe ſe negligunt in viſitationibus, & publicis capitulis ſyndicatum, ſeu culpas tenere de propriis defectibus prout in titulo, & permittunt vt in proprium commodum tam ſancta ordinatio in deſuetudinem abeat, lethali culpæ obnoxij omnino cenſendi ſunt, ſicut etiam ſi non conentur eas Religioni reſtituere. Duas habet partes concluſio, quarum prima ſic ſuadetur: permittere vt regula, ſeu conſtitutio magni ponderis ordinata ad profectum ſpiritualem Religioſorum, & ad decorem Religionis à Superioribus, negligatur, eaque in deſuetudinem abeat, eſt peccatum mortale, vt patet ex doctrina omnium DD. ſed diſſimulare huiuſmodi conſtitutionem, ſeu regulam publicarum culparum inter Superiores eſt tale, quia ſyndicatus fuit inſtitutus ad humiliationem Superiorum, ad patientiam exercendam, ad augmentum ſpiritus, ad erubeſcendum de defectibus commiſſis coram omnibus, ad exemplum præbendum ſubditis, vt patienter tolerent reprehenſiones ſuorum defectuum in publicis capitulis, & viſitationibus, ad reprimendas gubernationes, ad imperium modificandum, vnde dicit Rodriq. tom. 3. quæſt. 77. art. 1. per neceſſariam eſſe Iudicum, & Prælatorum ſyndicationem, vt in officio propter metum poſſint contineri, & vt iuſtitia vnicuique tribuatur, ad luendas pœnas animæ debitas, ſatiſfaciendum ſubditis, ſi in diſciplina regulari quempiam grauauerint, ad tollendam rationem Superiorum maiorum quam reddere debent de grauamine illato ſubditis à Prælatis inferioribus. Quamobrem Puteus in ſuo tractatu de ſyndicatu pag. 3. dicit. Syndicatus eſt experimentum totius iuſtitiæ, quare adinuentus fuit, quia Princeps tenetur rationem reddere pro ſubditorum iniuſtitia, & ideo officiales, qui ſe benè in officio habuerunt, laudis præmia conſequuntur, & publicè commendantur l. iuſtiſſimos. C. de offic. Rect. Prouinc. & in Pſalm. 32. *Rectos decet collaudatio.* Sin autem 240.

autem malè, puniuntur, vnde officiales ſyndicatum ægrè perferre non debent, quia eſt diuinum præceptum, vt quiſquis reddat rationem villicationis ſuæ, vt in Euang. habetur, & etiam dicitur ex 1. Regum, vbi Samuël ſic ad populum. Loquimini ad me coram Domino, vtrum bouem cuiuſquam tulerim, aut aſinum, ſi quempiam calumniatus ſum, ſi oppreſſi aliquem, & ſi de manu alicuius quippiam accepi, & dixit ad eos, teſtis eſt Dominus, quia non inueneritis quippiam in manu mea: hæc Puteus. Et ad multa alia bona ſpiritualia acquirenda in bonum totius communitatis, & decorem Religioſorum confert, quæ omnia, quis non videt, ſi diſſimulentur, & negligantur, magnum Religioni afferri detrimentum? ergo nonniſi ad mortale talis Superiorum negligentia imputanda eſt. Secund. talem ordinationem inter Religiones reformatas excellere, vt Superiorum defectus ſint reprehenſi, nec permittere, ne timor inter eos præualeat ad eorum defectus ſub coloratis rationibus à carne inuentis celandos, eſt illud magnum, quod omnes admirantur, quodque Religionem ab aliis diſtinguit, eſt illud decus, & illud ornamentum, quod eam inter alias illuſtrat, quo prætermiſſo, ac neglecto non poteſt niſi ad mortale imputari, vt à ſimili docet Lugo num. 22. quia primatus inter Religiones reformatas tolleretur in earum detrimentum, & magnum dedecus: ergo ſine culpa lethali tam magna, ac ſublimis ordinatio negligi nequit à Superioribus. Tert. permittere corruptelam in Religione, quæ morali certitudine, inficere poteſt totum corpus, quis neget non inſurgere in magnum eius detrimentum, & conſequenter diſſimulantem, & ex iuſtitia ad illud impediendum obliobligatum, non eſſe reum mortis æternæ? certè enim neglectio ſyndicatus eſt illa corruptela, quia ſi defectus Generalis terminato officio non corriguntur, nec reprehenduntur defectus Prouincialis, pariter paulatim diſſimulantur & Guardianorum, necnon & aliorum grauium Patrum, dicam etiam omnium ſubditorum, quia ob clamores eorum ob iuſtitiam inter omnes non ſeruatam, opus eſt eis defectus ſub timida, & reprehenſa conſcientia diſſimulare, vt experientia docet, & quid erit Religio abſque correctione,

ctione, niſi corruptelarum ſeminarium, & imperfectionum deſertum, nec non & ſchola vitiorum: ergo non impediendo huiuſmodi corruptelam, totum corpus Religionis inficientem, nec etiam impeditur, ſuperiorum animas non affici peccatorum maculis. Quart. occurrere, ne ſubditi moneant ſuperiores maiores de defectibus commiſſis à Prælatis inferioribus vergit in maximum congregationis damnum: negligendo autem tam ſingularem ordinationem magno conatu occurritur, vt Monachi ſub ſilentio prætereant, quod erat ad candorem Religionis propalandum, quia nemo tenetur ad actum fruſtratorium: ergo. Vnde concluditur, non eſſe negligendum ſyndicatum, maximè quia, vt benè dicit Budæus apud Rodriq. vbi ſupr. art. 1. licèt ante promotionem ad officia plurimi humiles, & benignos ſe habeant, in dignitate tamen conſtituti inflatos, & cum auſteritate imperantes ſe oſtendunt, propter quod Ariſt. lib. Pol. cap. 4. ait. *Commodum eſt, vt animi magiſtratuum pendeant; neque eis quidquid velint efficere liceat, nam licentia quidquid libet agendi non poteſt malum, quod eſt in quoque homine, cauere*, &c. & Iſidorus lib. 3. ſentent. cap. 54. n. 55. ait. *Magnam in Rempublicam ruinam cauſare peſſimorum iudicum tolerantiam, quorum vt licentioſæ maxillæ conſtringantur, neceſſe fuit, vt cuidam fræno, & chamo ſubderentur, rationem villicationis ſuæ ſuperiori Iudici integerrimo reddendo iuxta illud Luc. 16. Redde rationem villicationis tuæ.* Secunda pars non indiget vrgenti probatione, quia officium, & munus ſuperiorum, poſtulat, non ſolùm ne quod cedit in magnum Religionis detrimentum, introducatur ab ipſorum malitia, & negligentia, & ab aliorum relaxata voluntate ipſis permittentibus, ſed etiam vt reſtauretur diſciplina regularis relaxata, & reſtituatur in integrum totum corpus Religionis ab iſta, aliiſque corruptelis infectum: ergo.

Sacri Prælati vice Dei grauiſſimum animarum ſalutis negotium gerentes, ſi vultis veſtram ſalutem quaſi certam negotiari, nec eam in magno diſcrimine ponere, dirigite veſtram intentionem, vt munere fungamini, ad quærendum diuinum honorem, ad dirigendum gregem vobis commiſſum per viam ſalutis, ad non quærendum in terra aliquod 241.

 lucrum,

lucrum, aliter efficientes veſtram ſalutem in magno diſcrimine ſtatuetis, quia ſub coloratis rationibus, & per diſſimulationem, & propriam malitiam, & commodum mille incommoda per Religionis campum ſeminabitis. Audite, quæſo verba Emin.Lug. vbi ſupr. num.26. dicentis: maius, & quaſi radicale periculum Prælati oriri ex defectu intentionis rectæ in ſuo regimine, quia nimirum officio vtitur potiſſimum ad ſe ipſum, ſuáque commoda procuranda, ideò enim diſſimulat ſubditorum vitia, ne eos offendat, ſibique aduerſarios reddat ideò promouet, & fouet minus dignum neglecto digniori, ideò permittit multa, quia dependet à multis ad propriam conſeruationem, ad commoda, ad honores, & quid ſimile, quare ſi Prælatus rectè, & ſincero corde deſiderat ſuo muneri ſatisfacere, nec in eo quærit, quæ ſua ſunt, ſed quæ IESV-CHRISTI, facilè vitabit pericula, quia optima regula eſt affectus charitatis, & zelus interior circa bonum ſubditorum, quod ſi aliquando ex imprudentia errauerit ad vnum, vel alterum extremum diſciplinæ regularis vitioſè declinando, non facilè imputabitur ei ad culpam mortalem, cum ſit homo, qui difficilè poteſt omnia perfectè examinare, & ponderare.

Audite etiam, quæſo, horrenda verba D. Bonauent. de ſex alis Seraphim, cap 3. *Prælatus enim vicarius Dei, cui data eſt poteſtas à Domino ſuper familiam ſuam, & cui debent ſubditi ea de cauſa vice Domini obedire, ſi non corrigit delinquentes, ſi permittit ſub ſe vitia creſcere, & conſuetudines malas oriri, & iam exortas roborari, & dilatari, & pro poſſe non obuiat tam præſentibus malis, quàm imminentibus, triplicem Deo reddet rationem Primò pro ſua negligentia, quando non fecit, ad quod ex officio tenebatur. Secundò, quod omnia peccata ſubditorum, quæ poterat ac debebat correxiſſe, & præcauiſſe, imputantur ei. Tertiò pro abuſione honoris, & poteſtatis ſibi collatæ, quam ad propriam gloriam, & commodum retorſit, & non ad quod data eſt ei.*

DVBIVM

DVBIVM XL.

Ad quid teneantur ſupremus Superior, & ſubditi, quando bonum commune relaxatur ob diſsimulationem incommodorum ſuperiùs deſcriptorum.

NOt. prim. quod nomen proximi conuenire poteſt cuilibet ſingulari perſonæ ſicut etiam cuilibet Reipublicæ, Communitati, & Regno, quibus contingere poteſt neceſſitas ſubleuanda in triplici differentia, ſcilicet leuis, grauis, & extrema, leuis dicitur, quam homo leui conatu, & facili negotio abſque alterius auxilio repellere poteſt, grauis, de qua abſque magna difficultate aliunde non poteſt ſibi prouidere, extrema eſt in periculo extremo æternæ damnationis, à qua abſque auxilio alterius, vel à ſe solùm ſurgere nequit, aut cum tanta difficultate, & tanto conatu, vt iudicio prudentis viri morali certitudine reputetur impoſſibile. 242.

Not. ſecund. dupliciter poſſe hominem inſpici obligatum ex charitate ad ſuccurrendum proximo in aliqua ex neceſſitatibus præſcriptis conſtituto, vel particulari, & priuato, vel publico, vt Principi, & Prælato, charitas ergo obligat ad ſuccurrendum, & ſubueniendum proximo particulari, & priuato ab extrema neceſſitate ſpirituali oppreſſo cum vitæ, & facultatum periculo, ſi ſit probabilis omnino ſpes eum iuuandi. Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 26. art. 5. Caietan. Bann. Arag. ibid. Valent. diſp. 3. quæſt. 4. part. 4. aſſert. 3. Suarez de charit. diſput. 9. ſect. 2. num. 2. Bonacin. de charit. diſput. 3. quæſt 4 part. 4. num. 1. Iacob. Granad. de charitat. controu. 3. tract 7. diſput. 4. Ratio eſt, quia præceptum dandi facultates, & vitam aliquando obligat: ergo ſaltem in extrema neceſſitate, quare ſi infans in extremo vitæ conſtitutus indiget baptiſmo, & abſque periculo vitæ Sacramentum nequit conferri, nec eſt alius, qui conferat, conferre teneris, quidquid dicat in contrarium Sotus de ſecreto 243.

memb.2 quæſt.2.poſt 6.concluſionem, videantur Suar.vbi ſupr. & Caſtrus Palaus part p. de charitat. tract.6. diſput.1. punct. 9. num. 4. eum confutantes; ſi peccator dormiens quamprimum ſit interficiendus, teneris cum periculo vitæ mortem impedire, ſi potes, modò adſit ſpes conuerſionis, aliàs minimè, & modò abſque periculo tuæ animæ id effici poſſit, nam ordo charitatis ita poſtulat. Ita Suar. vbi ſupr. Coninch. de charitat.diſput.25 dub.7.num.87.Caſtr.Palaus vbi ſupr num.4. ſi conſuedinarius peccator morti proximus petit abſolutionem ſacramentalem,cum periculo vitæ teneris eam præſtare.Bann.2.2.quæſt.28.num.3. Suar. vbi ſupr. num.3.Valent.vbi ſupr.quia reputanda eſt extrema neceſſitas, eo quod difficillimum erit ei elicere actum contritionis. Limita, modò ſit ruſticus, aut prorſus ignorans, ad iuſtificationem extra Sacramentum requiri contritionem, eo quod habeat impoſſibilitatem eliciendi contritionem, & huius actus obligatio difficillimè ei poteſt occurrere. Sic Coninch.vbi ſupr. num.90. cum Nauarr. cap.24. num.9. ſi verò peccator te inuadit, cuius occiſionem, ſeu periculoſum ictum declinare non potes, niſi eum occidas, potes eum interficere, quia illa non eſt extrema neceſſitas, nam abſtinere poteſt ab illa mala voluntate, & percuſſione, ſed eſt extrema malitia. Coninch.vbi ſupr.n.95.fin.Bonac.vbi ſupr num.2.

244 Not.tert.quod extra caſum extremæ neceſſitatis ſpiritualis non teneris cum periculo vitæ, aut cum notabili detrimento famæ, aut facultatum proximo priuato ſuccurrere. Ita S.Thom.ad 3.Nauarr.Coninch.Suar.Bonac.Iacob.Granad.vbi ſupr.Emman.Sà tit.charitas, num.2.& 5. Ratio eſt, quia, licet quædam bona ſpiritualia proximi maioris momenti ſint, quàm temporalia noſtra, nihilominus inclinatio charitatis in commodum proprij ſubiecti eſt multò maior quàm inclinatio in bonum alienum, quod obligationem ſuccurrendi proximo in graui neceſſitate excludit,eo quod poteſt ſe liberare ab illa neceſſitate,& vt obligemur ad contemnendam propriam vtilitatem, oportet multum præponderare bonum alienum; extra autem extremam neceſſitatem non præponderat ſalus alterius vitæ propriæ, niſi quis

ſit

ſit Prælatus, nam eius obligationes ſunt ex iuſtitia ſtrictè accipienda. Quocirca non teneris adulterum ab adulterio cum vitæ periculo retrahere, quia non laborat extrema neceſſitate. Ita Malder. 2. 2. quæſt. 26. artic. 5. Valent. Nauarr. loc. citatis; neque obligaris ad Indos proficiſci, quia iſti neque laborant extrema neceſſitate, quia adſunt alij, qui eorum neceſſitati ſuccurrunt, neque es certus moraliter te eis poſſe auxilium præſtare. Limita, niſi ſit proximus communis; id eſt, Reſpublica graui neceſſitate laborans, quia tunc cum periculo vitæ teneris ei dare auxilium, tum quia bonum communitatis ſpirituale præponderat bono priuato, tum quia in graui neceſſitate Reipublicæ multi priuati laborant extrema neceſſitate. Ita Coninch vbi ſupr. n. 99. & 100. Bonac. vbi ſupr. num. 5. Caſtr. Pal. num. 10. ex quo ſequitur, ſi concionator prauam doctrinam doceat, pluréſque eſſe peruertendos putes, & ſpes impediendi obſtando habeatur, teneris cum periculo vitæ peſſimæ doctrinæ obſtare. Ita Suarez. Coninch. vbi ſupr. quia defenſionem fidei aſſumis; ſi peccata publica ex ſua natura totam communitatem inficiunt, teneris cum periculo vitæ, ſi es concionator, arguere, ac reprehendere: verum tamen eſt, quod in neceſſitate leui non teneris communitati ſubuenire cum tanto periculo, quia ius tuendi vitam, & propria bona neceſſitati leui præponderat, & recta ratio dictat, illam non eſſe defendendam cum tanto incommodo, ſic ſupponunt DD. relati, & expreſsè docent Bonacin. num. 5. & Caſtr. Pal. vbi ſupr.

Not. quart. quod proximo exiſtenti in graui neceſſitate ſpirituali teneris præſtare auxilium cum leui tuo damno, ſecus ſi patiatur leuem neceſſitatem. Ita habetur ex Coninch. Suar. Sà, Valent. vbi ſupr. Ratio eſt, quia grauis neceſſitas ſpiritualis videtur eſſe ſuperioris ordinis, quæ omninò præferri debet cuilibet damno, ac detrimento leui, ſi verò es in dignitate conſtitutus, vt Prælatus, ſeu Princeps, cui non ſolùm obligatio inſurgit ex charitate, ſed ex iuſtitia, teneris cum periculo vitæ graui neceſſitati cuiuſlibet ſubditi ſuccurrere, ſi moraliter eris certus de vtilitate profutura. S. Thom. Val. Suar. Coninch. Bonac. Caſtr. Palaus vbi

ſupr. Ratio videtur eſſe, quia officium ita poſtulat, nam arctius obligaris, quàm reliqui priuati, qui obligantur in extrema. Limita, niſi tua vita eſſet neceſſaria communitati, quia charitas petit, vt vnus pereat, potiùs quàm multi. Ita docent Caſtr.Pal.& Coninch.vbi ſupr.Adde cum Iacob. Granad. vbi ſupr. num.7. qui ſine notabili detrimento ſuorum bonorum temporalium poteſt vitare, ſeu impedire peccatum lethale, quod proximus citò, aut ſerò creditur commiſſurus, tenetur ſub mortali illud impedire, ſecus verò minimè, quia charitas obligat ad ſuccurrendum proximo in ſpiritualibus: ergo violat charitatis legem, qui non obſtat peccato, vbi verò damnum meum notabile eſt, ceſſat obligatio, eo quod damnum ſpirituale proximi facilè poteſt reparari, & ſuauitas charitatis eſt, vt in his, & ſimilibus euentibus non obliget ad præferendum bonum proximi in ſpiritualibus magno damno temporali proprij ſubiecti, in cuius amorem maximè inclinat habitus charitatis. Solùm nota, Prælatis Religionum magnam eſſe obligationem impoſitam, etiam in iis, quæ ad perfectionem ſpectant, & poſſunt in hoc committi peccata lethalia, ſi defectu debitæ diligentiæ, ac laboris, detrimenti ſpiritualis iacturam ſpiritus ſubditorum patiatur, quod quando, & quatenus obliget, non eſt huius loci, & ad arbitrium prudentum expendendum eſt. Hæc Granad.

245. Pro quint. not. ſit, quæ neceſſitas extrema, & grauis aſſignanda ſit in Religionibus circa incommodorum prædictorum in notandis præcedentis dubij ſeriem, extrema namque erit, quando negligentia Prælati permittit, vt omnes, ſeu ferè omnes regulæ, ſeu conſtitutiones in deſuetudinem abeant, nec amplius, ſeu parum curat, vt hæc à ſubditis obſeruentur, ita vt de illis dici poſſit ſunt relaxatæ, vt rectè notat Emin.Lugo provt in ſuperiori dubio, grauis verò erit, quando vna, vel duæ fuerunt neglectæ, ex quibus reſultare videtur graue damnum Religionibus, ita vt in hac parte dicantur relaxatæ.

Prima

Prima Concluſio.

Supremus Prælatus tenetur inquirere, an Communitas alicuius Prouinciæ, ſeu totius Religionis laboret extremâ, ſeu graui neceſſitate, per quam in graui langueſcit, cum in maxima, ſeu extrema pereat, illamque reſtaurare, & Prælatum, qui ſua negligentia, & diſſimulatione tot mala permiſit, grauiter punire. Tres habet partes concluſio, quarum prima ſic ſuadetur: Prælati Religionum ratione tanti vinculi, & officij non ſolùm tenentur ſuccurrere neceſſitatibus ſubditorum ſe offerentibus, verum etiam inquirere, an laborent neceſſitatibus præſertim ſpiritualibus, vt poſſint eis laborantibus ſubuenire, quia vbi maius vinculum, ibi maius onus maioris obligationis, diligentiæ, & inquiſitionis. Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 21. art. 1. Valent. loc. citat. verſ. ex quo ſequitur. Bonac. vbi ſupr. num. 4. ergo quantum differt proximus particularis à proximo vniuerſali tantùm tenebitur tam graues, quàm extremas eius neceſſitates non mediocri diligentia inquirere. Secund. pars ſuadetur: Prælato maximè ſupremo incumbit onus procurandi totis viribus, & poſſe, vt ſibi ſubiectæ oues rectè per viam ad deſideratam perfectionis, & gloriæ metam currant, ideo errantes debet reuocare, diſperſas colligere, deuiaſque reducere: ergo collapſam, & relaxatam Prouinciam, ſeu Religionem, per quam ſecurè, & abſque periculo incedere debent oues, reſtaurare, & reformare, neceſſitatique extremæ, ac graui ſubuenire tenetur, quare doctiſſ. Iacob. Granad. de legib. tract. 3. part. 1. diſput. 2. ſect. 4. controu. 7. inquit, ad Prælatos Religionis ſpectat regulam in ſuo feruore conſeruare, & quantum fieri poterit ſuæ priſtinæ perfectioni reſtituere. Tertia pars ſuadetur: ex officio Prælatus ſubditorum delicta tenetur punire, vt notat S. Th. 2. 2. quæſt. 67. art. 4. ex communi ſenſu, præſertim propter tria, quia delinquentes id merentur, ſicut enim nullum bonum ſine præmio, ita nullum malum debet eſſe impunitum; vt corrigantur, cap Prodeſt. 23. quæſt. 5. & tandem propter pacem, & quietem Religionum, & cap. Res omnes ead. cauſ. & 9. & cum Prælatus inferior grauiſſimè deliquerit permit- 146.

tendo

tendo labi Prouinciam, ſeu Religionem in grauem, ſeu extremam neceſſitatem: ergò Generalis tenetur eum grauiſſimè punire, vnde Gratianus 2.quæſt.7. cap.Præſumentes, & cap.Quapropter, inquit. *Sicut laudabile, diſcretúmque eſt reuerentiam, & honorem exhibere Prælato, ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi qua inter eos correctione indigent, nulla diſſimulatione poſtponere, ne totum (quod abſit) corpus incipiat morbus inuadere, ſi languor non fuerit curatus in capite.* Tantò magis id debet fieri, quando Prælatus ſua diſſimulatione, ac negligentia permiſit, & permittit vt tot neceſſitatibus laboret Prouincia, vnde meo iudicio ab officio eſt deponendus, dignitatéque priuandus, vt optimè inſinuat Panormit. in cap.Monachi de ſtatu Monachorum n.5.& 6.aſſignans multos caſus, per quos eſt deponendus Prælatus, inter quos enumerat relaxationem Religionis in ſe ipſo, & in aliis, idem ſentit Menochius lib.2.de præſumpt.86.num.8. & rectè, quia ſuo exemplo bono Religionem in obſeruantia conſeruare tenebatur, & ſuis malis moribus eam labefactauit, ideo meretur hac pœna plecti, vt à neceſſitate coactus corrigatur, & tandem per reſtaurationem corruptelarum ab alio Prælato factam, ſumma pace, & quiete fruantur ſubditi, necnon & Religio.

247. Dices, ſi Generalis mittet manum ad reſtaurandam Religionem à corruptelis per negligentiam, & diſſimulationem inferiorum Superiorum introductis ad ſui conſeruationem in regimine, cùm iam totum corpus ſit infectum, multa patietur incommoda, vt experientia docet, quia ſemel vna ſola ordinatione, ſeu regula relaxata, ô quantæ difficultates inſurgunt, quanta vis eſt neceſſaria, quantus ſudor eſt fundendus, priuſquam debelletur illud incommodum, & reſtauretur Religio. Reſpond. obligationem Generalis non indigere inueſtigatione veritatis, quia clarum eſt, vt dixi in notandis, teneri ſub mortali pro reformatione extremæ, ſeu grauis neceſſitatis Religionis pericula vitæ ſubire.

248. Dices, poteſt Generalis multa incommoda in Religione per negligentiam inferiorum Superiorum introducta, quæ in exequendo depēdent à ſubditorum voluntate, reformare, e.g. inſiſtere poteſt, quod ſuperiores inter ſe ſe publicas

culpas

culpas de leuibus defectibus habeant, & quid ſimile, nunquam tamen partem ædificij ſumptuosè erectam contra ſtatum, & vſum rigidæ paupertatis, quæ probabiliter pro erectione aliorum monaſteriorum in exemplum adducetur, reformare poterit, neque etiam tollere picturam magni valoris tam in publicum expoſitum ob ſæculares, &c. Reſpond. de duobus malis minus eſt ſemper eligendum, ſi permittatur erectio ædificij, & pictura, ſcandalum quaſi continuum ſequitur & apud ſæculares, & apud Religionem, quia ab exemplo ſimilia ædificia eriguntur, necnon, & nouæ picturæ exponuntur: ſi deſtruatur illa pars ædificij,& pictura ab oculis ſæcularium,Religioſorumque tollatur, vnum tantùm ſcandalum inſurgit,quod tandem tractu temporis è memoria hominum elabitur, ſecurius eſt ædificij partem deſtruere, & picturam deponere, tanquam minus malum, imo addo, quod Prælatus non tenetur euitare ſcandalum,quando adeſt ratio vtilis, & neceſſaria ad actionem præſtandam, licet non ignoret multos eſſe ſcandalizandos, vt benè notat Io. Sancius in ſelectis, diſput. 46. num. 17. & multi alij, quos citatos ſequuntur Caſtrus Palaus vbi ſupr. diſputat. 6. part. 7. & Thom. Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 6. num. 17.

Secunda Concluſio.

Subditus tenetur reformationi inſiſtere, quantum mora- 249.
liter,& ſecundum ſuam poſſibilitatem poteſt. Suadetur ex ſuperioribus, quia ne bonum commune periclitetur ob neceſſitates, in quas miſerrimè eſt lapſum, vitam propriam in diſcrimine ponere tenetur: ergo debet, & tenetur omnem diligentiam, ſi eſt profutura, reformationi præſtare, monendo Generalem, corripiendo Superiorem relaxantem, petendo auxilium ab aliis ſubditis, procurando, vt talis Superior deponatur, aliuſque reformationis ſpiritu plenus erigatur, tollendo etiam de medio, quando nullum remedium à Superioribus apponitur, opus relaxans, ſi res materialis, & amouibilis eſt; nec eſt intelligendum, quo fundamento dicant aliqui DD. quod ſubditi poſtquam Superiores

de incommodis monuerunt, ad nil aliud tenentur, ſi remedium non aſſignatur, dum bonum commune laborans extrema neceſſitate, ſeu graui poſtulat, vt eorum vita, ſi opus erit, in diſcrimine ponatur: nec obſtat, quod, ſi opus relaxans à ſubditis amoueatur, conturbetur pax, quia iſta non videtur eſſe illa pax conſeruanda, ſed illa, qua dicuntur homines factionarij frui, poſtquam iniuſtè aduerſam partem habentem ius ad omnia bona Religionis debellarunt, de qua dicit Tacitus Agric. apud Lipſ. pol. lib. 6. cap. 5. *Auferre, trucidare, rapere falſis hominibus, atque vbi ſolitudinem fecerint, pacem appellant*: Et ſicut iſta Tyrannorum pro iuſtitia ſeruanda eſt debellanda, ita illa pro reſtauratione boni publici eſt conturbanda, cum non ſit vera pax, ſed illa, quæ à reformatione emanat.

DVBIVM XLI.

Prælatus ſufficienti probabilitate ſuſpicans ſubditum eſſe furem, appoſuit ei occaſionem furandi, vt deprehenſus in crimine reſipiſcat: quæritur, an peccauerit mortaliter.

250. NOt. prim. nullo caſu licitum eſſe aliquem inducere iuſſione, conſilio expreſsè, vel tacitè ad agendum id, quod ab eo ſine peccato fieri nequit, eſt communis doctrina, quam tradit S. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 9. §. 14. Suarez 3. p. tom. 3. diſp. 18. ſect. 1. Nauarr. cap. 17. man. num. 262. quia repugnat præcepto iuris naturæ, ne proximum in peccatum inducas, imò nec poteſt quis velle peccatum etiam veniale propter magnum bonum ſpirituale alicuius proximi, aut certè alicuius communitatis, nam velle peccare eſt intrinſecè, & eſſentialiter malum, ideò quamuis penderet ſalus mundi vniuerſa à verbo otioſo à me proferendo, nunquam ab ore debet elabi. Ita Iacob Granad. de charit. controu. 3. tract. 7. diſp. 5. verum tamen eſt non repugnare legi diuinæ, non auferre occaſionem peccandi proximo, vt deprehenſus in

in crimine reſipiſcat. Val. tom. 2. diſp. 5. quæſt. 6. p. 5. dub. 7. in fin. Molin. tom. 3. part. 2. tract. 2. diſp. 739. num. 8. Bonac. de peccato, diſp. 2. quæſt. 4. p. 2. num. 30. Fagundez in 4. præcept. decal. lib. 4. cap. 15. n. 34. Sanch. de matrim. lib. 10. cap. 52. referens multos alios, quia hoc non eſt cooperari peccato, ſed vnum permittere, vt multa alia euitentur, & ita viro ſuſpicanti adulterium vxoris licitum eſt illam obſeruare cum teſtibus idoneis, vt poſſit eam conuincere in proprium commodum, & ita nec parentes, nec herus peccant qui à filiis, vel famulis non auferunt occaſionem furandi, vt deprehenſi in delicto reſipiſcant, & ita cuſtodes vinearum, qui ſe abſcondunt, vt fures deprehenſi in furtis ſe abſtineant in futurum ab ingreſſu vinearum, excuſantur à peccato, nam iuſta de cauſa exercent actionem ex ſe indifferentem, ſecus ſi id faciunt, vt viatores liberè ingrediantur, & compellantur ad pœnæ ſolutionem, quia iſta non videtur ſufficiens cauſa ſe abſcondendi cum periculo peccati, & damni proximi. Ita Medin. cap. reſtit. q. 12. Sanch. Facund. vbi ſupr.

Not. ſec. quod, licet doctrina tradita ſit vera, nihilominus in prædictis caſibus vertitur in dubium, an licitum ſit 251.
occaſionem apponere, e. g. vxori, vt adulteretur, aut famulis, vt furentur. Prima ſententia videtur eſſe Thom. Sanch. vbi ſupr. num. 53. Emm. Sà tit. peccatum. Bonac. vbi ſupr. aſſerentium nullo modo licere, quia id non ſolum eſt permittere, ſed cooperari, & poſitiuè concurrere peccato, quod omnino eſt publicum, nec videtur eſſe actio indifferens, ſed potius intrinſecè mala. Sec. eſt Petr. Nauarr. de reſtit. lib. 3. cap. vlt. in noua edit. num. 104. quem ſequitur Layman in mor. Theol. lib. 2. tract. 3. cap. 3. num. 5. affirmant hi DD. ad peccatum concurrere, ſeu cooperari materialiter tantùm exhibendo obiectum, vel miniſtrando materiam, ac facultatem, non ſemper eſſe peccatum, ſed interdum poſſe eſſe licitum.

Concluſio.

Prælatus, qui ſubdito ſuſpecto de furtis materiam fu- 252.

 randi,

randi miniſtrauit, vt deprehenſus in delicto reſipiſcat, à peccato excuſari poteſt: Prob. quia id non eſt formaliter cooperari peccato, ſed tantùm materiam, & occaſionem furandi miniſtrando peccatum illud permittere, vt eum deprehenſum efficaciter emendet, vel grauiori malo occurrat, quod non videtur prohibitum, ſi tres conditiones adſunt, inquit Laymanus. Prim. vt cooperatio ſit bona, vel ſaltem indifferens. Sec. vt bona intentione, ſiue ex motiuo alicuius virtutis fiat, & nequaquam intentione mouendi alterum ad peccatum. Tert. vt proximi peccatum impedire nequeas, vel ſaltem impedire non debeas, ſed ob aliquam cauſam permittere poſſis, quæ ſupponuntur in Prælato, ideo excuſari poteſt.

Dico, poteſt, nam huiuſmodi ſententia à cœnobiis Regularium omnino eſt expellenda, & propter præciſiones intellectus, quæ omnibus non competunt, & propter perfectionem Religioſorum, quæ repugnat peccatis, & propter curam, officiúmque Prælatorum, quod eſt purgare congregationem à peccatis, & non permittere, ac proinde eſt admittenda illa Sanch. & aliorum aſſerentium id non licere, quia eſt formaliter cooperari peccato.

DVBIVM XLII.

Quidam ſubditus bona fide fregit præceptum ieiunij credens habere iuſtam cauſam non ieiunandi, & etiam bona fide ex mala intelligentia doctrinæ aliud præceptum ſuæ regulæ tranſgreſſus eſt: quæritur, an in vtroque caſu peccauerit mortaliter, & Prælatus eum poſſit punire.

253. NOt. prim. quod impoſſibilitas duobus modis attenditur. Prim. ſimpliciter, id eſt, quod cœlum ſit terra. Secund. quod res fieri quidem poſſit, ſed cum difficultate, id eſt quod claudus velociter currat. Ita Silu. tit. impoſſibile, quæ

doctrina

doctrina aliis verbis, ſeu terminis explicatur à Rodriquez tom. 3. quæſt. 63. art. 2. logicè, ſeu metaphyſicè & moraliter, illud dicitur logicè, & metaphyſicè impoſſibile, quod nullo modo fieri poteſt moraliter tale, quod denotat omnimodam impoſſibilitatem, ſed tantùm difficultatem pro rei executione, fundatur in Ariſt. 1. de Cœlo: quare Sotus de iuſt. lib. 5. q. 5. art. 2. quem ſequitur Mirand. tom. 2. q. 25 art. 9. explicans illam conditionem legis ab Iſidoro relatam, quod ſit poſſibilis, dicit, accipi pro eo, quòd non eſt valdè difficile, non ſolùm pro eo, quod non eſt ſimpliciter impoſſibile; idem affirmat Iacob Granad. de legibus, contr. 7. tract. 3. part. 1. diſput. 8. ſect... poſſibilis, id eſt, quæ à ſubditis impleri poſſit, quod non eſt intelligendum de potentia Phyſica, ſed de morali, vt nimirum non ſit multum difficilis, & quæ attenta humana fragilitate, aliiſque circunſtantiis credatur ſeruari non poſſe. Dupliciter etiam accipitur neceſſitas. Prim. abſolutè, & metaphyſicè, vt cibus eſt neceſſarius ad viuendum. Secund. moraliter, id eſt, accommoda, & opportuna ad conſequendum finem intentum, vt eſt equus ad ambulandum. Ita Rodr. vbi ſupr.

Not. ſecund. quod quando Superior præcipit aliquid impoſſibile logicè, ſeu metaphyſicè, ſubditus non tenetur obedire, quocunque modo ſit impoſſibilitas vel ex parte rei, vel ex parte perſonæ, quia impoſſibilium non datur obligatio, leg. impoſſibilium, ff. de reg. iuris: ſic etiam impoſſibilitas moralis excuſat ſubditum ab obligatione præcepti. Ita Rodriquez vbi ſupr. referens authoritatem Caietani iuxta explicationem Soti, & aliorum DD. in explicatione conditionis legis, de qua ſupr. quare idemmet Rodriquez loc. citat. probans hanc veritatem, inquit, licet lex generalis impoſita ad mortale obliget, non ideo eius obligatio extenditur ad omnes caſus particulares, quia ita poſſunt eſſe talibus circunſtantiis muniti, vt eorum vis ad lethale adſtringere nequeat maximè quia legiſlator omnes caſus particulares præuidere nequit, quod ſi eſſent præuiſi, quod moraliter videtur eſſe impoſſibile, non eamdem regulam ſtatuiſſet, vnde per epiicheiam ad mentem legiſlatoris benigni, vt rigor legis benignitate miſericor- 254.

diæ leniatur, eſt quotidiè recurrendum. Silu. verò tit. ſcrupulus aliam benignam rationem adducit, quia nec Deus, nec Eccleſia intendunt obligare ad vix poſſibile, quod moraliter, & ciuiliter habetur per impoſſibile, vt dictum eſt ſupr. quod ſi aliquis vellet in contrarium aſſerere, iniuriam afferret Chriſti doctrinæ dicentis. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue, necnon & Dei bonitati, quia non eſſet Deus homine benignior, ſed durior, quod nefas eſt dicere. Denique quod dicitur de impoſſibilitate morali, dicitur etiam de morali neceſſitate, id eſt, quod ipſa interueniente non infringitur præceptum ex mente Rodriq. vbi ſupr. Sanchez ſumm. lib. 1. c. 8. num. 16. Filliuc. de præcept. ieiunij, tract. 27. p. 2. c. 6. alios referentis, videatur etiam Caſtrus Pal. p. 2. diſp. 2. p. 6. de hor. canon.

Prima Concluſio.

255. Subditus, qui bona fide præceptum ieiunij fregit, e. g. die Veneris, putans ſe habere cauſam illud frangendi, à lethali culpa alienus cenſendus eſt. Probatur prim. impoſſibilitas, vt dixi, excuſat: talis verò ſubditus putans ſe habere cauſam non obſeruandi legem ieiunij, vel propter debilitatem, conualeſcentiam, ac infirmitatem, vel propter laborem laborat morali impoſſibilitate: ergo reus mortis æternæ infringendo ieiunij præceptum non eſt habendus: nec obſtat, quod neceſſitas moralis debeat eſſe certa, & euidens, & non putata talis ex proprio iudicio, quia ad non labendum in peccatum ſufficit putata, vt rectè docent Palud. 4. diſt. 15. quæſt. 4. art. 1. S. Anton. 2 part. tit. 6. cap. 2. Silu. tit. ieiun. q. 21. Gabriel. 4. diſt. 16. quæſt. 3. Armill. tit. ieiun. num. 3. & 6. Caietan. 2. 2. quæſt. 147. art. 3. & in ſumm. tit. ieiun & titul. præcept. Nauarr. cap. 21. num. 20. Cordub. in reg. S. Franc. c. 10. quæſt. 3. part. 1. Filliuc. vbi ſupr. verum huiuſmodi doctrina limitatur à Cordub. & Rodriquez vbi ſupr. qui loquendo de Religioſis aſſerunt tantùm fauere animabus illorum, qui ſunt ſoliciti de propria ſalute, non verò illorum non ita reformatè viuentium, ſi loquantur de Religioſo adinſtar peccatoris ſæcularis, qui ſemper, aut ferè ſemper malè viuit,

verum

verũ dicunt, quia huiuſmodi homo habet iudiciũ adeo obſcurũ, & deprauatum, vt cauſa ab eo putata excuſans putanda ſit obſcura, & deprauata ad menſuram iudicij: ſi verò loquatur de illis Religioſis, qui aliquando à miſeria, & fragilitate propriæ naturæ ſubduntur iugo lethalis culpæ, & non ita reformati inter alios reformatos viuunt, eorum limitatio non eſt admittenda, quia non ſunt ita alieni à propria ſalute, vt de illis non queat affirmari, non fracturos ieiunium, niſi crederent iuſtè in tali caſu ſe excuſari à peccato. Secundò prob. concluſio, docet Caiet. tit. præcept. tranſgreſſio, obſeruationem ſeu vim præcepti impoſiti dependere ab intentione præcipientis, quæ ſi ſciri poteſt, ſufficit, intentio autem legis in communi certa eſt, quod eſt facere homines virtute præditos, vnde leges Eccleſiaſticæ ex ſua primaria intentione non intendunt iniicere laqueos animabus, ſed ad ædificationem corporis Chriſti myſtici promouere: ſed ſi moralis impoſſibilitas, ac neceſſitas non excuſarent homines à tranſgreſſione humanorum præceptorum, & conſequenter ſubditus à tranſgreſſione præcepti ieiunij non liberaretur, mille, & mille laquei quotidie vincirent miſeras animas pro quaſi certitudine æternæ damnationis contra benignam Eccleſiæ mentem: ergo: nec obſtat, leges Eccleſiæ vniuerſalis benignè hoc beneficium conferre animabus, non ita leges alicuius particularis, vt ſunt leges omnium Religioſorum dependentes ab eorum fundatoribus, qui ad ſtrictius eas conſeruandas, nec non & Religiones ſemper intendunt à ſuis legibus benignam abiicere interpretationem, quia eſt error in principiis regiminis, velle, vt Religiones conſeruentur, maximè in illis, quæ ſpectant ad conſcientiam, per rigiditatem, & auſteritatem, nam ſequitur relaxatio tam ex parte nimiæ rigiditatis, quam ex parte nimiæ benignitatis, & ideò Rodr. vbi ſupr. intelligens mentem fundatorum Religionum inquit, Religioſos à propriis legibus non adſtringi, vt ſuperent benignà vincula legis diuinæ, naturalis, & humanæ, ſed ſufficit, vt ad modum ipſarum viuant: ex qua doctrina ſequitur, quod in omnibus caſibus, (niſi lex particularis aliter explicet) in quibus lex diuina, humana, & naturalis excuſat homines à pec-

cato,

cato, in his omnibus etiam præcepta regulæ Religioſos excuſabiles reddunt, quamobrem Cordub. vbi ſupr. excuſat fratres minores à mortali tranſgredientes præcepta de non equitando, vel de non portandis calceamentis ex ratione putata ſufficienti, poſſunt tamen peccare venialiter ex non benè perpenſis rationibus, vt notant Caietan. & Filliuc. vbi ſupr. non verò, quia auſi ſunt ſuum ſequentes iudicium legem tranſgredi, vt inſinuat Rodriq. vbi ſupr. quia benigna interpretatio legum habetur à conceſſione legiſlatoris, qui ſicut liberat à mortali, intendit etiam eos à veniali eximere, quamobrem concludendum eſt leges ſingularium hominum iuxta interpretationem omnium aliarum legum eſſe explicandas, aliàs non haberent vim ligandi, quia eſſent iniuſtæ, & impoſſibiles. Tertiò ſuadetur: Silu. referens alios tit. ſcrupulus, quæſt.4. aſſerit, quando cæteris paribus habentur duæ opiniones, altera benignior, altera verò durior, ſemper inclinare debet interpretatio in mitiorem, & benigniorem partem. Ratio eſt verè aurea, quia præcepta Dei, & Eccleſiæ non imponuntur ad tollendam ſpiritualem dulcedinem, ſicut rigida, & ſcrupuloſa interpretatio præſtat: Si verò iſte ſubditus non excuſaretur à peccato ob fractionem legis ieiunij innixus rationi benignitatis, dulcedo legis contra intentionem legiſlatoris è medio tolleretur, ſcrupuloſa, & rigida ad oppreſſionem miſeræ naturæ humanæ admitteretur: ergo.

Secunda Concluſio.

Huiuſmodi ſubditus, qui bona fide ex mala intelligentia
256. doctrinæ infringere aliud præceptum ad mortale obligans auſus eſt, non debet iudicari lethali culpæ obnoxius, nec eſt à Prælato pœna plectendus. Prima pars ſuadetur ex Nauarr. lib.5. conſil. de ſentent excomm. conſil. 29. num. 4. referente Innoc. in cap. Per tuas, de ſimonia, quem cum aliis ad id opportunis refert Felinus in cap. Fin. de re iudicata, tum quia in fractione non adeſt voluntas malitioſa radix malitiæ peccati, tum quia tranſgrediens præceptum bona fide putans ſe habere iuſtam cauſam excuſatur à peccato, vt dicebam: ergo mala intelligentia bona fide

concepta

concepta excuſare debet: nec obſtat, quod debebat conſulere viros doctos, quia ſi dubitaſſet de vera intelligentia, accedere debebat pro illuminatione ad eorum doctrinam, ſi verò certitudinem moralem de rei veritate habebat; minimè quidem. Secund. pars ſuadetur, tum quia res, quæ culpa caret, in damnum vocari non debet cap.2. de conſtit. tum quia ex reg. iuris in 6. reg. 23. habetur, ſine culpa, niſi ſubſit cauſa, non eſt quis puniendus, tum quia iniquum videtur eſſe punire eum, qui probabili ratione munitus, actum virtuoſum operatus eſt. Ita Ioan. Sancius in ſelectis, diſp.44.num.27. Thom.de Thomaſſet. Bartol. Perret. Ioſeph Alderet. quos citatos ſequitur Barboſa in collect. DD. ead. reg. iuris.

DVBIVM XLIII.

An quando, quis habet conſuetudinem tranſgrediendi regulas, ſeu conſtitutiones, non quæ obligant ad mortale, cum propoſito etiam non ſeruandi eas, ſit culpæ lethalis reus.

Concluſio.

NVlla ratio DD. aſſerentium huiuſmodi Religioſum eſſe in ſtatu peccati mortalis ad hoc affirmandum nos cogit, eſto multi ex illis in affirmatiuam ſententiam peracriter inclinent, ſed opus eſt eis parere, quia quando loquuntur de ſubditis, rigidè loquuntur, aliqua præmittendo, quæ eſſent examinanda. Prima ratio videtur eſſe Sanchez ſumm lib.6.num.15.cap.6. Caſtri Palai p.part de peccat. eſſent. tract.2. diſput.2. p.9.§.4. ob ſcandalum aliorum, & ſpecialem ruinam Religionis dicunt ipſi: ergo quælibet conſtitutio ex hoc capite obligat ad mortale, & ideo infinitæ regulæ, ſeu conſtitutiones, quæ regulam eſſentialem, maximè in Religionibus reformatis, conſcepire ſolent, infinitæ erunt obligationes, & quis ſub tanto onere non corruet? 257.

& quis ſaluabitur? probatur conſequentia, maius, & minus detrimentum graue, & mortiferè peccaminoſum inter ſe non differunt, niſi ſecundum magis, & minus, ſed ſi conſuetudo tranſgrediendi regulas, ſeu conſtitutiones conſtitueret Religioſum in ſtatu æternæ damnationis, vnius etiam regulæ, & conſtitutionis, quia, vt probaui ſuperiùs ex conſenſu omnium DD. Superior negligens, & permittens vt in deſuetudinem abeat vna tantùm regula alicuius momenti ob damnum graue, quod toti Religioni infert, culpa graui damnandus eſt: & cum maius, & minus damnum non differant inter ſe, niſi ſecundum magis, & minus: ergo quælibet conſuetudo infringendi regulam vnam, tanquam grauiter damnoſam conſtituit Religioſum in ſtatu damnationis, & ita concedit Sanchez vbi ſupr. num. 19. & tenetur concedere Caſtrus Palaus. O miſeri Religioſi conſtituti per ferè infinitas conſtitutiones, quæ eſſentialem regulam circunſepire ſolent, ſub tot oneribus, & quid erit niſi, vt ab ipſis opprimantur? nec obſtat dicere, vt dicunt aliqui, magnum damnum haberi ex omnium tranſgreſſione, non verò ex conſuetudine tranſgreſſionis vnius, quia, vt dicebam, neglectio vnius regulæ eſt mortiferè peccaminoſa, & dato, & non conceſſo, quod non eſſet talis, grauiſſima iactura inſtaret Religioni, quia ſinguli poſſent habere in deſuetudinem vnam, & diuerſam regulam, quæ ſimul cumulatæ magnum ſcandalum parerent, ac magnam iacturam inferrent Religioni, & ita cogeretur Superior ad illas reprimendas, necnon ſubditi ad illas modificandas. Fateor, me non intelligere in Religione reformata tantam ruinam orituram ex modo viuendi vnius, quia relaxatio erit tantùm venialis, & fortè ſine culpa, vt dicam inferius, etſi aliqui ad eius imitationem parum iuſta veſtigia ſequerentur, quod difficile, imo impoſſibile erit, & propter vigilantiam Paſtorum, & propter zelum aliorum non permittentium talem viuendi modum, non erit niſi relaxatio venialis, & paucorum, & remota ab inferenda graui iactura Religioni, quare damnum congregationis ſemper cenſendum erit parui momenti. Probatur ſecundo: ergo conſuetudo committendi venialia peccata in quacunque materia

erit peccatum mortale: probatur quia non videtur maior ratio, quare frequentes tranſgreſſiones regularum, ſeu conſtitutionum afferant ſcandalum, & Religioni inferant ruinam, quam frequens repetitio peccatorum venialium? imo magis iſta, quia ex natura ſua ſunt mala, & illorum carentia maiorem affert Religioni decorem, quàm illæ, quia intrinſecè non ſunt malæ, imo ex intentione Religionis ordinariè ad nullam culpam obligant, & ita qui habet conſuetudinem iocosè mentiendi, otiosè loquendi, vanis rebus aures præſtandi, & infinita alia erunt peccata mortalia, & quis ſaluus fiet? & quis ſæpè, ac ſæpius non periclitabitur? & quis poterit Religioſorum habitum aſſumere abſque lethali culpa ob proximum periculum ruendi in peccatum? & quis audebit alicui ingreſſum perſuadere? profectò Religio potiùs erit peccatorum congregatio, quàm iuſtorum collectio, cum in die ſepties cadit iuſtus. Probat. tert. ergo totus mundus eſſet in ſtatu æternæ damnationis: probatur: homines degentes in ſæculo mille conſuetudines habent labendi in peccata venialia, & ſi quis quærat, vnde nam iſtud malum? non aliunde niſi ex malo exemplo eorum inter ſe, & ipſi tenentur, licet non ita ſtrictè ad conſeruandum candorem Chriſtianæ Religionis, ſicut Religioſi ad conſeruandam ſanctitatem ſuarum Religionum. Quamobrem Iacob. Granad. de peccatis, controu. 6. tract. 2. diſp. 2. ſect. 7. tangens difficultatem tituli, & tangens doctrinam Sanchez argumentum ipſius Doctoris non proponit, quaſi dicere velit, ratio Sanchez nil aliud concludit, niſi mille, & infinitos laqueos pro Religioſorum animabus, quos fragilitas humana pati non poteſt, quæ periculum quotidie labendi in lethalem culpam reſpuit; quos benignitas Eccleſiæ à filiis ſuis quantum poteſt alienat, iuxta ſententiam Caiet. tit. præcept. tranſgreſſio dicentis: intentio legis in communi certa eſt, quoniam eſt facere homines virtuoſos, & legis Eccleſiaſticæ intentio eſt non iniicere laqueos animabus, ſed ad ædificationem corporis Chriſti myſtici promouere, & hinc fit, vt non tam lata multitudo præceptorum obligantium ad mortale in iure interpretanda ſit, ne laqueus multiplicatus contra animas cenſeatur. Et Silu-

tit ſcrupulus, quæſt.4. ait, Deum, nec Eccleſiam intendere obligare ad vix poſſibile alicui, vt puta nimiam habens difficultatem, alioquin non eſſet verum illud Matth. 11. *Onus meum leue*, nec Deus eſſet homine benignior, ſed durior, quod eſt nefas dictum. Et Baſſeus Capuc. in ſumm. tit. epiicheia, num. 4. inquit, neque Deum, neque Eccleſiam intendere ſuis præceptis nos obligare ad vix poſſibile, & nimis difficile in ſe. Ratio eſt, quia piè credendum eſt neque Deum in lege gratiæ velle, neque Eccleſiam imponere nobis iugum vix poſſibile, & difficillimum, ſaltem ſub pœna peccati mortalis, neque enim Deus, vt homo quærit occaſionem ad calumniandum, cum Sapient. 1. legatur. Sentite de Deo in bonitate. Et S. Thom. 2.2. quæſt. 186. art. 2. quem ſequuntur DD. inquit: ille, qui profitetur aliquam regulam, non vouet obſeruare omnia, quæ ſunt in Regula, ſed vouet regularem vitam, quæ eſſentialiter in votis eſſentialibus conſiſtit obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis. Ratio eſt aurea, & ad rem noſtram notata in quolib. 1. art. 20. quia ſi omnia voueret ſub peccato, quæ ſunt in regula, ſtatus Religionis eſſet Religioſis in laqueum peccati mortalis, qui vix, aut nunquam declinari poſſit, huic rationi adhærent Rodriq. tom 3. quæſt. 50. art. 6. & Suar. 4. de Relig lib. 1. c. 4. num. 10. 12. tract. 8. ex iſtis ergo confutationibus, adhibita illa vltima in fine dub. 50. apparet, rationes prædictorum DD. eſſe parui momenti, & niſi ad laqueandas animas pro æterno ſupplicio; nec obſtat, ex confutatione doctrinæ DD. ſequi non paruam relaxationem in Religionibus, quia relaxatio eſſentialis magis oritur ex rigida eorum doctrina, quàm ex alia, quoniam, cum in Religionibus maior pars hominum imperfectorum moretur, vt experientia docet, & inſinuant DD. eſſet eis iniicere laqueos, & dare manus eorum ruinæ in eſſentiale damnum, & relaxationem congregationis. Secunda ratio eſt Vaſq. 1.2. quæſt. 96. diſp. 158. cap. 6. num. 60. qui dicit, licet veriſſimum ſit apud omnes DD. peccatum veniale per quamcumque multiplicationem non fieri mortale, quia eius grauitas non intenſiuè, ſed tantùm extenſiuè augetur, vt videre eſt apud Suarez lib. 3. de legib cap. 28. n. 9. & apud Azorium part. 1. lib. 4. cap. 9. q. 11.

nihilo

nihilominus admittendum illam frequentem legis tranſgreſſionem eſſe mortalem, quia læditur notabiliter finis legiſlatoris, & quantùm in ſe eſt, eum impedit, cuius doctrina præterquam quod poteſt confutari eiſdem ferè argumentis contra doctrinam Sanch. allatis, ſpecialiter tamen, & magis immediatè his rationibus confutatur. Prim. ſequeretur magna conturbatio in Religioſis, quia opus eſſet quærere, quot actus, & quanta temporis diſtantia requiratur ad hoc, vt finis dicatur neglectus, ita vt tranſgreſſores incidant in lethalem culpam. Secund. quando finis legiſlatoris non magis læditur actibus repetitis, ac ſi repetiti non eſſent, frequens tranſgreſſio legis nequit imputari ad mortale: quælibet autem quaſi continuata tranſgreſſio legis per venialem culpam offendit finem, ac ſi non eſſet repetita, quia illi actus, vt ſupponitur, non vniuntur inter ſe, neque in obiecto: ergo non videtur ſufficiens ratio ad probandum quod illa repetitio conſtituere poſſit peccatum mortale, ratio verè efficax, & eſt Caſtr. Palai vbi ſupr. num. 3. Tert. ratio eſt D. Anton. 3 p. tit. 15. c. 1. § 9. Silu. tit. Relig. 1. q. 12. Val. 2. 2. diſp. 10. quæſt. 4 p. 5. col. penult. verſ. *atque ita eſt*, aſſerentium ratione contemptus ſaltem interpretatiui tranſgreſſionem conſuetudinariam regularum, ſeu conſtitutionum eſſe peccatum mortale, quorum doctrina infirmatur ſequentibus rationibus, eo præſuppoſito, quod DD. de contemptu dicunt apud Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 5. n. 8. &c. quos ipſe ſequitur, duo requiruntur ad verum, & formalem contemptum, tranſgreſſio præcepti, & cauſa eius, id eſt, nolle regulæ, ſeu ſuperiori præcipienti ſubiici, & proinde, quando violatur aliquod præceptum, quia præceptum, non adeſt contemptus, ſed quando violatur, quia non vult quis regulæ, ſeu ſuperiori ſubiici, & ita in quolibet actu violationis dari poteſt contemptus, vnde ſic firmo rationem: ille tepidus, & defectuoſus procedendi modus Religioſi non continet in ſe contemptum, nam frequentia, vt frequentia eſt, non affert legi contemptum, quia vnico actu poteſt compleri, nec ille tepidus Religioſus ita frequenter labitur in tot tranſgreſſiones legum, quia eius voluntas nolit regulis ſubiici, ſed quia non habet tantam perfectio-

nem ad ferenda tot onera legum: ergo ratio contemptus non eſt efficax ad probandam prætenſam veritatem rei, hæc ratio adducitur à Sanch. vbi ſupr. num. 18. addo, frequentiam violationis legum rerum minimarum etiam ſub ratione quod nolit ſubiici, &c. non eſſe mortale: cum ergo trangreſſiones in caſu ſint de culpa veniali, quæ leuiter lædunt; ergo. Hæc doctrina eſt Iacob. Granad. 1. 2. de peccatis, controu. 6. tract. 2. ſect. 7. referentis Caiet. & Sot inquit ergo, duplicem eſſe contemptum, vnum ſimpliciter, alterum ſecundum quid, tunc ſimpliciter peccatur ex contemptu, quando quis vult peccare, vt nullo modo ſubiiciatur diuinæ legi, & hoc ſemper eſt culpa mortalis, tunc verò ſecundum quid, quando quis vult leuiter peccare, quia non vult ſubiici legi in iis, quæ non obligant grauiter, & hoc eſt culpa venialis. Quarta ratio eſt ratione proximi periculi ruendi in labem mortalem, quæ ſequenti dubio confutabitur. Aduertendum tamen eſt, quod non intendo affirmare, ſcandalum non eſſe mortale, ſimiliter & contemptum exiſtente ratione ſufficienti, ſed demonſtrare intendo, rationes per quas DD. relati ſuam probant ſententiam, non eſſe ſufficientes, ac proinde nil aliud præſtant ſub zelo, quàm illaqueare animas tot vinculis, quos ſunt conſtitutiones, & quid erit niſi vt à vinculis trahantur in infernum.

DVBIVM XLIV.

An voluntas committendi omnia peccata venialia ſit culpa mortalis.

258. NOt. prim. hanc quæſtionem non ſolùm ampleċti ſæcularem, ſed etiam Religioſum, mouetur tamen ſub hac forma, quia cenſetur neceſſaria ad rei veritatis explicationem. Tres opiniones inuenio. Prim. Caſtri Palai vbi ſupr. aſſerentis non eſſe peccatum in homine ſæculari propoſitum committendi quodcunque veniale, quod ſibi vtile ſe obtulerit, verum tamen eſt, quod ratione, ſub qua ſaluat ſæcularem,

ſæcularem, ſaluat & Religioſum, eſto hunc damnet ſub alio capite ſuperius relato. Secund. eſt Sanchez ſumm. lib. 1. cap. 5. num. 4. quem ſequitur Bonacin. de peccatis, diſput. 2. quæſt. 3. n... affirmantis de quocunque ſeu ſæculari, ſeu Religioſo propoſitum committendi omnia venialia ad mortale adſcribi, imo etiam in materia periculoſa, ſcilicet luxuriæ (ſi in hoc datur paruitas materiæ) vt propoſitum admittendi confabulationes, aſpectus, tactus, quoties venialia ſunt. Tert. eſt Iacob. Granad. de peccatis, controu. 6. tract. 2. diſput. 2. ſect. 7. aſſerentis, non eſſe peccatum mortale in homine tam ſæculari, quam Religioſo decretum committendi omnia venialia, quæ ſibi offerunt, referentis pro ſe Silu. tit. peccatum, quæſt. 4. Caietan. 2. 2. quæſt. 182. art. 2. & Salas 1. 2. tom. 2. tract. 3. diſp. 16. ſect. 26.

Not. ſecund. quod veniale peccatum, ſeu res indifferentes tranſire poſſunt in mortale ratione periculi moralis, & 259.
proximi labendi in mortale, vt communiter tradũt DD. quia ſicut teneris vitare peccatum lethale, teneris etiam & proximum periculum non admittere, quia ſi admittis, conuinceris ſanè amare peccatum illud cuius periculum amas. Ita Suarez tom. 5. in 3. part diſput. 18 ſect. 3. num. 16. verum tamen eſt quod DD. diſtinguunt, aliud eſſe periculum proximum, aliud remotum, proximum videtur eſſe ſecundum ſententiam Sanchez ſumm. lib. 1. cap. 8. num. 1. quem ſequitur Baſſeus in ſumm. tit. peccatum 1. quando contingit occaſionem ex genere ſuo eſſe talem, vt frequenter homines ſimilis conditionis ad mortale inducantur, vel experimẽto conſtet in hoc homine talem effectum habere. Caſtrus Palaus part. 1. de peccat. eſſent. tract. 2. diſput. 2. p. 9. §. 3. ita loquitur: periculum proximum, & morale peccandi eſt, quod frequenter ad peccatum inducit, vel attenta hominis fragilitate in peccatum eum inflectit, remotum verò ſi ſemel, aut iterum homo peccauit, pluries verò reſtitit. Ita colligitur etiam ex Ioan. Sanch. diſp. 20. in ſelect. num. 17. ex Ant. Fernand. in inſtit. Confeſſ. docum. 6. num. 1. fol. 29. Verum Iacob. Granad. vbi ſupr. vtrumque periculum ſic explicat: periculum proximum eſt illud, quod ita parum diſtat à culpa mortali, vt ipſum periculum mortale dicatur,

& ſit grauis iniuria Deo illata, ac proinde culpa mortalis, periculum verò remotum eſt illud, ratione cuius, licet interdum homo labatur in culpam mortalem, non tamen parum diſtat ab illa, vt tale periculum in quantùm tale eſt, ſit grauis iniuria Dei; quod ſanè arbitrio prudentum iuxta varias circunſtantias perpendendum eſt.

Prima Concluſio.

260. Voluntas, ſeu decretum committendi omnia peccata venialia in quocunque homine, ſiue ſæculari, ſiue Religioſo non eſt ita peccaminoſum, vt præcisè peccato mortali damnetur. Ita habetur ex Caiet. & Iacob. Granad. vbi ſupr. ſuadetur prim. vbi ſeruatur dilectio Dei ſuper omnia, ibi nequit eſſe lethalis culpa: & cum in intentione committendi omnia venialia, & à cæteris grauibus peccatis ſe ſeruandi, ſi ſtatur intra limites dilectionis Dei ſupra omnia, nam eius amicitia per peccatum mortale diſſoluitur: ergo huiuſmodi decretum tam in Religioſo, quàm in laico non eſt damnandum tanquam mortaliter peccaminoſum. Secund. malitia humani actus voluntatis deſumitur ab obiecto propoſito à ratione, nam bonitas, aut malitia actus interni non mendicatur niſi ab obiecto prout à ratione propoſito, vt dicitur in materia de actibus humanis: obiectum verò illius voluntatis ſunt omnia peccata venialia, quæ ex ſe, & præcisè excludunt lethalem culpam: ergo ex eo, quòd homo habet decretum committendi omnia venialia, non habet malitiam mortaliter peccaminoſam, quia eius obiectum tantam non inuoluit malitiam. Tert. ſequeretur, noſtram ſalutem non ſolùm eſſe petendam ab obſeruantia diuinorum præceptorum ad mortale obligantium, ſed etiam ab obſeruantia obligantium ad veniale, quatenus eſſet neceſſaria ad non infringenda præcepta ſub mortali imperata, benignitas autem diuina noluit tantum onus fragilitati humanæ imponere, maximè quia, licet venialia animum labefactent, charitatémque refrigerent, hominémque in interitum adducant, attamen firmum propoſitum non committendi mortalem culpam, exercitium operum, pietatis,

&

& Religionis detinent animum, ne corruat, & ita quod ex vna parte deperditur, ex altera reparatur. Quart. experientia duce habetur, quod multis, ac infinitis hominibus in ſæculo degentibus non offertur peccatum veniale, quod ab iis non committatur, nilominus rarò in mortale labuntur: ergo ſignum eſt, tale decretum præcisè, & formaliter non eſſe occaſionem labendi in mortale. Verum tamen eſt, vt benè notat Caſtr. Palaus vbi ſupr. fatendum eſſe, habentem longo tempore tale, vt ita dicam, venenoſum propoſitum quæcunque venialia committendi, fore tandem à Deo deſpiciendũ, necnon & negligendum, & ſic miſerrimè lapſum in mortale, maximè Religioſum, cuius vita non debet eſſe alia, niſi continua pugna aduerſus has imperfectiones, vt verè dicatur diſtingui à laico non per habitum aſſumptum, ſed per intentionem acquirendæ perfectionis.

Dices, manifeſtum periculum ruendi in mortale eſt huiuſmodi propoſitum, eo quod, dicunt omnes SS. ex illo Eccleſ. 19. *Qui modica ſpernit, paulatim decidet.* Peccata venialia diſponere hominem ad mortale, vnde D. Gregor. 3. p. paſtor. admonit. 34. *Qui minima*, inquit, *peccata flere, & deuitare negligit, à ſtatu iuſtitiæ non quidem repentè, ſed paulatim totus cadit.* Quare habendo illud decretum non eſt, quod magis diſponat ad mortale, & conſequenter videtur eſſe illud periculum proximum, de quo Saluator ait, Qui amat periculum, in eo peribit, & amicitiam meam diſſoluet, vnde Sotus 4. diſt. 15. quæſt. 2. art. 1. non longè à fine, §. hic animaduertendum eſt, ait, forſan eſſe mortale contemnere omnia venialia ratione imminentis periculi. Reſpond. duplex eſſe periculum aliud remotum, & aliud proximum, falſum eſt enim, propoſitum committendi omnia peccata venialia eſſe illud proximum Saluatoris, ſed tantùm remotum, & ita SS. Patres de iſto loquuntur, & ſic Granad. Caſtrus Palaus, Salas 1. 2. tom. 2. tract. 3. diſput. 16. ſect. 24. ad obiectionem reſpondent. 261.

Dices, huiuſmodi decretum continet in ſe contemptum interpretatiuum: ergo mortaliter peccaminoſum. Reſponſio eſt mendicanda in præcedenti quæſito.

Dices, Religioſus tenetur in via perfectionis progredi, 262.

Mmm cui

cui aduerſatur propoſitum illud, vnde S. Thom. 2. 2. q. 184. art. 5. ait: tunc à Religioſo peccatum ſimulationis, vel mendacij committitur, quando ab intentione perfectionis animum reuocat, & quæſt. 186. inquit: ille, qui ſtatum Religionis aſſumit, non tenetur habere perfectam charitatem, ſed tenetur ad hanc tendere, & operam dare, vt habeat perfectam charitatem. Reſpond. Religioſos habere obligationem tendendi ad perfectionem, nec vnquam animum ab illa reuocandi, & teneri quidem in via perfectionis progredi, non ita tamen, vt omnia ſub mortali teneantur obſeruare, ſed ſolùm vota, & alia præcepta, ſi ſunt in regula ad mortale obligantia, reliqua verò minimè, niſi quando imminet aliquod periculum proximum ruendi in lethalem culpam, quod quidem impoſſibile eſt inueniri in violatione regularum, & conſtitutionum, provt præcisè attentis omnibus circunſtantiis non obligant ſub mortali, nec S. Thom. vnquam dixit, vt rectè notat Caietan. ibidem, obligari ſub mortali ad omnia, ſed quæſt. 186. loquitur generaliter, doctrina partim mendicata à Sanchez in ſum. lib. 6. cap. 5. & tota à Iacob. Granad. vbi ſupr. imò habetur à Gerſone dialogo de perfect. cordis, part. 2. Alphabet. 68. lit. H. qui etiam addit, (poſtquam ſtatuit, Religioſum, qui firmiter ſeruat præcepta & non conſilia, non eſſe in ſtatu peccati mortalis, quia nemo conſiliis ligatur) hæc verba: quamuis raró fiat, vt homines ſtrenuè præcepta compleant, quin quodammodo ſupererogent, & miſceantur conſiliis. Videatur Suarez 4. de Relig. lib. 1. cap. 4. n. 12. tractat. 8. Aduertant tamen Religioſi, quod licet doctrina hominum tendentium ad perfectionem tradita ſit maximæ reſpirationis, & non nimis rigida, verum tamen eſt, quod ſi reuocabunt animum ad non attingendum vitæ Religioſæ perfectionem, ſeu finem per illa media intentum, à lethali culpa non excuſabuntur. Ratio eſt, quia, eſto non teneantur attingere, tenentur ſaltem non habere animum in contrarium, nam fruſtra adhiberentur media cum intentione repugnante fini. Sanchez ſumm. lib. 1. cap. 4. num. 10. referens Cordubam, in regul S. Franciſc. c. 1. quæſt. 3. punct. 3. verſ. ſed vtrum ſimiliter, qui non ſatis explicat, quod ſit mortale

mortale: Quamobrem concludendum eſt iuxta doctrinam Sanchez lib.6. cap.4.num.18. ſi poſſibile eſſet id, quod moraliter impoſſibile eſt, inquit ipſe (& ego dico, quod moraliter poſſibile, & de facto eſt) nullam ſequi ex frequenti regularum tranſgreſſione vnius, vel paucorum Religioſorum ruinam Religioni, nullum proximum periculum peccandi, neque vllum contemptum, tale decretum non eſſe mortaliter peccaminoſum, quia non videtur, ex quo capite poſſit damnari: timeat tamen Religioſus tali tepiditate oppreſſus, ne deſpiciatur à Deo in pœnam ingrati animi, quia, eſto Deus fragilitati Religioſorum compatiatur, forſan non tantæ malitiæ.

Secunda Concluſio.

Quamuis veritatem rei in præcedenti concluſione tradiderim cum Iacob. Granad. in hac verò parte recedo ab eius doctrina, & adhæreo ſententiæ Sanch. vbi ſupr. aſſerendo propoſitum committendi omnia venialia in materia periculoſa, vtpotè luxuriæ, (ſi in hoc datur paruitas materiæ) id eſt, admittendi aſpectus, tactus, &c. intra limites peccati venialis, eſſe prorſus lethaliter peccaminoſum. Probatur, Granad. dicit, ideò propoſitum committendi omnia venialia non eſt periculum proximum lethaliter peccandi, quia obiectum eius à ratione propoſitum non eſt niſi intra limites peccati venialis, & malitia voluntatis deſumitur ab obiecto propoſito: in caſu verò propoſito obiectum includit in ſe aliquid mortaliter peccaminoſum, nempè addit aliquid ſupra periculum remotum, proximum ſcilicet ob noſtram inclinationem, & propenſionem ad illam, & ob noſtram fragilitatem, vt experientia docet, quia, qui propriæ concupiſcentiæ nimis indulget in tali materia, maxima facilitate cadit, & id videtur eſſe illud periculum, quod mortale dicitur, & eſt grauis iniuria Deo: ergo propoſitum committendi omnia venialia in materia periculoſa adſcribi debet ad mortale. Confirmatur, conſuetudo iurandi inaduertenter verum, vel falſum conſtituit laborantem tali morbo in ſtatu peccati mortalis, quia proximo, & morali 263.

Mmm 2 periculo

periculo periuriorum ſe exponit, & licet aliquando iuret verum, eſt per accidens, & præter iurantis intentionem, cum ille vſus æqualiter ſe habeat ad veritatem, & falſitatem affirmandam, ſeu negandam. Ita Arag.2.2.q.89. art. 3. dub. vlt. Petrus de Ledeſma tom. 2. ſumm. tract. 11. cap. 15. dub. 4. Azor. p. 1. lib. 11. cap. 3. quæſt. 3. Sanch. ſumm. lib. 3. cap. 5. num. 13. ergo conſuetudo committendi peccata venialia, addita ſimul cum noſtra fragilitate, & propenſione ad illam materiam periculoſam, æquiualet vſui committendi periuria, ac proinde proximè ſe exponit periculo peccandi mortaliter: ergo.

264. Dices, vel periculum proximum ruendi in mortale oritur ex omnibus venialibus ſimul ſumptis, vel ex aliquibus, non ex omnibus, quia nunquam datur caſus, in quo omnia venialia committantur, non ex aliquibus, quia nequit aſſignari, quæ requirantur: ergo. Reſp. obiectionem multum fauere primæ concluſioni, non verò ſecundam proſternere, quia periculum proximum non deſumitur ex numero peccatorum venialium præcisè, ſed etiam ex ipſâ materia periculoſa, quæ attenta noſtra fragilitate, & propenſione ad illam, ſecum portat periculum proximum, quare peccatum mortale cum illa parum honeſta, ac debili voluntate poteſt committi in primo veniali, vel in quarto, &c. per hanc quæſtionem patet reſponſio ad rationem Sanch. in fine præcedentis quæſiti.

DVBIVM XLV.

An intentio Prælati, quæ fertur ad ſe conſeruandum in Prælatia aſſumpta ſit peccatum mortale.

265. POſt elucidatas duas præcedentes quæſtiones, hanc elucidandam aggredior libenter, cuius declaratio ab illis dependet Sit ergo prim. not. conſeruationem Prælatiæ poſſe conſiderari in ordine ad media requiſita dupliciter, vel per

media

lia honeſta, & iuſta intra terminos diuinæ legis, vel lia parum honeſta, imo mala, & hoc etiam dupliciter, procurando conſeruationem per media diuinæ legi le- liter contraria, diſſimulando ſubditorum vitia, ſuble- ndo indignos, poſtponendo digniores dignis, & ſimilia, appetendo, & procurando eam per media, licet illicita, n tamen peccaminoſa mortaliter, ſed tantùm venialiter, fouendo amicos in nonnullis rebus non magni mo- enti, fauoribus etiam eos cumulando aliis denegatis, &c.

Not. ſec. quod D. Bonau. in expoſ. reg. S. Franciſci, q. 19. 266.
lem ſequitur Cordub. in ead. expoſit. in introduct. q. 3. ouet dubium, vndenam oriatur, quod Religiones cadant ſuo priſtino feruore, & in relaxationem labantur, multas fert rationes ſuperiùs relatas, inter quas enumerat quam- am inſenſibilem relaxationem bonarum conſuetudinum, am paulatim ſubintrant non bonæ cònſuetudines, & rela- ationes, quæ ab aliis trahuntur in exemplum, & ſi aliqui zelo ducti illas redarguunt, audacter defendunt alij do- entes, quare ſibi non liceat, quod alteri permittitur, & ic iam pro lege tenetur, cum ex vſu conueniens videatur, & tam firmiter introducatur, vt vix extirpari queat. Prælati verò eas vident, & cognoſcunt, amarè tolerant, ne maius autem malum oboriatur, diſſimulant, vt pacificè cum Reli- gioſis viuant, introducta autem vna conſuetudine ex diſſi- mulatione toleratur & altera, quæ paulatim introducitur, & ſic abyſſus abyſſum inuocat, & malum introductum ſuo pondere: & conſuetudine ad aliud trahit. Aliam verò ra- tionem aſſignat Sancius, quæ exoritur ex Prælatorum de- fectu neſcientium inſtruere alios, quia ab antiquis Religioſis ſpiritu Dei plenis, virtutibúſque imbutis non didicerunt, cum verò regimen ad iſtos iuuenes deuoluitur, inſtruunt ſubditos illis moribus, quos habent, trahentes antiquorum vitam in fabulam, eorúmque ſanctum exemplum abdican- tes, imò addit Sanctus, quod ſe reputant meliores antiquis Patribus, qui mille virtutibus erant ornati, non cogno- ſcentes perfectorum virtutes, dum quandam diſciplinam regularem in choro, vel in proceſſionali ingreſſu conſer- uant, & audacter aſſerunt, nunquam ordinem fuiſſe tam

reformatum, ac bonum, quamobrem concludunt S.Bonau. & Cordub. ex his, & aliis ſimilibus adductis ſtatum Religionis deficere, & in tantam relaxationem cadere, vt eius reſtauratio cenſenda ſit impoſſibilis, ac deſperabilis, ita vt, niſi Deus aliter diſponat, in relaxatione pereat, & ita Gerſon 2.p.ſumm.Alphab. 39. litt.O. de non eſu carnium Carthuſian.inquit: ſemel lapſa Religio, vix, aut nunquam reparari poteſt, & faciliùs de nouo à fundamentis conditur, quàm reformetur.

267. Not.ſecund.quod non parui periculi, imò maximi oſtenditur ex SS. PP. eſſe vitium ambitionis. S. Auguſt. in Pſ.1. tom.8. expendens illud Dauid. *Beatus vir, qui non abiit in conſilio impiorum, &c. Et in cathedra peſtilentiæ non ſedit*, ſic ait: *Cathedram peſtilentiæ vocat regnum terrenum cum ſuperbia, quæ ideò cathedra peſtilentiæ rectè intelligitur, quia non ferè quiſquam eſt, qui careat amore dominandi, & humanam non appetat gloriam, peſtilentia enim eſt morbus, qui latè vagari ſolet, & omnes, & penè omnes inuoluens, qui & ſedere dicitur, quia redire non potuit, niſi à Deo liberatus.* Quare S.Hieron. epiſt.51. quæ eſt de vita S.Hilarion. tom.1. loquens de honoribus à Diabolo delatis, vt ſanctum proſterneret, inquit: *Videns his armis*, (nempè honoribus, ac dignitatibus) *etiam homines inculpatiſſimos vinci poſſe, quia ambitio difficulter, & rarò vincitur.* Quæ maior autem ſanctitas inueniri poterat, quam quæ florebat in innocentiæ ſtatu, ambitio tamen eam labefactauit, vt optimè tangit S. Ambroſ. de tert. tentat. Chriſti, cap.4. Luc. *Non Euam*, ait, *cibus flexerat, non mandatorum deſtituerat obliuio, ſed proximi honoris ambitio illecebra decepit.* Et licet innocentiæ ſtatus ei concedebat, vt rei veritatem poſſet percipere, attamen inquit Abulenſ. q.527. in Geneſ.13. illa cognouiſſet Dæmonem falſa dicere, ni appetitus honoris inordinatus inſurrexiſſet ei, per quem cecidit à ſtatu innocentiæ, vnde apparet ambitionem rationis rectitudinem ſuperare, vt teſtatur idem Abulenſ.4. Reg.6. quæſt.6. & tandem, quid ergo erit expectandum ab ambitioſo præſertim Monacho, niſi vt finaliter recipiatur in inferni baratro. Ita concludit Baſil. in conſt. monaſt. cap.2. tom.2. *Si ſe ipſum exaltauerit Monachus, grauem, & potentem*

habet humiliatorem, & qui vſque ad orcum demergere
t.

Prima Concluſio.

rælatus, cuius intentio tendit ad ſui conſeruationem 268.
media non illicita, vt ipſe putat, iuxta ea,quæ dicta ſunt
.. dub. 1. part. lethali culpæ obnoxius cenſendus eſt, &
ìtò magis id eſt, ſtatuendum,.ſi eam intendit per media
uſta non intra terminos diuinæ legis. Prima pars ſatis
:elligitur probata per rationes, provt in dubio citato,
ibus additur hæc: Epiſcopus,qui intendit exercere ſuam
thoritatem, & iuriſdictionem in Clericos ſibi ſubiectos,
›n ſolùm vt Epiſcopus, ſed vt talis homo ſæcularis, non-
: reus lethalis culpæ erit? vtique, nam ſub hac ratione
ullam in eos habet iuriſdictionem: ergo etiam Prælatus
:gularis, eſto ſecundariò propriam conſeruationem,provt
ı dubio dixi, intendat, damnandus eſt mortali culpa, eò
quod ſub illa ratione vtitur ſubditis eorumque rationibus in
›roprium commodum, quod nequit abſque lethali culpa
fieri,.quia in eos exercet iuriſdictionem non ſibi debitam.
Secunda pars ſuadetur ex Caietan.ſumm.tit. Ambitio,aſſe-
rente, honorem appetere, ac optare ad ſcelus aliquod per-
petrandum eſſe peccatum mortale: & cum huiuſmodi Præ-
latus exoptet Prælatiæ conſeruationem per media iniuſta,
& ad patranda multa ſcelera: igitur ſatis dignoſcitur eius
malus ſtatus,.dico dignoſcitur, quia excitantur ex eius ma-
la adminiſtratione inuidiæ, oboriuntur diſſenſiones, con-
tentiones,calumniæ, ac alia infinita mala: Quare Mirand.
tom.2. quæſt 5. art. 5. inſpiciens ruinam inquit: radix om-
nium pertubationum, quæ venenosè ſerpunt per totam Re-
ligionem eſt affectus in Prælatis proprij commodi, & non
communis, quare credunt eſſe illam viam, per quam cre-
dunt formare proprium ſolium in adminiſtrationibus, digni-
tatibus, & Prælatiis, ſed Deo ordinante aliter ſequitur,
quia dum ſtudent in officiis ſe conſeruare iniuſtitiis, occul-
to Dei iudicio miſerabiliter ruunt, & præcipitantur, ídque
meritò. Vnde S.Leo Papæ epiſtol. 85. aliàs 83.eos grauiter
reprehendit

reprehendit. *Non eſt hoc*, inquit, *conſulere populis, ſed nocere, nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen, integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum, & vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi eſt forma doctrinæ, principatus autem, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitio occupauit, etiamſi moribus, aut actibus non offendit, ipſius tamen initij ſui eſt pernicioſus exemplo, & difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio.*

Secunda Concluſio.

269. Intentio Prælati ſe conſeruandi in dignitate, ſeu Prælatia per frequentes actiones, ac diſſimulationes, necnon & partialitates, quæ ſunt peccata venialia cenſenda eſt grauiter, ac lethaliter peccaminoſa. Suadetur: ſi ad mortale non imputatur, maximè quia conſuetudo horum venialium pro ſui conſeruatione non inuoluit proximum periculum labendi in mortale, at id videtur falſum: ergo: minor probatur, quia ambitio eſt tam periculoſum vitium, & adeo vehemens, vt excæcet intellectum, rationiſque rectitudinem tollat, vt dixi in tert. not. & faciat homines criminoſos, vt notat S. Ambroſ. in 4. Luc. *Hoc ipſo*, inquit, *eſt pernicioſior ambitio, quod blanda quædam eſt conciliatricula dignitatum, & ſæpe, quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubruere, facit ambitio criminoſos*: imo ſecundum Cicer. 1. offic. facit criminoſos impellendo: *Facillimè ad res iniuſtas impellitur, vt quiſque eſt altiſſimo animo, & gloriæ cupido.* Ideo S. Baſilius conſtit. mon. cap. 10. poſtquam Monachos ambitionis labe notatos reprehendit, in hæc verba prorupit. *Qui autem ab hoc vitio captiui tenentur, eos inuidos, contentioſos, inſimulatores, impudentes, calumniatores, aſſentatores, veteratores, humiles vbi non conuenit, illiberales, glorioſos, ſexcentis denique aliis huiuſcemodi turbis, refertos exiſtere neceſſe eſt.* Et eſt in materia inter omnes magis periculoſa, vt notant Laurent. Iuſtin. de regim. Prælatorum cap. 1. & S. Chryſoſt. hom. 56. in Geneſ. Primus ait *Nemo primatum cupiat, nulluſque praeeſſe deſideret, cæteris quippè negotiis magis periculoſum eſt regimen animarum, atque ad illud, provt oportet, miniſtrandum difficillimè quiſque reperitur idoneus.* Secundus

inquit,

ait. *Ne ambitionem ſectemur, nihil enim periculoſius, id, quod m experientia ſatis didicimus*: ergo quis negabit conſue-nem venialia committendi in hac materia non inuo-e proximum periculum lethaliter errandi? quare dice-Cicero pro Milone: *Nihil enim eſt tam molle, tam tenerum, aut fragile, aut flexibile, quàm voluntas erga nos.* Et La-itius lib. 7. cap. 1. immediatius loquens dicit. *Qui vero itione inflati, aut amore potentiæ inflammati omne ſtudium ad honores acquirendos contulerunt, nec ſi ſolem quidem m geſtemus in manibus, fidem commodabunt ei doctrinæ*, &c. and. permittere Superiorem vt in deſuetudinem abeat regula alicuius momenti, ſeu diſſimulare, quod corru-a introducatur, eſt peccatum mortale, vt dixi ſuperius: talis Prælatus non ſolùm permittit vt ambitio in ſubdi-ualeſcat, ſed ſuis prauis exemplis, & frequentibus par-tatibus, quia eius conſeruatio à multis dependet, eam ducit: ergo nonniſi ad mortale eius intentio eſt dam-da. Tert. ſicut Gubernator ciuitatis tenetur procurare tem politicam, pacémque ciuium, quæ ſunt finis gu-nationis politicæ, ita Prælatus Religionis tenetur pro-ere ſtudium perfectionis, quod videtur eſſe finis con-ationis religioſæ: at procurando, vt ſe conſeruet mo-rædicto in aſſumpta dignitate, deficit à fine, quia opus multa vitia, licet leuia diſſimulare in amicis, ne eos of-at, ſibique aduerſarios reddat, in aliis etiam, ne partia-tantùm eluceſcat, & ecce relaxatio, quæ paulatim in-ucitur, de qua dicebam in ſecund. not. & ecce ſtudium ectionis, finis Prælati, ac regiminis, neglectum, quod ſi nulatio tantùm ſe extendat ad amicos, ad alios verò ſe ndit non parua conturbatio ob Superioris partialitates, ce Religionis ſtatus per pacem, & quietem conſeruan-per inquietudinem, & conturbationem relaxatus, & à ta perfectione alienatus: ergo modus viuendi, & ſe eruandi in Prælatia iſtius ambitioſi Prælati eſt ad ale imputandus. Et ideo Emin. Lugo de iuſtit. diſput. 9. . in fine, conſiderans hanc veritatem inquit: maius, & radicale Prælati periculum oriri ex defectu intentio-ctæ in ſuo regimine, quia nimirum officio vtitur potiſ-

ſimum ad ſe ipſum, ſuáque commoda procuranda: & paulò inferius addit: potiſſima erga Prælati obligatio, & cura hæc debet eſſe, conſeruare ſe ipſum ſine paſſionibus amoris, & odij, timoris, & affectus humani, quæ perturbant, & excæcant mentem noſtram, & ſunt radices, & cauſæ ferè omnium errorum, qui in Prælatis ſolent euenire.

DVBIVM XLVI.

An Prouincialis, qui multitudinem hominum inter Religioſos connumerauit, pro quorum ſuſtentatione inſurrexit neceßitas paßim recurrendi ad pecuniam pro pane, & vino, ita vt regula in ſua puritate de viuendo in mendicitate nequeat obſeruari, peccauerit mortaliter, & an quoties neceſsitate cogente recurritur ad pecuniam, toties labatur in peccatum.

170. HIc loquimur de Prælato Franciſcano habente præceptum viuendi de mendicitate, & non recurrendi ad pecuniam, niſi à manifeſta neceſſitate cogatur, ita vt puritas regulæ habeatur ex eo, quod omnia mendicentur, præſertim ea, quæ ſunt eſſentialia vitæ humanæ ad ſui ſuſtentationem, vt ſunt panis, & vinum, &c. quod dicitur de Prælato Franciſcano, proportionabiliter etiam dicitur de alio Prælato, qui coëgit ob multitudinem Religioſorum ad habitum aſſumptorum poſſideri in Religione peculium. Pro intelligentia ſit primum not. quod Corduba in reg. S. Franc. cap. 2. quæſt. 3 ex mente S. Bonau. inquit, quod multitudo intrantium videtur eſſe vna ex cauſis principalibus relaxationis Religionis, vnde S. Bonau. in quæſt. reg. cap. 10. mouet dubium, an expediat omnes paſſim ad ordinem recipere, negatiuè reſpondet, & propter debilitatem, & propter paupertatem, quæ potiùs eos impellit, quàm ſuperni Numinis

diuina

diuina vocatio ad onus Religionis ſuſtinendum, & propter mores à conſuetudine redditos incorrigibiles, ex quo diſſolueretur diſciplina regularis, & impediretur aliorum profectus, nec inuenirentur, qui poſſent eis præeſſe, vnde colligeretur, quaſi quædam confuſa multitudo ad certam ruinam, quæ nec regi valeret, nec ſuſtentari congruè poſſet. Nec talis multitudo vniuerſali Eccleſiæ expedit, quia cum ordo ſit plantatus in ædificationem Eccleſiæ, & ſuorum fidelium, potiùs pareret confuſionem, & ſcandalum arriperent ſæculares ob tot prauis affectos moribus receptos, minus ergo malum eſt, non eſſe Religioſos ſolo nomine, vel habitu, vbi forma viuendi inter perfectos homines per prauos mores extinguitur, nimis etiam foret oneroſum fidelibus tot mendicantes vnius ordinis paſcere abſque vllo, ſeu cum modico ædificationis præſidio: hæc Bonau. quem ſequitur Corduba, qui etiam addit in fine, quæſt. 2. vbi ſupr. ab experientia monitus, quod recepti quotidie à perfectione decidunt, & fiunt quotidie peiores, & poſteriores prioribus, quare multiplicatis hominibus multiplicantur tranſgreſſores, & ordine dilatato, dilatatur relaxatio, & ſcandala creſcunt, veteribúſque noua ſuperadduntur.

Not. ſec. quod non mediocris agitatur quæſtio, an effectus, ſeu omiſſio orta ex aliqua actione voluntariè mala imputetur ad peccatum, quando actu vitari nequit, e.g. percuſſus fuit Petrus, moritur, cum iam mortem impedire nequeat percutiens, imputabitur ne ei mors ad lethalem culpam? noluit Prælatus ſcire obligationem ſui officij, adueniente tempore, opus eſt relaxare regulam, relaxationes ſunt ne ei imputandæ ad peccatum? inebriatur Titius ſciens ſe in ebrietate pollui, blaſphemare, maledicere, & occidere, ſunt ne iſtæ actiones verè illi culpabiles? In hoc conueniunt omnes, euentum contingentem eo tempore, quo euitari nequit, non addere nouam malitiam cauſæ priùs appoſitæ. Ita S. Thom. 4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 2. quæſtiunc. 4. ad 2. Salas aliis relatis 1.2. tract. 13. diſp. 2. ſect. 9. num. 114. Suar. 2. de Relig. lib. 3. de iuram. cap. 7. num. 7. Sanch. ſumm. lib. 1. c. 16. num. 45. Vaſq. tom. 2. diſp. 94. cap. 3. num 9. affirmans, hoc eſſe ſine controuerſia. Ratio eſt, quia cum malitia depen- 271.

deat à voluntate, & cum in talibus euentibus nulla adſit libertas, niſi illa cauſæ eorum appoſitæ, conſequenter nullam malitiam addere poſſunt; nihilominus fatendum eſt, peccatum illud præcedens negligentiæ cauendi futuri periculi præuiſi tantò maiori, ac grauiori malitia affici, quantò plura peccata erant præcauenda, quia illa omnia tenebatur hic euitare. In hoc etiam conueniunt omnes, illa peccata ante ebrietatem, vel ſomnum, aut quando vitari poterant, præuiſa, afficere delinquentem irregularitate, excommunicatione, ſuſpenſione, ſi eis ſunt annexa, & etiam onere reſtituendi. Ita Azor. part.1. lib.1. cap.7. verſ. quod ſi obiiciat. Salas 1.2.tract.7 diſp.6.ſect.8.Sanch.vbi ſupr.num.47.Clau. Reg.lib.2.cap.6.num.15. Vaſq.vbi ſupr.cap.4. Ratio videtur eſſe, quia ad illas pœnas incurrendas ſufficit voluntas in cauſa, maximè cum Eccleſia non niſi de externis iudicet: verum tamen eſt, aliquos DD. excludere ab hac regula generali aliqua peccata, quæ neceſſariò actualem libertatem requirunt, vt ſunt hæreſes, contumeliæ, iuramenta falſa, & ſimilia, hæc enim facta in ebrietate non ligant pœnis illis annexis. Ita docent Ioann. Sancius in ſelectis, diſp.20. num.5. Vaſq.1.2.diſp.127.cap.3.num.11.Thom Sanch.vbi ſupr.num.47. Suar.vbi ſupr.cap.8.num.6. In hoc etiam conueniunt DD. quod, quando quis dedit cauſam peccatis priuſquam effectus contingant, ſi pœniteat, & doleat de cauſa appoſita, malum futurum ad culpam ei non imputabitur. Ita habetur ex Sanch. plurimis relatis de matrim. lib.9. diſp.45. loquente de pollutione in ſomnis, num.29. Azor.lib.1.cap.7.quæſt.vnica, §.in hac re,part.1, Salas n.16. Clauis Reg.num.16.vbi ſupr. Ratio eſt, quia illa mala non ſunt voluntaria in ſe, vt de ſe patet, neque in cauſa, quia illa non recta voluntas fuit retractata. Enimuerò in hoc diſſentiunt, an illa peccata ſint dicenda peccata in ſe, an ſolùm in cauſa. Prima opinio, quæ videtur eſſe communior, eſt Soti 4.diſt.12.quæſt.1.art.7.§.primum omnium propoſit.1. & 2. Valent. 1. 2. diſp.6. quæſt.6. p.4. dub.5. Salas multos refer. tract.13. diſp.2. ſect.9. num.119. Caſtri Palai part.1. tract.2.diſp.1.p.3.num.6. aſſerentium illa peccata, quæ per pœnitentiam in ſua cauſa non fuere reuocata, priuſquam

eueniant,

eueniant, eſſe in ſe peccata, eorum fundamentum videtur eſſe, quia omiſſiones illæ, ſeu aliæ res, quæ euitari nequeunt, licet in ſe non ſint liberæ, ſunt tamen liberæ in ſua cauſa, hoc eſt denominatione extrinſeca. Secunda opinio eſt Vaſq. 1.2. diſp.94. cap.3. aliis relatis, & diſp.73. cap.9. num.46.& 47. Azor.lib.1.cap.7.quæſt.vnica, poſt medium, & lib.4.cap.3.quæſt.4. Couarr. Clem.ſi furioſus 3.p. initio. num.4. Sayr.lib.2.cap.6.num.13.hi omnes aſſerunt non eſſe peccata in ſe, eo quod ad peccatum requiratur ratio voluntarij perfecti, quæ in omiſſionibus, in ſomnis vel ebrietate, aut quando euitari nequeunt, inueniri non poteſt, quæ opinio à nobis erit admittenda, in ſecunda concluſione videbitur.

Not.tert.quod licet ratio voluntarij per illam denominationem extrinſecam ſpernatur à DD. relatis pro ſecunda opinione, non ideò taliter eſt ſpernenda, vt nunquam habere vim poſſit, quia in ſequentibus caſibus ſequerentur mille incommoda, vtpotè in conſecratione, & adminiſtratione Sacramentorum, necnon & in recitatione diuini officij, ſi requireretur actualis intentio, & virtualis non ſufficeret ad conſecrandum, &c. ideò dicendum eſt, quod in fauorabilibus voluntas in cauſa ſufficit ad hoc vt omnes actiones ab illa pendentes putandæ ſint liberæ, & conſequenter validæ, maximè quia nulla videtur eſſe repugnantia, neque ex parte cauſæ liberæ, quia ſemper intendit validare ea, quæ per obliuionem, ſeu per aliam cauſam validare nequit per actualem intentionem; neque ex parte materiæ, quia nulla apparet neceſſitas, quæ libertati repugnet, ab odioſis verò ratio illa voluntarij per denominationem extrinſecam eſt prorſus reſecanda, tum quia repugnare videtur voluntati humanæ, quæ ex propria natura, & ab intrinſeco peccata reſpuit, nam, licet attenta ſua fragilitate det cauſam primo peccato, aliis tamen materialiter peccatis, quæ in futurum tanquam ex neceſſitate ſequuntur, non intendit ſe vincire, tum quia ei repugnare videtur neceſſitas rei futuræ, quæ directè opponitur libertati, & ideò S.Th. 1.2.quæſt.6.art.3.inquit tunc omiſſionem eſſe voluntariam, & ad culpam imputandam, quando tres conditiones in ea 272.

non deſiderantur. Prim. quod quis poſſit. Sec. quod teneatur. Tert. quod non faciat, e. g. duo ſe gladiis feriunt, potenti illos componere cum ſuo magno damno, & periculo, & non facienti non erit hæc omiſſio cenſenda voluntaria, quia non tenetur cum tanto ſuo periculo, eſſet tamen voluntaria, & culpabilis Iudici quia ex officio ei incumbit onus tales lites componendi.

Prima Concluſio.

273. Prouincialis, qui Prouinciam multitudine profeſſorum onerauit, ita vt regula in ſua puritate mendicitatis obſeruari nequeat, nam paſſim pro pane, & vino recurrendum eſt ad pecuniam, cenſendus eſt peccati mortalis reus. Prob. prim. ſicut lex naturalis obligans hominem ad non procurandam ſeminis effuſionem, ſubinde obligat ad vitandas cauſas per ſe, & notabiliter influentes in illam, perinde enim videtur tunc illas applicare, ac procurare eas non euitando, vnde, (vt rectè ait Caiet. ſumm. tit. pollutio, ad finem,) qui vult illas illicitas, periculoſas, & ſibi notas cauſas pollutionis propriæ, conuincitur velle culpabiliter ipſam pollutionem, quæ eorum eſt naturalis effectus, ita munus Prælati obligans eum ad non procurandam relaxationem alicuius præcepti regulæ, imò ad totam conſeruandam, ſubinde obligat eum ad fugandas, ac euitandas cauſas per ſe influentes in illius relaxationem: ſed homo non euitando cauſas per ſe influentes in pollutionem peccat mortaliter ex ſenſu DD. teſte Thom. Sanch de matrim. lib. 9. diſp. 45. num. 16. ergo Prælatus multitudinem Religioſorum recipiens, quæ ex ſua natura tendit ad Religionis relaxationem, & per ſe eſt cauſa formalis, vt non obſeruetur præceptum de non recurrendo ad pecuniam, lethaliter peccabit. Secund. qui recipit plures Religioſos, quàm redditibus, vel eleemoſynis ſuſtentari poſſint, lethali culpa obſtringitur contra votum paupertatis, vt Barth. à S. Fauſto in theſaur. Relig. l. 8. quæſt. 32. & Baſſeus cap. ſumm. tit. paupertas religioſa, num. 13. quia facit contra præceptum Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 3. Et videtur eſſe res grauis, & valdè

neceſſaria.

neceſſaria ad conſeruandum ſtatus religioſi bonum progreſſum: ibi enim ſic dicitur: *In monaſteriis is tantùm numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex redditibus propriis monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè poßit ſuſtentari*, igitur Prouincialis, qui plurimos Religioſos ad habitum aſſumpſit, ex quo ſequitur relaxatio præcepti prædicti cenſendus eſt reus mortis æternæ, nam certè violauit præceptum Concil. Trid. augendo Religioſorum numerum, qui commodè ex eleemoſynis ſuſtentari nequeunt, maximè quia fratribus minoribus, vt de mendicitate viuant, eſt eſſentiale ad bonum progreſſum ſtatus religioſi, imo regulæ. Tert. negligendo Prælatus regulam, ſeu conſtitutionem alicuius momenti, præſertim ordinatam ad ſpiritualem Religioſorum profectum certè fit reus lethalis culpæ, ob damnum, quod infert Religioni, ita docent ferè omnes DD. vt dixi ſupr. ergo tantò magis Prouincialis mortali culpa obſtringetur, qui per multitudinem intrantium præceptum de non recurrendo ad pecuniam relaxat, quod tanquam eſſentiale ſtatui minorum in regulam S. Franciſci eſt inſertum.

Dices, in multis locis varia cœnobia ſunt erecta, quorum neceſſitati, ac indigentiæ abſque multitudine hominum nequit ſatisfieri, præſertim quia cultus diuinus in eis deperderetur, aliàs ſunt relinquenda. Reſpond obligationem ſatisfaciendi monaſteriis eſſe parui momenti reſpectu obligationis conſeruandi regulam, maximè in decore mendicitatis, qua principaliter minorum Religio diſtinguitur ab aliis, nam iſta neglecta, negligitur decor Religionis, at relictis monaſteriis, non relinquitur niſi quod materialiter eſt cauſa deformationis, & relaxationis, quare reſtauratio congregationis à deſtructione cauſæ malæ eſt ſemper incipienda, vt rectè inſinuat Cordub. in introduct. reg. S. Franc. quæſt. 3. cognitis, inquit, principiis malorum, & deformationis Religionis, cognoſcitur etiam, quod ab eis eſt incipienda reformatio, non à quibuſdam cæremoniarum foliis, ſed à radice, nam ad radicem arboris explantandæ, vel excindendæ ſecuris diſciplinæ ponenda eſt, per eaſdem etiam cauſas res decidit, per quas naſcitur, oppoſito modo illis ſe 274.

habentibus,

habentibus, vt Gerſon Alphab.35. lit.X. dicit, & inde homo incipit ſurgere, vbi lapſus eſt: reſponſio vera, à prudentibus admiſſa, praxis in contrarium, Religiones continuò corruunt, remedium non datur, illuminet Deus, quid loquendum, & faciendum.

Secunda Concluſio.

275 Quamuis Prouincialis mortaliter peccauerit ob multitudinem Religioſorum receptorum ad ordinem, &c. non ideo quoties actu recurritur ad pecuniam, toties labitur in peccatum, quæ concluſio, licet ſit contra communem opinionem, nihilominus tanquam vera traditur, & ſuadetur primo, quia non poteſt dici hominem peccare actu, quin actu poſſit impedire peccatum, aliàs ex neceſſitate peccabit, quod videtur abſurdum, & contra naturam peccati poſtulantis rationem voluntarij perfecti, peccatum enim adeò eſt voluntarium, vt, ſi ratio voluntarij deſit, peccatum etiam deſit ex S. Auguſtin. lib. 3. de lib. arbitr. cap. 18. & cum recurritur ad pecuniam ob multitudinem Religioſorum malè receptorum à Prouinciali, res neceſſaria præſtatur, quia mendicitas panis, & vini nequit ſupplere neceſſitatem Religioſorum alendorum: ergo nequit imputari ad peccatum. Secund. non ſufficit ad peccatum, quod proueniat à cauſa libera in principio poſita, ſed neceſſariò deſideratur, vt actus ſemper maneat ſub voluntatis imperio, vt patet, quia aliàs ſequeretur, eum, qui venenum porrexit alicui ad mortem, quod operatur per multos dies, per totum illud ſpatium, & in vigilia, & in ſomnis peccare mortaliter, nam operatio illa veneni toto illo tempore eſt libera in ſua cauſa, quod videtur abſurdum, ſimiliter qui comedit, vel bibit, ex quo ſequitur nocumentum ſaluti, ſemper eſſet in actu peccandi, quamdiu nutritiua facultas operaretur circa cibum in ſalutis detrimentum: at recurſus ad pecuniam ob neceſſitatem iam dictam non eſt amplius ſub voluntatis Prouincialis imperio, vt de ſe patet: ergo. Tert. ſequeretur, Prouincialem ſimul poſſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, & in gratia, peccare, & iuſtificari, quod eſt abſurdum, nam poſſet conteri eodem

tempore,

tempore, quo Guardianus ob neceſſitatem ſuorum ſubditorum recurrit ad pecuniam relaxando præceptum: ergo ad mortalem culpam à Prouinciali incurrendam non requiritur tantùm libertas in ſua cauſa redundans per denominationem extrinſecam in effectus, ſed deſideratur ratio perfecti voluntarij. Et ideo Palud. in 4. diſt. 4. quæſt. 3. art. 1. ait, pollutionem, aut homicidium in ſomno non eſſe peccatum, ſed effectum peccati, eo quod tunc non ſit perfectus vſus rationis. Et Sotus 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 7. tandem id fatetur de pollutione in ſomnis ob eandem rationem, & & citat Io. Maior.

Dices, ſicuti ad conſecrandum, & adminiſtrandum 276.
quodlibet ſacramentum, & ad ſatisfaciendum præcepto recitandi officium non requiritur actualis intentio, ſed virtualis ſufficit, ita etiam ad peccatum Prouincialis ſufficit malitia à cauſa emanata Reſpond. concedendo antecedens, & negando conſequentiam, ratio diſparitatis eſt, quia antecedens eſt in materia fauorabili, ac proinde extenditur, vt dixi in tert. not. conſequentia in materia odioſa, ideo reſtringitur, quare malitia in cauſa nequit afficere effectum peccato.

Dices, ergo Prouincialis non tenetur exprimere in confeſſione recurſus ad pecuniam tanquam peccaminoſos, nec quis pollutiones, & homicidia in ſomnis, & ebrietate, quod videtur abſurdum. Reſpond. cum Vaſquez vbi ſupr. n. 10. non eſſe neceſſarium, ſed ſatis eſſe exprimere cauſam datam non apponendo debitam diligentiam ad ea præcauenda, quæ præuiſa fuere, ſecus eſſet dicendum, quando opus externum eſſet in ſe peccatum, quia liberè ſemper ſub voluntate manet.

DVBIVM XLVII.

An quando peccatum occultum ſubditi eſt reuelatum Prælato tanquam Patri, poſsit de illo loqui cum Conſultoribus, & Definitoribus.

277. NOt.prim.quod Emin.Lugo de iuſtit.diſp.14.ſect.7.referens ea, quæ accuratè & doctrinaliter fuere pertractata, ac diſputata in congregatione generali à Patribus Societatis IESV, ita loquitur. In primis fuit declaratum, non poſſe Prælatum deferentem ſine eius conſenſu, (quem interdum dare tenebitur) vlli reuelare, vt eius indemnitati ſemper conſulat. Secund. Prælatum ſe abſtinere debere à reuelatione delinquentis, ſeu delati, niſi ob finem delationis paternæ, qui eſt poſſe prodeſſe, vnde finis duo ſemper reſpicit, & bonum ſpirituale ſubditorum, & bonum commune Religionis, quando verò ad hunc finem reuelatio eſt neceſſariò præſtanda, ſemper id fieri debet cum eo minori detrimento delati, quo fieri poteſt. Tert. poſſe Prælatum pro conſilio, ac directione in adhibendo remedio, ſi id videbitur expedire, alios conſulere, imponendo eis ſecretum. Quart. poſſe Prælatum alteri Prælato, ſub cuius cura delinquens moratur, crimen manifeſtare, ſi res id poſtulat ad finem paternæ correctionis. Quint. vt cum maiori cautela procedatur, petendum eſſe conſenſum à deferente, vt tacito eius nomine, res cõmunicetur Conſultoribus. Sext. poſſe Prælatum ſecreto in ordine ad remediũ abſque nota infamiæ delinquentem monere priuatim, reprehendere, minis terrere, occaſiones relapſus præcauere, ad officium non admittere, imo ab illo remouere, quod habet, ſi ſine violatione ſecreti, & nota infamiæ ſub alia probabili, & apparenti occaſione id fieri poſſit. Sept. deuenire etiam poſſe Prælatum ad dimiſſionem ſubditi delati à Religione, &c. ſed id ſpectat ad Religionem Societatis IESV. Concludit tandem Lugo hæc omnia eſſe veriſſima, quia finis

nis paternæ delationis ad omnia extenditur, quæ neceſſaria ſunt, non quidem ad punitionem, & vindictam, ſed ad ſuccurrendum bono delati, & bono communi Religionis, quæ duo pertinent ad paternam Prælati, & Patris prudentiam, ſecretum autem commiſſum in prædicto caſu non acquirit ius aliquod delato, ſed deferenti, qui voluit ſecreti ius retinere, quare eius ſolius conſenſus deſideratur ad vtendum tali notitia, quem tamen conſenſum ipſe plerunque dare tenebitur, ad ea ſcilicet, quæ ſine graui ſuo detrimento ei neceſſaria videbuntur ad bonum ſubditi, vel ad commune Religionis bonum.

Not. ſecund. quod quando ſubditus aliquod crimen fratris propalat, vel adſcribit Prælato ſub ſecreto in ordine ad gubernationem, quæri poteſt, an Prælatus in ordine ad eumdem finem notitiam illam aliis communicare poſſit, vt magis explicetur, quod dictum eſt in prim. not. breuiter reſpondet Lugo vbi ſupr. ſect. 9. num. 145. eſſe ſeruandum ſecretum explicitè, ſeu tacitè promiſſum iuxta intentionem delatoris, imo quando explicitè, ſeu tacitè, & implicitè id Prælatus accipit obligando ſe ad tacendum, etiam cum periculo mortis, ſeu cuiuſlibet damni, debet illud obſeruare, exceptis illis caſibus, in quibus de iure naturæ debet res manifeſtari. Ita Lugo vbi ſupr. ſect. 7. num. 115. Molin. tom. 5. diſput. 37. num. 10. alios referens. Tota difficultas eſt poſita in ferendo iudicio de ſubditi intentione, tres regulas aſſignat Emin. Lug. vbi ſupr. ſect. 9. num. 145. Prima, ſubditus manifeſtans crimen occultum fratris Generali, ſeu Prouinciali ſub ſecreto ad correctionem ſeu ad aliud remedium, ſupponit, Prælatum non poſſe adhibere remedium ſine conſilio, ideo ſupreſſo nomine deferentis, & modo delationis poterit rem manifeſtare in ordine ad remedium, quod ſi aliquando contingit recipientem ſecretum per coniecturas poſſe ſuſpicari de deferente, hoc periculum videtur voluiſſe ſubire ipſe deferens, quia ſciebat remedium non aliter adhiberi poſſe. Secund. quando ſubditus confidit ſecretum ſoli Generali nullam mentionem faciens de miniſtris, & Conſiliariis, putat Emin. Lugo non reſtringi ad ſolum Generalem, ſed etiam ad ſecretarium, nam ſubditus ſcit benè, 278.

Generalem non poſſe manu propria reſpondere omnibus eiuſmodi literis, atque adeo indigere ad minus ſecretario, qui reſponſum ſcribat, quare non videtur ſubditus excludere ſecretarium Generalem, qui conſcius eſt omnium ſecretorum Generalis, niſi nominatim excludatur, quod idem videtur de Conſultore ſpeciali dicendum, cuius conſilio in talibus materiis ſolet vti ipſe Generalis. Tert. regula eſt, cum obligatio ſecreti oriatur ex grauitate materiæ, quæ ſub ſecreto committitur, poteſt contingere rem commiſſam non eſſe tanti momenti, vt tanti referat, quod ab vno, vel ab altero viro prudenti ſciatur, qui eam ſub ſecreto ſeruaturi ſint, ideo ex voluntate præſumpta committentis poteſt reuelari, quia ſicut in aliis materiis iuſtitiæ conceditur, ita in hac concedi debet, nonne ex voluntate præſumpta domini accipitur liber, aut veſtis? hæc ergo voluntas præſumpta præſumi debet, ſaltem conditionata, quod ſi ab eo peteretur licentia, vel conſenſus in hoc caſu abſque eius præiudicio præſtaret illam.

279. Not. tert. peccata in triplici differentia ſe habere, quædam ſunt, quæ tantùm tendunt in damnum delinquentis, vt fornicatio, ſodomia, ebrietas, & ſimilia, quædam, quæ in damnum communitatis, vt in temporalibus ſunt proditio, inſtitutio falſæ monetæ, ſubornatio ad officia, quatenus indignus præfertur digno, & dignus digniori, in ſpiritualibus, vt falſa doctrina, qua fides, & mores corrumpuntur, quædam; quæ in damnum tertij, vt adulterium, homicidium, furtum, detractio, vt videre eſt apud Petr. Nauarr. lib. 2. de reſtit. c. 4. art... n. 50. & præcipuè in noua edit. apud Caſtrum Palaum part. 1. de charit. tract. 6. diſp. 3. p. 13. n. 2. qui addit cum Villalob. tract. 4. difficult. 11. n. 1. Suarez de charit. diſp. 8. n. 12. Sanchez ſumm. lib. 6. cap. 18. num. 50. peccata licet pariant ſcandalum in perniciem Reipublicæ, non tamen dicuntur propriè eſſe contra bonum commune, quia eorum obiectum immediatum non eſt aliquod bonum commune, quod per ipſa lædatur, quod neceſſariò erat requiſitum, vt diceretur propriè eſſe in damnum communitatis.

Prima Concluſio.

Peccatum occultum fratris delatum apud Prælatum tanquam Patrem, quod pro reparatione non indiget remedio extraordinario, & eſt ſolùm nociuum peccanti, nequit, niſi lethaliter peccando, Conſultoribus, ſeu Definitoribus reuelari. Suadetur prim. communicare cuipiam crimen occultum præſertim Religioſorum, qui non prodeſt fini delationis paternæ, eſt actio maximè iniurioſa, proinde mortaliter peccaminoſa, vt DD. fatentur in detractionis materia: ſed communicatio huiuſmodi criminis facta à Prælato Conſultoribus videtur eſſe talis, nam facilè adhibetur remedium à ſolo Prælato, vt in caſibus ordinariis ſequitur, vnde caret fine paternæ delationis: ergo talis communicatio cenſenda eſt fruſtratoria, iniurioſa, & contra finem paternæ delationis, & conſequenter grauiter peccaminoſa. Secund. charitas obligat, vt fratri peccanti ſolùm in proprium damnum ſubueniatur cum minima iactura, ac detrimento famæ, quantum fieri poteſt, quæ ad multa eſt ei neceſſaria, vt docet S. Thom. 2. 2. quæſt. 33. artic. 7. vbi Bann. ſed ſi talis notitia paterna communicaretur prædictis Patribus, non ſubueniretur ſubdito cum minima iactura, quantùm fieri poteſt, ſed cum maximo, nam ſolus Prælatus remedium adhibere poteſt neceſſitati eius: ergo nequit excuſari à peccato talis communicatio. Quæ doctrina ſuppoſita facilitate remedij, & moraliter certa reparatione damni valere etiam debet in peccatis in damnum tertij, & communitatis, quia, vt benè dicit Caſtrus Palaus vbi ſupr. n. 8. quando per monitionem ſecretam delinquenti factam ob peccatum contra tertium, & communitatis intelligitur damnum imminens reparari, clarum eſt, non videri poſſe habere locum iudicialem denuntiationem, quia in tantùm denuntiatur, in quantùm deſeruit ad impediendum damnum tertij, & communitatis, ita in caſu, quia conſilium eſt petendum à Conſultoribus ad impediendum damnum tertij, ſeu communitatis, quod morali certitudine ex ſolo remedio Prælati reparatur, ideóque valere debet etiam in peccatis talis conditionis. 280.

Secunda Concluſio.

281. Quando crimen occultum pro remedio indiget aliquo conſilio, nullo modo notitia delicti, & delati eſt communicanda toti Definitioni, ſeu omnibus Conſultoribus. Concluſio eſt aduerſus Emin. Lugo vbi ſupr. num. 120. Prob. ex Decreto Societatis IESV fundato in charitatis regula: quando delictum exigit pro remedio, ſeu fine paternæ delationis aliquod conſilium, id debet fieri cum eo minori delati detrimento, quo fieri poſſit: ſed ſi reuelatio fit omnibus Conſultoribus, qui ſolent eſſe in numero quaternario, non fit cum minori detrimento delati, quia vnius prudentis viri conſilium ſufficit, in rebus ordinariis ad hoc, vt opportunum remedium dicatur prudenter aſſignatum, & communiter apud ſæculares ita praxis eſt: nec dici poteſt, quod temerè agatur, quia ſi quis errat, cum conſilio vnius prudentis viri, non imputatur eius actio ad peccatum: ergo: tum quia id habetur ex intentione deferentis, quæ eſt menſura manifeſtationis, vt fiat cum minima iactura famæ delinquentis.

282. Dicit Emin. Lug. vbi ſupr. num. 120. rem non ita ſcrupuloſè eſſe tractandam: ille ternarius numerus, ſeu quaternarius Conſultorum eſt datus ad peragendas res graues, & æſtimatur valdè vtilis, & neceſſarius ad dirigendos ſubditos, & bono communi conſulendum, vnde in caſu propoſito, cum non habeatur, à quo Conſiliario conſilium vtile ſit proueniendum, ideò moraliter loquendo videtur non eſſe inconueniens dare notitiam de crimine occulto omnibus Conſiliariis, ſeu Definitoribus, niſi fortè peculiare aliquod inconueniens ſit in aliquo, vel timeatur, ne ea occaſione res publicetur, illo fortaſſe non obſeruante debitum ſecreti. Reſpond. quod doctrina tradita ab Emin Lugo vera erit cenſenda in caſu grauiſſimo, quando agitur de dimiſſione delinquentis à Religione, ex qua poſſunt ſequi grauia incommoda, ſeu in aliquo caſu, quando vndique ſunt anguſtiæ, eo quod probabiliter ignoratur, à quonam Conſiliario remedium vtile proferendum ſit, non verò in caſibus ordinariis, quorum remedium in promptu habetur,

betur, ſaltem adhibito vnius conſilio, vnde ille quaternarius numerus eſt datus Prælato ad peragendas res graues, in quibus fama ſubditi non periclitatur, & maximam non patitur iacturam; quare idem Lugo cognoſcens difficultatem doctrinæ traditæ dicit, ſi metaphyſicè, aut certò conſtare poſſet, quorum, vel cuius conſilium ſufficeret ad remedium adhibendum, non poſſent plures in conſultationem vocari, ne ſine cauſa ſubditus infamaretur: adhibita ergo diſtinctione inter caſum ordinarium, & extraordinarium, & grauiſſimum, in quo vndique ſunt anguſtiæ, res non eſt metaphyſica, ſed moralis, & probabili certitudine habetur remedium opportunum à ſolo Conſiliario prudenti, & bono.

Modificata ergo doctrina Emin. Cardin. congruum eſt etiam alteram hîc modificare, in qua docet, licere manifeſtare delictum delati Superioribus, à quibus ille eſt gubernandus, quia eum prudenter regere non poterunt ſine notitia indolis, & vitij, quia fortè cõtinget eum promoueri ad aliquod officiũ, cuius indignitas non poſtulat talem promotionem, niſi ſit emendatus, & mutatus in alium, quæ mutatio eſt rariſſima, nec debet præſumi: modificatio ergo habetur à Caſtro Palao vbi ſupr. num. 7. inſtructo à decreto Societatis IESV, aſſerente, id non debere fieri, niſi adſit vrgens neceſſitas, & magna vtilitas, quæ indicet non conuenientiam, ſed neceſſitatem, & ratio videtur eſſe, quia oſtium aperitur, ad manifeſtandum plurimis delictum commiſſum, quod non eſt concedendum; ideo, niſi timeatur probabiliter relapſus, abſtinendum eſt à tali manifeſtatione, & tunc timebitur, quando nullum ſignum emendationis præſtabit delinquens, ſecus ſi ſigna videbuntur, quæ ſigna prudentis viri arbitrio ſunt relinquenda; ſi enim appareant occaſiones ſublatæ, præſumenda eſt emendatio, ex ſolo tamen decurſu temporis, niſi longum ſit, non eſt præſumenda correctio, quando verò poſt commiſſum delictum longum tempus præceſſerit, præſumendus eſt delinquens correctus, niſi aliundè conſtet reincidentia. Ita Ioan. Sancius in ſelectis diſp. 11. num. 52. & Caſtrus Palaus vbi ſupr. diſp. 2. p. 14. n. 2. in criminoſo verò Maſcard. conſ. 600. num. 14. 283.

num..14. Farinac. in praxi, quæſt. 23. art... n. 26. & deciſ. 52. num. 10. lib. 1. tenent longum tempus eſſe per tres annos, in Religioſo non criminoſo dico eſſe per aliquem menſem. Addo, Emin. Card. nimis ſiniſtram opinionem habere de Religioſorum emendatione, quaſi nunquam ſit ſequutura, nam declarat hominem religioſum ſemel lapſum eſſe quaſi de maſſa perditionis, & reddit regimen nimis durum, ſi in omnibus lapſis talis cura ſit adhibenda, habitis etiam ſignis emendationis.

Tertia Concluſio.

284. Quando agitur de promouendo delatum via electionis ad aliquod officium, beneficium, ſeu Prælaturam, licitum eſt Prælato eius vitia manifeſtare Definitoribus, ſeu Conſultoribus habentibus vota electiua. Ita Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 11. dub. 9 à fortiori, & Emin. Lug. vbi ſupr. ex communi doctrina DD. tum quia bonum commune præferendum eſt particulari, & vtilitas communitatis poſtulat, vt detegatur vitium, ne incommoda ſequantur in damnum omnium, tum quia ſi noui Petrum eſſe furem, poſſum monere eos, cum quibus habitat, vt ſibi caueant: ergo tantò magis pro cauſa communi, ne indignus ſubleuetur in damnum communitatis, potero eius vitia detegere, tum quia nemo habet ius tuendæ famæ cum tanto damno, quod inde alteri iniuſtè obueniret. Limita prim. niſi damno futuro communitatis aliis mediis obuiari poſſit, quia eſſet contra charitatem, tenemur enim minimam læſionem, quantùm fieri poteſt, proximo inferre. Limita ſec. niſi ſit iam emendatus, maximè de peccato ex fragilitate commiſſo, quia, vt benè dicunt Ledeſm. 2. 4. quæſt. art. 2. dub. 9. Aragon. 2. 2. q. 67. art. 2. bonus miniſter eſt ille, de quo communiter habetur opinio, quod regulariter, & vtplurimum non eſt in peccato mortali, idem affirmat Sotus lib. 3. de iuſtit. quæſt. 6. art. 2. concl. 6. vbi dicit, indignum miniſtrum eſſe, qui prauus eſt, & corruptis moribus, at non dicitur talis per peccatum mortale ſemel commiſſum, dicitur ſemel, quia ſi frequenter eſſet in mortali, multa mala ſequerentur, ſi talis infelix homo

homo ad dignitates promoueretur, vnde Thom. Sanch. 1.opuſc.lib.2. cap.1. dub.2.num.9. referens alios præſertim Arag. vbi ſupr. tenet eum, qui confert beneficium habens curam animarum homini, qui frequenter eſt in peccato mortali, peccare mortaliter.

DVBIVM XLVIII.

An iudex teneatur, quando iudicialis denuntiatio ſibi facta eſt, inquirere, an denuntiator prius iuxta mandatum Domini correctionem adhibuerit, eúmque repellere, ſi correctio ſecreta non præceſſerit.

NOt. prim. quod ratio dubitandi videtur eſſe ex c, Qualiter, & quando 2. de accuſatione, vbi habetur ante denuntiationem debere pręcedere correctionem fraternam iuxta Euangelium, quod præcipit primò corrigendum eſſe fratrem, deinde adhibendos eſſe teſtes, poſtea ſi nil profecerit, dicendum eſſe Eccleſiæ, quare hic non inquirimus, an ſit valida, quia, vt benè dicit Lorca 2.2.quæſt.33.art.3. num.29. Iudex eſt obligatus, quantùm commodè fieri poteſt, ad impediendam denuntiationem abſque præmiſſa correctione factam, vnde, ſi denuntians perſiſtat, non ſolùm poteſt, ſed etiam tenetur eam admittere, eo quod valida, quia nullam videtur habere dependentiam à ſecreta monitione, nam certè non probatur inualida, quia neque iure naturæ, neque diuino, neque canonico eſt irrita, dico, neque iure canonico, de quo poterat eſſe dubium, quia licet cap. Qualiter, & quando, dicat debere correctionem ſecretam præcedere, non ideò imponit neceſſitatem, ita vt denunciatio iudicialis intelligatur irrita, aliàs deberet ſemper conſtare, præceſſiſſe correctionem, & fuiſſe teſtes inductos, quod praxis non admittit. 285.

Not. ſecund. quod Turrian.2.2. diſput.2.quæſt.5.dub.5. 286.

tuendo quamdam opinionē in materia de correctionē fraterna, affert differentiam finis boni communis inter Rempublicam ſæcularem,& regularem,nam in Republica ſæculari hic finis intenditur, vt publicæ paci, & tranquillitati conſulatur,quæ à delictis publicis perturbantur,& ideo puniuntur, & non omnia, ſed multa impunita permittuntur, inſtitutum verò religioſæ congregationis eſt, non tantùm efficere bonum Religioſum, & paci Religionis conſulere, ſed ſublimare hominem, ita vt de ipſo dici poſſit eſſe hominem perfectum, &c. ex hac ergo diuerſitate finium ſequitur diuerſitas in modo operandi iudicum regularium, & ſæcularium, quia iſti multa debent, ac tenentur facere, ad quæ illi non obligantur.

Prima Concluſio.

287. Iudex ſæcularis non tenetur inquirere, quando iudicialis denuntiatio ante ſuum iudicium defertur, an denuntians correctionem ſecretam adhibuerit in illis caſibus ex præcepto præſtandam: ſecus eſt dicendum de iudice,ſeu Prælato regulari.Prima pars ſuadetur,quia praxis omnium Iudicum ſæcularium eſt vt admittātur iudiciales denuntiationes abſque vlla præuia interrogatione: damnare verò talem vſum tanquam malum in facie omniũ Iudicũ videtur temerarium: ergo ſæcularis non eſt obligandus ad inquirendum,an præceſſerit correctio fraterna. Ita colligitur ex doctrina Lorc. vbi ſupr.& Caſtri Palai de charit.tract,6.p.16.Secunda pars ſuadetur ex mente Alphonſi de Villagutt.in ſua pract.lib.2. tit. de denunt.Euang.cap.9.concluſ.4.pag.109. & pag.113. concluſ.3.aſſerentis, iudicem teneri denuntiantem interrogare, an præmiſerit ſecretam correctionem, & teſtes induxerit, quod ſi ita feciſſe non probauerit, cauſamque legitimè omiſſam non allegauerit, prorſus eſſe repellendum, cuius doctrina, eſto tam de iudice ſæculari, quàm de regulari intelligenda ſit, attamen ob praxim in contrarium pro foro ſæculari non eſt admittenda, in Religionibus verò cenſenda eſt veriſſima, conſentit Baſſeus ſumm. edition.2. tit. denuntiatio, num...referens Rodriq.& Spatharium, tum

quia

quia Prælatus regularis, vt fraternè corrigat, tenetur peccata inquirere, vt inquiunt DD. & pluries habetur in hoc tractatu: ergo tantò magis curare debet, vt tale præceptum Chriſti Domini à ſubditis obſeruetur, ex quo magna pax, & quies inter Regulares inſurgit, tum quia munus Prælati eſt facere hominem perfectum iuxta finem inſtituentis Religionem, à quo deficeret, ſi interrogationem negligeret, nam ſubditus, licet validè denuntiet, nihilominus peccat prætermittendo correctionem ſecretam.

Secunda Concluſio.

Cum ad aures iudicis ſæcularis aliquo modo peruenerit correctionem à denuntiante non fuiſſe præmiſſam, debet denuntiationem repellere, idem eſt dicendum de Prælato regulari. Ita habetur ex Caſtro Palao vbi ſupr. verum, inquit, ſi iudici aliquo modo conſtaret monitionem ſecretam non fuiſſe præmiſſam, caſu quo eſt præmittenda (quod difficile conſtare poteſt) exiſtimo denuntiationem eſſe repellendam à iudicio vtpotè iniuſtam, & contra præceptum Domini, expreſsè habetur etiam ex Gloſſa in cap. Cum dilectus 20. de accuſat. per text. ibi, ſi conſtiterit præfatum Epiſcopum de iam dictis exceſſibus non fuiſſe præmonitum ab eiſdem, à denuntiatione repellatis eoſdem, & cap. Qualiter eod. tit. cap. Licet Heli de Simon. conſentit Suarez 4. de Relig. lib. 10 cap 8. fin. num. 15. dicens: hinc fit, vt in eodem foro exteriori regulariter non admittatur denuntiatio iudicialis, niſi præcedat monitio, quia ſi denuntiatio ad alios fines ordinatur, via charitatis tenenda eſt, ſi verò ordinatur ad vindictam publicam, denuntiatio regulariter non admittitur, vt dixi: adhæret Villagutt. vbi ſupr. probatur rationibus: denuntians omittens illos actus impoſitos ſub præcepto à Chriſto Domino ante denuntiationem iudicialem facit aliquod iniuſtum aduerſus ius naturale, diuinum, & canonicum: ergo tanquam res iniuſta debet à iudice repelli. Præterea docet Bald. in leg. 1. ff. de liber. & poſthum. formam à lege deſignatam non eſſe prætermittendam, ſed obſeruandam: at monitio ſecreta eſt tanquam forma legis 288.

Ppp 2 correctio

correctionis fraternæ à Christo Domino impoſita, priuſquam denuntiatio iudicialis Eccleſiæ fiat: ergo eſt obſeruanda: ergo talis denuntiatio abſque ſua forma præſcripta nequit admitti, ſed repelli à iudicio debet.

289. Circa dicta vellem monitos eſſe Prælatos cum Baſſeo Rodriquez & Octauiano Spathario vbi ſupr. vt prudenter, ac vigilanter cum omni zelo, & charitate expendant, an iuridicè procedere oporteat, vel non, ponderantes perſonas denuntiantis, & denuntiati cum omnibus circunſtantiis, & annexis, nam ſi denuntiator eſt malignus, & inquietus, nullatenus debet audiri, vel ſi denuntiatus eſſet vir eminens, vita, & moribus per plurimos annos in ſua Religione probatus, nequaquã acceptanda eſt contra eum denuntiatio talis, à quocunque fieret, vel pari, vel etiam magis eminenti, nam ſæpè Angelus tenebrarum in Angelum ſe transformat lucis, & viri aliàs piiſſimi, aliquando paſſione aliqua perciti, ſe præcipites dant in proximi præſertim eminentis depreſſionem, & oppreſſionem; vnde contra tales viros eminentes ſolùm accuſatio, vel denuntiatio ad pœnam talionis eſt acceptanda, ne malignantes (cuiuſque gradus, & conditionis exiſtant) ſub ſpe indemnitatis, & remanendi ſine pœna anſam, & occaſionem captent opprimendi præfatos eminentes viros in Religionis dedecus & detrimentum irreparabile, videatur Rodriquez tom.2. q.6. art.8. aſſerens, denuntiationibus non facilè eſſe credendum.

DVBIVM XLIX.

An, qui ſæpius in leuibus rebus famam alicuius detrahit, etiam per frequentationem diuerſarum rerum, peruenire poſſit ad peccatum mortale, cum onere eam reſtituendi.

290. NOt. prim. quod hæc materia non videtur pertinere ad Religioſorum regimen, ſed in corpore quæſiti contrarium

rium apparebit, ideo eſt dicendum, quod licet ex genere ſuo detractio famæ ſit peccatum mortale, ratione tamen paruitatis materiæ fit veniale, vt optimè docet Leſſius de iuſt.lib.2.cap.11.dub.3.n.11.vt ſi de induſtria aliquam paruam imperfectionem alterius narres, vnde Diana part. 5. de paruit. mater. reſol. 76. aſſerit, narrare defectus leues, ac veniales proximorum non eſſe peccatum graue, niſi de perſona talis conditionis, vt de graui viro, & Religioſo, eſſet enim, & æſtimaretur magni momenti, & ita dicere de illo, quod ſit mendax, & ſæpius mentiatur, eſſet peccatum mortale, ſecus verò ſi ſemel, & bis dicatur eſſe mentitum, aſſerit etiam, in genere dicere eſſe ſuperbum, auarum, iracundum, &c. non videtur eſſe peccatum mortale, nam hæc non accipiuntur tanquam res mortaliter peccaminoſæ, ſed per inclinationem naturalem, vel per defectus leues, ac veniales, fieri tamen poteſt, vt ratione dignitatis perſonæ, de qua dicuntur, vel quia putantur accipienda pro grauibus vitiis, eſſet mortale, ſuppoſita ergo hac doctrina tanquam vera à multis DD. approbata, ſit

Secund. not. dubium moueri ab Emin. Lugo de iuſtit. diſput. 16. ſect. 3. num. 46. vbi dicit, ſe de hoc nihil apud authores inuenire quod ſicut in minimis furtis ad materiam grauem peruenitur, ita vt completa materia graui, compleatur etiam peccatum mortale, ſic in leuibus detractionibus poteſt tandem proximus pati tam graue detrimentum in fama, vt detractor incidat in mortale, modò defectus veri, vel falſi de eodem, & apud eoſdem auditores narrentur, etiamſi diuerſis temporibus id fiat, quia facilè vniuntur in eorum mente ea omnia, vt non aliter opinentur de proximo, cui detrahitur, quàm ſi ſimul eadem audiſſent: verum tamen eſt, quod ſi defectus leues apud diuerſos, qui non facilè inter ſe eos communicabunt, narrabuntur, non videtur eadem ratio, ſicut ſi apud diuerſos idem defectus leuis narretur, quia apud ipſos fama grauiter non læditur, nec nocumentum graue ei infertur hæc Cordub. 291.

Not. tert. duplicem eſſe opinionem in furtis minimis, an fur peccet mortaliter, quando completur materia grauis. Prima affirmatiua aſſerens, quod, etiamſi ab initio fur non 292.

habuerit animum furandi rem notabilem, ſi tamen ad eam ſucceſſiuè peruenerit, & præcedentium furtorum recordetur reus eſt mortalis culpæ. Ita Sanch.ſumm.lib.1.cap.4. num.9. & 10. Azor. part.1. lib.4. cap.9. quæſt.12. Filliuc. tom.2.tract.31.cap.10.num.245.Sayr.lib.9.cap.15.num.22. Nauarr.de reſtit.cap.1. num.40. Lugo vbi ſupr. num 38. & alij quam plurimi. Ratio videtur eſſe, quia in illo vltimo furto, per quod completur materia grauis, incipit eſſe fur, & retinet rem alienam inuito Domino cum notabili damno proximi: Quæ continuatio requiritur, vt in vnum coaleſcant illa minima furta? quando inter illa non ſit magna interpolatio, quæ cenſetur ſecundum Sanch. vbi ſupr. n.10. & alios doctos ab ipſo conſultos per ſpatium vnius anni, ſed id videtur eſſe nimis longum tempus, vnde dicendum eſt cum Filliuc.tom.2. tract.31. cap.10. num.245. magnum interuallum, vt non continuetur moraliter materia vnius furti cum alio, eſſe menſem vnum, vel dimidium, adde, quod neceſſariò maior quantitas ad mortale in his furtis requiritur, & eo maior, quo plures ſunt Domini, & quo in plures damnum diuiditur, eo minus cæteris paribus ſunt inuiti. Ita Leſſ.de iuſt.lib.2.cap.12.dub.8.num.46. Sanch. vbi ſupr. num. 17. Rebellius p.1. lib. 3. quæſt. 15. ſect. 15. num.47. quare Diana de paup. relig. p.2. tract.6. reſol.34. ait, quantitatem in his furtis minimis ad hoc, vt ſit notabilis, debere eſſe duplo maiorem, quàm in aliis furtis. Secunda eſt negatiua, quæ ſua non caret probabilitate, vt optimè inſinuant Filliuc. vbi ſupr. num. 243. Rodriq. in ſumm.tom.4.cap.118.num.29. Salas 1.2.quæſt.88. tract.13. diſp. 16. ſect. 77. num. 38. & expreſsè habetur ex Nauarr. cap.17.num.140. Toleto lib.4.cap.16.num.4. & aliis: verumtamen eſt, inquit Nauarrus cum aliis, quod, licet fur per vltimum furtum attingat illam quantitatem notabilem, non peccet mortaliter, retinendo tamen illam, incidit in culpam grauem, & ideò ita furantes, & non reſtituentes peccant, non quidem ratione acceptionis, ſed ratione iniuſtæ retentionis, quare benè inquit Lugo vbi ſupr. n. 38. quæſtionem non poſſe eſſe de re ſuppoſita obligatione reſtituendi, quam admittit Nauarrus: verùm Iacob. Granad.1.2.

controu.6.

controu.6. tractat. 2. diſput. 2. ſect. 5. num. 49. & Lorca 1. 2. tom. 2. putant nullam inſurgere obligationem reſtituendi, ſi materia eſſet conſumpta, & ex illa fur ditior non factus fuiſſet, imò addit Sà tit. furtum, num. 8. cum Fernand. in exam. Theol. moral. part. 1. cap. 6. §. 2. num. 12. dictos fures non peccare, neque habere obligationem reſtituendi, adhæret etiam Berarducius in ſumm. coron. part. 1. cap. 1. n. 28. in fine hiſce verbis: ſi actus furandi procedunt à voluntate interciſa, hoc eſt, dum homo furatur illud parum, non intendit furari maius, nec alio tempore, & poſtea de nouo ſubuenit alia cccaſio furandi ſimiliter, tunc quantumcumque reiteret huiuſmodi furta ſic conditionata, ſemper eſt peccatum veniale, nec tenetur de neceſſitate ſalutis reſtituere illa, quia ſicut multa peccata venialia nunquam poſſunt facere vnum mortale, quantumcumque ſimul ſumpta, ita ſi huiuſmodi furta parua voluntate interciſa, & in aliqua quantitate notabili conſiderentur, nunquam faciunt vnum furtum notabile mortale, & conſequenter non pariunt obligationem, quia ſemper remanent in ſua natura, hoc eſt, ſunt venialia ratione paruæ quantitatis, ſiue furtum ſemper fiat eidem, ſiue diuerſis. Ita ille.

Not. quart. vt rectè notat Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 9. num. 1. nullam eſſe tam perfectam Religionem, in qua pro humana fragilitate lapſus aliqui non inueniantur tam graues, quàm leues, illi verò ſunt corrigendi & via iudiciali, & via correctionis fraternæ, in his, qui appellari poſſunt communes defectus, qui etiam inueniuntur in viris perfectis, non ita ſcrupuloſè eſt agendum, vt prius præmittatur monitio ſecreta, ſed poteſt eos punire ſuperior, vt de facto in Religionibus reformatis fit, & in publico debitas pœnitentias pro diſciplinæ regularis conſeruatione delinquentibus etiam perfectis imponere, dummodo nulla infamia inferatur, ac à ſecreto delatore conſenſus habeatur, verùm in imponendis his pœnis eſt, valdè conueniens, vt notat Turrian. de charitat. diſput. 69. dub. 5. de correctione, aliquando, vt ſuperior non reuelet defectum delinquenti, quando veriſimile eſt poſſe delinquentem cognoſcere delatorem, & hoc enim inimicitiæ, ex amaritudines 293.

non

non leues poſſunt oriri contra bonum commune, quod eſt maioris momenti, quàm leuem defectum permittere in ſubdito, donec occurrat opportunum aliud tempus corripiendi, poteſt enim ſuperior ea notitia vti, vt obſeruet ſubditum, an iterum committat defectum illum. Certè Suarez ſuam doctrinam mendicauit à S.Thom. 2. 2. quæſt. 33. art. 7. ad 4. aſſerente: *Proclamationes, quæ in capitulis fiunt Religioſorum, ſunt de aliquibus leuibus, quæ famæ non derogant, vnde ſunt quædam commemorationes potius oblitarum culparum, quàm accuſationes, vel denuntiationes, ſi eſſent talia, de quibus frater infamaretur, contra præceptum Domini ageret, quia per hunc modum peccatum fratris publicaretur.* Idem recitat Abulenſ. in cap. 18. Matth. quæſt. 97. ad 8. putat enim leuia peccata Religioſorum ſine præuia monitione eſſe in publico punienda; vnde in Capitulis quilibet Religioſus debet dicere ſuas culpas leues, & ſi aliquas omittit ex ignorantia, vel obliuione, alij proclamant eos non tanquam accuſatores, vel denuntiatores, ſed vt reducentes eum ad memoriam culparum ſuarum, quas ipſe ex ſtatuto dicere tenebatur. Idem habet Sotus de ſecreto, membr. 2. quæſt. 4. ad 1. confirmat. 2. argument. vbi ſunt notanda illa verba Soti, inquit Suarez vbi ſupr. num. 2. *Voco autem graues non ſolum illas, quæ ſunt peccata mortalia, ſed quæ ſunt contra famam, & honorem proximi, vt ſi quis intraret domos ſuſpectas*: Ex quibus verbis, & exemplo colligo in perſona religioſa omne peccatum mortale, & omnem defectum, qui poſſit ſuſpicionem talis peccati generare cenſeri rem ſufficientem grauem & conſequenter omnes defectus, qui huiuſmodi non ſunt, cenſeri leues, & paulò inferius numer. 8. explicans mentem Soti dicentis, culpas eſſe putandas leues, quæ non inducunt ſuſpicionem de Religioſo de peccato graui, ac mortali, ita cenſet, vt defectus ſint ordinarij circa regulam, vel opera perfectionis, qui ab omnibus, ſeu ferè omnibus ſecundùm magis, & minus committuntur; non ita cenſendum eſt, vt ſint defectus extraordinarij, qui, licet non ſint grauia peccata, &

mortalia,

mortalia, nec ingerant ſuſpicionem illorum, inter Religioſos tamen ſolent computari, & ideo nequeunt in publicum deduci, ſi aliàs non eſſent publici, cuiuſmodi eſſet, non ſeruare ſecretum de leuibus rebus, deditum eſſe priuatis familiaritatibus, etiam intra Religionem. Cuius doctrina ſic explicata à Religionibus reformatis tanquam damnoſa bono publico eſt abiicienda, nam certè eſſet dicere culpas de minimis, de quibus non curat Prætor, eo quod ſepties in die cadat iuſtus, imo iſti defectus ſunt diſſimulandi maximè in probis viris, ne diſciplina regularis reddatur nimis dura, & ſuperior odioſus, quod ſi admitteretur, eſſet plures, ac plures ſubditos infirmos in ſuis imperfectionibus ſecretis in non paruum Religionis damnum nutrire, & extirpare publicas culpas à cœnobiis, eaſque habere per cæremonias ſeu ad excutiendum puluerem, quare publicæ culpæ, & proclamationes iuxta mentem Soti ſatis explicatam in ſuis verbis ſunt tenendæ non de defectibus ordinariis nullius valoris, & momenti, ſed de extraordinariis, vt de facto Religiones reformatæ faciunt ad aliorum terrorem, maximè imperfectorum, qui non deſunt in quacunque communitate, & ad exemplum perfectorum, vt magis, ac magis perfectionem propagent. Quæ culpæ non labefactant, nec labefactare debent bonam exiſtimationem Religioſorum, quia per iſtos defectus non deficiunt homines à debita perfectione Religioſorum, maximè quia, vt dicit Suarez plurimis in locis relatus, in omni congregatione ſunt plures infirmi in virtute, quàm fortes, & ideo illa mala exiſtimatio talium hominum eſt imputanda eorum incapacitati, qui tam facilè bonam opinionem de Religioſis perdunt. Nec video, quomodo defectus aſſignati à Suarez, maximè ſecundus de priuatis familiaritatibus etiam intra Religionem, auferant bonam opinionem delinquentium apud alios, niſi ſint ſuſpectæ de re graui: dicere, Pater talis eſt deditus priuatis familiaritatibus, & quid? niſi eſt imperfectus, quia toti communitati, & eodem modo ſuam familiaritatem non communicat, ac proinde reprehenſione, & pœna dignus: verum tamen eſt, quod regula Suarez fortè habet locum in Religioſo, vt ita

dicam, iam ad perfectionem aſſumpto, de quo tales defectus nequeunt præſumi. Hîc addo obiter, quod ſi ſuperior localis ita in ſuo regmine ſe gereret, vt magna diffidentia inter Religioſos excitaretur, auderem fortè id imputare ad peccatum graue, eo quod obſtet charitati, vnitati, & paci, & licet aliquando aliquod bonum elici poſſit, longè maius eſt malum quod oboritur, & bonum, quo priuatur cœnobium vt experientia docet, ſed hoc iudicent ipſi, quia eſt res nimis periculoſa, verum tamen eſt, quod ſi familia aliqua eſſet relaxata cum periculo labendi in grauia incommoda, non damnarem talem diffidentiam, nam eſſet multùm vtilis ad præcauenda multa mala.

294. Not. quint. famam definiri hoc modo; Fama eſt multorum exiſtimatio de vita, & moribus alterius Ita Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap 11. dub. 1. num. 1. Emin. Lugo de iuſt. diſp. 14 ſect. 1. dicitur enim à fando, ſed re vera conſiſtit in opinione, & iudicio interno, ſi eſt bona pro præſenti, eſt opinio virtutis, ſapientiæ, & rerum præclarè geſtarum alterius. Quæ opinio ex duplici capite ingeri poteſt aliorum mentibus, ex poſſe, & ex debere: ex poſſe, quia homo ita poteſt viuere per plurimorum annorum ſeriem tam ſanctè ac perfectè, vt de ipſo nullum malum graue, nec leue extraordinarium ſuſpicari quis poſſit, & ita narrare de illo aliquem defectum, vt eſt ſuperbus, mendax, &c. ad mortale imputari debet, quia tollitur illa tam ſancta opinio de eius ſanctitate tot ſudoribus, ac laboribus per annorum ſeriem acquiſita: ex debere, quæ exoritur non ex ſanctitate hominum, ſed ex materia ipſa, quam vnuſquiſque obſeruare tenetur, & ita multa ſub mortali, aliaque ſub veniali obſeruare neceſſitantur tam ſeculares, quam Reliogioſi in ſtatu aſſumpto, quam opinionem niſi conſtet in contrarium, vnuſquiſque tenetur habere de ſuo proximo propter ius, quod habent homines ad ſuam bonam opinionem apud omnes, & ideo narrare culpam grauem tam ſecretam, quàm falſam, & inuentam imputatur ad mortale, ſicut ad veniale narrare culpam leuem, quare terminus peccati mortalis in detractione ſuppoſita fragilitate humana erit publicatio peccati mortalis

mortalis ab homine commiſſi, quia ad hoc tanquam ad rem grauem habet ius, vt eius fama conſeruetur, nec communiter per peccata venialia bona opinio amittitur, vt experientia docet. Aliud etiam debere aſſignari poteſt liberum, id eſt ex mera voluntate hominum ſuppoſita aliqua ratione ab ipſis inuenta, ſeu à ſtatu aſſumpto alicuius mendicata, quia cum fama proximi ſit in opinionibus hominum ſita, dependet ab eorum voluntate illam admittere, & ita vnuſquiſque de quocunque tam ſæculari, quam Religioſo, ac Epiſcopo formare poteſt opinionem, vt debeat viuere tali forma virtutum, aut habere tot virtutes, & tali modo mores compoſitos; ac proinde ſicut voluntariè, & abſque fundamento hanc opinionem mendicarunt, ita quando apud ipſos deperditur debet potius imputari eorum ignorantiæ, & incapacitati, quàm ſtatui ſæculari, Religioſo, ac Epiſcopali, ſicut ſcandalum paſſiuum imputatur eis, qui ſcandalizantur de tali ornamento mulierum iuxta patriæ conſuetudinem; nam illæ non tenentur ornamentum modificare, quamuis alij arripiant occaſionem in peccata labendi, vt dicunt Caiet. 2. 2. quæſt. 196. artic. 2. Nauarr. ſumm. cap. 23. n. 19. Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 6. num. 17. Bonac. de matrim. quæſt. 4. part 9. num 17. ex comm. ſenſu DD. Caſtrus Palaus de charit. part. 1 tract. 6. diſput 6. p. 7. imo, licet in ornamento conſueto eſſet aliquis exceſſus, non niſi ſub peccato veniali tenerentur illum modificare. Ita ille exceſſus bonæ opinionis ſæcularium, & Religioſorum, quem non petit eorum ſtatus aſſumptus, eſt imputandus incapacitati, & ignorantiæ hominum, quando apud ipſos deperditur, tum quia omnes cruciarentur mille ſtimulis ex narratione leuium defectuum, præſertim Religioſorum, quorum ſtatus perfectionis ſolùm poſtulat, vt omnia ſub mortali præcepta obſeruentur, vt benè notat Ioann. Sancius in, ſelectis diſp. 7. num. 10. alia iuxta modum inſtituti, quare, priuſquam ſtatum perfectum attingant, mille imperfectiones committuntur, tum quia ex falſa opinione putant ſæculares, ſtatim ac habitus Religionis eſt aſſumptus, eſſe quoque aſſumptam totam perfectionem, tum quia deſtrueretur diſciplina regularis, quæ per publicas culpas omnium defectuum leuium

maximè conſeruatur, vt experientia docet, quamobrem Rodrig. tom 3. quæſt.77. artic.2. aſſerens de minimis non eſſe arguendos Prælatos, inquit tamen, quod non ſunt obliuioni mandanda, ſed proponenda eorum ſuperiori, vt de eorum valore, aut præcipitatione, & nimia grauitate, & facilitate certior factus ad munus præſulatus non ita facilè eos admittat, ex qua doctrina, cum ibi agatur de ſyndicatu, tacitè inſinuat culpas præſertim eſſe tenendas de defectibus extraordinariis. Hic tamen addo, eſſe abſtinendum ſæcularibus à narrandis defectibus leuibus Religioſorum, maximè nonnullos particulares, quia, licet teneantur tantùm ad ſtatum perfectionis tendere iuxta modum dictum, attamen ipſa tendentia acquiſiuit aliquod ius apud ſæculares, vt in eorum opinione tales defectus non ſint commiſſuri.

Concluſio.

295. Videtur omnino falſum, quod ſicut in minimis furtis tandem peruenitur ad materiam grauem, ita per leues detractiones tandem à proximo auferri poſſit eius fama cum onere reſtituendi tam communiter inter ſæculares, quàm inter Religioſos. Concluſio eſt aduerſus Emin. Lugo vbi ſup. Prob. prim. in minimis furtis iuxta ſecundam opinionem nulla videtur eſſe malitia mortalis; & conſequenter nulla obligatio reſtituendi, quamuis ſimul conſiderata notabilem quantitatem attingant: ergo neque detractio plurium defectuum proximi, modò ſint leues, apud eoſdem auditores peruenire poteſt ad malitiam mortaliter peccaminoſam, ſuppoſita veritate ſeu probabilitate opinionis argumentum eſt efficax. Sec. quamuis concedatur prima opinio, non valet argumẽtum à minimis furtis ad leues detractiones de eodem, quia in furtis completur per vltimum furtum materia grauis, quæ inuito domino iniuſtè retinetur, eique infertur damnum notabile, vnde Sanch. ſumm. lib 1. cap.4. num.10. inquit, furti peccatum non in ſola rei alienæ vſurpatione, ſed in retentione conſiſtit: at in leuibus murmurationibus, ſeu detractionibus nunquam peruenitur ad materiam grauem, quia ſemper ſiſtitur intra terminos leuis detractionis, & terminus grauis

grauis detractionis eſt manifeſtatio peccati mortalis,ad quod homo habet ius graue, vt non detegatur, & conſequenter ei non infertur graue damnum: ergo. Tert. in minimis furtis aſſignari poteſt vltimum grauiter damnificans proximum, in leuibus verò detractionibus nequit determinari, quia apud aliquos per quatuor defectuum narrationem,apud alios per plures, &c. & ita eſſet magna confuſio; & mille ſcrupuli orirentur tàm inter ſæculares, quàm inter Regulares, vnde eſſet magnus cruciatus; quem ſuauitas legis attenta fragilitate humana non concedit, imò in ſententia Lug. eſſet neceſſarium ſemper ſecum ferre calamum, & attramentum pro notatione leuis detractionis apud eumdem auditorem, vt præcaueatur peccatum graue, quod probabiliter imminet; quia admittit hoc poſſe committi ex diuerſis detractionibus leuibus, diuerſis temporibus,perpetratis,quæ facilè reuocantur ad memoriam ab auditore. Quart. tollerentur proclamationes Religioſorum apud Prælatum, & conſequenter ſyndicatus in maximum Religionum damnum, etſi fierent tantùm ad excutiendum puluerem de pedibus, & eſſet potiùs actio cæremonialis, quàm ſyndicatus inſtitutus ad reprimendam audaciam ſuperiorum in regimine, & inferiorum in ſuis actionibus, & ad conſeruandam diſciplinam regularem. Quint. poteſt dari caſus, vt ſinguli, ſeu ferè ſinguli capitulares de ſuo Prouinciali in eius ſyndicatu Superiori maiori narrent vnum defectum leuem, ſed diuerſum, & ita cumulati poſſent toti Capitulo de Prouinciali ſiniſtram opinionem ingerere, quod non debet admitti, nec de facto in Religionibus reformatis admittitur, quod ſi apud aliquos huiuſmodi opinio concipiatur, debet imputari eorum incapacitati, & non bonitati Prouincialis.

Dices, varij varios defectus etiam falſos apud ſuperiorem de aliquo Religioſo poſſunt deferre, & ita generare in Prælato aliquod graue de eo nempè eſſe negligentem, relaxatum, & parum obſeruantem, & parum curantem de diſciplina regulari,& illi inferre multum damnum. Ita dicit Emin. Lugo, vbi ſupr. diſput. 16. ſect. 3 num. 62. Reſpond. illam malam opinionem imputandam eſſe Prælato tanquam voluntariam, vt dixi, quia, dum Religioſus, licet negligenter, 296.

per viam perfectionis incedit, non ideo dicitur relaxatè viuere, ſaltem grauiter, eo quod multa, ac multa non obſeruet ad nullam culpam obligantia; nam certè intra terminos mandatorum Dei, votorum promiſſorum, aliorum præceptorum, nec non & aliarum rerum non præceptarum, quæ ſunt quaſi infinitæ in Religionibus reformatis, ſe continet, vndè malè facit Prælatus, dum per hos defectus in Religionis bonis ei infert damnum niſi in ordine ad bonum commune, vt fit, quando aliquid graue de ſubdito Prælato tanquam Patri denuntiatur: tenentur tamen, qui falſos defectus ei impoſuerunt, propter damnum, quod ei poteſt euenire in bonis, in integrum apud ſuperiorem reſtituere.

297. Dices iſta doctrina videtur veriſſima inter ſæculares, quia aliàs infinita peccata multiplicarentur, nec eorum reformatio habetur ex multiplicatis oneribus, ſicut inter Religoſos ob rationes iam dictas, non verò quando manifeſtantur defectus, licet leues Religioſorum apud ſæculares, nam apud ipſos multùm deperdunt. Reſp. etiam valere, nam illa mala opinio deperdita imputanda eſt incapacitati eorum, quia ignorant ea, quæ ſecundum fragilitatem humanam debent ſcire, multùm certè ſanctitatis eſt hominem religioſum integrum ſe habere erga diuina mandata, vota promiſſa, præcepta impoſita, multaque alia, quæ pro obſeruatione illorum in Religionibus ſunt exequenda, verum tamen eſt, quod aliqui defectus leues non ſunt narrandi apud ſæculares propter rationem relatam in fine quarti notandi, & propter multa bona elicienda tam à Religioſis, quàm ab ipſiſmet ſæcularibus. Aduertant lectores, quod hîc non intendo dare anſam leuibus detractionibus, ita vt poſſint fieri abſque vllo peccato, ſed tantùm intendo amouere culpam lethalem, vbi verè non eſt.

DVB.

DVBIVM L.

An Superiores Religionum in ſuis ordinationibus, regulis, ſeu conſtitutionibus in conſcientia teneantur Religioſos ad nullam culpam ſaltem mortalem obligare.

PRo prim. not. ſit rationem dubitandi fundari in nonnullis DD. firmiter aſſerentibus, quod, licet, res præcepta de ſe ſit leuis, ratione tamen circunſtantiæ adiunctæ ſit grauis, & conſequenter eius tranſgreſſio mortalis, id enim præſertim inſurgit ratione finis intenti à legiſlatore, nam ſi materia præcepta grauiter conducit ad finem legiſlatoris, erit peccatum graue illius tranſgreſſio, eſto materia ſit leuis, ſi leuiter conducit, erit veniale, eſto materia ſit grauis. Vaſquez 1.2.tom.2. diſputat.158. cap.6.num.59.& 60. Suarez de legib.lib.3.cap.25.num.4.& 12. Sanchez ſumm. lib.1.c.4.n.2. & 6. quare Valent.1.2. diſp.7.quæſt.5.punct.6. infert cum Sanch. vbi ſupr. multos decipi credendo non obligare præceptum Prælati ſub mortali de ſeruando ſilentio hoc, vel illo tempore, aut de alio efficiendo, quia licet ex ſe non appareat magni momenti, fieri quidem poteſt, vt circunſtantia aliqua ei materiæ grauitatem addat, clariùs tamen in exemplo relato loquitur Caſtrus Palaus part. 1. de eſſent peccat.tom.2.diſput.2.p.7. num.4. referens Bonacin. diſput. 1. de legib.quæſt.1 p.3. §.4. num.21 dicit ergo multiloquium de ſe leuis eſt materia, at ſi obſeruantia religioſa grauiter minuatur, & ob id Superior ſilentium præcipiat, violatio ſilentij peccatum graue erit, quia grauiter conducit fini intento; addit etiam aliud exemplum, ingreſſus vnius Religioſi in cubiculum alterius gratia loquendi, materia eſt de ſe leuis, at ſi ſuperior ingreſſum prohibeat vt aliqua inconuenientia euitet, quæ ex tali ingreſſu oriuntur, ſine dubio ingreſſus grauis materia erit, & peccatum mortale: ex qua doctrina magnum ſequitur inconueniens, quod, cum penè ſint infinitæ conſtitutiones, regulæ, ac ordinationes Capitulorum 198.

tulorum Generalium, Prouincialium, nec non & Generalium, Prouincialium, & Priorum, & cum ferè ſemper in iſtis ordinationibus ſuperiores habeant aliquem finem grauem intentum, vt benè notat Caſtr. Palaus vbi ſupr. num. 3. hiſce verbis: neque ſumitur ex fine legiſlatoris, hic enim grauiſſimus ſemper eſt, & idem reſpectu materiæ leuis, & grauis: erunt infinitæ obligationes ſub mortali, & quis poterit tantum onus ferre? & quis poterit tot laqueos fugere? vnde ſit

299. Sec. not. quòd S. Thomas 2. 2. quæſtione 186. artic. 9. quærit, an Religioſus ſemper peccet mortaliter tranſgrediendo ea, quæ ſunt in regula? Negatiuè reſpondet, eo quod ille, qui profitetur aliquam regulam, non vouet obſeruare omnia, quæ ſunt in regula, ſed vouet regularem vitam, quæ conſiſtit eſſentialiter in votis obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis. Ratio videtur eſſe, quia ſi omnia eſſent ſub peccato mortali, ſtatus Religionis eſſet Religioſis in laqueum peccati mortalis, quod vix, aut nunquam poſſet declinari. Ita habetur ex eodem Sancto quodlibet. 1. artic. 20. quare Suarez 4. de Relig. lib. 1. cap. 2. num. 8. cognoſcens hanc veritatem, affirmat, dum tradit quatuor modos, per quos poteſt ſe habere aliqua regula, quorum primus videtur eſſe, quando inſtitutor explicitè explicat ſuam mentem eſſe obligandi in vi præcepti, quantùm poteſt iuxta vniuſcuiuſque materiæ capacitatem, affirmat inquam paulò inferiùs, iſtum modum à nulla religioſa regula explicari, nec ſuis Religioſis imponi, quia iuxta doctrinam D. Thomæ, vbi ſupr. non eſſet regulæ conueniens; aliàs ſtatus religioſus eſſet Religioſis in laqueum peccati mortalis, quod vix, aut nunquam poſſet declinari, & cap. 4 num. 10. addit duo deſidero explicare, nec laqueum Religioſis iniicere, imponendo periculum peccandi mortaliter, vbi reuera non eſt, neque etiam eis occaſionem tribuere, vt remiſsè viuant, & veris periculis peccandi mortaliter ſe exponant. Caietan. etiam in ſumm. titul. præcepti tranſgreſſio, habet eamdem doctrinam dicens, quod intentio legis Eccleſiaſticæ non eſt iniicere laqueos animabus, ſed ad ædificationem corporis Chriſti

myſtici

myſtici promouere, vnde fit, vt non tam lata multitudo præceptorum obligantium ad mortale in iure interpretanda ſit, ne laqueus multiplicatus contra animas cenſeatur. His quippe doctrinis ſe ſubſcribunt. Silu. tit. Relig. 1.q.8. & Rodriquez tom.3. quæſt. 50 art.1. adducentes illam auream ſententiam D. Thomæ ſtatus Religionis, &c. vbi ſupr. eamque explicantes ſequentibus verbis, (quaſi dicat, quod nullus author regulæ probare intendit.) Audite etiam, quæſo, ad rem noſtram ea, quæ dicunt conſtitutiones Prædicatorum: vt igitur vnitati, ac paci totius ordinis prouideamus, volumus, & declaramus, vt regula noſtra, & conſtitutiones noſtræ non obligent nos ad culpam niſi propter præceptum vel contemptum, præceptum autem in regula (niſi quod de natura ſua eſt ratione trium votorum, vel diuinæ, aut Eccleſiaſticæ legis) continere volumus, & declaramus, & idem in conſtitutionibus, niſi vbi ponatur ſententia excommunicationis, aut formaliter, exprimitur per verbum præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ, & hoc in ordinationibus, & Prælatorum verbis, & literis intelligi volumus, porrò Prælati omnes à multitudine præceptorum abſtineant, ne laqueum animabus ſubditorum iniiciant, nec propter defectum vnius, vel paucorum, quem, vel quos non audent corrigere, communitatem inuoluant: aurea verè verba ab omnibus Religioſorum familiis imitanda. Sed non minus aurea ſunt illa D. Anton. part.3. tit.16. cap.1. § 7. ſupra regulam S. Benedicti, inquit ergo: & per rationem quidem cognoſcitur tales obſeruantias non eſſe ſub præcepto, ſed ſolùm ſubſtantialia Religionis, ſcilicet expropriatio, caſtitas, obedientia, quia non eſt veriſimile, quod vir ſapiens, & expertus humanam fragilitatem, plenus Spiritu Dei voluerit filios ſuos oneribus importabilibus grauare, hoc enim non eſſet regulam tradere, & compendioſam viam facere ad regnum cæleſte, ſed iniicere laqueos profeſſoribus, & deiicere eos in profundum, quæ pietas Patris hæc eſſet, cùm tamen dicat admonitiones pij Patris excipite. Beatus quoque Gregorius in lib. Dialog. dicit de B. Benedicto, quod edidit regulam diſcretione præcipuam, ſed quæ diſcretio eſſet, ſi ad omnia cæremonialia tenerentur ſub

præcepto? Item in moralibus aſſimilat Religionem portui tranquillo, & ſæcularium vitam mari propter pericula, ſed majora pericula, inquit S. Thom. vbi ſupr. tranſgreſſionis, & damnationis eſſent in Religione, quàm in ſæculo, ſi omnia ordinata in regula eſſent ſub præcepto, & tandem Angelicus Doctor concludit. Si quælibet tranſgreſſio eorum, quæ in regula continentur, Religioſum obligaret ad mortale, ſtatus Religionis eſſet periculoſiſſimus propter multitudinem obſeruantiarum.

Concluſio.

300. Materiam grauem de ſe capacem obligationis ſub mortali poteſtas inſtituentis regulam, ſeu conſtitutiones, ſeu ordinationes imponere poteſt tantùm ſub veniali, & tenetur ſub mortali ad mortale non obligare ſubditos, imò benignè poterit obligationem ſub veniali tollere. Concluſio tres habet partes. Primam ſequuntur hi DD. Suarez 3. de Relig. cap. 27. num. 7. Salas de leg. diſput. 10. ſect. 7. n. 33. Bonacin. de leg. diſp. 1. quæſt. 1. p. 7. §. 4. num. 23. Valent. 1. 2. diſput. 7. quæſt. 5. part. 2. quæſtiunc. 2. Sanchez lib. 1. de matrim. diſput. 6. & lib. 6. ſumm. cap. 4. num. 25. Nauarr. ſumm. cap. 27. num. 3. Ioan. Sancius in ſelectis, diſput. 15. num. 16. & alij apud ipſum & ratione probatur: tota humani præcepti vis dependet à voluntate legiſlatoris: ergo ſicut poteſt non præcipere, ita præcipiendo poteſt modificare modum: ergo poteſt tantùm ad veniale materiam grauem determinare. Præterea lex naturalis diuina dictat parendum eſſe Superiorum præceptis, ſicut ab ipſo emanant: ſed certè emanare poſſunt ſub veniali: ergo materia grauis ſub veniali poteſt ſubditis pro executione imponi. Addo, iſte modus præcipiendi eſt multum conueniens præſertim Religionibus, ne præcepta grauia multiplicentur in maximum ſubditorum onus, quia eis debent multa præcipi ad conſeruandam regulam, & ad decorem Religionis, & curandum eſt, ne gubernatio ſit eis oneroſa, ſed ſuauis, nec in hoc apparet indecentia, nec iniuſtitia, nec aliquis exceſſus: ergo firmandum eſt tanquam verum, poſſe legiſlatores materiam grauem

uem ſub veniali præcipere: nec obſtat dicere, voluntatem Superioris ſolùm requiri ad imponendum præceptum, grauitas autem, aut leuitas inſurgit ex natura rei, quæ à voluntate hominis nequit impediri; aliàs differentia inter mortale, & veniale dependeret à poteſtate præcipientis, quia non ſolùm Superioris voluntati ſubiacet impoſitio præcepti, ſed etiam modus, & qualitas eius nec voluntas Superioris immediatè inter mortale & veniale differentiam ponit, ſed tantùm mediatè, quatenus præceptum dependere poteſt ab eo ſecundum modum, & qualitatem: nec obſtat dicere, quod lex naturalis nequit limitari in materia graui: ergo neque humana, quia obligatio naturalis ex ipſis rebus, & deordinatione, quam habent immutabilem cum recta ratione, oritur, at obligatio legis poſitiuæ, ſicut tolli poteſt, ita etiam limitari: nec obſtat tandem dicere, pœnitentiam impoſitam à Confeſſario pœnitenti ſub mortali eſſe implendam, licet Confeſſarius tantùm intendat eam imponere ſub veniali: ergo ſignum eſt, legiſlatorem in materia graui non poſſe præceptum limitare, quia Suarez tom. 4. de pœnit. diſp. 38. ſect. 7. n. 5. Medin. C. de confeſſ. tr. 2. q. 48. affirmant; pœnitentiam à Confeſſario ſub veniali imponi poſſe, eo quod ſit quædam lex, & ideo rationes legis ſentire debet, quia Ioan. Sancius diſp. 15. n. 16. inquit, Confeſſarium non habere poteſtatem limitandi ſub veniali graues pœnitentias ab ipſo impoſitas, & quod id faciat non nomine proprio, ſed nomine Chriſti, & vt vices illius gerens, ſecus eſt dicendum de legiſlatore humano nomine proprio præceptum imponente. Secund. pars probatur: iniicere mille laqueos ſubditis, per quos morali certitudine ſunt caſuri in lethalem culpam eſt mortale vt dicunt DD. at ſi Prælati in ordinationibus, ſeu conſtitutionibus grauibus, quæ quaſi in Religionibus reformatis ſunt infinitæ, & nunquam habent terminum, ſub veniali ſaltem non limitarent obligationem, penè infinitos laqueos iniicerent ſubditis, quibus morali certitudine certæ ruinæ eſſent proximi, vt notat S. Th. vbi ſupr. cum aliis: ergo conſcientia ducti legibus abdicare debent mortalem obligationem, quæ inſurgere ex propria natura poteſt. Cõfirmatur ex ſec. not. quia ibi omnes

DD. relati cognoſcunt tam manifeſtum periculum labendi in peccatum non prouenire niſi ex ſola obligatione illarum rerum, ſi eſſent ſub mortali, quæ continentur in regulis ab inſtitutoribus ordinatæ ac determinatæ, quantò magis id dicerent, ſi eſſent loquuti de conſtitutionibus, ac ordinationibus Religionum, quæ quaſi ſine termino regulam ſequiunt. Secund. abuti poteſtate Eccleſiaſtica in animarum laqueos, nequit imputari niſi ad mortale, quia, vt benè dicit Reginald. lib. 15. num. 42. poteſtas omnium legum condendarum conceſſa eſt Principibus tam Eccleſiaſticis, quàm laicis in ſubditorum bonum, non in perniciem, & animarum laqueum: ſi autem Prælati non liberarent ſubditos in ordinationibus etiam grauibus à lethali culpa, abuterentur poteſtate in laqueum animarum: ergo. Tert. pars probatur, quia id fit in multis Religionibus præſertim Prædicatorum, & Societatis IESV, id etiam poſtulat puritas animarum Religioſorum, quæ neceſſariò mille peccatis venialibus ſuppoſita humana fragilitate, ac infinitarum rerum præceptarum multiplicitate continuè ſubiacerent, id etiam petit benigna voluntas totius Religionis, quæ ſuos filios non intendit tradere rigidæ poteſtati aliquorum Prælatorum zelum ſine prudenti zelo profitentium, nam præſumptio ſemper erit iudicanda potĕtior, quæ eſt benignior. Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 29. num. 5. tom. 1. aliis relatis.

301. Dices, ſi nullam culpam in ſe continere debent leges, ſeu conſtitutiones, reſpiciendæ ſunt, ac ſi non eſſent impoſitæ, quomodo ergo vota eſſentialia, regulam, nec non & Religionem conſeruabunt, & tamen ſunt ſepes pro earum conſeruatione. Reſp. quod non ſunt ſepes, ita vt illis reſecatis corruat, & regula, & cætera alia, ſed vt meliùs, & faciliùs ea obſeruentur, & ad hoc ſufficit vigilantia Prælatorum, ſimul cum pœnis taxatis, ſeu taxandis tranſgreſſoribus imponendis, quæ pœnæ non ſunt ſubeundæ ab ipſiſmet tranſgreſſoribus, ſed imponendæ à ſuperioribus, vt optimè inſinuat Caiet. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 3. dub. ſimul cum Armilla tit. Relig n. 13.

302. Dices, pœna nequit infligi ſine culpa: ergo neceſſariò debent obligare ad culpam venialem. Reſp. qui ſe obligat

ad

ad aliquam pœnam voluntariè, illa poteſt ei imponi abſque culpa, licèt non ſinè cauſa. Ita S. Thom. 2. 2. q. 108. art. 4. & tradit reg. ſine culpa 23. de reg. iuris in 6. imò addo ex ſententia Sanch. ſumm. lib. 6 cap. 4. num. 11. 13. illas pœnas non inducere rationem veræ pœnæ, ſed cuiuſdam pœnalitatis, quæ largo modo nuncupantur pœnæ, eo quod conſiſtant in patiendo, & in priuatione boni aliqualiter debiti, & ſunt contra naturalem propenſionem.

Dices, regulæ ſeu conſtitutiones ſunt quædam leges, quæ obligant Religioſos, vt ſaltem ſub veniali obſeruentur. 303.
Reſp. eſſe quidem leges, quarum obſeruatio dependet ab imponentium voluntate, qui benignè ad nullam culpam obligare ſubditos intendunt, ne laquei ſeu graues, ſeu leues animabus iniiciantur, maximè quia in communitatibus, vt bènè dicit Suarez vbi ſupr. num. 3. neceſſe eſt plures eſſe infirmos, ac debiles, & hoc videtur eſſe magis conſentaneum fini regulæ, nam redditur magis leue onus Dei aſſumptum, curſus perfectionis diligentibus non impeditur, hilaritas ſpiritus habetur, & negligentes à ſuauitate legum attracti ad maiorem diligentiam animantur, nec ex tot periculis venialia committendi liberati ea paruipendunt.

Dices, ſi ſuperior legum obligationem, quæ inſurgit ex materia graui, ſeu leui, quæ ratione alicuius circunſtantiæ fit grauis, tollere teneretur, ex earum tranſgreſſionibus bonum commune maximum pateretur damnum, & notabiliter damnificaretur Religio. Reſp. retorquendo argumentũ, ſi non tolleretur, cum quaſi regulæ, ſeu conſtitutiones ſint infinitæ in reformatis Religionibus, & continuò ordinationes augmententur, præter ea, quæ ſunt diſperſa in eſſentiali regula, mille, & infiniti laquei animabus ſubditorum iniicerentur, qui vix, aut nunquam declinari poſſent, vt dicitur in ſec. not. vnde & bonum commune Religionis totaliter deperderetur, & finis eius fruſtraretur, qui eſt tandem inducere homines ad perfectionem. Quæ difficultas, ſi fuiſſet multùm meditata, & à DD. provt in dub. 43. ponderata, non ita facilè tranſgreſſores lethali culpa damnarent, & parui refert, quod inter ſe confutentur rationes, quibus ſinguli probant propoſitionem, quia aut ſub vna, 304.

aut ſub alia tranſgreſſores damnant, & mille laqueis animas inuoluunt, quid ergo dicendum? de duobus malis minus eſt eligendum; minus eſt, quod bonum commune periclitetur, quàm quod animæ ſæpè, ac ſæpius ſubiaceant peccatis cum periculo manifeſto luendi pœnas æternas, & ideò à ſuperioribus relaxanda eſt omnis grauis obligatio, ſed melius, & eſt doctrina pro omnibus Regularibus maximæ reſpirationis. Duplex bonum conſiderari poteſt in omni congregatione Religioſorum, vnum inſurgens ex ſtatu aſſumpto eſſentiali, alterum verò ex ſtatu aſſumpto accidentali, damnificatio primi poteſt eſſe mortalis, damnificatio ſecundi nullius culpæ iuxta voluntatem eorum, qui eum aſſumpſerunt, & id hoc modo explicatur, duplex ſtatus perfectionis aſſignatur, alter eſſentialis conſiſtens in tribus votis, & in aliquibus præceptis ad mortale obligantibus, vt in regula S. Franciſci, alter accidentalis poſitus in multis præſcriptis à regularum inſtitutoribus, à tota Religione, necnon & à ſuperioribus ad mortale non obligantibus, damnificatio boni inſurgentis ex ſtatu eſſentiali eſt mortale peccatum, quia ad tuendum illud ſub graui culpa Religioſi ſe adſtrinxerunt, damnificatio boni ſecundi ſtatus non eſt mortale, quia ad illud protegendum homines non ſe obligarunt ſub mortali, & ratio tendendi ad perfectionem conſiſtit in tribus votis, aliiſque præceptis ſub mortali, in aliis verò rebus ſine aliqua culpa, vt benè notant Ioann. Sancius in ſelectis, diſp. 7. num. 10. & Suarez inferius citandus, vnà cum aliis DD. à me citatis in dub. 44. Nec iſta doctrina videtur eſſe noua, ſed habetur ex D. Thoma aſſerente, præter tria vota nullam inſurgere obligationem ad peccatum propter periculum ad ea omnia obſeruanda à profeſſoribus alicuius regulæ, tantò magis id valere debet in conſtitutionibus, & ordinationibus, id omnes intendunt, qui ſequuntur D. Thomam vt in ſec. not. qui etiam dicunt regulas, ſeu conſtitutiones ad nullam culpam ſubditos obligare, vt Tab. tit. Relig. q. 22. Suarez inferiùs. Emin. Lugo de iuſt. diſp. 9. ſect. 2. num. 21. & alij, imò addo, quod tuta conſcientia nequirent id facere, quando vellent ad illud tuendum ſub mortali ſe obligare,

ob

ob periculum millies, ac millies labendi in peccatum, dum mille laqueos ſibi imponerent. Verumtamen eſt, quod ſe obligarunt Religioſi ad bonum illud accidentale conſeruandum, & non damnificandum ſub aliqua pœna temporali taxata, ſeu taxanda à ſuperioribus ac proinde transgreſſores fiunt rei illarum pœnarum, vt benè dicit Reginald. lib.13.num.177. vnde ſi haberent animum obſtandi pœnis imponendis à ſuperioribus cenſendi eſſent lethalis culpæ rei, vt docet Suarez 4.de Relig.lib.1. cap.4. num.13. hiſce verbis: vnde ſi quis vellet ita eſſe liber à iugo regulæ, vt paratus non eſſet ſuſtinere pœnam quandocumque Prælatus eam præciperet, vel ei reſiſtere, ſi neceſſe ſit, ille ſine dubio eſſet in malo ſtatu, & peccaret mortaliter, tum quia habet diſpoſitionem directè contrariam voto obedientiæ, tum quia reſiſtit regulæ non tantùm vt mera lex pœnalis eſt, ſed etiam vt reſoluitur in obligationem conſcientiæ ex ſuo genere grauem, ſcilicet non reſiſtendi Prælato iure ſuo vtenti, & obſeruantiam regulæ procurandi: at verò, ſi quis ita remiſſus ſit, vt ſecum ſtatuat non ſeruare regulam quoties occultè potuerit, vel aliter pœnam vitare, vel certè quoties maius onus ſenſerit in ſeruanda regula, quàm in ſuſtinenda pœnitentia, non apparet in hoc actu malitia mortalis ex obiecto: hæc Suar. Addendum tamen eſt hic, quod per iſtam doctrinam, quæ laqueos ab animabus reſecat, & bono accidentali conſulit in decorem Religionis, non intendo excludere, quod aliquando ſuperior non poſſit præcipere aliquid ſub mortali ſecundum exigentiam rei occurrentis, etiamſi ſit res leuis ob circunſtantiam annexam maximi ponderis, vt rectè adnotauit Alphonſ. à Caſtr. lib. 1. de lege pœnali, cap. 5. quem ſequitur Reginald. lib. 15. n. 43. vbi poſtquam perperam ſenſit eos Prælatos, qui putant ſe poſſe ad mortalem culpam ſubditos obligare propter ſolius ſilentij violationem, aut propter vnius lactucæ manducationem ſine licentia, aut propter aliud ſimile, quod ex ſe eſt parui momenti, nec poteſt grauiter Religioni nocere, ſubdit, poſſe his rebus paruis talem, támque grauem coniungi circunſtantiam, tam graue ſcandalum Religioni, aut tantam

occaſio

occaſionem tranſgreſſionis votorum afferentem, meritò poſſet Prælatus res huiuſmodi prohibere ſub intimatione gehennæ. Addo etiam cum Baſſeo cap. ſumm. tit. Prælatus, num. 12. Prælatos regulares non debere eſſe faciles ad ferenda præcepta obligantia ſubditos ſub peccato mortali, cum experientia rerum magiſtra demonſtret eorum frequentiam magis contemni, quàm formidari, & infælices exitus in perniciem animarum ſubditorum inde ſubſequi, vnde Prælati à multitudine præceptorum, & ordinationum ſe abſtineant, ne laqueum ſubditorum animabus iniiciant, nec propter defectus vnius, vel paucorum, quos non audent corrigere, communitatem inuoluant; fauet his Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 3. Quamuis, inquit, excommunicationis gladius neruus ſit Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valdè ſalutaris, ſobriè tamen, magnáque circumſpectione exercendus eſt, cum experientia doceat, ſi temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potiùs parere, quam ſalutem. Ex doctrina ergo huius vltimæ obiectionis apparet, Prælatos, velint, & nolint, debere in ſuis ordinationibus eximere ſubditos ab omni obligatione ſub mortali, quia ad bonum accidentale Religionis tuendum non ſe obligarunt ſubditi, nec obligari potuerunt ob manifeſtum periculum ruendi in peccatum, quod oritur, vt inquit S. Thom. vbi ſupr. ob multitudinem obſeruantiarum, tandem concludo hanc doctrinam eſſe veriſſimam, & iuxta eam multas ſuperiùs approbatas poſſe accommodari.

DVBIVM

DVBIVM LI.

An in Religionibus ſit licitum ſine prauia correctione fraterna peccatum fratris Prælato tanquam Patri reuelare.

LIbenter aggredior denuò hoc dubium, licet ſuperiùs illud pertractauerim inclinando in ſententiam affirmatiuam, à qua modò non declino, ſed quia Ludouicus Caſpenſis author modernus tom. 2. tract. 17. de charit. diſp. 6 ſect. 3. nimis acriter inuehitur in contrariam ſententiam aſſerendo eam poſſe eſſe occaſionem ruinæ, & ſubuerſionis Religionis, proinde tanquam probabilem, imo probabiliorem eam admitto, non declinando ab affirmatiua: Huiuſmodi quidem diſputatio tam vehemens, præſertim apud recentiores, ortum trahit ex doctrina S. Thom. quodlib. 12. artic. 13. & vnaquæque verba contendit in propriam ſententiam tanquam præcipuum fundamentum eum attrahere, ideo cogor ſenſum eximij Doctoris aperire ex ipſo ordine tradito in citato articulo, & eſt ordo vniuerſalis doctrinæ iuxta omnium DD. vſum. Prim. tradit vniuerſalem doctrinam. Sec. concluſionem difficultatis propoſiti quæſiti. Tert. limitationem concluſionis. Quart. limitationem limitationis. Vniuerſalis doctrina habetur, dum tractat in principio corporis articuli de criminibus, quomodo ſecundum iura in eis procedatur, deinde concluſionem aſſignat propoſitæ difficultatis, quæ eſt poſt hæc verba, (*vtrum autem ſtatim, ac quis ſcit fratrem ſuum peccaſſe, debeat denuntiare Prælato*) *nam ſi ſcio, quod frater per me corrigetur, tunc non debeo hoc denuntiare Prælato*: quam concluſionem multis in locis tradit. 2. 2. quæſt. 33. artic. 7. ad 4. & 5. & quodlib 1. artic. 16. deinde limitationem concluſionis aſſignat dum dicit *Si autem videtur, quod hoc melius fiat per Prælatum, & Prælatus nihilominus ſit pius, diſcretus, & ſpiritualis non habens rancorem, ſeu odium aduerſus illum ſubditum, tunc licitè poteſt hoc denuntiare ſibi, &c.* Tandem limitationem limitationis deſignat, dum pro- 305.

fert. *Sed quia propter conditiones diuerſas Prælatorum, & ſubditorum non poteſt in hoc dari generale iudicium, quia aliquando Prælatus, vel mouetur ad odium aduerſus ſubditum, vel ſubditus non benè fert verba Prælati, imo tenendum eſt pro regula, quod in omnibus iſtis ſemper eſt ſeruanda charitas, & quod melius, & magis expedire videtur.* Quamobrem ex ordine aſſignato habetur opinionem veram D. Thom. eſſe, id non licere facere ſine præuia monitione, quod ſi aliquando in aliquo caſu contingit, finem correctionis melius haberi à Prælato, dummodo ſit ornatus pietate, diſcretione, ac ſpiritualitate, non habens rancorem, neque amaritudinem erga delinquentem, videtur id poſſe fieri, & non per quamcunque rationem, quæ videtur melior, nam ſemper aliqua, ſicut in omnibus aliis negotiis apparebit, eo quod D. Thom hanc limitationem pro concluſione tradidiſſet, & concluſionem pro limitatione, ſed debet eſſe notabilis, ita vt delator æſtimare poſſit notabiliter deficere à correctionis fine. Ita Clauis Reg. lib. 11. num. 14. quare iuxta ordinem D. Thom. ſuamque ſententiam trado doctrinam.

Concluſio.

306. Religioſus tuta conſcientia occultum fratris peccatum, quod ſolùm vergit in eius peculiare damnum, nequit Prælato tanquam Patri prætermiſſa correctione fraterna reuelare. Quæ concluſio multis relatis traditur à Sayro vbi ſup. à Fagundez in præcep. decal. lib. 8. cap. 7. num. 7. tom. 2. à Diana inferiùs citando, & à Baſſeo ſumm. tit. denunt. num. 7. & expreſsè habetur à doctiſſimo Iacobo Granado 2. 2. de char. controu. 3. tract. 12. diſp. 5. Suadetur prim. ex S. Baſilio in quæſt. fusè diſput. Ita loquente. *Peccatum referendum eſſe ad Prælatum ab iis, qui ſunt conſcij, cum ipſi non poſſint mederi, iuxta id, quod à Domino præceptum eſt Matth.* 18. conſentit. S. Aug. in regula in fine, & in epiſtola 109. de monialibus loquẽte. Sec. ex textu Matt. 18. *Si peccauerit in te frater tuus, vade corripe eum inter te, & ipſum ſolum, &c.* qui ordo, cum cadat ſub præceptum, vt communiter dicunt DD. ſeruandus eſt tam in Religionibus, quàm extra eas, maximè quia ſi intentio

intentio Chriſti exceptionem voluiſſet, eam tradidiſſet, ſicut ordinem tradidit. Tert. quia hoc præceptum innititur legi naturali ob duas rationes, vt conſeruetur fama proximi cum minima iactura, quantum fieri poteſt, dum velimus eum emendare, & quia ille modus corripiendi, ſicut eſt ſuauior, ita natura ſua accomodatior, & efficacior ad reuocandum hominem à peccato: ſi autem non ſeruaretur ordo præſcriptus, fama proximi apud ſuperiorem maximam pateretur iacturam, quia non ſit cum illa minima læſione, quantùm fieri poteſt, nec ex natura ſua accommodatior eſt, & efficacior ad emendationem, quia nimis confundit delinquentem, & ingerit plus doloris, & confuſionis ſubdito, quàm ſi multis aliis fieret cum periculo ex indignatione, licet ſecretè, obſtinationis, vnde Sanch. inferiùs vitandus, quamuis acriter defendat affirmatiuam ſententiam cognoſcens hanc veritatem dicit, ratio potiſſima, qua Chriſtus inſtituit quod correctio fraterna præcederet in delictis occultis, ea fuit, ne peccator inuitus patiens ſuæ famæ iacturam manifeſtato ſuperiori peccato ſuo occulto, quaſi deſperans, ac furens ob infamiam, peior efficeretur, ac proinde fruſtraretur correctio fraterna ſuo fine, qui eſt fratris emendatio: ergo præceptum Chriſti eſt obſeruandum tanquam explicatiuum præcepti naturalis. Quart. quandiù ſæcularis, vel Religioſus iuri ſuo non renuntiauerit, iuſtè exigere poteſt ab altero, vt ſuæ famæ proſpiciat, eumque conſeruet, quandiu nihil eſt, quod notabiliter præponderet: ergo quando quis monitus ſecretè emendabitur, vel probabiliter ad mentem correctoris creditur emendandus, vt benè inſinuat Sayr. vbi ſup. num. 6. iuſtè exigere poteſt ab altero, ne crimen ſuum occultum manifeſtet Prælato quantumuis Patri maximè quia talis manifeſtatio ſecundum graues DD. inquit Granad. vbi ſup. multùm lædit famam delinquentis, præſertim ſi anteà magni æſtimabatur à ſuperiore: ſicut enim ſæcularis fama grauiter læditur, ſi eius peccatum occultum Principi deferatur, qui prius ob eius raras qualitates ab ipſo multùm æſtimabatur, ita fama Religioſi, imo magis ob ſtatum perfectionis, ad quem tenetur iuxta ordinis inſtitutum tendere, grauiter læditur, quando ſuperiori defertur

peccatum, quod à correctione fraterna, ſaltem probabiliter, erat emendandum, dico probabiliter, quia habetur ex Saluatore dicente Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Quint. ſi doctrina contraria eſſet vera, opus eſſet adducere aliud Euangelium pro Religioſis, & aliud pro Laicis; pro illis, quia magis expediens, & vtilius; pro iſtis, quia licet expediens, & vtilius eſſet, ab hoc tamen onere ſunt eximendi, quia ad tantam perfectionem non ſunt conſtringendi, quaſi Chriſtus ignoraſſet tradere differentiam: ergo. Huic argumento conatur reſpondere Turrianus 2. 2. diſp 89 dub. 4. dicens, alium eſſe finem boni publici in Republica ſæculari, & alium in Religione, nam Gubernatoris finis in ſua Republica eſt inhærere paci, & tranquillitati, quæ à publicis peccatis conturbantur, & diſſoluuntur imo nec omnia publica punit Gubernator, ſed multa ob maius bonum impunita permittit, atque adeo non poſtulat bonum illius Reipublicæ, vt ſecreta peccata ad Principem deferantur, at inſtitutum Religionis eſt non tantùm extollere hominem ad ſtatum boni Religioſi, ſed ad eximium ſtatum viri perfecti, ac proinde bonum Religionis poſtulare poteſt, vt cum aliquo detrimento famæ Religioſi fieri poſſit prædicta delatio ſuperiori, doctrina verè noua, quod liceat homini infringere & præceptum naturale, & Chriſti Domini ob inducendum Religioſum ad ſtatum perfectionis, ac ſi natura, & Chriſtus in mediorum aſſignatione defecerint, vnde huiuſmodi doctrina tanquam falſa à ſcholis eſt abiicienda, quia ſtatus perfectus cuiuſque ſtatus, & congregationis poſtulat, vt obſeruentur diuina præcepta, ſine quibus omnis perfectio ruit, poteſt quidem ſtatus perfectus Religionis efficere, vt ſubditi renuntient iuri famæ, ſi cupiunt ſtatum illum aſſumere, ſed nunquam efficere, vt inuito proximo fama eius denigretur apud ſuperiorem, niſi iuxta præceptum Domini. Sext. ſequeretur iſtud inconueniens, quod licitè, & prudenter dici poſſet de communitate religioſa, ſimpliciter non poſſe æquè benè gubernari, & conſeruari, ſi omnibus ſubditis perſuaſum fieret, ſe non poſſe licitè denuntiare Prælato lapſus fratrum, niſi prius tentando illos emendare

per ſecretam monitionem, quod videtur durum, & rigidum, ne dicam temerarium, hoc excluſo, totum dico, quia æquè benè poteſt gubernari, & conſeruari, imò meliùs, licet ſubditi ſibi perſuadeant non poſſe, quia habetur præceptum de præmittenda correctione, ſine qua omnis gubernatio ruit, & omnis conſeruatio deſtruitur, quia iuxta regulam præcepti impoſiti omnia ſunt regulanda. Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 11. apertè concedit ſequelam maioris, & conſequenter negat minorem. Sed contra, affirmare illam propoſitionem incluſam in maiori ſub nonnullis rationibus ab intellectu inuentis, quibus poteſt ſubeſſe falſum, quia procedunt ab intellectu opinante coram Chriſti præcepto de correctione prætermittenda, ſub quibus rationibus, ob quas tradidit præceptum, falſitas nequit eſſe, non poteſt eſſe niſi durum, & rigidum, &c. ergo. Præterquam quod eſſet etiam concedenda talis propoſitio; licitè, & prudenter dici poteſt ſimpliciter non poſſe æquè benè gubernari, & conſeruari Religionem, niſi omnes ſubditi ſibi perſuadeant ſuos prauos mores ſecretos eſſe denuntiandos immediatè Prælato tanquam Iudici, quia illa vtilitas, imò longè maior, quæ arripitur ex denuntiatione paterna in fauorem ſubditi, & Religionis, arripitur etiam ex iudiciali denuntiatione, quia ex publicatione delicti maior humilitas delinquenti erit neceſſariò ſuſtinenda, magis, ac magis eius patientia augebitur, actus confuſionis, ac reſignationis ferè omni tempore ex rubore, ac verecundia erunt præſtandi, maior ſecuritas à Religione, ne relabatur, habebitur, quia omnes eius curæ intendent, magis ſuaue erit regimen Prælatis ob aliorum curam, & bonum commune ob pœnam inflictam fouebitur, quia cæteri alij à delictis patrandis ſe abſtinebunt; nec obſtat dicere, famam eius magnam pati iacturam, quia ſicut læſio famæ iuxta contrariam ſententiam leuis momenti cenſetur ob bona ſpiritualia, quæ eliciuntur ex immediata delatione paterna, ita læſio famæ ob bona longè maiora quæ eliciuntur, ſi denuntiatio iudicialis deferatur

Prælato, putanda erit modica, imò nullius pretij, & valoris ob vtilitatem, quæ inſurgit in fauorem boni communis, quod nullo modo eſt concedendum: ergo

307. Limita, non propter rationes contrariæ ſententiæ, quarum prima eſt; quia meliùs, & vtiliùs delatus conſequetur ſpirituale bonum correctionis ex delatione paterna, quàm ex monitione fratris, & maius bonum ſpirituale præferendum eſt bono temporali famæ ſubditi. Ita dicunt aduerſarij, præſertim Sanchez ſumm. lib. 6. cap. 14. num. 46. quia tam Regulares, quàm ſæculares cum graui damno vitæ, honoris, vel fortunæ non ſunt coacti à præcepto diuino ad corrigendum fratrem delinquentem, vt communiter docent Aragon. Valent. Regin. Bann. Mald. Nauar. quos citatos ſequitur Bonacin. de charit. diſput. 3. quæſt. 4. part. 7. num. 11. Petr. Nauarr. de reſtit. lib. 2. cap. 4. dub. 11. num. 117. in 2. edit. Coninch. de charit. diſp. 28. dub. 6. num. 124. quare ſi temporale eſſet negligendum ob bonum ſpirituale, non eſſet admittenda doctrina tradita, imò mille aliæ doctrinæ, etiam aduerſariorum eſſent nullius roboris, præterquam quod mille incommoda in Religionibus ſequerentur, vnde Diana in dub. Regularium tract. 6. reſol. 37. part. 3. negat propoſitionem, ſicut ante ipſum fecit Valent. tom. 3. diſput. 3. quæſt. 10. de correct. part. 5. §. 2. dicens: non pro quocunque bono ſpirituali proximi licitum eſt damnum ei inferre in bonis corporalibus, ſed pro neceſſario, quod non videtur eſſe in caſu, eo quod finis correctionis per proximum corrigentem habetur abſque delatione apud Prælatum: imò etiam addo, quod ſemper vberior fructus ſpiritualis elicietur à correctione fraterna, quàm à paterna, quia correptus à gratitudine inſtructus, quod ſua fama à corripiente incolumis fuerit ſeruata, maiori pace, & vehementiori ſpiritu peccatum fugabit, maiori vinculo amoris correptorem proſequetur, ſumma tranquillitate de bono nomine conſeruato fruetur, à rubore peccati ante Prælatum non conturbabitur, neque confundetur; aduerſitatem animi aduersùs fratrem delatorem non feret, & à ſuſpicionibus circa diſpoſitiones Prælati de propria perſona non opprimetur; vnde non paruum emolumentum à fama conſeruata pro ſpiritu habebit, quia, vt dicit S. Thom. vbi

ſupr.

ſupr. art.7. multum fama iuuat ad augmentum ſpiritus, & confirmatur à Bann.2. 2. quæſt.33. art.8. dub.2. ad 4. quare magis conabitur virtutibus Religionem colere, quæ tanto amore, per ſubditum charitate ornatum ſuam famam protexit; vnde Granad. vbi ſupr. obſtans obiectioni, quod ſemper correctio meliùs facienda ſit à Prælato in Religionibus, inquit, non eſſe verum, quia Prælati non ſemper ſunt tales, quales deſcribit D. Thom. in quodlibet. vbi ſupr. quia ſæpe ſunt ſubditi, quos alij tanta veneratione, & amore proſequuntur, vt plus proſit eorum ſecreta correctio, quàm Prælatorum ſaltem in peccatis, quæ non pendent in futurum.

Limita, non propter ſecundam rationem aduerſariorum, quæ videtur eſſe, quia maior puritas, perfectio, & obſeruantia Religionis ex monitione paterna habebitur, eo quod priuabitur delinquens officio, loco, &c. & ita magis peccatum impedietur, quia, ſi illa ſunt occaſiones proximæ, ipſe delinquens curabit, vt ſe eis priuet, ſicut tenetur in conſcientia, aliàs correctio ſecreta non eſt cenſenda profutura; ſi ſunt remotæ, non tenetur eis priuare ſuperior miſerum ſubditum, nec ob iſtam rationem eſt à delatore negligendum diuinum præceptum, nec Prælatus ad præcauendum remotum damnum, debet vti tali remedio, quia videtur nimis durum eſſe, & ſine debita cauſa triſtatur ſubditus, quia etiam non omnia peccata, vt benè notat D. Thom. vbi ſupr. art.7. quem ſequitur Sayrus vbi ſupr. num.16. ſunt reuelanda Prælato; quia occultorum homo non eſt Iudex, & licet aliquando id poſſit fieri, non ideo eſt tradenda regula generalis; maximè quia non ſemper Prælati ſunt viri illis qualitatibus à D. Thoma aſſignatis præditi, nec omnes ſubditi ſunt diſpoſiti ad patienter ferendum, quod ſuum peccatum Prælato deferatur, vnde mille incommoda poſſunt ſequi, odia, & diſſenſiones inter delatum, & delatorem, pro parte ſuperioris imprudentia cum iactura famæ delinquentis, pro parte delati renitentia ad emendationem, quæ omnia ſunt multum nociua paci communitatis, imò datur aditus ſubdito, ſi habet paſſionem aduerſus delinquentem eam effrænandi, miſcendo etiam falſa cum veris. 308.

Limita,

309. Limira, non propter rationem, quia detrimentum famæ ob denuntiationem paternam cenſeri debet minimæ iacturæ, & leuiſſimæ infamationis, dum Prælatus eſt pius, & prudens, & qui non ſit delinquenti nociturus, ſed profuturus, nec propter aliam, in qua dicitur, eſſe maximum frænum, ſcire Religioſum ſua delicta immediatè poſſe denunciari Prælato, quia, vt reſpondeam primæ, in ſententia Adriani, Valent. Barthol. Medin. quos citatos ſequitur Sayrus vbi ſupr. eſt multum æſtimanda, vnde Caſtrus Palaus part. 1. de charit. tract. 6. diſput. 3. punct. 12. licet declinet in ſententiam contrariam, nihilominus inquit: fama apud Prælatum pluris æſtimatur à ſubditis, & ægrius fertur apud illum infamari propter dependentiam ab eo, quàm apud plures ſocios; idem dicit Granad. vbi ſupr. manifeſtatio multum lædit famam delinquentis, præſertim ſi antea magni æſtimabatur à ſuo ſuperiore; affirmat Bannes 2. 2. quæſt. 33. art. 8. dub. 2. ad 5. regulariter loquendo multò grauius nobis eſt ad ferendum, quod Prælatus noſter quantumlibet prudens, & pius cognoſcat delicta noſtra, quàm quod alius frater, & amicus eorum notitiam habeant; conſentit Fagundez vbi ſupr. num. 9. dicens, multò enim grauior eſt infamatio apud vnum grauem, & prudentem virum, vtpotè Prælatum, à quo quis pendet, quàm apud multos, à quibus non pendet, maximè quia ex reuelatione ſuperiori tanquam patri facta, pio, ac prudenti, poteſt ſuperior procedere ad negationem ſuffragij, ac officiorum Religionis ad mutationem domus, & monaſterij, ad remotionem ab officio, & ad alias res, quæ notam infamiæ naturaliter afferre poſſunt; tandem concludit Baſſeus in ſumm. tit. denuntiatio num 8. dubium enim non poteſt eſſe, quin multò grauior, & acerbior ſit vnicuique læſio ſuæ famæ apud ſuum ſuperiorem, etiam vt apud Patrem, quàm apud vnum, vel alterum ex aliis, ſicut enim deterius eſt apud virum honeſtum, & prudentem æſtimationem, ſeu famam perdidiſſe, quàm apud multos leues, ita adhuc grauior iactura eſt in famæ amiſſione apud Prælatum, vnde fama fratris apud Prælatum magni eſt æſtimanda, & ideo ſine extrema neceſſitate, id eſt, quando vel Religioni, vel tertio, vel ipſius peccatoris conſcientiæ ſubueniri aliter non poteſt, non

non eſt prodigenda. Quare Sotus in releċt. de ſecret. memb. 2. quæſt. 4. concluſ. 3. dub. 3. de ſe ait: optarem potius ego peccata mea nota eſſe tribus, aut quatuor, quam vni mihi coniunctiſſimo viro, cuius bonam de me opinionem pluris facio, quàm ſi quatuor alij de me benè opinentur, deinde ſubdit, fama ſubditi apud Prælatum magni æſtimanda eſt, & ideo ſine extrema neceſſitate non eſt prodigenda, nec Prælatus poteſt ad id compellere, imo in viſitationibus debet monere, vt occulta peccata non denuntientur niſi præuia admonitione, & S. Auguſtin. in regula, quamquam dicat ante inductionem teſtium denuntiandum eſſe fratrem Prælato tanquam Patri, non tamen id permittit ante monitionem: hæc Sotus. Quia, vt reſpondeam ſecundæ rationi cum Granado vbi ſupr. verum eſt, eſſe frænum, dum ſubditi ſciunt ſua peccata eſſe manifeſtanda Prælatis, ſed non propterea omnibus Religioſis iniectum fuiſſe credendum eſt, ſunt enim alia fræna, nimirum oratio, timor pœnarum alterius vitæ, admonitio fraterna, & inſuper noſſe, quod ſi hæc non profecerit, procedetur ad denuntiationem.

Limita, non propter aliam rationem, quam admittunt 310. Sanchez vbi ſupr. num. 50. Suar. vbi ſupr. cap. 9. num. 11. Caſpenſ. vbi ſupr. n. 28. nempè vix eſſe præſumendam emendationem in Religioſis, mendicatam à Caiet. dicente, non facilè eſſe credendum Religioſum correctione fraterna emendandum, ſed dubitandum potiùs fore, vt fingat ſe emendatum, vt ſocium deludat, denuntiantémque vitet, & interim manſurum in peccato, donec in ſcandalum aliorum prorumpat; quia videtur horrendum tam ſiniſtram opinionem de Religioſis nutrire, vnde ſolutio rationis ab ipſo Sanchez vbi ſupr. lib. 4. cap. 4. num. 7. eſt petenda: ſi peccatum, inquit, Religioſi eſt veniale, multitudine bonorum operum, in quibus Religioſus verſatur, veluti obruitur, ſi verò ſit mortale, faciliùs, ac citiùs Religioſus reſurgit ob priſtinam conſuetudinem, qua eſt deditus Deo, ac aliorum Religioſorum exemplo attractus, teſte Origene in Pſ. 36. *Cum ceciderit iuſtus non collidetur.* Quare Lorca 2. 2. diſp. 89. dub. 4 poſt multa alia aduerſus tam malam opinionem in-

uehitur hiſce verbis: neque in Religionibus poteſt inueniri ſpecialis ratio, quare Euangelicus ordo prætermittatur, quia nec Religioſorum fama vilis eſt, ſed potius maioris pretij, quàm ſæcularium; nec minus ſperari poteſt ſecretam monitionem profuturam Religioſis, quàm aliis, ſed magis, non enim ſunt Religioſi duriores, aut incorrigibiliores cæteris, nec cætera incommoda minus in Religione vrgent, quàm extra: vnde Caietan. 1. in opuſcul.tom. 1.tractat.31. reſp. 5.eſt malè allegatus tam in ſenſu, quàm in verbis, quia loquitur de peccatis exceptis, vt notat Granad. vbi ſupr.& verba eius ſunt expreſſa: ſimiliter, inquit, ſi crimen pendet adhuc in perniciem Reipublicæ Eccleſiæ, aut aliorum priuatorum, puta, quia ſunt multi corruptores fidei, aut conſpiratores, aut latrones, aut ſubuerſores aliorum, debet ex officio iudex inquirere, & reos huiuſmodi perſeuerantes in malo pernicioſo omnino occulto, (de his ſermo eſt) debet reuelare, niſi fortè probabiliter crederet correctione fraterna eos amplius non peccaturos, quod non facilè credendum eſt de Religioſis præſertim huiuſmodi ſceleribus irretitis, ſed dubitandum potiùs videtur, quod fingent ſe emendare, & propterea tutius, &c. Hæc Caiet.

311. Deſtructis ergo contrariæ ſententiæ fundamentis, ſequitur limitatio concluſionis & eſt illa D. Thom. ſi autem videtur, quod meliùs hoc fiet per Prælatum, & nihilominus, &c. tunc fiet meliùs, quando timetur relapſus in futurum, nec eſt omnino emendandus & tunc debet delinquentem Prælato tanquam Patri denuntiare. Ita aliis citatis Sayrus vbi ſupr.& Iacob.Granad.vbi ſupr.ait: quia tunc prudenter eſt putandum non eſſe correctionem fraternam profuturam, vnde correctio multum erit vtilis; ſaltem deſeruiet denuntiatio, vt Superior diligentius inuigilet, & occaſiones reſcindat delinquenti, conſentit Bann. 2.2. q.33. art.8. dub.2.ad 4.in fine, id etiam æſtimandum eſt poſſe fieri, quando adhuc periculum relabendi adeſt. Ita Valent. Adrian. Sot. D.Thom. quos citatos ſequitur Caſtrus Palaus vbi ſupr. periculum relapſus voco, inquit Palaus punct.12. num. 5. quando ita proximus occaſionibus peccati eſt, ita immerſus, vt morali probabilitate putandus ſit caſurus, ni-

ſi

ſi occaſiones reſecentur, nam de aliis periculis remotis non eſt penitus curandum, cum omnibus tale periculum inſit fragilitate naturæ: & ideo concluditur ob has duas rationes poſſe Religioſum ſecretò monere Prælatum vt Patrem de peccato fratris abſque præuia correctione, tum quia remedia applicare poteſt, quæ per alios ſubditos nequeunt applicari, tum quia abſcindet occaſiones peccati, quas reſecare nequit alius, quàm Prælatus, & hoc videtur eſſe illud melius à D.Th. deſignatum.

Sequitur tandem limitatio limitationis: ſed quia, inquit D.Thom. propter conditiones diuerſas Prælatorum, & ſubditorum, non poteſt in hoc dari generale iudicium, quia aliquando Prælatus vel mouetur ad odium aduerſus ſubditum; vel ſubditus non benè feret verba Prælati, imo tenendum eſt pro regula, quod in omnibus iſtis ſemper eſt ſeruanda charitas, & quod meliùs, & magis expedire videtur, quaſi dicere velit, concluſio generalis eſt, peccatum fratris ante Prælatum quantumuis Patrem ſine monitione Euangelica non eſſe deferendum, niſi aliquod meliùs notabile cogat, vt ſunt relapſus, & eius proximæ occaſiones: & adhuc in hoc ſunt perpendendæ qualitates Prælatorum, & ſubditorum, nè mille incommoda oriantur in damnum Religionis, & iis maturè perpenſis charitas eſt illa regula, quæ debet delatorem, quid facere debeat, inſtruere. Aduertit tandem Miranda tom. 1. ordin. iud. quæſt. 9. art. 4. quem citatum ſequitur Hieron. Rodriq. in ſuo compend. reſ. 36. quod ſubditi non ita facilè accedant ad Prælatos vt Patres: omnibus diſſuadeo, inquit, ne ad Prælatos etiam, vt Patres accedant, quia aliquando hi, qui erant ſubditi, & conuerſando erant benigni, & manſueti, poſtea facti Prælati volunt magis videri iudices, quam Patres viſceribus charitatis zeloſi. 312

Dices, in nonnullis Religionibus habentur conſtitutiones, quæ iubent deferre peccatum fratris apud Prælatum tanquam Patrem, quod. fuit à ſanctiſſimis viris executioni mandatum, & à ſummis Pontificibus approbatum, quod ſi non eſſet licitum, nunquam illas conſtitutiones permiſiſſent. Reſp. quod eo ipſo, quod quis aſſumit habitum, aſſu- 313

mit etiam pro obſeruatione proprias conſtitutiones, inter quas connumeratur Religioſum poſſe abſque præuia correctione monere Prælatum tãquam Patrem de crimine fratris, vnde vnuſquiſque iuri famæ cedit, & cum Dominus ſit ſuæ famæ Religioſus, ei renuntiare poteſt, cum hoc non prohibeatur neque à iure naturali, neque ab Euangelio, nam Chriſtus illum ordinem ſeruari voluit, provt lex naturalis præſcribit, vt ſeruetur fama delinquentis, ne ei fiat iniuria, vnde Bann. vbi ſupr. ad 7. cenſet tale ſtatutum poſſe eſſe vtile Religioni, adhærent Valent. tom. 3. diſp. 3. quæſt. 10. p. 5. Coninch. 2. 2. diſp. 28. dub. 12. Suarez 4. de Relig. tract. 10. lib. 10. cap. 7. n. 10. 12. ſed hi tres DD. coguntur id dicere à tali praxi in eorum Religione ſeruata.

314. Ex dictis infertur, quando Prælati Religioſorum præcipiunt ſub præcepto ſanctæ obedientiæ, vel ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda, vt ſcientes crimina intra certum terminum ſibi reuelent, ſemper intelligendum eſſe ſeruato ordine correctionis fraternæ, ſi crimina ſint occulta, & putetur correctio profutura, & non ſit periculum in mora, etiamſi id præcipiatur ſpecialiter vni, vel generaliter omnibus. Ita Fagundez vbi ſupr. num. 12. imo addit Bann. 2. 2. quæſt. 33. art. 8. dub. 2. ad 7. præcepta viſitationum non intelligi de peccatis ſecretis, ſed de illis, quæ modo aliquo ſunt publica, & ſcandaloſa, aut in detrimentum commune vergunt, adhærent S. Thom. 2. 2. quæſt. 33. art. 7. Nauarr. man. lat. cap. 18. num. 40. & cap. 25. num. 46. & alij, quos citatos ſequitur Sayrus lib. 11. cap. 4. num. 19. Hæc ſunt, quæ adnotaui propter Caſpenſem, qui audet aſſerere hanc ſententiam poſſe eſſe in ruinam Religionis, quæ verba erant lenienda, dum habetur præceptum Domini de præmittenda correctione, priuſquam peccatum fratris denuntietur Prælato.

DVBIVM LII.

An Religioſus, qui apud Prælatum ſine prauia correctione vult deferre delictum occultum fratris, teneatur prius examinare conditiones requiſitas in Superiore à D. Thom. aſsignatas, an potiùs illas præſupponere debeat.

NOt. quod hìc loquimur de Religioſo, qui adhærere vult opinioni eorum, qui docent poſſe peccatum ſecretum fratris reuelari Superiori, vt Patri prætermiſſa correctione fraterna, ad cuius omiſſionem ſufficit, vt maior vtilitas, vel circa ſatisfactionem, & emendationem delicti commiſſi, vel circa futurum periculum ſperetur, vt notant Abulenſ. c. 18. in Matth. quæſt. 98. in fine. Sanch. ſumm. lib. 6. cap. 18. n. 47. Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 9. num. 8. in fine. Caſpenſis loc. cit. in præced. dub. vnde Prælatus dupliciter poteſt conſiderari, vel vt electus à Prouincia, vt fungatur munere Prouincialatus, vel vt miſſus à Generali ad viſitandam Prouinciam, qui communiter nuncupatur Viſitator, eadem diſtinctio applicari poteſt aliis Prælatis, ſed loquimur de iſtis, quia magis immediatè Prouincias gubernant, & regunt, conſiderari etiam poteſt delator dupliciter, vel habens tempus priuſquam porrigat delationem, vel habens negatum ab vrgenti neceſſitate, quia periculum eſt in mora. 315.

Concluſio.

Prælati conditiones tam electi à Prouincia pro eius regimine vniuerſali, quàm deſtinati à Generali ad viſitandam Religioſorum communitatem non ſunt priùs examinandæ, & cognoſcendæ per tractum temporis, & per regimen ad opus redactum, ſed poſſunt præſupponi. Prima pars ſuadetur, quia electores Prouinciæ habent plenam informationem de qualitatibus Prouincialis electi, ſcilicet de eius 316.

 pietate,

pietate, diſcretione, ſpiritualitate, &c. imò ob iſtas ſatis cognitas eum delegerunt, aliàs moraliter peccaſſent, ſi abſque indagatione morum per ſuffragia ad tale munus eleuaſſent ob periculum deligendi non aptum in graue damnum totius communitatis, de illis rebus, quæ nouimus, non indigemus inquiſitione, & informatione. Limita, modò non inſurgat aliqua probabilis dubitatio de morum mutatione, quia, vt dixi ſuperiùs, multi, dum obediunt, ſunt manſueti, & benigni, facti deinde Prælati volunt videri potiùs iudices rigoroſi, quàm Patres charitate pleni. Sec. pars habetur ex Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 86. aſſerente officialem effectum præſumi dignum, aptum, & idoneum: ergo eo ipſo, quod electus fuit à Generali ad viſitandam Prouinciam præſupponendæ ſunt conditiones requiſitæ ad munus ſuum rectè gerendum, præſertim quando caſus deferendus non concedit dilationem, neque moram, quare tuta conſcientia delator ſperans maiorem vtilitatem in fauorem delinquentis à Prælati correctione, quàm à propria, poteſt ei fratris delictum deferre. Dixi, quando caſus deferendus Prælato non patitur dilationem, quia ſi periculum non eſt in mora, & caſus non vrget, ſunt conſiderandæ Viſitatoris qualitates ad opus redactæ, quia, licèt præſumptio de eius idoneitate concedat vt poſſit ſtatim crimen ei deferri, quando vrget neceſſitas, nihilominus hac ceſſante, cum præſumptio ex propria natura verſetur intra dubitationis terminos, vt docet Menoch. vbi ſupr. lib. 1. q. 8. n. 2. charitas poſtulat, vt conſulatur iniuriæ delati, quæ ei imminere poteſt ex parua prudentia, charitate, &c. Viſitatoris, quæ ei ineſſe poſſunt, nam, vt dixi in præcedenti quæſito, non omnes Prælati ſunt illis qualitatibus ad optimum regimen ſeruandum neceſſariis ornati. Limitanda videtur hæc ſecunda pars, niſi fortè Viſitator eſſet deditus partialitatibus, de quibus dicebam in prim. part. aliiſque ſimilibus vitiis, quia, vt benè notat Menoch. vbi ſupr. num. 11. hæ quidem traditiones (intellige, quas adnotauit) probabilem dubitationem non habent, quando à principio ij, id eſt, Rectores, fuerunt cogniti, & iudicati inſufficientes, cum ergo iſte Viſitator in ſua Prouincia præſumatur malus, quia factoni

factionibus deditus, eſt etiam præſumendus talis in viſitatione, ad quam fuit deſtinatus, nam ſemel malus, ſemper præſumendus malus in eodem genere mali, cap. Semel, de reg. iuris in 6. Menoch. vbi ſupr. lib. 1. quæſt. 16. num. 15. quæ verò pietas, quæ prudentia, quæ ſpiritualitas poteſt præſupponi in homine, qui in ſua Prouincia pietatem multis ex contraria factione negat, qui prudentiam pro pacis conſeruatione, iuſtitiæ adminiſtratione, necnon & diſtinctione inter dignos, & indignos non habet, qui ſpiritualitatem infinitis partialitatibus à ſe ipſo alienauit: qui rancore aduerſus contrariam partem, ac factionem afficitur, quomodo huic homini plagæ fratris tuta conſcientia à delatore deferri poſſunt? vndenam eſt mendicanda illa maior vtilitas, quæ dat poſſe deferre Prælato abſque læſione conſcientiæ delinquentis peccatum? O quàm malè faciunt Generales huiuſmodi factioſos deſtinare ad Prouincias viſitãdas. Amplia, eſto Viſitator non ſit factionarius, ſufficit, quòd extrahatur ab illa Prouincia, in qua factiones dominantur, nam redditur ſuſpectus de illis conditionibus, quæ inficiunt illam miſeram communitatem; quare Menoch. vbi ſupr. num. 28. notat, præſumptiones non ſolùm haberi à Patria, ſed ab amicitiis tam bonis, quàm malis, num. 20. cum ergo amicitiæ Viſitatoris ſint de hominibus factionariis, & malis, malè de eo præſumitur cap. Quorundam 34. diſtinct. cap. ſæpè 28. quæſt. 1. cap. A nobis, de cohabit. cleric. & mulier. vnde delator, priuſquam deferat peccatum fratris Viſitatori, meditari debet, an in regimine extra ſuam patriam, & Prouinciam immutet mores, ita vt licita, & tuta ſua denuntiatio cenſenda ſit. 317.

Aduertit tandem Suarez vbi ſupr. in fine, eſto acriter defendat poſſe delatorem crimen fratris Prælato tanquam Patri deferre, quod ſi ſubditus timeat ſuperiorem eſſe malè vſurum monitione paterna, quia non in bonum ſubditi delinquentis vtetur, quia odium in illum, vel iniuſtam, aut ſaltem imprudentem indignationem, quæ ſolet nimium affligere, & inquietum reddere ſubditum, concipiet, non tenetur ad delationem, imò peccare cenſendus eſt, quia alienum à charitate eſt talem denuntiationem facere. Similiter

liter ſi huiuſmodi perturbatio à conditione, & fragilitate ſubditi delinquentis timeatur, etiam ſine culpa Superioris, abſtinendum eſt à delatione, quia correctio non eſt ei profutura, niſi iudicetur neceſſaria ob bonum commune, & aliorum.

DVBIVM LIII.

An Prælatus Franciſcanus, qui mediante recurſu ad pecuniam, ſeu quocunque alio modo aliquem vſum ſtrictum, rigidum, & vilem introductum in rebus vtendis, in fabricis ſcilicet, veſtibus, aliiſque rebus tollit, quamuis de nouo alium, qui, licet pretioſior ſit, ſtatui tamen Franciſcanæ paupertatis non ſit diſſentaneus, erigat, & introducat, lethali culpæ obnoxius cenſendus ſit.

318. QVantum omnipotenti Deo diſpliceant tranſgreſſiones paupertatis in eis, qui regulam S. Franciſci, eiuſque paupertatem profeſſi ſunt, teſtantur eorum monumenta in multis, multiſque horrendis caſibus ad ipſorum inſtructionem manifeſtatis, vnde cogor breuiter pertractare præſens quæſitum, pro cuius intelligentia ſit prim.not. Cum Seraph. Franciſcus inſtitutor regulæ minoritanæ prohibeat ſuis filiis recurſus ad pecuniam, niſi pro fratribus induendis, neceſſitatibúſque infirmorum, non tamen intendit reſtringere huiuſmodi recurſum ad iſtas duas tantummodo neceſſitates, vt benè notat S. Bonau. in reg. expoſ. ſed ad alias quoque, vnde tantùm expreſſit illas, inquit Cordub. in expoſ. reg. c. 4. q. 7. in 1. not. vt innueret, nõ niſi pro vera neceſſitate Franciſcano ſtatui decenti, & conuenienti poſſe procurari pecuniam, ſeu recurri ad ipſam, & cum radicale altiſſimæ paupertatis obſeruantiæ, eiuſdémque relaxationis funda

ſundamentum conſiſtit in his neceſſitatibus examinandis, vt inſinuat Politius in eſp. reg. cap.4. num.18. ideo quærendum eſt, quænam neceſſitas cogat Prælatos ad licitè procurandam pecuniam, an ſtricta, ſeu accommoda eſſe debeat, dicitur ſtricta, id eſt, quod ſit propè mortem, itavt, ſi Religioſo non prouideatur, immineat probabiliter mors, dicitur accommoda, id eſt, quod talem habeat manifeſtam neceſſitatem præſentem, vel imminentem, vt ſi Religioni non prouideatur, ſtatus debitus officij, communitatis, vel perſonæ particularis ſine detrimento commodè ſtare non poſſit: & hæc neceſſitas verſari poteſt circa res ſpirituales, ſeu corporales, ſpirituales puta, quando niſi mediante pecunia aliquod grande bonum prædicationis, vel pacis, & huiuſmodi fieri non poteſt, vel aliquod vitari graue malum, corporales, puta circa alimenta, veſtes, lectos, domos, ornamenta Eccleſiaſtica, libros pro officio diuino, pro ſtudio literarum, pro prædicatoribus tam in communi, quàm in particulari, aliaque huiuſmodi requiſita ad officiorum executiones, vnde reſpondendum eſt ſecundùm Ioan. Philipp. art.5. & 6. Cordub. vbi ſupr. Polit. vbi ſupr. ſufficere neceſſitatem quamdam accommodam ſecundùm ſtatum, & profeſſionem Minorum, modò non ſit de illis rebus, quarum limitatio habetur expreſsè in regula, vt eſt de veſtium vilitate, &c. Ad benè verò iudicandum, quænam neceſſitas, vel qui vſus ſit accommodus, & conueniens Religioſorum ſtatui, vt licitus habeatur recurſus ad pecuniam, duo præcipuè ſunt rectè meditanda, alterum, qualis ſit fratrum minorum ſtatus, qui non eſt ſicut aliorum Religioſorum, ſed magnæ paupertatis, & humilitatis, vnde omnia debent ei eſſe conformia, alterum eſt quædam obligatio ad aliquos vſus arctos in regula expreſſos, & ad vſum moderatum omnium aliarum rerum, quibus vti poſſunt, & de hoc videndi ſunt expoſitores in cap 6. reg. Quæ moderatio iudicanda ſit talis, vel quando exceſſus, aut ſuperfluitas in vſu rerum cenſenda ſit, non poteſt, nec debet iudicari per ſubditos, ſed per miniſtros, & cuſtodes, vel per eos, quibus ab ipſis committitur, vt prouideant fratribus de neceſſariis, vt notat Cordub. c.6 reg. q. 14. punct. 2. & paulò inferiùs addit, moderationem, ſeu exceſſum non conſiſtere in indiuiſibili

puncto, ſed habere ſuam latitudinem: & punct. 4. aſſerit, non omnem exceſſum, aut immoderatum vſum imputandum eſſe ad mortale, ſed ſolùm, quando eſt talis, & tanta immoderatio circa prædicta, & tam notabilis, & tam continua, vt meritò cenſeri debeat contra Minorum obligationem, & notabiliter eam lædere, cæteri verò exceſſus, ſeu immoderantiæ cenſeri debent peccata venialia. Ita habetur ex Seren. conſc. quæſt. 11. ſecundum Vbertinum, Hugonem, & Ioann. Pirrin in ſuo tractatu in. 2. notabil. quorum doctrina eſt cum grano ſalis legenda, vt dicam inferiùs.

319. Not. ſec. quod ſicut, vt dixi ex mente Politij vbi ſup. obſeruatio, & relaxatio regulæ minoris dependent ab examinanda neceſſitate pro licito recurſu ad pecuniam, ita tria ſunt conſideranda ex mente Cordubæ vbi ſup. cap. 6. q. 15. punct. 4. ideſt tripliciter dici poteſt, poſſe profeſſores regulæ conuenienter viuere ſine vſu alicuius rei. Prim. cum ſine tali vſu talis rei poſſunt qualitercunque viuere, & exercere neceſſaria ad eorum ſtatum, & conditionem. Sec. cum ſine tali vſu talis rei poſſunt conuenienter exercere omnia decentia eis, & ſtatui, ac officiis, ita vt ille talis vſus illius rei in nullo illis decens, & vtilis videatur eſſe. Tert. cum ſine tali vſu talis rei poſſunt conuenienter explere omnia decentia eis, & ſtatui, officiis, nec non & ſocietati, ita tamen, vt vtilitas talis vſus talis rei per aliquod aliud æquiualens æquè benè ſuppleri poſſit. Profeſſores regulæ non tenentur ſic conuenienter viuere iuxta modum primum, neque moderatio vſus conſiſtit in hoc, vt vitetur omne illud, ſine quo poſſunt conuenienter, ideſt qualitercunque viuere, & exerceri eorum officia? multa enim ſunt, ſine quibus degere vitam poſſunt ſecundum decentiam ſtatus, & officiorum, quibus tamen vtendo non excedunt vſum moderatum, ſed ſunt ad maiorem decentiam vſus moderati, vt ſunt ædificia, libri, ſtudia literarum, &c. ſecundum Ncol. III. tenentur certè viuere conuenienter ſine tali vſu talis rei in ſecundo modo deſcripto, qui in nullo eis eſt decens, & vtilis, &c. quia talis vſus clarè habetur eſſe ſuperfluus reſpectu decentis ſtatus Minorum, vnde quando exceſſus in vſu ſuperfluus apparet, ſemper eſt peccatum graue, ſeu veniale ſecundum magni-

tudinem

tudinem, vel modicitatem ſuperfluitatis rei, & vſus eius. Tandem profeſſores regulæ iuxta tertium modum non tenentur viuere ſine illo vſu illius rei, qui eſt decens eorum ſtatui, quamuis benè poſſint per vſum alium viliorem ipſius, vel alterius rei æquiualentem ſuppleri, neque ibi eſt aliqua immoderatio, aut ſuperfluitas, aut pecatum, niſi illud aliud (notate verba) æquiualens ſimul cum alio haberetur in vſu, tunc enim eſt ſuperfluitas vitioſa: hæc Corduba.

Not. tert. quod diuerſitas ordinum Religioſorum non 320.
deſumitur ex eo, quod eſt eſſentiale, vt ſunt tria vota eſſentialia, cum approbatione Eccleſiæ, hæc enim ſunt omnibus communia, & in hoc non differunt ſpecie Religiones, ſed prouenit ex duobus. Prim. ex particulari fine, ſeu functione, ad quem quiſque ordo ſpeciatim eſt inſtitutus; quidam enim ſunt inſtituti, vt potiſſimum occupentur in operibus vitæ contemplatiuæ, vt ſunt Monachi omnes; alij ſunt inſtituti ad opera corporalia actiuæ vitæ, vt ad redimendos captiuos, ad ſuſcipiendos peregrinos, ad ſeruiendum infirmis, ad defendendam Eccleſiam contra hoſtes fidei, alij partim ad contemplationẽ, partim ad opera vitæ actiuæ, ſed ſpiritualia, quæ contemplationem ſupponunt, vt ſunt ordines mendicantium. Secũdo deſumitur ex particularibus mediis, & ritibus, quibus vtũtur, vel ad vota ſua meliùs ſeruãda, vel ad functionem, propriam meliùs obeundam; hinc videmus magnam varietatem in habitu, victu ieiueniis, aliiſque piis exercitiis. Ita colligitur ex D. Thom. 2.2.q.188.&189. Leſſ. lib. 2.c.41. dub. 2. Syluio 2.2.q.188. Quamobrem Religio Franciſcana ab aliis diſtinguitur in multis, præſertim in paupertate in communi, in veſtium vilitate, in fabricæ humilitate, nec non & in cæterarum aliarum rerum modificatione, vnde ſuperiùs dicebam, quod minorũ Religio non eſt ſicut ſtatus aliarum Religionum, ſed eſt ſtatus magnæ paupertatis, & humilitatis, eiuſque obligatio ſe extendit ad illos vſus arctos in regula præſcriptos, & ad vſum moderatum aliarum rerum vtibilium, hinc fit, quod hæc magna paupertas, & vſus viles vtibilium ſunt illud ornamentũ & ille decor, qui vt inter alias Religiones præcellat, efficit, & eſt illud mediũ præ cæteris breui curſu ducens homines ad finem ſpiritualis profectus.

Concluſio.

311. Prælatus Franciſcanus mediante recurſu ad pecuniam de nouo introducens vſum alicuius rei intra limites debitæ paupertatis, & accommodæ neceſſitatis, non abdicando viliorem, & accommodum vſum eiuſdem rei iam introductæ, non eſt damnandus mortali crimine, nec eſt habendus ſuæ profeſſionis tranſgreſſor: ſecus ſi abdicat eiuſdem rei viliorem vſum, &c. Prima pars ſuadetur ex doctrina Cordubæ vbi ſup. aſſerentis, Fratres minores non teneri viuere ſine illo vſu illius rei, qui vſus eſt decens eorum ſtatui, licet benè poſſit per alium vſum ipſius, vel alterius rei æquiualentem ſuppleri. Sec. quia ibi non apparet nec vſus immoderatus, nec aliqua ſuperfluitas: ergo nullum peccatum: nec obſtat, quod ibi videatur eſſe aliquod ſuperfluum, dum per alium vſum viliorem etiam eiuſdem rei ſuppleri poteſt neceſſitati, & ſuperfluum dicitur illud, quo ſublato reliquum commodè ſufficit, vt rectè notat Cordub. vbi ſup. cap. 4. quæſt. 7. in 2. not. quia per regulam profeſſoribus non prohibetur omne ſuperfluum, ſed illud, quod excedit ſtatum accommodum, & profeſſionem, quod propriè dicitur ſuperfluum, vnde neceſſitas, quæ opponitur ſuperfluitati, vt dixi, non eſt cenſenda ſtricta, ſed accommoda, vt volunt omnes regulæ expoſitores, audite quæſo B. Bernardinum in epiſtol. ad ordinem artic. 3. fol. 90. ſic loquentem. *Superfluitas, & curioſitas non debent diſcerni reſpectu neceſſitatis certæ, ſeu vſus certi quoad ſtatum Fratrum minorum, ſed moderati, cum vſus moderatus non poſſit dici ſuperfluus, & curioſus, & per conſequens non vitioſus, imo ſecundum omnimodam veritatem, & regulam licitus, vt patet per Nicol. I I.* Sec. pars ſuadetur, ſuperiùs dictum fuit dub. 35. 3. p. Prælatum eſſe reum mortis æternæ negligendo aliquam regulam, ſeu conſtitutionem, & permittendo vt abeat in deſuetudinem, maximè quæ eſt ad ornamentum, & decorem Religionis, & ad ſpiritualem profectum hominum: ſed talis Prælatus mediante recurſu ad pecuniam abdicat illum vſum viliorem

rem & accommodum, & ad praxim reductum, in non paruum laicorum exemplum, nec non & in profectum humiliatis Religioſorum, & admittit alium pretioſiorem damnificantem Religionis bonum in illa vtilitate, ac aſperitate eluceſcens: ergo ad mortale ille nouus vſus, licet intra limites debitæ paupertatis, eſt imputandus. Sec. Prælatus, qui fidelitatem Religioni non obſeruat, quæ eſt eius præcipuum munus, in re graui, fit reus peccati lethalis, vt dicunt DD. & cum paupertas ſit præſertim commendata fidelitati talis Prælati, vt potius eam augmentet, quàm relaxet, quod non ſequitur in abdicatione vſus vilioris in magnum decorem Prouinciæ, ſeu Religionis introducti: ergo. Tertio ſuadetur ex vi regulæ: recurrere pro rebus ſuperfluis ad pecuniam eſt peccatum graue, vt dicunt omnes expoſitores: ſed vſus illius rei, qui introducitur cum abdicatione vilioris vſus eiuſdem rei, vel alterius, quæ commodè præſentem neceſſitatem ſupplet, per ſeriem annorum ad praxim redacti, & per conſuetudinem radicati, omnino eſt cenſendus ſuperfluus iuxta veram doctrinam Cordubæ dicentis, non teneri Fratres minores viuere ſine illo vſu illius rei, qui vſus eſt decens eorum ſtatui, quamuis benè poſſit per alium vſum ipſius, vel alterius rei æquiualentem ſuppleri, neque ibi eſt aliqua ſuperfluitas, aut peccatum, niſi illud æquiualens vilioris vſus haberetur in vſu, tunc enim eſt ſuperfluitas vitioſa: ergo damnandus eſt Prælatus tanquam detractor regulæ, & tranſgreſſor ſuæ profeſſionis: quare duplici peccato obſtringitur, quia habet recurſum ad pecuniam ſine neceſſitate, & quia de medio tollit vſum ſtrictum, & viliorem, qui cenſetur eſſe maximum Religionis bonum, & nequit à Confeſſario abſolui, niſi deſiſtat ab illa introductione, munus enim ſuum non eſt deſtruere, ſed ædificare, & eſt datus in ordinis vtilitatem, & non in detrimentum, maximè quia, vt inquit S. Bonau. vna corruptela introducta, ſequitur & alia.

Dices, multoties illa res, quæ tollitur, maioris ſimplici- 322.
tatis, & vilioris vſus, quàm illa res, quæ introducitur, fit ratione maioris paupertatis, quia noua eſt magis duratura,

quàm illa, & magis ſeruatur præceptum de non recurrendo ad pecuniam, eo quòd tardius indigeat reparatione. Reſp. cum Alphonſ. Rodriquez in exercit. perfection tractat. 3. cap. 8. eſſe potiùs rationem carnis, & mundi, quàm Religionis, magis refert plus eluceſcere paupertatem, ac ſimplicitatem in illis rebus, quàm quod abdicentur etiam cum diſpendio poſt multos annos denuò recurrendi ad pecuniam, vt habetur ex præcepto D Franciſci de vilitate veſtium, non enim ignorabat S. Pater pretioſiores veſtes eſſe magis duraturas, quàm viliores, attamen potiùs voluit recurſum magis frequentem ad pecuniam, quàm de medio tollere à ſuis filiis viliores veſtes.

323. Ex his clarè traditis reſolutiones multorum caſuum in praxi habentur tam in fabricis, quàm in rebus ſpectantibus ad cultum diuinum, aliiſque rebus vtilibus; & licet ſubditi in rebus dubiis poſſint obedire Prælato pro eorum executione, quia claritas immoderati vſus non apparet, nihilominus quando res eſt certa, quòd ſit immoderata, & contra profeſſionem paupertatis Minorum, nequeunt ei parere, vt rectè dicit Cordub. vbi ſupr. cap. 6. quæſt. 15. punct. 2. in caſu reſoluto nullum habetur dubium, quia clarè videtur rem pretioſioris vſus introduci, viliori eiuſdem rei reſecato. Addo, quod ſubditi tam commiſſiuè, quàm omiſſiuè Prælatorum peccatis ſe implicare poſſunt, commiſſiuè exhortando, inducendo ſuperiorem ad id faciendum; nec non & operam illi rei nauando, omiſſiuè, licitè, & debitè non reſiſtendo, ſi poſſunt, verbo, & exemplo tali ſuperfluo vſui. Ita Cordub. vbi ſupr. cap. 10. quæſt. 7. Hæc ergo doctrina ſic tradita, videtur eſſe illud, quod Deus ſua ſumma prouidentia voluit in monumentis Minorum per tot caſus horribiles ad eorum intelligentiam, & inſtructionem eſſe deſcriptum, vt exceſſus intra terminos debitæ paupertatis, dum accommodus vſus vilioris rei abſcinditur, caueatur.

DVB.

DVBIVM LIV.

Quæ cauſa ſit aßignanda in exceſsibus minoricæ paupertatis.

IN hoc tractatu munus meum non eſt pertractare de Minorum paupertate, at ſi ad id coactus eſſem, nil aliud dicerem, niſi quod per præſentem concluſionem breuiter trado.

Concluſio.

Radix omnium exceſſuum, qui in minorica paupertate tandem oboriuntur, tam in fabricis, quàm ſupellectili, aliiſque rebus, certè videtur eſſe occaſionaliter illud arbitrium iudicandi de ſuperfluitate, ſeu exceſſu talium rerum relictum à Nicol. III. & Clem. V. Miniſtris, ſeu Cuſtodibus. Suadetur experientia: Ille Prælatus affirmat, id non videtur eſſe contra ſtatum minorum, quod ab omnibus acceptatur, & ſine aliquo ſcrupulo, & ac ſi eſſet res Euangelica ad praxim in omnibus locis reducitur, alter accedit, nec hoc videtur eſſe contra profeſſionem, ab omnibus, ab eius ſcientia, & authoritate captis, ſecurè admittitur, tertius dicit, nec illud obſtat ſtatui minorum propter hanc rationem, & ita paulatim; ac ſenſim ſine ſenſu recedunt ab illo primo ſtatū, in quo commodè viuere poterant, & dum æquiparatur præſens ſtatus cum præterito, à quo receſſerunt, cognoſcuntur & ſuperfluitates, & exceſſus, vnde ſenſim ſine ſenſū, & ſub coloratis rationibus introducta videtur notabilis relaxatio, & eſt illud, quod dicunt S. Bonauent. in quæſt. reg. quæſt. 19 & Cordub in expoſit. reg in introduct quæſt. 3. paulatim ſubintrant non bonæ conſuetudines, & relaxationes, ſtatim ab aliis trahuntur in exemplum, & habentur pro legibus; cumque vna conſuetudo talis facta eſt tolerabilis, conſequenter introducitur alia, quaſi cohærens priori, & eam ſequens, vt ſi illa admittatur, iſta vetus toleretur, & ſic 324. abyſſus

abyſſus abyſſum inuocat, & vnum malum trahit ſuo pondere, & conſuetudine ad aliud: ergo arbitrium illud Prælatis ſanctè à Pontificibus relictum occaſionaliter eſt radix omnium relaxationum in minorica paupertate. Secund vbi non conceditur arbitrium relaxatio in Religionem reformatam non extenditur, vt patet in voto paupertatis, obedientiæ, in aſperitate, & vilitate habitus, in veſtimentorum paucitate, in nuditate pedum terræ, & aëris iniuriis expoſita, & in prohibitione equitandi: ergo à contrariis arbitrium illud indirectè, & occaſionaliter videtur eſſe cauſa omnium tranſgreſſionum, quia, ſi non concederetur, nec tot relaxationes concederentur rationibus adductis, quæ apparenter demonſtrant nullam ſequuturam relaxationem. Tert. affirmare Prælatórum malitiam inclinaſſe in huiuſmodi exceſſus non eſt niſi fortè temerarium, eo quod ad Prælatorum munus præſtandum ſelecti fuerunt tanquam digniores in ſcientia, prudentia, ac vitæ bonitate: ergo recurrendum eſt ad eorum arbitrium, quod non fuit prudenter regulatum, putantium id, vel illud poſſe fieri, & verſari intra terminos paupertatis, quæ tandem tractu temporis inſurrexerunt tanquam res excedentes moderatum, & accommodum ſtatum.

325. Dices, ſi arbitrium illud iudicandi moderationem, & ſuperfluitatem eſt radix occaſionaliter tranſgreſſionum altiſſimæ paupertatis, opus eſſet id à Patribus abſcindere. Reſp. nequaquam, dummodo vagetur intra terminos magnæ paupertatis, humilitatis, ac obligationis Minorum, quæ petunt vſus arctos omnium rerum, id eſt, moderatos, vt dixi in præcedenti quæſito, qui termini, cum dependeant à circunſtantiis perſonæ, ſtatus, temporis, &c. neceſſariò, ne confuſio oriatur, & incommoda naſcantur, id liberè concedere cogunt; vnde hoc arbitrium, vt rectè iudicet, regulari debet ſuis regulis generalibus, & quænam ſunt aſſignandæ? illæ quidem quas ſuperiùs deſcripſi ex mente Cordub. qui ſcrupuloſè regulam non explicauit. Prima dicit, Fratres minores ex vi ſuæ profeſſionis non teneri viuere ſine tali vſu talis rei, id eſt, qualitercunque viuere, & exercere ſua officia, per quam regulam à penurioſo modo viuendi liberantur, quare habetur, vt benè inſinuat Corduba paulò ſuperius, ſtatum minorum non conſiſtere in

extremitate,

extremitate, aut penuria vſus, nec in indiuiſibili puncto. Tertia demonſtrat ſtatum accommodum, in quo licitè viuere poſſunt Religioſi abſque regulæ tranſgreſſione, dum dicit, non teneri eos viuere ſine tali vſu talis rei, per quem commodè officia exercere poſſunt, licèt ille vſus ſuppleri poſſit commodè, & conuenienter per alium vſum æquiualentem, & viliorem, vnde clarè videtur iſtum ſtatum accommodum non multùm diſtare à penurioſo, ſed tantùm concedere commoditatem excludentem penuriam, & in hoc multi decipiuntur putantes huiuſmodi ſtatum in ſe magnam continere latitudinem, quia ſi hoc eſſet verum, non eſſet paupertas minorica illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, nec obligatio eius adſtringeret ad vſus arctos Fratres minores, nec Religio ab aliis Religionibus eſſentialiter diſtingueretur, quia ordinariè Religiones viuunt intra terminos debitæ temperantiæ ſumptæ: verum tamen eſt, quod res morales non conſtant in puncto, ſed habent ſuam latitudinem, propterea ſtatus minorum non excludit, quod inter penurioſum ſtatum, & accommodum non queat intermediari aliqua res vilioris pretij, & vſus, licèt accommodi, nec fratres minores obligantur ex vi propriæ regulæ, & profeſſionis ad illam ſequendam, & ea vtendum, cum iſta tamen limitatione, quod ſi talis vſus vilior eſt in vſu in Prouincia, ſeu Religione, nequit ille pretioſior admitti ſub pœna incurrendi in ſuperfluitatem, & propter rationem in præcedenti quæſito deſignatam, & propter conſuetudinem, quia, cum exceditur conſuetudinis forma, lex ipſa exceditur, cum conſuetudo pro lege obſeruetur. l. de quibus, de legibus. Menoch. de atbitr. lib. quæſt. 71. imò fortiùs dicitur conſuetudinem eſſe ſtatuto fortiorem. Ita Calca. conſ. 2. num. 29. & clarè Decius conſil. 690. num. 8. Menoch. loc. cit. num. 4. non immeritò, quia veritati æquiualet, vt benè notant Crau. conſil. 238. num 8. & 9. & Menoch. tit. propterea omne arbitrarium tollit, vt aliis relatis notat Menoch. vbi ſupr. quæſt. 14. n. 5. neceſſarium inquit, non arbitrarium illud dici, quod conſuetudine eſt ſtabilitum. Tandem ex prima, & tertia regula oritur ſecunda, quæ docet fratres minores teneri viuere ſine tali vſu talis rei, quia eſt omnino

Xxx ſuper

ſuperfluus reſpectu ſtatus decentis, Prælati ergo arbitrio vtendo, priùs his regulis vtantur, & cognoſcent exceſſus tam mortales, quàm veniales, & ad honorem Dei, regulæ puritatem, mentémque Seraph. Franciſci prædicta incommoda euitabuntur.

326. Alij DD. ordinis, vt Vgo cap. 6. Ioann. Philip. tract. de congr. ſol. Ioann. Pirrin. tract. 2. ad regulandum Prælatorum arbitrium quatuor regulas aſſignant. Prima circa numerum ſi vna ſufficit, alia eſt ſuperflua, ſi duæ, tres non ſunt neceſſariæ. Sec. circa quantitatem, ſi parua ſufficit, mediocris excedit, ſi iſta eſt neceſſaria, magna erit ſuperflua. Tert. circa valorem, ſi res parui valoris commodè dat poſſe exercere officia, alia maioris valoris nequit procurari, quare fratres minores in omnibus rebus debent attendere infirmum pretium. Quart. circa curioſitatem, & pulchritudinem, ſi minus curioſa, & minus pulchra haberi poteſt, & eſt ſufficiens, nequit magis pulchra procurari, neque magis curioſa: hæc illi, qui fortè nimis ſcrupuloſè in aliquo ſe habent; libenter verò has regulas adduxi, ad oſtendendum regulas Cordubæ ab alio etiam Doctore, vt ipſe teſtatur, admiſſas, non eſſe rigidas, neque ſcrupuloſas, ſed rationales.

327. Dices, in præcedenti reſponſione fuit dictum, ſtatum accommodum conuenientem Minoribus non multum diſtare à ſtatu penurioſo, quod videtur falſum per illud, quod dicitur in fine prim. not. ex mente Cordubæ, nimirum non omnem exceſſum, aut immoderatum vſum eſſe mortale, ſed ſolùm quando eſt talis, & tanta immoderatio circa prædicta, & tam notabilis, & continua, vt meritò cenſeri debeat contra minorum obligationem, & notabiliter eam lædere, imo paulò inferiùs addit ex mente DD. Religionis, tunc fore mortalem exceſſum, quando ſimpliciter vſus diues, aut opulentus Minoribus ſub mortali prohibitus introduci videtur: ergo ſtatus accommodus conueniens fratribus minoribus multum diſtat à ſtatu penurioſo. Pro reſponſione notandum eſt, quod ſi minores ſenſum literæ, prout ſonat, ſequi velint aſſignare videtur in his verbis triplicem ſtatum. Prim. penurioſum. Sec. opulentum, & diuitem. Tert. accommodum,

modum, & moderatum, & quilibet videtur habere ſuam non paruam latitudinem; quare ſecundum ſonum literæ à fratribus minoribus excludit ſtatum penurioſum, ſecundum admittit ſecundum totam ſuam latitudinem, imò ſi aliquando exceſſus alicuius rei attingeret ſtatum opulentum, non eſſet damnandus tanquam mortaliter peccaminoſus, ſed quando ſimpliciter vſus opulentus, & continuus introducitur, qui eſt tertius ſtatus à minoribus prohibitus. Notand. ſec. quod doctrina literæ mihi præſtat hanc vnam veritatem, triplicem eſſe ſtatum Religionum. Prim. videtur eſſe penurialis. Sec. accommodus, & moderatus. Tert. diues, & opulentus, & quilibet ſuam habet latitudinem, in hoc vltimo verò ſtatu ferè nullæ Religiones enumerantur, ſed ſi enumerentur nonniſi per ædificia, & res ſpectantes ad Eccleſias cultúmque diuinum, in aliis verò rebus multum moderatè viuunt, in ſecundo ferè omnes aliæ adſcribuntur, quæ limites moderationis ſtatus accommodi non excedunt, vnde in huiuſmodi moderatione aliæ viuunt paulo longius à penurioſo ſtatu, aliæ magis commodè, aliæ verò quaſi accedunt ad ſtatum diuitem, & opulentum, in primo paucæ videntur; his ſuppoſitis dico, quod ſtatus, & profeſſio Minorum non eſt penurioſus, vt dixi ſuperiùs, & reſoluunt communiter DD. ordinis, neque diues, & opulentus, vt volunt expoſitores, ſed eſt accõmodus in primo gradu, & non in ſec. & in tert. id eſt, non in tota latitudine ſtatus accommodi, tum quia profeſſio minorum, vt dicit Cordub. cap. 4. quæſt. 7. in not. non eſt ſtatus aliarum Religionum, ſed diſtinctus, quomodo diſtingueretur communiter ab illis, ſi in tota latitudine trium graduum extenderetur minorum profeſſio? tantùm diſtingueretur ab illis Religionibus, quæ viuunt in tertio ſtatu, & ita poſſidere poſſet grandia ædificia, magnifica templa, non mediocrem ſupellectilem, &c. ſicut habent illæ Religiones, quæ viuunt in ſecundo ſtatu ex tribus aſſignatis, quod eſt falſum ſecundum mentem S. Franciſci, & omnium expoſitorum ordinis, tum quia obligatio minorum eſt ad vſus arctos rerum vtibilium, quomodo verificaretur iſtud, ſi vti poſſent rerum vſibus aliarum Religionum? tum quia, quomodo eſſent ſectatores altiſſimæ

paupertatis, & humilitatis, vt vult ipſe Cordub. vbi ſupr. tum quia quomodo haberetur tanquam vera doctrina ipſius Doctoris in cap. 6. quæſt. 15. punct. 1. de ſuperfluitate rerum minoribus interdicta, tam in numero, quàm in quantitate, pretioſitate, & curioſitate, id eſt, ſi vnum ſufficit, aliud videtur eſſe ſuperfluum, ſi res minimi valoris commodè dat poſſe exercere officia, alia maioris valoris tanquam ſuperflua interdicitur, &c. quare concludendum eſt profeſſionem minorum eſſe accommodam in primo gradu ex tribus aſſignatis pro ſecundo ſtatu Religionum, nam per hoc liberantur à ſtatu penurioſo, & qualitercunque accommodo, & diſtinguitur ab aliis Religionibus; nec conſiſtit in puncto, ita vt ſcrupulosè ſit inueniendus, ſed habet ſuam latitudinem, vt dicebam ſuperius. Iuxta ergo iſtas regulas, imò omnium DD. ordinis, quæ ſunt principia, ex quibus deducitur, qualis debeat eſſe paupertas minorum in quantitate, qualitate, numeroſitate, &c. explicanda eſt doctrina Cordubæ provt in principio obiectionis, & etiam ipſe intendit, vt patet ex ordine eam ita explicare, aliàs daretur regulatum ſine regula, & probatione, quia ibi nulla videtur probatio, niſi doctrina ſuperius tradita, & conſequenter reſecandum à vera intentione S. Franciſci.

DVBIVM LV.

An Prouincialis, qui ſtudet tres, vel quatuor Religioſos ad Religionis munera promouere, peccet mortaliter.

QVæſitum magna non indiget probatione perpenſis, ac benè intellectis dubiis in prima parte explicatis, ſed potius diſtinctione, nihilominus ad maiorem explicationem, diſtinctiones, necnon & probationes, inhærendo doctrinis aliorum dubiorum, adducimus.

328. Not. prim. quod hîc non loquimur de illis promotionibus, ac partialitatibus, quæ fiunt in Prouincia in factionibus diuiſa,

diuiſa, nam de iſtis ſatis fuit dictum in dubiis prim. part. ſed de protectione, & promotione nonnullorum ad dignitates, officiáque Religionis in Prouincia Religioſorum, quæ fauente Deo ſeditiones, atque factiones agnoſcere reſpuit, neque vult factionum capita etiam per vmbram tolerare; nec etiam loquimur de promotionibus ad Prælaturas intuitu votorum, ſeu ſuffragiorum ad dignitates conſeruandas, maioréſque conſequendas, quas poſſident, & ſperant ij, qui tales homines promouent, vel hoc fiat pacto explicito, vel implicito, implicitum enim, vel tacitum dicitur, quando non formaliter, & expreſsè, ſed nutibus, & ſignis vel ex modo dicendi, vel factis ipſis, vel alio modo quis ſignificat deprauatam voluntatem, ſeu intentionem ſuam, ita vt mutuò ſe intelligant, vt benè obſeruat Sanchez opuſcul. tom. 1. cap. 3. dub. 106. num. 1. & Nauarr. ſum. lat. c. 23. n. 105. qui duobus exemplis doctrinam explicat, apud ipſum eam conſulite, quia ſunt ſimoniaci Prælatus promouens, & promoti, ſeu promouendi, vt dixi in dub. 8. p. p. nec etiam loquimur de illis promotionibus, quæ fiunt ex perſonis indignis ratione prauorum morum, quia omnibus DD. conſpirantibus, & Prælatus promouens tales homines ad Religionis munera, & promoti mortalem contrahunt noxam, nam ille infert grauem iniuriam Eccleſiæ, ac iuſtitiæ diſtributiuæ, & commutatiuæ; iſti verò, quia indigni ſunt, & tenentur ſe præſtare dignos ad munera Eccleſiæ exercenda.

Not. ſecund. quod Prælatus ſtudens extollere; ſeu pro- 329.
mouere huiuſmodi homines, vel hoc facit confusè, vel diſtinctè, confusè, quando non attendit merita, qualitates, idoneitatem perſonarum, & munera, ad quæ illos intendit promouere, ſed ſolùm, quod non ſint indigni ob improbos, & malos mores, per quod intendit honeſtare eorum promotionem, & exaltationem: diſtinctè, quando reſpicit merita, an ſint digniores, ſeu digni, & indigni non ratione prauorum morum, ſed quia non habent idoneitatem pro talibus officiis, ac dignitatibus exercendis, digniores etiam dupliciter conſiderari poſſunt. Prim. ſimpliciter, id eſt ita meritis ornati, vt omnes alij ſint eis inferiores, vnde eo-

rum dignioritas clarè elucefcit, quod ſanè videtur difficilè ſolùm illos eſſe digniores, maximè pro Prælaturis ordinariis, & inferioribus in copioſo numero Religioſorum, quos ſolet Prouincia continere, quæ non petunt tantum meritorum exceſſum, niſi voluntas Superioris affectione deprauata ſtudeat eis præſtare, quod eorum mores, & qualitates nequeunt concedere. Secund. quando ſunt alij meritis æquales, vel dubiis, quæ in moralibus habentur pro nihilo, vnde multi, & multi inter digniores connumerari debent; maximè quia exceſſus meritorum pro dignoſcendo meliori ſimpliciter loquendo debet eſſe adeo magnus, vt cæteri ſint velut vilis grex, & bruta animalia, vt dicebam in ſecund. dub. p part. ex mente multorum DD. & ideo vocantur meliores, non quia non ſint alij ipſis pares, ſed in ordine ad alios ſolùm dignos, quorum etiam aliqui inter digniores aliquando debent deſignari propter aliquas circunſtantias recenſitas in 2. & 23. dub. p. part. & in 4. tert. part. ipſas coſulite. Munera verò Religionum, quæ pro iuſta diſtributione merita petunt, ſub triplici genere conſiderari poſſunt, Prælaturæ, Lectoratus, Magiſterium, cæterique gradus ad ſcientiam ſpectantibus, & Pulpita pro concionibus tam in ordine ad honorem, quàm ad vtilitatem: cætera verò cadere poſſunt vel formaliter, vel reductiuè ſub iſtam triplicem differentiam.

330. Not. tert. quod licet ſubditi ſubiiciantur poteſtati Prælatorum, non ideo debent ei obedire, ac ſi eſſent res propriæ Superiorum, ſicut accidit in ſeruo, cuius ferè totum, eſſe refertur ad domini vtilitatem, ſed eorum obedientia, ſicut & ipſa præcepta eis impoſita referuntur ad vtilitatem, & bonum ſubditorum, & non præcipientium, cum tota poteſtas gubernatiua tendat per ſe ad bonum communitatis, quæ gubernatur; vnde in Prælatis, vt benè dicit Emin. Lugo de iuſtit. tom. 1. diſput. 1. ſect. 1. nequit eſſe ius iuſtitiæ commutatiuæ reſpectu ſubditorum, & Religionis commodorum, ſed tantùm diſtributiuæ, cuius obiectum proprium eſt diſtribure bona, vel onera communia inter partes communitatis pro maiori, vel minori cuiuſque proportione, quare ſemper talis iuſtitia attendere debet æqualitatem

geome

geometricam, vt ſi duo ſint, quorum vnus habet merita vt quatuor, alter verò vt octo, poſterior excedit priorem in diſtributione ſecundum duplum, ita vt ſi prior accipit decem, poſterior accipiat viginti, ex quo ſequitur, quod iſta iuſtitia diſtributiua reſidens in Prælatis nequeat referri ad eorum vtilitatem ſed ad bonum communitatis, & ſubditorum, & id tam ſtrictè, vt, ſi notabiliter eius terminos excedant, fiant ſecundum DD. rei peccati mortalis.

Not. quart. quod ſeditio omnium malorum ſemen in præcedentibus dubiis deſcriptorum, originem trahit, inquit D. Antonin. 2. part. tit. 4 cap. 8. de diſcordia, §. 1. ex improportionata honorum, & onerum diſtributione, quando enim, inquit, aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copioſè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil, inde generatur diſcordia, & inuidia inter eos. Et certè, viſis paucis exaltatis, multis meritis paribus depreſſis, & humiliatis, diſcordiam, ſeditionémque excitari neceſſe eſt, quare Ariſtot. 5. pol. cap. 5. inquit. *In optimatibus autem ſeditiones fiunt interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt bonorum participes.* 331.

Prima Concluſio.

Prouincialis, qui illos tres, vel quatuor Religioſos promouere conatur ad religionis munera, id eſt, ad Prælaturas (de aliis inferius) ſine meritorum diſcuſſione, contentus, quod ſint immunes à prauis moribus, mortali culpæ obnoxius habendus eſt. Suadetur: qui ſe exponit proximo periculo mortaliter peccandi, inquiunt DD. mortaliter peccare, & ita homo habens conſuetudinem iurandi falſum, vel verum eſt in ſtatu damnationis ob periculum manifeſtum iurandi falſum, vt aſſerunt DD. in tractatu de iuramento: Prouincialis autem fouendo illos Religioſos pro Prælaturis confusè non inquirendo eorum merita, ſe exponit manifeſto periculo præferendi dignos dignioribus, indignóſque dignis, quod eſt mortale: aſſerendum igitur eſt in damnationis ſtatu illum morari. Præterea negligere iuſtitiam commutatiuam, quæ ſemper in communitate tendit ad bonum commune 332.

commune promouendum eſt lethalis culpa : ſed in tali promotione cæca negligitur in non paruum Religionis damnum, & ſolùm pro obiecto habetur ratio amicitiæ, vel conciuium, &c. ergo. Adde, quod id Prouincialis præſtare nequit ſine aliorum electorum auxilio, nam ſolus ordinariè non habet ius eligendi, quare precibus, vel beneficiis ad talem electionem eos mouere debet, vnde & ratione inductionis ad peccatum, & ratione muneris, ad quod ſpectat à ſubditis alienare peccata, & ratione malæ ſubornationis, graui peccato ſe implicat : ergo. Ex hac doctrina vnum infertur, quando electores abſque meritorum diſcuſſione inter ſe conueniunt de promouendis amicis, conciuibus, &c. non eſſe tutos in conſcientia, ſed graui culpa ſe inuoluere ratione periculi dignos dignioribus, & indignos dignis præferendi, & inductionis ad tam graue malum, ſeu promotionem cæcam, iuſtitiæque neglectæ.

Secunda Conclusio.

333. Si illi homines promoti, ſeu promouendi à Prouinciali ſunt digniores ſimpliciter prout in prima acceptione, non eſt cenſenda lethaliter mala eorum promotio : ſecus ſi ſunt digniores prout in ſecunda. Prima pars multis in locis fuit perſuaſa, nam Prouincialis obſeruat iuſtitiam commutatiuam conſulendo vtilitati Eccleſiæ, adhæret diſtributiuæ maiora merita præmiis ornando, non ſemetipſum fouendo, ſed bonum commune ſublimando, fauet fidelitati Eccleſiæ ſibi commiſſæ homines inter omnes digniſſimos promouendo, ſed præſertim, quia ad eius munus ſpectat reddere homines habiles, vt ſuo tempore poſſint ad maiores dignitates in vtilitatem beneficiumque Religionis promoueri, ex quo apparet, quàm malè faciunt Prælati negando honores hominibus, quibus habitis promouerentur in Definitores, Conſultores, Prouinciales ac in alias dignitates, ſub prætextu boni communis vt ore dicunt, vt verò corde firmant, ne ſibi arripiant locum. Et ſciant Prælati, quod nunquam verè fouebunt bonum commune, niſi tria obſeruare conentur. Prim. ſeipſos expurgare ab omni cupidita-

dicate regnandi. Secund. curare, vt nulla ambitio excitetur in ſubditis, & nulla honorum petitio ab eis audiatur. Tert. ita ſe gerere in munerum diſtributione ac ſi omnes dignitates ambirent, honoréſque poſtularent. Secunda pars ſuadetur: de ratione domini eſt diſtribuere, ac diſpenſare ſua bona, cui placet, de ratione diſpenſatoris, ſeu adminiſtratoris eſt omnia merita in bonis diſtribuendis recognoſcere nullum verò dubium videtur Prælatum non eſſe dominum, ſed fidelem diſpenſatorem bonorum: ergo nequit tutò tantùm, ſeu principaliter illos tres promouere aliis neglectis, qui in meritis ſunt pares, aliàs ſe gerit tanquam dominum. Secund. ex officio tenetur ſub mortali arcere mala à congregatione, præſertim diſcordiam, & ſeditionem, quæ ſunt illa mala directè deſtruentia pacem, ac vnionem, quæ ſunt finis omnium regiminum: ſed tali partialitate excitantur, & introducuntur, teſte D. Anton. vbi ſupr. ex improportionata, ait, honorum, & onerum diſtributione generantur ſeditio, & diſcordia, vnde Ariſtot. 5. pol. cap. 3. ait: *Seditionem autem concitant in paucorum quidem potentia, multitudo indignè ferens, quod cum ipſi ſint pares, non pariter honorantur.* Imo his principiis formantur factiones, nam neglecti ad fauorem, ac protectionem aliorum Patrum recurrunt, qui fortè zelo boni communis ad obſtandum Prouincialis iniuſtitiis eos tuentur, vnde poſtea tractu temporis fiunt ſequaces, & factionarij agnoſcentes pro capite ſuos protectores; vndenam, quæſo, iſtud malum? ex malè adminiſtrata iuſtitia Prælati, & zelo aliorum Patrum in principio, deinde conuerſo inſenſibiliter in proprium commodum: ergo talis protectio, ſeu promotio cenſenda eſt mortaliter peccaminoſa. Tert. ſuadetur ex fine officij: in ordine religioſo officium Prælati ordinatur ad hoc, vt ſubditi in regulari diſciplina, ac obſeruantia contineantur, & vt promoueantur ad perfectionem religioſam, ad quam ordo ille eſt conſtitutus, quod ſi fortè à fragilitate humana quaſi coacta congregatio illa reliquit primum feruorem, & priſtinam diſciplinam, ac obſeruantiam relaxauit, cura Prælati eſt, vt paulatim deperditum reſtituatur: ſed talis Prælatus ſuis partialitatibus non propagat finem Prælatiæ, ſed eum grauiter

offendit non continendo homines in obſeruantia regulari, nec eos promouendo ad perfectionem religioſam, nam munus porrigit ad ſuſcitandas diſcordias, cæteráque mala excitanda : ergo promouendo tales homines ſe remouet Prouincialis à recto fine officij, propriam animam grauiter offendendo. Ex qua doctrina deducitur, ſi Prouincialis tali modo promouendo digniores non eximitur à culpa lethali, quomodo eximetur à maximis culpis, ſi dignos dignioribus, indignóſque dignis ad munera promouebit? vnde electores morali certitudine cognoſcendo partialitatem Prouincialis, à fidelitate Eccleſiæ obſeruanda, à qua ius eligendi acceperunt, inſtruuntur, talem hominem non eſſe aptum ad regendas oues ſibi commiſſas, nec eſſe dignum, vt benè dicit Lugo vbi ſupr. diſput. 35. ſect. 2. num. 6. illa Prælatura, quare tutò nequeunt eum denuo ſeligere. Audite, quæſo, electores quædam verba Lugo vbi ſupr. num. 18, Eliguntur Paſtores præſertim Epiſcopi ad hoc, vt peccata ſubditorum impediant, vt grauioribus ouium neceſſitatibus opitulentur, vt eos in obſeruantia Chriſtianæ legis contineant, vt deprauatos mores reforment, & in priſtinum fidelium ſplendorem, & puritatem, quantùm fieri poteſt, reſtituant: ex menſura ergo iſtorum verborum conſiderate Electores, ſi talis Prouincialis denuo veſtris ſuffragiis ſit reeligendus, & ad officium quaſi Epiſcopale rurſus ſit promouendus. Aduertite etiam cum Lugo vbi ſupr. diſp. 34. n. 12. non ſufficere, quod eligens non ſciat poſitiuè illum eſſe indignum, ſed debet poſituè inquirere, & ſcire, eſſe dignum, & aptum.

Tertia Concluſio.

334. Prouincialis promouendo illos homines ad munera Religionis, vt ſunt Lectoratus, Magiſterium, & pulpita, &c. abſque idoneitate poſtponendo digniores, & aptiores, peccat mortaliter, tum quia negligit digniorum merita cum maxima eorum iniuria, necnon & bonum commune, tum quia fit acceptor perſonarum, nam quiſque tali vitio implicatur, vt omnes DD. affirmant, quando attenduntur qualitates, & circunſtantiæ impertinentes, quæ non ſpectant ad

ad munus, ad quod promouentur homines. Pro comperto habeant Prælati, quod omnibus his officiis, ac dignitatibus, &c. digniores ſunt præferendi, eſto non ſint beneficia curata, propter munia tamen inquit Salon. 2. 2. q. 63. art. 2. contr. 4. in fine, illis coniuncta poſtulant, vt ad illa eligantur digniores, non minus quàm ad curata.

DVBIVM LVI.

An prudens Prælatus magis inclinare debeat ad concedendam facultatem, vt pœnitens abſoluatur à reſeruatis, quàm ad eam negandam.

NOt. prim. quod triplex genus hominum degens in Religionibus deſignari poteſt. Prim. eſt perfectorum, qui non ſolùm arctè continentur intra terminos diuinæ legis, regulæ promiſſæ, aliorúmque præceptorum præſcriptorum, ſed de die in diem toto conatu ad perfectionē anhelāt, eam quaſi infinitis operibus propagando. Sec. imperfectorum, qui licet ſuam voluntatem Deo, ac regulæ conſecrarunt, promptè obſeruando ea, quæ ſub præceptum cadunt, multáque alia, non ita tamen tam veloci curſu progrediuntur per viam acquirendæ perfectionis, ſicut primi. Tert. infirmorum, ac debilium, qui ſæpè, ſeu per fragilitatem, ſeu per malitiam diuina præcepta, & vota infringunt, qui in paruo numero inter Religiones reformatas enumerantur, ita ordinante diuina prouidentia ad bonorum exercitium, vt ſuperius multis in locis dixi. 335.

Not. ſec. inter DD. quæſtionem agitari, an ſuperior teneatur dare facultatem ſubdito per ſe, vel per alium eam petenti, vt abſoluatur à reſeruatis, duplex opinio aſſignatur à Suarez de pœnitent. diſp. 30. ſect. 4. ab Emin. Lugo de pœnitent. diſp. 20. ſect. 10. §. 10. num. 233. altera negatiua, pro qua citantur Nauarr. Victor. quæ fundari poteſt in Concil. Trident ſect. 14. cap. 7. vt videre eſt apud Suarez vbi ſup. 336.

ſimul etiam in rationibus, quia aliàs nullius roboris eſſet reſeruatio, maximè ſi concederetur facultas ad inſtantiam Confeſſarij, nam finis reſeruationis eſt per ruborem, & verecundiam accedendi ad ſuperiorem coërcere, & præcauere peccata, quia etiam Prælatus eſt legitimus iudex, ſi per ſe vult iudicare cauſam, nulli facit iniuriam, præſertim ſi eſſet idoneus miniſter, altera eſt affirmatiua, quæ videtur deſumi ex D.Thom. opuſcul. 19. & 4. d. 12. quæſt. 3. art. 3. quæſt. 4. ad 4. ſequuntur eius doctrinam Sot. Ledeſm. Silu. relati à Suar. loc. citat. qui ſimul eas reconciliat, vt in diſcurſu videbitur, fundamentum horum DD. videtur eſſe, quia hæc iuriſdictio datur in commodum, & vtilitatem pœnitentis, & non authoritatis Prælati, quare quoties pœnitens petit facultatem abſoluendi, tenetur ſuperior infirmitati pœnitentis conſulere, qui renuit ſua peccata Prælato aperire, aliàs exponit ſubditum periculo peccandi, aut non integrè confitendi.

Not. tert dari multos caſus, in quibus tenetur Prælatus ex iuſtitia hanc concedere facultatem, vt ſi pœnitens meritò timeret reuelationem confeſſionis, vel ſuperiorem vſurum ea ſcientia in graue ſuum detrimentum, & in vſum externæ gubernationis, vel graues inimicitias cum eo geſturum, vel quia Prælatus non eſt idoneus ad ferendum in hac materia iudicium, vel ignorans eſt & improbus, vt ſi loco medicinæ ſit ſcandalum allaturus. Ratio eſſe poteſt, quia pœnitens habet ius ad vſum talis ſacramenti, nec ſuperior poteſt cogere, vt pœnitens ſe exponat periculo grauis nocumenti, in hoc quidem cuncti DD. pro vtraque ſententia citati conueniunt, vt refert Suarez, eiſque adhærens, vnà cum Lugo vbi ſupr.

Concluſio.

338. Prudens Prælatus magis inclinare debet ad concedendam facultatem, vt pœnitentes abſoluantur à reſeruatis, quàm ad eam negandam. Quæ concluſio non firmatur, quaſi poſſit verti in dubium, quod nimia facilitas non ſit cōcedenda illis pœnitentibus tam perfectis, quàm imperfectis, de quibus

bus in 1.not. ſi aliquando permittente Deo ob maius eorum bonum, vt accidit in Petri negatione, labantur in aliquod peccatum reſeruatum, quia talis Prælatus rigiditate vtendo meretur authoritate priuari, eo quod ipſi pœnitentes reſeruationis finem quotidie in humeris timoris Dei ſecum portant, & pudor lapſus eſt illa medicina morbum medens, & relapſum præcauens, ſed firmatur ob debiles, & infirmos, qui vt benè dicunt Lugo vbi ſupr. & Auerſa de Sacrament. pœnit.quæſt.17.ſect.4.ob nimium ruborem,& verecundiam non audent eorum crimina Prælato aperire. Et prim. prob. authoritate DD.optimè aliquorum Prælatorum rigiditatem confundentium. S.Thom.vbi ſupr. docet peccare ſuperiorem, qui ſe præſtat difficilem in hoc, *quia*, inquit, *multi ſunt adeò infirmi, vt potius ſine confeſſione moriantur, quàm tale peccatum tali Sacerdoti confiteantur*: Et deinde ſubdit, *vnde illi, qui ſunt nimis ſoliciti, vt conſcientiam ſubditorum per confeſſionem ſciant, multis laqueum damnationis iniiciunt, & per conſequens ſibi ipſis.* Et poſt pauca, *quamuis ex tali licentia nonnulla mali occaſio ſequatur, per eam tamen multis maioribus occurritur.* Veſtigia D.Thom. ſequitur Corduba in reg.S Franc. cap.7.quæſt.2.punct.2 exponens illa verba. *Si quis fratrum inſtigante inimico, mortaliter peccauerit, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter fratres, vt recurratur ad ſolos miniſtros prouinciales, teneantur ad eos recurrere*, &c. dicit ex mente Vgonis in cap.7. reg. quod, quamuis de reſeruatis nullus poſſit abſoluere (iuxta regulam) niſi ipſe miniſter prouincialis, cui reſeruantur peccata, tamen non eſt bonum, neque expediens negare, ſeu reſtringere talem poteſtatem abſoluendi à reſeruatis occultis, quia talis reſtrictio eſſet cauſa, vt ſubditi manerent in ſuis peccatis multo tempore, timentes ea confiteri miniſtris; ideò expedit vt committant hanc ſuam authoritatem aliis fratribus prout viderint expedire, & ita voluit Gregor. IX. in ſua declaratione, vt fieret: hæc Corduba; adhæret etiam Sotus diſtinct. 18. quæſt. 2. artic. 5. in 4. hiſce verbis: in facultate concedenda difficiles eſſe non debent Prælati, ſed ſic debent bono communi proſpicere, ne tamen grauiſſimam reddant confeſſionis religionem, ſed circumſpectis perſonis,

& doctis caſus ſuos committant: conſentiunt Suarez, & Lugo vbi ſupr. Primus dicit, regulariter loquendo ſuperiorem debere eſſe facilem potiùs, quàm difficilem in hac facultate concedenda, hoc etiam intendunt, addit D. Thom. & alij DD. citati, eſtque veriſſimum, quia moraliter loquendo minus periculi eſt in concedenda hac facultate, quàm in illa neganda. Secundus inquit, in hiſce omnibus caſibus, (ſcilicet ab ipſo aſſignatis) prudens Prælatus magis inclinare debet ad concedendam, quàm ad negandam facultatem, vt ſe ſuorum ſuperiorum intentioni magis conformet: vtrumque ſequuntur Filliuc. de confeſſ. tract. 7. cap. 10. num. 294. Reginald. lib. 8. num. 49. in praxi, & Caſpenſis tract. 24. de pœnitent. diſp. 6. ſect. 5. num. 28 tandem concludit Auerſa loc. cit regulariter loquendo debere eſſe Prælatum promptiorem ad concedendam facultatem, & ita conſtat ex communi vſu, & praxi ſeruari, éſtque adhuc vtilis reſeruatio, quia pœnitens ediſcendo requiri ſpecialem ſuperioris licentiam, & coactus eam expectare, atque ad Confeſſarium redire, hac ipſa difficultate, & labore cautior reddetur, vt à peccatis abſtineat, nec plus ex Concil. Trid. colligitur. Percipite Prælati ea, quæ dicit Chryſoſt. hom. 43. in Matth. 23. & quæ ad rem noſtram reduci poſſunt. *Si erramus, modicam pænitentiam imponentes, nonne melius eſt propter miſericordiam rationem dare, quàm propter crudelitatem? vbi enim paterfamilias largus eſt, diſpenſator non debet eſſe tenax, ſi Deus benignus eſt vt quid Sacerdos eius auſterus? vis apparere Sanctus? circa tuã vitam eſto auſterus, circa alienam autem benignus, audiant te homines parua mandantem, & grauia videant facientem.* Confirmatur ex tot priuilegiis conceſſis à Pontificibus Religioſis, vt poſſint à reſeruatis abſque ſuorum Prælatorum licentia abſolui, & licèt Clemens VIII. per conſtitutionem editam ad inſtantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum libertatem eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à reſeruatis, quam concedebant illa indulta, præſertim Bulla Cruciatæ temperauerit, & totum hoc negotium mandauerit eſſe ſubiectum diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, nihilominus præcipit, & mandat eiſdem Prælatis, vt in vſu huiuſmodi poteſtatis ſe cum ſubditis benignos, & fa-

ciles

ciles exhibeant, imò in decreto vniuerſali pro Regularibus de caſibus reſeruatis pro rationibus mouentibus ipſum Pontificem ad releuandum pœnitentem ab onere comparendi coram ſuperiore vt abſoluatur à reſeruatis modo ibi deſignato, adducunt & Prælatorum rigiditas, & aliquorum ſubditorum infirmitas. Et Paul. V. in adiuncta declaratione ad decretum Clementis VIII. declarat, quod ſi Prælatus licentiam negauerit Confeſſario petenti pro pœnitente abſoluendo à reſeruatis, nihilominus Confeſſarius pro illa vice eidem pœnitenti beneficium abſolutionis impendere poſſit, quæ dictio, pro illa, non ſolùm debet intelligi pro vna vice tantum, vt contendit. Homobonus tom. 1. conſult. p. 4. reſp. 33. & refert Diana p. 3. tract. 2. reſol. 126. ex Tamburino tom. 2. de iure Abbatum, diſp. 16. num. 3. ſed probabile eſt, quod intelligatur pro pluribus vicibus, id eſt, quoties negatur facultas abſoluendi; eo magis ſi admittatur poſſe hominem vltra vnam vicem lucrari Iubilæum, in quo tamen poni ſolet ſimilis clauſula pro hac vice, vt cum aliis citatis probabile cenſent Diana p. 1. tract. 17. reſ. 49. & Iacob. Granad. de pœnit. tract. 10. diſp. 7. maximè quia in Iubilæo ponitur dictio, pro hac, quæ eſt taxatiua, & in declaratione decreti pro illa, vnde magis videtur reſtringere dictio iſta, hac, quam dictio illa. Ita Alphonſ. Leone tom. 2. de offic. Confeſſ. recoll. 6. n. 178. adhæret. Baſſ. Capuc. ſum. tit. caſus reſeruat. n. 19. quare verus ſenſus illius clauſulæ videtur eſſe, quod denegata facultate à Superiore nequeat Confeſſarius vltra vnam vicem pœnitentem abſoluere, ſi tamen pœnitens iterum cadat, & ruat in reſeruatum, & denuò recurratur ad Prælatum pro facultate, quæ iterum denegetur, iterum abſolui poteſt non obtenta facultate, & ſic ſemper pro ſingulis vicibus. Ita Bordon. tom. 1. var. reſ. 39. n 50. quem citatum ſequitur Auerſa vbi ſupr. igitur ex tot authoritatibus clarè apparet Prælatos debere inclinare in benigniorem partem. Secundò ſuadetur rationibus: quando medium extremorum difficiliter nequit haberi, conſcientia cogit ad illam partem eligendam, quæ faciliùs vetat peccatum, dum regula non habetur, quæ contrariam partem ſecurè eligere præſtet: at in facilitate, & rigiditate concedendi prædictam facultatem difficilè inuenitur medium,

&

& in extremo rigiditatis faciliùs committitur peccatum, quàm in altero extremo, vt dixi ex mente Suar. vbi ſupr. & modò ex ſenſu Lug. vbi ſupr. confirmo: in vtroque enim, inquit, id eſt in nimia facilitate, vel nimia ſeueritate facilè poteſt peccare Prælatus, ſed faciliùs in ſeueritate, & rigore: ergo Prælatus à conſciẽtia inſtructus inclinare debet in benigniorem partem. Addo, quod magis nocet Religioni peccator, qui ſordeſcit in peccatis, & in longum protrahit cõfeſſionem, & Sacramentis abutitur, quàm centum pœnitentes, qui ſpe veniæ, ac facilitate obtinendi facultatem ſe præcipitant in reſeruata, quia vna oue putrida data centum ad eius exemplum marceſcunt, maximè in genere debilium, ac infirmorum, de quibus præſertim eſt ſermo, & nil videtur magis horrendum, quàm Sacramentis abuti: ergo ad obſtandum huic maiori malo, quod oboriri poteſt ex rigiditate, in facilitatem inclinandũ eſt, tãquam in partem benigniorem.

339. Aduertant Prælati, quod pro cauſa concedendi facilius facultatem, ſat eſt, nullã ſpecialem cauſam occurrere ad eam negandam, vt benè notat Filliuc. loc. cit. n. 294. & colligitur ex Lug. vbi ſupr. quod ſi videatur Prælato ſubeſſe cauſam iuſtam eam concedendi, puta, ſi timeatur graue damnum ſpirituale ſubditi, ſi facultatem neget, quamuis illud nocumentum ex proprio eius defectu euenturũ ſit, quia reticebit aliquod peccatũ in confeſſione, tardabit confeſſionem nimiũ, arripiet occaſionem peccandi tenetur ex charitate inquit Suar. vbi ſupr imo ex iuſtitia ratione officij aſſumpti, ait Lugo vbi ſupr. dare eiuſmodi licentiam, quia poteſtas non eſt data in detrimentum, ſed in ſubditorum vtilitatem.

340. Limitanda videtur concluſio, quod ſi peccatum tale ſit, vt vergat in damnum communitatis, vel tertiæ perſonæ, cui Prælatus remedium ſeruato ſigillo adhibere poterit, & non alius, non poteſt, nec debet Superior, vt inquiũt Suar. & Filliuc. vbi ſupr dare facultatem: hoc tamen præ oculis ſemper habendum eſt ait Lugo quod in dubiis ſemper in benigniorem partem eſt inclinandum, ad quam decreta Pontificum, præſertim Clementis VIII. inclinare, & ducere videntur, quare, niſi conſtet de graui pœnitentis, & aliorum damno, videtur concedenda facultas, ſemper tamen prudenti Confeſſario, qui vtiliter poſſit animæ pœnitentis conſulere.

Dices,

Dices, ſi ſuperior magis debet inclinare in partem concedentem, quam negantem, nullius roboris putanda eſt reſeruatio, quia in tantùm reſeruatur authoritas in quantùm æſtimatur medium opportunum, & congruum ad præcauenda peccata Reſp. ex Suarez, Filliuc. Lugo, & Baſſeo vbi ſup. tunc eſſe denegandam facultatem in caſu particulari, quando moraliter timetur ne futura ſit vtilior pœnitenti; ponderet ergo Prælatus vtramque partem & damnum pœnitentis tàm ex facilitate quàm ex rigiditate oriturum, in generali tamen ſemper eſt inclinandum in benigniorem partem. 341.

Dices, iſta facilitas nequit eſſe in Religionis vtilitatem, quia multi infirmi ſpe facilitatis arripient occaſionem ruendi in reſeruata. Reſp. quod hoc videtur eſſe illa ſyrtes in alto mari regiminis erecta, in quam multi, & multi Prælati in nocte nimij zeli abſque debita ſcientia, & prudentia naufragantur, & à nimia rigiditate ſubmerguntur, trahendo ſecum infirmiores, ac debiliores, ignorando doctrinam D. Thom. docentis, quod non eſt bonum in toto mundo, quo creatura humana abuti non poſſit, ſi quidem etiam Dei bonitate abutitur, ignorando quoque, vt dixi ſuperius, magis nocere congregationi peccatorem ſacramentis abutentem, quam centum pœnitentes intuitu facilitatis, & ſpe abſolutionis in peccata ſe præcipitantes: ideo dicitur cum S. Thom. vbi ſup. quod quamuis ex tali licentia nonnulla mali occaſio naſcatur, per eam tamen multis maioribus occurritur. Prælati qui zelo vti intendunt memoriæ tradant ſententiam D. Bernard. in cant. Serm. 40. *Zelus minus abſque ſcientia efficax, minuſque vtilis inuenitur plerumque autem & pernicioſus valdè ſentitur, quo igitur zelus feruidior, vehementior ſpiritus profuſiorque charitas, eo vigilantiori opus eſt ſcientia, quæ zelum ſupprimat, ſpiritum temperet, ordinet charitatem.* 342.

Dices, non videtur vtile Religioni deſcendere in partem benigniorem, & dare licentiam ſubdito, quia aliqui obfirmato animo nolunt adire ſuperiorem, eſto facultatem neget, vnde non videntur diſpoſiti ad confeſſionis ſacramentum, nam illud firmum propoſitum non adeundi ſuperio- 343.

rem, denegata facultate, eſt graue peccatum. Reſp. ex mente Lugo vbi ſup. hoc argumentum nimium probare; reprobaret enim praxim Prælatorum, imo ipſius ſummi Pontificis, qui ad ſubueniendum infirmitati ſubditorum, qui nolunt proprio ſacerdoti integrè confiteri, & hac de cauſa confeſſionem ſacrilegam faciunt, mittere ſolent aliquando Confeſſarios extraordinarios cum plena poteſtate abſoluendi, vel per Iubilæum, aut Bullam, vel alio modo concedunt ſubditis facultatem eligendi Confeſſarium cum poteſtate abſoluendi à reſeruatis, in quibus procedit eadem difficultas, nam illi ſubditi non videntur poſſe tunc facere confeſſionem validam ex vi talis facultatis, cum eis deſit diſpoſitio debita, nempè propoſitum ſeruandi illud Chriſti præceptum, quod de factò non ſeruatur, nec ſeruaretur, niſi hanc facultatem habuiſſent: hæc Lugo, quare reſpondendum eſt facultatem illam poſſe prodeſſe ſubdito. Primo, quia ſubditi illi fortè nondum decreuerunt non obſeruare præceptum, caſu quo à ſuperiore denegaretur facultas, ſed ob difficultatem vacillant, inſtando iterum, atque iterum pro facultate obtinenda, vnde Prælatus debet porrigere manum, & ſuccurrere ruinæ vacillantium, & adhibere remedium eis facultatem concedendo, priuſquam præcipitentur in illud magnum incommodum reticendi pecatum in confeſſione, & ſacramentis abutendi, quod cedit in magnum Religionis detrimentum, & dato ſemel vno ſacrilegio, maxima cum facilitate alia reiterantur. Secundò, licet iam ſubditus decreuerit obfirmato animo à ſuperiore beneficium abſolutionis non recipere, & ad aliam abſolutionem ſit diſpoſitus, adhuc prodeſt facultas conceſſa, quia illa obtenta animo tranquillo ſe poteſt diſponere, & habere dolorem etiam de illa culpa cum propoſito neceſſariò ad ſacramenti valorem, facilius enim proponit pœnitens propoſitum in genere, & circa difficultatem non præſentem, nec explicitè propoſitam, quàm diſtinctè circa obiectum præſens arduum Ita colligitur ex Suarez, & Lugo vbi ſup. qui addit hæc verba: fateor tamen periculum plerumque eſſe, ne pœnitens careat diſpoſitione debita, quia proximè antea nolebat obſeruare Chriſti præceptum de confeſſione præmittenda

da Prælato, & data licentia alteri confitetur; quare accuratè diſponendus eſt, & ſuauitate trahendus à Confeſſario ad verum dolorem, & propoſitum concipiendum, ſufficit tamen generalis dolor, & generale propoſitum de omnibus peccatis commiſſis.

Pro fine quæſiti duo ſunt notanda. Prim. non teneri ſuperiorem dare facultatem generalem ſubdito, vt eligat Confeſſarium, quem voluerit, neque eligere illum propoſitum licet idoneum à pœnitente, ſed poteſt illam committere alteri, prout iudicauerit expedire ad bonum pœnitentis; verum tamen eſt, quod Prælatus non debet eſſe difficilis ad concedendam facultatem Sacerdoti poſtulato à pœnitente, quando vel ſubditus eſt prudens, & timoratus, & Sacerdos re vera eſt idoneus, imo aliquando erit neceſſarium iuxta regulas ſuperius datas, quæ hic applicari poſſunt. Ita Suarez loc. cit. & partim Auerſa vbi ſup. qui addit, quod Prælatus poteſt præfigere certa remedia, & taxare certas pœnas, quas Confeſſarius iniungere debeat, poterit etiam interrogare, quodnam ſit peccatum, de quo licentia poſtulatur, & non ſiſtere in ſola generali notitia, quando non adeſt periculum detegendi pœnitentem. 344.

Sec. quod, ſi Confeſſarius petat licentiam à ſuperiore pro ſubdito particulari, poteſt eum abſoluere à reſeruatis commiſſis poſt obtentam licentiam pro prima vice, ſecus ſi talis poteſtas fuerit poſtulata, & obtenta ab ipſo pœnitente. Ita Barboſa de poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 12. n. 9. Leon. vbi ſup. tom. 2. recollect. 11. num. 183. ſine limitatione tamen docent doctrinam Bonac. & Præpoſitus apud Lugo inferius, qui eam admittit in caſu ab ipſo propoſito; tandem Leon. recollect. 6. n. 131. cum Florono de caſ. reſ. cap. 3. §. 1. n. 1. notat, quod Confeſſarius, ſi petat facultatem à ſuperiore pro vna perſona, vt ea poſſit pro ſua perſona, cautè tamen hoc eſt faciendum, & videantur Lugo vbi ſup. ſect. 8. & Diana tom. 3. de ſacram. reſol. 142.

DVBIVM LVII.

Nonnullarum Religionum praxis videtur eſſe, vt facultas abſoluendi à reſeruatis committatur Confeſſariis deputatis pro quocunque peccato non reſeruato, cum onere tamen, vt pœnitens à reſeruato abſolutus compareat coram ſuperiore, vel ſi videbitur expedire, onus comparendi ſuſcipiatur à Confeſſario abſoluente: quæritur, an iſte modus cenſeatur conueniens, an pœnitens teneatur ſub mortali ſe præſentare ſuperiori, & an Confeſſarius debeat eſſe facilis ad ſuſcipiendum onus comparendi pro pœnitente.

345. NOt. prim. quod nequit imponi præceptum etiam à Superiore Eccleſiaſtico, vt peccata ſemel ritè confeſſa ſiue Prælato, ſiue cuiuis alij Confeſſario iterum confiteantur. Ita Paludan. Almain. Nauar. Ledeſm. Durand. Ioann. Medina, S. Thom. quos citatos ſequitur Vaſquez in 3 part. quæſt. 91. art. 3. dub. 3. num. 9. & licet art. 1. partim in contrariam opinionem Maioris, & Adriani, & aliorum ab ipſo relatorum inclinauerit, attamen art. 3. vt dictum eſt, eam reformauit, adhærent Suarez in 3. part. diſputat. 22. ſect. 7. num 8. Emin. Lugo de pœnit diſput. 15. ſect. 6. §. 2. num. 93. Ratio Lug. eſt, quia ſi Chriſtus non præcepiſſet confeſſionem omnium peccatorum, nec Eccleſia potuiſſet hoc præcipere, eo quod ſit res nimis grauis, & difficilis excedens poteſtatem Eccleſiæ, & ſi confeſſio peccatorum non haberet ex Chriſti inſtitutione annexam peccatorum veniam, eſſet grauiſſima: ergo cum non ſit Chriſti præceptum latum de iteranda confeſſione peccatorum ritè abſolutorum, nec Eccleſia hoc poteſt ob difficultatem, & grauitatem rei imponere, aliàs ſi poſſet hoc, & illud, cum non videatur maior ratio. Sec. quia de ratione legis

legis eſt, vt ſit ſecundùm rationem tolerabilis, nullum dubium videtur, quin, ſi hoc præciperet, cum ſit res grauiſſima, excederet legis rationem: ergo. Tert. quia ſicut Eccleſia nequit mutare materiam neceſſariam Sacramenti, ita nec facere materiam neceſſariam Sacramenti, quæ ex inſtitutione Chriſti non eſt neceſſaria: ſed ſi bis præciperet peccatorum confeſſionem, efficeret materiam neceſſariam Sacramenti, quæ tanquam neceſſaria non fuit à Chriſto impoſita: ergo nec Eccleſiâ, nec alius Prælatus inferior huiuſmodi onus imponere poſſunt. Subdit tamen Nauar. ſum. cap. 9. num. 1. & in cap. Placuit de pœnit. diſt. 6. à num. 116. vſque ad 119. ſimul cum aliis tacito nomine relatis ab Emin. Lugo vbi ſupr. num. 98. tale onus poſſe imponi de conſenſu pœnitentis, & ita reſpondet ad ſtatutum Ciſtercienſium, quo præcipitur, vt Religioſi, qui intra annum Confeſſario ordinario confeſſi fuerint, debeant in fine anni eadem peccata ſuo Abbati confiteri, quod deinde fuit à duobus Pontificibus confirmatum, tale ſtatutum non obligare ex mera authoritate ſuperiorum, ſed ex conſenſu inferiorum Religioſorum acceptantium illud, vel pacto tacito, vel expreſſo. Quæ doctrina non placet Lugo vbi ſupr. num. 98. nam aſſerit, talem conſtitutionem potuiſſe prouenire ex Prælatorum authoritate abſque conſenſu ſubditorum, quia Religioſorum perfectio concedit, poſſe condi ſtatutum obligans ad bis repetenda eadem peccata in confeſſione, & adducit quamdam regulam ſuæ Religionis imperantem, vti ſubditus manifeſtet totam ſuam conſcientiam bis, aut ſemel in anno ſuperiori, itavt nihil graue ipſum lateat, imò addit tale medium eſſe ſuæ Religióni tanquam vnum ex magis ſubſtantialibus, & neceſſariis ad finem proprij inſtituti: fateor me non intelligere fundamentum doctrinæ tanti viri, nam paulo ante docuit, Eccleſiam non poſſe præcipere ſecundam confeſſionem eorundem peccatorum, imò nec potuiſſe imponere præceptum confeſſionis, niſi prius haberetur preceptum à Chriſto Domino, cum ergo poteſtas Prælatorum Regularium, vt vult Suarez 4. de Relig. tractat. 8. cap. 1. num. 7. cum DD. communiter, emanet à ſummis Pontificibus Religiones approbantibus,

quomodo eorum Prælati huiuſmodi conſtitutionem ſtatuere poſſunt, ſi Eccleſia eis nequit talem authoritatem tradere? addo præſertim pro ſtatuto eius Religionis, quod nulla poteſtas humana habet iuriſdictionem ſuprà actus merè internos, vt omnes DD. fatentur, quomodo Prælati potuerunt obligare ſubditos ad manifeſtanda ſua peccata purè interna ſuperiori, niſi ſubditi tacitè, vel expreſsè talem obligationem acceptent.

346. Ex doctrina Nauarri, & aliorum ſequitur ſec. not. nimirum poſſe Prælatum ſuam facultatem abſoluendi à reſeruatis delegare ordinario Confeſſario cum onere, vt abſolutus ſuſcipiat obligationem comparendi coram ſuperiore. Ita Henriq. quodlib. 1. quæſt. 32. & quodlib. 10. quæſt. 1. Maior 4. 17. quæſt. 6. Adrian. in 4. mater. de confeſſ. quæſt. 5. §. ideo pro ſolut. Angel. tit. confeſſ. Nauar. ſumm. cap. 9. num. 1. & cap. 26. num. 12. Coninch. de pœnit. diſput. 8. dub. 15. Hortadus de pœnit. diſp. 11. diffic. 11. Lugo vbi ſupr. diſp. 15. ſect. 6. num. 100. Suar. vbi ſupr. diſp. 30. ſect. 5. num. 8. multum tamen laborant hi authores in aſſignanda ratione, qua id fieri poſſit, vt videre eſt apud Coninch. vbi ſupr. ſed verum fundamentum ferè omnium DD. eſt, quia hoc fit ex conſenſu tacito ſubditorum, datur enim facultas illa Confeſſario à Prælato cum pacto mutuo, quo pœnitens vtendo illa facultate ſe obligat ad comparendum coram ſuperiore, verum tamen eſt, quod ſi ignorabat tale onus, eo non remanet obligatus, vt ſentit Coninch. ſed melius Lugo, quamuis, inquit, fortaſſe ignorabat talem conditionem, tamen tacitè hoc ipſo, quod vult validè abſolui, cenſetur acceptare illam conditionem, ſine qua non intendebat Prælatus illam abſolutionis facultatem concedere. Scio, aliquos modernos Theologos negare, poſſe facultatem concedi ſub hoc onere, quod ſi fiat, aſſerunt tamen confeſſionem ex vi talis facultatis factam eſſe validam, referuntur etiam pro iſta opinione nonnulli Theologi antiqui, vt videre eſt apud Suarez vbi ſupr. cum opinionis confutatione.

347. Not. tert. quod ſi huiuſmodi onus imponeretur tanquam pœna in ſatisfactionem peccatorum (quod non eſt admittendum) maxima cum facilitate poſſet tolli, nam pœnitentia

tia illa ſemel impoſita, & acceptata poteſt commutari ab eodem, vel alio Confeſſario iuxta aliquorum ſententiam, ſaltem auditis iterum eiſdem peccatis; imo à Confeſſario non habente facultatem à reſeruatis, vt docent Vaſquez Fernand. Valerius, quos citatos ſequitur Diana p. 1. tract. 1. miſcell. reſol. 53. Adde cum Lugo vbi ſup. n. 96. poſſe per indulgentias plenarias tolli, præſertim quando non fuiſſet impoſitum per modum medicinæ, imo, eſto eſſet impoſitum per modum medicinæ, adhuc poteſt tolli in ſententia Bonac. de ſacram. diſp. 5. q. 5. ſect 8. punct. 3. n 5. & Dianę vbi ſup. reſol 137. dummodo fiat rationabili cauſa, & pœnitentia illa præſeruatiua in aliam præſeruatiuam commutetur.

Prima Concluſio.

Praxis nonnullarum Religionum, vt Prælati Confeſſariis deputatis pro ſpirituali locorum regimine concedant facultatem abſoluendi à reſeruatis pœnitentem cum onere vt abſolutus compareat coram ſuperiore eſt licita, & multùm conueniens. Duas habet partes concluſio, quarum prima ſatis probata cenſetur ex prim. & ſec. not. addo etiam, abſolutiones ſupra peccata iam ritè confeſſa, ſi denuo confiteantur, poſſe reiterari: ergo ad onus denuo repetendi peccata coram ſuperiore interueniente conſenſu pœnitentis poteſt eſſe obligatio, & hæc quidem cenſenda erit adeſſe, quoteſcunque pœnitens petit abſolutionem à reſeruatis ab inferiori, nam; qui vult antecedens, neceſſariò obligatur ad illud, quod ex neceſſitate conſequitur ex antecedenti. Et ita Suarez vbi ſup. inquit, hanc ſententiam ſic explicatam eſſe ſine dubio valdè probabilem propter fundamentum, & proter tot DD. authoritatem, & magna ex parte ſufficere ad defendendum vſum talis facultatis, & ad omnem effectum per illam intentum, quare non eſt audiendus Paludanus vbi ſup qui dicit, licet iſte modus ſit probabilis, non tamen eſſe conuenientem, non quia Eccleſia id ſtatuere non poſſit, ſed quia iuxta communem ritum non ſeruatur, & etiam quia fruſtra audiret ex quo abſoluere non poteſt; eſto Eccleſia id 348.

non

non habeat in vſu in ſuis reſeruationibus, ſeu facultatibus Pontificiis, quæ totam Eccleſiam reſpiciunt, ideo eſt, inquit, Suarez num. 13. quia illa peccata ſemper habent annexam cenſuram, vnde huiuſmodi onus comparendi præcipuè videtur eſſe ratione cenſuræ, & quamuis admittatur, tale onus non conuenire vniuerſitati Eccleſiæ, non ideo concluditur non eſſe conueniens pro Religioſis maiorem perfectionem profitentibus, nam experientia duce cum magno fructu, & ſine incommodis ad praxim reducitur: illud denique quod Paludanus ſubdit, fruſtra audiri, ex quo abſolui non poteſt, non ſubſiſtit, quia in tali modo & ſuauitas, & rigor neceſſaria in tali materia habentur. Prima, eo quod à quocunque Confeſſario abſque alia difficultate pœnitens poteſt abſolui, abſque eo quod ſtatim teneatur ſuperiorem adire. Sec. quia multi, ſi non amore virtutis, ſaltem timore ſe præſentandi coram Prælato ſe à culpis frænabunt, & ita rigor diſciplinæ ſeruatur tali medicina præſeruatiua; & ecce dictum Paludani nullius roboris, & ſecundam partem concluſionis (nimirum quod ſit conueniens) probatam, maximè quia talis præſentatio vtilis eſt, & cum fructu, & ex ea nullum habetur incommodum, cum onus comparendi ſpontè, & non coactè ſuſcipiatur.

Secunda Concluſio.

349. Communiter Theologi aſſerunt tale onus comparendi obligare pœnitentem ſub mortali. Ita Adrian. Medin. Henriq. Paludan. Suarez, quos citatos ſequitur Coninch vbi ſupr. num. 114. Hurtadus de pœnit. diſput. 11. diffic. 11. nam videtur eſſe res grauis, & multum pertinens ad ſeruandum rigorem regularis diſciplinæ, & in bonum animæ pœnitentium, nec non & boni communis, eo quod magis retrahat homines à peccatis, vnde Caſpenſis de pœnit. tract 24. diſput. 6. ſect. 5. num. 24. inquit, pœnitentes teneri ſub mortali comparere, ſtatim ac habent opportunitatem, conſentit Bordonus conſil. Regul. reſol. 37. num. 25.

350. Aduertendum tamen eſt, quod ſunt aliquæ cauſæ, per quas pœnitens eximitur à tali onere ſuſcepto, cunctæ illæ, quæ

quæ excuſant hominem ad reticenda aliqua peccata in confeſſione, vt videre eſt apud Bonac. de pœn. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. part. 2. §. 4. num. 11. liberant quoque pœnitentem à tali onere, quia ſi liberant ab eo, quod eſt de iure diuino, nempe ab integritate confeſſionis, quantò magis ab eo, quod non fundatur in tali iure, ſed in fidelitate; præterea omnes illæ, quæ de rigore iuſtitiæ neceſſitant Superiorem, & oriuntur ex parte ipſius ad concedendam facultatem ſubdito petenti, de quibus dixi in præcedenti quæſito, & modò repeto ex mente Coninch. vbi ſupr. num. 108. ſcilicet, quando probabiliter timetur reuelatio ſigilli; aut timetur, ne Superior concipiat graue odium aduerſus pœnitentem, aut vtatur tali ſcientia in ordine ad regimen cum damno inferioris, &c. hæc inquam eximunt pœnitentem à tali onere, quia, ſi cogunt Prælatum ad liberam concedendam facultatem, tantò magis cogere eum debent ad relaxandum tale onus, & toties intelligitur relaxatum, quoties aliqua ex cauſis aſſignatis inſurgit, quia ſicut tacitè firmatur pactum, ita tacitè diſſoluitur. Verùm hæc relaxatio nequit fieri à Confeſſario, quia eius authoritas eſt delegata cum onere præſentationis, ſpectat enim ad pœnitentem recognoſcere cauſam, ſeu ad Confeſſarium tanquam conſiliarium; ſi eius conſilium à pœnitente petatur, vt iuſtè fiat relaxatio.

Tertia Concluſio.

Cauſa interueniente Confeſſarius debet eſſe facilis ad 351.
abſoluendum pœnitentem à reſeruatis ſuſcipiendo onus comparendi coram Superiore pro ipſo pœnitente. Quæ concluſio adhibita illa diſtinctione de perfectis, imperfectis, atque infirmis ſuadetur eiſdem argumentis vt ſupr. in præcedenti quæſito, cum ſit eadem ratio: adde, conditiones in contractu etiam tacitas inter ſubditum, & Superiorem eſſe obſeruandas; inter quas enumeratur huiuſmodi facilitas, vel contractus ſit initus cum tota Religione in genere, quia ipſa nullo modo intendit grauare Confeſſarios, vt ſequendo rigiditatem magis ſe exponant periculo peccandi, vt dicebam in præcedenti quæſito, quia etiam,

vt ait Lugo vbi ſupr.diſp.20.ſect.10.§.4.Prælatus adeo ſtri-ctè non tenetur ad procurandum maius bonum ſubditi, ſicut tenetur ad impediendum eius graue damnum,præſertim quando id non poteſt abſque nota ſeueritatis, quam vitare aliunde eſt ſatis vtile; quod probabiliter timeri poteſt, quia tractatur de hominibus in tertio genere deſcriptis vbi ſupr. eo quod ſicut faciles ad ſe præcipitandos in reſeruata cognoſcuntur, ita poteſt timeri, ne ducti à Confeſſarij rigiditate præcipitentur in Sacramentorum abuſionem, quod eſt illud ſummum malum præcauendum in Religionibus, de quo aſſerunt DD. Religioſos in illud lapſos difficilè corrigi, & emendari; vel celebretur quotidie cum pœnitente, qui tali abſolutione indiget, quia pro parte ſubditi eſt multum oneroſus, ita vt nec Eccleſia tota ſine eius conſenſu queat tale onus imponere, nec vtitur beneficio decreti Clemens VIII. pro Regularium reſeruatione alleuantis onus comparendi coram Superiore, nec declaratione Pauli V. quæ concedit Confeſſario, cui eſt denegata licentia abſoluendi pœnitentem à Prælato, pro illa vice authoritatem eum abſoluendi, nec doctrinali intelligentia DD. explicantium dictionem pro illa, quæ omnia arguunt in contractu facilitatis conditionem: ergo Confeſſarius magis inclinare debet ad ſuſcipiendum onus comparendi coram Superiore pro pœnitente, quàm ad illud relinquendum apud eum.

352. Verum tamen eſt, quod in Superiore concedente facilius facultatem abſoluendi requiritur cauſa, & ſufficit pro cauſa non habere cauſam iuſtè eam denegandi, at in Confeſſore delegato deſideratur cauſa poſitiua, eo quod cum tali onere fruitur facultate, nec ſufficit pro cauſa communis verecundia pœnitentium, quam ſecum fert confeſſio, vt aduertit Fagund. in 1. præcept. Decalog. cap. 45. ſed debet eſſe nimia, vt rectè notat Nauarr. in cap. placuit num. 14. ſolam verecundiam, inquit, nimiam pœnitentis aliquando eſſe ſufficientem cauſam, vt hæc facultas danda ſit: cuius doctrinæ adhæret Suarez vbi ſupr. aliàs nihil operaretur reſeruatio, cum lex ſemper debeat explicari, vt aliquid operetur, nec explicatio doctrinæ Nauarri à Coriliano de caſ.

reſeru.

reſeru.p.1 ſect. 1. art. 17. facta, videtur eſſe alicuius momenti, dum dicit, erubeſcentiam debere eſſe tantam, vt pœnitens vereatur, ne ſe in periculo tacendi aliquod peccatum, vel aliquam eius circunſtantiam neceſſariò confitendam, conſtituat, quia nulla eſſet facilitas, nam Prælatus tunc tenetur ex charitate, & iuſtitia concedere authoritatem, vt dixi in præcedenti quæſito.

Audite quæſo, ea, quæ dicit Gerſon 2. p. in epiſtola ad quemdam de verecundia: denique inquit, quid prodeſt? & certè obeſt plurimum addere verecundiam ſuper verecundiam, onera grauia ſuper onera, & difficultatem confitendi talia peccata ſuper difficultatem, quæ tanta eſt, vt vix credi poſſit, & hoc præcipuè quandò peccatum ſecretum eſt, & tale, vt author perpetuò celaturus ſit ipſum, ſi velit, vt nec Epiſcopus, nec alius inde punitionem, vel notitiam inueniat, ſi dicas talis, ſi non reuelet, damnabitur, fatemur quidem, ſed obuiandum eſſet huic damnationi omnibus modis potiùs, quàm addenda occaſio, nunquid non requiretur ſanguis, & damnatio ab illis, qui occaſionem dederunt, præcipuè Prælatis maioribus? ſic certè, & ipſi ſatisfacient pro iſto vſque ad vltimum quadrantem euntes in eandem damnationem, cum ſint Prælati ad ſaluandum gregem Domini poſiti, & ad paſcendum, non occidendum, aut ſcandalizandum, vnde S. Anton. 3. part. tit. 17. cap. 11. ex mente Guilielmi Pariſienſ. dicit, non expedire vtilitati communi reſeruare tot caſus, ſed hoc eſt ponere laqueos in via ſalutis.

Audite etiam ea, quæ profert Crouſers cap. in reg. S. Franciſci, cap. 7. multi, ait per tam rigidam occultorum reſeruationem illaqueantur, dum ſcelera conſcientiæ ſuæ Prælatis aperire non audent, vel ſi aliquando ſuperent hanc verecundiam, continuis tamen ſuſpicionibus agitantur, ſibique ſæpius perſuadent, ſuperiorem vti cognitione, quam habet de eorum conſcientia, ſéque ſiniſtro oculo ab eo aſpici.

Dices, ſi Confeſſarius debet eſſe facilis ad ſuſcipiendum onus comparendi coram ſuperiore pro pœnitente, nullius 353.
roboris videtur eſſe reſeruatio, tam neceſſaria pro rigore

diſciplinæ regularis conſeruando. Reſpond. ſolutionem eſſe petendam à ſummis Pontificibus, qui ſæpè, ac ſæpius præcipiunt, vt Prælati ſint faciles ad remittendam hanc obligationem, à Clemente VIII. qui tam fauorabile decretum pro pœnitentibus indulſit, & à Paulo V. qui id ampliàuit, & non à rigidis verbis Prælatorum loquentium ſæpè ſine ſcientiæ fundamento, attamen dico, duplex malum in hac materia aſſignari, cui tenentur obſtare Prælati, alterum eſt, quod oritur ex Confeſſarij facilitate abſoluendi ſuſcepto onere comparendi pro pœnitentibus, nempè reincidentia ipſorum pœnitentium, alterum verò eſt, quod oboritur ex rigiditate non ſuſcipiendi onus, nempè ſacramentorum abuſio à debilibus, & infirmioribus, de quibus loquimur, cum aliorum infectione, & cum iſtud ſecundum ſit maius malum primo, vt dixi ſuperius, proinde Confeſſarius loco Prælati abſoluens tenetur facilitate obſtare ſecundo malo malo, ſequens veſtigia ſummorum Pontificum, qui Prælatis præcipiunt facilitatem ad obſtandum imbecillitati multorum, qui ob verecundiam aperiendi peccata ſuperiori ſordeſcere in eis poſſunt cum ſacramentorum abuſione. Ita colligitur præſertim ex decreto generali Clementis VIII. pro reſeruatis, & S. Thom. hanc veritatem cognoſcens dixit ſuperius: quamuis ex tali licentia nonnulli mali occaſio naſcatur, per eam tamen multis maioribus occurritur: verùm aduertant Confeſſarij quod taliter ſe gerant, ne reddant reſeruationem fruſtratoriam, eámque ad nihilum redigant.

Dices, poteſt facilitas damnificare pœnitentem, qui obfirmato animo non adeundi ſuperiorem, ſæpè poteſt accedere ad Sacramentum pro abſolutione à reſeruatis, quia cum tali propoſito non eſt ad confeſſionem diſpoſitus. Reſp. ſolutionem eſſe petendam à reſponſione tertiæ obiectionis in præcedenti dubio.

DVBIVM

DVBIVM LVIII.

An Prælatus notitia comparata ex ſola confeſſione vti poſſit ad externam gubernationem, vt faciat, vel omittat aliqua, quæ aliàs non eſſet facturus, vel omiſſurus.

PRo tituli intelligentia ſit prim. not. quod non ſolùm intelligitur de illa notitia, quæ verè intra terminos, accuſantis, & abſoluentis includitur, ſed de illa, quæ comparatur à Confeſſario petente facultatem pro reſeruatis, ſeu à pœnitente comparente coram ſuperiore poſt abſolutionem obtentam iuxta obligationem impoſitam ab abſoluente, quia ſe habet tanquam pars quædam confeſſionis, & Prælatus tanquam miniſter conueniens ad ipſum Sacramentum, vnde omnino cenſendum eſt Chriſtum Dominum inſtituiſſe hoc Sacramentum cum hac poteſtate, vt Prælati poſſent ſibi reſeruare authoritatem abſoluendi peccata, eáque audiendi, ſicut poſtulare videtur bonum commune, cámque aliis confeſſariis committere, & eodem ſigillo ligarentur illis actionibus prædictis, ſicut miniſtri audientes, & abſoluentes. Ita Victoria ſumm. 190. Suar. de pœnitent. ſect.4. num.3.diſp.33. & diſp.30.ſect.5. n.3.Emin. Lugo de pœnit.diſp.23.n.34.35.Iacob. Granado controu.7.tract.11.diſp.4 de pœnit.Malderus tract.de ſigillo,c.13.Onufrius de ſigillo,ſect.9.dub.6.Diana part.5.tr.11. reſol.12.& alij communiter. 354.

Not. ſecund. certum eſſe apud omnes Theologos pœnitentem teneri explicitè, & integrè, quantùm commodè poteſt, confiteri numerum peccatorum in qualibet ſpecie. Ita habetur ex Concil. Florentino ſeſſ. vltim. tract. de hoc Sacram. & ex Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap.5. & can.7. dicitur, quantùm commodè poteſt, ad inſinuandum dari multos caſus, in quibus excuſantur pœnitentes ab integra confeſſione omnium peccatorum, vt videre eſt apud DD fundamentum doctrinæ à priori videtur eſſe ipſamet inſtitutio 355.

 Chriſti,

Chriſti, quia ſcilicet erat multum conueniens ſuaui prouidentiæ Dei, hominúmque imbecillitati, necnon & huius remedij commoditati, inter quos hic enumeratur, non teneri hominem ad confitendum aliquod peccatum cum morali periculo alicuius grauis nocumenti proprij, & hoc dicitur de ſenſu omnium DD. S.Thom. in 4. diſtinct. 17. quæſt.3. artic.3. quæſt.4. ad 5. Palud. ibi, quæſt.5. Maior. quæſt.5. Alenſ. 3.p. quæſt.77. membr.3.art.1.ad 1. Nauarr. in ſumm. cap.7. num.3. & 4. Suar. vbi ſupr. ſect.23. num.1. Ratio eſt, quia, cum hoc præceptum Chriſti ſit poſitiuum, rationi conſentaneum videtur non obligare cum tanto diſpendio, & ideò qui aliter nequit confiteri aliquod peccatum, habetur tanquam impotens moraliter, ac proinde excuſatur. Quamobrem maximo cum fundamento ſuperius fuit firmatum ex ſenſu omnium DD. quibus addo Doctiſſim. Auerſam de pœnitent. quæſt.17. ſect. 4. Superiorem ex iuſtitia teneri licentiam poſtulatam à reſeruatis abſoluendi concedere, quando pœnitens habet iuſtam cauſam non comparendi coram ſuperiore, nempè, quia timet aliquod graue damnum, vt illius odium, & perſecutionem, aut reuelationem confeſſionis, vel vſum talis notitiæ in externo regimine.

356. Not. tert. circa quæſitum extare duas opiniones, & vtramque habere ſuos patronos. Prim. affirmatiua, quam ſequuntur plerique DD. vt Palud. Durand. Capreol. & alij quàm plurimi, quorum catalogum recenſet Sanch lib.1. de matrimon. diſp.16. quæſt.1. & Auerſ. vbi ſupr. quæſt.18. ſect.8. modo effici poſſit abſque periculo detectionis confeſſionis. Secund. negatiua, quam tuentur Armilla tit. confeſſ. num.7. Bann. 2.2. quæſt.23. art. 8. §. ad confirmationem reſpondetur. Onufrius de ſigillo, ſect. 2. quæſt. 2. dub. 2. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14. num. 22. Ioann. Sancius in ſelectis, diſput. 8. num.10. & 11. & alij. Verum tamen eſt, quod, licèt huic opinioni fortiter adhæreant Sanch. vbi ſupr. Fagund. præcept. 2. decal. lib. 6. cap.3. Auerſ. vbi ſupr. Granad. controuerſ. 7. tractat.11. diſput.7. Lugo diſput. 23. ſect. 5. §. 1. diſtinguunt tamen,

nempè

nempè illicitum eſſe, & contra ſigillum vti hac ſcientia ad faciendum, ſeu omittendum aliquod oneroſum, ſeu graue pœnitenti, ita vt difficile reddere poſſit hoc Sacramentum, cúmque retrahere rationabiliter à confitendis illis peccatis, ex quorum notitia timeret ſibi imminere aliquod incommodum, pudorem, & confuſionem, non verò eſſe contra ſigillum, nec illicitum vti illa ſcientia, ſeu notitia ad effectum aliquem gratum, ſeu non damnoſum pœnitenti. Quæ ſententia iuxta hunc modum explicata eſt tenenda, & ad praxim reducenda, nitendo ad nihilum redigere alteram bono publico, & Religioni adeò damnoſam, vt éuidenter probabitur.

Concluſio.

Prælatus abſque fractione ſigilli confeſſionis nequit vti notitia confeſſionis ad externam gubernationem, ſeu fori externi, externorúmque actuum, qui ſunt moleſti, & oneroſi pœnitenti, e. g. negare ſuffragium homini, qui exterius communi hominum opinione probus exiſtimatur, ſed cum nouit ex confeſſione improbum, & indignum: ſecus ad effectum aliquem gratum, ſeu non damnoſum pœnitenti. Prima pars ſic ſuadetur in ſtatu legis Euangelicæ nil eſſe videtur tam acerbum, moleſtum, atque oneroſum homini, quàm præceptum de confeſſione Sacerdoti facienda; imo in hoc fortè eſt magis oneroſus ſtatus legis gratiæ quàm fuit ſtatus ante gratiam Euangelij. Prim. quia peccata quoad numerum, & ſpeciem ſunt homini aperienda, à qua obligatione eximebantur homines veteris legis. Secund. quia non eſt de fide, attritionem cognitam cum Sacramento ſufficere ad iuſtificationem, & id poteſt eſſe falſum, vt dicit Suarez de pœnitent. diſput. 15. ſect. 4. licet poſt Concil. Trident. practicè ſit ferè certum, vt benè notat Baſſeus ſumm. tit. contritio, num. 4. videantur Lugo de pœnit. diſputat. 7. ſect. 13. & Auerſa de pœnit quæſt. 1. ſect. 9. Tert. quia, eſto in veteri lege ad iuſtificationem requireretur vera contritio, id eſt 357.

vnus

vnus actus deteſtans peccatum ſuper omne deteſtabile includens charitatem Dei ſuper omnia, in lege etiam noua illa difficultas ſuper omne deteſtabile deſideratur in Sacramento pœnitentiæ cum ſola atritione cognita, cum iſta tamen differentia, quod illud ſuper omne deteſtabile in contritione neceſſariò requiritur in actu formali doloris, in Sacramento verò in propoſito amplius non committendi peccata, ideo ne magis reddatur formidabile hominibus, fugiendum omnino eſt, quidquid poteſt reddere illud Sacramentum acerbum, & odioſum: at Religioſis nil magis tale contingere poteſt, quàm percipere, vt ita dicam, per ſomnium ſe poſſe priuari dignitatibus, officiis, & ordinibus, ac locorum mutationes pati necnon & ſibi negari ſuffragia ad communes honores ob notitiam in confeſſione habitam; nam vt homines ſe auertant à confeſſione, & abhorreant ſua peccata alteri aperire, & ſic fiat iniuria Sacramento à Chriſto Domino in animarum ſalute inſtituto, ſatis eſt, quod ſciant poſſe Superiores vti tali notitia, ac ſcientia confeſſionis in regimine ad dirigendos actus externos: ergo doctrina contrariæ ſententiæ tanquam acerba, rigida, & nociua Sacramento, & Religioni damnoſa non eſt docenda, & multò minus ad praxim reducenda, maximè quia, vt rectè monent ſequaces illius ſententiæ, ad ea vtendum neceſſariò requiritur tanta prudentia, & cautio, & tot circunſtantiæ deſiderantur, vt difficillimum ſit in praxim illam deducere: ergo tutò ea vti nequeunt Prælati. Suadetur ſec. afferre damnũ notabile proximo ex ſenſu omnium Doctorum eſt peccatum mortale, tantò magis id erit, quanto damnificatur proximus communis, nempè Reſpublica, ſeu Religio; imo in doctrina omnium DD. ne illud periclitetur, & ruat, vnuſquiſque cum diſpendio propriæ vitæ eius ruinæ obſtare tenetur, maximè Prælatus, cuius obligatio eſt de iuſtitia: ſi autem Prælati ad dirigendos actus externos in regimine notitia confeſſionis vterentur, ſuffragia negando, honoribus priuando pœnitentes, eoſque à locis remouendo, &c. Tolleretur peccatorum reſeruatio in maximum

Religio

Religionis detrimentum, quia, vt dixi ſuperiùs, ex mente totius ſcholæ Theologorum, non tenetur Religioſus, quando aliquod graue incommodum in regimine timetur, reſeruata confiteri Prælato, & quid erit Religio ſine reſeruationis fræno niſi deſertum abominationis? ergo. Et confirmatur etiam ex doctrina omnium DD. aſſerentium, Prælatum, qui permittit, vt à ſubditis negligatur, & in deſuetudinem abeat regula vna, ſeu conſtitutio inſtituta præcipuè ad profectum ſpiritualem hominum, peccare mortaliter: ergo tantò magis erit culpa grauis vtendo notitia confeſſionis ad regimen dirigendum cum reſeruationis ablatione. Tertiò ſuadetur ex generali prohibitione Clementis VIII. in decreto edito die 26. Maij anno 1594. & confirmato ab Vrbano VIII. conſt. 26. quæ interdicit Superioribus vſum ſcientiæ per confeſſionem acquiſitæ in externo regimine, & eſt ſequentis tenoris. *Tam ſuperiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarij, qui poſtea ad ſuperioritatis gradum fuerunt promoti caueant diligentiſſimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad externam gubernationem vtantur, atque ita per quoſcunque Regularium ſuperiores, quicunque illi ſint, obſeruari mandamus.* Quæ prohibitio, & ex grauitate materiæ, & ex verbo, mandamus, continet in ſe obligationem ſub mortali. Ita ſentit Caſtrus Palaus tom. 1. tract. 3. diſput. 1. part. 9. num. 3. ſimul cum Diana part. 4. miſcell 4. reſol. 202. Quamobrem Emin. Lugo vbi ſupr. diſput. 23. ſect. 5. num. 94. exquirens fundamentum prohibitionis à Pontifice factæ, dicit, inſurgere ex natura ipſa rei, & ratione Sacramenti hunc vſum eſſe vniuerſaliter illicitum, quia alioquin non potuiſſet Pontifex ita ſtrictè Prælatis regularibus talem vſum interdicere, nam ſi per ſe licitus eſſet, in quibuſdam etiam caſibus ad vitandum grauiſſimum aliquod damnum, ſeu detrimentum ſub præcepto ſuperiores adſtringerentur ad vſum talis notitiæ, quare non potuiſſet in his caſibus prohiberi; & tamen vniuerſaliter, & ſine exceptione interdicitur. Et confirmatur, ex ipſa natura Sacramenti ob ſecuritatem, & leuamen oboritur tale ſigillum, vt non liceat reuelare peccata, tantò magis ex ipſius natura oboriri debet non poſſe vti tali notitia in incommodum, & grauamen pœnitentis. Ex hac doctrina

 reſoluuntur

reſoluuntur multi caſus, qui breuitatis cauſa prætermittuntur, & referuntur à Fagund. vbi ſupr. num.9. Maldero tract. de ſigillo cap. 14 Diana vbi ſupr. reſol.76.

358. Sec. pars ſuadetur, ſeu potius explicatur: ea quæ grata ſunt pœnitentibus, vt rogare Deum pro ſalute eorum, euoluere libros ad animabus conſulendum, & eas inſtruendas, & ſimilia, ſine fractione ſigilli poſſunt fieri, poteſt etiam Prælatus ſibi conſulere vitando illa pericula, & occaſiones, quibus nouit lapſum fuiſſe pœnitentem, admonere etiam alios de periculo abſque detectione illius perſonæ: adde, eſſe licitum præcauere damna quæ per notitiam confeſſionis ſibi ſcit imminere, abſque vlla tamen detectione, aut ſuſpicione perſonæ. Hæc Auerſa vbi ſup. quæſt.18. ſect.8. vide Fagund. vbi ſup. cap.3. Dian. par.1. tract.11. reſol. 3. Granad. de pœnit. in.3. p.controu.7.tract.11.diſp.7.

359. Dices, ſi doctrina hæc admittitur, admittitur etiam poſſe eleuari hominem improbum, cognitum talem per confeſſionis notitiam, ad dignitates, & ad animarum regimen in maximum Religionis damnum. Reſp. quod illa notitia non eſt fori externi, ſed Dei, ac proinde nequit Prælatus ea vti pro regimine, vt benè habetur definitum in cap. ſi Sacerdos de offic. ordinat. vbi prohibetur, ne Sacerdos remoueat hominem reum per notitiam confeſſionis à communione, quia non ſcit vt Iudex, ſed vt Deus. *Non nominatim, inquit, poteſt eum remouere à communione, licet ſciat eſſe reum; quia non vt Iudex ſcit, ſed vt Deus.* Adde, quod maius bonum periclitaretur ob rationes notatas in probationibus, ac proinde de duobus malis minus ſemper eſt eligendum.

360. Dices, Sacerdos ratione ſigilli ſolùm obligatur ad tegenda ea, quæ nouit per confeſſionem, vnde ſequitur, quod, quando denegat ſuffragia, vel remouet pœnitentem ab officio, ſeu loco nulli reuelat confeſſionem, & propter hoc videtur eſſe introducta reſeruatio peccatorum, vt Prælati fiant prudentiores ad externam gubernationem ſubditorum. Reſp. per ſigillum ſacramenti primò, & principaliter prohiberi ea, quæ præſtant pœnitentis cognitionem, ſed minus principaliter ea, quæ odioſam, & formidabilem confeſſionem reddere poſſunt, vt ſunt incommoda in damnum pœnitentium

nitentium; quare falſum eſt peccata reſeruata ſolùm eſſe talia pro maiori Prælatorum prudentia in ſubditis regendis, ſed propter alias rationes à DD. recenſitas in materia caſuum reſeruatorum, ipſos conſulite.

DVBIVM LIX.

An Prælatus diſtribuendo dignitates, officiaque Religionis motus à precibus, ſeu petitionibus ſubditorum, ſeu aliorum pro illis ea anhelantium, tutus ſit in conſcientia.

PRo intelligentia ſit notandum, quod preces, ſeu petitiones factæ apud Prælatum conſiderari dupliciter poſſunt. Prim. quaſi ſint quædam recordationes abſque nota ambitionis, & ſignum eſt, quando rarò exponuntur, eo quod Prælatus vigilat, ne omnium merita careant præmiis iuxta vniuſcuiuſque menſuram, & obſeruat, ne pluralitas dignitatum in vno, ſeu in paucis vniantur, vt petit ius naturale, nam certè huiuſmodi pluralitas obſtat iuri naturali propter multa incommoda, quia redundat in cultus diuini diminutionem, dum pauciores deputantur miniſtri, quia eſt in aliorum præiudicium, dum iuſtitia diſtributiua non obſeruatur, dum plures digni eſuriunt, & pauci abundant, quia peruertit gubernationis ordinem, dum pauci plurium perſonas induunt, aliorumque miniſtrorum officia vſurpant, cum recta ratio doceat, vnicuique ſuum proprium deputandum miniſtrum, vt colligitur ex S. Thom. quodlib. 9. art. 11. Sylu. benef. 4. Rebuff. praxi benef. cap. de diſp. ad plura benef. n. 58. 59. 60. Nauarr. ſumm. lat. cap. 25. n. 128. Sot. lib. 3. de iuſt. quæſt. 6. art. 3. Sanch. 1. opuſc. lib. 2. cap. 2. dub. 5. vnde Prælatus his rationibus ductus fouendo ius naturale iuſtè dignitates, ac officia diſpenſare debet attentè etiam meditando illam auream ſententiam Nauarr. comm. 4. de Regul. n. 24. aſſerentis: nimis durum eſt omni honore, ac officio in Religionibus priuari, & opus eſt maxi- 361.

ma patientia, cuius rei æquanimis patientia non eſt omnium, ſed paucorum, quos Iuppiter æquus amat, & ardens euexit ad æthera virtus Secund quando ſunt preces, & petitiones ab ambitione regnandi, & dominandi ductæ; & ſignum eſt, quando multi has preces, ac petitiones apud Prælatum exponunt, eiſque non occurrit, ſed annuit.

Concluſio.

352. Prælatus diſtribuens officia, ac dignitates ſecundum preces, ac petitiones hominum rogantium pro ſe, vel pro aliis iuxta ſecundam acceptionem in notando notatam, lethali culpa damnandus eſt: ſecus ſi iuxta primam. Prima pars ſuadetur: de ratione formali, ac intrinſeca iuſtitiæ diſtributiuæ reſidentis in Prælato, vt dicunt DD. cuius habitudo eſt totius ad partes, eſt, vt bona communitatis tanquam debita iuxta proportionem meritorum ſecundùm æqualitatem geometricam diſtribuantur partibus: ſed huiuſmodi Prælatus annuendo precibus, admittendo petitiones maximè amicorum præ oculis iuſtitiam diſtributiuam non habet, vnde dicebat S. Iſidorus de ſumm.bon. lib. 1. *Tres ſunt munerum acceptiones, quibus contra iuſtitiam humana vanitas militat, nempè fauor amicitiarum, adulatio laudis, & corporalis acceptio muneris.* Et Iulianus orat. 2. ad Euſebium Imp. aiebat. *Qui omnia quæcunque velint extorquere poſſunt, horum preces ad perſuadendum, ac flectendum idoneæ ſunt*: ergo mortali culpa eſt damnandus. Et confirmatur ex eo, quod ſequitur ex hac mala adminiſtratione, nam vtitur dignitatibus, ac officiis tanquam Dominus ſibi complacens de tali dominio, deque ſubditorum dependentia, & permittens vt opprimatur ab ambitioſorum petitionibus, & precibus. Sec. prob. quia permittendo has petitiones, ac preces, vt præualeant, permittit ambitionem in Religione, quæ eſt illa peſtis totum contaminans corpus teſte Baſilio de conſtit. monaſt. cap. 10. quæ cauſat, & excitat inuidias, diſſenſiones, & rixas, vt Romanorum exemplo D. Auguſt. lib. 5. de Ciuit. Dei docet, contra proprium munus, quod eſt ſub mortali, vt dixi in dub. 3. quæſt. 3. p. aditum præcludere ambitioni; ex hoc enim omnes.

nes alij, qui etiam intra indignos connumerantur, ſpem concipiunt arripiendi petitionibus illud, quod à iuſtitia diſtributiua benè adminiſtrata eſſet denegandum; imò non parua occaſio datur eis, qui in ſomno perfectionis dormiunt, vt euigilent ad quærendum ea, quæ de iuſtitia benè adminiſtrata debentur in maximum Religionis damnum, quia huiuſmodi perfectione extincta in regulari congregatione, extinguitur etiam, vt ita dicam, totum eſſe Religionis. Secunda pars habetur, quia nullus ambitionis odor ſentitur, nulla corruptela introducitur, nulla iuſtitia tam commutatiua, quàm diſtributiua violatur, nulla inter ſubditos conturbatio timetur, ſed videtur eſſe quædam recordatio, vt iuſtitia diſtributiua meliùs à Prælato obſeruetur, præſertim quando exponuntur petitiones apud Generalem, qui ſemper præſens Prouinciis nequit eſſe, & abſentia non permittit, vt multorum merita cognoſcantur: ergo tales petitiones nequeunt damnari tanquam mortaliter peccaminoſæ.

Dices, multa ſunt concedenda imperfectionibus, ac infirmitatibus ſubditorum. Reſp. propoſitionem eſſe veram, 363.
non tamen cum diſpendio propriæ animæ, aliorumque detrimento, vt fit, quando negligitur iuſtitia diſtributiua, quam ſub mortali tenetur Prælatus iuſtè adminiſtrare; vereor, ne ſub iſta ratione apparenti grauis imperfectio ſuperioris celetur, cupientis ſe conſeruare in dignitate aſſumpta, & habere multos ſequaces, qui perpetuitatem, etiam ſibi ipſis vtilem, ei in Prælatura ſuis votis præſtent contra munus boni Religioſi, cui expedit, vt ſciat compati neceſſitatibus, ac infirmitatibus ſubditorum tanquam qui eas olim fuit expertus, & iterum experietur. Vnde Patritius lib. 1. de Republ. tit. 6. tradit hoc graue præceptum: *Præfinitum tempus magiſtratus habere debet, nam perpetuò imperare in libera ciuitate odioſum eſt: parere enim, ac imperare diſcat, optimo ciui expedit.* Vis Prælate amore, & commiſeratione imperfectionibus ſubditorum adhærere, obſerua iuſtitiam diſtributiuam, quæ docet omnium merita quærere, & omnes dignitatibus, officiiſque ſecundum proportionem geometricam ornare, & ſic ſubditorum infirmitatibus medeberis, tuumque munus exequeris, vnde S. Thom. lib. 4. de reg. cap. 4. inquit. *Lauda-*

bilis eſt politia, in qua ſecundum merita vnicuique ciui viciſſim diſtribuuntur honores, vt antiqui fecerunt Romani, quam etiam Philoſophus magis commendat. Nota verbum, viciſſim, quaſi dicere velit, præſcribere Prælaturas, & officia apud paucos non eſt laudabile, ſed vnuſquiſque debet habere partem in regimine, & quando dignitates ob tenuitatem in numero ab omnibus nequeunt participari, adinuicem homines eas ſibi præſtent, & ita pericula rixarum, diſſenſionum necnon & ſeditionum vitabuntur, & vnio, & pax finis regiminum dominabuntur; quare Ariſt. clarè percipiens hanc veritatem 2. pol. cap. 3. confutauit ſententiam Socratis magiſtratus perpetuos admittentis. *Periculoſa, inquit, eſt inſuper magiſtratuum conſtitutio, quam ſic facit Socrates, vt ſemper ſint iidem.*

DVBIVM LX.

An ad libitum licitum ſit ſuperioribus maioribus mutare homines loco, eóſque officiis priuare.

364. NOt. prim. mutationem loci tripliciter contingere poſſe. Prim. quatenus ſuperior pro recta gubernatione officij habens poteſtatem in ſubditos acquiſitam iuxta obedientiam promiſſam vtitur eorum actionibus, talentis, ac idoneitatibus ſecundum locorum indigentiam. Sec. quatenus remouetur à loco, ſeu officio ſubditus, quia, licet iam pœnam ſubierit de defectu commiſſo, nihilominus adhuc excitari poſſunt aliqua incommoda, ſi à loco non remoueatur, ſeu officio non priuetur, vnde talibus remotionibus occaſiones abſcinduntur, ac incommodis orituris occurritur. Tert. quatenus mutatio loci, ſeu officij priuatio fiunt in pœnam alicuius culpæ leuis inaudita parte, dicitur leuis, quia hic tantùm intendimus loqui de pœnis imponendis ſubditis circa res leues delinquentibus, quæ concernunt diſciplinam regularem ad hoc, vt non relaxtur, ſed de die in diem magis, ac magis propagetur.

Not.

Not. ſec. quod licet ſuperiores habeant poteſtatem ſuper ſubditos, eorumque actiones iuxta ea, quæ dicta ſunt in 4. dub. 1. part. attamen lento pede, ac matura conſideratione, quando degunt in locis commodis, officiaque alicuius momenti exercent, debent eos à locis, ac officiis amouere, quia, vt benè dicit Suarez tom. 4. de Relig. lib. 10. cap. 12. n. 37. ſimul cum Caſtro Palao prim. p. de charitat. tract. 6. diſp. 3. punct. 11. n. 4. eſt res nimis grauis, aſpera, & rigida, & quæ ſubditos valdè contriſtare ſolet. 365.

Concluſio.

Prælatis pro recta gubernatione officij licitum eſt ſubditos à locis remouere, in quibus de familia degunt, & ab officiis, quos exercent iuxta primam, & ſecundam acceptionem: ſecus verò iuxta tertiam. Suadetur prima acceptio: qui vtitur iure ſuo, nemini irrogat iniuriam; at dum Prælatus mutat ſubditos loco, eoſque officiis priuat, intra terminos iuriſdictionis ſe continet, nam per profeſſionum contractum, vt dicunt DD. ius ſupra perſonas, earumque actiones acquiſiuit, vt ſecundum vtilitatem, & commodum Religionis, & boni communis eis liberè vtatur: ergo ſine ſubditorum iniuria remotio à loco, atque ab officio fieri poteſt à Prælato. Præterea Prælati ad libitum amouere poſſunt inferiores ſuperiores à ſuis Prælaturis, dummodo non ſint electiuæ, ſed tantùm manuales, quomodocunque & quandocunque ipſis placebit, modò id fiat in ordine ad commodum Religionis, nam ſubditi promiſerunt inſeruire Religioni, & non commodo, ſeu animi motui Prælati: quare ſuperiores manuales nequeunt conqueri, ſiue agere contra ſpoliatores, exc. Cum ad monaſterium §. tales in fine, iuncta Gloſſ. verb perpetuo de ſtatu Monach quia iure ſuo vtuntur. Ita Sigiſm. à Bonon. de elect. part 1. cap. 7. dub. 49. num. 7. & poſt illum Aloyſius Riccius in praxi tom. 4. reſol. 51. num. 4. quos ſequitur Diana p 2 dub reg. reſol. 67 ergo tantò magis Prælati amouere poſſunt ſubditos à locis, ac officiis abſque eorum iniuria in Religionis commodum Sec. acceptio ſuadetur: munus Prælatorum eſt incommoda etiam futura probabili 366.

moralì

moralitate ſequutura præcauere, vnde à D. Gregor. hom. 11. appellantur ſpeculatores, vt à longè proſpiciant. *Cui aliena,* inquit, *cura committitur, ſpeculator vocatur, vt in mentis altitudine ſedeat, atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahat, non eſt enim ſpeculator qui in imo eſt, ſpeculator quippè ſemper in altitudine ſtat, vt quidquid venturum eſt, longè proſpiciat* Sed in caſu propoſito incommoda ſunt moraliter oritura: ergo ſubditi ſine iniuria à locis, ac officiis remoueri poſſunt à Prælatis. Tert. acceptio ſuadetur: ſententia prolata à Iudice inaudita parte eſt iniuſta, & conſequenter cenſetur iniuſta, & iniurioſa pœna reo impoſita, vt dicunt omnes DD. & cum talis remotio fiat in pœnam delicti, licet leuis, parte inaudita: ergo tanquam iniuſtà, & iniurioſa habenda eſt, vnde ad menſuram iniuriæ erit culpa, ſi leuis, culpa leuis, ſi grauis, culpa grauis: Præterea eſto ſuperiores maiores poſſint inferiores Prælatos à ſuis Prælatiis manualibus ad libitum amouere, vt dixi ſuperiùs ex ſenſu illorum DD. non tamen id poteſt eis competere, quando fit in pœnam delicti, quia eſt obſeruanda iuſtitia, & ſecundum iura eſt procedendum, vt affirmant iidem DD. ergo id etiam debet ſeruari ſaltem quoad partem auditam, quando huiuſmodi remotiones tanquam pœnæ, licet pro culpis leuibus, à Prælatis imponuntur ſubditis, ne illis fiat iniuria, quia vt dixi in ſec. not. tales remotiones ſunt nimis aſperæ, & rigoroſæ, & ægrè feruntur à ſubditis, & ſolent eos valdè contriſtare; maximè quando videntur in hominibus virtute præditis, & magno honore, ac exiſtimatione propter multos labores in Religionis fauorem expenſos apud omnes habitis. videatur Paſqualigus deciſion. 461. n. 3.

567. Hinc monentur ſuperiores, quàm ſit periculoſum plectere ſubditos motificationibus ſurdis, ideſt, quæ fiunt, vt dici ſolet col baſtone del bombace, quia, eſto fiant in pœnam alicuius leuis culpæ, nihilominus eis poſſunt eſſe iniurioſæ, & fortè ſine culpa vel ſaltem cum exceſſu impoſitæ, nam eorum rationes non audiuntur. Monentur etiam ſubditi, ſi occurrerit, vt tales pœnæ ſine debita cautela, & iuſtitia à Prælato imponantur, cum non infamiam inducant, nec acerbam aliquam pœnam, & dolorem inferant, humiliter,

&

& deuotè illas eſſe ſuſtinendas, nec de his conceditur appellatio cap. Reprehenſibilis de appellationibus; nam ſi in iſtis ordinariis correctionibus, quæ iuxta diſciplinam regularem fiunt, locum haberet appellatio à Priore ad Prouincialem, & à Prouinciali ad Generalem magna inſurgeret perturbatio, & diſciplina regularis corrueret, tum quia reuerentialis timor erga Prælatos immediatos contemneretur, tum quia partim ob delationes, partim ob fraudes, vel negotiationes, quæ interim miſceri poſſunt, nulla ferè fieret correctio, & diſciplina regularis magnam pateretur iacturam, tum quia illæ pœnæ, quæ non ſunt multùm laborioſæ, nec tanto dolore plenæ ſine culpa facilè poſſunt ſuſtineri ab iis, qui perfectionem profitentur, videte Suarez 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 11. num. 12. Verum tamen eſt, quod ſi apud ſuperiorem maiorem ſubditus, qui tales pœnas iniuſtè ſuſtinuit, conqueri velit, aditus non debet ei denegari, ne per alterum extremum, nempè per audaciam, & inſolentiam ſuperioris diſciplina regularis corruat; & nulla maior iactura inferri poteſt Religioni, quàm mouere homines præſertim infirmos ad vindictam contra ſuperiores maximè quando excitantur manus violentæ: laudabilis tamen res eſt per humilem obedientiam, & promptam patientiam abſque vllo ſtrepitu, & querela eas ſubire ad aliorum exemplum, propriamque mortificationem, nec non & in pœnam peccatorum. Aduertant lectores, quod hic non ſumus loquuti de remotionibus, quæ poſſunt fieri à Prælatis, in ordine ad proprium commodum, & vtilitatem, quia id ſatis explicatur in 4. & 5. dub. prim. partis.

DVBIVM LXI.

An quando maior pars eligentium inclinat in dignum, & Titius in digniorem, ex vi conſcientia tandem teneatur ferre ſuffragium pro digno, cum abſque ſuo voto nullatenus ſit celebranda electio.

367. PRæſens quæſitum cautè omnibus electionibus applicari poteſt, ſed modò tantùm applicatur electionibus Diſcretorum, quæ à familiis cœnobiorum aliquarum Religionum celebrantur: tempore ergo celebrandi Capitulum Prouinciale huiuſmodi familiæ ſolent ſeligere hominem in Diſcretum, cuius munus ad duo principaliter extenditur. Prim. vt ſit vocalis in futuro Capitulo, ideſt, vt nomine illius conuentus, à cuius familia fuit electus, fruatur vtraque voce in omnibus electionibus celebrandis. Sec. vt habeat deferre ad idem Capitulum errores Prælati conuentus, cuius diſcretus, ſeu ſocius eſt, neceſſitates etiam, aliaque pertinentia ad eumdem conuentum, ſiue ad aliquos ſingulares homines, primum verò eſt de ratione intrinſeca officij; alterum quaſi acceſſorium, & extrinſecum: pro intelligentia ſit.

Prim. not. quod ſicut munus eligendi hos diſcretos eſt conceſſio, ſeu ordinatio totius corporis Religionis ob rationes à DD. qui de hoc tractant, deſignatas, ita poteſt determinare tempus, & ſcrutinia, in quibus eſt celebranda prædicta electio, quibus abſolutis, ſi electores non concordauerint in diſcreti electione, pro illa vice, cœnobium, ſeu cœnobia ſuffragio ferendo in Capitulo nomine familiæ, ſeu familiarum priuentur, & ita in nonnullis Religionibus ad remouenda incommoda facillimè oritura ordinantur, & ſtatuuntur quinque, vel ſex ſcrutinia iuxta modum prædictum.

In hoc ſec. not. duo ſunt notanda. Prim. à DD. deſignari multos caſus in quibus electores neglectis dignioribus vota digno conferre poſſunt, videre eſt in dub. 2. & 23. prim. part.

Secund.

Secund. menſuram digniorum non mendicari à qualitatibus perſonarum, ſed à fine beneficiorum, Eccleſiaſticorum, qui eſt eorum vtilitas, quamobrem homo ille cenſendus eſt digniſſimus; qui præ aliis maiorem vtilitatem Eccleſiæ eſt allaturus, vt dictum eſt in dub. 23. citato, & dub. 2. tert. p.

Concluſio.

Quando maior pars familiæ pro diſcreto eligendo dirigit 368.
ſua vota in dignum tantùm, Titius, qui ſuo ſuffragio in digniorem inclinat, poteſt neglecto digniori ferre ſuffragium pro illo digno, in quem maior pars declinat, imò debet, quando abſque ſuo voto nullatenus eſt celebranda electio. Duas habet partes concluſio, quarum prima ſic ſuadetur: ideo elector dirigere poteſt ſuum votum in dignum, quem vult maior pars electorum, quia aliàs votum eſſet fruſtratorium, & nemo tenetur ad actum fruſtratorium, ita DD. provt in dub. 23. prim. part. ſed ſi Titius in electione diſcreti non ſuffragaretur digno, qui habet maiorem partem votorum, fruſtra ferret ſuum votum: ergo digniori poſtpoſito accedere poteſt ſuffragio ad dignum. Præterea tunc poteſt elector recedere ab electione dignioris, quando dignior ille omnibus non placet, vt inquit Caiet. in ſumm. tit. elect. in fine: ſed digniſſimus in diſcreti electione non placet maiori parti familiæ, ſed tantùm dignus: ergo Titius declinare poteſt à ferendo ſuffragio pro digniſſimo, & accedere ad dignum. Sec. part. ſuadetur: vniuerſa ſchola Theologorum in hanc propoſitionem conſpirant, quando de duobus malis vnum ſit eligendum, quempiam teneri ex neceſſitate conſcientiæ minus ſemper eligere: ergo Titius, qui pro digniſſimo fert ſuffragium in electione diſcreti tenetur ad dignum accedere, aliàs minus malum non eligit: antecedens clarum, conſequentia probatur, quia, dum poteſt, minor iniuria fit digniori illi, dum ei votum negatur, quàm ſit iniuria, quæ irrogatur conuentui, dum abſque eius voto nullatenus eſt celebranda electio, nam ſtrictius obligat iuſtitia commutatiua, quam diſtributiua, maximè quia, dum plures alij inclinant in dignum, videtur eſſe ſufficiens ratio deponendi

iudicium de dignioritate, & iudicandi illum, in quem maior pars inclinat, eſſe digniorem, ex quo ſequitur nullam iniuriam afferri digniori illi. Addo quod dignus ille cenſetur dignior: ergo conſcientia dictat pro eo eſſe ferendum ſuffragium: antecedens probatur, communis DD. ſententia eſt dignioritatem non inſurgere ex perſonarum qualitatibus, ſed iis præſuppoſitis deſumi à maiori vtilitate Eccleſiæ; ſed dignus ille eſt magis vtilis Prouinciæ, quam dignior, quia ille ſolus ob vniuerſalem concurſum in eum eſt aſſumendus in diſcretum, & conſequenter non priuabitur cœnobium vniuerſali ſuffragio vtiliſſimo tam pro excluſione, quàm incluſione hominum in electionibus capitularibus, vtiliſſimo, inquam, quia omnes vnanimiter ad omnium Prælatorum electionem conueniunt, & concurrunt à minimo laico vſque ad ſupremum Patrem, ex quo habetur magis pacatum regimen, & maior concordia inter eligentes, & electos: ergo dignus ille reſpiciendus eſt tanquam digniſſimus. Addo tandem, quod ſi in conſcientia nulla eſſet obligatio ſuffragij ferendi pro digno illo, maximum poſſet excitari incommodum, nam multi huiuſmodi doctrina ducti priuarent cœnobia multis ſuffragiis, quod cederet in Religionis detrimentum, vt per ſe patet: ergo

368. Dices, dignioris merita patiuntur aliquam iacturam. Reſp. nullo modo eſſe digniorem, vt dicebam ſuperius, & quamuis eſſet dignior pro bono communi, & pacatiori gubernatione pati debet aliquod incommodum. Ita Salon. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. controuerſ. 4.

369. Dices, ſtatim ac dignus ille inſurgit plurimis ſuffragiis cumulatus, eſſet pro eo ferendum ſuffragium. Reſp. nequaquam, quia dignioritas in eo excitatur ex priuatione ſuffragij cœnobij ſequutura poſt completa ſcrutinia determinata, vnde non neceſſitatur Titius ad illico accedendum ad dignum illum prætermiſſo digniori, niſi quando eſt ſequutura prædicta priuatio, aduertant electores, quod tenentur prudenti ſagacitate inueſtigare an vota, quæ habet dignus ille, ſint factionaria, an verò artificiis, amicitiis, donis, ac ſubornatione mendicata; ſi probabili cognitione

talia

talia appareant, ceſſat omnis obligatio, imò eſt abſtinendum ab eius electione tanquam indigna, bonoque communi nociua, vnde ſecurius eſt, vt cœnobium priuetur voto ferendo in Capitulo, quia ſicut indignè vota illa fuerunt collecta, ita indignè votum commune illius familiæ in Capitulo erit ferendum.

DVBIVM LXII.

An neceſſarium ſit ad ſupremas Prælaturas, ac dignitates regendas tam Prouinciarum, quam Religionis pro pacifico ſtatu plures homines ſeligere.

QVamuis de hac grauiſſima quæſtione plurimis in locis præſertim in dub. 3. 3. partis ſatis prolixè dixerim nihilominus ob quandam rationem vtiliſſimum erit denuo veritatem quæſiti magis aperire; pro intelligentia ſit prim. not. quod à D. Antonin. part. 1. tit. 6. cap. 2. §. 4. ingenioſè, ac doctè quædam vnitatum pluralitas non minus vtilis, quam neceſſaria ad gubernationem tam ſpiritualem, quàm temporalem totius vniuerſi deſignatur, quæ apud ipſum inſpici poſſunt, inter quas ea non minimæ virtutis eſt, quæ ab ipſo doctore nuncupatur politialis vnitas, neceſſaria ad multitudinis directionem cuiuſlibet Congregationis, Ciuitatis, ac Regni, & id maximo cum fundamento, quia finis omnis imperij, vt aſſerunt DD. præſertim D. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 2. eſt vnitas multitudinis: verùm ſicut in hoc nulla videtur difficultas, ita non parua inſurgit in ea aſſignanda, quænam ſit, an vnitas concordiæ, an pacis, quæ inter ſe diſtinguuntur, vt habetur ex D. Thom 2. 2. quæſt. 29. artic. 1. *Vbicunque* inquit, *eſt pax ibi, eſt concordia, non tamen vbicunque eſt concordia, ibi eſt pax, ſi nomen pacis propriè ſumitur.* an iuris, quæ omnes conuenire poſſunt multitudini pro eius 370.

 directione,

directione, nam à D. Auguſtin. epiſt.6. ad Marcell. tom. 2. pro fine regiminis Ciuitatis deſignatur vnitas concordiæ. *Quid eſt Ciuitas, niſi multitudo hominum ad vnum vinculum reducta concordia.* idemmet Auguſtin. 2. de Ciuit. Dei cap. 21. aliam ſtatuit, nempe illam Iuris, ſeu iuſtitiæ. *Populus*, inquit, *non eſt omnis cœtus multitudinis, ſed cœtus iuris conſenſu, & vtilitatis communione ſociatus* S. Antonin. verò p.4. tit. 5. cap.4. §. 2. determinat illam pacis. Finis autem Reipublicæ, in quem populus eſt ordinandus, eſt pax temporis. S. Thom. 3. de regim. Princ. cap. 5. deſignat vnitatem iuris, & pacis. *Conſonum videtur natura, vt dominium ſit conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, & iurgiis, & diſcordiis reſecandis.* Quid ergo dicendum? quod, licet inter ſe præcisè, & formaliter diſtinguuntur, non tamen in ratione finis, quatenus à DD. ita deſignantur, nam nequit eſſe vera concordia, niſi ſit vera pax, neque vera pax, niſi ſit iuſtitia, quæ vnicuique tribuit, quod ſuum eſt: Quamobrem dicendum eſt formaliter, & præcisè vnitatem iuris, ſeu iuſtitiæ eſſe finem regiminis, in quem induſtria, & ſolicitudo Regentis pro multitudinis directione tendere debent, ita determinat S. Antonin. p. 2. tit.4. cap.8. §.1. ex S. Auguſtin. relato vbi ſup. & ita vnitas, inquit, Antoninus, cui opponitur ſeditio, eſt vnitas iuris communis vtilitatis, quare ſeditio, quæ ex genere ſuo eſt peccatum mortale opponitur iuſtitiæ, & bono communi, ita ex mente Sancti, & id maximo cum fundamento ſtatuitur ab Antonino, quia ex iuſtitia rectè adminiſtrata à Regente exoritur, inquit S. Thom. 2. 2. quæſt. 29. artic. 3. ad 3. ex illo Iſaiæ 32. *Opus iuſtitia pax*, tanquam effectus, pax, & conſequenter concordia, quia in pace, vt dixi ſuperius, includitur concordia. Hinc eſt quod S. Cyprianus de 12. abuſion. & S. Auguſtin. in pſalm. 84. tom. 8. exclamant. Prim. inquit, *Iuſtitia Regis, pax populorum, tutamen patria, immunitas plebis, &c.* Sec. ait. *Nemo eſt, qui non vult pacem, ſed non omnes volunt operari iuſtitiam, vis venire ad pacem? fac iuſtitiam, ideo alius pſalmus dicit tibi, declina à malo & fac bonum, inquire pacem, & perſequere eam, hoc eſt ama iuſtitiam, & tunc quære pacem.* Hinc eſt, quod Emm. Rodriquez loquens de Regul. 3. part. qq. regul. quæſt. 34. art. 5. inquit: ex iuſtitia oriuntur

tur pax Religionis, tutamentum obſeruantiæ, immunitas communitatis, nutrimentum ſpirituale, Monachorum gaudium, &c.

Not. ſec. nihil eſſe ſcire vnitatem iuris eſſe finem cuiuſlibet imperij, niſi etiam cognoſcantur media pro eius conſecutione, & conſeruatione. Cauſatur inquit D. Antonin. p. 1. tit. 6. cap. 2. §. 5. & conſeruatur hæc vnitas in Ciuitatibus, quando ad hoc vnum attenditur, vt iura ſeruentur vniuerſaliter, ideſt tam minoribus, quàm maioribus, vt honores & officia pluraliter diſtribuantur, & non omnia, vel multa vni, & nihilum alteri, vt onera proportionabiliter imponantur, nam ſi maioribus, vel amicis leuia iniunguntur, minoribuſque grauia, & importabilia, oportet ſequi diſcordiam, inuidiam, ſeditionem, aliaque mala deſtruentia Ciuitatem: idem repetit part. 4. tit. 5. cap. 4. §. 2. Media autem, ait, huic fini conuenientia ſunt legum, & ſtatutorum moderata diſciplina, officiorum communium proportionata diſtributio, bonorum præmiatio, tranſgreſſorum punitio, & alia huiuſmodi, quæ omnia ſatis prolixè etiam in part. 2. tit. 4. cap. 8. §. 3. explicantur à Sáncto, vnà cum malis ex neglecta vnitate ortis. 371.

Prima Concluſio.

Huiuſmodi vnitatem iuris pro multitudinis directione tam electores, quàm Superiores Regularium in ſuis functionibus, ac electionibus ſub pœna lethalis culpæ ſolicitè tenentur procurare, & ſeruare. Suadetur: vnuſquiſque tenetur ſub mortali bonum commune tueri, nec in diſcrimine ponere, vt aſſerunt DD. præſertim Caietan. 2. 2. quæſt. 90. art. 8. ergo pro Regularium regiminibus iuris vnitas eſt ſolicitè procuranda, atque ſeruanda: antecedens ab omnibus admittitur, conſequentia probatur, quia multitudo hominum Religioſorum in regimine eſt dirigenda ad aliquem finem, ergo ad talem vnitatem, per quam propagatur omnis recta gubernatio, nam ex hac exoritur pax, excitatur concordia, vt dixi ſuperius, & in hac tota machina ſpiritualis ædificij, & perfectionis fundatur, & erigitur, quare dicebat S. Gregor. in paſtoral. 372.

paſtoral. p.3. admon.23. *Penſemus , quanta ſint mala diſcordiæ , quæ niſi extincta funditus fuerint bonum ſubſequi non permittunt* & S. Antonin. p.1.t.6. cap.2.§.5. inquit.*Eſt enim neceſſaria talis vnitas ad bonam gubernationem multitudinis , vt ſcilicet quæratur principaliter bonum commune ſpiritualiter, & temporaliter poſtponendo omne priuatum commodum* , & etiam reſpiciuntur Religioſorum merita quibus per profeſſionem non renuntiarunt , aliàs in diſcrimine ponitur bonum commune , nam aperitur via ſeditionibus, factionibus , ac diſcordiis , ſicut probaui in dub.4. p. part. & 3. tert. part. & inſinuat D. Antonin. locis ſupra citatis. Præterea ſi talis vnitas pro regiminibus Regularium ab hominibus non eſſet procuranda , maximè quia eximuntur ab incommodis , quæ alia regimina patiuntur:ſed hoc eſt falſum,quia ſunt addicta mortalitati , ſicut alia regimina , imo omnia creata , vt dixi cum Deciano in dub.24. 3.part. n.165. & experientia docet , & habent ſuum augmentum, ſtatum , & declinationem, vt adnotaui in eod. dub. , & ſubiacent factionibus , & ſeditionibus , vt apparet in dubiis prim. part. ſuccumbunt etiam ſuperiorum tyrannidi vt probaui in dubio 3. part. tert. ergo talia regimina ſunt de neceſſitate conſcientiæ iuris vnitate propaganda , nam per hoc , quantùm fieri poteſt, occurritur malis recenſitis.

Dices , perfectio Religioſorum , ad quam tenentur tendere , concedit non eſſe recognoſcenda eorum merita pro prælaturis , & dignitatibus , & aduerſatur incommodis enarratis : puerilis ſanè obiectio , vnde reſpondetur , Religioſos per perfectionem acquirendam non cedere iuri meritorum, & ideo quando negliguntur, non parua iniuria eis irrogatur, & regiminis vnitati , nec eorum perfectio dat perpetuitatem regimini , vt non ſit mortale , & caducum , ſicut omnia creata : Quamobrem Plato 8.de Repub. loquendo de Ciuitate optimis legibus munita aiebat. *Difficile quidem eſt Ciuitatem ita optima politia conſtitutam à ſuo ſtatu moueri. Verùm cum omne , quod genitum eſt , corruptioni ſit obnoxium , talis etiam conſtitutio ſemper manere non poterit , ſed ſoluetur.*

Secunda

Secunda Concluſio.

Sub mortali ſuprema regimina Regularium ſaltem viciſſim, & ſecundum meritorum proportionem, & aptitudinem hominum pluralitate ſunt propaganda. In primis ſuadetur: finis talium regiminum eſt vnitas iuris cuius violationem conſpirant DD. eſſe peccatum mortale: ſed ſi non multiplicarentur homines diſſolueretur vnitas regiminis, quia multi idonei, & apti negligerentur, & poſtponerentur, ex hoc enim ſequuntur ſeditiones, & factiones teſte Ariſt. 5 Pol. cap 5. alibi relato. *In optimatibus autem ſeditiones fiunt interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt honorum participes*: (hinc exortæ querelæ aduerſus regimen Soliſſorum, apud quos videbatur tantummodo Iupiter ſuum deponere ſceptrum poſthabitis tam multis, qui non abſimilem præſeferebant ſpeciem imperio dignam,) ergo viciſſitudines hominum aptorum pro ſupremorum regiminum vnitate propaganda nequeunt tuta conſcientia negligi. Secund. ſuadetur ex doctrina D. Antonini p. 4. tit. 5. cap. 4. §. 4 in hac materia præcipua deſcribentis tres ſpecies regiminis, nempè Monarchiam, Ariſtocratiam, & Democratiam, & valdè commendat Monarchiam, nihilominus inquit. Quia verò pax multitudinis maximè conſeruatur, quando omnes in principatu aliquam partem habent, ideò optima Politia eſſet, quæ ex prædictis tribus mixta conſtaret, nempè ex ſapientioribus electis in Principes, vel Præfectos, ecce Ariſtocratiam, ex vno electo ex ſapientioribus, qui tam iis, quàm populo præficiatur, ecce Monarchiam, & ex populo, quatenus ad ipſum ſpectat electio horum hominum ſapientiorum, ecce Democratiam, nonne iſtud imperium mixtum, & pulcher modus regendi in omnibus ferè Religionibus eluceſcit? profectò: ergo ad hoc, vt perfecta pax, quæ exoritur ex tam eminenti modo regendi, habeatur, iuſtitiæque vnitas foueatur, cuncti meritis ornati ſupremis Prælaturis, ac dignitatibus fruantur. Idcirco idem Sanctus part. 2. titul. 4. cap. 8. §. 3. inſtructus à Diuino imperio aiebat: In vno corpore Congregationis, vel ciuitatis debent eſſe multi poſiti in diuerſis officiis, non vni totum,

vel plura, alteri nihil, ſed cuique quod ſibi congruit, nec debet vſurpare exercitium alterius, nec eum contemnere, vt vilius, ſed eius auxilio vti, exemplo Dei, de quo dicit Iob 25. *Qui facit concordiam in ſublimibus*, id eſt, in Angelis diuerſis diuerſa officia concedens, nec vnus officium alterius vſurpat, ſi autem ſecus fiet, diſcordia ſequitur.

374. Dices, digniores ſunt tantùm ſublimandi dignis poſtpoſitis, vt eſt communis doctrina DD. iſti experientia duce ſunt pauci: ergo pauci ſunt eleuandi ad illas dignitates. Reſp. quod, cum dignioritas oboriatur ex maiori vtilitate, quæ Eccleſiæ affertur, vt ex conſenſu omnium DD. pluribus in locis adnotaui, proinde pro erigendo pacato regimine re funditus conſiderata multi, exiſtimati tantum digni, inter digniores ſunt computandi, tum quia difficilè datur tantus exceſſus meritorum, vt dixi in 2. dub. prim. part. ita vt alij cenſendi ſint vilis grex, & bruta animalia, & licèt in nonnullis aliquis exceſſus dignoſcatur, in moralibus pro nihilo reputatur, vnde cenſentur ſuo paruo iuri meritorum cedere pro pacato regimine, vt dixi ex mente Salonij in dubio citato, tum quia æquum eſt, vt qui habent ius ad omnia munera Religionis, participent de incommodis, & commodis, vt adnotaui in dub. 4 prim part. idcirco dicebat Ariſt. lib. 1. de Republ. cap. 3. *Imperare, & parere non ſolùm neceſſe eſt, ſed etiam vtile*, tum quia ex iſta viciſſitudine, vt inquit S. Ambroſ. citatus in dub. 3. tert. part. *quiſquam non inſoleſcit, nec diuturno ſeruitio frangitur, nec vllus audet alium ſeruitio premere, cuius ſibi ſucceſſuri in honorem mutua forent ſubeunda faſtidia, nemini labor grauis, quem dignitas ſequutura releuaret*, hinc fortè eſt, quod Ariſt. 5. Pol. c. 11. pro regiminibus ſequens præceptum adnotauit. *Communis verò cuſtodia omnis dominationis vnius eſt, neminem vnum præ cæteris magnum facere, ſed plures, nam ſe inuicem cuſtodiunt.* Et ideò aiebat Emin. Lugo in dub relato: multùm expedire ad bonum commune, vt Prælaturæ regulares non maneant apud paucos, ſed multi apti fiant, & varientur perſonæ: Et quamuis exceſſus recenſitus in aliquo homine dignoſceretur, adhuc non eſt longo tempore ſuſtinendus in Prælatia ad arcenda mala facillimè oritura, nempè tyrannidem tam in commodis,

dis, quam in dignitatibus & deſpotico dominio, quare Ariſt. 5. Pol. cap. 8. monet: *Qui maximos gerunt magiſtratus, quando longo tempore durant, tyrannidem inuadunt.* Et ideò ſubdit Lugo vbi ſupr. quare poteſt, imò debet aliquando prætermitti ſenior ille, qui diu gubernauit, & ſe probauit digniori, & eligi alius iunior, tum vt Prælaturæ non præſcribantur apud paucos, tum vt alij paulatim apti fiant.

Vnum præcipuè hic eſt aduertendum ab electoribus, vt ſuo muneri ſatisfaciant, quod ſicut vnitas iuris pro multitudine regenda eſt procuranda, ità in hominibus pro eius directione ſumma debet enitere iuſtitia, cuius munera deſcribuntur à S. Ambroſ. alibi relato. *Iuſtitia eſt*, inquit, *quæ vnicuique quod ſuum eſt tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem cuſtodiat.* Quare ſi in hominibus eleuatis, & eleuandis non eluceſcunt, nequeunt nuncupari iuſti, & apti ad dirigendam multitudinem pro fine, nempè iuris vnitate, vt docet Abulenſis in Exod. 20. quæſt. 19. ex Ariſt. nec tuta conſcientia electores pro eis ferre poſſunt ſuffragia.

Concludenda eſt ergo hæc materia, ſatis agitata tam in præſenti, quàm in tertio quæſito huius partis hiſce grauiſſimis verbis Fr. Patritij de Republ. lib. 6. tit. 5. *Nihil igitur magis formidandum eſt in Republica, quam eos ad paucos redigi, quorum imperium, nec diuturnum vnquam fuit, nec ſine ciuium cæde ac direptione.* Si quis autem veritati non acquieſcit, & nutrit aliquas rationes ſemper cenſendæ erunt nullius roboris, & ſoluendæ verbis Fr. Patrit. vbi ſupr. ita loquentis. *Ambitio plerumque compellit potentiores Reipublicæ ad conſpirationem, vt inter ſe munera partiantur, populúmque honore, ac publico lucro defraudent: quæ ex re ad paucorum potentiam ex multorum ſtatu deuenitur, quia dominatus paululum quippiam à tyrannide abeſt.*

DVBIVM LXIII.

An duo Religioſi, qui viciſſim ad Prouincialatus munus aſſumuntur, ſint tuti in conſcientia.

POſt explicatam præcedentem quæſtionem, in qua ſatis fusè docui electores teneri in conſcientia homines ſecundum meritorum exigentiam ad maiorum Prælationum, ac dignitatum munera multiplicare, vt vnitas iuris finis omnis imperij, & cuiuſlibet dominij pro conſeruatione propagetur, ſequitur hæc elucidanda, quæ apud nonnullos Religioſos in caſu eſt; quod autem dicitur de Prouincialatu, eſt quoque dicendum de quacumque alia Prælatura: pro intelligentia ſit

375. Prim. not. multis modis id contingere poſſe. Prim. cum electores iuri meritorum cedentes præoptant tantorum Patrum regiminibus frui, & ſummopere gaudent non aliam poſſidere pacem, niſi quæ oboritur ex iſto ſic adminiſtrato imperio. Secund. cum vterque ſuas habet factiones, quarum virtute adinuicem ſibi præſtant ſuffragia, aliàs ſemper traherent vitam in diſcordia cum non paruò ſtrepitu, ac tumultu. Tert. cum licèt Prouincia libera ſit à factionum morbo, nihilominus illi duo Patres induſtria, & arte vtuntur actionibus, functionibus, ac ſubditorum perſonis in proprium commodum, ac vtilitatem, ex qua re ſequitur quaſi neceſſariò Prælatiam adinuicem cadere ſupra ipſos. Quart. cum non diſpenſant communitatis bona, vel alia, niſi expreſsè, ſeu tacitè ex parte ſubditorum promiſſio votorum in ſui fauorem ſequatur. Quint. cum inter prædictos Patres, & electores excitatur votorum promiſſio, è g. date nobis ſuffragium in Prouincialem, & nos ſuffragium vobis dabimus in Priores, ſeu Guardianos.

Pro ſec. not. eſſent huc reuocandæ aliquæ doctrinæ in præſenti opere diſperſæ, quæ tanquam principia inſeruire debent pro quæſiti elucidatione, in probationibus verò adducentur.

Prima Concluſio.

Si conſiderentur illi duo homines, qui ab electoribus viciſſim ad Prouincialatus munus eliguntur, vt in prima acceptione, non ſunt lethali culpa damnandi: ſecus ſi vt in ſecunda. Concluſio duas habet partes, quarum prima ſic ſuadetur: ſi eſſent damnandi, præſertim quia illa viciſſitudo eſt contra finem regiminis, nempè iuris vnitatem, de qua loquuti ſumus in præcedenti quæſito, nam multi apti poſtponuntur, & negliguntur: ſed id obſtare non videtur, quia ſatis propagatur, dum alij iuri meritorum cedunt: ergo tutò, & abſque labe peccati prædicta viciſſitudine frui poſſunt. Adde, quod regimen in tantum cenſetur iuſtum, in quantùm ab eo inſurgit pax, quæ oboritur ex adminiſtrato imperio ſecundum iuſtitiam, vt dixi in dubio præcedenti, & adnotaui in tertio eiuſdem partis: Sed tali pace fruuntur ſubditi ſub illo mutuo regimine, nam ſubditi iuri meritorum cedendo, efficiunt, vt pax poſſideatur ſecundum iuſtitiæ rigorem: ergo huiuſmodi dominium tanquam iuſtum extenditur in ſubditos: ergo iuſtè adminiſtratum ab illis duobus viris. Secunda pars facillimè ſuadetur, tum quia non ſeruant in ſuo regimine neque iuſtitiæ vnitatem, neque imperij pacem, non primam, quia multorum merita ſunt neglecta, & oppreſſa, non ſecundam, quia vera, & durabilis pax in homines extenditur ex iuſtè propagato imperio ſecundum meritorum ius: quod ſi aliqua pax inter ſubditos videtur, eſt pax tyrannica, de qua loquuti ſumus in dub. 5. prim. part. iuxta dictum Taciti. *Auferre, trucidare, rapere falſis nominibus imperium, atque vbi ſolitudinem fecerint, pacem appellant*, tum quia formaliter ſunt ſeditioſi, imò ſeditioſorum capita, de quibus dixi in dub. 16. & 28. eiuſdem partis, tum quia Tyrannorum nomen ſibi vendicant, vt clarè demonſtrat S. Thom. 2. 2. quæſt. 42. art. 2. ad 3. quem ſequuntur D. Antonin p. 2. tit 4. cap. 8. §. 1. Tabien. tit. ſeditio, & Silu. eod. tit. quæſt. 2. *Magis autem*, inquit, *ſeditioſus eſt, qui in populo ſibi ſubiecto diſcordias, & ſeditiones nutrit, vt tutius dominari poſſit, hoc enim tyrannicum eſt, cum ſit ordinatum ad bonum proprium Præſidentis cum multitudinis nocumento.* 376.

Secunda Concluſio.

Lethali culpæ obnoxij prorſus cenſendi ſunt illi duo homines, ſi inſpiciantur prout in tertia acceptione, ſcilicet dum arte, & induſtria vtuntur ſubditis, eorumque actionibus, & functionibus in mutuum Prouincialatus commodum. Suadetur primo: tunc licitè; & abſque conſcientiæ ſtimulo poſſunt Superiores vti ſubditorum perſonis, &c. quando ordinantur ad vnitatem iuris, quæ eſt finis regiminis, vt dixi in præcedenti quæſito, & ad conſeruandos ſubditos in diſciplina regulari, & ad eos promouendos ad perfectionem religioſam, ad quam ille ordo eſt inſtitutus, quæ omnia ſunt finis ex ſententia Emin. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 1. num. 6, tom. 2. dignitatis aſſumptæ: ſed viciſſim illi duo Patres modo præſcripto fruendo illa Prælatura negligunt vtrumque finem, & certè primum, quia multorum merita vilipendunt, & poſtponunt ex iuſtitia recognoſcenda, vnde excitantur factiones, ſeditiones, diſcordiæ, & inuidiæ, vt adnotauit S. Antoninus part. 2. tit. 4. c. 8. de diſcordia, §. 1. Quando enim, inquit, nimis aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copioſè conferuntur, alij autem parum, vel nihil eis fruuntur, ſequitur inter eos diſcordia, & generatur inuidia: nec obſtat, ſeditionum, & factionum incommoda potentiæ brachio illorum duorum Patrum fore reprimenda, quia eſt incidere in ſcyllam, cupiendo vitare charybdim, cum ſit potentia tyrannica, nam vera, & iuſta potentia exerceri nequit niſi intra limites debitæ iuſtitiæ, vt optimè inſinuat S. Thom. 1. de regimin. cap. *Si igitur*, ait, *regimen iniuſtum per vnum, aut per plures tantùm fiat, qui ſua commoda ex regimine quærant, non autem bonum multitudinis ſibi ſubiecta, tales Rectores tyranni vocantur, nomine à fortitudine deriuato, quia ſcilicet per potentiam opprimunt, non per iuſtitiam regunt.* Et ſanè ſecundum, quia multi ægrè ferunt, quod tantùm illi duo bonum illius Prælaturæ poſſideant, vnde audiuntur murmurationes, detractiones, querelæ, & proclamationes etiam apud maiora tribunalia, & multa alia incommoda in maximum perfectionis Religionis

detri

detrimentum. Recordentur Prælati hanc eſſe rem nimis duram, quia etiam in Apoſtolis murmurationes concitatæ ſunt aduerſus Ioannem, & Iacobum per matrem à Chriſto Domino primatum ſedium poſtulantes, ſic dicitur in Math. 20. *Audientes decem indignati ſunt de duobus fratribus*. Arabicus legit, murmurauerunt de duobus fratribus, quia ægrè ferebant, inquit, Caietanus in Matth. 20. quod illi duo ambientes voluiſſent omnibus præferri: ergo nequeunt illi duo Patres tuta conſcientia frui Prælatura modo præſcripto mendicata. Secund. exercere iuriſdictionem, quæ non ſibi competit ex genere ſuo eſt peccatum mortale, vt inquiunt S. Thom. & alij relati in dub. 4. prim. part. ſed dum prædicti Prælati in ſuo regimine vtuntur ſubditis, eorumque actionibus pro mutua Prouincialatus conſeruatione, exercent iuriſdictionem non ſibi debitam, quia in ſubditos ſub illa ratione nullum habent ius, neque authoritatem, nam eorum obedientia, vt dixi in dubio citato ex mente multorum DD. & ipſa præcepta non debent referri ad vtilitatem præcipientis, ſed ad bonum ſubditi, cum tota poteſtas gubernatiua tendat per ſe ad bonum communitatis: ergo eorum conſeruatio artificiis deſcriptis, & modo notato obtenta nequit eximi à lethali culpa. Tert. Religionum Superiores tenentur ſub mortali ſubditorum multitudinem vnitate pacis tanquam effectu iuſtitiæ propagare, vt vidimus in prim. not. præced. dub. ex ſenſu D. Thom. & D. Antonini: at illi duo Patres ſua ambitione totam conturbant communitatem, vnitatemque pacis diſſoluunt dum ſubditi Prælatorum ambitione ducti prorumpunt in illa verba S. Ephrem Syri aduerſus viuentes vitioſè, & honores affectantes. *Frater*, inquit vnuſquiſque, *ille altioribus intentus eſt, & ego ſublimiora ſpectare debeo, frater ille honoribus ornatus eſt, quare non ego? frater ille Patrum conſuetudine fruitur, cur non fruar ego? frater magiſtratum aſſecutus eſt quare non ego? illi authoritas commiſſa eſt, nonne & ego dignus ſum, cui hoc, atque illud credatur, & committatur?* Quare diſtrahuntur in diuerſa quærentes eiſdem artificiis minores Prælaturas, eaſque obſequiis obtinentes, vt tandem ſint ſcala ad maiores: quod ſi non obtinent, quod cupiunt, ad potentum fauorem recurrunt,

recurrunt, non ſine admiratione, & ſcandalo, quæſo vndenam iſta conturbatio, & malum in communitate? nonniſi ab ambitione, & rectè, quia, vt dicit Ioan. Pic. Mirand. de ente, & vno, cap. 10. *Vnitatis pacem, turbat ambitio, & ſibi hærentem animum extra ſe rapit, & in diuerſa quaſi lacerum trahit, atque diſcerpit.* Ergo tanquam deſertores pacis introducendæ, & conſeruandæ in multitudine ſibi ſubiecta ante iuſti iudicis tribunal erunt iudicandi in animarum detrimentum.

Tertia Concluſio.

378. Si poſtea huiuſmodi viciſſitudo inſurgat provt in quarta, & in quinta acceptione, damnanda eſt tanquam mortaliter peccaminoſa, eo quod labe ſimoniæ implicatur. Veritas quartæ acceptionis eſt facilis probationis, quia verè ibi eſt munus à manu pro obtinendo aliquod ſpirituale, quod damnatur in ſacris Canonibus, per munus enim à manu intelligitur non ſolùm pecunia, quæ eſt propriè dictum pretium, ſed etiam omnis alia res materialis, pretio æſtimabilis, mobilis, quæ datur electori, vt equus, torques, annulus, liber, veſtis, & huiuſmodi, immobilis etiam, vt prædium, domus, &c. Videatur S. Thom. 2. 2. quæſt. 100. artic. 5 quem ſunt ſequuti omnes communiter Theologi, & Canoniſtæ, Suarez 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 37. Azor. part. 3. lib. 12. c. 2. quæſt. 2. Sigiſmundus de elect. dub. 57. Samuellius de elect. canon. tract. 2. diſput. 2. controu. 2. Baſſeus in ſumm. tit. ſimonia 2. num. 1. præterquam quod prædicti Patres vitio proprietatis ſunt damnandi, quia exercent actum dominij in illa illicita diſtributione, nam munus diſtribuendi bona communitatis, quæ apud Prælatos reſidet, concedere nequit tam execrandam diſtributionem, imo donationem. Veritas quintæ acceptionis habetur ex cap. Cum pridem, cap. Cum Clerici, cap. Fin. de pactis, & expreſsè in cap. De hoc autem, de Simonia, & colligitur ex Petr. Nauarr. de reſtit lib. 2. cap. 2, num. 386. Silu. tit. Simonia quæſt. 16. S. Thom. quodlib. 8. artic. 11. Sigiſmund. vbi ſupr. Samuellio vbi ſupr. controu. 3. concluſ. 4. Paſqualigo deciſ. 224. Ratio eſt, inquit, Paſqualigus,

gus, quia Simonia nedum dicit, quod ſpirituale commutetur cum temporali, ſed quod ſpirituale ſubiiciatur contractui humano, imo in hoc præcipuè conſiſtit Simonia, quia hæc eſt præcipua iniuria, quæ fit rei ſpirituali, & per hoc præcipuè inuertitur debitus ordo rerum. Sicut enim ſpiritualia ſunt in ordine Superiori, & eleuant hominem ad participandum aliquo modo de eſſe diuino, ita ſi humano contractui ſubiiciantur, inuertitur iſte ordo, & homo vtens ipſis indebitè, auertitur ab vltimo fine, quia non tendit in ipſum iuxta exigentiam rerum ſpiritualium, hinc Matth. 10. *Gratis accepiſtis, gratis date*, per quod prohibetur omnis contractus circa ſpiritualia, & proinde etiam cap. Pactiones de pactis damnatur, vt illicitum, omne pactum, & omnis conuentio circa ſpiritualia.

Et quamuis nonnulli DD. vt Arag. 2. 2. quæſt. 100. art. 1. Victoria relect. de Simonia num. 17. Sotus lib. 9. de iuſt q. 5. art. 2. ad 3. Sanchez tom. 2. opuſcul. lib. 2. cap. 3. non inclinent in ſententiam DD. ſuperius relatorum, quia nihil temporale datur pro ſpirituali, ſed ſpirituale cum ſpirituali commutatur, negare tamen nequeunt non inſurgere in caſu propoſito lethalem culpam, quia multum repugnat rationi, & ſtatui religioſo, & irrogatur maxima iniuria rebus ſpiritualibus ſub ambitionis titulo adducere in pactum Prælaturas regulares.

DVBIVM LXIV.

An in electore maius periculum incurrendi in lethalem culpam ſit in diſcernendo dignum ab indignis, quàm digniorem à dignis.

PRo quæſiti intelligentia ſit prim. not. iuſtitiam, provt eſt vna ex quatuor virtutibus cardinalibus, definiri, vt iam dixi ex ſenſu Vlpian. in l. iuſtitia. ff. de iuſt. & iur. eſſe conſtantem, & perpetuam voluntatem ius ſuum vnicuique 379.

EEee tribuendi,

tribuendi, quæ definitio à Theologis cum S.Th.2.2. q.58. art.1. approbatur: vt autem intelligamus magis diſtinctè quodnam ſit illud ius, quod tuetur iuſtitia, ſciendum eſt ius multipliciter accipi. Prim. pro arte, qua cognoſcitur iuſtum, in quo ſenſu à Iureconſultis dicitur ars æqui, & boni. Secund. pro loco, vbi fit iuſtum, ſic dicitur aliquis comparere in iure. Tert. pro lege, quæ eſt regula iuſti reddendi, ſic diuiditur in ius Canonicum, & Ciuile, &c Quart. pro poteſtate legitima ad rem aliquam obtinendam, vel ad aliquam functionem, vel quaſi functionem, cuius violatio ſit iniuria. Quint. accipitur pro iuſto, id eſt, pro æquali, quod debetur alicui, ſic dicitur apud Latinos, aliquis obtinet ius ſuum, & ita iſtud vltimum ius eſt obiectum, quod intendit iuſtitia, & quod dicitur vnicuique tribuere. Cum verò iuſtitia ſit ſimpliciter neceſſaria omnibus Regentibus, vt inſinuat Bellarm. de Princip. Chriſt. lib. 1. cap 9. & Ægid. Roman. de reg. Princ. part. 2. lib. de reg. cap 10. ſequitur, quod vniuſcuiuſque tueri debent iura ad hoc, vt vnitas multitudinis finis omnis imperij, ac regiminis propagetur: hinc eſt, quod maximo cum fundamento ab Auguſtino, ac Antonino in duobus præcedentibus dubiis citatis, quibus addo D.Thom. 2.2. quæſt 42. artic. 2. ſtatuitur non quælibet vnitas, pro regiminis fine, ſed iuris vnitas, quæ ſolicitè intenta à Regente parit humanæ ſocietatis incolumitatem, vt inſinuat D. Anſelm. Dialog. de veritate, cap. 13. *Iuſtitia eſt virtus conſeruatrix humanæ, ſocietatis, & vitæ communitatis.*

380. Not. ſecund. quod totum eſſe iuſtitiæ reſidentis in Præſidente eſt ad alterum, vt vult Ariſtot. 5. Ethic. S. Thom. 2. 2. quæſt. 58. art. 2. S. Antonin. part. 4. tit. 5. cap. 1. & Ægid. Roman. vbi ſupr. cap. 12. inquit: *Iuſtitia eſt quoddam magnum bonum, & præclarum, perficit enim hominem in ordine ad alium*: doctiſſimus Abul. in Exod. c. 20. q 19. ait, quod Princeps, & Prælati non debent curare de bonis ſuis, ſed debonis communitatis conſeruando ſtatum politicum, nam tota iſtorum ſolicitudo eſt in diſtribuendo iuſtitiam omnibus de politia, iuſtitia autem non eſt bonum proprium, ſed alienum, qui ergo iuſtitiæ ſtudet, non ſtudet ſibi, ſed alteri: ſic declarat

Ariſtot.

Ariſtot.5. Ethicor. & ideo dicit, quod difficilius eſt eſſe iuſtum, quàm habere alias virtutes, quia per quodlibet aliarum virtutum ornamentum quilibet eſt bonus ſibi, per iuſtitiam eſt ſolùm alteri bonus, magis inclinantur homines ad ſe ipſos, quam ad alios: hæc Abulenſ. proinde S. Ambroſ. lib.de Paradiſo hanc penetrans veritatem magis intimè eſſentiam iuſtitiæ explicauit. *Iuſtitia magis aliis, quàm ſibi prodeſt, vtilitates ſuas negligit, communia, emolumenta præponens.* Et prim.de officiis, cap.24. clarius. *Iuſtitia eſt, quæ nil alienum vendicat, quæ cuilibet dat, quod ſuum eſt, negligit propriam vtilitatem, vt ſeruet communem æquitatem.*

Not. tert. quod aliquæ conditiones prætermiſſis eis, quæ 381.
ſunt à iure, deſiderantur in digno, vt ab indigno diſcernatur, nihilominus hic tantùm loquimur de iuſtitia ei neceſſaria ad rectè gerendum magiſtratum, & officium, quia in hac aliæ fundantur, & roborantur, & ex qua oritur tranquillitas mentis multitudinis, id eſt, pax tam neceſſaria pro fælici, ac longa duratione Regni; & ideo vnus ex ſeptuaginta interpretibus, vt refert Ariſteas in hiſt. Regis Tholomæi, qui ei poſtulabat, quomodo pax in tantam, ac variam hominum regni multitudinem eſſet inſerenda, reſpondit colendo iuſtitiam, omnibus præſtando, quod ſuum eſt, & S. Thom.4. de regim.cap.24. oſtendit, fælicitatem Imperij Romanorum ortum habuiſſe ex iuſtè adminiſtrato regimine. *Reſpublica Romana*, inquit, *parua facta eſt magna, quia in eis fuit domi induſtria, foris iuſtum imperium, animus in conſulendo liber, neque libidini, neque delicto obnoxius.* Et Emm Rodriquez quæſt.34.art.2.cum Soto de iuſtitia, lib.1.quæſt.5. art.1. cognoſcit totam Religionis perfectionem oboriri ex iuſtitia. Ex iuſtitia, ait, oriuntur pax Religionis, tutamentum obſeruantiæ, immunitas communitatis, nutrimentum ſpirituale, Monachorum gaudium, ſilentium, & ſecuritas in pulchritudine pacis.

Prima Concluſio.

Vt dignus exiſtimetur pro regimine aptus, & ſecernatur 382.
ab indigno neceſſariò requiritur in eo, quod ſit iuſtus à iu-

ſtitia, quæ conuenit Regenti, aliàs non eſt cenſendus aptus ad multitudinem regendam. Concluſio ſatis liquet ex præcedentibus notandis.

Addendum tamen eſt, huiuſmodi iuſtitiam magis conuenire Prælato regulari, quàm aliis Præſidentibus ſæcularibus, quia per hanc iſti tantùm propagare debent bonum multitudinis, quod eſt vnitas, & pax, ille verò non ſolùm politiæ bonum, ſed etiam exemplo ſuo perfectionis bonum, vt optimè inſinuat Emin. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 5. n. 55. præcipuum Prælati regularis munus eſt, ſuo exemplo, ac prudentia continere ſubditos in diſciplina religioſa, & hanc ſi, (vt plerumque accidit,) relaxata ſit, ad priſtinum, & debitum rigorem reducere, ſubditóſque ad perfectionem religioſam promouere, quod eſt finis gubernationis religioſæ.

Secunda Concluſio.

383. Magis periculoſum eſt electori incidere in mortale in ſegregando hominem dignum ab indigno, quam digniorem à digno. Suadetur in primis, ſuppoſito illo, quod de ratione intrinſeca iuſtitiæ eſt ad hoc, vt ſeruetur communis æquitas, ſeu vnitas iuris, quod idem eſt, vt alienum ius non vilipendatur, ſed propria vtilitate neglecta, cuique reddatur, quod ſuum eſt: vbi tota ratio iuſtitiæ deſideratur, eſt manus periculum errandi, quàm vbi tantùm deſideratur modus magis aptè eam exercendi: ſed in digno, vt ab indigno ſecernatur, ab electore recognoſcenda eſt tota ratio iuſtitiæ, in digniori nonniſi modus aptior ea vtendi in vtilitatem boni communis: ergo maius periculum verſatur in ſeligendo ab indigno dignum, quàm digniorem à digno. Secund. ſuadetur, ſuppoſito alio principio, quod difficile eſt eſſe iuſtum in ordine ad politiam, quia homo magis inclinat ad ſe ipſum, quàm ad alios: inclinatio, quam vnuſquiſque habet ad ſe ipſum, non obſtat modo perfectiori exercendæ iuſtitiæ, qui conſiderandus in digniori eligendo, ſed aduerſatur rationi formali iuſtitiæ, cuius eſſe eſt ad aliud, quæ eſt meditanda in digno: quis igitur non concludet

cludet concluſionis veritatem? Tert. ſuadetur concluſio ex incommodis orituris: ſi ſeligitur indignus, qui videlicet vertit iuſtitiam in iniuſtitiam negligendo aliorum commoda, ac vtilitates, propriáſque præcipuè procurando, multa ſequuntur incommoda. Prim. ſi vtilitas ſe extendit in proprium commodum trahendo ad ſe communitatis bona abſque debita menſura, excitatur diſcordia, inquit, D. Antonin. part.2. titul. 4. cap.8. §.3. Quando aliquis nimis intendit ſuæ vtilitati, alij inde grauantur, & modicam cum eo poſſunt habere concordiam, vnde Seneca in Prouerb. Principium diſcordiæ eſt aliquid ex communi ſuum facere. Si verò eius vtilitas dignitates adipiſci intendit, poſſeſſas conſeruare, negando aliis honores, ne ſibi locus arripiatur, oboriuntur factiones, & ſeditiones, vt habetur ex Ariſtot. 5. pol. cap. 5. *In optimatibus autem fiunt ſeditiones, interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt honorum participes.* Idem inſinuat D. Antonin. vbi ſupr. Si tandem in propriam vtilitatem indignus ille onera leuia maioribus, & amicis imponit, minores aggrauando oneribus grauioribus, excitatur diſcordia, ſeditionéſque ſerpunt per multitudinem. Ita Antonin. part. 4. titul.5.cap.4. §.2. ſi maioribus, vel amicis, ait, onera leuia iniunguntur, minoribúſque grauia, & importabilia, oportet ſequi diſcordiam, inuidiam, ſeditionem, aliáque mala: ſi eligitur dignus, digniori prætermiſſo, oboritur quidem malum, quia non ita perfectè, vt docet, propagatur vnitas iuris, non ideo tamen tam facilè excitari poſſunt incommmoda enarrata è directo, vt dicunt DD. deſtruentia bonum commune, nam eo ipſo, quod eſt iuſtus, negligit propria emolumenta aliorum commodis inhærendo, vt ſeruetur communis æquitas: ergo clarè apparet, conſcientiam magis periclitari in diſcernendo hominem dignum ab indigno, quàm digniorem à digno: nec obſtat dicere mala deſcripta non videri, quia *ſicut*, inquit Ægid. Rom. vbi ſupr. 2.p.lib.1.c.11. *Non quælibet inæqualitas tollit vitam corporis naturalis, tamen quælibet inæqualitas ægrotat, & infirmat ipſum, ſic non quælibet iniuſtitia corrumpit totaliter Regnum, & politiam, tamen per quam-*

libet iniuſtitiam Regnum, & politia infirmatur, & diſponitur ad corruptionem. Et tandem tempore congruo mala ſuſcitantur, & politiam corrumpunt, ideò dicebat idem Ægid. vbi ſupr. 1. p. lib. 3 c. 16. *Qui vident nullam dignitatem ſe poſsidere, ſi contingat eos eſſe viriles, & animoſos, ſeditiones mouent*: nec obſtat, vigilantia & potentia eſſe reprimendas, quia eſt clauum clauo retundere, nempè vti potentia tyrannica, de qua loquitur S. Thom. vt in præcedenti quæſito. Vltimò ſuadetur: nunquam indignus, vt talis, tranſmeare poteſt in digniorum numerum, & conſequenter ab electoribus poteſt eligi ad dignitates, & Prælaturas Eccleſiaſticas, vt habetur ex cap. Graue nimis, de præbendis, & præcipit Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. & communiter docent DD. dignus verò aliquando connumerari poteſt inter digniores, nam cum dignioritas non attendatur ex maioribus qualitatibus morum, & literaturæ, ſed ab illis dumtaxat, quæ muneri, de quo agitur magis proficuæ, ac vtiliores erunt, dummodo præficiendus, vel eligendus ſit aliàs bonus, ac idoneus vita, moribus ac ſcientia, vt dixi plurimis in locis, & docet infinitis DD. relatis Samuellius de elect. canon. tract. 1. diſp. 4. controu. 3. ſequitur, quod, ſi dignus eſt futurus vtilior Eccleſiæ, dignioritatem acquirit ad Eccleſiam regendam, vt dixi in 2. & 23. dub. 1. part & in 2. 3. & præſertim in obiectione dub. 2. 3. part. ad quæ loca mitto Lectorem: ergo.

384. Dices, magis difficile eſt habere modum perfectiorem exercendæ iuſtitiæ, in quo fundatur dignioritas, quia per hoc perfectius ſubditorum merita recognoſcuntur, & magis vnitas iuris propagatur, vnde inſurgit conſeruatio ciuitatis, & Regni, vt inſinuat Ægid. vbi ſupr. 2. part. lib. 1. cap. 11. hiſce verbis: *Sicut ergo corpus naturale non ſubſiſteret, niſi in eo reſeruaretur quædam diſtributiua iuſtitia, vt quod cor in membra debitè influeret, ſic Regnum, vel ciuitas non poteſt ſubſiſtere, niſi in ea reſeruetur diſtributiua iuſtitia, vt quod Rex, ſiue Princeps debitè honores, & bona diſtribuat.* Quàm poſſidere vilipendium proprij commodi inhærendo aliorum vtilitatibus, in quo conſiſtit ratio iuſtitiæ diſcernentis dignum ab indigno. Reſp. falſum eſſe, quia in eligendo indignum tota machina

boni

boni communis deſtruitur, at in ſeligendo dignum, digniori prætermiſſo, non ideò totaliter deſtruitur, ſed tantùm non magis perfectè propagatur, quia dignus ille ſecundum aptitudinem aliorum merita recognoſcit, vnde ſequitur adhuc conſeruatio multitudinis in vnitate iuris, quæ eſt finis regiminis, quamuis non ita perfectè.

Aduertendum tamen eſt, quod iuſtitia, quæ neceſſariò requiritur tam in digno, quàm in digniori, non ita vilipendit propriam vtilitatem, vt non admittat debitam proportionem iuſtitiæ diſtributiuæ commodorum communium, ideò eſt regulanda iuxta ea, quæ dixi in dub. 5. huius partis. 385.

DVBIVM LXV.

An Religio, quæ ex plurimis Prouinciis conſlatur, ad eas regulandas, ac conſeruandas, frequentes viſitationes exactè à Patribus omni virtute præditis peragendas, habere debeat.

PRætermiſſis illis viſitationibus, quæ à ſacris legibus, 386. aliiſque tribunalibus extra Religionem imponuntur Regularibus, quæ nullo modo ſunt negligendæ, hic tantùm loquimur de illis, quas dicunt DD. eſſe obſeruandas iuxta conſuetudines, & conſtitutiones cuiuſlibet ordinis, & quæ extenduntur in Prouincias ad corrigenda, ac reformanda tam in capite, quàm in membris ea, quæ reparatione, ac reformatione digna ſunt, vt pacatæ, & quietæ ſint, obſeruando legem diuinam, ordinationes Apoſtolicas, regulam promiſſam, ac ſancitas conſtitutiones, vt de die in diem magis, ac magis diſciplina regularis propagetur.

Pro intelligentia eſt hic memoriæ mandandum, quod 387. plurimis in locis dixi, præſertim in dub. 24. huius partis, nempè regimina etiam regularia, & præſertim hominum ſub illis morantium perfectionem, habere ſuum augmentum, in quo virtutes, aliáque bona augentur, ſtatum, in quo

quo amplius non proficitur, nec etiam acquiſitum deperditur, declinationem, in qua virtutes langueſcunt, & charitas frigeſcit, ex cuius tepiditate, ac diminutione, inquit Chryſoſt. citatus in dub. 2. 1. part. oriuntur diuiſiones, & maxima cum facilitate ob maiorem hominum imperfectorum partem morantium in qualibet congregatione, vt adnotaui in 1. dub. 3. part. & ob regimen à diuina Prouidentia, ſicut omnia creata, addictum mortalitati.

Prima Concluſio.

388. Si Religionis Prouinciæ in primo augmentationis ſtatu, in quo charitas exardeſcit, cæteræque virtutes floreſcunt in maximum diſciplinæ regularis, ac perfectionis religioſæ decorem, inſpiciantur, non ſunt frequenter in eas extendendæ viſitationes per Viſitatores à ſupremis Prælatis deſtinatos, niſi debitis temporibus pro earum conſeruatione in virtutum augmento. Concluſio ſatis liquet, quia ſcopus viſitationis intentus à ſacro Concilio Tridentino ſeſſ. 24. de reformat. cap. 3. & ſeſſ. 25. à feruore acquirendarum virtutum habetur, dum homines toto conatu diſciplinam regularem propagant, ac deſiderium acquirendæ perfectionis magis, ac magis in eorum animo feruet, vnde fruſtra eſſet deſtinare frequentes viſitationes, niſi illas debitis temporibus pro conſeruatione augmenti ſpiritus faciendas: quod dicitur de primo ſtatu Religionis, ferè etiam dicitur de ſecundo, notatur ferè, quia licèt amplius in virtutum acquiſitione homines non proficiant, & nil de acquiſito deperdant, nihilominus, quia facilis eſt deſcenſus, proinde magis frequenter in hoc ſtatu debent eſſe viſitationes, quàm in primo.

Secunda Concluſio.

389. Si poſtea huiuſmodi Prouinciæ in declinationis ſtatu, in quo charitas frigeſcit, virtutes langueſcunt, ac diſciplina regularis deperditur declinando ad occaſum ſummæ relaxationis, conſiderantur, congruum, imò neceſſarium eſt, quod habeant frequentes viſitationes ad exquirenda ea,

quæ

quæ ſunt refomanda tam in capite, quam in membris: omiſſis illis probationibus, quas ſolent pro concluſionis probatione afferre DD. ſequentibus diſcurſibus in opere etiam diſperſis, & à DD. non ita facilè indagatis, probabitur concluſio. Primus eſt, *Quod vbicunque* inquit Ægidius Roman. de reg Princ. 3. part. lib. 2. cap. 16. *eſt multitudo, ibi eſt confuſio, niſi multitudo illa reducatur ad aliquid vnum, ſicut videmus in Vniuerſo, quod ipſum eſt maximè ordinatum, eo quod multitudo entium exiſtentium in ipſo reducatur in vnum primum ens, vt in vnum Deum, à quo omnia ordinantur, ſic qualibet multitudo, ſi debet eſſe ordinata, oportet reduci in vnum aliquem, à quo ordinetur.* Ideo pro ordinatione, & conſeruatione à DD. præſertim à D. Thom. 1. de regim. cap. 1. ſtatuitur Rector iuxta dictum Salomonis. *Vbi non eſt Gubernator, diſsipabitur populus.* Vt ſolicitè procuretur hominum concordia, & vnitas, per quam ordinatur, & conſeruatur omnis multitudo ideo pro fine Regentis in regimine intento à politicis ſtatuitur vnitas, & pax, vt ſæpe adnotaui plurimis in locis & inſinuat Ægidius vbi ſupra 2. part. lib. 3. cap. 3. porrò non poſſumus ſcire, quomodo multitudo ſit vnitate conſeruanda, niſi etiam ea inueſtigemus, per quæ corrumpatur, ac diſſoluatur iuxta præceptum Ariſt. 5. polit cap. 8. dicentis. *Illud ergo ante omnia patet, quod ſi ſciamus, per quæ corrumpantur Reſpublicæ, ſcimus etiam, per quæ conſeruantur, contrariorum enim contrarij effectus.* Corrumpuntur, ac diſſoluuntur ergo Reſpublicæ, ac communitates ſeditione, tanquam deſtructiuo è directo deſtruente bonum vnitatis multitudinis, vt inſinuat idem Ariſtot. vbi ſupr. cap. 2. & vult Decianus citatus in præfatione ad Lectorem. Septem ab eodem Ariſtot. loco citato deſignantur initia huius peſſimi mali, de quo dicit Plato de Republ. *Nihil pernicioſius Ciuitati, quam diuiſio*: tantùm duo ſunt tangenda, adhibito tertio ex D. Antonino. Prim. propter lucrum, nam quando Magiſtratus fruuntur bonis communitatis plus quàm par eſt excitantur rixæ, & diſcordiæ inter ciues. *Propter lucrum*, inquit Ariſtot vbi ſupr. *irritantur inuicem*, & S. Antonin. part. 2. tit. 4. cap. 8. §. 3. ait: proprij commodi procuratio inordinata generat in Eccleſia, ac

Ciuitate diſcordias: ideo S. Thom. de regim. Iudæor. cap. 1. inquit. *Conſiderare debetis, quod Principes terrarum ſunt à Deo conſtituti, non quidem vt propria lucra quærant, ſed vt communem populi vtilitatem procurent.* Secund. propter honores, nam quando aliqui de dignitatibus, ac honoribus participant nonnullis idoneis excluſis, oboritur ſeditio. *De honore etiam*, ait Ariſtot. vbi ſupr. cap. 3 *Clarum eſt, & quid valeat, & quomodo cauſa ſit contendendi, ipſi enim inhonorati, & alios honoratos cernentes, ſeditionem aggrediuntur.* Idem affirmat D. Antonin. vbi ſupr. quem ſequitur Ægid. vbi ſupr. 1. part. lib. 3. cap. 14. *Nam*, ait, *ſi ſpretis aliis ſemper iidem in Magiſtratibus, & Præpoſituris præficiantur, alij videntes ſe eſſe deſpectos ad ſeditionem conſurgunt, & Ciuitatem turbant.* Tert. propter inordinatam onerum diſtributionem, nam quando maioribus & amicis leuia onera iniunguntur, minoribus grauia imponuntur, excitatur diſcordia, ſic loquitur D. Antonin. vbi ſupr. In Eccleſia, & Ciuitate generat diſcordiam onerum diſtributio improportionata. Cum ergo diuiſio radicaliter oriatur ex defectu charitatis, quæ inuenitur in tertio ſtatu ex tribus aſſignatis in Religionibus, ideo facillimè ſunt oritura mala enarrata, & conſequenter ſeditiones, factiones, & diſcordiæ in maximum Religionis detrimentum, proinde Prouinciæ frequentibus viſitationibus indigent ad hoc, vt metus vice charitatis, aliarumque virtutum, quæ debilitantur tam in ſuperioribus, quàm in inferioribus, malis enarratis obſtet, & vt Viſitatores ita diſponant multitudinem, vt inquit Ægid. vbi ſupr. 1. part. lib. 3. cap. 14. vt conſeruetur in pace, & vt in ea ſeditiones non inſurgant: quod ſanè facilè non deſiderabitur, ſi ſolicitè curabunt, inquit Anton. part. 1. tit. 6. cap. 2. §. 5. vt iura ſeruentur vniuerſaliter, id eſt, tam maioribus, quàm minoribus, vt honores, & officia pluraliter diſtribuantur, & non omnia, vel multa vni, & nihil alteteri, vt onera proportionaliter imponantur: & Ægid. vbi ſupr. loquendo de honoribus ait: *Mutare aliquando Magiſtratus, & Principatus, & diſtribuere eos diuerſis perſonis, vt innuit Philoſ. 2. polit. videtur facere ad quietum, & pacificum ſtatum ciuium.* Vnde Viſitatores, cæterique Prælati in ſuis regiminibus præ oculis ſemper habere debent illud pronun-

tiatum

tiatum eiuſdem Ægidij vbi ſupr. part. 2. lib. 3. cap. 2. dicentis: *Nam ſi in aliquo dominio, aut principatu intenditur bonum commune, & omnium ciuium ſecundùm ſuum ſtatum, ſic eſt æquale, & rectum, ſed ſi intenditur ibi bonum aliquorum, & aliorum oppreſſio, ſic eſt corruptum, & peruerſum*: quæ oppreſſio ferè ſemper inter Regulares inſurgit ſub rationibus ſpeciem boni præferentibus, vnde Viſitatores eas non debent permittere niſi ob rationes maximi ponderis, per quas euidentiſſimè aliquod magnum bonum promouetur, vel aliquod magnum malum præcauetur, quia opprimentes ob eaſdem, vel ſimiles rationes præſertim poſſunt opprimi, cum vnuſquiſque habeat in quo reprehendi poſſit, & conſiderent, quod vnaquæque factio ſemper intendit bonum commune, & nihilominus vnaquæque opponitur bono regiminis, nempe vnitati, & paci, quæ bonum commune conſtituunt.

Secundus diſcurſus mendicatur ex iuſtitia, quæ propriè 390.
eſt virtus Præſidentis, ac Prælati, vt dixi in præcedenti quæſito, cuius totum eſſe eſt ad aliud, & rectè exercetur per duo munera adhærendo ſubditorum commodis, propriaque vtilitate neglecta, ideo dicebat Ariſt. 5. Eth. cap. 3. *Omnium virtutum ſola iuſtitia in bonis alienis dicitur, quia non ad ſuum commodum, ſed ad aliorum omnia confert.* & S. Gregor. Naz. 1. apol. num. 91. inquit. *Hic ſpiritualis omnis imperij finis eſt vbique priuata vtilitate neglecta commodis aliorum conſulere.* Verum hæc iuſtitia eſt illud ſolidum fundamentum, in quo firmantur, & conſeruantur Reſpublicæ, & Regna, vt dicit Ægid. vbi ſup. 2. part. lib. 1. cap. 11. *Ad hoc autem, vt Regna ſubſiſtant, & pacificè maneant, iuſtitia eſt neceſſaria* & S. Auguſtin. 2. de Ciuit. cap. 21. ait *Rempublicam regi, aut ſtare non poſſe ſine iuſtitia.* Quando ergo ruunt Ciuitates, Religioneſque diſſoluuntur, cum ſuperiores adhærent propriis commodis, nam vertunt iuſtitiam in iniuſtitiam, vnde ſequitur regimen iniuſtum. *Si verò*, inquit, S. Thom. 1. de regim. c. 1. *non ad bonum commune multitudinis, ſed ad bonum priuatum Regentis regimen ordinetur, erit regimen iniuſtum, atque peruerſum.* quare ex hac mala adminiſtratione, iniuſtoque regimine Tyrannorum nomen ſibi vendicant Prælati iuxta Ariſt. 3. polit cap. 5. monitum. *Tyrannidem enim dicimus do-*

minatum vnius ad proprium commodum intendentis. imo S. Th. 3. de regim. cap. 11. *Regnum, inquit, non eſt propter Regem, ſed rex propter regnum, quia ad hoc Deus prouidit de eis, vt regnum regant, & gubernent, & vnumquemque in ſuo iure conſeruent & hic eſt finis imperij, quod ſi aliud faciunt in ſe ipſis retorquendo, non ſunt Reges, ſed Tyranni.* Idem affirmat Ægid. vbi ſup. 2. p. lib 3. cap. 2. *Si vero dominans non intendit bonum commune, ſed proprium, non eſt Rex ſed Tyrannus.* Cum igitur hæc iuſtitia in tertio Religioſorum ſtatu, in quo deficit charitas, omnibus virtutibus langueſcentibus, facillimè poſſit ſub coloratis rationibus proprium munus deſerere, negligendo aliorum iura, & commoda, adhærendo propriis vtilitatibus, quæ cogunt Rectores à tramite rectæ iuſtitiæ inquit S. Thom. vbi ſup. lib. 1. cap. 11. deuiare, & ita in Tyrannorum nomen Prælatos incidere excludendo homines aptos à dignitatibus, & Prælatiis ſub prætextu zeli, quod tandem reſoluitur, ne ſibi arripiatur locus, trahendo ad ſe ipſos multa Religionis commoda, & bona ſub ratione conſuetudinis, & dignitatis, eis ſubditis denegatis ſub reformationis prætextu, ideo firmiter eſt innitendum præcepto S. Thom. 1. de reg. cap. 6. dicentis. *Sic eſt diſponenda Regni gubernatio, vt Regi iam inſtituto tyrannidis ſubtrahatur occaſio, ſimul etiam temperetur poteſtas, vt declinare de facili in tyrannidem non poſſit.* hoc autem non alio potenti medio obtineri poteſt, quam ſæpe repetitis viſitationibus, vt Prælati Viſitatorum metu vtantur iuſtitia ſecundum proprium munus neglectis propriis commodis, adhærendo ſubditorum vtilitatibus, ac iuribus, & ita incolumis, quantum fieri poteſt, conſeruetur Religio Tyrannorum nomen expellendo.

391. Tertius diſcurſus deſumitur ex perfectionis bono, ad quod ordo eſt inſtitutus ſecundum regulam, & conſtitutiones, cuius conſeruatio maximè eſt neceſſaria ad Religioſorum profectum, Religioniſque ſplendorem, nec hæc obtineri poteſt, niſi ſciamus, per quod diſſoluatur iuxta præceptum Ariſt. vbi ſup. Variæ huiuſmodi perditionis cauſæ à D. Bonauent. in opuſc. tom. 2. quæſt. 19. ſup. reg. S. Franc. deſignantur, quem ſequitur Cordub. in expoſit eiuſdem regulæ in introd. quæſt. 3. à quibus originem trahit perfectionis relaxatio,

relaxatio, & diſſolutio. Prim. eſt multitudo intrantium, quia multi nequeunt tam facilè flecti, ſicut pauci, & vbi ſunt multa capita, multi ſunt ſenſus, qui maxima cum difficultate ad vnum ſenſum ſunt diſpoſiti. Secund. eſt defectus bonorum exemplorum, quæ per mortem multorum Religioſorum, qui in in vitæ aſperitate, virtutibus, ac ſanctitate in primordio ordinem ſuſtinuerunt, fuerunt ſubtracta, & licet nonnulli alij fruantur hac vita non niſi debiles, ac infirmi in corpore vnde iuniores, non cognoſcentes mortuorum exempla, nec ardua infirmorum, ac debilium inſpicientes, non penetrando eorum internas virtutes, eas imitantur quæ in illis vident, & ita fiunt remiſſi, ac in ſpiritu debiles, ac in vitæ rigore. Tert. eſt defectus Magiſtrorum, ac Prælatorum, nam, cum quiſque neſciat docere, quod non didicit, cum regimen ordinis deuoluatur ad iſtos Patres, moribus iuuenes, ac nouitios nutriunt, quibus ipſi ſunt imbuti. Quarta cauſa eſt, quod ſenſim ſine ſenſu ſerpunt per Religionem non bonæ conſuetudines, & relaxationes, quæ facillimè à iunioribus, ac debilibus trahuntur in exemplum, vnde vna introducta, alia cohærens primæ ſequitur. Quis non videt in hoc tertio ſtatu ſenſuum rationes ſuſcitari, ac militare aduerſus eas ſpiritus, & ſub coloratis velis paulatim illum proſternere? vnde omnia illa à D. Bonauent. ſuperius enarrata erunt introducenda in damnum perfectionis Religionis: quamobrem eſt eis obſtandum viſitationibus ſæpius repetitis, vt Patres, quibus onus viſitandi eſt commiſſum, ſcientia, zelo, ac authoritate, adhærendo rationibus ſpiritus, frænent nouitiorum receptiones, vitæ ſanctitate, ac ſermonibus diuini ſpiritus oleo delibutis mortuorum, ac viuorum debilium exempla ſuppleant, vt iuuenes cognoſcant, quæ vita in religioſis familiis ſit trahenda, quæ virtutes ac mores ſint induendi, vt ſuſtentetur Religio ad occaſum relaxationis ruens, puniendo eos, qui in virtutibus, ac vitæ aſperitate langueſcunt, non permittendo, vt aſſumantur ad Prælaturas, ne de illis dicatur quod ſint moribus iuuenes, ac nouitios inſtructuri, quibus ipſi ſunt imbuti, & tandem prudenti, ac rigido ferro iuſtitiæ malas reſecando conſuetudines, præ oculis ſemper habendo, quod iſte ſtatus maxima indiget reparatione, ac

ſuſtentatione, ne quamprimum attingat relaxationis profundum, pro comperto tenendo illud pronuntiatum Gerſonis. 2. part ſumm. Alphab. 39. lit. O, de non eſu carn. Carthuſ. dicentis. Semel lapſa Religio, vix, aut nunquam reparari poteſt, & facilius de nouo à fundamentis conditur, quam reformetur.

392. Dices, per iſtas frequentes viſitationes infirmatur Prælatorum potentia, quia timore ducti non audebunt malos coërcere, ac debita pœna eos punire, vnde fiunt audaces, ad obediendum tardi, imò rebelles. Reſp. quod tantum eſt bonum, quod habetur ex repetitis viſitationibus in hoc infœlici ſtatu, vt, licet authoritas eſſet diminuenda, nullius momenti ſemper id eſſet cenſendum, imò abſolutè eſt negandum eam fore infirmandam, quia Viſitatorum metu & ſubditi debitam obedientiam præſtabunt Prælatis, & Prælati ſecundum iuſtitiam authoritate vtentur, vnde magis libera erit ad proprium munus exercendum, & repreſſa ad non trahenda ad ſe Religionis commoda iuxta dictum D. Thom. vbi ſupr. *Simul etiam temperetur poteſtas, vt declinare de facili in tyrannidem non poſſit.*

393. Pro fine dubij, ac Centuriæ addendum eſt, quod ea, quæ inquirere pro munere ſuo rectè præſtando debet Viſitator, inueſtigare etiam pro dignè ſuffragio ferendo tenetur elector, quia cum officium eiuſdem electoris ſit bonum promouere, & malum præcauere, vt optimè inſinuat Emin. Lugo de iuſt. diſput. 35. ſect. 5. num. 55. vtrumque munus non propagabit, niſi exquirat in dubio deſcripta ad hoc, vt ſuffragio promoueatur homo ad Prælatiam iuſtitia Præſidentis ornatus, qui exemplo, & prudentia propagare poſſit vnitatem iuris impediendo ſeditionem, ac diſcordiam orituram, nec non & bonum perfectionis, reſecando corruptelas introductas, ac obſtando naſcituris, & à ſe ipſo expellendo omnem tyrannidem, in quam propriis commodis ductus incidere poteſt.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Primus numerus Partem notat, ſecundus Dubium, tertius eſt marginalis.

A

Abbas, Vide *Prælatus*.

POTESTAS gubernandi Monaſterium, tam in ſpiritualibus, quàm in corporalibus ad Abbatem ſpectat. part.3.dub.5.num.52

Duplex titulus poteſtatis Abbatis aſſignatur. p.3.d.22.144

In condendis legibus tria debet conſiderare Abbas. p.3.d.24.163

Acceptio perſonarum.

Quid ſit acceptio perſonarum.p.1.d.1.3

Ex genere ſuo eſt peccatum mortale. ibid.

Ex paruitate materiæ fit veniale. ibid.

Ambitio.

Ambitioſus nequit eſſe dignior pro Prælaturis. p.1.dub.2.12

Ambitionẽ non fouet regimen ad tempus, ſed magis adaptatur naturæ humanæ, & multa incommoda impedit. p.3.d.1.13

Prælatorum multiplicatio, nempe Prouincialium, ac Definitorum, ſeu Conſultorum non fouet ambitionem. p.2.d.3.36.

Prælatorum ambitio deſtruit Religionem. p.3.d.3.36.p.3.d.21.141

Non ideò fouetur ambitio, quod electores pro bono pacis in Prouincia in duas factiones diſtracta, eligant ex vtraque parte duos Definitores, alternatimque Prouincialẽ. p.1.d.24.133

Ambitio fouetur, quando vni Monacho plura beneficia conceduntur, quæ aliis denegantur. p.3.d.21.140

Permittens Prælatus, vt ambitio creſcat in Religione, nequit excuſari à mortali peccato. p.1. d.17.101. p.3.d.39. 238.

Ex ambitione in Eccleſia oboriuntur diuiſiones, ac ſeditiones. p.1.d.2.17. p.3.d.45.268.p.2.d.2.18.

Ambitionis mala enarrantur. p.3.d.45. 267.

Amici.

Prælati in diſtributione bonorum communium reſpiciendo amicos fiunt acceptatores perſonarum. p.1.d.1.4

Amicorum vnio ad ſubleuandum aliquem ipſorum ſuffragiis, & votis in Prælatum eſt lethaliter peccaminoſa. p.1.d.25.135.

Amor.

Amor.

Amor erga propriam Eccleſiam conſtituit hominem digniorem pro ea regenda. p.3.d.1.20

Tantus eſt amor ſui, vt vnuſquiſque etiam ſanctiſſimus cæcutiat in propriis. p.1.d.4.34.p.3.dub.11.97

Optimum regimen conſiſtit in amore inter ſubditum, & ſuperiorem. p.3. d.16.116

Apoſtata.

Non ligantur excommunicatione Religioſi, neque ſæculares in auxilium vocati, capientes Apoſtatam fugitiuum. p.2. d. 28. 185

Vide multa circa poteſtatem Prælatorum erga Apoſtatas. ibid.

Prælati tenentur quærere Apoſtatas, & fugitiuos, eſto ſint nociui Religioni, modò non oriatur ſcandalum. p.2.d.29.189

B

Bonum commune.

VNuſquiſque tenetur bonum commune tueri. p. 3. d. 2. 21

Et quomodo p. 3. d. 2. 21. d. 55.373

Bonum commune poſtulat, vt Prælaturæ non præſcribantur apud paucos. p. 1. d. 2. 11. dub. 3. 22

Poſtulat etiam, vt ſint inſtitutæ, meritorum præmia. p. 1. d. 3. 22

Pars pro bono communi tenetur præcauere malum, & bonum promouere. p. 1. d. 9. 60

Dupliciter accipitur bonum commune temporale, & æternum, & multa permittit ad euitandum maius malum. p. 3. d. 13. 101

Bono communi neglecto ab electoribus, multa incommoda ſequuntur in Religione. p. 3. d. 24. 160

Quæ differentia aſſignetur inter fines boni communis Reipublicæ ſæcularis, & Religionis. p.3. d. 51. 306. d.48.286

Eligit Deus illos homines ad gubernandum, qui magis inclinant ad bonum commune tuendum. p. 2. d. 1. 2

Cupiditas Prælati ſe conſeruandi in Prælatia obſtat bono communi p. 1. d. 4. 32

Bona Religionis.

Religionis bona debent diſtribui ſecundum merita. p. 1. d. 2

Et ſunt omnibus diſtribuenda, aliàs peccatur peccato acceptionis perſonarum. p. 1. d. 1. 8

Bona propria in diſtributione non ſunt diſtribuenda inimicis, niſi oriretur ſcandalum. p. 1. d. 1. 8

Communitatis bona ſunt in commodum omnium ſubditorũ. p.1. d.1.8.7

Eorum diſtributio ordinatur ad promouendum bonum commune. p. 3. d. 3. 31

Quantò magis partes Reipublicæ multiplicantur, tantò magis diminuitur portio bonorum cuiuſlibet hominis. p.3.d.5.52

Sunt in duplici differentia mobilia, & immobilia. ibid.52

Iuxta menſuram iuſtitiæ diſtributiuæ debet eſſe portio bonorum Prælati, & in diſtributione non ſemper eſt incipiendum ab ipſo Prælato, ſed ſæpe à ſubditis, ſecundum quod exigit charitas. p.3.d.5.55.56.60

Bona communitatis, vt Lectoratus, Doctoratus, &c. nequeunt diſtribui Prælatis, niſi habeant ad illa requiſitam idoneitatem. p.3.d.5.57

Quando habetur ſtatutum in Religione, vt cuncta diſtribuantur æqualiter à minimo laico vſque ad ſuperiorem bona communitatis nequeunt diuidi iuxta menſuram iuſtitiæ diſtributiuæ. p.3.d.5.61

Inordi

Inordinata procuratio bonorum communium in proprium commodum generat ſeditionem. p.1.d.25.134

C

Capitulum.

QVando geſta per Prouincialem, ac Conſultores erunt valida, dum Capitulum eſt nullum. p.1.d.22.129

Quando peccatur in forma, an geſta ſint valida. ibid.120

Capitulum Prouinciale eſt medium aptum ad reformandam Religionem. p.3.d.24.168

In Capitulis de reformatione eſt tractandum, ideſt, quomodo diſciplina regularis obſeruetur, quomodo ambitio ſit extirpanda, &c. part.3.d.24.168

Quæ poſſint facere Capitula Generalia, ſeu Prouincialia. ibid.

Capitulum Prouinciale tuta conſcientia negotium reformationis poteſt præbere Prouinciali ſimul cum Conſultoribus, aſſignatur etiam limitatio. p.3.d.24. 171.

Quomodo electores in Capitulo debeant ſatisfacere obligationi reformationis, & quando excuſentur ob metum, p.3.d.25.172.173

Capitulum Prouinciale ſine præſentia Prouincialis per ſe, ſeu per ſuum Vicarium nihil poteſt facere, & ordinare. p.3.d.25.172

Caſus reſeruatus.

In multis caſibus tenetur ſuperior ex iuſtitia concedere facultatem, vt pœnitens abſoluatur à reſeruatis. p.3.d.56. 337.339

Prælatus magis debet inclinare ad concedendam facultatem, vt pœnitentes infirmiores abſoluantur à reſeruatis, quàm ad eam denegandam. p.2.d.56. 338

Aſſignantur cauſæ. ibid.339

Quomodo intelligenda ſit dictio illa poſita à Paulo V. in ampliatione adiuncta ad decretum Clementis VIII. de caſibus reſeruatis (pro illa vice.) p.3.d.56.338

Faciliùs poteſt Prælatus peccare negando facultatem, quàm eam concedendo. p.3.d.56. 338

Quid debeat facere Confeſſarius, quando pœnitens obfirmato animo non vult adire ſuperiorem pro abſolutione à reſeruatis. p.3.d.56.343

Non tenetur Prælatus concedere facultatem generalem, vt pœnitens eligat Confeſſarium ad ſuum beneplacitum, neque eligere illum propoſitum à pœnitente, debet tamen eſſe facilis. ibid.344

Prælatus poteſt tradere ſuam facultatem abſoluendi à reſeruatis ordinario Confeſſario cum onere, vt abſolutus ſuſcipiat onus comparendi coram ſuperiore, & quomodo id poſſit fieri, multa habes. p.3.d.57. 348

Huiuſmodi onus comparendi obligat ſub mortali. ibid.

Adducuntur cauſæ liberantes pœnitentem ab hoc onere. ibid.

Confeſſarius, cui eſt delegata authoritas abſoluendi à reſeruatis, debet eſſe facilis ad ſuſcipiendum onus comparendi pro pœnitente, & quæ cauſæ debeant eſſe. part. 3. dub. 57. 371

An pœnitens, qui defectu doloris inualidè confeſſus eſt peccata reſeruata Prælato, ſeu Sacerdoti habenti pro reſeruatis facultatem, remaneat abſolutus à reſeruatione, ita vt poſſit illa confiteri cuicunque Confeſſario non habenti facultatem reſeruatorum. p.3.d.31.199. & ſeq.

Onus comparendi de quo ſup. ſub mortali obligat. p.3.d.57.349

Charitas.

Charitas obligat ad ſuccurrendum proximo particulari in extrema neceſſitate ſpirituali conſtituto, etiam cum periculo vitæ. p.3.d.40 243

Secus ſi non laborat extrema neceſſitate, ſed tantùm graui. p.3.d 40.244

In graui neceſſitate eſt ſuccurrendum Reipublicæ cum periculo vitæ. ibid.

Proximo exiſtenti in graui neceſſitate ſpirituali tenetur homo cum leui ſuo detrimento auxilium præſtare, ſecus ſi leuem patiatur. p.3.d.40.244.

Prælatus cum periculo vitæ tenetur ſuccurrere ſubdito graui neceſſitate laboranti. ibid.

Per multiplicationem Prælatorum magis habetur mutua charitas. p.3.d.3. 33

Clauſura.

Quid ſit, & quo iure ſit introducta. p.3.d.10.88

Quid intelligatur nomine monaſterij in quo clauſura eſt ſeruanda. ibid. 89

Qui hortus, quæ prædia, quæ Eccleſiæ, qui chorus, quæ ſacriſtiæ, & quæ domus ſubiiciantur clauſuræ. p.3.d.10. 89

Quæ mulieres arceantur à clauſura. ibid. 90

Mulieres de ſtirpe regia, aliæque ex priuilegio ingredientes monaſteria deferre ſecum poſſunt eum comitatum fœminarum, cum quo frequenter incedunt. ibid.

Vera clauſura non indiget declaratione, ſed ex propriis terminis inſurgit. p.3.d.10.91

Monaſteria aliàs clauſuræ ſubiecta, in quibus modo in forma conuentus non viuitur non ſunt amplius ſub clauſura. p.3.d.10.92

Conſuetudine aboleri poteſt. p.3.d.10. 94

Poteſt inſtitui proceſſio extraordinaria abſque violatione clauſuræ ad hoc, vt mulieres ingredi poſſint in monaſteria. ibid.

Ciuitas.

Nomine Ciuitatis quid intelligatur. p.3.d.38.234

Commoda Religionis.

Sunt in omnium Religioſorum vtilitatem. p.1.d.1.7

Confirmatio electionis.

In omni electione requiritur confirmatio, multa habes. p.1.d.2.111

Ad confirmatorem ſufficit, quod electus ſit dignus. ibid.

An requiratur indagatio morum electi, priuſquam concedatur confirmatio, vide quamdam aliam controuerſiam. ibid.

An ſit deneganda confirmatio Prælato factionario electo ibid.n.112

Titulus confertur per confirmationem. p.1.d.22.119.

Quæ forma confirmationis aſſignetur à DD. ibid.n.120

Conſcientia erronea.

Quid ſit, & quot modis habeatur. p.1 dub.13.81

Conſenſus.

Quid ſit, & quotuplex. p.1.d.8.57

An detur conſenſus interpretatiuus, & quando. ibid.

Conſilium.

Ex conſilio multa bona percipit Prælatus. p.3.d.24.157.158

Conſuetudo.

Religioniſr elaxatio oritur ex inſenſibili relaxatione bonarum conſuetudinum. p.3.d.45.265

Contemptus.

Quid requiritur ad verum contemptum. p.3.d.43.257

Crimen, Vide *Peccatum.*

Crimen delatum Prælato, vt Patri, nequit manifeſtari Conſultori, niſi pro remedio adhibendo. part.3.d.6.68. d.47.

d.47.277. & ſeq.
Si Prælatus localis ſe ſolo delinquentem à reincidentia præcauere poteſt, nequit talem ſubditum manifeſtare Prælato maiori. p.3.d.6.68
Religioſorum crimina nequit inquirere ſubditus. p.3.d.7.71
Quæ crimina ſint inquirenda à Prælatis, & quæ ſunt relinquenda Dei iudicio. ibid.
Crimen occultum fratris poteſt abſque præuia monitione fraterna manifeſtari Prælato tanquam Patri,& quando. p.3.d.8.78
Crimina contra bonum commune, & contra tertium poſſunt reuelari Prælato tanquam Iudici, &c. p.3.d.8.80. p.1. d.7. 51
Nullo modo delictum ſubditi emendati manifeſtari poteſt Prælato tanquam Patri, vt ſit ſecurior à recidiuo. p.2. d.8.81
An quando ſit periculum relabendi. ibid.
Quando dicatur crimen notorium tam iuris, quàm facti, vide multa. p.1. d.20. 110
Difficillimè poteſt probari crimen factionarij eſſe notorium. ibid.
Crimina occulta perſonæ aſſumendæ ad Prælaturam poſſunt reuelari ad impediendum damnum boni communis. p.1.d.9.60
Non omnia crimina ſunt celanda, neque detegenda. p.3.d.24.161
Fornicationis crimen inter Regulares non videtur exceptum. p.3.d.37.231

D

Deceptio.

DEceptio quod ingreſſum Religionis in Nouitiis poteſt eſſe circa ſubſtantialia,ſeu accidentalia, & quæ iſta ſint. p.1.d.11.71
Quæ irritet profeſſionis contractum. ibid.

Definitores.

Factionarij Definitores eligentes inferiores Superiores ferè omnes ex ſua factione peccant mortaliter. part.1. d.1.7
Pro maiori vtilitate Prouinciæ debent electores multiplicare Definitores in Prouinciis. p.3.d.3.33.d.62.373
Definitorum multiplicatio præſtat, vt facillimè functi officio poſſint regi à Superioribus localibus. p.3.d.3.40
Tenentur ſincerè proprium ſenſum in definitorio aperire. p.3.d.20.136
Quas ſententias debeant ſubſcribere, Definitores, qui in eas non conſenſerunt. p.3.d.19.133.& ſeq.

Denuntiatio.

Delicti denuntiatio ante Iudicem ſine præuia correctione, quæ erat facienda, non cenſetur inualida. p.3.d.48. 285
Iudex ſæcularis non tenetur inquirere de præmiſſa correctione ante denuntiationem: ſecus Iudex regularis. p.3. d 48. 287

Detractor, ſeu *Detractio.*

Nequit quis detrahentem audire, & quando excuſetur à peccato. part.3. d.6. 63
Cauſæ, quæ excuſant hominem communem, non excuſant Prælatum. ibid.
Non eſt verum, quod ſicut in minimis furtis peruenitur ad materiam grauem, ita in detractionibus leuibus auferri poſſit fama. p.3.d.49.290

Deus.

Dei prouidentia maximè ſplendet in opinionum diuerſitate circa res morales. p.3.d.9.83
Deus ordinatiſſimè permittit, vt mala fiant in hoc mundo. p.3.d.23.149
Statuit Deus, inter malos eſſe viuen-

dum, vide multa. p.3.d.23.151
Ex permixtione malorum habetur Deus in nobis. ibid.
Deus, & Eccleſia non interdunt obligare ad vix poſſibile. p.3.d.47.257
Quomodo ſit regulanda mens humana, quando Dei iudicia non intelligit. p.3.d.23.156

Dignitates Regularium.

Finis dignitatum Regularium eſt conſeruare diſciplinam regularem, & promouere homines ad perfectionem. p.1.d.1.5
Dignitates benè diſtributæ inter perſoſonas idoneas excitant pacem. p.3. d.1. 15. d.3.33
Potiùs extinguunt ambitionem, quàm foueant p.3.d.3.36
Quæ differentia ſit inter dignitates perſonatus,& officia. p.3.d.3.137
Secundum menſuram iuſtitiæ diſtributiuæ debent diſtribui. ibid.138
Dignitatum mutatio confert ad quietum, & pacificum ſtatum multitudinis. p.3.d.65

Dignus, & Dignior.

An poſſit eligi dignus ad dignitates, multa habes. p.1. d.2. 10. 11.d.23. 122
Quatuor conditiones requiruntur ad hoc, vt dignus ſecernatur ab indigno. p.3.d.2.18.
Dignus aliquando ex neceſſitate conſcientiæ eſt eligendus ad Prælaturas digniori neglecto. p.1.d.23.123
Quando dignus eſt vtilior Eccleſiæ, cenſetur dignior, illuſtratur tribus exemplis. ibid.p.3.d.62.374.
Dignior non deſumitur ex qualitatibus perſonarum, ſed ex menſura maioris vtilitatis, quam affert Eccleſiæ. p.3. d.2. 18. part.1. d.2. 12. dub.23. 122. 123
Sanctior, & doctior ſimpliciter non eſt dignior. p.1.d.2.12
Digniores ſunt eligendi ad Prælaturas. p.1.d.2.14
Exceſſus qualis debeat eſſe in digniore præ aliis. p.1.d.2.12
Dignior à digno ſecernitur à fine beneficiorum,qui eſt vtilitas Eccleſiæ,p.3. d.2.18.24
Dignioritas non mendicatur ex adminiſtrata Prælatura. p.3.d.3.37
Exceſſus in digniore præ aliis debet eſſe clarus. p.1.d.2.14
Dignior, ſi non eligitur ad Prælaturas pro bono pacis, & quietis, & pro electione concordi tenetur iuri meritorum cedere. p.1.d.2.19
Dignior habetur etiam ab amore erga Eccleſiam. p.3.d.2.20

Diſciplina regularis.

Ex ſeditione diſciplina regularis eneruatur. p.1.d.2.7
Maxima prudentia conſeruari debet. p.3.d.13.102
Fundatur ſupra vnitatem. p.1.d.3.9. p.3.d 3.36

Diſcreti.

Diſcreti ſunt euellendi à conuentibus ad factiones ſedandas. p.2. d.4. 20. 22
An ſimpliciter à cœnobiis ſint auferẽdi. p.2.d.4.
Quandonam diſpoſitiones familiarum pro eligendis diſcretis licitè poſſint fieri, & quando illicitè. p.1.d.5.38. & ſeq.
Prouincialis nequit diſponere familias, vt ſint diſcreti, qui ſibi, & amicis præſtabunt vota pro dignitatibus.p.1. d.5.39
Quando electores teneantur ferre ſuffragium pro digno in diſcretum. p.3. d.61.367
Diuiſiones, Vide *Prouincia*, & *Factiones*.

Eccleſia.

E

Eccleſia.

PEr immunitatem protegit reos captos à birruariis, quos ſecum trahunt intra terminum loci ſacri. p.3.d. 32.205

Electiones.

Epiſcoporum electiones fuerunt ablatæ à clero,& populo o b incommoda, quæ ſequebantur. p.3.d.1.22.
Id etiam factum fuit in electionibus Guardianorum, quæ celebrabantur à cœnobiis, imo Summorum Pontificum, quæ extra Collegium Cardinalium fiebant. ibid.
Regularium electiones celebratæ à maiori parte electorum ſunt validæ. p.3. d.2.21
Factioſorum leectiones non ſunt à iure nullæ. p.1.d.19.108
Neque annullandæ. p.1.d.20.112
Duplex forma electionis, altera naturalis, altera verò canonica. p.1. d.21.114
Electiones celebratæ non ſeruata forma canonica ſunt à iure nullæ. p.1.d.21. 114
Quando reſpectu conſenſus poſſunt eſſe nullæ. p.1.d.21.115.116
Libertas electionum non tollitur per ſtatutum reſtringens electionem ad certum Collegium, vel ad certum genus perſonarum. p.1.d.24.129
Tollitur, quando reſtringitur ad certum numerum perſonarum. p.1.d.24.130
Guardianorum electiones fuerunt conceſſæ Definitoribus, ac Prouinciali. p.2.d.4.19

Electores.

Ad beneficia ſimplicia poſſunt eligere dignos, modò non conferantur per viam oppoſitionis. p.1.d.2.10
Tenentur ſeligere meliores ad Prælaturas regulares. p.1.d.2.10.11
Aliquando poſſunt eligere dignos;præſertim ne Prælaturæ præſcribantur apud paucos. ibidem.tenentur arcere à regimine homines quærentes commoda. p.3.d.42.161
Quando maior pars electorum in dignum inclinat tenentur eum eligere p.1.d.23.122. p.3.dub.2.19.
Quomodo in Capitulo debeant electores ſatisfacere debito reformationis, & quando ob metum excuſentur. p.3.d.25.170. & ſeq.
Electores poſſunt, ac debent in Definitores Generales eligere quatuor ex quatuor nationibus, ſcilicet Hiſpanum, Gallum, Germanum, & Italum. p.3.d.1.23
Non ideo fouetur diuiſio. ibid.25
Tenentur ſuis votis bono communi conſulere, eiuſque damna euitare. p.3.d.2.21.22.
Nequeunt excludere à Generalatu Hiſpanum, Gallum, & Germanum, vide etiam limitationem. p.3.d.2.26
Tenentur in conſcientia multiplicare Definitores, ac Prouinciales. p.3. d.3.34.d.61.573
Nequeunt eligere hominem iu Prælatum, qni fruitur ſua portione bonorum communium iuxta menſuram iuſtitiæ diſtributiuæ, ea aliis denegata.p.3.d.5.62
Nequeunt eligere indignum. p.1.d.20. 109. Vide multa
Sunt adminiſtratores ſuffragiorum, & non domini. p.1.d.18.103
Tenentur indagare mores eligendorum in ordine ad vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ. p.1.d.18.103
Quando poſſint præſtare vota amico p.1.d.2.18.d.25.135.
Elector nequit à Præſide excludi ab electionibus ſub quocumque pretextu abſque ſententia. p.3.d.14.106

Neque quando res eſt dubia, & in tali caſu quid ſit faciendum. ibid.

Nequeunt Electores obedire Prælato, qui pręcipit aliquid contra inauditum. p.3.d.14 108

Debent eligere in Prælatos homines mites. p.2.d.4.18.p.3.d.30.192

Poſſunt denegare vota pro Definitoratu, homini digniori qui non eſt dignior pro Prouincialatu ad hoc, ne ſit primus Definitor, nam tali dignitate aſſumpta turba eligentium eum eligit in Prouincialem. p.3.d.33.215

Tenetur indagare animos eligendorum vt excludant eos qui ducuntur à cupiditate regnandi. p.3.d.24.160

Nec ſufficit eos ſe habere negatiuè. p.3. d.55.335.

Statuta, quod electores conferant beneficia naturalibus Eccleſiæ, ſunt firma. p.3.d.2.20

Multa ſunt, quæ prohibent electores ſuffragari homini in Prælatum. p.1. d.19.107.

In electore maius periculum eſt incidendi in mortale in ſegregando dignum ab indigno, quàm digniorem à digno. p.3.d.64

Quæ debeat elector inquirere pro ſuffragio ſanctè ferendo. part.3. d.65

Error in profeſſione.

Error poteſt verſari circa ſubſtantialia Religionis, & circa accidentalia, quæ ſint iſta, & quæ irritent profeſſionem. p.1.d.11.71

Euchariſtia.

Nequit miniſtrari à ſacerdotibus peccatori publico, ſecus occulto. p.3.d.6 64

Exempla.

Illorum Religioſorum ſubtractio, qui optimis exemplis Religiones illuſtrabant, operatur, vt deficiant à ſuo feruore. p.3.d.1.6

Exemplum malum in capite totam communitatem inficit. p.1.d.28.147

Eximere.

Exemptio duplex eſt, alia perſonalis, alia localis, &c. p.3.d.35.221

Solus Papa poteſt eximere ſubditum ab obedientia ſui Prælati immediati, iuſta interueniente cauſa in aliquo caſu poteſt etiam Generalis, ſeu Prouincialis. p.3.d.35.222. & ſeq.

An talis exemptio facta à Generali ſine cauſa ſit valida. ibid.224

F

Factiones, ſeu ſeditio.

Deſcribuntur factioſorum mores. p.1.d.2.13

Iudicio factioſorum pro exceſſu meritorum non eſt credendum, quia eſt perturbatum. p.1.d.2.15

Quia etiam factioſi ſpiritu Dei non ducuntur. ibid.19

Factioſi ſunt in malo ſtatu, quia ſeditiosè ſe habent multis modis p.1. d.16.91

Factioſi diuiſione exiſtimant obſequium ſe præſtare Deo. p.1.18

Factioſi trucidantur non gladio, & fame, ſed cupiditate regnandi. p.1.d.18.104

Eorum ſapientia eſt diabolica. p.1. d.18.105

Quidam Monachus factionibus deditus damnatur. p.1.d.16.92

Factionarij ſunt adinuicem Tyranni. p.1.d.16.93.

Non ducuntur à ſpiritu Dei. p.1.d.18. 105

Sunt aduerſæ partis, ſcilicet authoris diſcordiæ. p.1.d.2.17

Appetens, & procurans factioſus dignitates eſt in malo ſtatu. p.1.d.17.102

Non ſunt tuti in conſcientia factionarij dicendo, ideo eligimus homines ex noſtra factione in Prælatos, quia ſunt

ſunt meliores. p.1. d.18. 105. p.1. d.1.9
Celant vitium factionis ſub ſpecie zeli. p.1.d.18.105.d.28.147
Per ignorantiam inuincibilem nequeunt excuſari à peccato. p.1.d.18. 106
Factionum capita debent à Prouincia expelli. p.1.d.28.150
Tenetur Generalis à Prouincia euellere factiones. p.2.d.1.4
Sub quacunque ſpecie boni nequeunt tolerari. p.2.d.2.11
Duobus modis poſſunt factiones conſiderari. p.2.d.2.7
Debent euelli per extremum remedium, dum leue non iuuat. p.2.d.3. 16.
Aſſignatur leue. p.2.d.4.18 d.7.34
Electiones factionarij eligendo homines ex propria factione, præuidendo inæqualitatem, & incommoda oritura, peccant mortaliter. p.1.d.2.17
Vnuſquiſque tenetur ſe abdicare factionibus. p.1.d.2.18
Prouincialis factionarius nequit diſponere locorum familias, vt ſecundum ipſius deſiderium eligantur diſcreti p.1.d.5.39
Factioſus nequit turò artificiis attrahere ad ſe animos Religioſorum, ex quibus ſequitur ſuffragiorum fauor in commodum factionis. p.1.d.6.44
Tractatus in electionibus habiti à factionariis in vtilitatem factionum cenſendi ſunt malæ ſubornationes. p.1.d.7.50
Poſſunt tales ſubornationes denuntiari Prælato tanquam Iudici. p.1.d.7. 51. & ſeq.
Multis rationibus probatur, quod factionarij Prælati non procurant bonum commune. p.1.d.7.50
Promiſſiones, quæ fiunt inter homines factioſos e. g. da mihi ſuffragium in Prouincialem, & ego dabo tibi ſuffragium in Priorem, ſunt ſimoniacæ. p.1.d.8.57
Religioſus adhærens factioni inuoluitur peccato ſimoniæ. ibid.
Leues proclamationes, quæ fiunt à factionario ad impediendum hominem ex propria factione, ne conſequatur Prælaturas, ex carentia idoneitatis, non ſunt putandæ malæ, ſecus ſi fiant ex odio, & vindicta, ſeu ad conſeruandas factiones. p.1.d.9.60
Factiones deſtruunt totam bonitatem Religionis. p.1.d.17.9
Factiones declarant Prouinciam eſſe deformatam in electionis materia.p.1. d.10.64
Nequeunt nouitij recipi ad habitum in huiuſmodi Prouincia. ibid.65
Prælati factionarij tenentur ſe abdicare Prælaturis. p.1.d.15.90
Nil pernicioſius Ciuitati, quam diuiſio, & factiones. p.1. d.1.9. d.7. 47. p.2. d.1. 1
Vnaquæque factio in Religionibus intendit bonum commune, & vnaquæque recedit à vero bono communi. p.3.d.65

Fama.

Vnicuique incumbit onus conſeruandi famam proximi. p.3.d.6.63
Fama ſubditi eſt multum æſtimanda apud Prælatum. part.3. d.8. 80. d.51. 309
Fama Prælati eſt obſtricta regimini, & ideo nequit Prælatus defenſionem eiuſdem famæ læſæ diſſimulare. p.3. d.11.96
Religioſorum fama eſt multum æſtimanda. p.3.d.15.112
Eſt eis multum neceſſaria ad multa pertractanda. p.3.d.51.307
Famæ detractio eſt peccatum mortale, ratione paruitatis materiæ fit veniale. p.3.d.49.260

Quid

Quid ſit fama, & poteſt ex duplici capite ingeri aliorum mentibus. p.3. d.49.294

Finis.

Actionis finis duplex, extrinſecus, & intrinſecus, extrinſecus vitiat intrinſecum, quando eſt lethaliter malus, non verò quando eſt leuiter malus. p.1. d.4.30

Finis Prælatorum eſt iuſtitia. p.1.d.1.1

Finis eorum, qui concedunt Prælatos, eſt commodum Religionis, & ſubditorum vtilitas. ibid p.1.d.4.29

Prælaturæ finis eſt continere ſubditos in diſciplina regulari, eoſque promouere ad perfectionem religioſam, ad quam ordo ille eſt inſtitutus,&c. p.1. d.1.5

Regiminis finis eſt pax, concordia, & vnitas. p.1.d.1.9.d.18. 106. d.25.135. p.2 d.1.2.p.3.d.3.33.d.62.370

Finis legum eſt bonum commune. p.3. d.24.162

Furtum.

De furtis minimis vide multa. part.3. d.49. 290

G

Generalis.

Tam temporalis, quàm perpetuus Generalis in primo, & ſecundo ſtatu Religionis videtur eſſe ei æqualiter vtilis. p.3.d.18.9.

Conſiderando Religionem ſub illo triplici ſtatu deſignato, ſtatus quæſiti (an Generalis debeat eſſe perpetuus, potiùs quam temporalis) eſt problematicus. p.3.d.1.10

Adhibito remedio ad remouenda incommoda in vtroque regimine, vtilior eſt Generalis temporalis, quam perpetuus. p.3.d.1.11

Sedes Apoſtolica inclinat, quod Generales ſint temporales. ibid.

Quod Generalis eligatur ex tribus nationibus nempe ex Gallis, Hiſpanis, & Germanis, non deſunt difficultates. p.3.d.2.27

Generalis debet mittere Viſitatorem ad petitionem partis oppreſſæ in Prouinciam diuiſam, & quando. p.1. §.26.143

Tenetur reddere rationem de grauamine illato ſubditis à ſuperioribus inferioribus. ibid.

Tenetur extirpare ſeditiones, ac diuiſiones à Prouinciis diuiſis. p.2.d.1.4

Sub quacunque ratione nequit eas tolerare. p.2.d.2.11

Tenetur adhibere extremum remedium, quando leue non iuuat, ad eas euellendas. p.2.d.3.16. & quodnam ſit leue. p.2.d.4. 18. & ſeq. d.7. 34

Debet Generalis magis obſtare diuiſioni, ac ſeditioni, quam omnibus aliis peccatis quia deſtruit totam perfectionem. p.3.d.24.165

Præſertim id præſtare debet initio mali. p.3. d.24.165

Generalis eſt ſubditus Capituli Generalis, eiuſque legibus obligatur.p.3. d.24.168

Nequit transferre Prouincialem vnius Prouinciæ in aliam Prouinciam ſine licentia ſummi Pontificis, aſſignatur etiam limitatio. p.3.d.36.226

Gloria electorum.

Electorum gloria ſit maior ex malorum ſocietate. p.3.d.1.6.d.23.149.

Gratia.

Prælatus gratiam vni ſubdito, concedens, quæ alteri negatur, peccat.p.1. d.1.4

Quomodo ſe gerere debeat in gratiis concedendis ad petitionem ſæcularium. p.3.d.16.118

Guardiani.

Quæ ſcientia eis conueniat, & quomodo

do tuta conſcientia ſuppleri poſſit. p.1.d.27.145
Poteſt eligi in Guardianum Iuuenis non probatus, probato poſtpoſito. ibid.
Guardianorum electio debet euelli è manibus Definitorum, ac Prouincialium ad extirpandas factiones.p.2. d.4. 19
Cui (vel) quibus huiuſmodi electio ſit committenda. p.2.d.5.23
De neceſſitate conſcientiæ talis electio eſt eximenda à Prælatis factionariis. p.2.d.6.30
Guardiani tribus modis creantur, & in quolibet incommoda ſequuntur. p.2.d.6.28

H

Homines.

HOmines habent, vt inter ſe ſint diſcordes. p.3.d.3.30
Eſt naturale hominibus, in ſocietate multorum viuere. p.1.d.28.148
Summa dignitas hominis eſt, quod bono intellectus fruatur, vt ſibi, & aliis prouidere poſſit. p.3.d.3.31
Sæpe eſt maior obligatio ſubueniendi homini in corporalibus, quàm in ſpiritualibus. p.3.d.6.69
Homines naturaliter rerum veritatem quærunt. p.3.d.9.82
Homines etiam ſanctiſſimi habent ſuas paſſiones. p.1.d.4.34

Honores.

Quid ſit honor, & quibus rebus debeatur. p.1.d.3.24
Prælatus peccat peccato acceptionis perſonarum, ſi ſecundum merita non diſtribuat honores. p.1.d.1.4
Appetitus honoris naturaliter ineſt hominibus. p.3.d.1.3
Tangit quamlibet humilitaté. p.3.d.1.3
Honori non renuntiant Religioſi. p,1. d.3.24.4.43.

I

Ignorantia.

QVid ſit ignorantia inuincibilis tam iuris, quàm facti. p.3.d.4.44
Excuſat à peccato. p.3. d.4. 43. etiam à pœna. ibid.47
Extenditur ad ea, quæ ſunt iuris diuini, & myſteriorum fidei, & ad multa, quæ cadunt ſub præcepto naturali. ibid.43
Aſſignatur modus probandi ignorantiam inuincibilem. ibid.48
Ignorantia vincibilis etiam excuſat à peccato, & quando, & quid ſit tam vincibilis, quàm affectata. ibid.50

Impoſſibile.

Dupliciter accipitur impoſſibile. part.3. d.42.253

Incommoda.

Humana prouidentia nequit omnia incommoda in rebus moralibus præcauere. p.2.d.6.26
Res humanæ nequeunt eſſe ſine incommodis. p.1.d.3.22
De incommodis, quæ rarò accidunt, non ſunt leges ferendæ. p.3. d.22. 147. d.24. 163

Indignus.

Indignus quis dicatur, tam ſecundum forum externum, quàm internum. p.1.d.20. 109
Indignus in quocunque foro tutò eligi nequit in Prælatum. ibid.
Aliquando poteſt eligi. p.1.d.23.122

Inducere.

Nullus poteſt quempiam iuſſione, ſeu conſilio &c. inducere ad peccatum. p.1.d.10.63

Iniuſtitia.

Ex iniuſtitia ſeditiones oboriuntur in Religionibus, p.1.d.1.1.d,27.146
Non quælibet iniuſtitia corrumpit totaliter Regnum, & politiam, ſed in-

firmantur, & tandem corrumpuntur. p.3.d.64.

Iudex.

An geſta per Iudicem putatiuum ſint valida. p.1.d.22.117. & ſeq. Habes ibi multos caſus reſolutos. ibid.

Nemo poteſt eſſe Iudex ſui ipſius. p.3. d.11.97.

Iudex peccat non citando reum, priuſquam ei imponatur pœna. p.3.d.14. 105

Iudicis ſententia contra reum ipſo inaudito eſt nulla. ibid.107

In inquiſitione generali ad hoc, vt Iudex ſuum manus exerceat, non eſt neceſſe, vt aliqua infamia præceſſerit, ſecus eſt in inquiſitione ſpeciali. p.3.d.17.120

An Iudex tuta conſcientia proferre poſſit ſententiam ſecundum minus probabilem opinionem: habes multa. p.3. d.19.131.

Iudex ſæcularis non tenetur inquirere, an correctio ſit præmiſſa, quando delictum ante eum defertur, ſecus eſt dicendum de Prælato. p.3.d.48.287

Si ad notitiam Iudicis ſæcularis peruenerit, correptionem non fuiſſe præmiſſam, non debet admitti denuntiatio. p.3.d.48.288.

Iugum Chriſti.

Iugum Chriſti ſuaue, propterea præceptis non debet grauari. p.3.d.12.99

Iuramentum.

Quando iuramentum probet ignorantiam inuincibilem. p.3.d.4.49

Iuſtitia.

Iuſtitia eſt finis Prælatorum. p.1.d.1.1 imo omnium regiminum. p.2.d.1.1

Ex iuſtitia oriuntur multa bona, vt pax, obſeruantia, &c. ibid.p.1

Quid ſi iuſtitia legalis, generalis, & ſtrictè ſumpta. p.1.d.1.2.d.27.145

Strictè ſumpta diuiditur in commutatiuam, & diſtributiuam, & circa quæ vtraque verſetur. p1.d.1.2

Munus iuſtitiæ diſtributiuæ totum eſt poſitum vt euitetur perſonarum acceptio. p.1.d.1.2.

Quot modis offendatur iuſtitia diſtributiua. ibid.4

Poteſtas publica eſt in commune bonum iuſtitiæ. p.3.d.3.33

Iuſtitia diſtributiua diuidirur in remuneratiuam, & punitiuam. p.1.d.27. 145

Eius munus eſt diſtribuere commoda communitatis in partes eiuſdem communitatis. p.1.d.3.21. p.3.d.55. 330

Inter multos inuenitur, & reſidet in ſuperiore. ibid.

Regularium Prælaturæ cadunt ſub iuſtitiam diſtributiuam. p.1.d.3.25

Nimia iuſtitia in Prælatis damnatur. p.3. d.13.102

Ex iuſtitia omnibus adminiſtrata ſequitur, quod conſeruantur Religiones, & Reſpublicæ q.1.d.4.32.d.27.346. p.3.d.3.33

Quodnam ſit illud ius, quod tuetur iuſtitia. p.3.d.64.5.

Iuſtitia conſeruat humanam ſocietatem. ibid.

Dificilius eſt habere iuſtitiam, quam alias virtutes. ibid.6

Quid ſit de ratione intrinſeca iuſtitięque requiritur neceſſariò in Prælato. ibid.

Neceſſaria eſt in digno, vt ſecernatur ab indigno. ibid.n.7

Diſtributiua ciuitates conſeruat. p.3. d.64.n.9. & d.65.n.13

L

Lex.

MElius gubernatur Reſpublicæ legibus, quam hominibus. p.3.d.1.5

Leges

Leges abſque odio, & cupiditate ſtatuunt mandata. ibid.
Leges omnia vitia nequeunt prohibere. p.2.d.6.29.p.3.d.1.5
Debent eſſe iuſtæ. p.3d.5.61.
Magis interpretantur ex vtilitate Reipublicæ, quam ex legis impoſitione. p.3.d.8.80
Damnatur facilitas in condendis legibus, & quæ imponuntur pro executione, debent eſſe faciles. p.3.d.24.163
Quando iuſtè poſſunt mutari. p.2.d.6.27. & ſeq.
Lex imponitur ad ſocietatem conſeruandam. p.2.d.6.30
Lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, quomodo intelligatur. p.1.d.7.58
Legum multiplicitas damnatur. p.3.d.9.85.d.22.147
Lex non excedit terminos verbis expreſſis. p.3.d.10.92
Lex pœnalis etiam ob paritatem rationis non extenditur ab vno caſu ad alium caſum. ibid.
Ceſſante cauſa adæquata legis in caſu particulari, ceſſat etiam obligatio legis. ibid.
Quomodo intelligitur, quod lex generalis locum habet in omnibus contentis in tali genere, licet non in omnibus eadem militet ratio. ibid.93
Duplex voluntas in lege inuenitur intrinſeca, & extrinſeca, illa cadit ſub præcepto, & non iſta. ibid.95
Leges Eccleſiæ non imponuntur ad tollendam ſpiritualem dulcedinem. p.3.d.42.255.
Lex eſt menſura, & regula omnium actionum. p.3.d.22.145
Nulla differentia eſt ſecundum rem inter legem & ſtatutum. ibid.146
De commodis, quæ rarò accidunt, non ſunt leges ferendæ. p.2.d.22.147
Legum multiplicatio ob metum aliquando ſancitur. ibid.148
Tria debet conſiderare Prælatus in condendis legibus. p.3.d.36 177
In fauoribus lex eſt amplianda; in odioſis ſtrictè interpretanda. p.3.d.38.234
Lex generalis ad mortale obligans non ſemper extenditur ad omnes caſus particulares. p.3.d.42.2[illegible]
Leges Eccleſiaſticæ ex ſua primaria intentione non intendunt laqueos iniicere animabus. p.3 d.42.255. Vide multa.
Quando ratione contemptus peccetur in legem. p.3.d.43.252
Finis legum eſt bonum commune. p.2.d.24.162

M

Monaſteria.

DVm Religiones ſunt in ſtatu augmentationis, licitum eſt eas monaſteriis ampliare: ſecus quandò ſunt in ſtatu declinationis. p.3.d.18.128.129

Multitudo.

Non regitur ſine poteſtate coactiua. p.1.d.25.145
Vnitas multitudinis eſt finis regiminis. p.1.d.1.9.d.25.135.p.2.d.1.2.
Multitudo indiget Regente pro ordinatione, & conſeruatione. p.3.d.65. n.12

Mutatio.

Prælatorum mutatio minuit eorum authoritatem. p.3.d.1.2

Neceſſitas.

Triplex neceſſitas poteſt contingere proximo, quæ indiget ſubleuatione. p.3.d.40.242
Sub qua obligatione eſt facienda ſubleuatio. ibid.243
Neceſſitas accipitur dupliciter. p.3.d.42.259

N

Nouitij

LIcitum eſt inducere homines ad Religiones, & quando in hoc inſurgit inordinatio, præſertim ex inclinatione aduerſa Religioni, ad quam inducitur. p.1.d.10.61

Nouitij in Prouincia in factiones diſtracta nequeunt recipi. p.1.d.10.65

Sunt decepti, & quomodo. p.1.d.10.65

Peccant etiam homines, qui ſuis votis ad profeſſionem eos admittunt. p.1. d.10.66

Quando recipientes, & inducentes excuſari poſſint à culpa p.1.d.10.67

Poſſunt decipi nouitij circa ſubſtatialia, ſeu accidentalia Religionis. p.1.d.11. 71

Nouitiorum profeſſio celebrata per errorem, & deceptionem, poſtquam tota Religio in factiones abiit, cenſenda eſt inualida, & irrita. p.1.d.11. 72

Tenentur eam ratificare p.1.d.14.84

Vide multa de profeſſione tacita in Religione diuiſa. p.1.d.12.75

O

Obedientia.

PRomptius obeditur homini, electo communi conſenſu. p.3. d.2.23.

Quomodo ſit intelligenda obedientia. p.1.d.3.23

An ſubditus teneatur obedire ſuperiori præcipienti rem impoſſibilem. p.3. 42 254

Obſeruantia.

Religionis obſeruantia habetur ex iuſtitia. p.1.d.1 1

Obſeruantia deperdita à Prælatis debet reſtitui Religioni. p.1.d.1.5

Occaſiones peccati.

Quæ dicantur occaſiones proximæ ad peccatum mortale p.1.d.10.62

Non repugnat legi diuinæ non auferre occaſionem peccandi proximo, vt in crimine deprehenſus reſipiſcat, ſecus apponere. p.3.d.41.250. & ſeq.

Officia regularia.

Monachus nequit eodem tempore plura officia regularia habere. p.3.d.21.140

Nimis durum eſt priuare Monachum omni honore & officio. p.1.d.3.22

Petitiones pro dignitatibus, & officiis habendis apud Prælatos duobus modis poſſunt fieri, & quæ licitè. p.3. d.59.361. & ſeq.

Opinio.

Referuntur opiniones, an quis teneatur digniorem eligere in Prælatum. p.1. d.2.10.

An Generalis Religionum debeat eſſe perpetuus. p.3.d.1.1

Quænam dicatur ignorantia inuincibilis. p.3 d 4 44

An Religioſus poſſit denuntiare delictum fratris apud Prælatum tanquam Patrem abſque præuia correctione fraterna. p.3.d.8 76.p.3.d.51.305

An etiam, vt ſecurior ſit à recidiuo. p.3. d.8.76.

In opinionum diuerſitate maximè enitet diuina prouidentia. p.3.d.9.82

Quilibet poteſt ſe conformare opinioni probabili. p.1.d.18.104

Referuntur opiniones de conſenſu interpretatiuo. p.1.d.8 53

Docere opiniones rigidiores non eſt vtile congregationi. p.3.d.9.85

Aduerſantur iugo ſuaui Chriſti. ibid.

Prudentia debet regulare opiniones, quæ ſunt docendæ. ibid.86

An ſint complectendæ, quæ ſunt ſecuriores, vide multa. ibid.87

Referuntut opiniones, an quando notorium eſt crimen e.g. furtum, ſeu homi

homicidium, & ignoratur author, poſſit Iudex inquirere, quis illud perpetrarit. p.3.d.17.121

Quæ differentia ſit inter opinionem, & dubium. part.3. d.19. 131. p.3.d.30. 191

Recitantur opiniones, an Iudex tuta conſcientia poſſit ferre ſententiam ſecundum minus probabilem opinionem, vide multa. p.3.d.19.131

An ſubditus teneatur parere opinioni Superioris. p.3.d.30.191

Ex tribus capitibus poteſt oriri opinio. ibid.

Quando datur opinio probabilis, qua ſubditus non teneatur obedire, adhærere poteſt opinioni in ſui fauorem. p.3.d.30.193

An, quando dubitatur, an res præcepta ſit licita, ſubditus teneatur obedire. ibid.196

Tenetur ſubditus obedire opinioni ſuperioris, quando eius qualitates ſunt benignæ, ſecus ſi ſunt rigidæ. ibid. 198

Referuntur opiniones, an voluntas committendi omnia peccata venialia ſit culpa mortalis. p.3.d.44.258

An effectus, ſeu omiſſio orta ex aliqua actione voluntaria mala imputetur ad peccatum, quando actu vitari nequit. p.3.d.46 271.

An ſuperior teneatur dare facultatem ſubdito per ſe, vel per alium eam petenti, vt abſoluatur à reſeruatis. p.3.d.56.336

An Prælatus notitia comparata ex ſola confeſſione vti poſſit ad externam gubernationem. p.3.d.58.354

An peccatum fornicationis inter Regulares ſit connumerandum inter omnia crimina excepta. p.3.d.37.227

An ſub veniali teneamur corrigere peccatum veniale, quando denuo eſt repetendum. p.4.d.37.237

Oratio.

Relaxatur Religio, quando Prælatus permittit feruorem orationis frigeſcere. p.3. d.24. 164. quando ipſe præſertim orationi non vacat. ibid. 166

Qui ſolicitè orationi vacat, difficilè cadit, & perſecutionibus cedit. p.3. d.23.152

P

Paupertas.

Exceſſus in paupertate damnatur. p.3. d.5.54. vide multa.

Non eſt exceſſus, ſi Religioſus viuat commodè intra paupertatis limites. ibid.62

Minorum Prælatus abdicando vſum vilem alicuius rei introductum, pretioſiorem admittendo, etiam intra limites paupertatis ſtatui minorum conuenientis, peccat: multa habes. p.3.d.53.321

Radix exceſſuū in minorica paupertate occaſionaliter oboritur ex illo arbitrio iudicandi de ſuperfluitate. p.3. d.54. 324

Deſcribitur ſtatus paupertatis fratrum minorum, & quomodo debet diſtingui ab aliorum Religioſorum ſtatu, vt tutò poſſint viuere. ibid.327

Pax.

Pax in Religionibus oritur ex rectè adminiſtrata iuſtitia. p.1.d.1.1

Pax habetur ex diſtributione honorum, ac dignitatum inter perſonas idoneas. p.3.d.1.15. d.2. 23.d.3.33

Ad rectam gubernationem neceſſaria eſt pax inter eligentes, & electos. p.1.d.23.122

Ex ordinatione diuina factum eſt, vt homo alio indigeat ad conſeruandam pacem, & concordiam inter ipſos. p.1.d.27.146

Gubernatores debent à Republica arcere peccata venialia, quæ pacem perturbant. p.2.d.1.3

Peccata, quæ paci, ac ſocietati humanæ aduerſantur, nequeunt permitti à Iudicibus. p.2.d.2.10

Factioſorum pax eſt tyrannica. p.1. d.5. 39

Qui odit vnitatem, ſimul odit pacem. p.1.d.5.39

Sine iuſtitia non eſt pax. p.1. d.5. 39. & omnibus eſt præferenda. p.1.d.23. 126

In Regularium regimine duplex pax deſignatur, vna melior altera, quia durabilis. p.3.d.3.39

Peccatum.

Peccatum veniale ratione mali finis tranſit in mortale. p.1.d.9.59

Ratione etiam periculi proximi incidendi in mortale. p.1. d.10. 62. p.3. d.44.259

Duæ regulæ aſſignantur, quando peccatum eſt mortale. p.3.d.12.99

Peccatum eſt de perfectione vniuerſi,& quomodo. p.3.d.23.150

Pœnitens, qui inualidè defectu contritionis, ſeu attritionis confeſſus eſt peccata reſeruata Confeſſario habenti facultatem pro reſeruatis, amplius non ſubiicitur reſeruationi, habes quamdam diſtinctionem. p.3. d.31. 200. & ſeq.

Peccata contra bonum publicum dupliciter ſe habent, & quæ ſint. p.3. d.37.228

Fornicationis peccatum inter Regulares non eſt connumerandum inter crimina excepta. p.3.d.37.231. neque alia peccata vergunt in Religionis infamiam. ibid.230

Voluntas committendi omnia peccata venialia, non eſt lethaliter peccaminoſa. p.3.d.44.260

Timendum eſt illi tandem, ne deſpiciatur à Deo. ibid.

In quanam materia erit talis voluntas mala. ibid.263

Peccata quædam contra bonum commune, & tertium, & in damnum delinquentis. p.3.d.47.269

Peccata in damnum delinquentis Prælato, vt Patri manifeſtata, nequeunt reuelari Conſultoribus, ſeu Definitoribus, quando non indigent remedio extraordinario. p.3.d.47.280

Quando pro remedio requiritur aliqua conſultatio, nullo modo notitia delicti, & delati eſt communicanda omnibus Conſultoribus. ibid.281

Quando agitur de promouendo homine delinquente ad Prælaturas, poteſt eius peccatum omnibus Definitoribus votum electiuum habentibus reuelari, habes limitationes. p.3.d.47. 284

Verior, & probabilior opinio eſt, quod peccatum occultum fratris abſque præuia correctione nequeat Prælato tanquam Patri manifeſtari. p.3.d.51. 306

Neque ob maius bonum ſpirituale. ibid. 307

Neque ob maiorem obſeruantiam Religionis. ibid.308

Neque ob paruum detrimentum famæ. ibid.309

Neque ob rationem, quia vix præſumitur emendatio in Religioſo lapſo. ibid.310

Peccatum fratris, delatum Prælato tanquam Patri, nequit reuelari aliis abſque licentia delatoris. p.3.d.47.278

Perfectio Religioſorum.

Regimen temporale non aduerſatur perfectioni Religioſorum. p.1.d.1. 13

Maiorum Prælatorum multiplicatio non obſtat perfectioni. p.3.d.3.38

Allegando perfectionem pro reſponſione

ſione alicuius argumenti, videtur eſſe potius fuga, & reſponſio patientiæ, quàm ſolutio. p.1.d.3.22
Sub qua obligatione teneatur Religioſus tendere ad perfectionem,& quando obſtringatur culpa. p.3.d.44.262
Perfectio Religioſorum nequit præcauere incommoda intrinſeca regiminis. p.3.d.62.372

Permittere.

Mali permiſſio eſt actus legis. part.2. d.2.8
Sub quacunque ratione nequeunt permitti factiones. p.2.d.2.11
An ritus Iudæorum poſſint permitti.p.2. p.2.10
Idololatria aliquando poteſt permitti. ibid.
Peccata contraria ſocietati humanæ, nunquam poſſunt permitti. p.2. d.2. 10
Deus ordinatiſſimè permittit mala in hoc mundo. p.3.d.23.149
Ignorantia hominis priuat intelligentia diuinæ ordinationis, quæ mala permittit ad maiora bona elicienda. ibid. 154

Periculum.

Quid ſit periculum proximum, & remotum. p.3.d.44.259
Quando cenſeatur periculum relabendi in peccatum. p.3.d.8.81.d.51.311
Deſcribuntur pericula in ſtatu religioſo. p.1.d.17.97
Tenetur quiſque pericula, per quæ incommoda proximo euenire poſſunt, ei reuelare. p.1.d.10.65

Præcepta.

Quando ſimul concurrunt duo præcepta, quodnam ſit obſeruandum. p.3.d.6.65
Præcepta duriora non debent imponi à Prælatis, quia non ſunt neque ſecundum ſcientiam, neque ſecundum timorem Dei, neque ſecundum imbecillitatem hominis. p.3.d.9.85
Adhibita diligentia, an ſit poſitum præceptum aliquod, ſi veritas latet, non tenetur ſubditus obedire. p.3.d.30 194
Præceptum ieiunij bona fide fractum à ſubdito, qui putat ſe habere iuſtam cauſam, non imputatur ei ad peccatum, ſufficit cauſa putata. p.3.d.42. 255
Subditus, qui bona fide ob malam intelligentiam infringit præceptum ad mortale obligans, non peccat mortaliter, nec eſt pœna plectendus. ibid.256
Materia leuis præcepta ratione finis adiuncti poteſt fieri grauis.p.3.d.50.298
Prælati præceptum de crimine reuelando ſemper intelligitur ſeruato ordine correctionis fraternæ. p.3.d.51.374

Pœna.

Peccat Prælatus vni remittendo pœnam, alteri eam imponendo. p.1. d.1.4
Pœnæ cum miſericordia ſunt imponendæ. p.1.d.3.13.
Poſſunt augeri, & minui. ibid.
Excommunicationis pœna eſt maior qualibet pœna. p.2.d.3.14
Citatio rei pro pœna imponenda eſt neceſſaria. p.3.d.14.105

Poteſtas Prælati.

Prælati poteſtas eſt propter bonum commune, & ſubditorum vtilitatem. p.1.d.1.4.d.4.29
Et propter bonum commune iuſtitiæ. p.3.d.3.33
In Prælatis debet eſſe poteſtas coactiua, ſine qua multitudo regi nequit. p.1. d.27.145
Poteſtas dominatiua reſidet in Prelato. p.1.d.3.21.

Prelatus.

Prælati ſunt dati in ſubditorum vtilitatem. p.1.d.1.1

Finj

Finis eorum eſt iuſtitia. ibid.
In diſtributione bonorum debent reſpicere merita ſubditorum. ibid.n.2
Violando iuſtitiam diſtributiuam non tenentur ad reſtitutionem. p.1.d.1.3
In dignitatibus,ac honoribus diſtribuẽdis reſpiciendo amicos fiunt acceptatores perſonarum. p.1.d.1.4
Poſſunt offendere iuſtitiam diſtributiuam in his, quæ ſunt commiſſa arbitrio, vt ſi in iudiciis negent copiam proceſſus vni, & alteri concedant. ibid.
Sunt diſpenſatores, & non domini bonorum. ibid.
Officium Prælati eſt promouere homimines ad perfectionem, ac Religioni reſtituere diſciplinam regularem,ſi ſit deperdita. p.1.d.1.5.p.3.d.40.246
Prælatus, qui negligit reſtituere diſciplinam deperditam, non eſt dignus honore, ac Prælatura. ibid.
Finis Prælatorum eſt dirigere Religioſos ad vitam æternam, & ad merita virtutum. p.1.d.1.7
Prælatorum mutatio ſecundum Nauarrum minuit eorum authoritatem, aſſignantur alia incommoda. p.3.d.1.2
Prælatus priuans ſubditos honoribus,ne ſibi arripiant locum, non eſt tutus in conſcientia. p.3.d.3.28
Impediens ſubditos, ne honores conſequantur ad hoc, vt non ſint factionarij, eſt tutus in conſcientia, & id tenetur facere. ibid.
Nequit tuto negare honores, ac dignitates hominibus, qui his habitis facillimè ab electoribus promouerentur ad maiores dignitates. p.3.d.3.35
Ambitio Prælati deſtruit Religionem. p.3.d.3.36.
Prælati,qui functi officio nolunt ſecundum mores aliorum Religioſorum viuere non ſunt amplius reeligendi. ibid.40
Errantes circa proprium officium per ignorantiam inuincibilem non peccant mortaliter. p.3.d.4.45
Tenentur ſcire ea, quæ frequenter accidere poſſunt in ſuo officio. ibid.46.
Quam diligentiam teneantur facere, quando præcedit cogitatio aliquid faciendi, vel omittendi contra proprium officium ad hoc, vt immunes ſint à peccato. p.3.d.4.46
Prælatus cadens à ſua obligatione per ignorantiam inuincibilem non eſt pœna mulctandus. ibid.47
Peccat ſuperflua concedens Monachis. p.3.d.5.54.
Eius portio bonorum communium debet eſſe ſecundum iuſtitiam diſtributiuam, nec ſemper eſt incipiendũ à Prælato. p.3.d.5.56.60
In diſtributione bonorum communium poteſt cedere iuri ſuo, & non ſubditorum. ibid.55
Bona communitatis, vt Lectoratus, Doctoratus,Magiſterium, & pulpita nequeunt concedi Prælatis niſi ob idoneitatem ad illa. ibid.57
Prælatus ad proprium vſum nequit habere res pretioſas. ibid.58
Concedens ſibi bonorum communium portionem iuxta menſuram iuſtitiæ diſtributiuæ, aliis denegatam peccat mortaliter. ibid.
Prælati, qui ferè omnia bona meliora, & commoda Religionis inter ſe diuidunt, ita vt niſi illis, quæ ipſis ſuperfluunt, fruantur ſubditi, non ſunt iuſti in conſcientia. ibid.59
In multis caſibus poſſunt peccare circa votum paupertatis. ibid.60
Tenentur ſubditis præbere bonũ exemplum. ibid.61.d.24.159
Circa victum & veſtitum erga ſubditos magis inclinare debent ad liberalitatem, quàm ad parſimoniam.p.1.d.5.62

Nequeunt ſubditum indiciatum de aliquo delicto remouere à loco, cum eius fama periclitatur. p.3.d.6.66
Nequit Prouincialis monere Prælatum inferiorem, vt vigilet circa clauſuram, &c. ſed quando eſt neceſſarium pro ſubditi remedio, deſcendere ad hominem delinquentem. p.3.d.6.20
Tria ſunt conſideranda, ratione quorum poteſt Prælatus alios corrigere. p.3. d.7.71
Quæ crimina inquirere, & relinquere debeat. ibid.
Poteſt tanquam Pater ſocium aſſociare ſubdito indiciatọ de aliquo delicto, vt eius actiones obſeruet, & referantur ſuperiori, vt fraternaliter corrigatur. p.3.d.7.72
An debeat aliquid ei de ſubdito ſuſpecto manifeſtare. ibid.73
Tenetur vitam ſubditorum inquirere ibid.71
Quæ poſſit facere Prælatus, vt Pater, quando habet ſubditum indiciatum de aliquo delicto. p.3.d.7.74
Magis vacans vtilitati propriæ, quam bono communi, eſt tyrannus. p.1.d.16.93
Eſt etiam multorum malorum cauſa. p.1. d.15.88. p.3.d 24.160
Permittens, vt præualeat ambitio in Religione peccat mortaliter, vnde tenetur arcere à congregatione petitiones dignitatum. p.1. d.17.101. p.3. d.59. 2,&. d.59.362
Ille Prælatus melius gubernabit, qui habet concordiam cum ſubditis. p.1. d.23.122
Tenetur punire delicta, & quando in hoc poſſit peccare. p.1.d.27.145
Debet eſſe ſcientia præditus, & quæ conueniat Generali, Prouinciali, & Guardiano, ſeu Priori. ibid.n.145
Religionum reformatio debet incipere à Prælatis, & quare. p.1.d.28.151
Prælatorum finis eſt vtilitas boni communis, & ſubditorum. p.1.d.1.1. p.2.d.1.1
Debet prælatus vitia præſertim oritura à congregatione arcere. p.2.d.1.1
Datur ad expellendas diſcordias, & ſeditiones. p.2.d.1.1
Sub mortali tenetur diſcordantes ad pacem reuocare. p.2.d.3.13
Inferiores Prælati tribus modis poſſent creari. p.2.d.6.28
Nequeunt Prælati ſubditos peſſundare. p.1.d.3.23
Nequeunt vti actionibus ſubditorum in propriam conſeruationem. p.1.d.4. 27. & ſeq.
Sunt dati, vt filios Religionis in factiones diſtractos, in vnum congregent. p.1.d.8.50
Sub mortali pro obſeruantia Religionis tenentur vitam exponere periculo iuxta occaſionem ſibi occurrentem. p.1.d.15.89
Debent leues murmurationes, quas de eis proferunt ſubditi, ſpernere. p.3. d.11.96
Nequeunt tolerare ſubditum eas referentem apud ipſos reuelando delinquentem. ibid 97
Nec eſſe iudices in propris cauſis. ibid.
Non debent eſſe faciles ad condemnandas aliorum actiones tanquam lethaliter peccaminoſas. p.3.d.12.99
In inquirendo ſubditorum defectus non ſe reddant exoſi. p.3.d.13.100
Prælati locales non debent conſtituere vigiles in loco, vt explorent Religioſorum actiones. ibid.102
Nimia iuſtitia in prælatis damnatur. ibid.
Debent vti iuſtitia cum miſericordia. p.3.d.16.117
Magis debent inclinare in miſericordiam. ibid.118
Non ſunt appellandi zelatores, quorum ſtudium eſt punire. ibid.
Quæ debeant concedere ſubditis ſecundum

dum propriam ſatisfactionem, & quomodo ſe gerere debeant in gratiis concedendis ad petitionem ſæcularium. ibid.
In aliquibus caſibus magis inclinare debent in iuſtitiam, quàm in miſericordiam, & deſcribuntur caſus. ibid. 119.
Tenentur in viſitationibus generalibus monere ſubditos, ſe nolle ſcire delicta occulta. p.3.d.17.122
Adhibentur limitationes. ibid. 123
Et multa alia de viſitatione mixta. ibid. 125
Duplex titulus aſſignatur poteſtatis Prælati. p.3.d.22.144
Prælatus, qui nimis de ingenio, & ſcientia ſibi promittit, ſpernendo conſilium, Religionem relaxat. p.3. d.24.157
Etiam quandò negligènter munere ſuo fungitur. ibid.159
Quando etiam intendit omnia vitia celare vel detegere. ibid.161
Malus Prælatus triplicem rationem reddet Deo. ibid.161
Tria debet conſiderare in condendis legibus. ibid.162
Permittens vt oratio tepeſcat, præbet occaſionem relaxationis. ibid.163
Relaxatur Religio, quando toto conatu non obſtat ſeditionibus. ibid.165
Quę ſunt crimina grauiora Prælatorum. p.3. d.26.175
Religionum relaxatio ordinariè ortum habet à Prælatis. ibid.180
Qualitates Prælati vel tendunt ad pietatem, vel ad rigorem. p.3.d.30.192
Admittere poteſt Prælatus Sacerdotem in ſuburbiis ad celebrandam miſſam habentem prohibitionem celebrandi in ciuitate ob delictum ibi commiſſum. p.3.d.38.235
Negligendo emendare malas conſuetudines Religioni contrarias, peccat mortaliter, ſicut etiam permittendo regulam vnam, ſeu ordinationem abiin dereſuetudinem, vide multa. p.3. d.39.238. & ſeq.
Ad quam perfectionem tenentur ſubditos prouere. ibid.
Libenter debet ferre ſyndicatum. ibid. 240
Eius periculum oritur, eo quod vtitur officio ad proprium commodum procurandum. ibid.241
Tenetur cum periculo vitæ ſubdito in graui neceſſitate ſpirituali conſtituto auxilium præſtare. p.3.d.40.244
Supremus Prælatus tenetur inquirere, an communitas Religionis, ſeu alicuius Prouinciæ laboret extrema, ſeu graui neceſſitate, il'ámque reſtaurarare, ſi opus erit, & punire inferiorem Prælatum, qui propria negligentia damnum permiſit, & qua pœna eſt puniendus. ibid.246.4
Multis modis haberi poteſt intentio Prælati in conſeruatione Prælatiæ. d.1.d.4.27.p.3.d.45.265
Et quando peccat mortaliter. p.1.d.4. 31. & ſeq.p.3.d.45.268
Per frequens veniale incidit in mortale. ibid.269
Quæ poſſit facere, quando crimen occultum fratris ei, vt Patri eſt reuelatum. p.3.d.47.277
An poſſit alteri illam notitiam communicare. ibid.278.
Nequit illud manifeſtare Conſultoribus quando non indiget extraordinario remedio. ibid. 280
Tenetur, quando illud defertur ante ipſum tanquam Iudicem, inquirere, an correctio fraterna fuerit præmiſſa. p.3.d.48.288
Poteſt materiam grauem ſuæ impoſitæ legi imponere tantùm ſub veniali: tenetur id facere, imò benignè debet tollere omnem culpam. p.3.d.50. 300

Eius præceptum de reuelando crimine ſemper intelligitur ſeruato ordine correctionis fraternæ. p.3.d.51.314

Quando eius qualitates ſint conſiderandæ, vt quis iuſtò poſſit denunciare delictum fratris, vt Patri ſine præmiſſa correctione, habes multa de Prælato Factionario. p.3.d.52.315. & ſeq.

Prælatus Franciſcanus mediante recurſu ad pecuniam de nouo introducendo vſum alicuius rei intra limites debitæ paupertatis, & accommodæ neceſſitatis non abdicando viliorem, & accommodum vſum eiuſdem rei iam introductæ, non peccat mortaliter ſecus ſi abdicat viliorem. p.3. d.53.321

Quando Prælatus peccat promouendo duos, aut tres homines ad munera Religionis aliis neglectis, habes multa. p.3.d.55.328.& ſeq.

Debet eſſe in propriam perſonam auſterus, erga alios benignior. p.3.d.56. 338

Nequit imponere præceptum, vt peccata ſemel ritè confeſſa, denuo ſubiiciantur confeſſioni, niſi & conſenſu pœnitentium. p.3.d.57.345

Nequit vti notitia habita per confeſſionem ad externam gubernationem: habes limitationem. p.3.d.58.357

Optimo Prælato conuenit imperare, & etiam parere. p.3.d.59.363

Diſtribuens Prælatus Religionis munera ad aliorum petitiones, non eſt tutus in conſcientia, habetur limitatio. p.3.d.59.362

Nequit ad ſui conſeruationem vti regimine, ac ſubditorum actionibus.p.1. d.4.31. & ſeq.

Quando Prælati lethaliter peccent, dum Prælaturas adinuicem ſibi præſtant. p.3.d.63. pert tot.

Dicuntur ſeditioſi imo Tyranni, cùm nutriunt diſcordias, vt tutiùs dominari poſſint ibid.

Prælatorum ambitio ſubditorum pacem conturbat, & in eis ſpiritum ambitionis generat. ibid.

Prælati non debent curare de bonis ſuis, ſed de bonis communitatis. p.3. d.64

Prælati, qui adhærent ſuis commodis, ſunt cauſa factionum, & ſeditionum. p.3.d.64

Adhærendo propriis commodis, nomen tyrannorum ſibi vendicant. p.3. d.65

Prælaturæ.

Non debent remanere apud paucos ad remouenda incommoda. p.1.d.2.11. p.3.d.3.41.p.3. d.62.373.374. Tria poſſunt inſpici in Prælaturis.p.1.d.17. 94

Multis modis poſſunt appeti, & quando committatur peccatum.p.7.d.17. 96. & ſeq.

Quid ſit dicendum, quando procurantur. p.1.d.17.100

Indignus in conſcientia nequit appetere Prælaturas, & quando à peccato excuſatur. ibid.99

Sunt inſtitutæ in Eccleſiæ vtilitatem. p.1.d.23.123.

Secundariò vt præmia meritorum. p.1. d.3.22

Profeſſio.

Religioſorum profeſſio eſt quidam contractus. p.1.d.4.29.d.26.142

Ad eius validitatem duæ perſonæ concurrunt. p.1.d.4.29

Cenſetur inualida illa celebrata à nouitiis, poſtquam Religio eſt tota diſtracta in factiones. p.1.d.11.72

Inualida poteſt ratificari, & quæ conditiones requiruntur. p.1.d.12.76

Multæ etiam requiruntur ad tacitam. ibid.77

Vide multa circa profeſſiones tacitas in

Prouincia diuiſa. ibid.78

Inualidæ ex natura rei nullum habent effectum, ſed tantùm per accidens. p.1.d.13.82

Tenentur eas ratificare Religioſi ob ſcandalum, imo cogi poſſunt. p.1. d.14.84.85

Prouincia.

Neceſſitas Prouinciæ diuiſæ inſtruit electores, qui homines pro eius regimine ſint digniores. p.1.d.18.103

Poſſunt, ac debent electores in illa Prouincia diuiſa duos Definitores ex qualibet parte ſeligere alternatimque Prouinciales. p.1.d.23.124

Nec id videtur firmare diuiſionem p.1. d.23.127.d.24.134

Eſt tutum in conſcientia. p.1.d.24.132

Ex multis capitibus poteſt oriri diuiſio. p.1.d.25.134

Doctrina ſuperius notata de duobus Definitoribus, &c. non fouet ambitionem, imo eam deſtruit, nec firmat diuiſionem. p.1.d.2.133

Nullo modo electores eligere queunt homines ad dignitates, qui incipiunt Prouincias in diuiſiones diſtrahere, etiam ſub titulo pacis. p.1. d.25.136

Huiuſmodi Prouincia diuiſa cenſenda eſt deformata, vnde nouitij nequeunt ad habitum aſſumi. p.1.d.10.61. & ſeq.

Pars oppreſſa ab altera parte poteſt impetrare Viſitatorem ad ſubleuandam oppreſſionem apud Generalem, & hic tenetur petitioni annuere. p.1. d.26.143 nec id obſtat perfectioni. ibid.144

Viſitator tenetur punire partem regnantem, quia non ſeruauit iuſtitiam diſtributiuam, & quantum fieri poteſt ſeruare debet circa bonorum diſtributionem æqualitatem. p.1.d.27. 146.

Debet expellere capita factionuum à Prouincia. p.1.d.28.150

Prouincialis.

Eligens Prouincialis factionarius ſuperiores ex ſua factione peccat mortaliter. p.1.d.1.7.& ſeq.

Vtilior eſt Prouinciis multiplicatio Prouincialium. p.3.d.3.33

Nequeunt vti diſpoſitionibus familiarum pro diſcretis habendis in propriam vtilitatem, licet prius intendant conſulere bono communi. p.1. d.5.39 40

Prouincialis factionarius tenetur ſe abdicare Prælaturis. p.1. d.15.90

Prouincialis Franciſcanus, qui hominum multitudinem aſſumpſit ad habitum, ita vt paſſim ſit recurrendum ad pecuniam pro pane, & vino peccauit mortaliter; non ideo quoties recurritur ad pecuniam, toties labitur in peccatum. part.3. d.46. 273. & ſeq.

Quando peccet mortaliter promouendo ad munera Religionis duos, vel tres homines, aliis neglectis, habes multa. p.3. d.55.328 & ſeq.

Prudentia.

In regimine mendicatur prudentia ex præterita gubernatione. p.3.d.1.3

Hominis prudentia non concedit rigidiores opiniones DD. continere in ſe rerum veritatem. part. 3. dub.9. 85

Maxima eſt prudentia in Prælato non damnare aliorum actiones tanquam peccaminoſas. p.3.d.12.99

In Prælato requiritur maxima prudentia. p.3.d.24.161

R

Recreatio.

Aliqua recreatio eſt concedenda Religioſis. p.3.d.9.84

Regimen.

Regimen.

Perpetuum regimen damnatur præſertim exemplo Tib.Cæſaris. p.3.d.1.2
Doctus Nauarrus exoptat in Religionibus reuocare regimina perpetua.ibid.
Temporale multis rationibus, & exemplis commendatur. ibid.3
Prudens habetur ex alieno regimine. ibid.
Illud eſt optimum,quod oritur ex amore communis vtilitatis. p.3 d.1.8
Temporale tanquam magis temperatum auxit Romanam Remp. ibid.11
Perpetuum odioſum. ibid.
Multorum regimen eſt vtiliusReipublicæ, quia ſe inuicem cuſtodiunt. ibid.
Temporale eſt magis pacatum, quàm perpetuum, quia commoda, & incommoda ab omnibus participantur. ibid.
Perpetuum damnatur à legibus, & à Romanis. ibid.
Temporale expellit audaces homines ab Imperio. ibid.
Non obſtat perfectioni Religioſorum, & prohibet multa incommoda. p.3. d.1.13
Aſſignatur remedium, per quod remouentur incommoda à temporali regimine. ibid.14
Illud regimen erit magis pacatum,quando ex communi conſenſu habetur. p.3.d.2.19
Regimen eſt conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, ac diſcordiis reſecandis. p.3.d.2.22
Cenſenda eſt bona ordinatio, quod regimen ab omnibus participetur, per hoc enim conſeruatur pax.p.3.d.2.23
Regimina fuerunt erecta à natura ad reprimendas diſcordias. p.2. d.1.1. p.3.d.3.31
Ad ſuprema regimina plures ſunt eleuandi. p.3.d.61.373
Tres ſpecies regiminis aſſignantur à DD.datur etiam quarta omnibus melior. p.3.d.3.30
Regimen ſecundum propriam naturam extenſum confert pacem. p.3.d.3.31. 33
Eius robur, & fortitudo habetur ex multiplicatis Definitoribus, & Prouincialibus. ibid.33
Mixtum Imperium eſt melius omnibus regiminibus. ibid. 30. part.3. d.61. 373
Regimina Eccleſiaſtica ſunt inſtituenda, vt maius malum ſpirituale ſemper euitetur. p.3.d.3.38
Optimum regimen habetur, quando inſurgit pax inter electos, & eligentes. p.1.d.23.122
Regimen pacatum eſt vtilius Eccleſiæ. ibid.
Forent regimina æterna,niſi eſſent ſeditiones, quæ paulatim inſurgũt. p.3. d.24.165
Finis regiminis eſt vtilitas boni communis. p.2.d.1.1
Qualis fuit apud fundatores. p.2. d.6. 26
Religioſi debiles non debent excludi à Prælaturis, & regiminibus. part.1. d.3. 22. part.3. dub.1. 11. & qui ſint. ibid.17
Regiminis eſſentia conſiſtit in reciproco amore inter ſubditum, & ſuperiorem. p.3. d.11.97.d.16.116
Diminuitur ob nimiam ſolicitudinem eiuſdem ſuperioris in inquirendo ſubditorum defectus. p.3.d.13.100
Animarum regimen eſt ars artium, & quare. p.3 d.16.116.d.24.166
In omni regimine eſt neceſſaria poteſtas directiua. p.3.d.22.144
Ordinatum ad proprium commodum ſeminat multa damna.part.3.dub.24. 160
Quærit hominem ſupra hominem.ibid. 161

Habet augmentum, ſtatum, & declinationem. ibid.165
Eius finis eſt vnitas multitudinis. part.1. d.18.106.d.1.9.d.25.105.p.2.d.1.2
Regularium regimina ſubiacent incommodis aliorum regiminum. p.3.d.62. 372
Regimen eſt imperfectũ,& corruptum, quando intenditur bonum aliquorum, & aliorum oppreſſio. p.3.d.65
Oppreſſiones in regimine Regularium fiunt ſub prætextu boni. ibid.
Regimen eſt ita ordinandum, vt ſubtrahatur tyrannidis occaſio. p.3.d.65

Religio.

Multæ Religiones habent Generales perpetuos. p.3.d.1.2
In eis maior pars hominum eſt imperfecta. p.3.d.1.5.p.2.d.6.29
Deficiunt à ſua perfectione ob multas cauſas. p.3.d.6.d.18.127
Habent augmentum, ſtatum, & declinationem in perfectione. p.3.d.1.7. d.24.165
In augmento, & ſtatu nullam patiuntur iacturam tam ex Generali perpetuo, quàm temporali. p.3.d.1.8
Exemplum F. Eliæ electi in Prælatum maiorem in ortu Seraphicæ Religionis non arguit, Religiones eligere malos Prælatos. ibid.9
Inſpiciendo Religiones ſub triplici ſtatu aſſignato vna cum remedio cenſetur magis vtilis Generalis temporalis, quàm perpetuus. ibid.10
Debent frui multis hominibus aptis ad regimina. ibid.
Magis amant regimen pacatum, quàm rigidum, & id habetur ex Generali temporali. ibid.
In Religioſo ſtatu non deſunt pericula. p.1.d.17.97
Nunquam reformantur, niſi priùs reformentur Superiores, & res ſolidæ. p.1.d.28.151
Reformatio debet introduci ſuauiter. p.2.d.4.18
Eccleſia debet illuſtrari variis Religionibus. p.3.d.18.126
Quando dicatur Religio deformata. p.1.d.10.61
Quæ ſint ſubſtantialia, & accidentalia Religionis p.1.d.11.71
Non eſt vtile Religionibus, communiter loquendo, eas expurgare à malis hominibus, vide multa perpulchra. p.3.d.23.151
Relaxatur Religio, quando Prælatus nimis confidit de ſuo ingenio, & ſcientia, negligendo conſilia petere. p.3.d.24.157
Ex malo exemplo Prælatorum ſequitur relaxatio. ibid.159
Ex neglecto bono communi. ibid.160
Quando omnia vitia publicè puniuntur,vel celantur. ibid.161
Quando leges ſancitæ non reſpiciunt multitudinem, ſed tantùm paucos in ſpiritu feruentes. ibid.162
Relaxatur Religio, dum ſanciuntur multæ leges. ibid.163
Dum Prælatus non ligat amoris vinculo ſubditos, ſed potius quærit eos punire imponendo leges ſub grauibus pœnis exequendis. ibid.164
Præſertim dum Prælatus non obſtat ſeditioni, quæ eſt malum directè deſtruens totam perfectionem Religionis. ibid.165
Relaxatur Religio, cum, ad remouendum aliquod incommodum in ea ortum, proponitur remedium, quod facilè negligitur ob quamcunque difficultatem occurrentem. p.3.d.24. 166
Cum Capitula Prouincialia non reformant Prouincias, vide multa. ibid. 168
Relaxatur Religio, cum Generalis non intendit toto conatu arcere ab infe-

rioribus Prælatis tyrannidem. part.3. d.24.166
Quid ſit Religio, quid ſequatur ex eius definitione, & quomodo triplex ordo ſit aſſignandus in ea. p.3.d.26. 176
Vtilius eſt Religioni, defectus leues Prælatorum publicè arguere, quàm diſſimulare. p.3.d.26. 178
Religionum relaxatio ordinariè incipit à Prælatis. p.3.d.26.180
Religiones ſunt inſtitutæ in ædificationem ſæcularium. p.3.d.37.230
Laudabilis Religio, eo quod nullus impunè peccet, non quia nullus malus in ea moretur. ibid.299
Dupliciter poteſt relaxari Religio. p.3. d.39.239
Quæ graues, ac extremæ neceſſitates Religionum ſint cenſendæ. p.3.d.40. 245
Status Religionis nequit eſſe in laqueum peccati mortalis, ideo homines vouendo regulam non intendunt ſe obligare ſub mortali ad omnia. p.3. d.43.257. d.49. 299. 303
Quando inſenſibiliter relaxantur bonæ conſuetudines, deficit. Religio. p.3. d.44.265
An expediat omnes ad Religiones admitti. p.3.d.46.270
Vide ibi multa, præſertim, quod recepti quotidie à perfectione decidunt & qui de nouo recipiuntur, ſunt peiores prioribus. ibid.
In qualibet Religione oboriuntur lapſus tam graues, quàm leues. p.3. d.49.293
Triplex genus hominum degit in Religionibus. p.3.d.51.735
Religioni magis nocet peccator abutens ſacramentis, quàm centum pœnitentes ſpe veniæ peccantes. ibid.338
Non poſſumus ſcire, quomodo Religiones conſeruentur, niſi etiam ſciamus, per quod corrumpantur. p.3 d. 65
Corrumpuntur Religiones, quando Prelati adhærent propriis commodis. p.3.d.65
Quando diſſoluatur bonum perfectionis Religionum. p.3.d.65.

Religioſi.

Maior pars Religioſorum eſt imperfecta. p.1. d.3. 22. p.3. d.1.5.p.2.d.6. 29
Ob Religioſorum multitudinem deficiunt Religiones à perfectione. ibid. 6. d.18.127
Mali ſuis prauis actionibus cumulant meritis bonos, vide multa. p.3.d.23. 149. & ſeq.
Periculoſum eſt excludere Religoſos aptos ad gubernandum à dignitatibus,& honoribus. p.3.d.1.11
Religioſorum triplex genus. p.3.d.1.14. d.56. 335
Non debent regi in virga ferrea, ne eorum defectus apud ſæculares manifeſtentur. p.2.d.4.18.p.3.d.1.16
Poſſunt reuelare crimen occultum fratris Prælato tanquam Patri ſine præuia correctione, & quando. p.3.d.8. 78.& ſeq.
Quomodo ſe gerere debeat Religioſus timoratæ conſcientiæ in ferendis votis in Prouincia in factiones diſtracta. p.1.d.28.154
Habent ius ad bona Religionis. p.1. d.3.21
Religioſi infirmi, ac debiles aliquantulum in perfectione non debent excludi à Prælaturis, & quare. p.1.d.3. 22.p.3.d.1.11.17
Non renuntiant honoribus. p.1.d.3.24.
Religioſus, qui nonnullis artificiis vtitur ad alliciendos animos aliorum ſibi beneuolos, ex quibus ſequitur votorum fauor, non peccat, ſecus eſt dicendum de factioſo. p.1.d.6.44

Adhærens

Adhærens factioni inuoluitur peccato ſimoniæ. p.1.d.8.57
Per profeſſionem non renuntiat iuri propriæ famæ. p.3.d.15.110
Mali Religioſi non expellendi communiter à Religione, & quare. p.3. d.23.151
Nequit Generalis Religioſum in profeſſione receptum ad ſtatum clericalem deſtinare ad illum laicorum, etiam in pœnam delicti.p.3.d.27.183
Religioſus qui relaxatè vixit in iuuentute, in ſenectute verò pœnitentia ductus exemplariter viuit, aliquando in dignitate eſt præferendus homini, qui ſemper vitam exemplariter duxit. p.3.d.34 218
Inter malos debent viuere Religioſi. p.3.d.23.151.d.37.229
Eorum peccata non ſunt in totius Religionis infamiam. ibid.230
Quando in malo Religioſo timeatur relapſus, & quando ſint ſigna emendationis. p.3. d.47.283.
Leues defectus Religioſorum puniuntur ſine præuia correctione, idque debet fieri maxima prudentia, ne detegatur deferens. p.3.d.49.293
Religioſi non ſe obligarunt ad tuendum bonum commune ſub mortali inſurgens ex ordinationibus, ſeu regulis, imo nec potuerunt, ſed tantùm ad ferendam pœnam à Prælatis taxatam, ſeu taxandam, & quando in hoc peccare poſſunt lethaliter. p.3. d.50.303
Lapſi non ſunt præſumendi difficiles ad emendationem. p.3.d.51.310

Res humanæ.

Non carent res humanæ aliquo incommodo, ſed illæ eliguntur, ex quibus minora ſequuntur. p.1.d.3.22. p.3.d.3.36

Reſpublica.

Vtilius eſt Reipublicæ, optimis legibus eam gubernare, quàm hominibus. p.3.d.1.5
Magnum bonum eſt Reipublicæ habere multos viros aptos ad regendum. p.3.d.1.8

S

Salutare.

Non vacat culpa Prælatus non ſalutando, & eo modo, quo debet. p.1.d.1.4

Scientia.

In Religione aſſignatur triplex gradus ſcientiæ, eminens ſpectat ad Generalem, &c. p.1.d.27.145

Seditio, Vide *Factiones.*

Vbique ob inæqualitatem oritur ſeditio. p.3.d.24.165
Eique obſtat vnitas iuris. p.3.d.3.33
Ex iniuſtitia ſeditiones, & inimicitiæ oboriuntur. p.1.d.1.1.p.3.d.3.33
Arcentur à regimine magis per democratiam, quàm per alias ſpecies imperij ibid.
Inſurgunt, quia pauci ſunt honorum participes. p.1.d.4.32.37.p.3.d.3.33. d 13.d 55.333
Quid ſit, ex genere ſuo eſt peccatum mortale, propriè conſiſtit in animorum diuiſione,habes multa. p.1.d.16. 91.d.25.154
Seditioſi conturbant pacificum ſtatum Reipublicæ, & quomodo. p.1.d 16. 91
Seditio paulatim inficit totam Ciuitatem. p.1.d.27.146.p.3.d.24.165
Ex tribus capitibus originem trahit.p.1. d.25.134.
Eius principiis eſt obſtandum. p.1.d.25. 137.p.3.24.165
Oritur ex parte neglecta in Ciuitate. p.1.d.27.146
In Religionibus ſub ſpecie zeli.p.1.d.18. 105

Nil

Nil pernicioſius Ciuitati, quàm ſeditio. p.2. d.1.1
Prælatus debet eam arcere à congregatione, & tenetur. p.2.d.1.4
Sub quacunque ratione nequit tolerari. p.2.d.2.11
Directè aduerſatur regimini, & totam Religionem relaxat. p.1. d.1.7.9.d.2. 13. p.3.d.24.165
Seditiones tempore congruo excitantur. p.3.d.64
Corrumpunt Reſpublicas, & Religiones. p.3.d.65
Ex quibus cauſis oriantur in Religionibus. ibid.

Simonia.

Religioſus intendens munuſculis, gratiis, aliiſque artificiis ad ſe attrahere vota in propriam vtilitatem, eſt ſimoniacus. p.1.d.6.43
Quid ſit, & quotuplex ſit ſimonia. p.1. d.8.54
Permutatio rerum ſpiritualium, e.g. orabo pro te Deum, ſi tu oraueris pro me, non cenſetur ſimoniaca. part.1. d.8.55
Per ſimoniam realem tantùm iure Eccleſiaſtico prohibitam, non incurruntur pœnæ ſimoniacis impoſitæ. p.1. d.8.56
Sub materiam ſimoniæ cadunt Abbatiæ, Guardianatus, Definitoratus, Prouincialatus, Generalatus, officium Sacriſtæ, &. ibid.
Promiſſiones inter factioſos, videlicet ſi dederis mihi tuum votum in Prouincialem, ego dabo tibi meum in Guardianum, cenſendæ ſunt ſimoniacæ. p.1.d.8.57
Religioſus adhærens vni factioni obſtringitur peccato ſimoniæ. ibid.

Socius.

Poteſt, ac debet Prælatus ſocium dare ſubdito indiciato de aliquo delicto, vt obſeruet actiones, eaſque ſuperiori referat ad hoc, vt fraternaliter corrigatur. p.3.d.7.72
An debeat aliquid ſocio manifeſtare. ibid.

Subditi, Vide *Religioſus.*

Subditi ſecundum merita habent ius ad omnia bona Religionis. p.1.d.1.2
Nequeunt inquirere defectus Religioſorum. p.3.d.7.71
Nequeunt ad libitum à Prælatis peſſundari, quia non ſunt ſerui. p.1.d.3. 23
Tenentur inſiſtere reformationi Religionis, & quomodo. part.3. d. 49. 249

Subornatio.

Quid ſit, bona non videtur prohibita, ſecus mala. p.1.d.6. 42.d.7.48
A ſubornatione excluduntur tractatus conſultorij. p.1.d.6.42
Mala poteſt fieri voce, donis, minis, & precibus. p.1.d.6.42
Virtutes Religioſi manifeſtare non eſt prohibitum ſub pœna ſubornationis, habes limitationem. p.1.d.6.46
Confutatur quidam Doctor, aſſerens bonam ſubornationem eſſe prohibitam. p.1. d.7.48
Ad contrahendas pœnas ſubornationis non ſufficit petitio voti, ſed debet eſſe ſuaſio. p.1.d.7.49
Factioſorum tractatus ad ſubleuandos ſuos ad dignitates cenſendæ ſunt malæ ſubornationes. p.1. d.7.4.50
Et debent denuntiari Prælato tanquam Iudici, eo quod eſt peccatum contra bonum publicum, habes limitationem. ibid.51

T

Teſtes.

Quinque vel ſex teſtes ſingulares nequeunt probare e. g. Titium eſſe furem. p.3.d.15.111

Quando teſtes rei anteponendi ſint teſtibus Actoris. ibid.

Timor Dei.

Dei Timor ſine ſcientia in Prælatis non eſt cenſendus bonus. p.3.d.9.85

V

Veritas.

Rerum veritas vtilis eſt hominibus. p.3.d.9.82

Naturaliter eam homines inquirunt. ibid.

Vigiles.

Vigiles non ſunt deſtinandi à Prælatis in numeroſa familia, vt explorent actiones Religioſorum ob incommmoda oritura. part.3. dub.13. 102

Maximè quia denigratur prudentia. ibid.104

Viſitatores, Vide *Prouincia.*

Viſitatores debent frequentare Prouincias. p.1.d.26.140

Et ſe abſtinere à partialitatibus. ibid. 143

In primo ſtatu Religionum Viſitatores non ſunt frequenter mittendi in Prouincias. p.3.d.65

Viſitatores ita debent diſponere Prouincias, vt non inſurgant ſeditiones, & quomodo. p.3.d.65

Non infirmant ſuperiorum inferiorum authoritatem. ibid.

Vnio.

Vnio eſt adeo pretioſum donum, vt à cælo elapſum videatur. p.1.d.2. 18. d.10.64.d.28.148. p.2.d.1.2. part.1. d.28. 152

Eſt forma multitudinis. p.2.d.1.2

Eſt finis regiminis. part.1.dub.18. 106. p.2. d.1.2

Omnibus eſt præponenda. p.1.dub.23. 126

Salus multitudinis eſt, vt eius vnitas conſeruetur. p.2.d.1.2

Naturale eſt cuilibet rei, vt vnitatem deſideret. ibid.

A Prælatis deſcendit in ſubditos. p.1. d.28.151

Sine vnitate multitudo nihil agere poteſt. p.2.d.1.2.4.p.2.d.18.106

Vnitas omnia regit. p.1.d.2.9

Spiritus Dei moratur in multitudine vnita. p.1.d.2.17.d.18.105

Væ illis, qui oderunt vnitatem. part.1. d.16.91.d.25.135

Qui ab vnitate diuiditur receſſit ab eo ſpiritus vitæ. p.1.d.28.152

Qui deſerit vnitatem, violat charitatem. p.1.d.18.106

Sine vnitate, & pace non ſuſcipitur Sacerdotis oratio, nec plebis oblatio. p.1.d.2.7

Vnitas iuris propriè eſt finis regiminis. p.3. d.62.370

Eſt ſeruanda inter Regulares. ibid. 372

Votum.

Quid ſit, & quæ conditiones requirantur pro eius validitate. p.1. d.11. 70

Qui vouit Religionem animo expreſſo clericatum aſſumendi, ſi Prælati nolunt eum recipere niſi ad ſtatum laicorum, liberatur à voto. p.3. d.27. 182

Vox.

Sententia Nauarri eſt, quod omnes Religioſi ſubdiaconatus ordine inſigniti habeant vocem in Capitulis, quum ſolùm quidam maiores. part.3.dub.3. 33

Nequit Prælatus Religioſum priuare voce actiua, & paſſiua ipſo inaudito. p.3 d.14.107

Priuatio vtriuſque vocis, ob delicta famam rei denigrantia, nequit imponi niſi per duos teſtes conteſtes. part.2. d.15.112

Secus

Secus eſt dicendum ob defectus leues. ibid.113
Ad extirpandam ambitionem doctrina de teſtibus ſingularibus eſt optima. ib.

Vtilitas.

Prælati ſunt dati in ſubditorum vtilitatem. p.1.d.1.1
Quærere propriam vtilitatem in rebus communibus generat inuidiam. p.3. d.1.11
Veritas rerum eſt maximè vtilis. part.3. d.9.82

Z

Zelus.

HVmanæ imbecillitati compati debet verus zelus. p.3.d.9.85
Zelus ſine ſcientia multum obeſt Religioni. p.3.d.56.342

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google